

Täysistunto

Keskiviikko 18.12.2019 klo 10.00—1.00

Täysistunto alkoi klo 10.00. Täysistunto päättyi 19.12.2019 klo 01.00.

Puhetta johtivat puhemies Matti Vanhanen (10.00—11.59, 16.00—17.59 ja 21.57—23.59), toinen varapuhemies Juho Eerola (11.59—14.00, 17.59—19.58 ja 23.59—1.00) ja ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne (14.00—16.00 ja 19.58—21.57).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Välikysymys al-Holin leirillä olevien Suomen kansalaisten tai Suomesta sinne päätyneiden Isis-perheiden kotiuttamisesta ja toimien asianmukaisuudesta

Välikysymys VK 3/2019 vp

Pöytäkirjan liite Epäluottamusehdotukset 17.12.2019 Liite 2A

Ainoa käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Nyt tehdään päätös edustaja Jussi Halla-ahon ym. välikysymyksestä al-Holin leirillä olevien Suomen kansalaisten tai Suomesta sinne päätyneiden Isis-perheiden kotiuttamisesta ja toimien asianmukaisuudesta. Keskustelu asiasta päättyi 17.12.2019 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa ovat Jussi Halla-aho Ville Tavion kannattamana ja Paula Risikko Sofia Vikmanin kannattamana tehneet ehdotukset epäluottamuslauseen antamisesta ulkoministeri Pekka Haavistolle. Ehdotukset on monistettuna jaettu edustajille. (Pöytäkirjan liite 2A)

Selonteko hyväksyttiin.

Puhemies Matti Vanhanen: Ensin äänestetään edustaja Risikon ehdotuksesta edustaja Halla-ahon ehdotusta vastaan. Lopuksi äänestetään siitä, nauttiiko ulkoministeri Haavisto eduskunnan luottamusta.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

1) Jussi Halla-ahon ehdotus ”jaa”, Paula Risikon ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 150, ei 37; poissa 12 (äänestys 1). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Jussi Halla-ahon ehdotuksen.

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

2) Luottamuslause ulkoministeri Pekka Haavistolle ”jaa”, Jussi Halla-ahon ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 110, ei 79; poissa 10 (äänestys 2).

Pöytäkirjaan merkittiin seuraava ilmoitus: Harry Harkimo /liik tarkoitti äänestää ”ei”.

Eduskunta päätti, että ulkoministeri Pekka Haavisto nauttii eduskunnan luottamusta. Asian käsittely päättyi.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2020 Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2020 talousarvioesityksen (HE 29/2019 vp) täydentämisestä

Hallituksen esitys HE 29/2019 vp
Hallituksen esitys HE 89/2019 vp
Talousarvioaloite TAA 1-392/2019 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp. Asian käsittely keskeytettiin 17.12.2019 pidetyssä täysistunnossa.

Nyt siirrytään pääluokkakohdaisiin äänestyksiin.

3.1. Pääluokka 21 Eduskunta

Puhemies Matti Vanhanen: Ensimmäisenä pääluokka 21 eli eduskunta.

Tehtiin seuraavat pääluokkaa koskevat, hyväksytyn menettelytavan mukaisesti keskustansliaan kirjallisina jätetyt, edustajille monistettuina ja numeroituina jaetut ehdotukset:

1. Olli Immonen ps Sami Savion ps kannattamana 21.30.01: Vähennetään 350 000 euroa Ulkopoliittisen instituutin toimintamenoihin ehdotetusta määrärahasta. (TAA 76)

Mietintö ”jaa”, Olli Immosen ehdotus 1 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 150, ei 38; poissa 11 (äänestys 3). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Eduskunta hyväksyi pääluokan 21 mietinnön mukaisena.

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

3.2. Pääluokka 23 Valtioneuvoston kanslia

Puhemies Matti Vanhanen: Pääluokan 23, valtioneuvoston kanslia.

Tehtiin seuraavat pääluokkaa koskevat, hyväksytyn menettelytavan mukaisesti keskuskansliaan kirjallisina jätetyt, edustajille monistettuina ja numeroituina jaetut ehdotukset:

1. Kai Mykkänen kok Timo Heinosen kok kannattamana 23.01.01: Vähennetään 154 000 euroa valtioneuvoston kanslian poliittisen esikunnan määrärahoista. (Vastalause 2 ja TAA 380)
2. Vilhelm Junnila ps Ari Koposen ps kannattamana 23.01.01: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin luodakseen kansliapäälliköiden valintaan toimintamallin, jossa poikkihallinnollisen osaamisen edistämiseksi edellytetään, että valittavalla kansliapäälliköllä on työkokemusta vähintään kolmelta hallinnonalalta." (Vastalause 1)
3. Kai Mykkänen kok Timo Heinosen kok kannattamana 23.01.02: Vähennetään 2 500 000 euroa ministereiden, heidän valtiosihteeriensä ja erityisavustajiensa palkkakustannuksia. (Vastalause 2 ja TAA 199)
4. Sari Essayah kd Päivi Räsänen kd kannattamana 23.01.02: Vähennetään 5 000 000 euroa ministereiden, heidän valtiosihteeriensä ja erityisavustajiensa palkkaukseen ehdotetusta määrärahasta. (Vastalause 3)
5. Vilhelm Junnila ps Ari Koposen ps kannattamana 23.01.02: Vähennetään 5 000 000 euroa valtiosihteerien ja erityisavustajien palkkauksesta. (Vastalause 1)
6. Vilhelm Junnila ps Ari Koposen ps kannattamana 23.01.02: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus vähentää poliittisten erityisavustajien määrää ja uudistaa valtiosihteerijärjestelmän." (Vastalause 1)
7. Sari Essayah kd Päivi Räsänen kd kannattamana 23.01.02: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin puoluetukijärjestelmän uudistamiseksi. Poliittisten puolueiden tukeminen pitää muuttaa nykyistä tasavertaisemmaksi, läpinäkyvämmäksi ja ulottaa koskemaan myös eduskunnan ulkopuolisia puolueita." (Vastalause 3)
8. Vilhelm Junnila ps Ari Koposen ps kannattamana 23.01.25: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus varmistaa Terveet tilat -ohjelman rahoituksen olevan todelliseen tarpeeseen nähden paremmin mitoitettu." (Vastalause 1)
9. Vilhelm Junnila ps Ari Koposen ps kannattamana 23.10: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus tehostaa valtion omistajaohjausta erityisesti niiden yhtiöiden osalta, jotka toimivat kansalaisrajoituspinnassa ja joilla on tärkeä yhteiskunnallinen palvelutehtävä tai suuri henkilöstö, kuten mm. Posti ja VR." (Vastalause 1)

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

10. Vilhelm Junnila ps Ari Koposen ps kannattamana 23.10: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus hyödyntää valtion omaisuutta ja tehostaa sen toimintaa siten, että syntyy uusia innovatiivisia tulevaisuuden yrityksiä ja työpaikkoja sekä koulutus ja tutkimus vahvistuvat, mutta pitää valtion määräysvallassa ne yhtiöt, joilla on huoltovarmuuden tai alueellisen kehityksen kannalta tärkeä merkitys." (Vastalause 1)

11. Vilhelm Junnila ps Ari Koposen ps kannattamana 23.10: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus pidättäytyy myymästä valtion tuottavaa tai strategisesti tärkeää omaisuutta." (Vastalause 1)

12. Vilhelm Junnila ps Ari Koposen ps kannattamana 23.10: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus käynnistää konkreettisia toimenpiteitä, joilla turvataan nykyisten tasoisten yleispostipalveluiden säilyminen koko maassa. Mahdolliset tehostustoimenpiteet on kohdistettava jakelulogistiikkaan, jota voidaan yhdistää yksityisen sektorin toimijoiden kanssa, mutta tehostamistoimenpiteet eivät saa heikentää palveluiden loppukäyttäjien palvelutasoa." (Vastalause 1)

13. Vilhelm Junnila ps Ari Koposen ps kannattamana 23.10: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus lisää valtionyritysten toimintojen läpinäkyvyyttä ja julkisuutta, että äänestäjillä, oppositiolla ja lehdistöllä olisi edellytykset seurata valtionyritysten toimintojen kehittämistä ja arvioida yritysten johdon sekä poliittisen ohjauksen tavoitteellista ja periaatteellista onnistumista." (Vastalause 1)

14. Vilhelm Junnila ps Ari Koposen ps kannattamana 23.10: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus kannustaa valtion kehitysyhtiö Vakea luomaan kansallista akku-ekosysteemiä sekä tukemaan hankkeita, jotka tähtäävät toimintakyvyn ylläpitämiseen ikääntymisen kustannusten alentamiseksi ja ikäihmisten elämänlaadun parantamiseksi. Yksityisen sektorin toimijoiden sekä korkeakoulujen kanssa selvitetään tarpeet tekoälykoulutuksen lisäämiseksi, jotta teknologia-alalla toimivat suomalaisyritykset saavat tarvitsemansa työvoiman ja varmistetaan Suomen asema teknologian kärkimaana." (Vastalause 1)

15. Vilhelm Junnila ps Ari Koposen ps kannattamana 23.10: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy omistajaohjauksessa toimenpiteisiin valtion hallinnassa olevien kiinteistöyhtiöiden, kuten Senaatti-Kiinteistöjen, asiakastyytyväisyyden nostamiseksi keskeiseksi tekijäksi yhtiöiden toimintastrategiassa ja johdon palkitsemisen perusteena." (Vastalause 1)

16. Toimi Kankaanniemi ps Ritva Elomaan ps kannattamana 23.20.50: Vähennetään 10 000 000 euroa puolueloiminnan tukemiseen ehdotetusta määrärahasta. (TAA 321)

Mietintö ”jaa”, Kai Mykkäsen ehdotus 1 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 108, ei 81; poissa 10 (äänestys 4). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Vilhelm Junnilan ehdotus 2 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 119, ei 40, tyhjiä 21; poissa 19 (äänestys 5). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

Puhemies Matti Vanhanen: Kai Mykkäsen ehdotus 3 ja Sari Essayahin ja Vilhelm Junnilan samansisältöiset ehdotukset 4 ja 5 koskevat samaa määrärahaa, joten ensin äänestetään Sari Essayahin ja Vilhelm Junnilan ehdotuksista 4 ja 5 Kai Mykkäsen ehdotusta 3 vastaan ja sen jälkeen voittaneesta mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

1) Kai Mykkäsen ehdotus 3 ”jaa”, Sari Essayahin ehdotus 4 ja Vilhelm Junnilan ehdotus 5 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 146, ei 44; poissa 9 (äänestys 6). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Kai Mykkäsen ehdotuksen.

2) Mietintö ”jaa”, Kai Mykkäsen ehdotus 3 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 108, ei 81; poissa 10 (äänestys 7). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Vilhelm Junnilan ehdotus 6 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 109, ei 79, tyhjiä 1; poissa 10 (äänestys 8). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Sari Essayahin ehdotus 7 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 108, ei 53, tyhjiä 24; poissa 14 (äänestys 9). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Vilhelm Junnilan ehdotus 8 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 109, ei 54, tyhjiä 23; poissa 13 (äänestys 10). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Vilhelm Junnilan ehdotus 9 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 110, ei 53, tyhjiä 25; poissa 11 (äänestys 11). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Vilhelm Junnilan ehdotus 10 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 109, ei 53, tyhjiä 24; poissa 13 (äänestys 12). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Vilhelm Junnilan ehdotus 11 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 107, ei 53, tyhjiä 25; poissa 14 (äänestys 13). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Vilhelm Junnilan ehdotus 12 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 108, ei 47, tyhjiä 30; poissa 14 (äänestys 14). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Vilhelm Junnilan ehdotus 13 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 108, ei 52, tyhjiä 25; poissa 14 (äänestys 15). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Vilhelm Junnilan ehdotus 14 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 111, ei 46, tyhjiä 31; poissa 11 (äänestys 16). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Vilhelm Junnilan ehdotus 15 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 108, ei 55, tyhjiä 23; poissa 13 (äänestys 17). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Toimi Kankaanniemen ehdotus 16 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 143, ei 42, tyhjiä 3; poissa 11 (äänestys 18). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

Pöytäkirjaan merkittiin seuraava ilmoitus: Äänestyksissä ehdotuksista 8 ja 10 Mari-Leena Talvitie /kok tarkoitti äänestää ”ei”.

Eduskunta hyväksyi pääluokan 23 mietinnön mukaisena.

3.3. Pääluokka 29 Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala

Puhemies Matti Vanhanen : Pääluokkaan 29, opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala.

Tehtiin seuraavat pääluokkaa koskevat, hyväksytyn menettelytavan mukaisesti keskuskansliaan kirjallisina jätetyt, edustajille monistettuina ja numeroituina jaetut ehdotukset:

1. Kai Mykkänen kok Timo Heinosen kok kannattamana 29.01.01: Vähennetään 89 000 euroa opetus- ja kulttuuriministeriön poliittisen esikunnan määrärahoista. (Vastalause 2 ja TAA 387)
2. Olli Immonen ps Vilhelm Junnilan ps kannattamana 29.01.50: Lisätään 200 000 euroa Karjalan Kielen Seuralle karjalan kielen ja kulttuurin elvytyshankkeen toteuttamiseen. (TAA 81)
3. Olli Immonen ps Vilhelm Junnilan ps kannattamana 29.01.50: Vähennetään 200 000 euroa Folktingetille ehdotetusta määrärahasta. (TAA 80)
4. Antero Laukkanen kd Sari Tanuksen kd kannattamana 29.01.51: Lisätään 1 000 000 euroa rekisteröityjen uskonnollisten yhdyskuntien ja yhteisöjen rakennusten korjaus- ja täydennysinvestointeihin. (Vastalause 3)
6. Jani Mäkelä ps Olli Immosen ps kannattamana 29.01: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus vahvistaa resursseja koko maassa eri koulutusmuodoille ja kaikilla asteilla varhaiskasvatuksesta korkeakoulutukseen, vapaan sivistystyön oppilaitoksissa annettavaan koulutukseen ja täydennyskoulutukseen sekä laaja-alaiseen tutkimukseen ja innovaatiotoimintaan." (Vastalause 1)
7. Jani Mäkelä ps Olli Immosen ps kannattamana 29.01: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin lukutaidon parantamiseksi erityisesti poikien osalta, toisen kotimaisen kielen säätämiseksi valinnaiseksi ja tärkeiden maailmankielten opetuksen lisäämiseksi kouluissa." (Vastalause 1)
8. Jani Mäkelä ps Olli Immosen ps kannattamana 29.01: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus turvaa kylä- ja lähikoulujen sekä päiväkotien toimintaedellytykset ja oppilaiden kohtuulliset päivittäiset koulumatka-ajat." (Vastalause 1)

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

9. Jani Mäkelä ps Olli Immosen ps kannattamana 29.01: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus luopuu opiskeluvelvollisuusiän nostamisesta ja päättää sen sijaan varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen laadun nostoon, ryhmäkokojen kohtuullistamiseen, erityistukeen ja oppilasohjaukseen sekä koulukiusaamisen kitkemiseen." (Vastalause 1)
10. Jani Mäkelä ps Olli Immosen ps kannattamana 29.01: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin oppisopimuskoulutuksen lisäämiseksi ja epätyypillisten moduulipohjaisten vaihtoehtoisten koulutusohjelmien toteuttamiseksi erityisesti tavoitteena Suomen väestön arviolta 200 000 osatyökykyisen työllistymisedellytysten parantaminen." (Vastalause 1)
11. Jani Mäkelä ps Olli Immosen ps kannattamana 29.10.01: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla varmistetaan opiskelijoille ja opetushenkilökunnalle terveellinen ja sisäilmaongelmista vapaa toimintaympäristö koulutusasteesta riippumatta." (Vastalause 1)
12. Matias Marttinen kok Sari Multalan kok kannattamana 29.10.20: Lisätään 250 000 euroa teollisuuteen ja teknologia-aloille keskittyvän maakunnallisen STEM-toimintamallin pilotointiin. (TAA 178)
13. Jani Mäkelä ps Olli Immosen ps kannattamana 29.10.20: Lisätään 700 000 euroa koululaisten piirissä tehtävän mielenterveystyön tukemiseen ja koulukiusaamisen ehkäisemiseen, kuten kansalaisaloitteessa KAA 4/2019 vp on ehdotettu. (Vastalause 1)
14. Sami Savio ps Mika Niikon ps kannattamana 29.10.20: Lisätään 1 500 000 euroa yrittäjyyspainotteisen lukio-opetuksen kehittämiseen ja siihen liittyvien kokeiluhankkeiden menoihin. (Vastalause 1 ja TAA 269)
15. Mika Niikko ps Toimi Kankaanniemen ps kannattamana 29.10.20: Lisätään 5 000 000 euroa kiusaamisen vastaiseen toimintaan sekä koulurauha-asiamiesten palkkaamiseksi. (TAA 217)
16. Jani Mäkelä ps Olli Immosen ps kannattamana 29.10.20: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää ja käynnistää pilotoinnin koulurauha-asiamiesten käytönotosta perusopetuksen piirissä." (Vastalause 1)
17. Timo Heinonen kok Kai Mykkäsen kok kannattamana 29.10.20: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus muuttaa perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen tasa-arvon ja laadun kehittämiseen varatut kertaluonteiset määrärahat pysyviksi." (Vastalause 2)
18. Toimi Kankaanniemi ps Ritva Elomaan ps kannattamana 29.10.30: Lisätään 2 000 000 euroa koululaisten iltapäivätoiminnan ja liikuntaharrastusten tukemiseen. (TAA 336)
19. Sami Savio ps Mika Niikon ps kannattamana 29.10.30: Lisätään 3 000 000 euroa erityisopetuksen lisäämiseen. (TAA 270)

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

20. Sari Tanus kd Peter Östmanin kd kannattamana 29.10.30: Lisätään 3 000 000 euroa pienten kuntien lukioiden tukemiseen. (Vastalause 3)
21. Päivi Räsänen kd Sari Essayah'n kd kannattamana 29.10.30: Lisätään 10 000 000 euroa perusopetuksen ryhmäkokojen pienentämiseen. (Vastalause 3)
22. Jani Mäkelä ps Olli Immosen ps kannattamana 29.10.30: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin joustavaan koulupäivään siirtymiseksi ja Islannin mallin mukaisen harrastustakuun toteuttamiseksi." (Vastalause 1)
23. Timo Heinonen kok Kai Mykkäsen kok kannattamana 29.10.30: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus muuttaa harrastustakuun toteutukseen varatun määrärahan pysyväksi." (Vastalause 2)
24. Timo Heinonen kok Kai Mykkäsen kok kannattamana 29.10.31: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus muuttaa jatkuvan oppimisen edistämiseen varatun ker-taluonteisen määrärahan pysyväksi." (Vastalause 2)
25. Päivi Räsänen kd Sari Essayah'n kd kannattamana 29.10.31: Lausumaehdotus: "Edus-kunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle esityksen kansanopistojen valtionosuuden korottamiseksi." (Vastalause 3)
26. Vilhelm Junnila ps Sami Savion ps kannattamana 29.10.51: Lisätään 25 000 euroa Vapaa Kielivalinta ry:lle monipuolisen ja vapaaehtoisuuteen perustuvan kielitarjonnan edis-tämiseen. (TAA 87)
28. Sari Multala kok Janne Sankelon kok kannattamana 29.10.51: Lisätään 400 000 euroa Naisjärjestöille. (TAA 282)
29. Arja Juvonen ps Minna Reijosen ps kannattamana 29.20.21: Lisätään 100 000 euroa potilasturvallisen hoidon osaamisen vahvistamiseen ammatillisessa koulutuksessa. (TAA 109)
30. Jani Mäkelä ps Olli Immosen ps kannattamana 29.20.21: Lausumaehdotus: "Eduskun-ta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin erityisesti it-, rakennus- ja sote-alojen aloi-tuspaikkojen lisäämiseksi ammatillisessa koulutuksessa, jotta työvoiman lisääntyvään ky-syntään näillä aloilla voitaisiin vastata." (Vastalause 1)
31. Timo Heinonen kok Kai Mykkäsen kok kannattamana 29.20.30: Lisätään 300 000 eu-roa Kelloseppäkoulun toimintaan. (TAA 55)
32. Matias Marttinen kok Sari Multalan kok kannattamana 29.20.30: Lisätään 500 000 eu-roa Satakunnan ELY-keskuksen ja koulutusorganisaatioiden järjestämille työvoimatarpei-den mukaisille rekry-, muutos- ja täsmätäydennyskoulutuksille. (TAA 179)

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

33. Peter Östman kd Sari Essayah'n kd kannattamana 29.20.30: Lisätään 5 000 000 euroa valtionavustuksena oppisopimuskoulutukseen. (Vastalause 3)
34. Toimi Kankaanniemi ps Ritva Elomaan ps kannattamana 29.20.30: Lisätään 10 000 000 euroa vanhustenhoidon ammattikoulutuksen aloituspaikkojen lisäämiseen. (TAA 337)
35. Timo Heinonen kok Kai Mykkäsen kok kannattamana 29.20.30: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus muuttaa opettajien ja ohjaajien palkkaamiseen sekä opetuksen ja ohjauksen tukitoimiin varatut kertaluonteiset määrärahat pysyviksi." (Vastalause 2)
36. Peter Östman kd Sari Essayah'n kd kannattamana 29.20.30: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin oppisopimuskoulutuksen käytön laajentamiseksi ja kehittämiseksi." (Vastalause 3)
37. Rami Lehto ps Jari Ronkaisen ps kannattamana 29.40.50: Lisätään 800 000 euroa LUT-korkeakoulujen jatkuvan oppimisen toimintamallin ja digikampuksen rakentamiseen. (TAA 169)
38. Minna Reijonen ps Arja Juvosen ps kannattamana 29.40.50: Lisätään 1 000 000 euroa logopedian tutkinto-ohjelman käynnistämiseen Itä-Suomen yliopistossa. (TAA 232)
39. Matias Marttinen kok Sari Multalan kok kannattamana 29.40.50: Lisätään 8 000 000 euroa harjoittelupäiväkotien toiminnan rahoittamiseen. (TAA 180)
40. Timo Heinonen kok Kai Mykkäsen kok kannattamana 29.40.50: Lisätään 10 000 000 euroa korkea-asteen aloituspaikkamäärän kasvattamiseen. (Vastalause 2)
41. Mari-Leena Talvitie kok Timo Heinosen kok kannattamana 29.40.50: Lisätään 20 000 000 euroa Oulun yliopiston perusrahoitukseen. (TAA 303)
42. Kai Mykkänen kok Timo Heinosen kok kannattamana 29.40.51: Lisätään 45 000 000 euroa tutkimus-, -kehitys- ja innovaatiotoiminnan tutkimusmäärärahoihin Suomen Akatemian turvaamiseksi. (Vastalause 2 ja TAA 200)
43. Toimi Kankaanniemi ps Ritva Elomaan ps kannattamana 29.40.55: Lisätään 80 000 euroa agrologikoulutuksen kehittämiseen ja vetovoiman lisäämiseen Agri Business School-mallilla Jyväskylän ammattikorkeakoulun Biotalousinstituutissa Saarijärvellä. (TAA 123)
44. Toimi Kankaanniemi ps Ritva Elomaan ps kannattamana 29.40.55: Lisätään 10 000 000 euroa vanhuspalveluihin erikoistuneen henkilöstön aloituspaikkojen lisäämiseen ammattikorkeakouluissa. (TAA 338)

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

45. Timo Heinonen kok Kai Mykkäsen kok kannattamana 29.70.55: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo ripeällä aikataululla esityksen opintotukilain muuttamisesta, jolla vapaan tulon enimmäismäärää nostetaan 50 prosentilla. " (Vastalause 2)
46. Sari Essayah kd Päivi Räsänen kd kannattamana 29.70.55: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskunnalle esityksen opintorahan korottamisesta." (Vastalause 3)
47. Sari Tanus kd Peter Östmanin kd kannattamana 29.70.55: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskunnalle esityksen huoltajakorotuksen korottamisesta 150 euroon kuukaudessa." (Vastalause 3)
48. Timo Heinonen kok Kai Mykkäsen kok kannattamana 29.80.30: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus muuttaa kirjastoautotoimintaan määräaikaisesti varatun rahoituksen pysyväksi rahoitukseksi." (Vastalause 2)
49. Jani Mäkelä ps Olli Immosen ps kannattamana 29.80.31: Lisätään 3 000 000 euroa museoiden tukemiseen. (Vastalause 1)
50. Jani Mäkelä ps Olli Immosen ps kannattamana 29.80.31: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus lisää tukea kotiseutumuseoille ympäri maata paikallishistorian tuntemuksen lisäämiseksi." (Vastalause 1)
51. Jani Mäkelä ps Olli Immosen ps kannattamana 29.80.31: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus lisää rahoitusta kansallisesti tärkeiden museoiden toimintaan." (Vastalause 1)
52. Vilhelm Junnila ps Sami Savion ps kannattamana 29.80.50: Lisätään 32 000 euroa Suomi—Unkari Seura - Finn-Magyar Tarsasag r.y:n toiminnan tukemiseen. (TAA 88)
53. Vilhelm Junnila ps Sami Savion ps kannattamana 29.80.50: Lisätään 40 000 euroa Loimaa-Seura ry:n toiminnan tukemiseen. (TAA 89)
54. Vilhelm Junnila ps Sami Savion ps kannattamana 29.80.50: Lisätään 45 000 euroa Veljesapu-Perinneyhdistys ry:lle tasapuolisen historian tutkimuksen edistämiseen. (TAA 90)
55. Ritva Elomaa ps Minna Reijosen ps kannattamana 29.90.50: Lisätään 50 000 euroa Icehearts-toiminnan aloittamiseen Raisiossa. (TAA 23)
56. Ritva Elomaa ps Minna Reijosen ps kannattamana 29.90.50: Lisätään 50 000 euroa Turun Kenttäurheilijoiden yleisurheilun sekä erityisesti parayleisurheilun tukemiseen Varsinais-Suomessa. (TAA 24)
57. Rami Lehto ps Jari Ronkaisen ps kannattamana 29.90.50: Lisätään 500 000 euroa Lahden Kisapuistohankkeen suunnitteluun ja projektin aloittamiseen. (TAA 170)

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

58. Timo Heinonen kok Kai Mykkäsen kok kannattamana 29.90.50: Lisätään 1 600 000 euroa liikuntapaikkarakentamiseen. (Vastalause 2)

59. Vilhelm Junnila ps Sami Savion ps kannattamana 29.91.50: Lisätään 50 000 euroa Lounais-Suomen Partiopiiri ry:lle paikallisten partiolippukuntien toiminnan tukemiseen Lounais-Suomessa. (TAA 91)

60. Ritva Elomaa ps Minna Reijosen ps kannattamana 29.91.50: Lisätään 100 000 euroa Lokalahden Nuortentuvan toiminnan turvaamiseen ja kehittämiseen. (TAA 25)

61. Toimi Kankaanniemi ps Ritva Elomaan ps kannattamana 29.91.50: Vähennetään 5 000 000 euroa poliittisten nuorisojärjestöjen tukemiseen osoitetusta määrärahasta. (TAA 340)

62. Jani Mäkelä ps Olli Immosen ps kannattamana 29.91.50: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus toteuttaa niin sanotun Islannin mallin eli liikunta- ja harrastustoiminnan lisäämisen siten, että jokaiselle lapselle ja nuorelle taataan vähintään yksi harrastus. Erityisen tärkeää on pienituloisten perheiden lasten liikuntaharrastusten kehittäminen." (Vastalause 1)

63. Sari Tanus kd Peter Östmanin kd kannattamana 29.91.51: Lisätään 2 000 000 euroa nuorten työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön tukemiseen. (Vastalause 3)

64. Mika Niikko ps Toimi Kankaanniemen ps kannattamana 29.91.52: Lisätään 8 000 000 euroa nuorten syrjäytymisen vastaisen järjestöpohjaisen Korjaamo-toiminnan jatkamiseen ja laajentamiseen. (TAA 218)

65. Arto Satonen kok Pauli Kiurun kok kannattamana 29.20.30: Lisätään 2 500 000 euroa lentoteknisen koulutuksen parantamiseen. (TAA 266)

Mietintö ”jaa”, Kai Mykkäsen ehdotus 1 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 109, ei 80; poissa 10 (äänestys 19). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Olli Immosen ehdotus 2 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 143, ei 44, tyhjiä 1; poissa 11 (äänestys 20). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Olli Immosen ehdotus 3 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 144, ei 39; poissa 16 (äänestys 21). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Antero Laukkasen ehdotus 4 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 174, ei 10, tyhjiä 5; poissa 10 (äänestys 22). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Jani Mäkelän ehdotus 6 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 127, ei 46, tyhjiä 9; poissa 17 (äänestys 23). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

Mietintö ”jaa”, Jani Mäkelän ehdotus 7 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 139, ei 42, tyhjiä 2; poissa 16 (äänestys 24). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Jani Mäkelän ehdotus 8 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 119, ei 51, tyhjiä 17; poissa 12 (äänestys 25). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Jani Mäkelän ehdotus 9 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 109, ei 75, tyhjiä 2; poissa 13 (äänestys 26). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Jani Mäkelän ehdotus 10 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 110, ei 60, tyhjiä 17; poissa 12 (äänestys 27). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Jani Mäkelän ehdotus 11 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 109, ei 80; poissa 10 (äänestys 28). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Matias Marttisen ehdotus 12 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 111, ei 68, tyhjiä 6; poissa 14 (äänestys 29). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Jani Mäkelän ehdotus 13 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 107, ei 64, tyhjiä 11; poissa 17 (äänestys 30). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Sami Savion ehdotus 14 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 134, ei 50, tyhjiä 2; poissa 13 (äänestys 31). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Mika Niikon ehdotus 15 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 140, ei 47; poissa 12 (äänestys 32). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Jani Mäkelän ehdotus 16 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 138, ei 48, tyhjiä 1; poissa 12 (äänestys 33). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Timo Heinosen ehdotus 17 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 144, ei 40, tyhjiä 5; poissa 10 (äänestys 34). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Toimi Kankaanniemen ehdotus 18 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 138, ei 50; poissa 11 (äänestys 35). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Sami Savion ehdotus 19 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 136, ei 52; poissa 11 (äänestys 36). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Sari Tanuksen ehdotus 20 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 140, ei 47, tyhjiä 2; poissa 10 (äänestys 37). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Päivi Räsäsen ehdotus 21 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 135, ei 51, tyhjiä 1; poissa 12 (äänestys 38). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

Mietintö ”jaa”, Jani Mäkelän ehdotus 22 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 139, ei 48; poissa 12 (äänestys 39). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Timo Heinosen ehdotus 23 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 109, ei 80; poissa 10 (äänestys 40). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Timo Heinosen ehdotus 24 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 109, ei 79; poissa 11 (äänestys 41). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Päivi Räsänen ehdotus 25 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 137, ei 49, tyhjiä 1; poissa 12 (äänestys 42). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Vilhelm Junnilan ehdotus 26 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 145, ei 42, tyhjiä 3; poissa 9 (äänestys 43). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Sari Multalan ehdotus 28 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 150, ei 20, tyhjiä 1; poissa 28 (äänestys 44). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Arja Juvosen ehdotus 29 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 139, ei 48, tyhjiä 1; poissa 11 (äänestys 45). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Jani Mäkelän ehdotus 30 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 140, ei 48, tyhjiä 1; poissa 10 (äänestys 46). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Timo Heinosen ehdotus 31 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 109, ei 76, tyhjiä 2; poissa 12 (äänestys 47). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Matias Marttisen ehdotus 32 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 132, ei 37, tyhjiä 16; poissa 14 (äänestys 48). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Peter Östmanin ehdotus 33 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 134, ei 52, tyhjiä 3; poissa 10 (äänestys 49). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Toimi Kankaanniemen ehdotus 34 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 108, ei 56, tyhjiä 22; poissa 13 (äänestys 50). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Timo Heinosen ehdotus 35 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 109, ei 79, tyhjiä 1; poissa 10 (äänestys 51). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Peter Östmanin ehdotus 36 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 109, ei 81; poissa 9 (äänestys 52). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Rami Lehdon ehdotus 37 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 140, ei 48, tyhjiä 2; poissa 9 (äänestys 53). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

Mietintö ”jaa”, Minna Reijosen ehdotus 38 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 146, ei 40, tyhjiä 3; poissa 10 (äänestys 54). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Matias Marttisen ehdotus 39 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 151, ei 23, tyhjiä 15; poissa 10 (äänestys 55). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Timo Heinosen ehdotus 40 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 139, ei 44, tyhjiä 2; poissa 14 (äänestys 56). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Mari-Leena Talvitien ehdotus 41 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 135, ei 25, tyhjiä 28; poissa 11 (äänestys 57). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Kai Mykkäsen ehdotus 42 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 144, ei 45; poissa 10 (äänestys 58). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Toimi Kankaanniemen ehdotus 43 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 141, ei 44, tyhjiä 4; poissa 10 (äänestys 59). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Toimi Kankaanniemen ehdotus 44 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 137, ei 51, tyhjiä 1; poissa 10 (äänestys 60). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Timo Heinosen ehdotus 45 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 109, ei 80; poissa 10 (äänestys 61). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Sari Essayah’n ehdotus 46 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 139, ei 48, tyhjiä 1; poissa 11 (äänestys 62). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Sari Tanuksen ehdotus 47 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 141, ei 47, tyhjiä 1; poissa 10 (äänestys 63). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Timo Heinosen ehdotus 48 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 109, ei 79; poissa 11 (äänestys 64). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Jani Mäkelän ehdotus 49 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 144, ei 43, tyhjiä 2; poissa 10 (äänestys 65). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Jani Mäkelän ehdotus 50 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 146, ei 41, tyhjiä 2; poissa 10 (äänestys 66). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Jani Mäkelän ehdotus 51 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 145, ei 43, tyhjiä 2; poissa 9 (äänestys 67). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Vilhelm Junnilan ehdotus 52 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 148, ei 39, tyhjiä 2; poissa 10 (äänestys 68). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

Mietintö ”jaa”, Vilhelm Junnilan ehdotus 53 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 143, ei 41, tyhjiä 3; poissa 12 (äänestys 69). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Vilhelm Junnilan ehdotus 54 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 145, ei 39, tyhjiä 3; poissa 12 (äänestys 70). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Ritva Elomaan ehdotus 55 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 141, ei 47, tyhjiä 1; poissa 10 (äänestys 71). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Ritva Elomaan ehdotus 56 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 142, ei 48; poissa 9 (äänestys 72). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Rami Lehdon ehdotus 57 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 141, ei 47; poissa 11 (äänestys 73). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Timo Heinosen ehdotus 58 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 108, ei 79; poissa 12 (äänestys 74). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Vilhelm Junnilan ehdotus 59 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 140, ei 40, tyhjiä 4; poissa 15 (äänestys 75). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Ritva Elomaan ehdotus 60 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 145, ei 45; poissa 9 (äänestys 76). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Toimi Kankaanniemen ehdotus 61 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 149, ei 40; poissa 10 (äänestys 77). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Jani Mäkelän ehdotus 62 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 129, ei 56, tyhjiä 2; poissa 12 (äänestys 78). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Sari Tanuksen ehdotus 63 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 130, ei 55, tyhjiä 2; poissa 12 (äänestys 79). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Mika Niikon ehdotus 64 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 135, ei 52, tyhjiä 1; poissa 11 (äänestys 80). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Arto Satosen ehdotus 65 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 115, ei 62, tyhjiä 8; poissa 14 (äänestys 81). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirjaan merkittiin seuraavat ilmoitukset: Petri Huru /ps tarkoitti äänestää ”ei” kohdissa 7 ja 59. Antero Laukkanen /kd tarkoitti äänestää ”ei” kohdassa 6. Jaana Pelkonen /kok tarkoitti äänestää ”ei” kohdassa 8. Sanni Grahni-Laasonen /kok ja Sari Multala /kok tarkoittivat äänestää ”ei” kohdassa 9. Anna-Kaisa Ikonen /kok tarkoitti äänestää ”jaa” kohdassa 14. Mikko Ollikainen /r tarkoitti äänestää ”jaa” kohdassa 16. Mika Niikko /ps, Leena Meri

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

/ps, Mauri Peltokangas /ps ja Sanna Antikainen /ps tarkoittivat äänestää ”jaa” kohdassa 28. Jukka Mäkynen /ps tarkoitti äänestää ”ei” kohdassa 29. Sheikki Laakso /ps tarkoitti äänestää ”jaa” ja Kaisa Juuso /ps ”ei” kohdassa 41. Terhi Koulumies /kok tarkoitti äänestää ”ei” kohdassa 44. Mari-Leena Talvitie /kok tarkoitti äänestää ”jaa” kohdassa 47. Pihla Keto-Huovinen /kok tarkoitti äänestää ”ei” kohdassa 58. Marko Kilpi /kok tarkoitti äänestää ”ei” kohdassa 64.

Ilkka Kanerva kok: Arvoisa puhemies! Tämä tuntuu surkuhupaisalta. Täällä leviää vuosi vuodelta pääluokka toisensa jälkeen tämä tapa, että edustaja seuraa toistaan kertoakseen asian, jolla ei ole mitään poliittista merkitystä. Pyydän, että eduskunnan johdossa keskityttäisiin miettimään sitä, onko tämän tavan yleistyminen eduskunnan toiminnan kannalta sen luotettavuuden ja uskottavuuden nimissä kuinka perusteltua.

Tämä antaa mahdollisuuden myöskin sille, että äänestetään toisella tapaa ja sitten selitetään vaalipiirissä, että minä tarkoitinkin äänestää toisin.

Ei ole parhaan parlamentarismien periaatteiden mukaista tämänkaltaisen jatkuvasti lisääntyvä ja yleistyvä korjausten esittäminen, ja tässä suhteessa ehdotan, että eduskunnan johdon puitteissa keskitytään miettimään tämän tavan merkittävyyttä tai sen haitallisia vaikutuksia.

Eduskunta hyväksyi pääluokan 29 mietinnön mukaisena.

3.4. Pääluokka 35 Ympäristöministeriön hallinnonala

Puhemies Matti Vanhanen: Siirrytään käsittelemään pääluokkaa 35, ympäristöministeriön hallinnonala.

Tehtiin seuraavat pääluokkaa koskevat, hyväksytyn menettelytavan mukaisesti keskuskansliaan kirjallisina jätetyt, edustajille monistettuina ja numeroituina jaetut ehdotukset:

1. Kai Mykkänen kok Timo Heinosen kok kannattamana 35.01.01: Vähennetään 84 000 euroa ympäristöministeriön poliittisen esikunnan määrärahoista. (TAA 392)
2. Petri Huru ps Vilhelm Junnilan ps kannattamana 35.01.65: Lisätään 100 000 euroa Avustuksena Metsästäjäliitto ry:n toimintaan. (TAA 70)
3. Vilhelm Junnila ps Jari Ronkaisen ps kannattamana 35.01.65: Lisätään 100 000 euroa Suomen Metsästäjäliitto ry:lle jäsenistön aktiiviseen luonnonhoidon koulutukseen, kehittämiseen ja käytännön toimiin. (TAA 104)
4. Kai Mykkänen kok Timo Heinosen kok kannattamana 35.01.65: Lisätään 200 000 euroa ympäristöjärjestöjen rahoitukseen. (Vastalause 2/TAA 204)
5. Jari Ronkainen ps Toimi Kankaanniemen ps kannattamana 35.01.65: Lisätään 200 000 euroa Hälvälän ampumaradan ja harjoitusalueen kehittämiseen. (TAA 242)

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

6. Timo Heinonen kok Heikki Auton kok kannattamana 35.10.21: Lisätään 100 000 euroa Heinolan Lintutarhan toiminnan jatkon varmistamiseen. (TAA 63)
7. Toimi Kankaanniemi ps Kaisa Juuson ps kannattamana 35.10.21: Vähennetään 20 000 000 euroa luonnonsuojelun henkilöstömenoihin osoitetusta määrärahasta siten, ettei uutta henkilöstöä palkata määräaikaisiin luonnonsuojelua valmisteleviin työtehtäviin. (TAA 352)
8. Timo Heinonen kok Heikki Auton kok kannattamana 35.10.22: Lisätään 100 000 euroa Luontopaneelin toiminnan turvaamiseen. (Vastalause 2)
9. Heikki Autto kok Sari Multalan kok kannattamana 35.10.52: Lisätään 100 000 euroa Metsähallituksen Savukosken Korvatunturin opastuskeskuksen toiminnan jatkuvuuden turvaamiseen. (TAA 64)
10. Pauli Kiuru kok Arto Satosen kok kannattamana 35.10.52: Lisätään 250 000 euroa autiotupaverkoston korjausvelan vähentämiseen. (TAA 144)
11. Timo Heinonen kok Heikki Auton kok kannattamana 35.10.52: Lisätään 1 300 000 euroa kansallispuistojen korjausvelan pienentämiseen. (Vastalause 2)
12. Timo Heinonen kok Heikki Auton kok kannattamana 35.10.52: Lisätään 3 000 000 euroa Liesjärven ja Torronsuon kansallispuistojen sekä Evon retkeilyalueen kehittämiseen. (TAA 65)
13. Jari Ronkainen ps Toimi Kankaanniemen ps kannattamana 35.10.61: Lisätään 200 000 euroa Lahden Vesijärven hoito-ohjelman edistämiseen. (TAA 243)
14. Heikki Autto kok Sari Multalan kok kannattamana 35.10.61: Lisätään 500 000 euroa Simojoen suiston ruoppaamiseen. (TAA 66)
15. Kaisa Juuso ps Leena Meren ps kannattamana 35.10.61: Lisätään 2 100 000 euroa Liakanjoen jokisuun ja veneväylän ruoppaukseen. (TAA 106)
16. Ilkka Kanerva kok Sari Multalan kok kannattamana 35.10.61: Lisätään 100 000 000 euroa Saaristomeren tilan parantamiseen. (TAA 117)
17. Toimi Kankaanniemi ps Kaisa Juuson ps kannattamana 35.10.63: Vähennetään 20 000 000 euroa luonnonsuojelualueiden hankintamenoihin ehdotetusta määrärahasta. (TAA 353)
18. Toimi Kankaanniemi ps Kaisa Juuson ps kannattamana 35.10.63: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin kansallispuistojen matkailukäytön lisäämiseksi." (Vastalause 1)

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

19. Toimi Kankaanniemi ps Kaisa Juuson ps kannattamana 35.10.63: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää vaelluskalojen reittien avaamiseksi esteenä toimivien pienvoimaloiden patojen purkamista." (Vastalause 1)

20. Toimi Kankaanniemi ps Kaisa Juuson ps kannattamana 35.20.01: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee viipymättä toimenpiteet asumiskustannusten alentamiseksi muun muassa panostamalla vuokra-asuntotuotantoon ja korjausrakentamiseen, alentamalla lämmityskustannuksia, kiinteistöveroja ja varainsiirtoveroja ja puuttamalla kohtuuttomiin vuokriin sekä tukemalla työpaikan saamisen tai vaihtamisen johdosta tapahtuvia muuttokustannuksia." (Vastalause 1)

21. Toimi Kankaanniemi ps Kaisa Juuson ps kannattamana 35.20.01: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin asuntokaavoituksen merkittäväksi lisäämiseksi erityisesti kasvukeskuksissa sitomalla maankäyttö-, asumis- ja liikennepolitiikka tiiviisti yhteen." (Vastalause 1)

22. Toimi Kankaanniemi ps Kaisa Juuson ps kannattamana 35.20.01: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin kohtuuhintaisen vuokra-asuntotuotannon pitkäaikaisen korkotukijärjestelmän uudistamiseksi, sekä käynnistää korkotukijärjestelmän vaikuttavuuden seurannan." (Vastalause 1)

23. Toimi Kankaanniemi ps Kaisa Juuson ps kannattamana 35.20.32: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee toimenpiteet suomalaisten asunnottomuuden poistamiseksi samalla nopeudella kuin se järjesti asumisen suurelle turvapaikanhakijain joukolle." (Vastalause 1)

24. Antero Laukkanen kd Sari Tanuksen kd kannattamana 35.20.55: Lisätään 3 000 000 euroa energia-avustuksen palauttamiseksi pientalojen energiaremontteihin. (Vastalause 3)

25. Toimi Kankaanniemi ps Kaisa Juuson ps kannattamana 35.20.55: Lisätään 10 000 000 euroa sisäilmakorjauksiin ja sisäilmaongelmien hoidosta aiheutuviin toimenpiteisiin. (TAA 354)

26. Toimi Kankaanniemi ps Kaisa Juuson ps kannattamana 35.20.55: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy pikaisesti toimenpiteisiin rakennusten sisäilmaongelmien ehkäisemiseksi ja korjaamiseksi." (Vastalause 1)

27. Heikki Autto kok Sari Multalan kok kannattamana 35.20.64: Lisätään 200 000 euroa perinnerakentamishankkeiden tukemiseen Lapin sodassa tuhoutuneilla alueilla. (TAA 67)

Mietintö ”jaa”, Kai Mykkäsen ehdotus 1 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 107, ei 79; poissa 13 (äänestys 82). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Puhemies Matti Vanhanen: Petri Hurun ehdotus 2 ja Vilhelm Junnilan ehdotus 3 ovat samansisältöiset, joten niistä äänestetään yhdessä mietintöä vastaan.

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

Mietintö ”jaa”, Petri Hurun ehdotus 2 ja Vilhelm Junnilan ehdotus 3 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 141, ei 46, tyhjiä 2; poissa 10 (äänestys 83). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Kai Mykkäsen ehdotus 4 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 145, ei 34, tyhjiä 1; poissa 19 (äänestys 84). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Jari Ronkaisen ehdotus 5 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 142, ei 47; poissa 10 (äänestys 85). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Timo Heinosen ehdotus 6 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 136, ei 38, tyhjiä 13; poissa 12 (äänestys 86). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Toimi Kankaanniemen ehdotus 7 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 149, ei 40; poissa 10 (äänestys 87). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Timo Heinosen ehdotus 8 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 151, ei 37, tyhjiä 1; poissa 10 (äänestys 88). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Heikki Auton ehdotus 9 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 130, ei 47, tyhjiä 11; poissa 11 (äänestys 89). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Pauli Kiurun ehdotus 10 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 126, ei 49, tyhjiä 8; poissa 16 (äänestys 90). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Timo Heinosen ehdotus 11 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 119, ei 67, tyhjiä 1; poissa 12 (äänestys 91). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Timo Heinosen ehdotus 12 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 129, ei 44, tyhjiä 14; poissa 12 (äänestys 92). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Jari Ronkaisen ehdotus 13 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 141, ei 48, tyhjiä 1; poissa 9 (äänestys 93). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Heikki Auton ehdotus 14 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 133, ei 40, tyhjiä 16; poissa 10 (äänestys 94). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Kaisa Juuson ehdotus 15 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 146, ei 42, tyhjiä 1; poissa 10 (äänestys 95). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Ilkka Kanervan ehdotus 16 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 143, ei 19, tyhjiä 24; poissa 13 (äänestys 96). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Toimi Kankaanniemen ehdotus 17 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 147, ei 39, tyhjiä 2; poissa 11 (äänestys 97). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

Mietintö ”jaa”, Toimi Kankaanniemen ehdotus 18 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 110, ei 61, tyhjiä 18; poissa 10 (äänestys 98). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Toimi Kankaanniemen ehdotus 19 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 112, ei 62, tyhjiä 13; poissa 12 (äänestys 99). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Toimi Kankaanniemen ehdotus 20 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 137, ei 48, tyhjiä 5; poissa 9 (äänestys 100). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Toimi Kankaanniemen ehdotus 21 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 109, ei 77; poissa 13 (äänestys 101). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Toimi Kankaanniemen ehdotus 22 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 139, ei 46, tyhjiä 1; poissa 13 (äänestys 102). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Toimi Kankaanniemen ehdotus 23 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 136, ei 44, tyhjiä 3; poissa 16 (äänestys 103). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Antero Laukkasen ehdotus 24 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 116, ei 57, tyhjiä 14; poissa 12 (äänestys 104). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Toimi Kankaanniemen ehdotus 25 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 116, ei 60, tyhjiä 13; poissa 10 (äänestys 105). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Toimi Kankaanniemen ehdotus 26 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 110, ei 80; poissa 9 (äänestys 106). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Heikki Auton ehdotus 27 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 115, ei 57, tyhjiä 18; poissa 9 (äänestys 107). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirjaan merkittiin seuraavat ilmoitukset: Kohdassa 12 Antero Laukkanen /kd tarkoitti äänestää ”ei”.

Eduskunta hyväksyi pääluokan 35 mietinnön mukaisena.

3.5. Pääluokka 32 Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala

Puhemies Matti Vanhanen: Esitellään työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala koskeva pääluokka 32.

Pääluokan yleiskeskusteluun varataan tässä vaiheessa 1 tunti.

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

Keskustelu

10.55 **Sami Savio ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelen valtiovarainvaliokunnan mietinnön työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalaa koskevan osuuden.

Pääluokan 32 määrärahat ovat noin 2,9 miljardia euroa. Työ- ja elinkeinotoimistojen toimintamenojen momentin 32.01.03 määrärahat ovat noin 197 miljoonaa. [Hälinää]

Puhemies Matti Vanhanen: Savio, odottakaa hetki, että saadaan sali hiljenemään. — Joo, jatkakaa.

Valiokunta pitää tärkeänä toimintamenojen lisäystä, jolla parannetaan yksilöllisiä palveluja ja yhteistyötä työnantajien kanssa. Saadun selvityksen mukaan työttömien määrääikaishaastattelut tehostavat palveluihin ohjautumista sekä edistävät aktivoitumista ja työllistymistä. Valiokunta katsoo, että haastatteluja tulisi kohdentaa nykyistä tarkemmin asiakkaan palvelutarve huomioiden. Valiokunta katsoo, että suunnitelluille työllisyyden kuntakokeiluille tulee varmistaa riittävät henkilöstöresurssit ja huomioida aiemmasta kuntakokeilusta saadut kokemukset. Valiokunta korostaa erityisesti selkeää työnjakoa kuntien ja TE-hallinnon välillä ja painottaa, että työnantajille tarjottavat työvoima- ja yrittäjyyspalvelut tulee pitää hyvällä tasolla.

Arvoisa puhemies! Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimintamenoista momentilta 32.01.06 vähennetään HE 54/2019 vp toimeenpanoon varattu 650 000 euroa, koska esitystä ei ehditä käsitellä talousarvioesityksen vaatimassa aikataulussa.

Valiokunta lisää momentille 32.01.40 valtionavustukseen kestäväää kasvupolitiikkaa edistäville toimijoille 300 000 euroa. Summasta osoitetaan Viexpon vientihankkeiden edistämiseen 150 000 euroa sekä Suomalais-ruotsalaisen kauppakamarin Ruotsiin suuntautuvan viennin edistämiseen 150 000 euroa.

Valiokunta myös lisää momentille 32.01.49 VTT Oy:n toiminnan valtionavustukseen 100 000 euroa kvanttitietokoneen rahoituksen hankintaan.

Arvoisa puhemies! Luvun 32.20, Uudistuminen ja vähähiilisyys, määrärahoiksi esitetään noin 929 miljoonaa euroa. Valiokunta tukee kohti hiilineutraalia yhteiskuntaa siirtymistä edistäviä toimenpiteitä ja toteaa, että tarvittavien investointien suuren koon vuoksi tulisi rahoituksen osalta lisätä kansainvälistä ja EU-yhteistyötä. Valiokunta katsoo, että Suomen olisi mahdollista ottaa aktiivinen rooli liikkeellepanijana. Valiokunta myös soisi energiatehokkuuden kehittämisen saavan tulevaisuudessa enemmän painoarvoa ja panostuksia.

Momentille 32.20.40 tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan tukemiseen esitetään noin 298 miljoonaa euroa. Business Finlandin kautta jaettava tki-rahoitus kasvaa arviolta 49 miljoonaa euroa. Valiokunta pitää myönteisenä, että uudistumista ja elinkeinoelämän monipuolistumista tuetaan vahvistamalla kansainvälisesti kilpailukykyisten innovaatiokeskittymien ja ekosysteemien muodostumista Suomeen. Niissä on tärkeää olla mukana erikokoisia ja eri kasvuvaiheissa olevia yrityksiä, korkeakouluja ja tutkimuslaitoksia.

Arvoisa puhemies! Julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden momentille 32.30.51 esitetään 273 miljoonaa euroa. Momentille sisältyvät palkkatuen määrärahat kasvavat ensi vuonna 10 miljoonaa euroa. Valiokunta kiinnittää erityistä huomiota siihen, että 55–64-vuotiaiden työllisyysaste on Suomessa Pohjoismaiden alhaisin. Valiokunta pitää myönteisenä, että palkkatukea on tarkoitus kohdentaa pitkään työttömänä olleille, osatyökykyisille

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

ja ikääntyneille. Valiokunta korostaa, että palkkatukimäärärahat tulee jatkossa saada tehokkaampaan käyttöön ja että tuen vaikutuksista tarvitaan lisätietoa. Lisäksi valiokunta tukee työvoimakoulutusten kehittämistä yrityslähtöiseen suuntaan sekä näkee mahdollisuuksia esimerkiksi oppisopimusjärjestelmän tehokkaammassa ja joustavammassa käytössä.

Arvoisa puhemies! Valiokunta katsoo, että työperäisellä maahanmuutolla on kasvava merkitys työvoiman saatavuudelle, ja painottaa, että ulkomaalaistaustaiset opiskelijat ovat korkeasti koulutettua työvoimaa, joiden osaaminen tulisi ottaa Suomessa käyttöön. Valiokunta kannattaa toimenpiteitä, joilla opiskelijoiden kotimaisten kielten taitoa parannettaisiin jo opiskeluaikana ja luotaisiin kontakteja työelämään.

Arvoisa puhemies! Momentilla 32.50.03 maahanmuuttajien kotoutumisen ja työllistymisen edistämisen määrärahat nousevat 12,5 miljoonaan euroon. Valiokunta katsoo, että jo maassa olevien maahanmuuttajien työllistymiseen olisi kiinnitettävä erityistä huomiota. Valiokunta katsoo kotoutumiskoulutuksen olevan avainasemassa kielitaidon oppimisessa ja työllisyyden edistämisessä sekä painottaa kotouttamistoimenpiteiden vaikuttavuuden selvittämistä ja seuraamista.

Arvoisa puhemies! Tässä pääluokan 32 esittely lyhyesti.

Puhemies Matti Vanhanen: Nyt seuraa ministereiden Haatainen ja Lintilä puheenvuorot. Näiden aikana on mahdollisuus ottaa vastauspuheenvuoroja painamalla V-painiketta. Tämä tunti käydään sitten vastauspuheenvuorojen avulla.

11.01 Työministeri Tuula Haatainen: Arvoisa puhemies! Ensimmäiseksi haluan kiittää valtiovarainvaliokuntaa ja sen työ- ja elinkeinojaostoa hyvästä ja rakentavasta talousarvion valmistelusta. Valiokunta on mietinnössään nostanut esille tärkeitä työllisyyteen ja kotouttamiseen liittyviä havaintoja, kuten työperäisen maahanmuuton merkityksen työvoiman saatavuudelle, oleskelulupaprosessin hitauden, yksilöllisten palveluiden tarpeellisuuden ja vahvistamisen merkityksen, osatyökykyisen työllisyyden parantamisen, kotouttamiskoulutuksen tärkeyden sekä työllisyys- ja innovaatiopolitiikan tärkeän yhteyden. Nämä ovat kaikki tärkeitä teemoja. Hallitus panostaakin niin ensi vuonna kuin koko vaalikauden ajan kaikkiin näihin kokonaisuuksiin.

Hallituksen tavoitteena on mahdollistaa sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskunta. Vastuullani olevilla työllisyys-, kotouttamis- ja kilpailupolitiikan toimenpiteillä onkin merkittävä rooli näiden tavoitteiden saavuttamisessa. Vaikka tämä oma taipaleeni nyt työministerinä on vielä lyhyt, edeltäjäni työministeri Timo Harakan toimesta on puolen vuoden ajan tehty määrätietoisesti töitä kansakuntamme hyvinvoinnin eteen. Olemme päässeet hyvään vauhtiin uudistusten tiellä. Olemme sopineet useista työllisyyskehitystä parantavista toimenpiteistä. Lukuisat näistä pureutuvat juuri niihin tärkeisiin teemoihin, joita valtiovarainvaliokunta on mietinnössään nostanut esille. Lisäksi valmistelussa on lukuisa joukko uusia työllisyyttä parantavia toimenpiteitä. Talouskasvumme ja sitä kautta työllisyyskehityksemme on viime vuosina ollut hyvää. Vuonna 2020 työllisyysasteen arvioidaan olevan 73 prosenttia. Työttömyysasteen arvioidaan laskevan 6,3 prosenttiin. Viimeisimpien Suomen Pankin julkaisemien ennusteiden mukaan talouskasvu olisi vaimenemassa ja työttömyysasteen lasku pysähtyisi väliaikaisesti eikä työllisyys olennaisesti suhdanteiden mukana kasvaisi. Valtiovarainministeriön uusi ennuste puolestaan tulee ihan näinä hetkinä.

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

Hallitus on asettanut kunnianhimoisen 75 prosentin työllisyysasteen. Hallituksen aktiivisilla toimilla me lähestymme askel askeleelta tätä tavoitetta. Meidän on kyettävä aiempaa paremmin tarjoamaan yksilöllisiä palveluita, osallistamaan työmarkkinoille osatyökykyisiä, vaikeammin työllistyviä, nuoria, ikääntyviä ja maahanmuuttajataustaisia sekä huolehtimaan työperäisestä maahanmuutosta samaan aikaan. Tarvitsemme laajan kirjon toimenpiteitä, ja niiden pitää olla vaikuttavia. Vuoden 2020 talousarvioesitys sisältää riittävät määrärahanostukset kaikkiin päättämiimme uusiin työllisyyspolitiikan toimenpiteisiin. Julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden määrärahat kohoavat 273 miljoonaa euroon, joka on 29 miljoonaa enemmän kuin kuluvan vuoden talousarviossa. Kokonaisuudessaan työllisyysmäärärahoilla arvioidaan saavutettavan noin 36 prosentin aktivointiaste.

Asiakaslähtöisyys ja yksilölliset palvelut ovat keskeisiä, kun tavoittelemme 75 prosentin työllisyysastetta. Siksi TE-toimistojen resurssien on oltava riittävällä tasolla. Vuonna 2020 toimistojen käyttöön ohjautuu yli 196 miljoonaa euroa, joka on 25 miljoonaa euroa enemmän kuin kuluvan vuoden talousarviossa. Rahoituksen kasvu mahdollistaa riittävät henkilöstöresurssit ja aiempaa yksilöllisemmät palvelut. Varmistamme myös sen, että kuntakokeilut on resursoitu riittävästi ja työnjako kuntien ja TE-toimistojen välillä on selkeä.

Osaavan työvoiman saatavuuden parantamiseksi ja työmarkkinoiden kohtaanto-ongelmien helpottamiseksi käynnistettävään kansainvälisen rekrytoinnin ohjelmaan panostamme ensi vuonna muun muassa lisäämällä Business Finlandin ja TE-toimistojen resursseja sekä vakiinnuttamalla Talent Hub -toimintamallin.

Työ- ja elinkeinoministeriö ja sisäministeriö ovat myös valmistelleet yhteistyössä työperäisen maahanmuuton hallinnon siirtämisen sisäministeriöstä työ- ja elinkeinoministeriöön. Siirto tapahtuu ensi vuoden alussa, ja onkin tärkeää, että eri ministeriöiden ja tähän kokonaisuuteen liittyvien toimijoiden välistä yhteistyötä pyritään nyt syventämään entisestään. Työllistyminen on tavoitteena myös kotouttamisen alusta alkaen. Onnistuneilla kotouttamistoimilla vastaamme kasvavaan työvoiman tarpeeseen. Kotouttamisen resursseja vahvistetaan merkittävästi. Maahanmuuttajien kotouttamisen ja työllistymisen edistämisen määrärahat ovat yli 12,5 miljoonaa euroa, joka on 11 miljoonaa euroa enemmän kuin kuluvan vuoden talousarviossa. Muutos on siten merkittävä ja mahdollistaa nyt kokonaisuuteen panostamisen aivan uudella tasolla. Lisäpanostuksia kohdennetaan muun muassa kuntien moniammatilliseen osaamiskeskustoimintaan, maahanmuuttajien ohjaus- ja neuvontapalveluihin sekä työelämän monimuotoisuusohjelman toteuttamiseen.

Toimivat markkinat ja kilpailullisuus luovat kasvua ja lisäävät tuottavuutta. Hallitusohjelman mukaisesti vahvistamme myös kilpailu- ja kuluttajapolitiikan resursseja. Kilpailu- ja kuluttajaviraston määrärahat vuoden 20 tasossa ovat 2 miljoonaa euroa enemmän kuin aiemmin, ja ne mahdollistavat uskottavan kilpailuvalvonnan vahvistamisen.

Lopuksi vielä lyhyesti muutamista valmistelussa olevista toimista. Työllisyyden ministeriötyöryhmä alatyöryhmineen jatkaa viime kesänä hyvin käynnistynyttä työtä. Kuntakokeiluun on valittu 20 kuntaa jatkovalmisteluun. Uudistamme palkkatuen ja lisäämme sen käyttöä. Laitamme toimeen osatyökykyisten työkykyohjelman. Käynnistämme myös rekrytuskokeilun vuoden 20 jälkipuoliskolla. Edistämme työvoiman ulkopuolella ja heikossa työmarkkina-asemassa olevien maahanmuuttajien työllistymistä laajentamalla maahanmuuttajien moniammatillisten osaamiskeskusten toimintaa, samoin panostamme lisää maahanmuuttajien ohjaus- ja neuvontapalvelupisteisiin. Osaavan työvoiman saatavuuden vahvistamiseksi ja työmarkkinoiden kohtaannon parantamiseksi käynnistämme laaja-alaisen kansainvälisen rekrytoinnin ohjelman. Lisäksi panostamme opetus- ja kulttuuriminis-

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

terion sekä työ- ja elinkeinoministeriön yhteistyönä nopeavaikutteisiin työllisyyttä edistäviin toimiin.

Arvoisa puhemies! Tässä tiivis katsaus vastuullani oleviin talousarvioasioihin.

Puhemies Matti Vanhanen: Kiitos. Pyydän myös ministereitä noudattamaan näitä aika-suosituksia.

11.08 Elinkeinoministeri Mika Lintilä: Arvoisa herra puhemies! Haluan myös omasta puolestani kiittää valtiovarainvaliokuntaa ja sen jaostoa hyvästä yhteistyöstä, ja kiitoksen sanan myös niistä lisämäärärahoista, joita valiokunta on mietinnössään osoittanut työ- ja elinkeinoministeriön pääluokkaan. Ne lisäyskohteet, Viexpon vientihankkeet, Suomalais-ruotsalaisen kauppakamarin Ruotsiin suuntautuvat vientihankkeet ja VTT:n kvanttitietokoneen rahoituksen hankinta, ovat hyviä ja osuvia kohteita. Valiokunta on mietinnössään nostanut esille lukuisia kestävän kasvun kannalta tärkeitä teemoja, kuten ulkomaisten investointien tärkeyden, elinkeinorakenteen uudistamisen välttämättömyyden, siirtymisen kohti hiilineutraalia yhteiskuntaa ja innovaatiotoiminnan tärkeyden.

Hallitusohjelma perustuu kestävän kasvun tavoitteisiin. Tämä edellyttää elinkeinoelämän uudistumista, kasvua ja vahvaa kansainvälistymistä. Kuten hyvin tiedämme, olemme saaneet nauttia varsin hyvistä talouskasvun vuosista. Näkymät tuleville vuosille eivät valitettavasti ole niin valoisat kuin mihin olemme tottuneet. Talouskasvun arvioidaankin jäävän ensi vuonna prosentin tuntumaan, mitä vahvistaa juuri julkistettu VM:n ennuste. Olemme aina saavuttaneet parhaat tulokset yhdessä toimien joka puolella Suomea. Siksi onkin nyt erityisen tärkeää puhalttaa yhteen hiileen ja huolehtia siitä, että yhteiskuntamme rattaat jatkavat pyörimistään. Me kaikki hyödynnämme siitä. Turha vastakkainasettelu ja riitely eivät ole Suomen ja sen kansalaisten etu. Meillä on paljon vahvuuksia, minkä johdosta voimme menestyä kansainvälisen osaamisen ja innovaatioiden kärkimaana. Olemme pysyneet takaamaan yrityksille ja muille toimijoille ennustettavan ja vakaan toimintaympäristön, joka mahdollistaa hyvän pohjan uusille kasvuaikahioille, ja tähän meidän tulee pystyä myös jatkossa.

Hallitus on päättänyt lukuisista uudistuksista, jotka ruokkivat positiivista talouskasvua. Tekemämme valinnat ja lisäpanostukset näkyvät vuoden 2020 budjetissa. Panostamme kansainvälistymiseen sekä tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan. Business Finland on työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla keskeinen toimija yritysten uudistumisen, kasvun ja kansainvälistymisen polulla. Lisäämmekin Business Finlandin avustusmuotoista rahoitusta kuluvan vuoden talousarvioon verrattuna 70 miljoonalla eurolla. Tavoitteena on askeltaa kohti 4 prosentin bkt-tavoitetta viime vuosiin jatkuneen laskun vastapainoksi.

Yrittäjyyden edellytyksistä meidän on huolehdittava. Yrittäjyydellä on keskeinen rooli kasvutavoitteissamme. Meidän on huolehdittava siitä, että yrityksillä on käytettävissään riittävästi osaavaa työvoimaa ja yritysten toimintaympäristö on investointi- ja kansainvälistymismyönteinen. Olemmekin valmistelemassa yrittäjyysstrategiaa, jonka tavoitteena on kannustaa erityisesti pk-yrityksiä kasvuun ja monipuolistaa elinkeinorakennetta. Hallituksen tavoitteena on, että kenenkään yrittäjän ei tarvitsisi epäröidä työllistämistä, investointeja ja riskinottoa. Strategian toimeenpano käynnistyy ensi vuonna.

Yritysten kasvutavoitteita vauhditamme käynnistämällä kansainvälisen kasvun ohjelman. Kokonaisuuteen kohdennetaan vaalikauden aikana yli 90 miljoonaa euroa, josta reilut 16 miljoonaa euroa ensi vuonna. Kasvuohjelman kautta tehostamme osaavan työvoim

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

man saatavuutta Suomeen, käynnistämme kansainvälisen rekrytoinnin toimintamallin, lisäämme Business Finlandin resursseja kansainvälisten osaajien houkutteluun ja vahvistamme Business Finlandin ulkomaanverkostoa. Panostamme alueitten Talent Hub -toimintaan ja käynnistämme alueellisten pk-yritysten kasvuohjelman.

Suomella ei ole yksinkertaisesti varaa siihen, että alueemme eriytyvät. Maamme elinvoimaisuus mitataan kokonaisuutena. Meidän on tuettava alueita ja kaupunkien kestävä kasvua ja elinvoimaisuutta. Vahvistamme sopimuksellisuutta alue- ja kaupunkikehittämisessä. Sopimalla ja yhdessä tekemällä saavutamme toiminnalle aiempaa paremman vaikuttavuuden. Ensi vuodelle sopimusperusteiseen yhteistyöhön ja alueiden kehittämiseen on varattu 20 miljoonaa, ja tämä 20 miljoonaa euroa on enemmän kuin kuluvan vuoden talousarviossa.

Lopuksi lyhyesti ilmastonmuutoksesta: Tiedämme haasteen suuruuden, mutta muistutan myös sen mahdollisuuksista. Muun muassa vähähiilisyys sekä bio- ja kiertotalous ovat aloja, joilla meillä on ainutlaatuista osaamista jo nykyisin sekä syntyvillä yrityksillä valtava potentiaali menestyä kansainvälisesti. Suomalaiset ratkaisut ovat vastauksia ilmastonmuutoksesta johtuviin haasteisiin. Ensi vuonna panostamme lisää vähähiilisyyteen ja kiertotalouteen. Kivihiilen käytöstä luopumista kannustamme tulevien kolmen vuoden aikana 90 miljoonan euron lisävaltuudella, josta ensimmäinen 30 miljoonaa ensi vuonna. Lisäkannusteena tuemme kivihiilen käytön korvaavia investointeja, jotka mahdollistavat kivihiilestä luopumisen ennen vuotta 25.

Arvoisa puhemies! Tässä tiivistettynä, hiukan karsien, vastuullani olevat talousarvioasiat.

11.14 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun täällä eilen kovasti haastettiin kertomaan, mikä on budjetin työllisyysvaikutus, niin toteaisin, että sieltä budjettikirjasta kohdasta Y 14 löytyvät työllisyysennusteet. Ja näin on tehty aina: ei ole tehty erityistä vaikuttavuusarviota budjetista, ei sinä lähes 30 vuonna, jolloin kokoomus on ollut hallituksessa. Se on tehty täsmälleen tällä samalla tavalla, ja sitä on korjattu hieman mietinnössä. Eli voisi sanoa, että sillä hetkellä, kun mietintöä alettiin tekemään, työllisyysaste oli 72,7 prosenttia ja arvio on, että se ensi vuoden loppuun mennessä kasvaa 73 prosenttiin. Ja kun täällä sitkeästi elää se 5 000:n miinus, joka tulee siis verotuksen ja tulonsiirtojen yhteenlasketusta vaikutuksesta, niin voisin todeta, että vaikkapa työttömyyseläkeputken ikärajan nosto on suuruusluokaltaan, työllisyysvaikutuksiltaan, taas positiivisesti saman suuruinen. Haastaisin ministereitä itse asiassa kertomaan siitä, miten paljon työllisyysvaikutusta odotetaan olevan esimerkiksi näillä innovaatiopanostuksilla tai osaamispanostuksilla. Jos me katsomme vaikka koko tki- ja osaamispanostusta, niin puhutaan yli 2 miljardin summasta, ja totta vieköön [Puhemies koputtaa] sillä tulee olemaan työllisyysvaikutusta.

11.16 Sami Savio ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos molemmille ministereille ajankohtaisista katsauksista. Te ministerit olette vaihtuneet viime viikkojen aikana, mutta uskon, että hyvä yhteistyö työ- ja elinkeinojaoston kanssa varmasti jatkuu teidänkin toimikaudellanne.

Arvoisa puhemies! Tässä valiokunnan mietinnössä todetaan, että julkisten tki-panostusten vaikuttavuutta voitaisiin lisätä esimerkiksi tieteellisiin koeasetelmiin perustuvalla tukijärjestelmän arvioinnilla. Julkisen sektorin tuet tulisi suunnata erityisesti sellaisiin toimiin, jotka lisäävät myös yksityissektorin tki-panostuksia. Lisäksi julkista tukea tulisi kohden-

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

taa sellaiseen tki-toimintaan, jota yritykset eivät toteuttaisi ilman tukea. Kysynkin ministereiltä: millä tavoin hallitus aikoo uudistaa tki-rahoitusta ja tehdä siitä aiempaa kustannustehokkaampaa?

11.17 Kai Mykkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä edustaja Filatov viittasi innovaatiopanostuksiin. Hyvä, että niitä pystytään kasvattamaan. Omassa vaihtoehtobudjetissamme kasvatamme pysyvää osaamisen ja innovaatioiden rahoitusta vielä selvästi enemmän, mutta se on yhteinen tavoite. Nyt kuitenkin, kun puhutaan tästä työllisyystavoitteesta, samalla puhutaan kaikista niistä hyvistä määräraha-asioista, joista nytkin olemme tällä viikolla täällä äänestämässä budjetin yhteydessä. Ne kaikki lepäävät tosiaan sen 60 000 uuden työpaikan varassa. Ja sen verran rehellisyyttä meidän täytyy täällä harrastaa, että ei kyllä voi sanoa, että niistä 60 000 työpaikasta, jotka pitäisi siis saada seuraavan kolmen vuoden aikana, innovaatiopanostuksilla tässä ajassa syntyisi oikeastaan yhtäkään. Kyllähän niitä väistämättä syntyy sen mukaan, miten palkkaamisen kynnyks laskee ensi vuonna, miten työn kannattavuus paranee ensi vuonna. Tästä syystä esimerkiksi eduskunnan tietopalvelu ei ota panostuksia koulutukseen laskelmassaan mukaan — muuten meidän vaihtoehtobudjettimme olisi tuottanut paljon enemmänkin lisätyöpaikkoja kuin mitä se tuotti. Ja nyt pyydänkin, että työministeriö kommentoisi sitä, mitä esimerkiksi Suomen Pankin pääjohtaja on sanonut, [Puhemies koputtaa] että nimenomaan ansiosidonnaisen porrastaminen olisi tepsivin keino, ja kaksi muutakin keino, jotka hän mainitsi, ovat nimenomaan meidän vaihtoehtobudjetissamme: oletteko te eri mieltä hänen kanssaan, vai voisiko vielä katsoa näitä aidosti [Puhemies koputtaa] tuntuja keinoja, joista tietopalvelu sanoo, että ne tuovat työpaikkoja?

11.18 Juha Pylväs kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus tekee keskustallekin tärkeää oikeudenmukaista aluepolitiikkaa. Alueellinen kuljetustuki jatkuu, ja siihen varataan budjetissa 6 miljoonan euron määräraha vuodelle 2020. Kuljetustuki on erittäin tärkeä elinkeino- ja aluepolitiikan työkalu. Jatkossa kuljetustukea on minusta tarpeen kehittää. Sillä voitaisiin tukea aiempaa paremmin kasvua ja positiivista työllisyyskehitystä erityisesti niillä alueilla, jotka ovat kauempana keskeisistä markkinoista. Ministeri Kulmuni pohdiskeli ollessaan elinkeinoministerinä kuljetustuen kehittämistarvetta julkisesti, ja kysyisin tässä ministeri Lintilältä: mitä tälle asialle ollaan tekemässä, vai ollaanko sille tekemässä yhtään mitään?

11.19 Mari Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on monia hyviä toimenpiteitä, joita saadaan nyt liikkeelle. On hyvä muistaa, että joka tapauksessa kaikkein vaikuttavin niistä pitkällä aikavälillä on osaaminen, ja siinä vielä tarvitsemme lisätoimenpiteitä. Lisäksi meidän pitää pohtia, miten me saamme tämän kasvun, josta nyt puhutaan, sellaiseksi kasvuksi, joka ei uhkaa meidän luonnon monimuotoisuutta eikä ilmastoa. Se vaatii aika ison muutoksen. Sen takia on hirveän hyvä, että myös me olemme nyt panostaneet sellaiseen kulutukseen, joka ohjautuu aineettomiin palveluihin ja liikkumiseen, esimerkiksi kansallispuistojen kunnostamiseen. Tässä on monia hyviä vaikutuksia, ja tätä työtä täytyy jatkaa.

Sen lisäksi liikenteen osalta eduskunta edellyttää, että MAL-sopimukset toteutetaan pikaisesti kestävästi liikuttamisen edistämiseen, joukkoliikenteen edistämiseen sekä kävelyn ja pyöräilyn edistämiseen, koska on tärkeää pohtia myös liikenteen kannalta, mitkä ovat niitä

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

vaikuttavia toimia, jotka edistävät elinkeinoelämää sen laajassa merkityksessä — ja ihmisten liikuttaminen kaupunkiseuduilla on erittäin tärkeää, jos me haluamme toimia kestävästi ja tehokkaasti, kuten haluamme toimia.

11.20 Pia Lohikoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiovarainvaliokunnan mietinnössä tuemme toimia, joilla edistetään työllisyyttä ja siirtymistä kohti hiilineutraalia yhteiskuntaa. Yhteiskunnan hiilineutraalisuus on kunnianhimoinen tavoite, jonka saavuttaminen vaatisi nykyistä merkittävämpiä panostuksia. Työ- ja elinkeinojaostoon saamissamme lausunnoissa on esitetty huoli siitä, että riittävät välineet hiilineutraalisuustavoitteen saavuttamiseksi ovat vielä puutteellisia ja esitettyjen toimenpiteiden mittakaava on liian pieni eivätkä yksittäiset politiikkatoimet yhdisty selkeäksi strategiseksi ohjelmaksi. Tässä meillä riittää yhteisiä haasteita ja kirittävää tulevana vuosina.

Kiertotalous ja cleantech-ratkaisut ovat olennainen osa päästövähennystoimia, mutta ne luovat myös mahdollisuuksia talouden ja työllisyyden kasvuun. Vähähiiliseen talouteen siirtymiseksi tarvittavien investointien kokoluokka on niin suuri, että rahoituksen osalta tulisi lisätä kansainvälistä ja EU-yhteistyötä. Suomella olisi mahdollisuus ottaa aktiivinen rooli liikkeellepanijana. Valtion vuoden 2020 talousarvioesityksessä ehdotetut toimenpiteet ovat hyvä alku näille toimille.

11.22 Joakim Strand r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Värderade talman! Monella alalla tässä maassa on vakava työvoimapula. Itse saan jatkuvasti palautetta yrityksiltä siitä, että elyjen kanssa on haasteita ja että Maahanmuuttovirasto on niin kiireinen, ettei saa työolupia käsiteltyä. Toivon, että ministeri voisi kommentoida, miten tämä työ etenee. Tiedän, että näihin käsittelyaikoihin ollaan tarttumassa.

Haluan myös todeta, että on hienoa, että nyt panostetaan uudentyyppiseen yhteistyöhön julkisen ja yksityisen sektorin välillä, joten saadaan vahvistettua meidän globaalisti merkittäviä, kilpailukykyisiä ekosysteemejä, jotka sisältävät erikokoisia yrityksiä, korkeakouluja, kaupunkeja ja tutkimuslaitoksia. Suomi on pieni maa, mutta meillä on kaikki mahdollisuudet houkutella tänne korkean jalostusasteen teknologiainvestointeja. Pelkästään Vaasan energiaklusterin kärkiyritykset Wärtsilän johdolla investoivat yli miljardin tulevana vuosina, ja näitä hyviä esimerkkejä löytyy ympäri Suomea, ja niitä tarvitaan lisää. On hyvää ja tärkeää, että työ- ja elinkeinoministeriö käy aktiivista dialogia näitten kaupunki-seutujen kanssa.

11.23 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Haluaisin sanoa sen, että tämä työllisyystilanne tällä hetkellä vaatii erittäin yksityiskohtaisia keinoja ja yksi tällainen, joka täällä on esitelty, on ollut tämä kuntakokeilu. Valiokunta mietinnössään toteaa, että kokeilussa työllisyyspalvelut organisoidaan uudelleen. Valiokunta katsoo, että kokeilulle tulee varmistaa riittävät henkilöstöresurssit. Erityisen tärkeää on, että työnjako kuntien ja TE-hallinnon välillä on selkeä.

Kysyisin sitä, miten ministeriöt ovat nyt ajatelleet tätä poikkihallinnollista työtä lisätä ja esimerkiksi tällaiseen epäkohtaan tarttua, kun kunnat maksavat näitä niin sanottuja sakkomaksuja, kun työllisyystoimet eivät onnistu. Omassa kotikunnassanikin vuosittain maksetaan yli 20 miljoonaa sakkomaksuja sen sijaan, että ne käytettäisiin työllistämiskeinoihin. Tässä järjestelmässä on nyt joku valuvika, jos se tuottaa tällaista tekemistä kunnissa. Ky-

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

syisin: onko tähän nyt aiottu jollakin tavalla paneutua, että nämä kunnissa olevat sakkorahat oikeasti päättyisivät työllistämiseen?

11.24 Katja Taimela sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallitusohjelman keskeisimpiä kirjauksia on, että työllisyysaste nostetaan 75 prosenttiin, ja toivon, että tässä salissa jokainen edustaja tekee tämän tavoitteen eteen töitä. Me haluamme nopeuttaa työllistymistä ja tarjota työttömille työnhakijoille heidän omiin yksilöllisiin tarpeisiinsa vastaavaa palvelua elikkä sitä kasvokkaista palvelua, jota työttömät työnhakijat myös tarvitsevat. TE-toimistojen rahoitusta vahvistetaan, rekrytükikokeilu yksityisyrityksille toteutetaan, palkkatuen käyttöä yksinkertaistetaan, nollatuntisoppareiden räikeitä epäkohtia poistetaan, kuntakokeilut käynnistyvät 20 paikkakunnalla, ja luulenpa, että nämä toimenpiteet kelpaavat myös meidän oppositiolle.

Hallituspuolueilla on paitsi aito halu myös näytön paikka vahvistaa yritysten kasvuedellytyksiä ja mahdollisuuksia työllistää. Koen, että parasta työllisyyspolitiikkaa on se, että hallitus on valmis tekemään koulutuksen kunnianpalautuksen, kun se panostaa osaamiseen, koulutukseen ja tutkimustoimintaan.

Mutta, arvoisa puhemies, yksi kysymys vastuuministerille: Myös palkkatasa-arvo on hallituksen kärkiteemana. Missä tämän työryhmän työskentely menee?

11.25 Minna Reijonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministereille esittelystä.

Ihan semmoista asiaa tiedustelin, onko mietitty sitä ja miten useasti sitä käydään läpi työelämän ja koulutuspuolen kanssa, että nämä pitävät yhtä, niin että ei valmistuta ja sitten ei olekaan työtä, kun ovat valmiita — niin kuin yhteen aikaan valmistui näitä sähköasentajia hirveän paljon, ja samoin on täällä ict-puolella voinut käydä. Miten usein semmoista kontrollia tehdään?

Ja toinen kysymys olisi vähän liittyen tähän oppisopimuskoulutukseen: onko tähän mitään uutta nyt luvassa? — Kiitos.

11.26 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aloitan kiitoksilla siitä, että koko Pirkanmaa pääsi mukaan tähän työllisyyskokeiluun. Se on tärkeä pitkäaikaistyöttömien ja muiden vaikeasti työllistettävien työllisyyden edistämisessä.

Mutta kyllä se iso kysymys on se, mihin täällä jo edustaja Mykkänen viittasi. Suomen Pankin pääjohtaja Olli Rehn sanoi eilen tv-uutisissa, että on neljä keinoa, joilla voidaan työllisyyttä nopeasti parantaa. Ne ovat ansiosidonnaisen työttömyysturvan porrastaminen, eläkeputken poisto, perhevapaaudistus ja työperäisen maahanmuuton edistäminen. Hän on varmaan luenut kokoomuksen vaihtoehtobudjettia, mutta ei ehkä pelkästään sitä. Näistä kaikista löytyy todella paljon taloustieteellistä tutkimusta sekä Suomesta että maailmalta, että juuri näillä keinoilla pystytään välittömästi tekemään asioita. Ja kysymys kuuluu, onko hallitus tekemässä päätökset näistä asioista, koska ymmärtääkseni tästä on hyvin laaja yhteinen näkemys ja kyse on vain siitä, onko poliittista rohkeutta ottaa [Puhemies koputtaa] vastuuta maan asioiden hoidosta ja työllisyyden parantamisesta.

11.27 Arto Pirttilahti kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Menestystä ministereille taas uusissa tehtävissä, ne ovat vaativia.

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

Todellakin tämä työllisyysasteen 75:n tavoite on vaativa. Tuossa edustaja Satonen otti esimerkiksi Pirkanmaan. Meillä Pirkanmaan, varsinkin Tampereen, työllisyysaste on tällä hetkellä alle 70 prosenttia, mutta meillä on yhtä lailla 4 000 avointa työpaikkaa ja meillä on työvoimapula. Eli tämä kohtaanto-ongelma on varmaan se suurin asia, se, miten me saamme ihmiset kanssa liikkumaan työn perässä eri paikkakunnille.

Toinen Pirkanmaan esimerkki oli tässä meidän esimerkkinä myös, tämä biokaasu ja biokaasun kehittäminen jätehuollon ajoneuvojen energiaksi ja kuljettamiseksi muillekin. Meillä on myös Punkalaitumella toinen biokaasulaitos kunnallisella pohjalla, ja toivottavasti siihenkin jonkinlainen valtiollinen rahoitus saadaan, että hanketta saataisiin eteenpäin.

On hieno asia tämä 4 prosentin tavoite tutkimus- ja kehittämisasiaan, se merkinnee noin 14:ta miljardia euroa. Se, että valtionosuus voisi olla noin yksi kolmasosaa, vaatii ison luotamuksen, että me saamme yksityiseltä sektorilta sen kaksi kolmasosaa mukaan siihen.

11.28 Ilmari Nurminen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitos ministereille esityksistä, ja tosiaan hallitus tekee aktiivista työllisyyspolitiikkaa, ja kuten tässä tuli esille, nämä kulmakivet ovat tärkeitä: meillä on nämä yksilölliset palvelut, ja palkkatuen käyttö, kuten täällä tuli esille, on tärkeä, ja tämä työperäinen maahanmuutto, nämä työlupajärjestelyt ja sitten ylipäänsä tämän osaamisen parantaminen.

Mutta itsekkin haluaisin kysyä vielä ministereiltä näistä kuntakokeiluista. Meillä Pirkanmaalla on jo edelliseltä kaudelta hyviä esimerkkejä: nyt meillä on 22 kunnan Pirkanmaan laajuinen iso kuntakokeilu, ja mielestäni tässä kohti on nyt tärkeää, kun me keväällä nyt lähdemme tätä viemään eteenpäin, että tämä työnjako on selkeä — mitkä roolit jäävät TE-toimistolle ja mitkä kunnille. Ja sitten peräisin sitä, että kunnille myös tulee sitä rahoitusta, kun ne ottavat isompaa roolia näitten pitkäaikaistyöttömien ja muiden hoidosta. [Puhemies koputtaa] Rahoitusta myös pitää tulla, pelkät henkilöresurssit eivät riitä. Kysyisin tästä työministeriltä.

11.29 Rami Lehto ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitän minäkin, että Lahti ja muutama ympäristökunta pääsivät työllisyyden kuntakokeiluun mukaan. Se on todella tärkeää. Päijät-Hämeessä on suuri työttömyys ja Lahdessa varsinkin on suurista kunnista korkein työttömyysaste.

Edustaja Laukkanen otti esille tässä, että kun sitten kunnat ottavat kontolleen näitä työllisyystoimia, niin on tärkeää, että se yhteistyö TE-keskuksen kanssa toimii ja että sieltä siirtyy myös niitä henkilöresursseja sinne kuntaan. Kun olen kuullut nyt, että sieltä ei haluttaisi tulla sitten kunnan palkkalistoille tekemään sitä työtä, että he muka jäisivät kaikki sinne TE-keskuksiin, niin tähän pitää kiinnittää paljon huomiota.

Toinen asia on se, että jotta työllisyyttä saadaan nostettua ja työttömyysaste alaspäin, niin se koulutus on tärkeää, ja toivonkin, että ministerit siellä aitiossa nytten puhuvat ministeri Kososelle, että ensi vuoden alussa, kun yliopistojen tutkintokattoja korotetaan ja katsotaan niitä tutkintomääriä, nyt saataisiin niitä paikkoja Lahden seudulle, että saataisiin meidän koulutustasoa nostettua, mikä taas on vetovoimatekijä yrityksille, [Puhemies koputtaa] ja saataisiin työttömyyttä pienemmäksi.

11.31 Sanni Grahn-Laasonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se heikko kohta hallituksen budjetissa ja ohjelmassa liittyy juuri työllisyystoimiin, niihin konkreetti-

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

siin keinoihin, joita vielä emme ole nähneet, ja ajattelen niin, ettei ole aikaa odottaa — viisasta olisi tehdä mahdollisimman aikaisin niitä päätöksiä, ja niin kuin edustaja Satonen hyvin totesi, Suomen Pankin evästämällä tiellä voidaan hyvin edetä. Siellä on mainittu muun muassa ansiosidonnaisen työttömyysturvan porrastaminen, työttömyysputki. Uudistamalla perhevapaajärjestelmää työllisyyttä tukevalla tavalla voitaisiin myöskin vaikuttaa esimerkiksi naisten työllisyyteen myönteisesti.

Toisena huomiona on tki-intensiteetin säilyminen nykytasolla. Se on erittäin harmillista, nimittäin yhdessä on sitouduttu siihen, että tutkimuksen määrärahoja kasvatettaisiin niin, että tulevaisuudessa voitaisiin saavuttaa 4 prosentin bkt-tavoite, ja tämä budjettiesitys ei näytä sitä suuntaa. Olisinkin kysynyt: minkälaisella tiekartalla voitaisiin tähän yhteiseen tärkeään tavoitteeseen päästä, mikä tukisi tietysti myöskin Suomen kasvua?

11.32 Anna Kontula vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kokeilujen ideana on kerätä ja dokumentoida tietoa ja kokemusta jostakin uudesta käytänteestä. Nyt meillä on kaksi hallitusta toteuttanut kaksi työvoimapolvelujen kuntakokeilua, jotka ovat tältä osin epäonnistuneet sen vuoksi, että tutkijoita ei ole otettu riittävän varhaisessa vaiheessa mukaan. Meillä on siis tehty työvoimapolvelujen kuntakokeilu jo kahdesti ilman että me vieläkään tiedämme, onko tällä vaikutuksia työllisyyteen, onko tällä vaikutuksia työttömien hyvinvointiin, ja jos on, niin millaisia ne vaikutukset ovat. Nyt minä kannan vähän huolta siitä, että emme kai ole tekemässä tätä samaa mokaa kolmannen kerran. Olisi tärkeää, että nyt vihdoinkin, kun tästä kuntakokeilusta alkaa tulla jo käytäntö, me saisimme siitä myös validia tutkimustietoa.

Puhemies Matti Vanhanen: Ministerit voisivat seuraavan vastauspuheenvuoron jälkeen ottaa pariminuuttiset, ja sitten jatketaan vastauspuheenvuoroja.

11.33 Niina Malm sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kestävä ja kunnianhimoinen energia- ja ilmastopolitiikka tukee teollisuuden uudistumista ja vähäpäästöisyyttä, ja varmaan osa tästäkin porukasta on jo huomannut, että terästä yritetään tuottaa vuoteen 2045 mennessä vedyllä, ja myöskin Suomessa on tähän liittyviä hankkeita. Senpä takia haluan myös tässä salissa nyt tuoda ilmi senkin, että myös lämpöä voidaan tuottaa hiilineutraalisti, ja sitä on Imatralla kokeiltu: kun biolämpölaitokseen investoitiin uuden lämpölaitoksen tarpeessa, lopputulema oli se, että voidaan lähes hiilineutraalisti tuottaa kuntalaisille kaukolämpöä, ja se myös laskee kaukolämmön hintaa, ja nyt tästä ovat kiinnostuneet niin Etelä-Korea kuin muun muassa Ukraina, ja tästä on tulossa meille vientituote. Toivoisin, että ministerit myös kannustaisivat kuntia rohkeasti kokeilemaan uusia ympäristöystävällisiä tekoja.

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Haatainen, 2 minuuttia.

11.34 Työministeri Tuula Haatainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä kysyttiin työttömyysturvan porrastuksesta ja muista asioista. Edustaja Mykkänen, nämä työllisyystyöryhmät ovat nyt käynnissä, ja siellä pohditaan nyt näitä kaikkia keinoja. On lukuisa joukko työryhmiä, joissa tätä työtä tullaan käymään rauhassa läpi ja arvioimaan, mitä toimenpiteitä tullaan tekemään. Sinänsä työttömyysturvapäätökset kuuluvat ministeri Pekosen vastuualueeseen.

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

Edustaja Satonen peräänkuulutti työperäistä maahanmuuttoa, ja kannan aivan samaa huolta siitä, että meillä osaamistarve on suuri yrityksissä ja osaamispotentiaali olisi rekrytoitavissa muualta mutta nämä prosessit ovat liian hitaita. Lupamenettelyprosessia ollaan nyt nopeuttamassa ja kaiken kaikkiaan tätä hallintoa nyt selkiinnyttämässä, ja uskon, että sieltä saadaan nyt sitten tähän ratkaisua.

Sitten kuntien sakkomaksuista täällä edustaja Lehto muun muassa ja moni muukin peräänkuulutti puheenvuoroissaan. Tiedän kyllä oman kuntakokemukseni pohjalta, että ne hiertävät siellä, mutta kuntakokeilujen tarkoitus on juuri nyt etsiä vastausta tähän, että kunnat pystyvät entistä paremmin valtiovallan kanssa, TE-toimistojen kanssa, yhteistyöllä löytämään keinoja työllistämiseen, jotta näiltä sakkomaksuilta myös sitten voidaan välttyä.

Sitten edustaja Filatov ja monet muut, edustaja Savio muun muassa, ottivat esille nämä tki-panostukset, jotka hallitus tulee tekemään, ja sen, miten arvioitaisiin niiden työllisyysvaikutuksia. Se on todella hankalaa. Tämä työllisyysvaikutusten arviointi on sillä tavalla hankala kysymys, kun olen sitä perannut, että nämä panostukset tuottavat pitkällä aikajännteellä tuloksia, ja siitä syystä niitten arviointi on vaikeaa. Mutta käymme VM:n kanssa koko ajan läpi, miten tehdä, ja kyllä meidän pitäisi pystyä paremmin näitä muitakin toimia arvioimaan kuin pelkästään yksittäisiä, konkreettisia, nopeita toimia.

11.36 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnä: Jaoston puheenjohtaja Savio otti tki-panostukset esille — äärettömän tärkeä asia, jossa olemme jääneet jälkeen kilpailijoista, ja meidän tulee niitä nostaa, niin kuin nyt ollaan nostamassa. Meillä on valmisteilla jo tki-puolen tiekartta, joka tullaan ensi keväänä esittelemään. Se on OKM:n kanssa yhteistyössä. Valmistelussa on myös korotettu verovähennys yrityksille, jotka tekevät tutkimustyötä ja kehitystyötä yliopistojen, korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten kanssa, ja toivon mukaan tämä sieltä nousee jalalle.

Sitten edustaja Pylväs kysyi kuljetustuesta: Kuljetustuessa on ainut muutos tällä hetkellä se, että se tulee pysyväksi. Se on se muutos, mikä on tapahtunut. Mitään muuta selvitystyötä ei käsittääkseni ole tällä hetkellä ministeriön sisällä menossa.

Sitten edustaja Holopainen: Investoinnit ilmastonmuutoksessa — ilmastonmuutos on ainut globaali draiveri investointeihin tällä hetkellä. Te ette löydä mitään muuta globaalia kuin ilmastonmuutos, jolla me voitaisiin saada investointeja liikkeelle, ja maailma huutaa tällä hetkellä investointeja. Muun muassa korkotasot ovat sen vuoksi alhaisia, että investointeja ei saada liikkeelle. Ne ovat epäterveen alhaalla. Sitten otitte esille MAL-sopimukset, että toivon mukaan ne laitetaan täytäntöön. Niitä ei tulla varmasti laittamaan täytäntöön kokonaisuudessaan. Siinä on aika selkeä syy: näiltä kuudelta kaupungilta tuli 14 miljardin edestä esityksiä, ja siihen on varattu VM:ssä 700 miljoonaa, eli 5 prosenttia pystytään toteuttamaan.

Sitten edustaja Pirttilahti otti biokaasun esille: meillä on käynnistetty biokaasuohjelma, ja sen toimeenpanoon on ensi vuodelle varattu 5 miljoonaa euroa.

11.38 Sakari Puisto ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelypuheenvuorossa ministeri nosti tämän 36 prosentin aktivointiasteen esille näissä julkisissa työllisyys- ja yrittäjyystoimissa, mikä tuntuu aika korkealta. Kiinnostaisi ensinnäkin tietää, paljonko tästä on peräisin sieltä STM:n momentilta eli käytännöstä siitä, että ihmiset pystyvät käyttämään työttömyystukea näihin aktiivitoimiin, kuten starttiraha- ja palkkatukeen. Ja tässä yhteydessä sanoitte, että julkisissa työllisyyspalveluissa on tarkoitus tukeutua mahdolli-

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

simman paljon tutkittuun tietoon — mikä on tietysti erittäin kannatettavaa — ja vaikuttavuusanalyysiin.

Kysyisin, onko samanlaista läpivalaisua ja analyysia tarkoitusta tehdä kotouttamistoisissa, mikä myös kuuluu tänne julkisiin työllisyys- ja yrittäjyyspalveluihin, ja nimenomaan käyttää näitä kovempia kriteerejä, kuten vaikutuksia nettoveronmaksuun, työllistymiseen ja myös suoritettuihin tutkimuksiin.

11.39 Janne Sankelo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministereille hyvästä alustuksesta. Hyvinvointi-Suomen tulevaisuus turvataan vain taloudellisen toiminnan kautta.

Suomessa on 90 000 työnantajayritystä, joista 20 000 on järjestäytynyt. Vain yleissitovaa työehtosopimusta noudatetaan 50 000 yrityksessä, jolloin paikallisen sopimisen mahdollisuudet ovat rajalliset. Kun järjestäytyneessä yrityksessä sovitaan paikallisesti yhdessä työnantajan ja työntekijöiden kesken vaikkapa työajoista, niin vastaava sopimus järjestäytymättömissä yrityksissä on laiton. Jos kaikki yritykset voisivat soveltaa samoja sopimisen sääntöjä, myös nämä 50 000 yritystä uskaltaisivat varmasti rohkeammin palkata uusia työntekijöitä tai vaihtoehtoisesti selvittää vaikeista ajoista ilman irtisanomisia. Suomen Yrittäjät ovat arvioineet työllisyysvaikutukseksi jopa 15 000 työllistä.

Kysyisinkin: mitä hallitusohjelman kirjaukset paikallisen sopimisen edistämisestä tarkoittavat käytännössä?

11.40 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On aivan erinomaista, että ministerien välinen yhteistyö on todella toimivaa. Nimenomaan näiden kahden ministerin yhteistyö ratkaisee aika paljon siinä, miten työpaikkoja Suomeen syntyy. Toivoisin, että tällä työvoimapuolella päästäisiin tarkastelemaan sitä, että kun nyt on näitä työvoimakokeiluja ja ne on keskitetty meidän maakunnassa kasvukeskuksiin, niin hieman ihmettelin sitä, että kun reuna-alueen kunnissa työttömyys on jopa 10 prosenttiyksikköä korkeammalla tasolla kuin niissä keskuspaikoissa, niin nämä reuna-alueen kunnat eivät päässeet mukaan. Sitä suuresti ihmettelen. Toivon, että sitä päästäisiin vähän syvällisemmin tarkastelemaan, miksi näin.

Toinen asia on sitten tietenkin tämä: jos halutaan maaseudun kuntiin ja yleensä koko Suomeen työpaikkoja, niin biotalouden edistäminen on se asia numero yksi ja se on välttämättömyyttä. Luin eilissäpäivänä kauhulla korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen, jossa Kajaanin lähelle tuleva tuulivoimapuisto evättiin. Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden päätös kumottiin ja todettiin, että sudet kuulemma häiriintyvät siitä, kun tuulimyllyjä on tulossa siihen Kajaanin lähelle. Jos todella on tässä maassa asiat niin, että alueilla liikkuvien susien sielunelämä häiriintyy sen takia, että biotalouteen tulee investointeja, [Puhemies koputtaa] niin kyllä minä sanon, että ollaan aika pitkälti menossa metsään. Toivon, että tälle tielle ei... Tiedän, että tuomioistuimen arvostelu [Puhemies koputtaa] ei ole soveliaa, mutta tässä tapauksessa ehdottomasti on.

11.42 Bella Forsgrén vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallitus tavoittelee 75 prosentin työllisyysastetta. Tämä vaatii sitä, että panostamme aktiivisesti työvoimapolitiikkaan ja sen resursseihin. Olemme jääneet muista Pohjoismaista monilla tavoin jälkeen. Tämä hallitus vahvistaa merkittävien resurssien työttömien yksilöllisiä työvoimapalveluita. Tavoitteena ovat oikea-aikaiset ja oikein kohdennetut palvelut kyykyttämi-

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

sen sijaan. Toisaalta hallitus panostaa ensi vuonna merkittävästi palkkatuen lisäämiseen. Sen myötä yhä useampi vaikeasti työllistyvä pääsee työn syrjään kiinni. On erittäin tärkeää, että hallitus aikoo helpottaa osa-aikaisesti työkykyisten tilannetta. On myös tosi tärkeää, että hallitus suorittaa kuntakokeilun sekä edistää työperäistä maahanmuuttoa. Tämän lisäksi hallitus huolehtii myös maahanmuuttajien kotoutumisesta ja työllistymisen edistämisestä. Olen erittäin tyytyväinen siitä, että hallitus tekee inhimillistä työvoimapolitiikkaa.

Haluan myös tässä lopussa yhtyä edustaja Kontulan nostamaan huomioon siitä, että toivon, että kuntakokeilussa otetaan tutkimustieto mahdollisimman hyvin huomioon.

11.43 Johannes Koskinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun katsoo näitä opposition vastalauseita, niin näkee, että itse asiassa tällä hallituksen työvoima- ja elinkeinopolitiikalla on hyvin laaja, koko eduskunnan kattava tuki. Siellä on perussuomalaisilta lausumia, mutta ei juuri määrärahaehdotuksia. Kokoomuksella on tehokasta katumista: siellä osoitetaan määräraha semmoisiin, joita laiminlyötiin edelliskaudella määrätietoisesti. Sikäli uusilla ministereillä on hyvät selkänojat eduskunnassa lähteä töitä tekemään.

Täällä kokoomuksesta tuotiin esiin näitä keppilinjan lisätoimia, jotka olisivat enempiinkin ehkä tuolla sosiaali- ja terveysministeriön pääluokassa, mutta siitä on varoittava esimerkki tämä aktiivimalli. Nyt juuri maanantaina tuli Eläketurvakeskuksen tutkittua tietoa siitä, että vuonna 2018 nuo toimet lisäsivät 1 600 työkyvyttömyyseläkehakemusta työttömiltä hakijoilta, ja kun katsotaan, että se oli jo edellisenä vuonna varmaan samansuuntaista, niin tuhansia työttömiä työnhakijoita on hakeutunut aktiivisesti eläkkeelle. Siis eläkesuuntautuneisuus on ollut sen aktiivimallin tulos. Tämmöisiä negatiivisia seuraamuksia pitää välttää ja katsoa tarkkaan, minkälaisia toimia työllisyyden edistämiseksi tehdään.

11.44 Lulu Ranne ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministerit, miten hallituksen työllisyyslisärahat kohentavat taloudellista huoltosuhdetta ja kaventavat verokii-
laa? Miten hallitus aikoo kaudellaan synnyttää uusia työpaikkoja yksityiselle sektorille? Sinne niitä tarvitaan. Palkkatuki on keino kierrättää verorahoja, se ei juurikaan synnytä yksityiselle puolelle lisää työpaikkoja. Miten hallitus aikoo varmistaa, että kuntakokeilujen seurauksena ei paisuteta julkista sektoria, ei organisaatioita kunnissa eikä valtiolla, vaan sillä synnytetään tuloksia? Ja miten te varmistatte, ettei kokeiluista tule vain puuhastelu-
kerhoja ilman todennettavia, todellisia tuloksia talouteen?

11.45 Anne-Mari Virolainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä hallituksen 75 prosentin työllisyystavoite on täysin kannatettava, ja haluan muistuttaa, että kannatamme myös sitä, että valtiontalous saataisiin tasapainoon tämän vaalikauden päättyessä. Nämä viimeaikaiset — Suomen Pankin 0,9 prosentin ja valtiovarainministeriön tuore 1,6 prosentin — talouskasvun ennusteet eivät kuitenkaan tasoita sitä tavoitetta ihan helpoksi.

Mietin sitä, että kun puhuitte tästä kansainvälisen kasvun ohjelmasta — se on erinomainen asia — te puhuitte huolestanne osaavan työvoiman saatavuudesta, sen huolen me jaamme myös aivan täysin. Täällä on puhuttu pitkäaikaistyöttömyyden hoidosta, nuorisotyöttömyyden hoidosta, osatyökykyisten saamisesta työelämään, mutta itse asiassa, kun me puhumme kansainvälisestä kasvusta ja työn tuottavuuden kasvusta, niin silloin meidän pitää keskittyä myös akateemiseen työttömyyteen. Se on valitettavasti lisääntynyt, ja toi-

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

von, että ministeri Haatainen ottaa tämän akateemisen työttömyyden erityistarkastelun kohteeksi.

11.46 Eeva Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yritykset ja yrittäjyys ovat todella avainroolissa. Kun mietitään kaikkia hallitusohjelman keskeisimpiä, isoimpia haasteita ja siten koko suomalaisen yhteiskunnan isoja haasteita, niin työllisyystavoitteen kuin vaikkapa ilmasto- ja ympäristöhaasteiden taklaaminen onnistuu vain kasvavien, kehittyvien yritysten kautta. Suuri osa uusista työpaikoista syntyy nimenomaan pieniin ja keskisuuriin yrityksiin, ja kuten tiedämme, myös se ympäristöhaasteiden taklaaminen tulee sitä kautta, että rohkeat ja innovatiiviset yritykset keksivät ja kaupallistavat uutta.

Kiitän niistä hyvistä esityksistä, joita esimerkiksi t&k-määrärahojen lisäämiseen ja koulutuspanostuksiin liittyen tehdään, mutta olen kyllä erityisen huolestunut myös tästä kohtaanto-ongelmasta, johon moni muukin edustaja on viitannut. Se ja nämä yritysten kasvavat rekrytointivaikeudet [Puhemies koputtaa] ovat kyllä sellainen asia, johon tulee jatkossa kiinnittää vielä lisää huomiota.

11.47 Maria Guzenina sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Myös Espoossa on otettu ilolla vastaan pääsy mukaan tähän hyvin tärkeään kuntakokeiluun. Tämänäyttypiset toimet tuovat valoa sinne kuntakentälle, ja näin saamme kantaa paremmin vastuuta myöskin tästä yhteisestä tärkeästä asiasta. Mutta tälläkään ei pystytäkään vaikuttamaan siihen tosiasiaan, että tämä Suomen ikäpyramidi on tällä hetkellä hyvin epäsuotuisa hyvinvointiyhteiskunnan ylläpitämisen kannalta. Sen vuoksi me tarvitsemme myöskin osaavaa työvoimaa maamme rajojen ulkopuolelta. Tässä on paljon puhuttu siitä, millä tavalla Suomeen saapuneiden opiskelijoiden jääminen tänne voitaisiin varmistaa paremmin. Tiedän, että Sanna Marinin hallitusohjelmaan on tehty tästäkin hyvät kirjaukset — ehkä ministeri voisi kertoa näistä enemmän.

11.48 Riikka Slunga-Poutsalo ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä on joukko ihmisiä, joista suurin osa ei näy missään TE-toimistojen ja muiden tilastoissa, koska kynnys TE-toimiston ovella on aivan liian korkea. Tämä joukko, jonka kooksi arvioidaan jopa kolmisenkymmentätuhatta henkeä, on neuropsykiatrisen oireyhtymän diagnosoisin saaneita nuoria ja nuoria aikuisia eli autismin kirjosta, ADHD:stä, Asperger-syndroomasta kärsiviä ihmisiä. Heidän suurin ongelmansa ovat toiminnanohjauksen ongelmat, jotka eivät näy päälle päin.

Näistä ihmisistä suurin osa haluaisi töihin, mutta se kynnys tosiaan on korkea. Henkilökohtaista apua sen työttömyystuen hakemiseen tai työpaikan hakemiseen ei oikein saa mistään, koska osaamistaso on heikko. Oletteko tulleet ajatelleeksi siellä ministeriössä, että tämä ryhmä olisi sellainen, josta olisi etua meille työpaikoilla, koska osaamistasoa löytyy todella paljon, ja että näissä kokeiluissa huomioitaisiin myöskin tämän ryhmän työllistymismahdollisuudet [Puhemies koputtaa] ja huomioitaisiin se, että hekin pääsisivät mukaan?

11.50 Ben Zyskowitz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Filatov sanoi täällä aikaisemmin, että koko sinä 30 vuotena — jos oikein ymmärsin — jotka hän on talossa ollut, ei ole pyritty kysymään tai vaatimaan hallituksen budjettiesityksen työllisyysvaikutuksia, kun otetaan huomioon koko budjetti. Edustaja Filatov, niinä 40 vuo-

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

tena, jotka itse olen ollut täällä, en muista, että koskaan olisi niin ankarasti arvosteltu tietopalvelun saamia lukuja kuin on nyt arvosteltu. Ja kun te sanotte ja monet muut sanovat, että tietopalvelun luvut, jotka osoittavat, että ensi vuoden budjetti vähentää työllisyyttä 5 000 hengellä, perustuvat liian kapeaan asian tarkasteluun, mikä sinänsä on hyvin perusteltu väite, niin olen tivannut ja tivaan edelleen, missä ovat sitten ne luvut, jotka kertovat budjetin kokonaistyöllisyysvaikutukset.

11.51 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin kiittää edustaja Virolaista äsken pidetystä hyvin rakentavasta puheenvuorosta, josta kävi ilmi muun muassa se, että meillä on hyvin yhteiset tavoitteet: työllisyysasteen nosto 75 prosenttiin ja se, että julkinen talous on vuonna 2023 tasapainossa.

Nyt kun tämä yleinen talouskehitys ja ennusteet sekä maailmantalouden että Suomen talouden osalta haastavat näiden tavoitteiden osalta meitä kaikkia, niin on erittäin tärkeää, että yleinen, voi sanoa, ilmapiiri elinkeinoelämää kohtaan ja yritystoimintaa kohtaan säilyisi meillä myönteisenä ja että olisi vakaa toimintaympäristö. Nyt haluan kiittää ministereitä, sekä ministeri Lintilää että Haataista, siitä, että nämä esitykset ovat juuri sen kaltaisia, että ne luovat myönteistä virettä tuonne. Täällä on esimerkiksi Business Finlandin avustusluontoiseen rahoitukseen 70 miljoonan lisäys, se on erittäin myönteinen asia. Samaten haluan kiittää tuosta kansainvälisen rekrytoinnin ohjelmasta. Meillä yksi suurimmista kasvuasteista on työvoimapula tällä hetkellä kaikkialla Suomessa.

11.52 Atte Harjanne vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministereille hyvistä alustuksista. Oppositioista on tässä vuoden mittaan kuulunut syytöksiä erityisesti ilmastotavoitteen yhteydessä teollisuuden työntämisestä Suomesta muualle. Oikeastaanhan linja on tässä päinvastainen. Tässä talousarviossa vahvistetaan Suomen asemaa osaamista ja kestäviä ratkaisuja maailmalle vievänä vastuunkantajana. Valmista ei silti tietenkään vielä tule, vaan vuoden päästä meillä täytyy olla pöydällä vielä vaikuttavampi vähähiilistä maailmaa rakentava budjetti. Matkalla sinne, sitä tehdessä, pitää keskittyä olennaiseen, on pohjattava päätökset tieteeseen ja mitattava niitä asioita, joilla on väliä. Energiataloudessa ja energiapolitiikassa ei pitäisi keskittyä uusiutuvien osuuteen vaan päästöihin, resurssitehokkuuteen ja luonnonsuojeluun. Siksi tuulen, auringon, maalämmön ohella pitäisi huolehtia, että edellytykset investointeihin, esimerkiksi synteettisiin polttoaineisiin, ydinvoimaan, erityisesti pieniin sarjatuotettuihin voimaloihin, olisivat olemassa. Biotalous on syytä keskittyä laatuun, ei määrään, ja siihen satsatessa täytyy huomioida luonnon monimuotoisuuden ja hiilensidonnan asettamat rajat.

11.53 Kim Berg sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on sitoutunut tarvittaviin toimiin 60 000 työpaikan luomiseksi ja 75 prosentin työllisyystavoitteeseen. Työllisyystavoitteeseen päästään, kun työllistämme nykyistä paremmin osatyökykyisiä, saamme ihmisiä takaisin töihin työkyvyttömyyseläkkeeltä ja pitkäaikaistyöttömyydestä, ikäjohdamme ihmiset pysymään työelämässä vähintään viralliseen eläkeikään asti, saamme vieraskieliset jo maassa olevat töihin ja lisäämme työperäistä maahanmuuttoa. Tämän lisäksi myös nuorten työllisyyteen tulee kiinnittää parempaa huomiota. Kysynkin vastaavalta ministeriltä: minkälaisia suunnitelmia osatyökykyisten työllistämiseksi on tällä hetkellä vireillä?

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Koponen. Sen jälkeen ministereille 2 minuutin puheenvuorot, ja voi olla, että joudutaan sitten debatti lopettamaan.

11.54 Ari Koponen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Eilen tosiaan Suomen Pankki heikensi omaa ennustettaan talouskasvusta. Tuon ennusteen mukaan talouskasvu hidastuu ensi vuonna 0,9 prosenttiin. Suomen Pankin mukaan korkeasuhdanne on Suomessa ohi ja kasvu hidastuu kansainvälisen talouden heikkenemisen takia. Myöskään työllisyys ei Suomen Pankin arvion mukaan kasva ensi vuonna. Eli työllisyys ei kasvaisi ensi vuonna. Tämä on isossa ristiriidassa hallituksen kaikkien tavoitteiden kanssa. Ministeri Lintilä, onko Suomen Pankki oikeassa, ja jos se on oikeassa, niin mitä hallitus tulee tekemään tälle asialle?

Puhemies Matti Vanhanen: Korjaan äskeistä: kun katselin näitä ryhmien saamien puheenvuorojen määriä, niin vasemmistoliitto saa vielä puheenvuoron.

11.55 Matti Semi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia tästä mahdollisuudesta. — Kiinnitin huomiota tuohon pitkäaikaistyöttömyyden hoitamiseen ja siihen, kuinka on nyt lähdetty käyttämään hyväksi järjestöjä. Sieltähän on erittäin paljon mahdollisuuksia saada nimenomaan tällaisia töitä, mikä kuntouttaa niitä ihmisiä. He saavat sitä työkuntoa takaisin ja paremmat mahdollisuudet päästä sitten vapaille markkinoille töihin, kun he saavat omaa työkuntoa paremmaksi ja tavallaan ammattitaitoa siinä mukana vähän lisää.

Mutta asia, mistä olen erittäin huolissani, koskee Itä-Suomea, ja kysynkin ministeri Lintilältä siitä tilanteesta, kun meillä ikärakenne on todella paha. Siellä kun kävin viime kesänä, kiersin yrityksiä, niin he kertoivat semmoisesta huolesta, että he joutuvat todella miettimään, että jos ei saa tarpeeksi työvoimaa, niin sijoittuvatko heidän yrityksensä enää sinne Itä-Suomen alueelle. Ja kysynkin: millä tavalla on pohdittu tätä tilannetta, että me saisimme riittävät työvoimamahdollisuudet sinne meidän alueelle koko Itä-Suomen osalta?

11.56 Työministeri Tuula Haatainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä kun kysyttiin osatyökykyisistä, niin tämä työkykyohjelma on parastaikaa valmis-teilla, ja tämä on tosi iso asia, koska siellä on paljon potentiaalia, jota voitaisiin työmarkkinoille saada oikeilla toimilla.

Kohtaanto-ongelmaan: Opetusministeriöön on TEMistä suunnattu 20 miljoonaa euroa, ja nyt sillä on tarkoitus täsmäkouluttaa osaajia, saada osaamista aloille, jotka ovat näitä pullonkaula-aloja. Pitää huolehtia siitä, että meillä yritykset saavat osaavaa työvoimaa, ja koulutus on siihen nyt täsmäkeino.

Palkkatuesta: Haluan korostaa, että palkkatuki on siis ihmiselle keino päästä takaisin työelämään ja saada sieltä taas uutta mahdollisuutta työllistyä itse omaehtoisesti yksityisille työmarkkinoille, eli se on tällainen välivaiheen keino, jolla halutaan edesauttaa sitä, että työtön ihminen pääsee takaisin töihin kiinni.

Sitten edustaja Guzenina kysyi tästä kv-opiskelijoiden jäämisestä maahan. Tähän on nyt suunnitteilla toimia, joilla halutaan paikallisella tasolla, korkeakoulujen yhteyteen, luoda kansainvälisten opiskelijoiden ja työmarkkinoiden kokonaisuuksia, joissa heidän mahdollisuuksiaan työllistyä tänne Suomeen vahvistetaan. Siinä on lukuisa joukko asioita nyt kehitteillä. Se on iso asia, koska heitä meidän ei kannata menettää, koska he täällä jo ovat.

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

Sitten edustaja Koskisen havainto näistä aktiivimallin vaikutuksista on oikea, eli myös työkyvyttömyyseläkehakemuksia tuli sen kautta lisää, niin että näillä toimenpiteillä ei pidä myöskään toiseen suuntaan viedä, eli myös siitä syystä on hyvä, että tämä aktiivimalli on nyt poistettu.

Sitten kun täällä kysyttiin, miten tämä aktivointi tapahtuu työllisyysmäärärahoilla tai mikä on se aktivointiaste, niin tästä 36 prosentista noin yksi kolmasosa on TEMin toimenpitein tapahtuvaa [Puhemies koputtaa] ja sitten se loput on STM:n ja esimerkiksi OKM:n kautta tapahtuvaa.

Edustaja Virolainen nosti esiin myös tämän korkeakoulutettujen akateemisten työllisyyden. Se on oma asiansa, se liittyy myös näihin yksilöllisiin palveluihin, eli näitä palveluita pitää räätälöidä eri tarpeisiin yksilöllisesti.

11.59 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnä edustaja Ranne, tiedätte hyvin, että verokiilaan vaikuttamiset tapahtuvat pitkälle työmarkkinajärjestöjen kesken. Itse olen edustanut sitä linjaa, että meidän tehtävämme ei ole lähteä kuittaamaan sitä, mitä sieltä vaatimusta tulee, koska sen päässä on sitten jossain vaiheessa tasaveromalli.

Mutta kaikkineen — mikä liittyy oikeastaan myös edustaja Koposen kysymykseen — kyllä kaikkein tärkeintä yrityssektorilla on tällä hetkellä yritysten luottamuksen vahvistaminen, ja siinä on äärettömän isossa roolissa se, että täältäkään ei lähde disinformaatiota yrityksille. Valitettavan useasti törmään yrityksiin, jotka kysyvät, että oletteko te yritysverotusta kiristämässä nyt. Olen toistanut lukuisia kertoja julkisuudessa: tämä hallitus ei tule kiristämään yritysten verotusta, ja piste. Nämä ovat niitä asioita, jotka yritykset tällä hetkellä kokevat vaikeimmiksi. Tällä hetkellä meidän ongelmamme, niin kuin sanoin jo aiemmin, on investointien vähyys. [Hannakaisa Heikkinen: Tärkeä asia!] Se on globaali ongelma, se on kansallinen ongelma, ja se ei lähde oikeastaan muualta kuin sieltä luottamuksen rakentamisen kautta, että yritykset lähtevät investoimaan.

Onko Suomen Pankki oikeassa, mitä edustaja Koponen kysyi: tilanne on totta kai haastava. Totta kai se on haastava, mutta niin kuin nyt täälläkin on puheenvuoroissa kuultu, meillä on valtava kohtaanto-ongelma: avoimia työpaikkoja kyllä on, mutta ihan samalla tavalla kuin kohtaanto-ongelma oli edellisellä hallituksella keskeinen haaste, niin se on nytkin. Mutta missään nimessä ei käsiä pidä mennä nostamaan ylös, se ei ole kenenkään etu.

Sitten edustaja Semi kysyi Itä-Suomen tilanteesta. Te olette valitettavasti oikeassa. Kyllä Itä-Suomen tilanne, kun katsoo heidän työllisyysastettaan, on pelottavan huono. Ja ihan saman viestin, mitä te sanoitte, yritykset ovat kertoneet: he suunnittelevat poislähtöä, koska he eivät saa työvoimaa. Mutta samalla kuitenkin työllisyysaste pyörii 65 prosentin kieppeillä. Eli kyllä tässä on ongelma. Ja itse olen pohtinut, että meidän pitäisi varmaan Itä-Suomen — eilen taisi olla Pohjois-Karjalasta puhetta — asioita käsitellä. Niitä ei voi ottaa erityisalueina, mutta jonkinnäköinen siltajärjestelmä sinne pitää rakentaa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Sitä jatketaan myöhemmin tässä samassa täysistunnossa.

Keskustelu keskeytettiin kello 12.01.

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

Keskustelua jatkettiin kello 17.23.

Puhemies Matti Vanhanen: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytynyttä yleiskeskustelua pääluokasta 32, työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala.

17.24 Antero Laukkanen kd: Arvoisa puhemies! Tämä tuli niin äkkiä, että en ollut ihan varautunut, mutta tästä tämä lähtee.

Työllisyyspolitiikka on juuri nyt ehkä tärkeämpää kuin koskaan Suomen historiassa. Olemme viime vuosina saaneet kokea pientä positiivista tuulenvirettä taloudessa, jonka aikana syntyi 140 000 uutta työpaikkaa, jotka muuttivat suomalaista elämää merkittävästi. Kuitenkin tämän positiivisen vireen ennustetaan lähivuosina hiipuvan. On vanha sanonta: ”Silloin kun ei tuule, silloin soudetaan.” Onkin tärkeää, että ne, jotka tätä Suomi-venettä soutavat, soutavat samassa tahdissa ja samaan suuntaan. Jotta tämä voisi toteutua, on työministeriön otettava toiminnastaan enemmän tehoja irti. Työllisyyspolitiikka on uudistettava, ja siihen tarvitaan laajaa parlamenttista näkemystä. Tämä asia on niin vakava, että hallituksen on otettava vahva etunoja ja kiihdytetty vauhdinotto, jotta hyppy kansainväliseen kärkeen onnistuisi.

Meillä on mahdollisuutemme. Suomi on aina selvinnyt vaikeista tilanteista silloin, kun se on yhdistänyt voimansa, ja tässä oppositiopuolueen edustajana katson myös vahvasti peiliin: olenko valmis antautumaan sellaiseen yhteistyöhön, joka toisi parhaita mahdollisia tuloksia? Sanon itselleni, että yritän tehdä parhaani. Tämä hetki on hyvin poikkeuksellinen sen takia, että koko työelämä on niin murrosvaiheessa. Vanhoja työammatteja poistuu valtava määrä, mutta syntyykö tilalle samassa suhteessa uutta oivaltamista, uutta luovaa teollisuutta, uusia innovaatioita? Arvoisa uusi työministeri, onnea ja menestystä teille tehtäväänne, ja haluan täältä pöntöstä julistaa kansan kuulemana, että olemme valmiit yhteistyöhön, koska tässä on kysymyksessä kansallinen etu.

On myös lisättävä poikkihallinnollista yhteistyötä. On lisättävä yhteistyötä kuntien kanssa, on erityisesti pohdittava, miksi kunnissa niin paljon rahaa menee tehottomaan työttömyyden hoitoon ja työpaikkoja kuitenkin syntyy niin vähän ja ollaan valmiit maksamaan näitä sakkomaksuja ennemmin kuin etsimään niitä mahdollisuuksia työllistää ihmisiä.

Työn kohtaanto on iso ongelma myös. Siihen on löydettävä yhdessä aktiivisia malleja. Jollakin tavalla koen, että myös mitä tulee tähän ammattiyhdistysliikkeen rooliin... — Ja muuten arvostan ammattiyhdistysliikkeitä, siitä ei ole kysymys, mutta myös niiden täytyy uudistua. Ei riitä se, että he pohtivat sitä, miten oli ennen, vaan on pohdittava sitä, miten ammattiyhdistysliike palvelisi maata parhaiten nykyisessä muuttuneessa tilanteessa. Yritystoiminnasta me kaikki, jokainen eduskuntaryhmä, olemme omissa poliittisissa ohjelmissamme todenneet, että yrittäjät ovat se ryhmä, joka tuottaa nopeimmin uusia työpaikkoja, joten meidän pitäisi kyllä ottaa — niin kuin viime hallituskaudella täällä tuli tämä kärkihanketeemoitus esille — tämä yrittäjien kokonaistilanteen haltuuntotto kärkiteemaksi sille, että hallitus tämän työllisyystavoitteen saavuttaa, tai sanoisin näin: että koko Suomi tämän työllisyystavoitteen saa toteutettua. Täällä on todettu, että Suomen Yrittäjät ovat itse kertoneet, että jos paikallista sopimista lisättäisiin, voisi syntyä hyvinkin helposti 15 000 uutta työpaikkaa. Se on valtava määrä: 15 000 perhettä, joihin tulisi työtä.

Arvoisa puhemies! Tämä haaste on niin merkittävä ja niin vakava, että tässä ei pitäisi nyt politikointia harrastaa kovin paljon vaan pitäisi löytää ne yhteiset välineet ja tarttua niihin. Olen valmis työhön. — Kiitos.

17.29 Riikka Purra ps: Arvoisa puhemies! Julkinen keskustelu ja täällä salissakin käytävä keskustelu saatavuusharkinnan poistosta pyörii hyvin usein ja edelleen väärän väittämän ympärillä. Monet vakuuttelevat saatavuusharkinnan poistamisen välttämättömyyttä sillä harhaanjohtavalla väitteellä, että Suomeen tarvitaan erityisosaamista. Tämä väite ei oikein kestä tarkastelua, nimittäin erityisosaajat eivät ole saatavuusharkinnan piirissä tälläkään hetkellä. Sen piiriin kuuluu pääasiassa suorittavan työn tekijöitä, ja mikä vieläkin tärkeämpää, niin se ei monin paikoin ole enää voimassa. Esimerkiksi täällä Uudellamaalla saatavuusharkintaa on purettu niin, että siihen eivät kuulu esimerkiksi ravintola- ja suurtaoloustyöntekijät pois lukien pitseria-, kebab- ja pikaruokatyöntekijät — keskustalle huomautuksena, että tämä lukee siis elyn sivuilla eli en itse nyt ole päättänyt puhua siitä — kotiapulaiset, siivoojat, rakennusalan työntekijät ja niin edelleen.

Onneksi hallitus on kertonut, että se ei aio saatavuusharkintaa enempää löysentää. Toisaalta sitä pitäisi meidän mielestämme ehdottomasti kiristää. Edellisellä kaudella kuitenkin muun muassa vasemmistoliiton ja jopa SDP:n riveistä näytettiin vihreää valoa saatavuusharkinnan poistolle. Mikäli tästä koko maassa luovuttaisiin, niin selkeitä häviöjä olisivat suomalaiset matalapalkka-alojen työntekijät ja veronmaksajat. Selkeitä voittoja tästä toiminnasta saisivat ainoastaan tietyt matalapalkka-alojen työnantajat. Koska tällä matalalla palkalla Suomessa on mahdotonta tulla toimeen ja se jää sen rajan alle, mikä Suomessa pitää kaikilla olla käytettävissään, niin veronmaksajien tulee tulla sitten hätiin maksumiehiksi.

Se, minkä haluaisin vielä tästä saatavuusharkinnasta tuoda esille, mikä tässäkin salissa hyvin usein vääristyneesti sanotaan, koskee siis sitä, että EU- ja Eta-alueen ulkopuolelta tulevia ihmisiä pitäisi tulla maahan. Meidän mielestämme olisi paljon järkevämpää ensin tarkastella näitä EU:n alueelta saatavia ihmisiä.

Hallitus on yleisesti sanonut, että se aikoo lisätä työllisyyttä ylipäättänsä edistämällä työperäistä maahanmuuttoa. Meidän mielestämme työllisyyttä kannattaa edistää järkevillä keinoilla ja ylipäättänsä sellaisilla, jotka tuovat valtiolle lopulta enemmän veroja kuin vievät. Maahan ei kannata tuoda maahanmuuttajia, joiden bruttotulot vuodesta toiseen ovat hyvin alhaiset ja sosiaaliturvariippuvuus suurta. Tämä ei yksinkertaisesti ole järkevää.

Kysynkin hallitukselta, ymmärrätekö te, että työperäinen maahanmuutto ei ole yksi monoliitti, vaikka täällä niin aina puhutaan. Se on välttämätöntä jakaa osiinsa. Perussuomalaiset eivät suinkaan vastusta kaikkea työperäistä maahanmuuttoa vaan ainoastaan sitä, mikä on meidän julkiselle taloudelle haitallista. [Puhemies koputtaa] Kysynkin: tekeekö hallitus toimenpiteitä sen sijaan korkeasti koulutetun maahanmuuton edistämiseksi?

17.33 Jenni Pitko vihr: Arvoisa puhemies! Ilmastonmuutos on meidän aikamme suurin kriisi, jonka ratkaisemisessa Suomen osaamisella on annettavaa koko maailmalle. Uudet teknologiat, innovaatiot ja liiketoimintamallit ovat ratkaisuja, joissa edelläkävijä korjaa usein suurimman potin. Ilmastonmuutoksen torjunta on kaikkien maailman valtioiden ja toimijoiden tehtävä, ja suurimpia ponnisteluja joutuvat tekemään ne, joiden päästöt ovat suurimpia. Meillä Suomessa päästöt ovat henkeä kohti todella korkeat, ja suunnilleen samassa tilanteessa ovat kaikki teollisuusmaat. Suomalaiset ratkaisut ovatkin hyvä vientituote pitkälle tulevaisuuteen, jos nyt teemme päätöksiä ja järkeviä panostuksia.

Vahvat sisämarkkinat luovat vientimahdollisuuksia suomalaisille yrityksille. Luopumalla fossiilisista polttoaineista luomme markkinat energiatehokkuudelle ja puhtaan energian ratkaisuille. Näitä kiihdytetään muun muassa hallituksen panostuksilla kerrostalojen

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

energiaremontteihin, tuella kivihielestä ja öljylämmityksestä luopumiseen sekä energiave-
rotuksen uudistuksella. On aivan oleellista siirtää rahoitusta saastuttavasta toiminnasta ym-
päristöystävällisen toiminnan tukemiseen. Näiden ympäristöhaitallisten tukien karsiminen
on jo aloitettu, ja sitä on syytä myös jatkaa.

Moni jo olemassa oleva ratkaisu voi myös suoraan tukea paikallistaloutta, ne odottavat
vain täytäntöönpanoa. Esimerkkejä tällaisesta ovat puurakentaminen ja puupohjaiset kor-
kean jalostusasteen tuotteet sekä biokaasu, joita hallitus onkin sitoutunut uudella vaihteel-
la edistämään ja josta odotamme innolla tuloksia. Nämä edellä mainitut ratkaisut tuovat
työpaikkoja nimenomaan Suomeen.

Työpaikkoja siirtyy vanhasta teknologiasta uuteen, ja siksi onkin tärkeää, että hallitus
panostaa myös koulutukseen ja jatkuvaan oppimiseen. Suomalaiset hiilineutraalit ja inno-
vatiiviset tuotantotavat ja keksinnöt ovat tulevaisuuden tuotteita ympäri maailman. Ilmas-
tonmuutoksen torjunta on suomalaisellekin elinkeinoelämälle ehdottomasti mahdollisuus,
ja tämän tiedostaa myös elinkeinoelämä varsin laajasti.

17.35 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tässä budjettikeskustelussa on
käytetty vertauskuvaa hiekalle rakentamisesta — edustaja Pitko puhui toki äsken puura-
kentamisesta. Alkuperäisessä hiekalle rakentamisen vertauksessa tyhmä rakentaja rakensi
talonsa alas laaksoon hiekalle, josta talo romahti tulvien tullessa. Viisas rakentaja teki sen
sijaan talonsa korkeammalle kestävä perustan eli kallion päälle, jossa se pysyi pystyssä,
vaikka tuli myrsky ja tulva. Sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävien ratkaisui-
den tekeminen on isänmaamme viisasta rakentamista. Hallituksen tavoite, 75 prosentin
työllisyys, on yhteinen asiamme, kuten edustaja Laukkanen kuvasi edellä. Siitä tulee pitää
kiinni. Hallituksen tulee tehdä päätöksensä tutkittuun tietoon perustuen. Tavoitteena on
valtiontalouden saaminen tasapainoon vuonna 2023. On katsottava isoa kuvaa ja panostet-
tava tulevaisuuteen. Tämä on isänmaan viisasta rakentamista.

Arvoisa puhemies! Väestökehitys on kuitenkin suuri haaste osaavan työvoiman saata-
vuudelle: lapsia syntyy vähän, väki ikääntyy. Rakennetyöttömyys on kasvanut erityisesti
toisen asteen koulutetuilla mutta myös korkea-asteen koulutetuilla. On syytä kysyä, mistä
saamme lisää osaavaa työvoimaa. Sipilän hallitus loi 140 000 uutta työpaikkaa, suuri kii-
tos siitä. Tästä eteenpäin työllistäminen on aikaisempaa haastavampaa, mutta edelleen
mahdollista. Meidän tulee nyt työllistää edelleen työvoiman ulkopuolella olevia osatyöky-
kyisiä. Meidän tulee edistää työ- ja opiskeluperäistä maahanmuuttoa, pidentää hyvinvoin-
nin kautta työuria ja kehittää jatko- ja uudelleen koulutusta.

Arvoisa puhemies! Muuttuva työelämä vaatii työntekijöiltä koko ajan uutta osaamista.
Töihin haetaan moniosaajia, jotka osaavat työskennellä tiimeissä. Kukaan ei enää yksin
hallitse laajoja kokonaisuuksia — tarvitaan moninaista osaamista, toinen toisensa täyden-
tämistä, yhdessä tekemistä. Tämän pohjalta on syytä kysyä, miten koulutamme, miten ke-
hitämme osaamista, jotta työllisyys nousee ja ihmiset löytävät heille sopivan työn.

Tällä hallituskaudella koulutusjärjestelmäämme katsotaan kokonaisuutena. Kun työssä
tarvittava osaaminen muuttuu nopeasti, tarvitaan ehdottomasti yhteistyötä koulutusorgani-
saatioiden ja työelämän kesken. Kun kehitämme koko Suomea, on samalla ymmärrettävä
alueiden erilaisuus. Osaamistarpeet ovat hyvin erilaisia eri puolilla maata. Tarpeet vaihte-
levat maakunnittain, seutukunnittain, kunnittain riippuen siitä, ollaanko maalla vai kau-
pungissa, jopa työpaikkakohtaisesti on suuria eroja. Siksi eri puolille Suomea tarvitaan eri-
laisia toimia. Tämä tuleekin ottaa huomioon, kun kuntakokeiluja toteutetaan. Niiden poh-

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

jalta ihmiset tarvitsevat yksilöllistä ohjausta, jotta kaikki kynnelle kykenevät saadaan työn-syrjästä kiinni. Toivotan ministereille menestystä työhön ja kysynkin: miten opetus- ja kulttuuriministeriö ja työ- ja elinkeinoministeriö tekevät tässä muuttuvassa työn murrok-sessa ja kaikessa jatkuvassa oppimisessa yhteistyötä?

17.40 Työministeri Tuula Haatainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pyysin vastauksen, kun edustaja Purra — hän ei ole täällä nyt paikalla — kyseli tästä korkeasti koulutettujen rekrytoinnista muualta maailmasta, kolmansista maista. Suomella on OECD-maihin verrattuna suuri pula osaamista vaativien töiden tekijöistä. Vertailun mukaan me olemme 18. sijalla. OECD-maissa kaikki muut Pohjoismaat sijoittuvat meitä paremmin. Edellisellä hallituskaudella aloitettiin Talent Boost -toimenpideohjelma, ja nyt tätä ohjel-maa jatketaan. Tämä ohjelma kootaan nyt ensimmäistä kertaa sillä tavalla, että se muodos-taa semmoisen kokonaisvaltaisen erityisosaajien, asiantuntijoiden, työntekijöiden, opiske-lijoiden ja tutkijoiden maahanmuuton ohjelman. Tätä tullaan tekemään yhteistyönä työ- ja elinkeinoministeriön ja opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa.

Sitten tähän edustaja Kinnusen kysymykseen siitä, miten näitä osaamispuutteita poiste-taan yhteistyöllä. Kyllä tässä meillä OKM:n kanssa on se iso yhteistyökuvio menossa, ja siihen nopean koulutuksen rahoitukseen myös suunnataan nyt 20 miljoonaa, jolla näitä työvoimakapeikkoja pyritään korjaamaan, että saataisiin yrityksille osaavaa työvoimaa. Mutta sitten kaiken kaikkiaan tki-investoinnit, koulutusinvestoinnit ja ammatillisen koulu-tuksen kuntoon laittaminen palvelevat sitä, että meillä myös pidemmällä aikajänteellä on työvoiman tarve paremmin turvattu.

17.42 Pia Kauma kok: Arvoisa puhemies! Käsittelimme tätä budjetin osa-aluetta talous-valiokunnassa, ja asiantuntijat olivat kyllä hyvin kriittisiä siltä osin, että riittäviä toimenpi-teitä työpaikkojen luomiseksi ei ole olemassa. Tavoitehan on 60 000 työpaikkaa tällä hal-lituskaudella, mutta asiantuntijat olivat sitä mieltä, että palkkatukityö — mitä toimenpitei-tä sinne on suunniteltu — on täysin riittämätön toimenpide, jos sillä aiotaan mennä eikä mitään muita toimenpiteitä ole tulossa. Tietopalveluhan on arvioinut, että hallituksen bud-jetti jopa vähentää työpaikkoja 5 000:lla eikä suinkaan lisää niitä.

Nyt minulla olisi täsmäkysymykset molemmille ministereille, ja ensimmäinen niistä koskee arvonlisäveron alarajaa, nimittäin meillähän muutama vuosi sitten nostettiin se ala-raja 10 000 euroon, ja nyt EU-komissio on linjannut, että se voisi olla jopa 85 000. Yrittä-jät ovat pyytäneet, että sitä voitaisiin nostaa ainakin 20 000:een, ja keskimäärin EU:ssa se on 40 000. Kysyisinkin: mikä teidän mielipiteenne on tässä asiassa?

Ja sitten toinen kysymys vielä täsmäkysymyksenä liittyen akateemisiin työttömiin. Nyt-hän on niin, että TE-keskukset eivät paljoakaan pysty auttamaan akateemisia asiantuntijoi-ta ja johtajia ja esimiestehtävissä olleita löytämään uutta työpaikkaa, ja me tarvitsemme uusia työvälineitä tähän. Mitä mieltä te, ministeri, olette siitä, jos vaikkapa kassat ottaisi-vat näitä tehtäviä hoitaakseen? Niillähän on paljon tietoa näistä asiakkaistaan, jotka vuosi-kausia ovat sitä jäsenmaksua sinne maksaneet, ja ne ovat olleet muutenkin tekemisissä näi-den henkilöiden kanssa, niin että voisiko tässä olla uusi voimavara?

17.44 Janne Heikkinen kok: Arvoisa puhemies! Nuorten syrjäytyminen on aikamme suurimpia epäkohtia Suomessa. Eri arvioiden mukaan Suomessa on jopa 60 000 syrjäyty-nyttä nuorta. Niin ikään osatyökykyisten ihmisten asia on tärkeä ottaa huomioon. Tästä

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

syystä kaksinkertaistaisimme panokset työllisyyspalveluiden vahvistamiseen eli lisääsimme kaikkiaan 9 miljoonaa euroa nuorisotyöttömyyden torjuntaan. Lisäksi vakinaistaisimme pysyväksi osatyökykyisten ihmisten tukemiseksi tarkoitetun kertaluontoisen määrärahan, jota hallitus esittää.

Niin ikään hallituksen panostukset tutkimukseen ja tuotekehitykseen ovat riittämättömiä. On strategisesti tärkeää, että pääsemme 4 prosentin tki-rahoitukseen suhteessa bruttokansantuotteeseen. Siksi kokoomus panostaisi peräti 82 miljoonaa euroa lisää TEMin alaisiin tukiin, joita rahoittaisimme ennen kaikkea tehottomia ja haitallisia yritystukia leikkaamalla. Tämä raha pitää muuten sisällään muun muassa 45 miljoonaa euroa panostusta Suomen Akatemialle korkean tason tutkimukseen, jota hallitus ei valitettavasti saanut järjestettyä.

17.45 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Jos haluamme saavuttaa työllisyystavoitteen, niin se edellyttää myös osatyökykyisten ja vammaisten työllisyyden parantamista. Valitettavasti nämä käsitteet menevät ajoittain sekaisin. Eli meidän on kyllä syytä muistaa, etteivät kaikki vammaiset ole osatyökykyisiä. Monet vammaiset pystyvät tekemään koko-aikaista työtä, jos työyhteisössä on tehty kohtuullisia mukautuksia. Mukautuksia ovat esimerkiksi työoloihin, työn organisointiin ja työmenetelmiin tehtävät muutokset. Työnantajilla on mahdollisuus saada työolosuhteiden järjestelytukea, ja sen käyttöä tulisi laajentaa ja kehittää huomioimaan paremmin saavutettavuuteen ja työn digitaalisen ympäristön muutostilanteisiin liittyvät järjestelyt. Työnantajat eivät edelleenkään tunne järjestelytuen mahdollisuuksia riittävästi, eli heille olisi syytä kohdistaa koulutusta. Digitaalisuus ja teknologiset innovaatiot mahdollistavat erityisryhmiä olemaan yhä enemmän osallisia yhteiskunnan toiminnoissa ja myöskin työelämässä. On muistettava, että kuka tahansa voi koska tahansa olla tilanteessa, että ainoa mahdollisuus jatkaa työelämässä on teknologisten välineiden käyttö.

Arvoisa puhemies! Tässä puheenvuorossa kuitenkin keskityn osatyökykyisten työllistymiseen. Osatyökykyisyys tarkoittaa toimintakyvyn vajausta, joka haittaa työn tekemistä. Lainsäädännön mukaan osatyökykyinen on henkilö, jonka vamma tai sairaus vaikeuttaa työllistymistä. Pitkäaikaistyöttömissä on paljon osatyökykyisiä henkilöitä. Toki tähän ryhmään kuuluu muitakin, esimerkiksi edellä mainitsemiani vammaisia henkilöitä. Erityisesti pitkäaikaistyöttömien kohdalla ongelmana on ollut se, ettei asiakkaan palvelutarvetta, työkykyä ja kuntoutustarvetta ole selvitetty riittävän yksilöllisesti ja monialaisesti, mikä on johtanut työttömien jäämiseen heille sopivien palveluiden ja etuuksien ulkopuolelle.

Hallitusohjelmassa mainittu osatyökykyisten työkykyohjelma on tarkoitettu juuri tämän ryhmän kokonaisvaltaiseen auttamiseen. Ohjelmaan onkin varattu ensi vuodelle 10 miljoonaa euroa. Sipilän hallitus kuvitteli, että näitä henkilöitä saadaan työllistymään kepillä ja sanktioilla, mutta niin sanottu aktiivimalli osoittautui toimimattomaksi ja epäinhimilliseksi erityisesti näiden ihmisten kohdalla, jotka tarvitsevat ensisijaisesti hoitoa, ohjausta, rinnalla kulkemista ja kuntoutusta ennen kuin he voivat työllistyä. Onneksi aktiivimalli puretaan ja jo ensi vuonna yhä useampi osatyökykyinen pääsee yksilöllisen tuen ja räätälöityjen palvelujen piiriin. Kuntakokeilut mahdollistavat saumattomat palvelut, ja näistä kokeiluista saatuja hyviä käytäntöjä voidaan jalkauttaa koko maahan.

Hallitusohjelmassa ja talousarviossa puhutaan ensimmäisen kerran hyvinvointitaloudesta. Hyvinvointitalouden kannalta keskeiset yhteiskunnalliset tavoitteet ovat osallisuuden vahvistaminen, hyvinvoinnin ja hyvän elämän edellytysten luominen sekä yhdenver-

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

taisuuden takaaminen. Sen sijaan että pohdittaisiin, miten saadaan ihminen mukautettua työhön sopivaksi, on syytä pohtia, miten jokaiselle löytyy sopiva työ. Tämä tarkoittaa sitä, että yksilölle asetettujen vaatimusten rinnalla asetetaan vaatimuksia myös työlle. Esimerkiksi eri tavoin osatyökykyisille ja pitkäaikaistyöttömille tulisi aktiivisesti räätälöidä sellaisia työ- ja osallistumismahdollisuuksia, joihin he voivat aidosti tarttua ja joista he saavat myös palkkaa.

Esimerkiksi kehitysvammaiset ovat ryhmä, joiden potentiaalia työelämässä ei tällä hetkellä nähdä. YK:n vammaisten oikeuksien sopimus edellyttää yhdenvertaista kohtelua kaikille kansalaisille, mutta edelleenkin töihin haluavat ja siihen kykenevät kehitysvammaiset ohjataan sosiaalitoimistoon eikä työvoimapalveluihin. He saavat niin sanottua työosuusrahaa, joka on 12 euroa päivässä, vaikka antavat paljon suuremman työpanoksen työyhteisön käyttöön. YK:n vammaisten oikeuksien sopimus ei Suomessa tältäkin osin toteudu.

Arvoisa puhemies! Investoimalla sellaisiin palvelurakenteisiin ja toimintamalleihin, jotka tehokkaalla tavalla tukevat toimintakykyä, lisäävät osaamista ja torjuvat syrjään joutumista, voimme pitkällä aikavälillä päästä tilanteeseen, jossa nopeatkaan muutokset työssä ja työelämässä eivät synnytä suuria ongelmia yksilötasolla tai yhteiskunnassa. Vaikka lyhyellä tähtäimellä ihmisten tukemiseen panostaminen tuottaa taloudellisia kustannuksia esimerkiksi julkisen työllistämisen kautta, niin pitkällä aikavälillä toteutuvat hyvinvointi-työhyödyt tekevät panostuksista taloudellisesti kannattavia. Mikäli panostukset ihmisten hyvinvointiin jätetään tekemättä, se näkyy väistämättä yhteiskunnassa huono-osaisuutena, syrjään joutumisena ja niistä aiheutuvina kustannuksina. Hyvinvointitalousajattelussa on tärkeää osata arvioida ja laskea näiden vaihtoehtoiskustannusten hinta, ja tämän asian tämä hallitus on oivaltanut. Kun lasketaan esimerkiksi järjestöihin suunnatun palkkatuen vaikutavuutta, on muistettava laskea myös työstä aiheutuvan hyödyn hinta. Järjestöissä tehdään sellaista tärkeää yhteiskunnallista työtä, mitä mikään muu taho ei järjestä. Esimerkiksi ikäihmisten luona tehtävät lumityöt, kaupassakäyntiapu ynnä muu kotitalkkaritoiminnan kaltainen järjestöjen tarjoama apu mahdollistaa ikäihmisen kotona olemisen kauemmin. Tästä hyötyvät yksilö ja yhteiskunta.

17.51 Kristiina Salonen sd: Arvoisa puhemies! Suomi on edelleen vahvasti vientiteollisuuden varaan nojaava talous, ja siksi on erittäin tärkeää, että voimme tukea pk-yritysten kansainvälistymistä. On hienoa, että ministeri Lintilä on paikan päällä, sillä meillä Suomessa on olemassa ratkaisuja maailmanlaajuisiin ilmiöihin korkean osaamisemme ja teknologian ansiosta. Esimerkiksi puhdas vesi, vesiosaamisessa olemme Suomessa huippuedelläkävijöitä. Jätteidenkäsittelyjärjestelmät, energiaosaaminen muun muassa ovat sellaisia asioita, joihin ratkaisua kaipaava koko maailma. Suomen tuleekin olla osaltaan ratkaisemassa kehittyvien maiden kasvua ja kasvun kestävyyttä.

Kun olen tavannut erilaisia yrityksiä, olen havainnut yhden seikan: meillä on yrityksiä, joilla olisi mahdollisuus myydä nykyistä enemmän nimenomaan kansainvälisesti mutta jotka kaipaavat siinä tukea ja apua. Ajattelen niin, että meidän on pystyttävä ratkaisemaan nämä kansainvälistymisen esteet ja kaikki mahdollisin tavoin pyrkiä auttamaan yrityksiä, koska me tarvitsemme nimenomaan viennin lisäämistä, jotta voimme myöskin lisätä työllisyyttä Suomessa. Esimerkiksi Finnveran osalta olen kuullut viestiä siitä, että joissakin kohdin maakohtaiset kiintiöt ovat hankalia tai liian joustamattomia. Kun nämä maakohtaiset kiintiöt tulevat täyteen esimerkiksi jo yhden ison yrityksen toimesta, niin pienemmät

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

yrietykset voivat jäädä silloin ilman, vaikka olisikin mahdollisuutta kauppaan alueella. Nämä kaikki keinot ovat sellaisia, joita meidän pitäisi pystyä nyt samanaikaisesti tarkastelemaan, jotta aidosti voimme tukea pk-yrietysten kansainvälistymistä.

Olen myöskin vähän huolissani siitä, että yrietykset vievät valmistamisen pois Suomesta. Olemme pitkään ajatelleet, että suunnittelu ja kehitys usein silloin jää Suomeen nimenomaisesti vahvan osaamisemme ansiosta, mutta näyttää myöskin siltä, että pikkuhiljaa suunnittelu ja kehitystyö siirtyvät nimenomaan valmistuksen yhteyteen. Silloin, jos Suomesta ovat nämä yrietykset siirtyneet pois, niin emme voi ikuisesti ikään kuin laskea sen varaan, että myöskin se suunnittelutyö tänne jää. Sen vuoksi kaikki toimet, joilla me voimme varmistaa yrietysten säilymisen Suomessa, ovat tärkeitä, ja siksi meidän on jatkuvasti tarkasteltava omaa politiikkaamme suhteessa sitten muiden maiden politiikkaan ja yrietysten tukemiseen.

Mitä taas tulee työllisyyspolitiikkaan, työllisyysasteen nosto 75 prosenttiin on kriittinen menestystekijä Suomen tulevaisuudelle, ja siksi on todella tärkeää, että kaikki toimet sen eteen tehdään yhteistyössä. Tämä ei ole pelkästään hallituksen asia, vaan tämä on koko Suomen asia. Koko Suomen on onnistuttava työllisyyskasvattamisessa, jos haluamme luoda tulevaisuuden nykyiselle hyvinvointiyhteiskunnalle. Hallitus tekee useita toimia. Yksilöllinen työllisyyspalvelu on esimerkkinä niistä tärkeä. Satakunnassa valitettavasti olemme kuulleet viime aikoina myöskin huonoja uutisia. UPM:n yhden koneen lakkauttaminen ja Amcor-tehtaan lakkauttaminen Eurasta johtaa esimerkiksi meidän seudullamme siihen, että perinteinen paperiala kokee nyt merkittävän takaiskun. Tässä tämä yksilöllinen työllisyyspalvelu on ratkaisevan tärkeä, koska paperimiehet eivät ehkä löydä suoraan vastaavaa työtä, mutta ovat vahvoja prosessiteollisuuden osaajia. Siksi meidän pitäisi pystyä yksilöllisten palvelujen kautta ohjaamaan heidät sitten työstä suoraan työhön. TE-toimistojen rahoitus on tärkeää tässä kohtaa. Myöskin Satakunnan osalta tarvitaan lisää työllisyysteen tulevia määrärahoja, jotta pystytään tällaiseen voimakkaaseen työnhakijoiden määrän kasvuun vastaamaan. Tärkeää on myöskin tämä yksityisyrittäjien ensimmäisen työntekijän palkkaaminen: miten siinä pystytään auttamaan yksinyrittäjiä ja tuomaan niitä ratkaisuja. Se on myöskin hyvä ja tärkeä avaus. Näillä toimin uskon, että olemme matkalla kohti työllisyysasteen nostoa 75 prosenttiin.

17.56 Kim Berg sd: Arvoisa puhemies! Hallituksen talousarvioesitys ensi vuodelle osoittaa, että nyt panostetaan työn ja kasvun edellytyksiin. Tämä hallitus haluaa satsata aktiiviseen työllisyyspolitiikkaan, jonka kulmakivinä ovat nykyistä yksilöllisemmät palvelut, palkkatuen käytön voimakas lisääminen, kuntien vastuun kasvattaminen, työperäinen maahanmuutto ja osaajien tarjonta. Hallitus on sitoutunut tarvittaviin toimiin 60 000 työpaikan luomiseksi ja 75 prosentin työllisyystavoitteeseen. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi hallitus toteuttaa työllisyystoimia, jotka lyhentävät työttömyysjaksoja, helpottavat työnhakijan ja työnantajan kohtaamista sekä osaavan työvoiman saantia yrityksiin. Työllisyystavoitteeseen päästään, kun työllistämme nykyistä paremmin osatyökykyisiä, saamme ihmisiä takaisin töihin työkyvyttömyyseläkkeeltä ja pitkäaikaistyöttömyydestä, ikäjohdamme ihmiset pysymään työelämässä vähintään viralliseen eläkeikään asti, saamme vieraskieliset maassa jo olevat töihin ja lisäämme työperäistä maahanmuuttoa. Tämän lisäksi myös nuorten työllisyyteen tulee kiinnittää enemmän huomiota.

Arvoisa puhemies! Hallitus panostaa ensi vuonna merkittävästi palkkatuen lisäämiseen. Palkkatuen käyttöä edistetään yksinkertaistamalla ja nopeuttamalla palkkatukiprosessia,

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

vähentämällä työnantajiin kohdistuvaa byrokratiaa sekä kytkemällä palkkatukeen tiiviimin myös muita palveluita.

Yritysten työvoimapulaan vastaamiseksi hallitus investoi muun muassa koulutukseen ja osaamiseen eri koulutusasteilla. Ulkomaisten osaajien rekrytointia helpotetaan muun muassa uudistamalla lupakäytäntöjä sekä luomalla kansainvälisen rekrytoinnin malli, jonka kautta rekrytointiprosessit ovat tuloksellisempia ja ottavat huomioon myös reilun työelämän pelisäännöt.

Työttömyysturvaa ja työttömien palveluja uudistetaan siten, että palvelut ja työnhakuveto perustuvat jatkossa yksilölliseen työllistämissuunnitelmaan. Aktiivimalli puretaan ja karenssijärjestelmää uudistetaan työntekijöitä yhdenvertaisemmin kohtelevaksi ja inhimillisemmäksi. Näillä toimilla hallitus tavoittelee aktivointiasteen kasvamista ja ottaa suuntaa kohti pohjoismaista työllisyydenhoidon tasoa.

17.59 Sofia Vikman kok: Arvoisa puhemies! Edellinen puhuja, edustaja Berg totesi hallituksen toimista, että panostetaan työn ja kasvun edellytyksiin. Voi, kunpa näin olisi, mutta ongelma on, että nimenomaan ei panosteta. Hallituksen puheet ja teot eivät kohtaa.

Hallituksen ohjelman uskottavuus lepää työllisyyskasvun varassa. Hallitukselta kuitenkin puuttuvat täysin vaikuttavat työllisyystoimet. [Keskustan ryhmästä: Ei pidä paikkaansa!] Hallitus ajaa ohjelmansa toteutuksen kriisiin ensi vuoden aikana, jos eduskunnalle ei pikaisesti esitellä tarvittavia työllisyystoimia. Työllisyystoimien puute ei voi johtua siitä, että toimia ei olisi hallitukselle esitelty tai että toimia ei olisi saatavilla. Niitä löytyy muun muassa Suomen Pankin lausunnosta, ja myös kokoomus on vaihtoehtobudjetissaan esittänyt keinot, joilla Suomeen saataisiin eduskunnan tietopalvelun ja muiden asiantuntijoiden laskelmiin pohjautuen yli 60 000 työllistä lisää. [Tuomas Kettunen: Niitä löytyy myös hallitusohjelmasta!] Eduskunnan riippumattoman tietopalvelun arvio kattaa näistä uusista työllisistä 26 000.

Mitä tekee hallitus? Hallituksen toimet laskevat työllisyyttä. Eduskunnan riippumattoman tietopalvelun laskelmien perusteella hallituksen ensi vuoden talousarvion vero- ja sosiaaliturvamuutokset laskevat työllisyyttä 5 000 hengellä. Onkin syytä kysyä, aikooko hallitus tosissaan yrittää nostaa työllisyyttä ja pitää kansalaisille antamansa lupaukset, nimittäin kun huomioidaan se, että hallituksen ohjelman uskottavuus ja menolisäykset lepäävät työllisyyden kasvun varassa.

No, kokoomus ei onneksi ole seurannut näitä hallituksen toimia toimettomana. Emme voi hyväksyä sitä, että hallitus lisää työttömyyttä, kun sen pitäisi vähentää työttömyyttä, ja hallitus ottaa lisää velkaa, kun sen pitäisi vähentää velanottoa. Tämä on leikkaamista tulevilta sukupolvilta. Vetoankin vielä kerran, että ottaisitte käyttöön nämä kokoomuksenkin vaihtoehtobudjetissaan esittämät työllisyystoimet.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ministeri Lintilä joutuu pian poistumaan, joten annetaan hänelle mahdollisuus vastata. — Olkaa hyvä.

18.02 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Muutama selkeä kysymys on tullut tässä.

Ensin, edustaja Kauma, tähän alv-alarajaan: Siitähän on nyt valmistelu, että se nostettaisiin siihen 15 000:een. Siinä on minun mielestäni kaksi aika vaikeaa asiaa. Kun mennään alviin, ollaan verotuksen kovassa ytimessä. Alv-puoli on suomalaisen fiskaalipuolen ko-

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

vinta kivijalkaa. Sitten toisaalta kansainvälinen vertailu on erittäin vaikeaa, koska verotusjärjestelmien rakenne on erilainen eri maissa. Voi sanoa, että Pohjoismaissa on aika lähelle samanlaista, mutta löytyy erojakin. Tämä kansainvälinen vertailu on ehkä pikkasen vaikeaa tässä. Itse olisin henkilökohtaisesti vähän ehkä varovainen ampumaan reikiä sinne verotuksen kovaan ytimeen. Meillä on tietysti, voi sanoa, osaamista, jota voidaan myydä, joka on alv-velvollista, ja jos heillä nostetaan sitä rajaa, niin luulen, että konsultit kiittävät tästä. Sitten on tietysti se puoli, joka investoi ja tuo tavaraa. Eli tämä ei ole ihan helppo kysymys.

Sitten, edustaja Salonen, tämä kansainvälinen puoli: Äärettömän tärkeä kysymys. — Jaa, hän on poistunutkin. — Aina pitää muistaa, että meidän bkt:stä 40 prosenttia tulee viennistä, ja me tarvitsemme kansainvälisen puolen kaupan lisäämistä. Pitäisi tehdä entistä enemmän vientimatkoja. Itse kun olin edellisen kerran tässä nykyisessä tehtävässä, tein niitä paljon, ja se palaute on erittäin myönteinen. Meillä on Suomessa sen puoleen hienoa, että yritykset puhaltavat hyvin yhteen hiileen eli yleensä siellä matkoilla on iso veturiyritys ja sen hartioitten takana tulee pienempiä yrityksiä softapuolelta tai muualta. Ja meillä on paljon vietävää Suomesta, eli kyllä tätä tulee tehdä. Hän viittasi tähän, kuinka otetaan yrityksiä sitten näitten palvelujen piiriin. Kyllä me olemme pyrkineet Business Finlandin puolella koko ajan sitä kynnystä madaltamaan, eli mahdollisimman matalalla kynnyksellä, ja tietysti voi sanoa näin setämiehenä jo, että nuori sukupolvi ei puhu enää vientikaupasta vaan se puhuu kansainvälisestä kaupasta, ja sitähan se tällä hetkellä on.

Edustaja Vikman, äärettömän tärkeää. Kyllä meidän pitää työllisyyttä pystyä nostamaan, ja hallitusohjelmassa on selkeä kirjaus: mitään keinoja ei ole suljettu ulkopuolelle.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitokset ministerille, ja sitten jatketaan puhujalistaa.

18.05 Mari Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Tänään yksi verkkomainonnan optimointiin keskittynyt yritys — tai sen enemmistö — myytiin 200 miljoonalla. Tämä yritys toimii Helsingistä käsin ja on yhtä lailla sitä elinkeinoelämää, mitä suurimmassa määrin, johon täällä viittaamme. Tämän kaltaisen toiminnan kaipaamat liikennepalvelut ovat esimerkiksi ratikoita, busseja, pyöriteitä, ja sen kaltaiset yritykset tarvitsevat osaajia esimerkiksi ict-alalta mutta monilta muiltakin osa-alueilta.

Suomen Pankki toteaa tällä viikolla tiedotteessaan, että Suomen tuottavuuden kehitys on ollut 10 vuotta hidasta ja että kaikkein tärkeintä pitkällä aikavälillä sen ratkaisemiseksi on osaamisen lisääminen. Jotta me saavutamme 75 prosentin työllisyystavoite — tai korkeampi — me tarvitsemme lisää aloituspaikkoja, jotta ihmiset työllistyvät paremmin. Ja näitä aloituspaikkoja, kuten nyt ylipäättään muitakaan asioita, ei ilman rahaa voida toteuttaa. Käytännössä tämän meidän koulutustavoitteemme saavuttaminen vaatisi noin 8 000 uutta aloituspaikkaa, ja tämän kustannusarvio olisi noin 100—200 miljoonaa euroa vuodessa, jotta se voidaan toteuttaa.

Suomessa professorikohtainen oppilasmäärä on kasvanut, joten meillä on aikamoisia massaluentoja jo nykyisellään. Jotta koulutuksen laatu voidaan taata, on lisättävä siihen kohdistuvia määrärahoja. Ja sitten jos tähän pystytään — jos pystytään satsaamaan osaamiseen — niin on hyvät ennusteet siitä, että sen kaltaisilla aloilla, joissa korkeaa osaamista tarvitaan, työllistytään varsin hyvin edelleen. Niin ihan nykyäänkin kuin tulevaisuudessa yhä vahvemmin kehitys kulkee siihen suuntaan.

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

Siksi olisi äärimmäisen tärkeätä mieltää, että kun puhutaan elinkeinoelämästä, kun puhutaan liikenteestä, niin se ei tarkoita pelkästään sitä, että tukkipuuta kuljetetaan paikasta x paikkaan y. Meidän pitää myös arvioida, miten kestävää on lisätä esimerkiksi selluinfraa, kun jo nyt tiedetään, että meidän hiilinielut eivät ole hyvällä kehitystrendillä, päinvastoin. Meidän pitää pohtia, haluammeko me olla semmoinen maa, joka tuottaa pelkästään wc-paperia Kiinaan ja konesaleja eri puolille Suomea, vai olemmeko me semmoinen maa, joka yrittää kuroa tuottavuuden kehittymistä yhä kunnianhimoisemmin. Meillä voi olla konesaleja eri puolilla Suomea, ne työllistävät, mutta ne eivät ole sellaisia ratkaisuja, joissa me olemme edelläkävijöitä maailmassa. Suomella on edellytyksiä olla monella alalla edelläkävijä koko maailmassa. Tämänkaltaisia ratkaisuja tarvitaan, jotta pystytään Suomen hyvinvointia rahoittamaan myös tulevaisuudessa.

On puhuttu paljon vieraskielisten työllisyydestä. Helsingissä yksi kuudesosa asukkaista on vieraskielisiä tai tänne muualta muuttaneita, joten kun tätä asiaa ruvetaan ratkomaan, niin on tosi tärkeätä tehdä yhteistyötä niiden kaupunkialueiden kanssa, joilla tämä meille muuttanut väestö todellisuudessa asuu, ja pyrkiä tukemaan niitä kaupunkialueita ja muita paikkakuntia, joissa tarvitaan tukea esimerkiksi vieraskielisten parempaan työllistymiseen sekä siihen, että koulutus ei eriydy taustan perusteella.

On todella hienoa, että nyt on tosiaankin jonkun verran kurottu tuotekehitysuraa, joka on päässyt tippumaan, mutta silti meillä ei ole mitään muuta keinoa pärjätä ja maksaa niitä palveluita, jotka meidän ikääntyvä väestömme tarvitsee, jos me emme saa tuottavuutta yhä vahvempaan nousuun. Niin kuin todettu, tämä tarkoittaa sitä, että meidän yritys rakenne monipuolistuu ja muuttuu. Vaikka usein — ehkä retorisesti — todetaan, että yrityksille tärkeintä on se, että mikään ei muutu, niin ei yhteiskunnassa eikä yrityskentässäkään mikään ole niin varmaa kuin muutos. Ja kyllä ne todelliset menestystarinat usein löytyvät niistä murroskohdista ja sellaisista kansantalouksista, jotka pystyvät olemaan — joiden yrityskenttä pystyy olemaan — [Puhemies koputtaa] siinä eturintamassa.

18.11 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Ihan ensimmäiseksi huomio siitä, mikä funktio näillä budjettipuheenvuoroilla on, koska se vaikuttaa myöskin siihen tapaan, millä teen esimerkiksi tämän puheenvuoron, jonka seuraavaksi rakennan.

Periaatteessa meillä on ehkä kaksi perusfunktiota täällä. Ensimmäinen on se, mikä on minun seuraavan puheenvuoroni, joka kohdistuu toiseen pääluokkaan, tarkoitus. Minun tarkoitukseni on puhua silloin pöytäkirjalle ja kirjauttaa ylös kantani asiassa, ja tietenkin sitten samalla niille kollegoille, jotka vaivautuvat sitä puhetta kuuntelemaan, niin että he saavat joitakin pointseja. Useimmathan täällä istuvat vain sen vuoksi, että he odottavat sitä omaa puheenvuoroansa, eivät välttämättä kuullakseen minun syväanalyysini jostain asiasta, jonka haluan pöytäkirjaan kirjauttaa. [Tuomas Kettunen: Kyllä me kuunnellaan! — Antero Laukkanen: Pitää paikkansa!]

Se toinen funktio on tärkeämpi, ja se on nyt juuri se harmi, jonka minä tällä hetkellä koen. Se toinen funktiohan on luonnollisesti se, että me haluamme tästä budjetista käydä dialogia hallituksen kanssa, jonka budjettiesitys on täällä eduskunnassa käsittelyssä ja jonka eduskunta on hyväksymässä. Ja kun täältä ministerit poistuvat, niin kuin nyt näemme ministerin poistuvan, se luonnollisesti supistaa tämänkin puheenvuoron merkityssisältöä, joka oli tässä tarkoitus tehdä, koska halusin olla dialogissa hallituksen kanssa. Oletan aika

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

monen muunkin kansanedustajan täällä kokevan sisimmässään sen saman asian, että puheenvuoro typistyykin vain pöytäkirjamerkinnäksi eikä käydä sitä dialogia.

Toivoisin, että puhemiesneuvostossa te kävisitte huolella lävitse tämän budjettikäsittelyn tässä eduskunnassa. Kyllä ministerit voisivat antaa arvon sille, että tämä sali vaivautuu käymään nämä puheenvuorokierrokset läpi. Meillä on kaikilla mahdollisesti joku olennaisempikin viesti tässä antaa. Tämä diskurssi, mitä olemme ministereiden kanssa tänään tässä käyneet, on ollut hyvin hyödyllistä. Se on ollutkin kiinnostavaa kuunneltavaa, koska siinä me opimme.

Se asia, mistä olisin halunnut puhua ja jonka nyt vain typistän — olkaa tyytyväisiä siitä, että ei tarvitse kuunnella pitkää luentoa — liittyy tähän työllisyysastekeskusteluun, jota Suomessa on käyty. Me olemme kaikki aksiomaattisesti hyväksyneet sen, että 75 prosentin työllisyysaste on se koko eduskunnan yhteinen tavoite, ja sitten mietitään niitä keinoja, kuinka se saavutetaan. Siinä tietysti rakenteellisena laskentakaaviona on se, miten tässä yhteiskunnassa on tapana laskea työllisyysaste, eli työikäisestä väestöstä työllistetty määrä muodostaa sen työllisyysasteen.

En mene niihin yksityiskohtiin, millä tavalla se lasketaan, osa-aikatyöt ja niin edelleen, ne vertautuvat kansainvälisestikin eri tavalla. Menen vain yhteen huomioon, joka siinä tulee taustana esille. Sen olisin halunnut ministerillekin viestittää, että tässä lähestymistavassa on tietty kapeus, tilastollinen harha suorastaan. Se tilastollinen harha tulee siitä, että työikäinen väestö määritellään 15 ikävuodesta 65 ikävuoteen. Siellä ensimmäisenä isona harhana ovat jo ne nuoremmat ihmiset. Me tiedämme automaattisesti, että alle 20-vuotiaat suurimmalta osalta ovat koulussa, opiskelijoita, ja siitä ylöskin päin on vielä opiskelijoita iso joukko, joka harhauttaa heti tämän työllisyysastekeskustelun. Heidät luokitellaan työikäiseksi väestöksi, mutta koululaisina he laskevat työllisyysastetta.

Mutta se toinen harha, josta halusin puhua, on se 65 vuoden ikäraja. Siitä eteenpäin ihmiset ovat passiiviväestöä, heikentävät huoltosuhdetta. Onnittelin täällä Johannes Koskista, joka viime viikolla täytti 65 vuotta, että tilastollisesti hän tuli heikentämään Suomen huoltosuhdetta. Johannes Koskinen, yksi tapaus niistä monista, jotka heikentävät huoltosuhdetta automaattisesti vain laskentakaavion vuoksi, vaikka hän tänäänkin on jo käyttänyt hyviä puheenvuoroja ja antaa hienoa panosta yhteiskunnalle. Eli tässä yli 65-vuotiaiden osuudessa on yhä enemmän tapahtunut voimakasta muutosta. Nyt en rupea todella luennoimaan siitä, mistä olisin ehkä luennoinutkin enemmän, miten paljon he ovat aktiiviväestöä, taloudellisessakin mielessä. Sanon vain yhden seikan: lähes 100 000 yli 65-vuotiaasta on palkkatyössä mukana, aidosti palkkatyössä mukana. Jatkossa meidän täytyy yhä vakavammin keskustella, kuinka me nostamme työllisyysastetta yli 65-vuotiaiden joukossa, koska se on tärkeä tekijä koko hyvinvointiyhteiskunnan kannalta. [Toimi Kankaanniemi: Niinhän me olemme!] 5,1 miljardia euroa yli 65-vuotiaat maksavat muun muassa veroja.

Tämä on se iso asia, jonka olisin halunnut tässä avata ministerille myöskin. Kiinnittää huomio yli 65-vuotiaisiin, mahdollistakaa työssäkäynti, jos ihmiset haluavat olla töissä, kun niin monet joutuvat eläkkeelle. Meillä on aivovuoto eläkkeelle. Tässä suhteessa norjalainen malli, jossa eläkkeelle siirtymisikä on 62:sta 75 ikävuoteen on paljon järkevämpi pohja keskustella kuin tällä kapealla tavalla tarkastella tätä työikäistä väestöä suhteessa työllisyysasteeseen.

Minä en saa tähän ministerin vastausta. Onpa se nyt pöytäkirjassa — minä olisin voinut sen laittaa vaikka kirjallisena sinne pöytäkirjaan.

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Mutta jokaiselle paikalla olleelle tämä tuli arvokkaana lisänä muistiin.

18.16 Johannes Yrttiaho vas: Arvoisa puhemies! Täällä puhutaan paljon osaajapulasta, ja sillä muun muassa perustellaan ulkomaisen työvoiman lisääntyvää, nopeutuvaa tuontia. On varmasti ihan ok joillakin aloilla, että ulkomailtakin työvoimaa tuodaan, mutta jos työtömänä samalla alalla on jo henkilöitä, niin se ei ole hyväksyttävää.

Esimerkiksi Varsinais-Suomessa on paljon työttömiä metallialan työntekijöitä ja laivanrakentajia. Silti näiden alojen työnantajat puhuvat työvoimapulasta. Varsinais-Suomessa merkittävimmät nimenomaan ulkomaista työvoimaa käyttävät työnantajat ovat tietenkin Meyerin Turun telakka alihankintaverkostoineen ja Valmet Automotiven Uudenkaupungin autotehdas. Yhteen laskien näissä on kymmeniätuhansia työntekijöitä, joista iso osa ulkomaisia. Lisäksi rakennuksilla, palveluissa ja maataloudessa huomattava määrä työntekijöitä tulee jo tällä hetkellä ulkomailta. Esimerkiksi tänä vuonna tammi—lokakuussa Varsinais-Suomeen on myönnetty tuhat työ lupaa EU:n ulkopuolelta, siis kolmansista maista, eliikkä tässä eivät ole vielä mukana EU- ja Eta-alueelta tulevat työntekijät.

Työnantajathan eivät tuo työvoimaa ulkomailta silkan osaajapulan takia. Kyse on pyrkimyksestä säästää työvoimakustannuksissa. Etenkin näistä kolmansista maista tulevat työntekijät työskentelevät merkittävästi suomalaista palkkatasoa halvemmalla. Elintaso ja hintataso lähtömaissa ovat merkittävästi suomalaisia alhaisempia, joten se on heille mahdollista. Itse asiassa tämän paljon puhutun kohtaanto-ongelman taustalla, ja osaajapulankin taustalla, taitaa osaltaan olla palkkataso, jolla Suomessa ei enää pärjää. Tähän on vaikuttanut kymmenen vuotta jatkunut käytännössä nollalinja palkansaajien palkankorotuksissa. Reaalipalkat eivät ole nousseet.

Osaajapulaan yksi merkittävä ratkaisu olisikin se, että työnantajat alkaisivat maksaa kunnollisia palkkoja — no, teollisuudessa tietysti maksetaan, rakennuksilla, mutta sanotaan nyt vaikka hoiva-alalla. Kyllä merkittävä syy siihen, miksi meillä on hoivatyöntekijöistä pulaa, on tietysti heikot työolot, raskas työ ja palkka, joka ei vastaa työtä. Hoiva-alan ihmiset lähtevät parempien palkkojen perässä ulkomaille. Eliikkä nämä asiat kuntoon, ja lisäksi, jos tänne ulkomaista työvoimaa tuodaan, alipalkkaus pitää kriminalisoida. Se on nyt jo iso ongelma. Liitoille pitää antaa kanne-oikeus, [Puhemies koputtaa] ja aluehallintovirastoihin työsuojeluresurssit pitää laittaa kuntoon, niin että voidaan valvoa, ettei väärinkäytöksiä ulkomaisen työvoiman kanssa tapahdu. — Kiitoksia, puhemies.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Yrttiaho, aika täynnä maahanmuuttokritiikille. [Leena Meri: Yrttiahon linja on hyvä!]

18.19 Tarja Filatov sd: Arvoisa puhemies! Jatkaisin oikeastaan hieman edustaja Kiljunen pohdintaa työllisyysasteesta. Kun me tuossa kuntatalousosiossa pohdimme, miten meidän verotulomme ovat jääneet ikään kuin 2 miljardia jälkeen — vaikka työllisyys on kehittynyt positiivisesti, silti meillä verotuloissa ollaan menty alle arvioiden — niin tämä osittain johtuu siitä, tai uskon, että se osittain johtuu siitä, että me katsomme näitä mittareita vähän vanhan maailman näkökulmasta, juuri siitä näkökulmasta, jolloin mentiin hyvin varhain kouluun tai koulun jälkeen töihin ja oltiin tiettyyn ikään asti. Tämä on tietysti kansainvälinen tapa mitata työllisyyttä; se lähtee tietystä ikävuodesta ja ulottuu tiettyyn ikävuoteen. Mutta meidän pitäisi tietää, mitä siellä sisällä tapahtuu.

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

Emmehän me todellakaan halua 17-vuotiaita nuoria töihin, vaan me haluamme, että he suorittavat koulunsa loppuun, ja sen jälkeen heidän työuransa on pidempi ja ehjempi. Toisaalta sitten ikääntyneessä päässä meillä on esteitä, jotka liittyvät vaikkapa valtion virkoihin, joissa ei voi olla tietyn iän jälkeen, vaikka ihmisillä olisi osaamista. Työtä voit tehdä kiertäen, toiminimellä tai jollakin muulla, mutta et voi tehdä tuossa tehtävässä.

Meidän pitäisi purkaa molemmista päistä niitä vääriä käsityksiä, mitä meidän vanhoista mittareista syntyy, mutta pohtia myös sitä, onko työllisyysaste enää niin relevantti mittari kuin se aiemmin on ollut. Minusta on selvää, että työllisyysasteen pitää olla vähintään 75, mutta jos meillä samaan aikaan työ pirstoutuu siten, että ennen sitä samaa työtä teki yksi ihminen ja nyt sitä tekee kaksi ihmistä, niin se ei anna meille samaa työllisyysastehyötyä kuin se on joskus aikaisemmin antanut eikä samaa verohyötyä kuin se on aikaisemmin antanut.

Siksi on myös tärkeää pohtia, mikä on työn laatu, koska jos ajatellaan vaikka tämänhetkistä tilannetta, kansainvälinen talous vaikuttaa siihen, että meidän viennillämme menee todennäköisesti heikommin jonkun aikaa tästä eteenpäin ja työllisyyden kasvu on itse asiassa kotimarkkinoiden ja palveluiden varassa, ja kun palvelut ja kotimarkkinatyö on usein heikommin palkattua, niin siitä tuleva verokertymäkin voi olla ohuempaa, jolloin taas ollaan siinä tilanteessa, että makroluvut näyttävät jotakin ja sitten kuitenkin talouspohjassa tapahtuu jotakin aivan toista. Sen takia pitäisi mennä näihin vaikuttavuuksiin ja muihin paljon syvemmälle kuin me itse asiassa tässä poliittisessa keskustelussa teemme. — Tulen sinne vielä. Ei mene ihan kolmeen minuuttiin. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Tulkaa, tulkaa. Tätä tekstiä kuuntelee mielellään.

Tulen hieman jatkamaan, koska en päässyt ihan kaikkia osioita, jotka halusin tässä ääneen sanoa. — Mutta tavallaan siinä, miten me mittaamme, mitä me arvioimme ja mistä me puhumme, kannattaa mennä hieman syvemmälle näihin asioihin. Ja vain esimerkkinä, että jos ajatellaan vaikkapa työministeriön lukuja työttömyydestä ja Tilastokeskuksen lukuja työttömyydestä, niin niissä on noin 30 prosenttia yhteisiä työttömiä ja muut ovat erillisiä, koska nämä mittaavat eri asioita. Sen takia on hyvä tietää, mitä mitataan.

Tärkeä asia työllisyyden näkökulmasta on kohtaanto, ja tässä voisi sanoa, että meillä on odotusarvoissa ongelmia. Edustaja Laukkanen viittasi siihen, onko ammattiyhdistysliikkeellä vanhat kannat, mutta yhtä hyvin voi kysyä, onko työnantajilla vanhat kannat. Odotetaan, että edelleen saadaan siihen yhteen työpaikkaan sellainen täydellinen osaaja, joka osaa kaiken ja tekee monen ihmisen työt, vai pitäisikö joskus miettiä kohtaanto-ongelmankin purkamisessa sitä, että ei jumpata vain sitä ihmistä, jotta hän sopisi siihen työhön, vaan jumpataan myös niitä työpaikkoja, jotta niihin löytyy sopivaa työvoimaa. Ja joskus se voi olla niin, että vaikkapa osatyökykyisten ihmisten kohdalla tai mielenterveyskuntoutujien kohdalla kaksi ihmistä voi tehdä yhden työt, ja siitä voi tulla hyvä kombo. Joskus taas voi olla niin, että sitä työtä pitää miettiä palastellen.

Jos me saamme työnvälityksen toimimaan nopeammin, jos esimerkiksi työttömyysjaksot lyhenevät viikolla, niin me säästämme itse asiassa satoja miljoonia. Tämä on sellainen asia, joka kannattaa muistaa ja johon kiinnittää huomiota, kun mietitään työvoimapalveluita ja erityisesti työnvälitystä.

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

Samaten kohtaantoon liittyy asuminen. Jos me emme onnistu asumispolitiikassa, asuntopolitiikassa, niin emme me kyllä onnistu työvoiman kohtaanto-ongelmankaan ratkaisemisessa. [Antero Laukkanen: Totta!]

Jos mietimme opiskelijoita, olipa kyse sitten kotimaisista opiskelijoista tai maahanmuuttajaopiskelijoista, niin itse asiassa meidän pitäisi luoda malli, jossa oppilaitoksiin vietään tiukemmin työnvälityspalvelut siinä vaiheessa kun ollaan valmistumassa. Vaikkapa edustaja Virolainen nosti tänään hyvin esiin akateemiset työttömät: silloin kun on selkeä ammatti, olet vaikka sairaanhoitaja, niin tiedät, että haet sairaanhoitajan töitä, mutta jos on akateemisesti valmistunut nuori tai korkeakoulutettu, niin se työkirjo voi ollakin jotakin muuta kuin nuori itse ajattelee, ja silloin pitäisi hakea ammattilaisen apua jo siinä vaiheessa, ennen kuin opinnot ovat päättyneet.

18.24 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! ”Varmistin pois ja liikkuvat taa” kun on, niin kyllä tässä sitten pärjätään.

Arvoisa puhemies! Vähän hapuilen tässä nyt ehkä toisellekin sektorille, mutta mielestäni tämä on huomionarvoinen asia, ja kun tänään en sitä päässyt kysymään, niin odotan tietysti innolla ministeri Tuppuraisen tuloa tähän saliin.

Kaiken kaikkiaan meillä on työllisyyteen liittyviä eri rahoitusmuotoja tässä maassa niin sanotusti pilvin pimein. [Toimi Kankaanniemi: Se on totta!] Ja meidän pitäisi pystyä puhumaan, niin kuin eilisessä keskustelussa puhuttiin, myös siitä, että meidän pitää saada tähän maahan teollisuuspoliittinen ohjelma. Toivotaan, että tällä viikolla — jos eduskunnan teollisuusryhmä sillä nimellä alkaa keräämään nimiä — me voimme käydä ajankohtaiskeskustelun teollisuuspolitiikasta tässä salissa. Olisi todella hyvä, että voisimme, ja uskon, että tässä eivät ole ainakaan puoluerajat vastassa.

Mutta meillä on Tekes, Tesi, meillä on Finnvera, meillä on Business Finlandia, eli rahoituselementtejä, ja sitten edellinen hallituskin vielä teki rahoitusohjelmaa, oliko nyt kolmonen numeroltaan, mikä on vivutusrahasto. Edellisen — ei viime vaan sitä edellisen — hallituksen jäljiltä meillä on Vake, ja nyt käydään keskustelua siitä, mikä on Vaken asema. Tiedän, että Rinteen hallituksen aikana pohdittiin Paateron ja Rinteenkin toimesta, mitä sille tehtäisiin. Mutta tässä ilmeisesti onkin sitten jo puoluepolitiikkaa, että joku ei halua lastaan hyljätä. Ja minun mielestäni olisi tarkoituksenmukaista... Siellä toimintasektorilla on oikeita ajatuksia ja toimiva johto on tehnyt sellaisen kirjelmän tai oman suunnitelman, että ilmasto ja digitaalisuus ovat kärjessä ja sillä pääomituksella, mitä sinne on varattu, yli 2 miljardia, edistetään näitä hankkeita. Ja me olemme tänään kuulleet, että nimenomaan ilmastoasioissa meillä on annettavaa. Ministeri on tänään vakuuttanut, että heiltä kysytään — esimerkiksi ulkomaankauppaministeri Skinnari toi sen esille — että mitä teillä olisi, jotta he voisivat näitä viedä eteenpäin.

Arvoisa puhemies! Juuri siitä on kysymys, että meidän pitäisi luoda sille sektorille omia mahdollisuuksia, ja on hyvä, että Vaken nokkamiehet ovat tämän oman kirjelmänsä tehneet, mutta mielestäni näyttäytyisi paremmalle palikalle, kun meillä olisi se nyt olemassa olevien rahoitusinstrumenttien sisällä jo, ettei meillä olisi erilaisia hallinnollisia portaita erilaisille työllistävillä yritystukimuodoille. Me tarvitsemme yritystukia, jotta meillä työtä ja teollisuutta voidaan edistää.

Me olemme aika innovatiivinen kansa. Meillä patentoidaan erittäin paljon erilaisia tuotteita, mutta itse asiassa meiltä puuttuu se palikka siitä välistä, millä perustetaan tähän maahan teollinen työpaikka. Me käymme keskustelua kaivoslaista ja energiaveroista. Tällä

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

hetkellä meillä on kansalaisaloite, hallitusohjelmaan on kirjattu myöskin verotuksen osalta, ja uskallan nyt tässä yhteydessä puuttua pääluokassa 32 siihenkin, että kyllä meidän pitää nähdä, että kun se kaivannaisteollisuudessa oleva teollinen työpaikka rupeaa maksamaan 10 miljoonaa per henkilö, niin puhutaan niin isoista volyyymeista, että mistä me sen teemme? Meidän on helppo muodostaa yrityksiä, jos siellä ei ole kuin tietokone ja penkki ja sen välissä tekijä.

Me olemme onneksi onnistuneet siinä, että meillä työllistyy paljon pelialan ihmisiä ja meillä on siihen koulutusta. Sitä ei saa missään tapauksessa hylätä. Mutta joka tapauksessa enemmän meillä pitää olla keskustelua tämän pääluokan osalta siitä, kuinka voimme luoda meidän innovaatiomme, t&k-rahoituksen kautta tulleet aihiot ja startupit teollisiksi työpaikoiksi, ja silloin puhutaan nimenomaan työ- ja elinkeinopolitiikasta. Mutta seuraavassa jaksossa lisää. — Kiitoksia.

18.30 Matti Semi vas: Arvoisa puhemies! Tähän työllisyyspolitiikkaan liittyy minunkin ajatuksenkulkuni tässä, kun olen kuunnellut keskusteluja tämän ympäriltä. Minulla on semmoinen perusajatus ollut aina siitä, mitenkö työllisyyttä tulee hoitaa. Nousukautena sen huolehtivat yritykset ja niitten vienti ja vientiteollisuuden tuotto ja sitä kautta tulevat työpaikat — näin tämä toiminta pyörii erittäin hyvin. Mutta sitten, kun tulee laskukausi ja vaikkapa ruvettaisiin lähestymään lamaa, niin silloinhan tämä yhteiskunnan rooli ja yhteiskunnan panokset nousevat vakavampaan arvoon. Minun mielestäni sen pitää silloin mennä niin, että näihin on kaksi suuntaa senkin sisällä. On tehtävä niitä toimenpiteitä, millä parannetaan sen tulevan nousukauden aikana näitten tulevien yritysten kilpailukykyä, ja siihen liittyy näitten infrahankkeitten parantaminen. Mutta se toinen puoli on sitten työllisyydenhoito. Esimerkiksi tällä hetkelläkin meillä vielä varmaan on niitä 90-luvun laman jälkeisiä pitkäaikaistyöttömiä, joitten työllistäminen ja työkuuntoon saattaminen vaatii omia panostuksia. Se on se toinen rooli, mikä pitää hoitaa, ennen kaikkea iäkkäitten ja nuorien työllistäminen sillä tavalla, että he pääsevät pysymään siinä ammatissa ja pitämään yllä sitä työkuuntoa, että he pärjäävät elämässä. Siihen liittyy sitten tämä koulutuksen tärkeys ja se, millä tavalla siihen koulutukseen pitää panostaa.

Ajattelin, että jos ministerit olisivat olleet paikalla, olisin kysynyt heiltä, minkälaista suunnitelmaa heillä on tälle tukityöllistämisen jälkeiselle muuntokoulutukselle tuleviin ammatteihin. Onko heillä minkäänlaista suunnitelmaa siihen, koska se on yksi tärkeä osa saada työtön työnhakija tällöisen työllistämispätkän jälkeen uuteen työpaikkaan kiinni, koska hän on saavuttanut sen työkuuntonsa ja tavallaan sen motivaation tehdä töitä.

18.32 Tuomas Kettunen kesk: Arvoisa puhemies! Nikomakhoksen etiikka -teoksessaan Aristoteles mainitsee olevan olemassa useita yhteisöllisiä eläinlajeja. Näitä ovat muun muassa muurahaiset, mehiläiset ja ihmiset. Kaikille näille eläinlajeille on tyypillistä, että ne elävät järjestäytyneissä yhteisöissä: muurahaiskeot, mehiläispesät ja ihmisten yhteiskunnat. Aristoteles myös sanoo tämän jälkeen, että ihminen on lajityypillisesti yhteisöllinen eläin, joka tarvitsee muita ihmisiä. Ihminen, joka ei tarvitse muita ihmisiä, ei Aristoteleen mukaan ole itse asiassa ihminen, vaan hän on joko eläin, ihmistä vähemmän, tai Jumala, ihmistä enemmän.

Arvoisa puhemies! Ihminen on yhteisöllinen olento, ja tärkeä osa yhteisöllisyyttä on työ. Siksi on eettisesti ja moraalisesti oikein auttaa ihmisiä saamaan heille sopivaa työtä. Työn kautta ihminen on osaltaan osa yhteisöä ja voi saavuttaa myös sen yhteisöllisyyden, työh-

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

teisöllisyyden, joka ihmisessä lajityypillisesti on sisäänrakennettuna ominaisuutena. Nyt kun täällä oppositio on tuonut useasti eilen ja tänään esille, että hallituksen työllisyystavoitteet eivät toteudu, ja jollain tavalla tuodaan esille myös, että hallitusohjelma tai budjetti ei olisi sosiaalisesti oikeudenmukainen, niin täytyy vielä muistuttaa, että julkisiin työvoima- ja yrityspalveluihin on tulossa tämän budjetin mukaisesti se 273 miljoonaa euroa, joka on 29 miljoonaa euroa enemmän kuin tämän vuoden varsinaisessa talousarviossa, ja TE-toimistojen toimintamenoihin on tulossa 196 miljoonaa euroa vuonna 2020. Tarkoitus on lisätä työttömien henkilökohtaista palvelua ja turvata erilaisten yksilöllisten palveluiden tarjoamista.

Nämä asiat toin eilen myös esille, ja minulle vastattiin opposition suunnalta, että nämä toimet, mitä äsken luettelini, eivät toisi mitään muuta kuin lisää byrokratiaa ja lisää menoeriä julkiselle puolelle. Mutta tähän ei pidä paikkaansa. Kuhmossa ja monissa muissa kaupungeissa on osoitettu, että lisäämällä yksilöllistä, kasvokkain tapahtuvaa asiakastyötä, jota tulevassa Kainuun kuntakokeilussa aiotaan tehdä ja joka lukee hyväksytysti kokeiluhakemuksessa, voidaan työllistää yrityksiin jopa 16—20 vuotta työttöminä olleita henkilöitä, kunhan saadaan ensin pitkäjänteisen asiakastyön avulla esille pitkittyneen työttömyyden takana olevat syyt ja seuraamukset.

Arvoisa puhemies! Tässä näkyy olevan vielä aikaa. [Antero Laukkanen: Ei ole pakko käyttää!] Täytyy vielä se tuoda esille, että näitä työpaikkoja tämä hallitus tulee luomaan, mutta sitten täytyy myös muistaa se, että Suomessa on pulaa myös osaavasta työvoimasta, ja siksi tulee antaa tämän hallituskauden aikana muutkin peruspalvelut tuottaville Suomen kunnille pysyvä lakisääteinen oikeus hoitaa pisimpänä työttömänä olleiden työllisyyttä ja edistää heidän työllistämistään. Tähänhan me olemme menossa. Tällä hallituskaudella yhdistetään kuntien ja TE-hallinnon resurssit allokoimalla ne yhteen työllisyyden kuntakokeiluissa vuosina 20—22. Syntyy uusi malli, jossa muutkin peruspalvelut tulevat yhteen ja tuottavat kunnat pääsevät lakisääteisin valtuuksin tuottamaan pisimpään työttöminä olleille kuntalaisille työtä.

Haluan vielä tuoda esimerkin tuolta omasta kotikunnastani Kuhmosta. Siellä meillä on ollut tämmöinen ELSA-hanke käynnissä. Ja kun oppositio on kysynyt, onko hyviä esimerkkejä, niin tämän ELSA-hankkeen toimesta 4—5 kuukauden hankeosallistajuuden aikana on saatu puolet hankkeen työttöminä olleista hankeosallistujista palkkatöihin yrityksiin. Tämä prosenttiluku olisi vieläkin parempi, jos meillä olisi ollut lakisääteiset valtuudet, jotka tähän kuntakokeiluun on tulossa. [Jenna Simula: Mites verotulot?]

18.37 Eeva Kalli kesk: Arvoisa puhemies! Tässä salissa kuulee monesti puhetta ja viittauksia siitä, mitä hyvää tai huonoa edellinen tai edelliset hallitukset tekivät tai mahdollisesti jättivät tekemättä. Historiaa on tietysti hyvä tuntea, mutta kaikkein tärkeintä on se, että kyetään katsomaan eteenpäin. Yrittäjyys ja yritysten kasvu ja kehittyminen ovat hyvinvointiyhteiskunnan ydin. Edelliset hallitukset ovat tehneet monia yritysten toimintaympäristöä oikeaan suuntaan kehittäviä uudistuksia ja toimia, mutta yrittäjän näkökulmasta paljon on vielä tehtävää ja työ on kesken. Siksi olen tyytyväinen siitä, että tämä hallitus jatkaa nyt määrätietoisesti työtä yritysten ja yrittäjien asialla eli jatkaa eteenpäin siitä, mihin Sipilän hallituksen työ päättyi.

Arvoisa puhemies! Yritysten kasvun ja kehityksen kannalta kaikkein tärkeintä on toimintaympäristön ennustettavuus ja sääntelyn johdonmukaisuus. Tässä vaikkapa verotus on aivan avainasemassa. Haluankin alleviivata, että tämä hallitus on vahvasti sitoutunut sii-

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

hen, että yritysten verotus ei kiristy ja että yrittämisen kannusteista pidetään kiinni. Riskinottamiseen ja kasvuun pitää kannustaa, ja yrittäminen saa johtaa — ja toivottavasti usein johtaakin — yrityksen ja yrittäjän menestymiseen. Tämä on koko yhteiskunnan kannalta tärkeä asia, ja on hienoa, että hallitus on tähän vahvasti sitoutunut.

Tämä talousarvioesitys sisältää useita yritysten kannalta positiivisia uudistuksia. Hallitus toteuttaa listaamattomien kasvuyritysten henkilöstön palkitsemista koskevan uudistuksen, parantaa Finnvera Oyj:n takausjärjestelmää, vahvistaa Business Finlandin resursseja, kokeilee ensimmäisen työntekijän palkkaamista helpottavaa rekrytointitukea, helpottaa palkkatuen käyttöä yrityksissä ja selvittää mahdollisuutta rajata investointien lupamenetelyissä viranomaisten enimmäisaikaa yhteen vuoteen. Erinomaisia asioita yritysten ja yrittäjien kannalta, eikä siinä vielä kaikki: myös ensi vuonna voimaan astuva, kaikille toimialoille ulottuva määräaikainen kone- ja laiteinvestointien tuplapoistomahdollisuus sekä selvitetävänä oleva uusi verovähennykseen perustuva tutkimusyhteistyökannustin ovat tervetulleita ja lämpimästi kannustettavia uusia avauksia. Hyvää työtä hallitukselta. Juuri tällaisia esityksiä nyt tarvitaan, jotta saadaan investoinnit, niin aineelliset kuin aineettomat, liikkeelle ja tuottamaan.

Arvoisa puhemies! Erinomaisista esityksistä huolimatta meillä on toki yritysten kasvuun liittyen edelleen myös huolia. Niistä ehkä kaikkein suurimmat liittyvät tällä hetkellä osaavan työvoiman saatavuuteen ja yritysten kasvaviin rekrytointivaikeuksiin. On hyvä, että hallitus satsaa nyt edeltäjiään huomattavasti enemmän koulutukseen, niin tutkintopereusteiseen kuin täsmä-, täydennys- ja muuntokoulutukseen. Ne ovat tässä keskeisessä roolissa, mutta toivon kuitenkin hallituksen etsivän tähän haasteeseen määrätietoisesti uusia toimia pikavauhdilla.

18.41 Pasi Kivisaari kesk: Kunnioitettu puhemies! Voidaan kyllä reippain mielin kiittää edellisen hallituksen ministeri Kulmunia siitä, että hän käynnisti selvityksen paikkariippumattoman ja monipaikkaisen työn lisäämiseksi eli tapojen, joilla työskentely, asuminen ja toimiminen useammalla paikkakunnalla on mahdollista elinkeinoministerin vastuulla olevissa organisaatioissa. Voimme myös yhdessä kannustaa ministeri Lintilää viemään selvityksen johtopäätöksiä ripeästi eteenpäin, kun selvitystyö aikanaan valmistuu. Vastaavanlainen selvitys on lisäksi käynnissä myös puolustusministeriössä, ja olisikin eduksi, jos selvityksen tarvetta kartoitettaisiin myöskin muilla hallinnonaloilla.

Puhemies! Sopimukselliseen yhteistyöhön kaupunkien ja alueiden kanssa varataan 15 miljoonaa euroa ja maakuntien omaehtoiseen kehittämiseen 5 miljoonan euron lisämääräraha, siis vuodelle 2020. Tämä on erinomainen asia. Sopimuksellisuuden ulkopuolella ovat kuitenkin vielä monet maakuntakeskukset ja niiden kaupunkiseudut, usein yli sadantuhannen asukkaan alueet, joilla on kova tahtotila sopimukselliseen kaupunkipoliittiseen yhteistyöhön valtion kanssa. Esimerkiksi MAL-sopimuksia on toki valtakunnallisesti laajennettu, mutta sopimuksellisuuden ulkopuolella vuoroaan odottavat vielä monet kaupunkiseudut. Maakuntakeskusten rooli niin aluepolitiikassa kuin maakuntien veturina on kovin keskeinen, ja sopimuksellisuus vahvistaisi toimintaa ja tulevaisuutta. Esimerkkinä voisin mainita Seinäjoen kaupunkiseudun, jonka kasvu on ollut viime vuosina yksi Suomen nopeimpia ja vertautuu täysin suurimpien kaupunkien kasvulukuihin. Se on kuitenkin joutunut ratkomaan maankäytön, asumisen ja liikenteen ongelmia omin voimin.

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

Puhemies! Sopimalla ja yhdessä tekemällä saavutamme toiminnalla aiempaa parempaa vaikuttavuutta. Uskon vahvasti hallituksen tahtoon tehdä sekä kirkasmielistä aluepolitiikkaa että jokaiseen maakuntakeskukseen ulottuvaa kaupunkipolitiikkaa.

18.44 Ari Koponen ps: Arvoisa herra puhemies! Hallituksen tulee ottaa keskeiseksi tavoitteekseen yksityisen sektorin työllisyyden kasvu ja uusien työpaikkojen syntyminen. Jos yritysten toimintaa Suomessa vaikeutetaan, teollisuus siirtyy sellaisiin maihin, joissa lainsäädäntö ei vastaa Suomen tasoa. Samalla menetetään kotimaiset työpaikat. Yritysten investointipäätöksiä ei myöskään tue poukkoileva, ennalta arvaamaton verolinja eikä esimerkiksi epävarmuus siitä, saadaanko tarvittavaa raaka-ainetta.

Polttoaineverotuksen korotukset heikentävät yritysten kilpailukykyä erityisesti kasvukeskusten ulkopuolella sekä työntekijöiden mahdollisuuksia ottaa vastaan töitä kauempaa kotipaikastaan. Työllisyysasteen nostamiseksi suomalaisille pk-yrityksille on luotava kannustimet luoda uusia kokopäiväisiä työpaikkoja Suomeen.

Me perussuomalaiset esitämme arvonlisäverotuksen alarajan nostamista 20 000 euroon sekä huojennusalueen katon nostamista 40 000 euroon. Tämä pienentäisi yritysten perustamisen kynnystä, lisäisi pienyritysten määrää sekä vähentäisi harmaata taloutta ja siten lisäisi yhteiskunnan verokertymää.

Jotta yritykset voisivat kasvaa ja saisivat tarvitsemansa työvoiman, Suomi tarvitsee koulutettuja työntekijöitä. Erityisen kriittinen tilanne on hoiva-alalla. Hallitusohjelmassa luvattun hoitajamitoituksen toteutumiseen tarvitaan uusia hoitajia noin 4 000—5 000. Tämän lisäksi ammattikorkeakoulujen sekä ammattikoulujen aloituspaikkojen määrää tulee korottaa ennakoivasti siten, että koulutettua ja kotimaista työvoimaa on saatavilla. Toki näihin uusiin aloituspaikkoihin tarvitaan myös varoja.

18.46 Hilikka Kemppi kesk: Arvoisa herra puhemies! Puhumme työstä ja elinkeinojen pärjäämisestä — ei mitään pieniä asioita näin yhdeksän tunnin täysistunnossa istumisen jälkeen.

Kiitos siitä, että myös Lahden sekä Hämeenlinnan seudut pääsivät valtion työllisyyden kuntakokeiluun mukaan tällä kierroksella. Kotiseudullani työttömyys on ollut jo pitkään keskiarvoa korkeammalla, samalla kun yrityksissä on työvoimapula ja merkittävä määrä piilotyöpaikkoja. Niin sille alueelle kuin monelle muullekin alueelle Suomessa tarvitaan saavutettavat työllisyyspalvelut ja luovaa ajattelua tässä kohtaa tilanteen korjaamiseksi.

Olen valtavan innostunut tästä Tampereen mallista, jonka pohjalle työllisyyskokeilu on tälläkin kertaa rakennettu. Uutta tulokulmaa toden totta tarvitaan, kun katsoo työllistymistä. Muistutuksena, että Tampereen ympäryskunnat saivat lisäresursseja ja väliaikaisen poikkeuslainsäädännön 2018 kantaakseen vastuun niiden työttömien työnhakijoiden työllisyyspalveluista, jotka saavat Kelan maksamaa työmarkkinatukea tai peruspäivärahaa. Kaikilla asiakkailla oli oma työllisyysvalmentaja, joka ohjasi kuntalaisia oikeaan suuntaan, oli kyse sitten työllistymisestä tai kuntoutumisesta tai koulutuksesta tai muusta ihmisen omasta tarpeesta. Tämä toimiva malli päättyi sote- ja maakuntauudistuksen kaatumiseen, jonka takia olisi typerää olla jatkamatta sitä tässä kohtaa, kun sote- ja maakuntauudistusta jälleen kerran voimallisesti edistetään. Olen erittäin kiitollinen, että ministeri on ottanut sen vahvasti hoitaakseen.

Jotta hyvät mallit voivat laajentua, tarvitaan malttia kokeiluille ja kaasua työpaikkojen löytymiselle. Suomen työllisyystavoite edellyttää, että myös osatyökykyisten, vaikeasti

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

työllistyvien, nuorten, ikääntyvien ja maahanmuuttajataustaisten osallistumista työmarkkinoille saadaan lisättyä. Juuri näihin asioihin kiinnitettiin huomiota muun muassa Tampereen mallissa vuonna 2018, vuosi sitten.

Kiitän talousarviota myös työkykyohjelmasta. Työssä jaksaminen ja sinne pääseminen erilaisissa elämäntilanteissa luovat pohjaa koko Suomen taloudelle. Aivan kuten edustaja Filatov aikaisemmin kertoi, niin on paljon kyse joustoista siinä, kuka meistä voi tehdä töitä ja kuka ei.

Tutkimuksia lukiessa käy myös selväksi, että jokaista kansanedustajaa tulee tässä salissa kiinnostaa myös työn tuottavuuden kasvattaminen. Kansanedustajana ja kotikuntani elinkeinoyhtiön hallituksen puheenjohtajana olen päässyt tirkistelemään yritysten arkeen. Osassa yrityksiä tuottavuuskasvu on vahvaa, ja niille sopii näyttää ehdottomasti peukkuja tässä kohtaa, mutta sitten meillä on yrityksiä, jotka ovat selkeästi jääneet jälkeen kehityksessä ja tuottavuuden kasvattamisessa. Se, että osalla menee hyvin, ei tietysti ole millään tavalla ongelma, mutta ongelma on se, etteivät kaikki yritykset pääse mukaan tai pysy perässä emmekä osaa heitä tukea riittävällä tavalla siihen kehityksen kelkkaan pääsemisessä. Eturintaman erkaantuminen muista yrityksistä tiivistyy ehkä siihen, että uusimman teknologian hidaskäyttöön otto on suurempi ongelma kuin innovaatioiden puute. Hyvä tuottavuus näyttää kulkevan käsi kädessä myös vientimenestyksen kanssa, mikä tekee tästä yhtiöstä vielä vähän raskaamman.

Elinkeinoministeriön talousarvioesityksessä on monia hyviä elementtejä, kuten viennin rahoituksen parantaminen, yrittäjien kone- ja laiteinvestointien tuplapoistot, yritysten lainojen suuremmat valtiontakaukset sekä tki-kannustin verovähennyksenä.

Olen myös valtavan innostunut Suomen viennin ponnisteluista. Tänäkin kehitys- ja kauppaministeri Skinnari myös totesi, että talouskasvu Suomessa edellyttää myös viennin kasvua. Lisäisin siihen kuitenkin, että se vaatii myös riittävää tki-rahojen kasvua. On hyvää, että satsaamme myös vientiä edistävään edustustoverkkoon ja Business Finland -toimintaan euroina. Kysymys kuuluu, miten saamme kaikki yritykset mukaan uudistumiseen ja mukaan tuottavuuden parantumiseen, mistä kaivamme Nokian kaltaiset yritykset tki-investointiensa kanssa ja tuemme heitä eteenpäin.

Tämä talousarvio antaa hyvät eväät alkuun, mutta ei tietenkään ole vielä riittävä koko Suomen tulevaisuudenkuvan ratkomisessa.

18.51 Sakari Puisto ps: Arvoisa puhemies! Suomen tekoälyaika on elinkeinoministerin toimeksiannosta laadittu toimenpideohjelma, jonka tavoitteena on viedä Suomi maailman johtavien maiden joukkoon tekoälyn soveltamisessa. Tavoitteena on tuoda tekoäly osaksi jokaisen suomalaisen arkea sillä ajatuksella, että tekoäly on kuin uusi sähkö. Selvitys- ja kehitystyötä tehdään myös valtiovarainministeriössä.

Vastaava ja tekoälykehitykseen läheisesti liittyvä uusi teknologia-ala on lohkoketjuteknologia, josta virtuaalivaluutat ovat toistaiseksi tunnetuin ja puhutuin sovellus. Erilaisia käyttökohteita on muun muassa sote-tietojärjestelmissä, kansainvälisissä maksusiirroissa, suorassa demokratiassa, tuoteturvallisuudessa ja mitä erilaisimmissa sovelluksissa, joissa on tarvetta niin kutsutuille hajautetuille järjestelmille. Tulevaisuuden kehitysmahdollisuudet jäävät vielä nähtäväksi, mutta on kuitenkin selvää, että murrokset tulevat olemaan merkittäviä.

Kävimme viikko sitten ulkoasiainvaliokunnan kanssa Virossa, ja siellä meille esitettiin muun muassa e-Estonia-ohjelmaa, joka on käytössä Virossa laajalti kauttaaltaan ja johon

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

on integroitu monia tällaisia julkisia ict-asioita, ja siinä käytetään myös vastaavia teknologiaratkaisuja.

Suomessa on merkittävää digi- sekä rahoitusalan teknologian osaamista, ja siten meillä olisi mahdollisuudet olla alan edelläkävijä, mutta tosiasiaassa Suomi on jäänyt tällä uudella teknologiasektorilla jälkeen kärkimaista. Myös valtionvarainministeriön puolella on laadittu uusi lainsäädäntö, jonka valmistelu on käytännössä lähestulkoon sääntelyn näkökulmasta. Mitenkään väheksymättä tähän alaan liittyviä sääntelyhaasteita ja lieveilmiöitä, lainsäädäntö keskittyy enemmän perinteiseen finanssisääntelyyn kuin alan elinkeinoelämän mahdollisuuksien avaamiseen. Huomioon ei ole otettu liiketoiminnan näkökulmia riittävästi, vaikka samaan aikaan valtionhallinto panostaa voimakkaasti toisaalla tekoälyohjelmaan ja muuhun digiin.

Startupit ja projektit keskittyvät kuitenkin sinne, missä lainsäädäntö ja liiketoimintaedellytykset ovat suotuisia. Näin on muun muassa Virossa, Liettuassa ja Sveitsissä, joissa on muodostunut hyvin vahvoja lohkoketjuteknologian keskittymiä yritysten ja julkisten hallintojen myötävaikutuksessa.

Yhdysvalloissa sääntelyviranomaisen CFTC, Commodity Futures Trading Commission, tutkii hyvin aktiivisesti virtuaalivaluuttoja. Kuka tahansa voi todeta sen ihan vain käymällä viranomaisen kotisivuilla. Yhdysvalloissa on otettu käyttöön futuurimarkkina ja myös institutionaalisia sijoittajia palvelevia alustoja. Kiinan presidentti Xi Jinping vastikään lokakuussa kehotti maata tarttumaan lohkoketjujen tuomiin mahdollisuuksiin sanoen, että lohkoketjuilla on tärkeä rooli seuraavan kierroksen teknologisessa innovaatiossa ja teollisessa murroksessa.

Tätä taustaa vasten tuntuu kummalliselta, että Suomen asenne on ollut varsin nihkeä. Nyt tehtyjä virheitä voi olla tulevaisuudessa vaikea korjata, koska ala kehittyy erittäin nopeasti ja ekosysteemit muodostuvat parasta aikaa. Sen sijaan muun muassa yllämainittujen maiden toimintatavat ja sääntelyvalmistelu pitäisi ottaa keskeiseksi vertailukohdaksi myös meille.

Arvoisa puhemies! Siksi haluaisin viedä terveiset työ- ja elinkeinoministeriöön, että alan teknologia ja liiketoimintaympäristö otettaisiin uudelleenarvioitavaksi puhtaalta pöydältä ja ryhdyttäisiin tarvittaviin toimenpiteisiin alan innovaatiotoiminnan edistämiseksi.

18.56 Antero Laukkanen kd: Arvoisa herra puhemies! Harmi, kun edustaja Filatov lähti pois. Nimittäin jonkin verran tässä tästä valiokunnan mietinnöstä nostaisin esiin sen, että siellä oli iso painopiste siinä, että oppisopimuskoulutuksen kokonaisuutta arvioitaisiin huolellisesti tarkemmin ja mietittäisiin ne uudistumistarpeet, joita siinä on.

Meillä oli edustaja Filatovin kanssa mahdollisuus käydä viime kaudella ihan siinä eduskuntatyön alkaessa Saksassa tutustumassa Saksan työreformiin. Se oli erittäin mielenkiintoinen matka, todella opettava. Jos kiteytän näin lyhyesti, niin oli tarve uudistaa koko työelämä, koska työttömyys ei tahtonut, ja se tehtiin sillä tavalla, että koottiin yhteen kaikki toimijat, päättävät elimet, joita asia koski, ja sitten lähdettiin yhdessä työstämään sitä. Tuloksena oli se, että ammattiyhdistysliike lähes kokonaisuudessaan vastusti sitä uudistusta mutta sitten sen toteutumisen jälkeen kannatti sitä. Ja se oli hyvin merkittävä: työttömyysprosentti laski kymmenestä 4,8:aan. Se toteutettiin usean vuoden aikana, ja siinä oli mittavia uudistuksia. Siihen liittyi myös verouudistus, eläkeuudistus ja sitten budjetoinnin uudistus. Täällä ensimmäisessä puheenvuorossani totesin, että jollakin tavalla tulisi uudistaa tämä poikkihallinnollinen yhteistyö, tämä tapa, jolla budjetoimme näitä erilaisia rahoja —

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

niin kuin nytkin hallitus panostaa todella paljon tähän työllisyyteen ja yrittäjyyteen ja työllisyyteen tulee lähes 200 miljoonaa uutta rahaa. Se on valtava panostus. Täällä on myös monia muita panostuksia, kokonaisuutenaan siis erittäin suuria panostuksia.

Täytyy sanoa näin oppositiopoliitikkona, että olen aika huono oppositiopoliitikko, koska en ajattele niin, että joku asia on huono, jos sen esittää hallitus, enkä myöskään kyllä ajattele niin, että jos joku esitys tulee oppositiosta, niin se on huono, vaan pohdin sitä, miten se esitys vaikuttaa. Mikä sen lopullinen tulos on? Mihin se pyrkii? Ja nyt, kun olen tätä työministeriön hallinnonalan esitystä lukenut edestakaisin läpi, niin joudun sanomaan — tai haluan sanoa, en joudu sanomaan, vaan haluan sanoa — että ei se nyt ole niin huono kuin oppositio väittää. Anteeksi vain oppositio, varmaan en enää ensi kaudelle eduskuntaan pääse, mutta mietin sitä, että haaste on niin kertakaikkisen kansallinen ja tämä vaatimus on niin suuri, [Toimi Kankaanniemi: Pääset ministeriksi!] että tässä ei voi olla sellaista normaalia oppositio—hallitus-asetelmaa, vaan kysymys on Suomen kansan tulevaisuudesta. [Pasi Kivisaari: Hyvä, valtiomiehen puheenvuoro!] — Kyllä, juuri näin, juuri näin. Kun ikääntyy, niin viisastuu — ehkä.

Mutta, arvoisa puhemies, [Seppo Eskelinen: Näitä lisää!] näistä työllisyyden toimista, joita täällä on, minä sanoisin näin, että ensi jouluna sitten näemme oikeasti, minkälaisia asioita näiden pääötsikoiden alle on alkanut tulla, koska kun luen tuota esitystä, niin monessa kohdassa se varsinainen toiminta, jota on aiottu tehdä sillä rahalla, jota siihen on laitettu, on aika ohuesti kuvattu. En sano, että ei olisi ollenkaan kuvattu, vaan sanon, että aika ohuesti, mutta antaisin tälle mahdollisuuden ja jään odottamaan. Tämä Saksan työreformi on hyvä esimerkki siitä. Sen toteutus vei 11 vuotta — 11 vuotta — mutta se oli määrätietoinen ja se otti huomioon sen yhteiskunnan tilanteen, jopa sen, että saksalainen yhteiskunta on lähes diplomi-insinööriyhteiskunta. Se on siis insinööriyhteiskunta [Sami Savio: Eikä ole ihme, et menee hyvin!] — Niin, eikä ole ihme, että menee hyvin, sanoo ilmeisesti insinööri. [Naurua] — Mutta tämä on juuri se ajatus, että tulee nähdä, mistä Suomi on tehty, ja tukea sitä osaamista, joka täällä on. Kun nämä piilevät voimat ovat läsnä, niin olen ymmärtämässä, että hallituksen työllisyyspolitiikka yrittää juuri repiä nyt irti sieltä sen toimintakyvyn, joka piilevänä on, ja jotenkin haluaisin olla sitä tukemassa, joten ensi jouluna samaan aikaan sama paikka — katsotaan, missä mennään.

19.01 Jari Koskela ps: Arvoisa herra puhemies! Ensin pitää antaa kiitokset Eduskunnan teollisuusryhmän varapuheenjohtajan ominaisuudessa teollisuusryhmän puheenjohtajalle hyvästä puheenvuorosta. Hän ehti poistua jo, mutta ehkä ne menevät sinne työhuoneeseen.

No niin, Tilastokeskuksen syksyisissä ennusteissa tutkijat Aro ja Rapo nostivat esiin eri alueiden väliset suuret erot Suomessa. Linaan heitä suoraan: ”Virallinen mantra on pitkään liittynyt koko maan asuttuna pitämiseen ja aluerakenteen tasapainottamiseen”, Aro kommentoi keskustelua väestöstä. ”Olennaista on nähdä todellisuus sen takana. Ennusteen luvut kertovat siitä, että jos mitään ei tapahdu, kehitys tulee olemaan todella jyrkkää eri alueiden välillä.” Tämä on meille kyllä tuttua. Tiedämme kaikki täällä, että kun väki harvenee ja vanhenee samalla alueella, tulee se johtamaan ennen pitkää sillä alueella suuriin, vakaviin ongelmiin. Jos ajattelemme palveluverkon, kouluverkon, terveydenhuollon tai vanhustenhoidon ylläpitämistä lain edellyttämällä tavalla, näyttää siltä, että monissa kunnissa tullaan jossain vaiheessa sellaiseen pisteeseen, että haasteet ovat liian suuria ja jopa ylivoimaisia. Vaikka, arvoisa hallitus, elämmeikin muuttuvassa maailmassa, varmasti teidänkin on myönnettävä, että jos ja kun kunnat voivat pahoin, niin yrittäjät voivat pahoin ja

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

Suomi voi pahoin. Samalla jos maaseutu unohdetaan ja se kuihtuu tai kuolee, silloin myös Suomen käy varmasti huonosti. [Keskustan ryhmästä: Hallitus ei unohda!] — No, toivotaan näin, mutta kaikki vaikuttaa kaikkeen.

Arvoisa herra puhemies! Tässä on väistämättä kuitenkin tehtävä johtopäätös, että koko Suomi ei tule hallituksen keinoilla pysymään elinvoimaisena. Tiedämme, että kasvun yhtenä suurena esteenä on osaavan työvoiman saatavuus. Tänäkin päivänä salissa on moneen otteeseen tästä puhuttu. Ongelma koskee siis jo koko maata, mutta maaseutu kärsii eniten. Kaiken perustana ovat elinolosuhteet ja ennen kaikkea siis työpaikat. Tämän kohtaantongelman, mistä täällä on monesti puhuttu moneen otteeseen, syntyyn ovat varmasti vaikuttaneet omalta osaltansa aikanaan huono ennustettavuus ja mahdollisesti koulutuspaikkojen määrä, ja kunnat ja yrittäjät ja työvoimapalvelutkaan eivät ole olleet aivan ajan tasalla eivätkä ole riittävän aikaisin löytäneet toisiansa. Ainakin tämmöisen havainnon tein kesällä, kun kiersin Suomea.

Sain juuri hetki sitten, pari tuntia sitten, viestin, missä kotimaakuntani Yrittäjien jäsen kirjoitti huolestuttavasti: ”Huutokauppa korkeakoulujen aloituspaikoista on alkanut. Pääkaupunkiseudun isot ammattikorkeakoulut tavoittelevat suuria korotuksia aloituspaikkoihin osittain maakuntien kustannuksella. Jotta pysymme maakuntana vetovoimaisena, on aloituspaikkojen lisäys oltava tasapuolinen jokaisen ammattikorkeakoulun kannalta.” Näin siis myös meillä Satakunnassa, ja uskon, että näitä samanlaisia maakuntia on Suomessa aika monta. Hän vielä toivoo: ”Pidetään huolta, että saamme säilytettyä satakuntalaisen korkeakoulun mukana kiristyvässä kilpailussa. Siellä on tuotettu korkeatasoista työvoimaa maahamme ja Satakuntaan.” Nyt valitettavasti hallituksen jäseniä ei ole paikalla, että voisin tämän kysymyksen suoraan esittää heille.

Tässä on varmasti moneen otteeseen mietitty, onko perussuomalaisilla mitään toimenpiteitä. Edustaja Koponen tuossa jo luettelikin asioita, ja ajattelin, että vähän lisää sitä listaa: Mekin haluamme, että olemme kustannuskilpailukykyisiä ja tehostamme koulutusta ja johtamistaitoja erityisesti julkisella puolella. Me kannatamme elinikäistä oppimista, paikallista sopimista, osatyökykyisten mukaan ottamista ja ikäsyrynnän lopettamista. Edustaja Kiljuselle tiedoksi: haluamme ottaa kaiken ikäiset mukaan rakentamaan Suomea. [Kimmo Kiljunen: Hienoa, hienoa!]

Nyt valitettavasti ei ole ministeriä paikalla, mutta olisin tämän viimeisen kysymyksen esittänyt hallitukselle. Eliikkä varmasti me tarvitsemme tässä maassa parempaa työmarkkinauudistusta kilpailukyvyyn ja työllisyyden parantamiseksi, mutta ennen kaikkea, herra puhemies, tähän maahan tarvitaan kaivattua kokonaisvaltaista yrittäjyysohjelman kirjausta ja toimeenpanoa. Vain tällä keinolla me voisimme parantaa yrittäjien asemaa, ja samalla he loisivat niitä hallituksenkin kipeästi peräänkuuluttamia työpaikkoja ja voisimme lähestyä sitä 75:tä prosenttia. — Kiitoksia.

19.06 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Kiitos edustaja Laukkaselle myönteisestä ajattelusta ja tulevaisuuteen tähyämisestä. Tässä aikaisemmin edustaja Semi pohti, miten ministeriö auttaa työttömiä eteenpäin. Työllistymistä kehitetään esimerkiksi jatkuvan oppimisen uudistusryhmässä, jossa saan olla mukana. Siellä on paljon puhuttu räätälöitävistä koulutuksista ja tuesta ja kannustuksista, jotka motivoisivat siihen, että kaikki lähtevät sitä osaamistaan kehittämään.

Täällä on puhuttu myöskin näistä kuntakokeiluista, jotka ovat erittäin tärkeitä. On tärkeää, että kuntien kaverina ja yhteistyökumppaneina toimivat niin työllisyys- ja elinkei-

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

notoimi, korkeakoulut, TE-toimistot, ely-keskukset, ministeriö mukana ja saadaan niitä erilaisia vaihtoehtoja. Myöskin maahanmuuttajien osaamiskeskuksia suunnitellaan mukaan, jotta he voivat siellä sitten kartoittaa sitä osaamista, ohjata ja tukea väkeä koulun penkille.

Korkeakoulut: Ainakaan keskustasta se ei ole kiinni, että jokaisessa maakunnassa täytyy olla oma korkeakoulu, joka kouluttaa osaavaa väkeä yritykseen ja työpaikoille. Korkeakoulujen tulee järjestää tätä pätevöittävää koulutusta, ja joskus ei tarvita kokonaisias tutkintoja, vaan tutkinnon osia tai erikoistumiskoulutuksia tai lyhyempiä koulutuksia, täsmäkoulutuksia osaavan väen saamiseksi. Rinnalle tarvitaan ohjaus- ja neuvontapalvelut.

Myöskin vapaa sivistystyö on saamassa tehtäväksi lyhytkestoisten koulutusten ja tuen ja ohjaamisen tehtävän ja hakevan toiminnan, ja varmasti ammatilliselle koulutuksellekin riittää paljon työtä, oppimisen ja työllistämisen tukemista. Ja tähän liittyen olen kyllä samaa mieltä siitä, että oppisopimuskoulutusta tulee kehittää, jotta sitäkin kautta osaajat, kädentaitajat, käytännössä kätevät ihmiset löytävät sen oman sorvin paikkansa.

19.09 Janne Heikkinen kok: Arvoisa puhemies! Ilmastonmuutoksen kunnianhimoisen torjunnan vuoksi oikea aika energiareformien tekemiselle on kyllä juuri nyt. Meidän tulee panostaa pienten ydinvoimaloiden tutkimukseen ja tuotekehitykseen, ja iloitsenkin siitä, että tässä asiassa on tehty hallitus—oppositio-rajat ylittävää yhteistyötä edustajien Harjanne ja Vestman toimesta. Sähköveroreformi tulee toteuttaa ilmalämpöpumppujen ja datakeskusten veromuutosten kera mahdollisimman nopeasti, jotta niiden luovuttama lämpö saadaan hyödynnettyä kaukolämpöverkkoon. Näkemykseni mukaan energiantensiivisen teollisuuden energiaveron palautusjärjestelmä tulee myös lakkauttaa ja kompensoida se alentamalla teollisuuden sähköveroluokka II EU:n sallimalle minimitasolle.

19.10 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Hyvät kansanedustajat! Perussuomalaisten ryhmä haluaa panostaa Suomeen ja suomalaisiin tarjoamalla maallemme uuden, paremman sekä oikeudenmukaisemman suunnan — ei ainoastaan tälle vuodelle eikä tälle vaalikaudelle, vaan myös vaalikausien yli ulottuvalle ajalle. Perussuomalaisten mielestä suomalaisten kansallinen etu on aina meidän perussuomalaisten politiikan ytimessä ja sen lähtökohtana. Haluamme tarjota työtä, turvaa ja oikeudenmukaisuutta.

On erittäin tärkeää, että luomme työpaikkoja, ja hallituksen tavoite 75 prosentin työllisyydestä on kova, mutta sitä kohti on mentävä. Ihmiset on saatava töihin. Ihmisille on löydettävä koulutusta ja työpaikkoja. Emme niinkään puhu siitä, että meillä ei ole sitä työvoimaa, vaan siitä, kuinka niitä työpaikkoja oikeasti luodaan, tuetaan suomalaista yrittäjää.

Perussuomalaiset eivät halua luoda maahan kouluttamattoman ulkomaalaisen työvoiman halpatyömarkkinoita. Me emme kannata tarveharkinnan poistoa. Hallituksen tulee sen sijaan ryhtyä konkreettisiin toimenpiteisiin työehtojen polkemiseen, harmaan talouden sekä työperäisen ihmiskaupan torjumiseksi.

On erittäin tärkeää, että maahanmuuttajat, jotka täällä meidän yhteiskunnassa ovat, oppivat kielen, kotoutuvat ja sitä kautta pääsevät mukaan työelämään. Kielitaito on avain siihen, että henkilö pääsee töihin. Jokainen, joka työtä haluaa ja siihen aktiivisesti pyrkii, tulee vastaanottaa sinne työmaalle, mutta kielitaito esimerkiksi hoitoalalla on äärettömän tärkeä asia.

Tammikuussa 2019 tarkastusvaliokunta laati mietinnön kotouttamisen toimivuudesta. Tarkastusvaliokunta laati 11 eri asiakohtaa ja totesi muun muassa, että kotouttamisen uu-

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

distustarpeista tulee laatia kokonaisvaltainen toimenpideohjelma, joka tulee antaa selontekona eduskunnalle vuoden 2020 loppuun mennessä. Miksi tästä mietinnöstä haluan kertoa? Tarkastusvaliokunta yksimielisesti totesi muun muassa seuraavaa: ”Valiokunnan mielestä maassa pitkään oleskelleille maahanmuuttajille ei ole perusteltua järjestää julkisin varoin ylimääräisiä tulkkauspalveluita silloin, kun kielikoulutusta on ollut tarjolla.” Ja tämä on erittäin tärkeä meidän muistaa. Turvataan sitä kielikoulutusta ja sitä, että maahanmuuttajat oppivat kieltä, pääsevät työelämään, jotta saamme myös säästöjä sitten niissä tulkkauspalveluissa. Ja tämä oli se tarkastusvaliokunnan yksimielinen ajatus ja päätös, että tietyn ajan jälkeen, kun kielikoulutusta on ollut riittävästi tarjolla, niin tulkkauspalvelut loppuvat. Se ei saa olla syy siihen, että ei sitten sinne työelämäänkaan pääse lähtemään.

Suomi tarvitsee koulutettuja, hyviä työntekijöitä, ja tämä korostuu erityisesti muun muassa hoiva-alalla. Hallitusohjelma on luvannut hoitajamitoitusta Suomeen, ja se tarkoittaisi lisää hoitajien auttavia käsiä, noin 4 000:ta —5 000:ta hoitajaa. Mutta rahoitusta tähän hallitus ei ole kuitenkaan kohdentanut. Siellä on vain noin 5 miljoonaa euroa, mikä ei missään nimessä riitä.

Perussuomalaiset ovat kohdentaneet hoitajamitoituksen toteutumiseksi koulutukseen 10 miljoonaa euroa sinne ammattikouluihin, mikä tarkoittaa muun muassa lähihoitajien lisäkoulutusta, ja sitten 10 miljoonaa sinne ammattikorkeakouluille, mikä tarkoittaa muun muassa geronomeja, sairaanhoitajia, sosionomeja. Elikkä kaikkia heitä tarvitaan sinne hoivatyön kentälle ja sosiaalipuolelle. Täytyy olla panoksia sinne, jotta voidaan sitten tämä hoitajamitoitus myös saavuttaa. Jos ei kouluteta lisää henkilöstöä, niin mistä niitä ihmisiä sitten oikein tulee?

Arvoisa herra puhemies! Otan vielä yhden puheenvuoron tuossa, missä palaan sitten automaatioon, robotiikkaan ja konenäköön ja siihen, kuinka voimakkaasti kasvavia kehitysalueita ne ovat. Mutta tähän loppuun vielä haluan muistuttaa siitä, että syksyllä julkaistiin yrittäjäbarometri. Kun täällä puhutaan paljon siitä, että tarvitaan sitä työvoimaa sieltä ulkomailta, niin kun kysyttiin suomalaisilta yrittäjiltä, onko yrityksenne kiinnostunut rekrytoimaan ulkomaalaista työvoimaa tulevaisuudessa, niin barometrin vastaukset olivat, että pääkaupunkiseudulla vain 33 prosenttia yrityksistä ja muualla Suomessa 24 prosenttia. Olisi mielenkiintoista avata myös yrittäjien keskuudessa tämä, onko esimerkiksi kielitaidon puute yksi syy siellä, että välttämättä ei löydetä sitä tekijää. — Kiitoksia.

19.15 Sofia Vikman kok: Arvoisa puhemies! Jatkan vielä työllisyydestä ja erityisesti nuorista. Nuorten syrjäytyminen nimittäin on erittäin viheliäinen ongelma, ja kansakunnan tulevaisuus riippuu aina korostetusti siitä, miten nuorilla menee. Meillä ei ole varaa yhteenkään koulutuksen ja työelämän ulkopuolelle syrjäytyneeseen nuoreen, katsottiinpa asiaa sitten taloudelliselta tai inhimilliseltä kannalta. Suomessa on tällä hetkellä yli 60 000 syrjäytynyttä nuorta. Nuorten osallisuuden ja hyvinvoinnin vahvistamisen on oltava meidän kaikkien yhteisellä agendalla. Positiivista on se, että viime hallituskaudella työn ja koulutuksen ulkopuolella olevien nuorten määrä saatiin merkittävästi laskemaan ja käännettyä merkittävään laskuun. Tästä hyvästä ja oikeansuuntaisesta kehityksestä ja sen jatkumisesta on tietysti kaikin tavoin pidettävä huolta. Siksi kokoomus esittää hallitusohjelmassa työllisyyspalveluille esitetyn lisäresurssin tuplaamista ja 9 miljoonan lisäpanostuksen suuntaamista erityisesti toimenpiteisiin, joilla saadaan nuorisotyöttömyyttä laskuun. Pidän tätä erittäin hyvänä ja tärkeänä esityksenä.

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

Toiseksi, arvoisa puhemies, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukemisesta: Me kokoomuksessa olemme sitoutuneet nostamaan tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan rahoituksen tason 4 prosenttiin bkt:sta. Hallituksen esittämillä keinoilla tätä päämäärää ei valitettavasti olla saavuttamassa eikä oikeastaan olla menemässä edes oikeaan suuntaan. Rahoitustason kasvattaminen edellyttää määrätietoista politiikkaa ja pysyviä lisäpanostuksia tki-toimintaan. Myös yksityistä rahoitusta tarvitaan tavoitteeseen pääsemisessä. Vakaa ja ennakoitava toimintaympäristö on edellytys yksityisille investoinneille. Siksi kokoomus esittää vaihtoehtobudjetissaan yritystukien uudelleen suuntaamista pysyviin tki-panostuksiin. Esitämme kokonaisuutena 140 miljoonaa euroa pysyvää panostusta.

19.18 Merja Mäkilä-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kiitoksia edustaja Laukkaselle erittäin rakentavasta puheenvuorosta. Sitä oli ilo kuunnella.

Työllisyysasteen nostamiseksi myös työhyvinvoinnin parantamiseen tähtäävät toimenpiteet ovat tärkeitä. Siksi ensi vuoden talousarviossa työelämän ja työhyvinvoinnin kehittämisohjelman käynnistämiseen varattu miljoonan euron rahoitus on tärkeä. Tämän hankkeen voisi minun mielestäni käynnistää sosiaali- ja terveysalalla, sillä olen erittäin huolissani sote-alalla työskentelevien jaksamisesta ja työhyvinvoinnista. Esimerkiksi vuonna 2018 noin 1 300 lähi- tai sairaanhoitajaa jäi työkyvyttömyyseläkkeelle, ja työkyvyttömyyseläkkeelle jäädään keskimäärin alle 53-vuotiaana. Hoitoalalla suurin työkyvyttömyyseläkkeelle jäämisen syy ovat liikuntaelinsairaudet, niin kuin ovat olleet monta vuotta peräkkäin, mutta onneksi tämä ryhmä on pienentynyt vuosi vuodelta. Toiseksi suurin ryhmä on mielenterveysongelmat, ja valitettavasti tämä ryhmä on kasvanut vuosi vuodelta. Tämä kertoo mielestäni jotain sote-alan tämänhetkisestä työhyvinvointitilanteesta.

Arvoisa puhemies! Mielenkiintoinen, tai oikeastaan surullinen, asia on se, että kun puhumme siitä, että Suomeen tarvitaan 4 000 uutta hoitajaa tulevana vuosina, niin tämä on sama lukumäärä suunnilleen, mitä hoitajia jää ennakkoarvioon työkyvyttömyyseläkkeelle seuraavien kolmen vuoden aikana — jos siis emme pääse vaikuttamaan työoloihin sote-alalla ja jos emme pääse vaikuttamaan siihen, että hoitajat jaksavat olla eläkkeelle saakka töissä.

19.20 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Pääministeri Sanna Marinin hallituksen kaksi kokeneinta ministeriä, pitkäaikaista poliitikkoa, ovat työ- ja elinkeinoministeriössä, ministerit Haatainen ja Lintilä. Tätä tervehdin erityisen suurella ilolla ja tyytyväisyydellä. [Antero Laukkanen: Hyvä havainto!] On nimittäin koko hallituksen toiminnan ja Suomen kansan menestyksen avain se, miten tämä työllisyys- ja elinkeinopolitiikka tässä maassa pystytään lähivuosina hoitamaan. Toivon molemmille ministereille menestystä tehtävissään. Oli tämän hallituksen vaihdoksen ehkä positiivisin osa, että näin tapahtui.

Arvoisa puhemies! Näiden tunnustusten jälkeen on hyvä tarkastella hieman tätä ministeriön alaa. Ensimmäisenä herää kysymys: miksi yritykset Suomessa eivät investoi? Meillä on korot nollassa. Monilla yrityksillä menee sen verran hyvin, että niillä on vakuudet kunnossa. Meillä on vakaa toimintaympäristö. Työvoimaakin on, mutta jos ei sitä ole, niin monilla yrityksillä olisi mahdollisuus investoida sillä tavalla, että ne investoinnit lisäisivät tuotantoa ja tuottavuutta ja ei tarvittaisi uutta työvoimaa. Mutta näin ei tapahdu. On hyvä, että näitten poistojen osittainen kaksinkertaistaminen toteutetaan ensi vuoden alusta, mutta tämä ei koske aineettomia investointeja, ja se on mielestäni hyvin suuri puute juuri tässä

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

tilanteessa. Pitäisikö hallituksen tutkia ja selvittää, miten voitaisiin laajentaa nimenomaan tältä osin tätä poistojärjestelmää. Myönnän, ja kaikki tiedämme, että se ei ole ihan helppoa. Koneen hankinta on paljon helpompaa kuin viisauden hankinta.

Arvoisa puhemies! Hallitus — käytännössä edellinen hallitus — on tässä puolen vuoden aikana saanut aikaan tuon poistouudistuksen ja kuntakokeilujen jatkamisen, mutta muilta osin sitten ei tuloksia hallituksen politiikassa ole tältä osin tapahtunutkaan, ja joudumme niitä odottelemaan.

Hallitus valmistelee palkkatukiudistusta. Tuolla valtiovarainvaliokunnassa koko valiokunta kuuli lukuisan määrän asiantuntijoita, ja likipitään kaikilta kysyin henkilökohtaisesti, mitä mieltä he ovat palkkatuen käytön laajentamisesta, ja kyllä se yleisin, lähes kaikilta saatu vastaus oli, että se sopii vajaatyökykyisten työllistämiseen ja on siinä ihan paikallaan — eli se on sosiaalipolitiikkaa enemmän kuin työllisyyspolitiikkaa — mutta yksityisellä puolella, elinkeinotoiminnassa, se ei ole mikään hyvä, pysyvä ratkaisu niihin ongelmiin, joita meillä on. Tämä hallituksen pitäisi ottaa huomioon.

Arvoisa puhemies! Meillä on käyty täällä keskustelua jonkin verran näistä työttömyyslukuista, ja muistaakseni edustaja Filatov sitä pohti jo heti tämän TEMin pääluokan käsittelyn alussa. Työttömän kannalta on aivan yhdentekevää, johtuuko se hänen työpaikan menetyksensä tai se, että hän ei saa työpaikkaa, budjetista vai vero- ja muista toimenpiteistä, mutta eduskunnan tietopalvelu on laskenut, että 5 000 työpaikkaa menetetään ensi vuoden aikana hallituksen tämän esityksen ja politiikan johdosta, ja meillä oppositiossa ei ole mahdollisuutta muuta laskelmaa tehdä kuin hankkia se eduskunnan tietopalvelusta, joka on meille sitä varten mahdollisuudeksi luotu.

Arvoisa puhemies! Tuo kohtaanto-ongelma on sellainen, että ei siihen välttämättä tarvita hirvittävästi rahaa, mutta siihen tarvitaan kyllä toimenpiteitä, ja siksi ihmettelen, että hallitus ei siihen ole todella vakavasti paneutunut. Asuntopolitiikka, [Puhemies koputtaa] jonka edustaja Filatov myös mainitsi, on sellainen toimenpide, mutta esimerkiksi kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen valtuus pienenee tai pysyy ennallaan niin, että se jää kauas hallituksen tavoitteesta. Siinä olisi paikka tehdä toimenpiteitä, joilla pystyttäisiin tähän vaikuttamaan konkreettisesti ja heti.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Oikeanlaisia toimia.

19.26 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Yrttiaho nosti aiemmin tässä keskustelussa esille alipalkkauksen tai muun työehtosopimusten rikkomisen, joka on valitettavasti ulkomaista työvoimaa käytettäessä melko yleisesti ilmenevä ongelma. Julkisuudessa on viime aikoina uutisoitu useista tapauksista, joissa ulkomaisille työntekijöille maksetut bruttopalkat ovat olleet alle puolet tai pahimmissa tapauksissa vain noin 20 prosenttia työehtosopimuksessa määritellyistä palkoista. Asiantuntijoiden mukaan kyseisissä tapauksissa on käytetty hyväksi työntekijöiden tietämättömyyttä ja kielitaidottomuutta. Samaan aikaan rehellisesti toimivien, sääntöjen mukaisesti asiansa hoitavien yritysten kilpailuasema tietenkin vaikeutuu. Niiden on vaikea pärjätä kilpailussa alipalkkausta hyväksi käyttävien yritysten kanssa. Tämä ei tietenkään ole rehtiä kilpailua harjoittavan yrittäjän näkökulmasta oikein, ja kyllä meidän päättäjien on ehdottomasti puututtava tähän asiaan.

Arvoisa puhemies! Aluehallintovirastojen tekemistä noin sadasta tarkastuksesta suurin piirtein puolessa on löydetty puutteita ulkomailta lähetettyjen työntekijöiden työehtojen

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

noudattamisessa. Viranomaisten on kuitenkin nykyainsäädännön pohjalta vaikea puuttua havaitsemiinsa ongelmiin tehokkaasti, koska sanktiomahdollisuudet ovat vähäisiä.

Arvoisa puhemies! Marinin hallituksen hallitusohjelmassa on kirjaus siitä, että alipalkkauksesta tulisi päästä eroon. Siihen on erilaisia toimenpiteitä mahdollista toteuttaa, kuten alipalkkauksen kriminalisointi. Toivonkin, että hallitus ryhtyy tehokkaasti ja nopeasti toteuttamaan asiaankuuluvaa kirjausta, jotta työehdot saadaan kuntoon myös ulkomaisten työntekijöiden osalta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Alipalkatut Alit.

19.28 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Nimensä mukaiselta puhemieheltä puhe sujuu, kuten äsken huomasin. Hauska huomata.

Nyt haluan muutamiin täällä pidettyihin puheenvuoroihin ehkä täsmennystä ja kommentointia. Huomasin, että vasemmistoliiton edustaja Yrttiaholla, joka nyt valitettavasti on poistunut salista, on aivan samanlainen ajatusmaailma tästä saatavuusharkinnasta, kohtaanto-ongelmasta ja ulkomaisen työvoiman käytöstä kuin perussuomalaisilla. Jos en olisi tiennyt, kuka puhuu, niin hyvin pitkälle hän puhui samalla tavalla kuin meidän puheenjohtajamme Halla-aho on usein puhunut. [Toimi Kankaanniemi: Rehellinen mies!] Meitä on tästä hyvin paljon paheksuttu, ja oli hieno kuulla, että hallituksen omistakin riveistä löytyy ihmisiä, jotka uskaltavat tuoda omia ajatuksiaan esille. Juuri tämä, mistä hän puhui ja mistä perussuomalaisetkin ovat usein puhuneet, on se, että palkalla ei tule toimeen. Se on erittäin tärkeä asia sen kannalta, että ihmiset lähtevät töihin ja hakevat töitä, jotta ei käy niin, että me vaihdamme suomalaisen työvoiman halpatyövoimaan, mikä johtuu juuri siitä, että kun ihminen tulee maahan, hän saa paremman toimeentulon kuin omassa kotimaassaan, jossa ehkä ei ole ollut ollenkaan toimeentuloa, ja se kompensoidaan sitten tulonsiirroilla, ja se palkka ei ole kilpailukykyinen, ja suomalainen jää sitten siihen ihmettelemään lainanhennystensä kanssa, että miten tässä nyt näin kävi.

Edustaja Filatov on pitkään ollut työllisyyspolitiikan kanssa tekemisissä, ja ihmettelin hänen kommenttiaan siitä, ettemme halua 17-vuotiaita nuoria töihin. Minä haluan, että nuoret saavat työkokemusta. Minä haluan, että ihmisellä on vapaus valita koulun jälkeen, jos hän haluaa esimerkiksi olla töissä hetken aikaa ja miettiä sitä ammattiaan. Tiedän ihmisiä, jotka eivät heti teini-iässä tiedä, miksi he haluaisivat ryhtyä, ja minusta heille pitää antaa mahdollisuus. Emme me saa ajatella näin, että emme halua nuoria töihin. Kyllä minä annan mahdollisuuden. Olen itsekkin ollut 15-vuotiaasta lähtien töissä kaupassa ja makkaratehtaalla ja monessa paikassa, ja minulle oli siitä myöhempinä vuosina hyötyä, kun pystyin esittämään, että olen ollut töissä, ja sain siitä hyvää kokemusta. En halua, että suhtaudumme näin kategorisesti.

Tämä liittyy siihen samaan asiaan, että kun nuoret hakevat itseään eivätkä tiedä sitä omaa ammattiaan ja ovat ehkä töissä jonkin aikaa, niin tästä syystä me emme saisi painottaa liikaa esimerkiksi ylioppilastutkinnon numeroita yliopistoon pääsyssä, koska ihmisissä on myöhäisheränteitä, jotka sitten myöhemmin toteavat, että joku ala kiinnostaa. Ehkä se lukio tai muu koulu ei ole mennyt niin hyvin, mutta sitten pääsykokeiden perusteella he pääsevät opiskelemaan. Se pääsykoe osoittaa minusta sitä kiinnostuneisuutta juuri siihen alaan ja osaamista siihen.

Tässä oli nyt muutamia havaintoja, joista olin itse samaa mieltä tai joita sitten vähän kummeksuinkin.

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

Eilen kuulumme Suomen Pankin ennusteita talouskasvusta, että se hidastuu, ja eilen illalla, oliko A-studiossa vai uutisissa, kun kuulin vielä sitten Suomen Pankin lisäkommentteja, että hyvin pitkälle ollaan kotimaisen kasvun ja kysynnän varassa siinä, että talous pyörii. Tästä syystä perussuomalaisten vaihtoehtobudjetti rakentuu sille ajatukselle, että me annamme ihmisille enemmän elämään sitä käyttörahaa. Siihen liittyy juuri se, että omaishoidon tuki on verovapaata, emme nosta polttoainekuluja, haluamme, että ihmisten asuminen, eläminen, liikkuminen ja työssäkäynti on edullisempaa ja että ihmisille jää enemmän käteen siitä työstä, koska ei ihmisiä kiinnosta se, miltä momentilta tai mitä kautta se tulee, vaan se, mikä hänelle jää käteen ja että hänellä on varaa ostaa palveluita.

Ja oikeastaan yksi suuri virhe, [Puhemies koputtaa] minkä hallitus tekee, on kotitalousvähennyksen heikentäminen, koska se tukee pieniä palveluyrittäjiä ja yksinyrittäjiä. [Toimi Kankaanniemi: Totta!] Olin radiossa tässä eräänä kertana ministeri Harakan kanssa, hän oli silloin edellisessä, työministerin tehtävässään. Hän sanoi, että se on heikennys mutta se tehdään siitä syystä, että pienituloiset eivät voi sitä käyttää. Eihän se nyt ole mikään peruste, että joku ryhmä ei voi sitä käyttää, siihen, että se poistetaan kaikilta. Eihän siinä nyt ole mitään järkeä. Aivan hyvin olisi voinut keksiä keinoja, miten pienempituloisetkin pystyvät sitä käyttämään. Minusta tämä on erittäin huono asia työllisyyden kannalta. En oikein ymmärrä, miksi tämä piti tehdä. Myöntäkää sitten vain suoraan, että se on ollut leikkaus.

19.34 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Täällä on käyty mielenkiintoista keskustelua tänä päivänä työstä ja välillä jopa vähän teoreettisemmastakin näkökulmasta. Edustaja Tuomas Kettunen tässä lähti Aristoteleesta asti liikkeelle ja totesi, että ihminen on sosiaalinen eläin, ja viittasi siihen, että työ on se tapa olla sen sosiaalisen yhteisön jäsen. Niinhän se onkin.

Me usein pelkistämme sen työn käsitteen palkkatyöksi, olemme palkkatyöyhteiskunnan lapsia emmekä usein näekään sen ylitse, että meillä on myöskin muuta työtä kuin puhdasta palkkatyötä. Ehkä se avainkäsite tässä, kun me puhumme siitä, että ihminen on sosiaalinen eläin, ja näemme sen työn merkityksen siinä, ei kuitenkaan olekaan se itse palkkatyö vaan osallisuus, se, että me olemme osa yhteiskuntaa, me voimme antaa siihen oman panoksemme, kasvamme siihen osaksi ja me emme ole ulkona tästä kokonaisuudesta. Sen takia ihmisen itsetunnon, henkisen kasvun ja muun kehityksen kannalta on hyvin olennaista, että me emme päästä ketään syrjäytymään, on ihminen palkkatyössä tai ei. Tässä palataan jälleen kerran niihin ikäihmisiin, jotka ovat siirtyneet jo eläkkeelle, ja heilläkin on roolinsa tässä yhteiskunnassa, ja sille osallisuudelle täytyy antaa tila mitä suurimmassa määrin. Me voimme muutenkin kuin ikäsidonaisesti tätä asiaa katsoa. Meillä on myöskin muita, taitelijoista liikkeelle lähtien, jotka saattavat olla luovassa työssä, tehdä itse omaehtoisesti sitä työtä, ja he eivät ole palkkatyössä kiinni suoranaisesti. Eli tämä osattomuus, osallisuus olisi ehkä se avainkäsite kuitenkin, jolle meidän täytyisi aina pystyä antamaan tilaa.

Tässä oli sitten viimeksi edustaja Meri, joka pohdiskeli vähän toisesta kulmasta ja totesi, miten itse asiassa kaikenlainen työ on arvokasta ja meidän täytyisi arvostaa myös hyvin simppeleitä työsuorituksia. Omaa kasvuprosessiaan kun itse kukin käy lävitse, me näemme siellä, kuinka hyödyllistä on nähdä työtä, jota tehdään myöskin muuntyyppisissä verkostoissa ja muilla tavoilla kuin niillä, joihin on itse tottunut, ja tämä on hyvin tärkeä seikka tuoda esille. Tietysti me voimme todeta, että virolainen ministerikin tässä kehuskeli jo meidän uutta pääministeriämme siitä, että hänellä on myyjänkin kokemusta S-ryhmän markkinoilta, sitten hän on noussut pääministeriksi, mikä kertoo, että ihmisellä on laajem-

minkin kokemusta, ettei hän ole vain puhdas poliittinen broileri, niin kuin meille usein sanotaan.

Mutta itse sanon teille kaikille edustajille yhden vihjeen: Tehkää se, mitä itse olen tehnyt kaikkina niinä vuosina, kun olen kansanedustajana ollut. Olen pyrkinyt varaamaan usein tuosta talvitauon ajalta viikon, useamman päivän, jolloin menen niin sanottuun työharjoitteluun. Se työharjoittelu tarkoittaa sitä, että te menette tekemään työtä niin kuin ihmiset sen tekevät: seitsemältä aamulla, neljältä illalla. Voitte mennä kouluavustajiksi, minä olen ollut kadunlakaisijana, voitte mennä poliisiksi, voitte mennä sairaanhoitajaksi, voitte mennä vanhainkotiin — on pitkä lista työtehtäviä, joita on tullut. Aina kun se viikko alkaa, minä toivon, että minulla ei ole aikaa siihen, ja kun se viikko on toteutettu: vau, mikä kokemus. [Puhemies koputtaa] Saamme pikkuisen siitä aidosta työelämästä tätä kautta tietoa ja ymmärrystä siitä, miten ihmiset tässä maassa ovat osallisia.

19.37 **Jari Myllykoski vas:** Arvoisa herra puhemies! Hyvää keskustelua, hienoja avauksia, ja kun tuolta työhuoneelta seurasin, erityisesti nostan Mäkisalo-Ropposen puheenvuoron siitä työhyvinvoinnista. On merkittävä asia, kuinka ihminen jaksaa työssä. Meidän yritysten pitää huolehtia siitä, kuinka hyvin henkilöstöstä pidetään huolta, ja sehän kaiken kaikkiaan määrää meidän eläköitymisen, ja sitä kautta tämä tulee erityisen tärkeäksi. Edustaja Kankaanniemi, teidän puheenvuoronne alku oli mainio avaus siihen, kuinka asioita pitää hoitaa. [Leena Meri: Vain alku? — Toimi Kankaanniemi: Eikö loppu? — Leena Meri: Minusta se oli hyvä loppuun asti!] — Pitää osata noukkia jyvät aina sieltä akanoista.

Edustaja Savio, ulkomaalaisten alipalkkaus: Tähän haluaisin kyllä erityisesti tarttua. En ottanut tuolta työhuoneesta mukaan sitä lakialoitetta alipalkkauksen kriminalisoinnista, mutta tuon sen teille tänä iltana vielä erityisesti ja toivon, että siihen laitatte nimenne. Se on yhteinen asia. Me tarvitsemme tähän maahan yrittäjille ja työntekijöille reilut pelisäännöt. [Leena Meri: Miksei muuten hallitus tee?] Ei voi olla niin, että edellisen hallituksen jäljiltä edelleen olemme tässä ahdingossa siltä osin, että meillä voidaan teettää töitä edelleen alle työehtosopimusten mukaisten ehtojen. [Toimi Kankaanniemi: Miksei hallitusohjelmassa ole asiasta?] Onneksi edellisen hallituksen pääministeri tuolta aitiosta sanoi, että tämä hallitus kieltää alipalkkauksen. Siinä yhteydessä tarvitsen kyllä sitten tähän lakialoitteeseen myös perussuomalaisten nimet, jos olette samaa mieltä siitä, että tässä maassa ei saa alipalkata ketään, ja siinä teillä on varmasti sitten oma mahdollisuutenne se osoittaa, kun olette perustelleet näkemystänne sillä, että ulkolaista työvoimaa käytetään täällä alipalkatusti, mikä alentaa suomalaisten työntekijöiden palkkaa. Eli maahanmuuttokulmasta olette läheneet tähän, ja minä toivon, että tässä on nyt se silta, jolla me voimme hallituksen ja opposition näkemykset yhdistää. Minun mielestäni tässä ei ole kyllä mitään ristiriitaa. [Sami Savio: Ei ole!] Viedään tämä asia yhdessä eteenpäin.

Täällä on keskusteltu paljon siitä, mitä tarvitsisi tehdä oppisopimuskoulutuksen osalta — väline, joka on erityisen tärkeä ja jota pitää uudelleen edistää ja kehittää. Se kuuluu juuri tälle sektorille. Meillä pitää olla valmiuksia laventaa sitä näkemystä.

Saattaa olla, että repeän tässä nyt hieman ehkä sillekin puolelle, että mitä se edustaja Myllykoski nyt hallituspuolueen kansanedustajana on tätä mieltä. Mielestäni meillä pitää olla mahdollisuus madaltaa ensimmäisen työntekijän osalta palkkausvaatimuksia, enkä toki voi olla kertomatta ajatustani siitä, mitenkä sitäkin voitaisiin edistää. Meillä tänään on tuohon meidän eduskunnan laskentaan vedottu, ja ihan yhtä lailla jos yritys, joka palkkaa ensimmäisen vieraan työntekijän, ei joutuisi maksamaan ensimmäisenä vuonna sosiaali-

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

turva- ja muita vakuutusluontoisia maksuja ollenkaan ja sen henkilön työttömyysvakuutusmaksut, työeläkemaksut ja työtapaturmamaksut kustannettaisiin peruspäivärahan kautta, eli 32,80 — oliko se nyt sellainen — niin sitä kautta se olisi kustannusneutraali koko vuoden. Verotulot eivät vähentyisi ollenkaan. Ajatukseni on se, että se ensimmäisen vieraan työntekijän palkannut yritys voisi seuraavana vuonna saada vapautusta 50 prosenttia, sitten 25 prosenttia, ja sen jälkeen kun se ensimmäinen vieras työntekijä on palkattu, palat-taisiin siihen normaaliin. [Puhemies koputtaa]

Me tarvitsemme ensimmäisen vieraan työntekijän palkkaamiseen välineitä, jotta meillä ylitetään se kynnyks, joka täytyy ylittää. Mutta pidän ehdottomasti kiinni siitä, että normaali- tai yleissitovaa työehtosopimusta näittenkin ensimmäisten työntekijöiden osalta noudatetaan. [Puhemies koputtaa] Meillä on aloja, missä ei ole työehtosopimusta, ei normaalia eikä yleissitovaa, ja niitä pitää sitten tarkastella siltä osin, että emme kuitenkaan mene sille sektorille, että joudumme katsomaan, että 1 221 euroa täyttyy niillä aloilla, joilla ei ole näitä työehtosopimuksen kriteereitä. [Puhemies koputtaa] Silloin ollaan sillä sektorilla, mitä tarkoittaa, kun meillä on alipalkattuja maahanmuuttajia taikka suomalaisia työntekijöitä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Myllykoski, ohjeena oli 5 minuutin puheet. Olette aika reilusti nyt ylittänyt.

Arvoisa puhemies! Pyydän anteeksi pitkäpuheisuuttani, mutta toivon, että kun minulla ei puhe meinaa lakata ja pelkään, että teidän ranteenne uupuu naputteluun ennen kuin minulta puhe, niin voitaisiin mennä hetki vielä tältä osin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Hetki vielä. Tämä 5 minuuttia on ohjeellinen, mutta toivotaan, että kaikki noudattavat sitä.

Arvoisa puhemies! Ymmärrän kovasti hyvin tämän ohjeen, mutta jollakin tavoin haluan pitää myös kiinni siitä, että kansanedustajalla on rajoittamaton puheoikeus. Haluan toki pitää tässä siinä hyvässä, korrektissa käytöksessä, mitä yhdessä puhemiesneuvostossa on päätetty ja puhemieshistö on päättänyt, mutta etten joutuisi tulemaan taas tänne pitämään seuraavaa viittä minuuttia, ajattelen, että tämä on nopeampi ratkaisu. [Aki Lindén: Jatka nyt! Menee ihan hukkaan tämä aika!] — Oikeastaan se aika, mitä täällä olen, ei mene koskaan hukkaan. [Naurua] Tämä kaikki tulee kyllä mahdolliseksi teidän sitten katsoa vielä uudestaan Yle Areenan kautta, jos haluatte erityisesti ihastella tätä käytettyä puheenvuoroa.

On tärkeää, että me tässä maassa teemme politiikkaa, joka mahdollistaa uusien yritysten syntymistä ja ensimmäisten vieraiden työntekijöiden palkkaamista. Tässä olemme varmasti yhtä mieltä, oli sitten kysymyksessä hallituspuolue tai oppositio. Meillä ei voi olla mitään erilaista näkemystä siitä, ettemmekö voisi tukea niin oppositiosta kuin hallituksesta tätä hallitusohjelmaa, joka pyrkii nimenomaan rakentamaan tähän maahan uutta työllisyyttä ja sitä kautta myös työpaikkoja.

19.46 Tarja Filatov sd: Arvoisa puhemies! Lyhyesti. Haluan korjata sen väärinymmärryksen, joka edustaja Meren ja minun puheenvuoroni välillä syntyi, koska kun sanoin, että me emme halua nuoria töihin vaan haluamme, että he käyvät koulunsa loppuun, niin en todellakaan tarkoittanut sitä, etteivätkö nuoret saisi tehdä töitä — se on eri asia — vaan tarkoitin sitä, että jos me mietimme yhteiskunnan kannalta työllisyysastetta ja siitä tulevaa ve-

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

rokertymää ja muuta, niin me saamme sen paremmaksi, jos nuoret käyvät sen toisen asteen koulutuksen ja sen jälkeen tekevät pidemmän työuran ja ehjemmän työuran, koska tämän todistavat jo tämän hetken tilastot. Sen vuoksi nämä työllisyysastearviot ovat jossakin mielessä tähän yhteiskuntaan sopimattomia, jos niissä tavoitellaan sitä, että meillä esimerkiksi kaikki 17-vuotiaat olisivat töissä. Korkean koulutuksen yhteiskuntiin ne eivät oikein sovi.

Sitten haluaisin edustaja Kankaanniemelle todeta sen, että olen samaa mieltä siitä, että työtöntä ei kauheasti kiinnosta, mikä on meidän työllisyysaste tai työttömyysprosentti tai miten ne lasketaan. Hänelle oleellista on se, onko hänellä työtä, löytääkö hän työpaikan, onko sitä työtä tarpeeksi, onko sitä liian paljon — niillä on merkitystä — mutta meidän taloutemme näkökulmasta näillä meidän makromittareilla on merkitystä, ja politiikan tekemisen näkökulmasta. Siksi on pakko vielä kerran korjata tätä työllisyysvaikutusarviota.

Työllisyysvaikutus muodostuu monesta asiasta. Se muodostuu meidän osaamisestamme, se muodostuu vaikka niistä poistoista ja siitä, että niitä poistoja laajennettaisiin sinne aineettomiinkin investointeihin, ja monista muista asioista, mutta tietopalvelu on laskenut sitä, mitä siltä on kysytty, eli se on laskenut vain sosiaaliturvakorotukset ja verotukset ja näiden vaikutukset — ei niitä muita vaikutuksia, joita budjetissa on. Ja niitä ei ylipäättään ole laskettu, koska budjetti on niin monesta palasta muodostunut, että sitä on vaikea tehdä. Useimmiten jonkun lain työllisyysvaikutus ratkeaa lopulta vasta siinä vaiheessa, kun se laki on valmis, ja me tiedämme sen, että kun lait tulevat tänne, niin niissä taas on tarkemmat työllisyysvaikutukset, ja näin meillä on ollut aina, enkä usko, vaikka kuinka haluaisimme mennä tällaiseen tarkkaan budjetin työllisyysvaikutusarviointiin, että se tosiasiallisesti on kovin mahdollinen. Sieltä voidaan ottaa palasia ja arvioida niiden työllisyysvaikutusta, mutta kokonaisuus on niin iso, että se on aika mahdotonta.

Sitten mitä tulee näihin tki-panostuksiin — edustaja Vikman puhui niistä — niin muistuttaisin, että Suomen panostukset tutkimukseen ja kehittämistoimintaan itse asiassa ovat laskeneet vuodesta 2009 lähtien. Silloin ne olivat bkt-osuudesta 3,75 prosenttia ja vuonna 18 enää 2,74 prosenttia, mutta nyt me käännyimme positiiviseen suuntaan, eli niitä on lisätty sen verran, että tämä alaspäinmeno nytkähtää toiseen suuntaan, ja siinä mielessä on tärkeää, että tämä muutos tapahtuu.

Se, miksi alunperin pyysin puheenvuoron, liittyy kuntakokeiluun, ja aion sen kyllä nyt tässä käyttää tuolta podiumilta. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle — Puhemies: Tervetuloa!]

Eli lämpimänä kuntien työllisyysvastuun kannattajana haluaisin todeta sen, että tässäkin on kyse siitä, mitä me sitten loppujen lopuksi kuntakokeilusta saamme. Viime eduskuntakaudella kuntakokeilu ja maakuntakokeilu lopetettiin, koska hallitus ei halunnut sitä jatkaa, ja sitten myöhemmin kävi ilmi, että maakuntauudistusta ei tule. Mutta olisi oleellista, että tässä kuntakokeilussa päästäisiin sellaisiin tuloksiin, jotka liittyvät nimenomaan ihmisten työkyvyn parantamiseen ja siihen, että se työpaikka voidaan pitkänkin polun jälkeen saavuttaa, ja toisaalta esimerkiksi nuorten palveluiden parantamiseen. Viime eduskuntakaudella silloisen hallituksen tekemät Ohjaamot ovat hyvä konsepti, ja sitä tässä kannattaa hyödyntää, mutta kun nyt tänne kuntakokeiluun menee nuoria — jos sinne menee nuoria — niin sinne menevät kaikki nuoret, ja silloin on oleellista, että osa näistä nuorista on sellaisia, joiden on itse asiassa aika helppo löytää työtä, ja he tarvitsevat vain normaalia työnvälitystä. Tämä on oma iso huoleni, että tämä normaali työnvälitys ei katoa niiltä ihmisiltä, jotka tulevat kuntakokeilun piiriin, vaan he ovat tiukasti myös sen avun piirissä. Ja nuoria ajatellen olisi oleellista, että jo siellä opintojen vaiheessa sitä työnvälitysapua saisi.

Lisäksi toinen riski, mikä kuntakokeiluun liittyy, on työmarkkinatuen maksu. Siinä meillä itse asiassa oli niitä elementtejä aiemmissa kuntakokeiluissa, että kunnat hakivat ikään kuin taloudellista hyötyä kokeilusta eivätkä itse asiassa sitä työllisyshyötyä, ja siksi olisi tärkeää, että työmarkkinatukijärjestelmää, maksujärjestelmää, muutettaisiin ja myös kuntouttavan työtoiminnan lainsäädäntöä kehitettäisiin, koska ei ole tarkoituksenmukaista se, että ihmisiä, joilla on pula työstä mutta kaikki muut asiat kunnossa, ohjataan kuntouttavaan työtoimintaan.

19.51 Anna-Kaisa Ikonen kok: Arvoisa puhemies! Nuorten syrjäytyminen on yksi aikamme viheliäisimmistä ongelmista. Suomessa on tällä hetkellä yli 60 000 syrjäytynyttä nuorta — yli 60 000 liikaa. Nuorten osallisuuden ja hyvinvoinnin vahvistamisen on oltava kaikkien yhteisenä tavoitteena tässä salissa. Kokoomus esittää hallitusohjelmassa työllisyyspalveluille esitetyn lisäresurssin tuplaamista ja 9 miljoonan euron lisäpanostuksen suuntaamista erityisesti toimenpiteisiin, joilla saadaan käännettyä nuorisotyöttömyys laskuun. Toivon, että hallitus kiinnittää myöskin tähän näkökulmaan aivan erityistä huomiota.

Toisena asiana haluan ottaa keskusteluun kaupunkien roolin työ- ja elinkeinopolitiikassa. Täällä on tänään puhuttu hyvin paljon työllisyyskokeilujen käynnistymisestä uudelleen, ja pidän sitä hienona asiana. Täällä esitettiin jossakin puheenvuorossa päivällä, että näitä ei olisi arvioitu. Tiedän, että ainakin meillä Tampereella viime hallituskaudella tehdyn työllisyyskokeilun vaikutuksia on arvioitu ja että kyettiin osoittamaan myöskin, että sen aikana työttömyys laski ihan merkittävällä tavalla. Toki siinä on monia muitakin tekijöitä vaikuttamassa kuin ainoastaan tämä työllisyyskokeilu, mutta tällainen arviointi on saatavilla, että tiedoksi niille, jotka sitä täällä kyselivät.

Ajattelen, että myöskin täällä puheena olleet niin sanotut sakkomaksut voisi edelleen uudelleenbudjetoida työllisyyden käyttöön. Se olisi ihan järkevää tekemistä, että kunnat eivät joudu maksamaan sakkomaksuja vaan mieluummin kohdentavat nämä rahat suoraan työllisyyden hoitoon. Sitä kautta voisimme saada vielä lisää vaikuttavuutta.

Mutta työllisyyskokeilu on ainoastaan yksi näkökulma tähän kuntien elinkeino- ja työllisyysrooliin. Kunnilla — ja kaupungeilla aivan erityisesti isoina toimijoina — on useita muitakin välineitä yritystoiminnan, elinkeinotoiminnan ja työllistämisen edistämiseen, kaavoituksesta tonttipolitiikkaan, oppilaitoksista julkisiin hankintoihin ja kaikkea muuta vielä näiden lisäksi. Siksi kaupungit on todella tärkeää ottaa kumppaneiksi näiden tavoitteiden eteenpäinviemiseen. Varsinkin, jos hallitus aikoo vielä viedä sote-palvelut pois kunnista, niin silloin kuntien elinvoimarooli tulee korostumaan aivan entisestään.

Tästä näkökulmasta olen kuitenkin hieman huolissani siitä, että 6Aika-rahoitus on loppumassa. Se on ollut hyvin tärkeä väline suurimpien kaupunkien yhteiseen kehittämiseen. Jos sieltä ottaa ihan yksittäisen esimerkin, datan avaamisen, joka sinällään saattaa kuulostaa pieneltä, mutta ihan otan esimerkin, että Tampereella, kun avasimme 150 datasettiä liikenteestä, niin siitä syntyi kolmisenkymmentä äppsiä, pientä yritystoimintaa, startupeja. Sitä kautta voidaan saada dynamiikkaa aikaiseksi. On monia tällaisia välineitä, joita voidaan saada tällaisella yhteiskehittämällä. Ja siinä pääsimme myöskin hyvin vahvasti kansainvälisille foorumeille, suomalaiset kaupungit myöskin viemään sitä elinkeinoelämän osaamista, jota kaupungeissa on. Ei pidä väheksyä tätä työtä. Vaikka tämä 6Aika-rahoitus nyt loppuisi, on todella tärkeää, ettei mennä ainoastaan kaupunkien yksittäisiin omiin kehittämishankkeisiin. Innovaatiotoimintaa ja verkostomaista kehitystyötä on syytä tukea jatkossakin.

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

Kolmanneksi haluan ottaa esiin tki-toiminnan — tai täällä jo puhuttiinkin jonkin verran siitä. Me olemme kokoomuksessa sitoutuneet nostamaan tutkimus-, kehitys- ja innovaatio-toiminnan rahoituksen tason 4 prosenttiin bruttokansantuotteesta. Täällä kuulumme — edustaja Filatov kertoi — että hallitus on ollut kääntämässä positiiviseen suuntaan tätä rahoitusta. On tärkeää, että se menisi oikeaan suuntaan, mutta hallituksen esittämällä keinolla tätä päämäärää ei kyllä olla saavuttamassa, eli suunta on varmasti oikea mutta riittämätön, ja tähän toivon enemmän volyymia. Rahoitustason kasvattaminen edellyttää määrätietoista politiikkaa ja pysyviä lisäpanostuksia tki-toimintaan. Myös yksityistä rahoitusta tarvitaan tavoitteeseen pääsemisessä. Vakaa ja ennakoitava toimintaympäristö on edellytys yksityisten investoinneille. Kokoomus on vaihtoehtobudjetissaan esittänyt yritystukien uudelleensuuntaamista pysyviin tki-panostuksiin. Me esitämme kokonaisuutena 140 miljoonan pysyvää panostusta. Tästäkin kokonaisuudesta 45 miljoonaa osoitetaan Suomen Akatemialle ja 13 miljoonaa terveyttä edistävään tutkimustoimintaan. TEMin tki-momentille esitämme kokonaisuudesta 82 miljoonaa.

Aivan lopuksi haluan vielä esittää hallitukselle toivomuksen, että hallitus kääntää joka ikisen kiven, jolla yritystoiminnan edellytyksiä saadaan Suomessa parannettua ja työllisyysastetta nostettua. Siinä työ- ja elinkeinoministeriö on päävastuussa, mutta ratkaisuja on haettava yli hallinnonalarajojen. Työllisyysasteen nostaminen on aivan välttämätöntä tämän meidän hyvinvointiyhteiskuntamme ylläpitämiseksi.

19.56 Janne Heikkinen kok: Arvoisa puhemies! Viime keväänä vaalien alla punavihreät puolueet huusivat liki kilpaa, että ympäristölle haitallisten yritystukien aika on ohi. Näin ei ole kuitenkaan käymässä. Turvetuet elävät ja voivat hyvin, ja juuri mitään ympäristöhaitallisia tukia ei ole saatu leikattua. Tämä siis siitä huolimatta, että vihreät omassa vuoden 2019 vaihtoehtobudjetissaan kertoivat leikkaavansa fossiilitukia 217 miljoonaa euroa ja tukia kaikkiaan 815 miljoonaa euroa. Kysyisinkin tämän vuoksi vihreiltä, hallitukselta sekä asianomaisilta ministereiltä, missä ovat teot yritystukijärjestelmämme reformoimiseksi kilpailua ja ympäristöystävällisyyttä lisääväksi.

19.57 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tuohon yritysteeman vähän nuorten ja syrjäytymisen ja vahvuuksien löytämisen näkökulmasta. Työ syntyy yrityksiin, ja moni haluaisi työllistää itsensä ja kaverinsa. Sen esteitä on hyvä raivata pois, ja moni onkin sanonut, että esimerkiksi pienyrittäjän sosiaaliturvaa on hyvä kehittää. Kiitän siitä, että valtiovarainvaliokunta on panostanut nuoriin yrittäjiin ja yrittäjyyskasvatukseen. Saamme lisärahaa 4H-toimintaan ja Nuori Yrittäjyys- eli NY -toimintaan.

Sain olla aikanaan mukana tuomassa tätä Nuori Yrittäjyys -ohjelmaa vapaan sivistystyön kentälle kansanopistoihin. Nyt tämä ohjelma saa 250 000 euron pienen lisärahoituksen, että se voi laajentaa toimintaansa eri puolille Suomea. Tarvitsemme yrittäjyyteen liittyviä taitoja ja yrittävää asennetta tulevaisuudessa. Myös 4H-järjestö saa saman verran lisärahaa. 4H tukee nuorten yrittämistä ja tervehenkistä harrastustoimintaa. Toivon, että tämän järjestön tuki kohdentuu myöskin pohjoisen Suomen alueelle. Nuoret oppivat tekemään työtä yhdessä, myöskin käden taitoja. He oppivat, että kaikki työ on arvokasta. Edustaja Meri nosti esille täällä nuorten työkokemuksen merkityksen. Tässä NY-toiminnassa ja 4H-yritystoiminnassa nuoret saavat myöskin tällaista tärkeää työkokemusta. Meidän on yhdessä huolehdittava siitä, että kukaan nuorista ei putoa kelkasta, että jokainen löytää

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

vahvuutensa ja paikkansa yhteiskunnassa, ja nämä satsaukset ovat yksi askel tässä. Ja mikä parasta: tätä voi tapahtua joka puolella Suomea. — Kiitos.

19.59 Kim Berg sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Juvoselle nyt alkuun, hän lähti keskustelemaan tästä hoitajamitoituksesta. Se keskustelu varmaan jatkuu tuossa seuraavassa kohdassa tarkemmin: itse olen sitä mieltä, että hoitajien lisäkoulutus ei ole mikään kestävä ratkaisu tähän meidän hoitajapulaan. Varmaan olette samaa mieltä siinä mielessä, että nykyiset koulutusmäärät kyllä riittäisivät, kunhan hoitajat vain pysyisivät alalla, ja työoloihin, työehtoihin ja työssäjaksamiseen on ehdottomasti panostettava jatkossa. Nykyinen linja, missä kymmenettuhannet hoitajat tekevät jotain muuta kuin ammattia vastaavaa työtä ei voi jatkua, mutta jatketaan nyt sitten enemmän tästä aiheesta tuossa seuraavassa kohdassa.

Edustaja Laukkasta haluaisin kanssa — hän taisi lähteä salista — kehua hyvästä puheen- vuorosta ja haluan sanoa myös edustaja Vikmanille vähän tämän kannattamana, että ehdottomasti hallitus tulee kääntämään jokaisen kiven ja etsimään kaikki mahdolliset työllisyys- toimet, jotta päästään 75 prosentin työllisyysasteeseen, [Sofia Vikman: Missä on teot?] kuten ministeri Lintiläkin tässä teille kertoi.

Mitä tulee tähän saatavuusharkintakeskusteluun, niin ei minunkaan mielestäni tule saatavuusharkintaa poistaa kokonaan. Mielestäni tämä ei aseta ongelmia nykyisin asiantuntijoiden saamiseksi ulkomailta. Lähinnä työlupien saamisen nopeuttaminen on mielestäni se asia, millä saadaan jatkossa entistä helpommin näitä asiantuntijoita Suomeen töihin silloin, kun niitä tarvitaan.

Sitten oli tämä nosto, että kokoomus haluaa tosiaan lisätä näitä tki-panoksia 82 miljoonaa euroa, ja hallituskin on tunnistanut tämän saman tarpeen lisätä tki-menoja 4 prosenttia tavoitteen mukaisesti, mutta kysymys kuuluukin nyt, mistä kokoomus taikoisi nämä rahat.

20.01 Tuomas Kettunen kesk: Arvoisa puheenjohtaja! Tulin iloiseksi edustaja Ikosen puheenvuorosta. Nimittäin hän toi esille vaihtoehtoja, että tulisi jopa tuplausta työllisyys- palveluihin rahallisesti, ja toi esille tätä, että työllisyyskokeilu on hyvä asia — ja niinhän se on. Nyt vain tulee semmoinen mielikuva, että oppositio kulkee kaksilla rattailla. Nimittäin kun eilen toin esille sen, mitä hallitus esittää työllisyyspalveluihin lisärahoitusta, niin minulle ilmoitettiin opposition suunnalta, että tähän ei tuo lisää työpaikkoja, tämä vain tuo lisää byrokratiaa, ja tuotiin myös esille, että tämän suunnalta vain hallintohumppa lisääntyy — vaikka näin ei ole.

Arvoisa puhemies! Haluan vielä tuoda esille kuitenkin sen, kun tässä edustaja Heikkinen toi esille, miten kunnianhimoinen ilmastopolitiikka on, että täytyy kyllä muistuttaa siitä, mitä tämä hallitus tulee tekemään. Vuoden 2020 talousarviossa panostetaan vähähiilisyys- teen ja kiertotalouteen ja kivihiilen käytöstä luopumista kannustetaan tulevan kolmen vuoden aikana runsaasti, ja tästä ensimmäinen 30 miljoonaa sisältyy vuoden 2020 budjet- tiin. Lisäkannusteilla tuetaan sitten kivihiilen käytön korvaavia investointeja, jotka mah- dollistavat kivihiiilestä luopumisen ennen vuotta 2025.

Haluan myös tuoda vielä esille sen, että hallitus tekee oikeudenmukaista aluepolitiik- kaa. Tästä hyvänä esimerkkinä se, että kuljetustukeen tulee lisäyksiä elikkä 6 miljoonaa eu- roa vuodelle 2020. Ja niin kuin olen tämän jo aikaisemminkin tässä salissa sanonut, sanon sen vielä tänäänkin, että tämä kuljetustuki on tärkeää elinkeino- ja aluepolitiikan työkalu.

20.04 Arja Juvonen ps: Arvoisa puhemies! Tovi sitten heräsimme Suomessa siihen tarpeeseen, että meiltä puuttuu koodareita. Se oli ensimmäinen herätys siihen, että välttämättä koulutuspolitiikka ei aina osu kohdalleen, ja on hyvä, että nyt koodareita koulutetaan ja muun muassa yhä useampi nuori on kiinnostunut tästä koodarin ammattitutkinnosta.

Automaatio, robotiikka ja konenäkö ovat myös vahvasti kasvavia kehitysalueita, jotka tarjoavat lukemattomia mahdollisuuksia tuotantotehokkuuden kasvattamiseen sekä työn kuormittavuuden vähentämiseen. Automatisoimalla toimintoja ja lisäämällä robotiikan käyttöä pystytään vaikuttamaan pk-yritysten kannattavuuteen ja liiketoimintamahdollisuuksiin työhyvinvointia unohtamatta. Robotiikan käyttöönottoa tukevalle toiminnalle on yrityksissä jo nyt paljon kysyntää. Uusinta kehitystä edustavat ihmisen kanssa samassa tilassa toimivat turvalliset yhteistyö- ja mobiilirobotit, jotka vähentävät työn kuormittavuutta muun muassa valmistuslinjoilla ja jopa hoivatyössä. Myös teollisessa tuotannossa robotiikan käyttö on jo hyvin tuttua. Esimerkiksi työmaiden mallinnukset tehdään tätä nykyä 3D-tekniikalla niin maan-, viher- kuin talonrakennuksenkin osalta.

Tarve automaatio-osaamiselle on kova ja koko ajan kasvava. Kaikki lähtee koulutuksesta, mutta osaaminen ja alan koulutus laahaavat auttamattomasti ajastaan jäljessä. Suomella olisi tässä hyvä mahdollisuus olla innovatiivinen ratkaisun luoja koko maailman mittapuulla ja olla jälleen askeleen edellä osaamisessa. Tämän mahdollistaisi kuitenkin vain panostus kaiken tasoiseen koulutukseen automaatioalalla, joka voisi olla myös yksi tulevaisuuden vientituotteistamme. Olen juuri tästä aiheesta jättämässä ministerille vielä kirjallista kysymystä. Haluan kysyä sitä, miten hallitus huomioi toimissaan automaatioalan koulutuksen kasvavan tarpeen.

Kieltämättä tämä ala myös kiinnostaa nuoria, ja heitähän meidän tulee saada kannustaa, myös niitä 17-vuotiaita, joista täällä on puhuttu, kaikkeen työelämään. Mahdollisimman nuorena ihmisen on lähdettävä tutustumaan erilaiseen työelämään, erilaisiin työpaikkoihin. Tässä edustaja Merikin hyvin puheenvuorossaan kuvasi omaa työhistoriaansa. Itsekin olen aloittanut, niin kuin varmasti moni teistä, mansikanpoimijana, lastenhoitajana, siivoojana. Sieltä se lähtee. Sitten tietää vähän, mitä sitä elämältäään haluaa, kun kokeilee erilaisia ammatteja ja joutuu vähän tekemään ja kasaamaan itseään ja puremaan myös sitä hammas-ta. Sitten innostuu siitä omasta alasta.

Arvoisa herra puhemies! Kiitän edustaja Bergiä. Nostitte tämän hoitajamitoitusasian esiin ja erittäin hyvän puheenvuoron piditte. On todella ongelma Suomessa se, että hoitajat eivät hakeudu sinne omalle alalle. — Minä olen itse tehnyt, pukertanut 24 vuotta sitä hoitotyötä, toki siinä sivussa opiskellut, 14 vuotta yötyötä. Täytyy sanoa, että ei ole aina ollut hauska lähteä yövuoroon. — Ja kyllä me kaikki tiedämme, mistä se johtuu: palkka on pieni, työolot ovat vaativat, vastuu on suuri, valvot yksin isolla osastolla monisairaita ihmisiä, [Kimmo Kiljunen: Ja nyt pukkaa myös yövuoroa!] ja sitä apua ei välttämättä saa. — Olen muuten tehnyt tässä kansanedustajanakin näitä yövuoroja. Tuli luvattua, että viimeisessä hädässä tulen, ja niin olen lupaukseni pitänyt. — Mutta ihan oikeasti kyllä se ala on kova.

Täällä nousivat esille jo hoitajien työkyvyttömyyseläkkeet. Eilen esimerkiksi tuli televisiosta aika liikuttava dokumentti, jossa hoitaja kertoi loppuunpalamisestaan kotihoidossa, ja kyllä se kosketti. Täytyy tehdä suomalaiselle työelämälle jotakin, että me jaksamme tehdä töitä. Kun hoitajat hoitavat ihmisiä, niin kuinka voi olla, että se hoitaja itse väsyä niin valtavasti?

Kun mainitsin sen, että hoiva-alallakin on robotteja, en tarkoita suinkaan sitä, että robotit hoitaisi ihmistä. Ei, kyllä sinne tarvitaan niitä auttavia käsiä, ja meidän täytyy houkutella

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

heidät: työolot, asuntopolitiikka, palkkapolitiikka. Tänäpä Tehy on pyytänyt 100 miljoonaa euroa lisää valtionavustuksia hoitajien palkkaamiseen. Kyllähän se on niin, että alipalkkattujahan ne hoitajat ovat, ja se tasa-arvokeskustelu, yhdenvertainen keskustelu on erittäin tärkeää, ja on hyvä, että alalle hakeutuu myös miehiä, koska minä uskon niin, että sitä kautta me saamme myös sitä keskustelua nostettua ja ehkä sitä palkkaa hilattua sinne, minne se kuuluu, kun olemme vastuussa niistä ihmisistä.

Paljon on tehtävä. Arvostus on yksi iso asia. Suomalaiset kyllä arvostavat, ja se kotihoivon kenttä on raskas, kun joudut siirtymäajat myös laskemaan, kun vaihdat asiakkaalta toiselle. Mutta näistä puhutaan seuraavassa asiakohdassa vielä, ja tehdään kaikkemme, että pyörät pyörivät, Suomen teollisuus kasvaa, saamme nuoria töihin ja verokertymää, koska se on se avain sille, että voimme jakaa yhteistä hyvää kaikille.

20.09 Mia Laiho kok: Arvoisa puhemies! Osaavan työvoiman tarve Suomessa on tosi-
asia, ja se on muodostunut jopa kasvun esteeksi. Väestö ikääntyy ja palvelutarve kasvaa. Meillä on paljon työvoiman tarvetta erityisesti palvelusektorilla, jolle ei tällä hetkellä löydy työntekijöitä. Sitten meillä on muita, innovatiivisia aloja, joilla on myöskin huutava pula osaajista, koodareista, ohjelmoijista ynnä muista.

Samaan aikaan meillä on kuitenkin nuorilla työttömyyttä, mikä on erityisen hankala asia. Täällä on puhuttu paljon siitä, millä tavalla nuoria saataisiin kiinni työnsyryään. Se, minkä itse näen tärkeänä, on kyllä se, että aletaan tekemään töitä mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, että saadaan kesätöitä ja kunnat käyttävät esimerkiksi kesäseteleitä nuorten ensimmäisen työpaikan antamiseen. Siellä opitaan niitä tapoja, millä tavalla käydään töissä ja mitä työhön kuuluu. On ilmeisen selvää, että myöskin vanhempien malli toimii tässä tärkeänä motivaattorina: millainen perhetausta on ja minkälaisia roolimalleja kotoa on saatu.

Yksi asia, joka johtaa myös nuorten työttömyyteen, ovat nuorten mielenterveysasiat. Nuorten mielenterveysongelmat ovat lisääntyneet merkittävästi viime vuosina, ja hoitoonpääsyssä on hankaluutta. Hoitoonpääsy on monen mutkan takana, hoito ei ole helposti nuorten saatavilla. Meillä on paljon tehtävää mielenterveyspalvelujen parantamisessa. Tässä yksi keino olisi terapiatakuun käyttöönotto kansalaisaloitteen mukaisesti. Kansalaisaloite on jo saapunut eduskuntaan, ja sen käsittely alkaa alkuvuonna.

Opintotuen tuloajan nosto on myöskin keino kannustaa tekemään töitä — toki niin, että opiskelut eivät siitä häiriinny. Täällä oli esillä myöskin tämä nuorten yrittäjyystoiminta. Olen tehnyt siitä talousarvioaloitteen, mutta on hienoa, että hallitus lisätalousarviossaan löysi tähän rahat, koska se on ollut oppilaitoksissa osittain todella tärkeä väylä tutustua yrittäjyyteen. Oppisopimuskoulutusta tulee kehittää. Sitä ei ole tällä hetkellä kovin laajalti, ja osiltaan siitä puuttuu kannustavuus. Erityisesti työnantajien suuntaan sitä pitäisi saada kannustavammaksi, ja sellaista palautetta on tullut, että pitäisi jollakin tavalla myöskin sitoutua ainakin joksikin aikaa sen työnantajan palvelukseen, joka on osallistunut koulutukseen.

On ilmiselvää, että työurien pidentämistä tarvitaan. Elinikä kasvaa koko ajan, eikä voida olettaa, että työt loppuvat aikaisemmassa vaiheessa. Tällä hetkellä meillä yhteiskunnassa on tietynlaista työsyryntää jo yli 55-vuotiaiden osalta, ja sitä meidän pitäisi pyrkiä kaikin tavoin vähentämään nuorisotyöttömyyden ohella. Yksi keino siihen olisi työttömyysputkesta luopuminen, jolloinka yhteiskunta ei tarjoaisi suoraan sellaisia mahdollisuuksia,

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

joihin työnantajat helposti tarttuvat ja tarjoavat ehdotusta työttömyysputkesta, jos työntekijä on jo yli 50-vuotias.

Tärkeä asia ovat osatyökykyiset, heidän työllistämisensä. Sillä on merkitystä tietenkin työvoiman saatavuuden kannalta, että me saamme kaikki mahdolliset töihin kykenevät työhön, mutta samalla myöskin heidän oman elämänlaatunsa ja toimintakykynsä kannalta.

Perhe uudistus on myös tärkeä huomioida. Tarvitaan työllisyyttä ja tasa-arvoa vahvistava perhevapaauudistus. Kokoomuksen mallissahan kotihoidon tuki korvataan joustavammalla hoitorahalla. Tuet riittäisivät täysimääräisinä puoleentoista vuoteen asti ja puolitetuina kolmeen vuoteen asti. Samalla se mahdollistaisi myös joustavat työsuhteet perheen tarpeiden mukaisesti.

20.14 Sofia Vikman kok: Arvoisa puhemies! Täällä on opposition taholta kysely, mistä kokoomuksen vaihtoehdossa tulisi raha näihin meidän moniin hyviin kohteisiin, joita olemme esittäneet. Kysymys on oleellinen, ja vielä kerran on syytä kerrata ero hallituksen vaihtoehdon ja kokoomuksen vaihtoehdotbudjetin välillä. Tämä ero on oleellinen erityisesti, kun keskustellaan tästä työ- ja elinkeinoministeriön pääluokasta. Ero hallituksen vaihtoehdon ja kokoomuksen vaihtoehdon välillä kiteytyy työllisyyteen. Hallituksen vaihtoehdot vähentää eduskunnan tietopalvelun mukaan työllisyyttä 5 000:lla, ja kokoomuksen vaihtoehdossa me olemme esittäneet eduskunnan tietopalvelun ja muiden asiantuntijoiden laskelmiin pohjautuen yli 60 000 työllistä lisää. Eduskunnan riippumattoman tietopalvelun arvio kattaa näistä uusista työllisistä 26 000. Tässä on se merkittävä ero. Tämän vuoksi — kun me lisäämme työllisyyttä mutta hallitus vähentää työllisyyttä — meillä riittäisi kestävästi rahaa myös tärkeisiin, hyviin kohteisiin lisätä ja sen lisäksi myös keventää verotusta. Tämä on aivan oleellista ymmärtää.

Sen sijaan vähän ihmettelen niitä niin kevyitä puheita, joita hallituksesta esitetään työllisyyden noston puolesta. Työllisyyden nostoa pidetään kyllä tärkeänä puheissa, mutta ne teot puuttuvat. Hallituksen koko hallitusohjelman uskottavuus lepää työllisyyden kasvun varassa, ja samalla kuitenkin kaikki vaikuttavat työllisyystoimet puuttuvat. Hallitus ajaa oman ohjelmansa toteutuksen kriisiin ensi vuoden aikana, jos eduskunnalle ei pikaisesti esitellä tarvittavia työllisyystoimia.

Arvoisa puhemies! Meidän kokoomuksen vaihtoehto, esittämämme työllisyystoimet, joilla päästään 60 000 uuteen työlliseen, ovat teidän vapaasti käytettävissänne. Niitä ovat myös muut asiantuntijatahot esittäneet. Arvoisa hallitus, ottakaa ja tehkää nyt näitä työllisyystoimia. Älkää kaatako omaa ohjelmaanne.

20.17 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa puhemies! Kaikkien ennustelaitosten mukaan talouskasvu hyyytyy ainakin nyt kahdeksi seuraavaksi vuodeksi. [Janne Heikkinen: Ennustaja-ainesta!] Se on vakava asia. Valtiovarainvaliokuntakin toteaa, että talouskasvu, joka siis hyyytyy, on kotimaisen kulutuksen varassa, ja Suomen pankin eilinen talouskatsaus kertoi, että kotimainen kulutus on hiipumassa. Ihmisten luottamus talouskasvuun ja yleensä tulevaan on jyrkästi alentunut. Näin lukee siellä Suomen pankin raportissa. Ja kun hallitus on rakentanut työllisyyden varaan koko talouspolitiikkansa, niin tästä seuraa vakavat näkymät. Siis talouskasvu hiipuu, kotimainen kulutus hiipuu, työmarkkinat hyyytyvät, niin kuin siellä sanottiin, ja siitä seuraa työllisyyden kasvun pysähtyminen ja jopa työllisyyden heikkeneminen. Ja kun tämän varaan on rakennettu talouspolitiikka tälle hallituskaudelle, niin tarvitaan todella voimakkaita, nopeita toimenpiteitä tilanteen kääntämiseksi.

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

Hallitus on siirtänyt työllisyystoimenpiteet kolmikantaiseen valmisteluun, jossa työmarkkinaosapuolet ovat vahvassa asemassa. Se on periaatteessa kaunista ja hyvää, mutta tiedämme jo nyt — olen kahdelta asiantuntijalta kuullut, jotka seuraavat tuota tai ovat siellä edustajiensa kautta mukana — että noissa neuvotteluissa ei ole päästy eteenpäin tähän mennessä käytännössä ollenkaan. Ainoa tulos on ollut tuo kuntakokeilun jatkaminen eli se, että valtio käyttää rahaa tähän tarkoitukseen, mutta hyväosaiset työnantajat ja hyväosaiset työntekijäjärjestöt eivät ole vielä ottaneet minkäänlaista vastuuta tästä vakavasta tilanteesta. Vetoan siihen, että hallitus lähtee tekemään näitä toimenpiteitä, joita löytyy kyllä pitkä lista, muun muassa pääjohtaja Olli Rehnin eilen esittämiä toimenpiteitä.

Arvoisa puhemies! Aluepolitiikasta täällä ei juurikaan ole puhuttu. [Tuomas Kettunen: On puhuttu!] Kun ministeri Kulmuni oli vielä elinkeinoministerinä — tai taisi olla siinä vaiheessa, kun hän taisteli puolueen puheenjohtajuudesta — niin hän sanoi, että hän tulee pitämään huolen siitä, että aluepolitiikka ja alueellistaminen saa todella vahvan vauhdin. [Tuomas Kettunen: Kyllä!] Mitään ei ole tapahtunut, ei minkäänlaista muutosta ole tapahtunut. Näyttää siltä, että ainoa, mikä on menossa eteenpäin, on se, että metsien hakkuita aletaan rajoittamaan tämän punavihreän politiikan ansiosta, ja se jos mikä on alueellinen takaisku. Jos keskusta sen hyväksyy, niin hyvästi. Se vauhti on menossa, että ilmastopolitiikka on nyt jo voimakasta ja on edelleen kovan kiristuksen kohteena. [Tuomas Kettunen: Metsiä käytetään riittävästi!] Jos siihen menette, että metsien hakkuita ei Suomen teollisuuden tarpeita vastaavasti sallita jatkossa, niin meillä on kylmät olot tässä maassa.

Arvoisa puhemies! Olen täällä kertonut lyhyesti sen, mitä itse olen ilmastopolitiikan osalta tehnyt, ja totean sen ehkä lyhyesti vielä uudelleen. Muutin puutaloon, jossa on maa-lämpö, vaihdoin auton vähäkulutukselliseen, hankin polkupyörän, kävelen entistä enemmän, kierrätän, hankin terveellisempää ja kasvispitoisempaa ruokaa, kuljen junalla työmatkat, ja niin edelleen. Jos me kaikki, joilla on siihen mahdollisuus — minulla on tietysti hyvä mahdollisuus — tekisimme vapaaehtoisesti samalla lailla, niin me saisimmekin paljon tulosta aikaan, mutta hallitus yrittää nyt pakottaa, ajaa ihmisiä kepillä tämmöiseen ilmastopolitiikkaan, ja se ei tule tuottamaan hyvää tulosta. Se saa vastustusta. No, perussuomalaiset kun ajavat tätä vapaaehtoista, realistista ilmastopolitiikkaa, niin kannatus nousee. [Tuomas Kettunen: Mitä se on?] Tehdään koko eduskuntana järkevää ilmastopolitiikkaa. Emme me kiistä, etteikö ilmasto muutu ja tilanne pahene, mutta lääkkeet siihen eivät ole ne, jotka hallituksella on, eli että kiristetään köyhiä ihmisiä, ajetaan teollisuus maasta pois ja ajetaan hakkuut liian tiukalle.

20.22 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Tätä keskustelua vaivaa ilmiselvästi se, että me emme joko tahdo ymmärtää, mitä toinen sanoo, tai me emme aidosti ymmärrä. Kun olen nyt seurannut tätä keskustelua ja kuunnellut opposition puheenvuoroja tässä nyt peräjälkeen, minulla on yhä enemmän sellainen käsitys, että tässä ei ole kuullun ymmärtämisessä vaikeuksia muuta kuin sillä tasolla, että tahto puuttuu, ja sen takia me nyt jankutamme näitä samoja asioita.

En nyt vaivaudu lähtemään keskustelemaan ilmastonmuutoksesta, mutta otan nyt esimerkiksi tämän edustaja Vikmanin hyvin vakuuttavilla äänenävyillä käytetyn puheenvuoron siitä, miten kokoomuksen budjettilinjaukset eroavat olennaisesti hallituksen tekemistä budjettilinjauksista. Kun te väitätte, että hallituksen budjettiesitys vähentää työpaikkoja 5 000 ja eduskunnan tietopalvelu on tuottanut sen tiedon ja niin edelleen ja niin edelleen, [Sofia Vikmanin välihuuto] niin me olemme aika monisen monta kertaa täällä jo tuoneet

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

esille, että siinä simulointimallissa, ekonometrisessä mallissa, jota tuolla on käytetty, on yksi laskentaelementti, joka lähtee liikkeelle siitä, että perusturvan nosto, ennen kaikkea työttömyysturvan nosto, jo laskennallisesti tuottaa tietyn työpaikkojen vähenemisen eli työttömyyden kasvun. Eli tässä suhteessa se malli tuottaa tämän tuloksen, ja yhtä lailla me tiedämme, että siinä samassa kokonaismallissa näkyy se, että tämän budjettiesityksen kokonaisuudessa tämä ei pidä paikkaansa — sillä on myöskin kulutuskysyntää lisääviä vaikutuksia, joilla on myöskin työllisyyssefektit, seurannaisuudet ja niin edelleen. Me olemme tätä nyt yrittäneet vakuuttaa ja vakuuttaa ja vakuuttaa, että voitte poimia yhden elementin erilleen ja jankuttaa sitä täällä meille moneen kertaan, ja se muuttuu todeksi. Kyse on vielä kaiken lisäksi ennusteesta.

Toinen seikka, joka tässä tuli vastaan teidän puheenvuorossanne: Te sanoitte selkeästi — ja tämäkin on jo moneen kertaan sanottu — että tässä budjettiesityksessä ei ole yhtään selkeätä, konkreettista työllistävää tai investointeja kiihdyttävää tointa, ja otan nyt vain yhden esimerkin, mutta me voimme ottaa niitä muitakin: me olemme jo moneen kertaan todenneet, että muun muassa tämä tuplapoistojen käyttöönotto, jonka tämä hallitus tällä budjettiesityksellä tekee, tulee kiihdyttämään investointeja. Se on bonus siihen, että tehdään investoinnit tässä vaiheessa, ja se on selkeä, konkreettinen investointeja tukeva toimi, ja sillä on työllisyysvaikutuksia.

Tämä menee hyvin vaikeaksi, jos me emme voi hyväksyä sitä, että meillä on argumentit tässä, vaan me vain jankutamme ja jankutamme. Siinä mielessä toivoisin vähän niin kuin vakavampaa keskustelua.

20.25 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Lyhyesti haluan kiittää edustaja Ikosta kaupunkien roolin korostamisesta työllisyyden edistämisessä. Meillä on myös Espoossa hyviä kokemuksia kaupungin aktiivisesta roolista työvoimapaalveluiden tarjoamisessa ja yhteistyöstä TE-keskusten kanssa. Kaupungeilla on intressi työllistää omia asukkaitaan, ja kaupungeilla on intressi ja mahdollisuudet rakentaa yhteistyöverkostoja oppilaitosten ja yritysten kanssa työllisyyden parantamiseksi. Myös nämä maahanmuuttajien osaamiskeskukset ovat hyvä esimerkki ja lupaavaksi osoittautunut konsepti, jonka tukemista kannattaa jatkaa.

Tosiaan, kuten edustaja Ikonenkin totesi, kuusi suurinta kaupunkia ovat tehneet hyvää, tuloksellista yhteistyötä, ja sitä kannattaa tukea jatkossakin. Edustaja Ikonen viittasi tähän kuuden suurimman kaupungin 6Aika-hankkeeseen, jonka tyyppiseltä yhteistyöltä rahoitus uhkaa nyt pudota pois, ja sen ei kannata antaa tapahtua. Eli kaupungeja todella kannattaa pitää kumppaneina ja tukea kaupunkien välistä yhteistyötä kestävän kaupunkikehityksen ja elinvoiman kasvattamiseksi.

Vielä totean, että elinvoiman tukeminen edellyttää myös riittävää koulutuspaikkojen turvaamista kaupungeissa, jotta osaavaa työvoimaa on tarjolla. Myös julkisia hankintoja voidaan käyttää työllisyyden edistämiseen. Tässäkin Espoo on ollut edelläkävijä.

Arvoisa puhemies! Lopuksi täytyy todeta vähän samaa kuin mihin edustaja Kiljunen tässä lopetti, että salissa on nyt aika moneen kertaan kuultu opposition kritiikki hallituksen työllisyyspolitiikkaa kohtaan ja hallituksen vastaukset. Ajattelen, että nyt olisi hyvä antaa hallitukselle aikaa näyttää, miten nämä toimet alkavat purra ja jatkaa sitten tätä keskustelua. [Kimmo Kiljunen: Vuoden päästä!]

Edustaja Heikkiselle myös totean, kuten tässä salissa on useampaan kertaan todettu, että ympäristölle haitallisten tukien perkaamiseen palataan ensi vuoden alussa osana ener-

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

giaverouudistusta ja laajempaa ilmastotekojen pakettia, niin että siitäkin sitä keskustelua voidaan sitten jatkaa. Toki itsekkin olisin toivonut, että näissä asioissa olisi edetty vauhdikkaammin, mutta on hyvä, että oppositio tässä hallitusta sparraa, ja toivottavasti sitten tukea löytyy, kun niitä hyviä esityksiä hallitukselta alkaa tulla. — Kiitos.

20.27 Janne Heikkinen kok: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin toivoisin edustaja Kiljuselta hieman maltillisempaa otetta sen suhteen, miten pyritte lähtemään neuvomaan oppositiota tahdon asioista. Kun katsoo teidän omaa hallitusohjelmaa, niin siellä yli 130 kertaa selvitetään asioita, laaditaan tiekarttoja, perustetaan työryhmiä. Mitä siellä ei tehdä: siellä ei tahdota, siellä ei haluta, siellä ei päätetä, jotenka kannattaisi olla hieman varovaisempi siinä, miten lähtee näistä oppositiota opettamaan.

Toisekseen tässä edustaja Kettunen vieressäni tiesi kertoa, että hallituksen merkittävimmät ilmastoteot ovat vasta edessäpäin. Kun hallitusohjelmaa katsoo, niin täytyy sanoa, että tässä vaiheessa vuotta laihvoja ovat kyllä silakat joulukaloiksi, koska jos hallituksen ilmastopolitiikan kunnianhimon tasoa vertaa aikaisempiin hallituksiin tässä maassa, niin se ei aivan kestä kyllä kriittistä vertailua. Toisessa hallituksessa saimme aikaiseksi ilmastolain. Viime hallituksessa saimme aikaiseksi kivihiilen kiellon, ja siitä edustaja Kettunen voi kyllä tietysti hakea kunnian omalle puolueelleen, Sipilän hallitus kun oli sitä tekemässä, mutta Marinin hallituksen CV:hen sitä ei kyllä merkinnäksi saa millään.

Arvoisa puhemies! Nyt meidän tehtävänä on pohtia täällä yhdessä uusia keinoja ilmaston lämpenemisen hillitsemiseksi. Tätä työtä tulee tehdä toki rakentavasti, ja siksi olemme kokoomuksen vaihtoehtobudjetissa pyrkineet kannustamaan hallitusta tarttumaan reippaasti leikkaussaksiin ja puuttumaan paisuviin ympäristölle haitallisiin yritystukiin.

20.29 Mikko Savola kesk: Arvoisa herra puhemies! Työllisyys ja talous, ne ovat ne lähtökohdat, jotta me voimme tulevaisuudessakin menestyä. Koko Suomen voimavarojen käyttöönottoaminen, se pohja, jolle tämä talous meille tehdään, tulee yritysten kautta, yritysten menestymisen kautta, yritysten investointien kautta. Sen avulla, että yrityksillä on luotto tulevaisuuteen, ne investoivat, ne työllistävät, me voimme ainoastaan tämä meidän hyvinvointiyhteiskuntamme jatkossakin pitää yllä ja rahoittaa.

Pienet ja keskisuuret yritykset muodostavat yli 99 prosenttia tästä meidän kokonaisyri-tysten määrästä, ja sen takia on aivan keskiössä se, kuinka nämä yritykset pärjäävät, min-
käläisiä kannusteita niille annetaan, niin että ne voivat menestyä ja tuoda meille sitä hyvää, mitä me voimme sitten täällä omilla päätöksillämme kohdentaa eri paikkoihin.

Yrittäjille on monia hyviä tekijöitä sisällä. Niitä, mitä edellisellä vaalikaudella aloitettiin, on pidetty ja saatu myös uusia tekijöitä siihen, että nimenomaan pienet ja keskisuuret yritykset hyötyvät. Edustaja Kiljunen täällä mainitsi nämä yritysten tuplapoistot. Se on erittäin merkittävä tekijä. Tämä ei ole pelkästään tavanomaisten yritysten, vaan myös maati-
lojen käytössä, ja tämä on hyvä, erittäin hyvä, tärkeä juttu. Samoiten sitten tämä yrittäjä-
vähennyksen säilyminen tässä kokonaispaketissa osana on sekin erittäin hyvä.

Näiden työmarkkinaratkaisujen, mitä tällä hetkellä maassa on menossa, tietysti soisi me-
nevän mahdollisimman nopeasti eteenpäin. Se, että ne menisivät maaliin ja saataisiin sitä
vakautta tänne koko maahan, on ihan keskeinen tekijä, ja tässä ei voi tietysti muuta kuin
kannustaa työmarkkinajärjestöjä siihen, että ne saavat asiat sovittua nopeasti ja sitä myö-
ten tulee sitten sekä sinne työntekijäpuolelle että luonnollisesti työnantajille myös se var-
muus siitä, mitkä nämä palkkakehitykset sitten jatkossa ovat.

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

Herra puhemies! Joku edustajista nosti täällä aluepolitiikan esiin. Aluepolitiikka on nimennomaan sitä, että koko Suomessa on edellytykset yrittää, koko Suomessa on edellytykset asua ja kouluttautua, perustaa se perhe sinne. Yksi aivan keskeinen osa, minkä ministeri Kulmuni elinkeinoministerinä käynnisti, on tämä valtionhallinnon paikkariippumaton työ, eli voidaan asua, tehdä töitä, toimia useilla paikkakunnilla, ja nyt sitten tämän TEMin perässä myöskin puolustusministeri on tämän selvityksen käynnistänyt. Siellä toki on tähän reppureissaamiseen totuttu jo aikaisemminkin, ja siellä on varmasti edellytyksiä myöskin, mutta kun meillä kerran tietoliikenneyhteydet paranevat, meillä on edellytyksiä tehdä töitä paikkariippumattomasti, niin annetaan sille ihan reilusti mahdollisuudet. Tämä on aluepolitiikan kannalta äärimmäisen tärkeä asia.

Aluepolitiikkaan liittyy myös se, että meillä hyödynnetään niitä luonnonvaroja, mitä tuolla maakunnissa eri puolilla on, ja nämä metsät ovat aivan keskeinen osa sitä. Jos meillä ei metsäteollisuus investoi eikä sitä kautta muodostu vientituloja, niin sen jälkeen meillä on kyllä hyvin vaikeat ajat edessä, eli metsätalouden investointeihin pitää valtionhallinnon puolelta kannustaa kaikin mahdollisin keinoin. Se, että ainespuu, se tukki ja jalostettava puu, mahdollisimman korkealla asteella jalostetaan ja hyödynnetään, on aivan keskeistä. Mutta sitten näitä sivuvirtoja, joita tulee, käytetään energiaksi, kuin myös sitten pienpuuta. Metsähoidollisesti meidän pitää tehdä ajoissa toimenpiteet, ja tässä on myöskin energiateollisuuden meille erittäin tärkeätä ja välttämätöntä polttoainetta, jonka tukipolttoaineena sitten turve luonnollisesti toimii. Tämäkin on semmoinen kirous, mitä täällä kokoomuksenkin suunnalta aina nostetaan esiin, mutta hyvänen aika, ihmiset, tässä on tuhansia työpaikkoja tuolla maakunnassa kiinni meillä, ja se puu palaa puhtaammin, kun siinä on turve tukipolttoaineena mukana. Sen lisäksi tekniikka kehittyy, savukaasupesurit ja niin edelleen. Olen tähän aiheeseen hyvinkin paljon tutustunut. Pidetään niistä vahvuuksista kiinni, mitä meillä siellä on, huoltovarmuudesta, energiaomavaraisuudesta, työllisyydestä. Ne ovat kaikki niitä meille keskeisiä asioita.

Herra puhemies! Ihan loppuun vielä: Se, mikä tietysti tähän TEMin alaan kuuluu vahvasti, on matkailu. Matkailussa meillä on hurja potentiaali Suomessa. Meillä on erilaisia hyviä matkailukohteita. Itse tulen vahvalta matkailupaikkakunnalta Ähtäristä, ja tähän on haluttu panostaa, saada kansainvälisiä turisteja, kotimaisia turisteja. Meidän jokaisen kannattaisi tehdä vielä enemmän kotimaan matkoja, käyttää siihen rahaa, koska tällä on valtavat välilliset työllisyysvaikutukset näille paikkakunnille, missä matkailu on vahva. — Kiitos.

20.34 Tuomas Kettunen kesk: Arvoisa puhemies! Edustaja Heikkinen toi tuossa esille näitä kunnianhimoisia ilmastotekoja, ja täytyy vielä muistuttaa, mitä muuta tämän kivihiihden poistamisen lisäksi hallitus tulee tekemään: biotaloutta, kiertotaloutta. Hallitus esittää biokaasun käyttöä liikenteessä ja energiantuotannossa biokaasuohjelman toimeenpanolla, ja biokaasuohjelmaan varataan se 5 miljoonan euron lisämääräraha jo ensi vuodelle, ja hallitus päättää varata kokonaisuuteen 25 miljoonan euron lisämäärärahan sitten jatkossa.

Mutta haluan myös ottaa esille tämän metsätalouden, nimittäin tässäkin salissa on käyty tätä keskustelua ja on tuotu esille, riittävätkö meidän metsävarannot. Nyt täytyy muistaa myös se, mitä ministeri Lintilä toi tässä aikaisemmin päivällä esille. Bruttokansantuotteesta 40 prosenttia tulee viennistä, ja metsäteollisuus on iso vientiteollisuus. Selluteollisuus — nämä tulevaisuuden biotuotetehtaat — on yksi ratkaisu ilmastomuutoksen ehkäisemisessä, nimittäin nämä biotuotetehtaat tekevät sivuvirtoina jo sähköä siihen malliin, että säh-

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

köä syntyy silloinkin, kun ei tuule. Ja täytyy muistaa, että sinne sellukattilaanhan ei mene mikään tukkipuu vaan se kuitupuu, roskapuu, ja kun se kuitupuu saadaan tuolta metsästä hyötykäyttöön, niin metsät sitten kasvavat ja sitä kautta tulee sitä tukkipuuta, millä sitten edistämme mekaanisen puuteollisuuden kautta puurakentamista.

Tämä jos mikä on sitä edistyksellistä ilmastonmuutoksen ehkäisemistä, ja hallitus tekee toimenpiteitä ja työtä sen eteen, että tällä hallituskaudella nämä asiat menevät eteenpäin.

20.37 Sofia Vikman kok: Arvoisa puhemies! Edustaja Kiljuselle täytyy todeta, että kyse on siitä, aikooko hallitus tosissaan nostaa työllisyyttä ja pitää kansalaisille antamansa lupaukset. [Kimmo Kiljunen: Aikoo! — Tuomas Kettunen: Kyllä! — Kim Berg: Kyllä!] Te ette ole vastanneet kysymykseen, millä keinoin te saavutatte 60 000 uutta työllistä — nimittäin sen 60 000 uutta työllistä vaatii se, että teidän hallitusohjelmanne on uskottavalla pohjalla. Jos työllisyys ei nouse, jos näitä toimenpiteitä ei tule, teidän koko ohjelmaltanne putoaa jo ensi vuoden aikana pohja, ja se tarkoittaa todennäköisesti sitä, että koko hallitus ajautuu kriisiin, koska jo nyt hallituspuolueet ovat linjanneet esimerkiksi keskustan suulla, että jos työllisyystoimia ei tule, niin myöskään näitä luvattuja menolisäyksiä ei voida tehdä. Eli missä ovat teidän työllisyystoimenne? Niitä me täällä peräänkuulutamme.

Nimittäin on niin, että eduskunnan riippumattoman tietopalvelun mukaan tosiaankin hallituksen ensi vuoden talousarvion vero- ja sosiaaliturvamuutokset laskevat työllisyyttä 5 000 hengellä. Sitä te ette pääse pakoon. Hallitus synnyttää lisää työttömyyttä, kun sen pitäisi vähentää työttömyyttä. Hallitus ottaa lisää velkaa, kun sen pitäisi vähentää velanottoa, ja tämä on leikkaamista tulevalta sukupolvilta. Tämän vuoksi me peräänkuulutamme työllisyystoimia, ja kokoomus on myös omat toimenpiteensä esittänyt. [Tuomas Kettunen: Mitkä ne ovat?] — Ne löytyvät meidän vaihtoehtobudjetistamme, ja niille on laskettu uskottavat työllisyysvaikutukset eduskunnan tietopalvelun toimesta, ja ne ovat, arvoisa hallitus, vapaasti teidän käytettävissänne.

20.39 Seppo Eskelinen sd: Arvoisa puheenjohtaja! Ajattelin, että en tässä osiossa käytä puheenvuoroa, mutta edustajat Heikkinen ja Vikman kyllä kannustavat nyt tämän puheenvuoron käyttämään. [Kimmo Kiljunen: Antaa palaa!]

Onneksi politiikassa on eroja ja hallituksissa on eroja. Kokoomuksen työllisyyspolitiikka on leikkauspolitiikkaa. Te siis säästätte 500 miljoonaa viemällä työttömien eläkkeet. Ansiosidonnaisesta työttömyysturvasta ei teidän mallissanne kertyisi eläkettä enää ollenkaan. Näinkö kipeästi te sitten sinne suurempiin tuloluokkiin niitä veronalennuksia haluatte, että otatte siltä pienituloiselta suomalaiselta ja edistätte edelleen eläkeköyhyyden lisääntymistä? Sen lisäksi te leikkaatte 598 miljoonaa euroa toimeentulosta, asumistuesta, työttömyysturvasta eli kaikkein köyhimmältä viidennekseltä. Tulot tippuvat, ja vähävaraiset joutuvat ahdinkoon. Tämäkö on teidän ykköstyöllisyystoimenne: ajaa pienituloiset suomalaiset kriisiin? Ihmettelen kovasti. Te tartutte vain tähän 5 000 lisätyöttömän lukuun, mutta meidän työllisyysohjelmamme on aivan muuta, kun otetaan tämä irti siitä ja niitä toimenpiteitä sitten käynnistetään. [Janne Heikkinen: Mitkä ne luvut on?]

Aluepolitiikan osalta tämä hallitus tekee enemmän kuin yksikään hallitus pitkiin aikoihin. Aluepolitiikkaa ovat liikennepolitiikka, koulutuspolitiikka, ja tällä hallituksella on huikeat panostukset sinne. Koulutusleikkaukset: miljardi viime hallituskaudella leikattiin koulutuspolitiikasta ja samalla aluepolitiikasta — 1 miljardi — ja nyt tämä hallitus laittaa jo ensimmäisenä vuonna sinne 350 miljoonaa lisää rahaa. Palautetaan maakunnan kehittä-

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

misrahaa maakuntaliitoille työkaluksi. Jatketaan AIKO-ohjelmaa eli alueellisia innovaatioita ja kokeiluja ja kaupunkisopimusmenettelyä — 22 miljoonaa — millä on saatu äärimmäisen hyviä tuloksia kaupunkiseuduilla, ja erityisesti näillä ohjelmilla on vahvistettu niitä osaamisalueita, niin kuin Pohjois-Karjalassa metsäosaamista. Siis tämä on sitä oikeata aluepolitiikkaa, millä saadaan sitten kumipyörät pyörimään tuolla maakunnissa.

20.41 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Työllisyystoimia todellakin tarvitaan. Jotta pääsemme siihen 75 prosentin työllisyystavoitteeseen, kyllä tarvitaan toimia. Hyvä, että aktiivimalli purettiin. Siitä kaikki olemme varmasti täällä olleet yhtä mieltä, ja se on ollut tosi hyvä.

Meillä on paljon Suomessa työtä, josta ei välttämättä huomata, että joku sen tekee, ja yleensä se liittyy ihmisen hoitamiseen, vanhustenhoitoon ja omaishoitoon. Perussuomalaisille on erittäin tärkeää, että perhehoitoa saadaan kehitettyä entisestään ja yhä useampi, monesti juurikin hoiva-alan henkilö, perustaa perhehoitoyrityksen, esimerkiksi hoitaa vanhuksia omassa kodissaan, että tätä työtä tuetaan ja annetaan riittävästi sitä signaalia, että työ on arvostettua. Siihen liittyvät esimerkiksi perhehoitajien palkkaus, työolot, tukeminen.

Sitten ovat myös omaishoitajat, ja paitsi että olemme esittäneet vaihtoehtobudjetissamme omaishoitajan tuen palkkiota verovapaaksi, olen tehnyt myös lakialoitteen. Tämä on toistoa viime kaudelta, ja se liittyy siihen, että omaishoitajalla tulisi olla mahdollisuus jäädä työelämästä omaishoidon vapaalle silloin, kun sen aika on. Nykyinen työsopimuslakihan sanoo, että työnantajalla on mahdollisuus antaa tätä vapaata, ja kun se ei ole velvoittavaa, niin tein siitä kirjallisen kysymyksen, jossa todettiin, että tätä ei välttämättä tiedetä. Eivät nämä työssä olevat ihmiset tiedä sitä mahdollisuutta, että he voisivat edes yrittää päästä omaishoidon vapaalle, ja silloin kun on selkeä omaishoidon sopimus, silloin on ymmärrettävää, että voisi jäädä työelämästä pois siksi hetkeksi hoitamaan läheistään. Se toki koskee kaikenlaista omaishoitoa, mutta myös näitä äkillisiä, lyhyempiä hoivahetkiä, kuten esimerkiksi saattohoitoa, josta eduskunnassa on puhuttu ja josta seuraavassa asiakohdassa sitten myös varmasti puhutaan, niin että sillä hetkellä, kun hoidon tarve on suuri, läheinen voisi jäädä hoitamaan sitä läheistään.

No, sitten kysytään näin, että no, milläs palkalla sitä sitten. No, tulisi se omaishoidon tuki, mutta kyllä myös sitä on mietittävä tulevaisuudessa, millä tavalla se käteen saatava korvaus ja raha olisi suurempi kuin tällä hetkellä. Onko se sitten omaishoidon tuki, joka on verovapaa, vai olisiko se kokonaan Kelalta erillinen korvaus, että se yltäisi siihen työtuloon saakka. Mutta omaishoito säästää yhteiskunnan varoja. Se on inhimillisesti oikea tapa. Se on hyvä, hellä, lämmin tapa hoitaa sitä läheistä kotona, ja kun hallitus on linjannut, että työelämän ja omaishoidon yhteensovittamista lisätään — näin olen ymmärtänyt — toivoisin sitten kuulevani, millä tavalla tämä tullaan tekemään. Millä tavalla työssäoloa ja omaishoitoa voidaan yhdistää, että se olisi jokaiselle sitten joskus mahdollista? Uskokaa tai älkää, mutta jossakin vaiheessa me kaikki olemme omaishoitajia, [Puhemies koputtaa] eli tehdään päätöksiä siihen varautuen.

20.44 Mia Laiho kok: Arvoisa puhemies! Halusin tässä ottaa esille tämän 6Aika-hankkeen, jonka edustaja Ikonen nosti esille. Tämä hankehan kehittää uusia, fiksumpia palveluja ja toimintamalleja nimenomaan kaupunkiseuduille, ja siinä ovat mukana Helsinki, Espoo, Vantaa, Tampere, Turku ja Oulu. Sen rahoitukseen osallistuvat näitten kaupunkien li-

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

säksi Euroopan aluekehitysrahasto, Euroopan sosiaalirahasto, valtio omalta osuudeltaan ja erilaiset hankekumppanit, joita siinä on mukana.

Tästä on saatu erittäin hyviä kokemuksia. On löydetty uusia innovatiivisia tapoja tuottaa palveluita myöskin liikennetarkoituksiin. Ennen kaikkea myös ilmastotavoitteiden saavuttamisessa kaupungit ovat tehneet hyvää yhteistyötä. Kuten tiedämme, niin kaupungeissa asuu kuitenkin merkittävä määrä Suomen väestöstä, jolloinka kaupunkien elinvoimaisuudella ja sillä, miten palvelut ja järjestelmät, yhteiskuntarakente siellä toimivat, on hyvin suuri merkitys Suomen kannalta ja työpaikkojen saatavuuden ja ylipäänsä elinvoimaisuuden kannalta. Sen takia olisi todella tärkeää, että tämän mallin jatko menisi tällä entisellä järjestelyllä.

Myöskin edustaja Tiina Elo toi esille huolensa tämän 6Aika-hankkeen osalta. Sen verran tässä haluaisin sanoa, että tähän on sitten, jos EU-rahoitus siihen saadaan, hallituksen käsissä, miten se raha kaupungeille jaetaan — kyse on tietenkin hallituksen päätöksestä jatkossa, jos EU-tuki siihen tulee. Nämä isot kaupungit ovat kuitenkin valmiit sitä myös itse rahoittamaan, ja EU:llekin on tietenkin merkitystä sillä, miten potentiaalisia kohteita tässä haussa on.

Haluan tässä vielä ottaa esille tämän edustaja Juvosen nostaman tuetun hoivavapaan, mikä on myöskin tärkeä asia, mitä kokoomus on myöskin nostanut esille. Olisi tärkeää, että jos omainen äkillisesti esimerkiksi sairastuu, niin olisi mahdollisuus jäädä häntä hoitamaan ja sitä voitaisiin myös tukea. Yhteiskunnan kannalta se kuitenkin kokonaiskustannuksiltaan tulisi varmasti edullisemmaksi.

20.47 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Heikkinen ojensi minua kohteliaasti esiintymään hieman maltillisemmin suhteessa tähän hallitusohjelmaan, joka on kuulemma täynnä selvityksiä. Lähdetäänkö siitä liikenteeseen, että tietysti meidän kannattaa opettaa toinen toisiamme? Ja mielelläni kuulen ohjeistuksia. Itselleni sanon näin, että paras paikka kuitenkin on aina katsoa peiliin ja sieltä oppii kaikkein eniten.

Ehkä tästä itse asiasta, siitä, että selvityksiä on runsaasti: Eikö se, että hallitusohjelmassa painotetaan, että me selvitämme asioita, osoita nimenomaan maltillista lähestymistapaa? Ei rynnätä soitellen sotaan vaan halutaan asiat huolellisesti tutkia, selvittää ja siltä pohjalta tehdään sitten päätökset, jotka johtavat myöskin kestävämpiin lopputuloksiin. Tämä osoittaa malttia, ja minäkin haluan sen hyvin maltillisesti teille ilmaista, että tämä on se hallituksen peruslähtökohta.

Sisältö on kuitenkin hyvin selkeä siellä. Tällä hallitusohjelmalla olemme luonnollisesti panostamassa työllisyyteen, se on tässä peruslähtökohta, mutta myöskin sillä tavalla budjetti on rakennettu, että me pyrimme tulojaon tasaamiseen, se on selkeä lähtökohta tässä. Hienoa on myöskin se, että 70 prosentilla kotitalouksista tulot nousevat.

Täällä edustaja Vikman viittasi siihen, että velkaantumista, velkaantumista, se tehdään — käyttitte termiä — leikkaamalla tulevilta sukupolvilta. Minusta edustaja Eskelinen täällä muotoili melkoisen hyvin, kun viittasi teidän toimianne silloin, kun te olitte hallituksessa viime kaudella. Te leikkasitte silloin nykyisiltä ihmisiltä. Minä voin viitata suoraan teidän hallitusohjelmaanne, budjettiesitykseennekin: senkin perussisältö on leikata nykyisiltä sukupolvilta, nykyisiltä eläviltä ihmisiltä ja vielä hyvin olennaisesti, epäsolidaarisesti sillä tavalla, että te todella leikkaatte kaikkein haavoittuvimmilta ihmisiltä suomalaisessa yhteiskunnassa. Me emme tee sitä. Meillä on ero, te olette aivan oikeassa. Teidän esityksenne on erilainen kuin meidän, ja nyt me tätä puolustamme täällä maltillisesti.

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

20.49 Ari Koponen ps: Arvoisa herra puhemies! Työllisyystoimet ovat kyllä todella tervetulleita, sillä Suomen Pankin ennusteen mukaan talouskasvu hidastuu ensi vuonna 0,9 prosenttiin. Pankin mukaan korkeasuhdanne on ohi Suomessa ja kasvu hidastuu. Myöskään työllisyys ei Suomen Pankin arvion mukaan kasva ensi vuonna.

Mutta kuten edustaja Kiljunen toivoi, niin palataan tähän, kun joulupukki vuoden päästä kolkuttelee ovella.

20.50 Johannes Yrttiaho vas: Arvoisa puhemies! Täällä on puhuttu ilmastopolitiikasta ja oltu huolissaan ilmastotoimien vaikutuksesta talouteen ja työllisyyteen. Varmasti huoli on perusteltu, mutta niin toki ovat hiilipäästöjä vähentävät ja nieluja kasvattavat ilmastotoimetkin. Tilanne on vaikea. Eräs keino, jolla päästöjä voitaisiin vähentää globaalisti ja myös Suomessa, on huomion kiinnittäminen sotilaallisen toiminnan aiheuttamiin päästöihin, näiden määrätietoinen vähentäminen. Tässä jokainen valtio voisi tehdä osuutensa. Kioton ilmastopimuksen mukaan armeijan päästöjä ei tarvinnut ilmoittaa. Pariisin sopimukselta tämä säännös on poistettu, joskaan sotilasvoimien päästöjä koskevaa sääntelyä siinä sopimuksessa ei ole.

Sotilastoiminta aiheuttaa 6 prosenttia maailman kasvihuonekaasupäästöistä. Yksin Yhdysvaltojen armeijan päästöt ovat suuremmat kuin monien valtioiden, siis monien kansantalouksien, esimerkiksi Suomen. Suomen Puolustusvoimien energia- ja ilmasto-ohjelman mukaan Puolustusvoimien hiilidioksidipäästöt olivat 277 000 tonnia vuonna 2017. Tästä sotilasilmailun osuus on 52 prosenttia. HX-hankkeessa vahvoilla olevan amerikkalaisen F35-hävittäjän ilmastopäästöt yhden tehtävän osalta ovat 28 hiilidioksiditonnia, kun keskivertosuomalaisen aiheuttamat hiilipäästöt vuodessa, siis vuodessa, ovat 10,3 hiilidioksiditonnia. Näissä hävittäjiä koskevissa luvuissa on siis huomioitu käytöstä aiheutuvat päästöt, ja näiden lisäksi tulee huomioida tietenkin aseiden valmistuksesta aiheutuvat päästöt.

Arvoisa puhemies! Jos todella ollaan huolissaan ilmastosta, tulee HX-hanke ja Suomen armeijan päästöt ilman muuta ottaa kriittiseen tarkasteluun. Me, jotka haluamme vähentää päästöjä, ajamme muiden, pienemmän hiilijalanjalan aselajien hankintoja hävittäjiä korvaamaan. Ja ehkä ne ilmastoskeptiset, jotka ovat huolissaan ennen muuta talouselämästä, voivat tehdä saman: vähemmän hävittäjiä on vähemmän rasitetta valtion- ja kansantalouteen, enemmän tilaa tuottaville investoinneille. Ja päästöjen väheneminen armeijan toiminnassa antaa ehkä aikaa ja pelivaraa muiden päästölähteiden kuriin laittamiseen. — Kiitoksia, puhemies.

20.53 Sofia Vikman kok: Arvoisa puhemies! Sen sijaan, että syytellään kokoomusta täällä oppositiossa, olennaista olisi kuulla, millä hallitus nostaa työllisyyttä 60 000 hengellä. Nimittäin hallituksen työllisyystavoite on tällä hetkellä, tämän hetken arvioiden mukaan, noin 68 000 työllisen päässä. Kokoomus haluaa parantaa työttömän asemaa, ja se näkyy myös meidän vaihtoehtobudjetissamme. Parhaiten työkykyisen, työhaluisen työttömän aseman parantaminen onnistuu työllistymisen kautta. Siksi meidän vaihtoehdossamme panostetaan siihen, että 60 000 suomalaista enemmän on töissä. Sen sijaan hallituksen vaihtoehto näyttää työllisyyttä vähentävän.

No, mitä kokoomus tekisi: sen sijaan, että uskoisimme siihen, että passivoitamme ihmisiä kotiin ja maksamme aina vaan lisää tukea, niin tähtäämme siihen, että työkykyinen ihminen voisi työllistyä. Kokoomus haluaa antaa työttömille lisää tukea työnhakuun. [Tuomas Kettunen: Hyvä!] Meistä tämä on kestävä keino parantaa työttömien tilannetta. Siksi

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

esitämme hallitusohjelmassa työttömien pysyviin palveluihin tehtävän panostuksen tuplaamista 9:stä 18:aan miljoonaan, esimerkiksi. Esitämme paljon muitakin keinoja työllisyyden parantamiseksi.

Tämä meidän vaihtoehtomme, kokoomuksen vaihtoehto, osoittaa, kuinka valtava vaikutus paremmalla työllisyydellä on. Kun koko julkinen talous vahvistuu yli 2 miljardilla, siis kokoomuksen vaihtoehtobudjetissa, voimme keventää ihmisten verotusta, otamme miljardin vähemmän velkaa, ja silti rahaa riittää tärkeisiin kohteisiin. [Tuomas Kettunen: Keneltä leikataan?] Me tarvitsemme nämä työpaikat, joiden perään me nyt kysymme. Me tarvitsemme nämä työpaikat, jotta rahat riittävät laadukkaaseen koulutukseen, perheiden palveluihin ja ikäihmisten hyvään hoivaan.

20.56 Janne Heikkinen kok: Arvoisa puhemies! Tässä edustaja Kiljunen opetti hienosti sen, mitä selvittäminen voi parhaimmillaan olla. Se, minkä takia minä olen henkilökohtaisesti huolissani näin runsaasta selvittämisen määrästä, on luonnollisesti se, että ihmiset yleensä projisoivat omia toiveitaan näitä selvityksiä kohtaan ja luottavat siihen, että hallitus myös tekee sen, mitä se selvittää, ja tämä yleensä aiheuttaa laajalti myös epäuskoa politiikkaan jatkossa, jos nämä toiveet eivät toteudu kansan keskuudessa.

Arvoisa puhemies! Olen oppinut tuntemaan myös edustaja Eskelisen kokeneena, rauhallisena ja analyttisenä vaikuttajana, jolla on varmasti numerot hallussa. Siksi ihmettelen, miksi edustaja Eskelinen kritisoi voimakkaasti riippumattoman eduskunnan tietopalvelun ekonomistien laskelmia budjetin työllisyysvaikutuksista mutta ei samaan hengenvetoon suostu esittämään tai halua esittää sitten niitä oikeita lukuja, joita hän kuvaa mahtipontisesti täällä historiallisiksi. Pidän tätä kritiikkiä kummallisena myös siitä näkökulmasta, että vielä viime kaudella, SDP:n itsensä ollessa oppositiossa, te turvauduitte lukuisia kertoja eduskunnan tietopalvelun ammattitaitoon. [Toimi Kankaanniemi: Kyllä!] Jos epäilette näiden taloustieteilijöiden näkemyksiä, mihin teillä on tietysti täysi vapaus, niin olisi varmaan myös rehellistä luopua tiedemyönteisyydestä puhumisesta siinä kohtaa. En minä lakkaa kyllä ihmettelemästä sitä, miksi taloustieteen valtavirta on aina ensimmäisenä uhrina alttarilla, jos se ei tue omia poliittisia suosituksia, kun ollaan vallassa. Meillä Pohjois-Suomessa sanotaan, että tyhjat tynnyrit kumisevat äänekkäimmin, ja jotta asiantila ei olisi näin hallituksen työllisyyspolitiikan osalta, niin tuokaa nyt ne luvut rohkeasti esiin, ja käydään siitä sitten keskustelu.

20.58 Petri Huru ps: Herra puhemies! Edustajat Kettunen ja Heikkinen puhuivat ilmastotavoitteista ja niiden kohdalla kivihiilestä ja siitä luopumisesta. Käsitin melkein niin, että kumpi haluaa ottaa isomman sulan hattuunsa siitä, että siitä on luovuttu.

Tähän luopumiseen haluaisin sen verran kuitenkin sanoa, että samaan aikaan, kun me Suomessa luovumme kivihiilivoimaloista, niin länsirannikolla Porissa ja Kristiinankaupungissa oli kivihiilivoimalat, jotka olivat tehoreservissä, jonne ne eivät edes kelpaa enää, ja jos Kristiinankaupungin voimala mahdollisesti saadaan myytyä, niin se myydään suuntana ilmeisesti Kaukoita, eli jos ei täällä kelpaa edes tehoreserviin, niin se saadaan myytyä Kaukoitään, ja siellä se jauhaa sähköä 24/7, 365. Samaa aikaan rakennetaan 59 maahan 1 200 uutta kivihiilivoimalaa. Haluan tällä vain sanoa sitä, että ilmastotavoitteet ovat toki tavoiteltavia. Tehdään ilmastotekoja, mutta mietitään, miten niitä tehdään, eli käytetään maalaisjärkeä niissä eikä potkita omaa teollisuuttamme nilkoille. Se olisi ehkä taloutemme kannalta se järkevin tapa tehdä sitä. Jos samaan aikaan vielä lopetamme turpeenpolton, ku-

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

ten hallitus esittää, niin ajamme energiatalouttamme ja energiaomavaraisuuttamme yhä suurempiin ongelmiin.

21.00 Tuomas Kettunen kesk: Arvoisa puhemies! Oppositio tivaa näitä työllisyystavoitteita. [Janne Heikkinen: Ja lukuja!] — Ja lukuja. — Lähdetään vääntämään pikkuisen rautalangasta.

Ensinnäkin nyt pitää lähteä siitä liikenteeseen, että tämä hallitusohjelma on hyvä yrittäjien ja yritysten kannalta, ennustettavuuden ja vakauden osalta. Tässä salissa on jo tänä päivänä monta kertaa tuotu näitä asioita esille, mutta haluan vielä kerran oppositiolle tuoda. Toteutetaan kaksinkertainen poisto-oikeus kone- ja laiteinvestoinneille. Hallitus toteuttaa listaamattomien kasvuyritysten henkilöstön palkitsemista koskevan uudistuksen, parantaa Finnvera Oyj:n takausjärjestelmää, vahvistaa Business Finlandin resursseja. Nämä ovat eräitä toimia sen suhteen, miten yrittäjille luodaan sitä vakautta ja positiivista toivon näköalaa tulevaisuuteen, annetaan yrittäjille se tulevaisuudennäkymä, että täällä kannattaa yrittää ja sitä kautta palkata lisää tekijöitä nostattamaan sitä bruttokansantuotetta ja näin ollen tuomaan lisää rahaa tähän valtioon.

Ja täytyy vielä muistuttaa oppositiota siitä, mitä tulee työn tekemiseen. Tämä hallitus: ansiotuloverotukseen tehdään ansiotason nousua vastaava indeksitarkistus, jolla estetään verotuksen kiristymisen palkkojen yleisesti noustessa. Ja vielä jos lukuja haluatte, arvion opposition edustajat, niin tosiasiaa hallitusohjelmassa sovitun mukaisesti ansiotuloverotusta kevennetään 200 miljoonalla eurolla.

Arvoisa puhemies, minä eilen toin täällä salissa esille näitä työllisyyteen vaikuttavia toimenpiteitä, eli julkisiin työvoima- ja yrityspalveluihin on tulossa se 29 miljoonaa euroa enemmän kuin tänä vuonna, mutta eilen se ei oppositiolle kelvannut. Te ilmoititte, että tämä vain lisää byrokratiaa ja kasvattaa julkisen talouden menoja, mutta tänä päivänä se oppositiolle käykin — ja hyvä niin, koska nämä ovat niitä toimenpiteitä, joilla me saamme tätä työllisyyden hoitoa vietyä eteenpäin. Pitkäaikaistyöttömiä kuntakokeilujen kautta saadaan työelämän piiriin, ja mikä parasta, ei pelkästään niissä taloudellisissa luvuissa vaan niissä ihmiselämissä, että ne pitkään työttömänä olleet saavat asianmukaisen palvelun ja sitä kautta pääsevät työelämään, ja, arvoisa puhemies, siinä vaiheessa kansantalous kiittää.

21.02 Kim Berg sd: Arvoisa puhemies! En ajatellut lähteä tähän, mutta nyt tuntuu, että on pakko lähteä. Täällä on nyt penätty näitä työllisyystoimia. Hallituksella on tosiaan 25 kohdan lista, niin luetaan nyt niitä vähän jo täällä läpi.

Hallitus saa ensinnäkin tammikuussa iltakoulussa arvion kolmikantaisten työryhmien työn etenemisestä ja esityksestä työllisyyden parantamiseksi. Hallitus esittää pieni- ja keskituloisille hallitusohjelman mukaista ansiotuloverotusta. Hallitus käynnistää työllisyyspalvelujen alueelliset kuntakokeilut. Palkkatuki uudistetaan, sen käyttöä yrityksissä lisätään merkittävästi. Vuoden 20 alusta lähtien todetaan nopeat toimet palkkatuen pullonkaulojen poistamiseksi ja käytön lisäämiseksi. Käynnistetään rekrytointitukea koskeva kokeilu, jolla edistetään työttömien nopeaa työllistymistä, uusien työnantajayritysten syntyä ja yritysten kasvua alentamalla yksinyrittäjien ja mikroyritysten kynnystä rekrytoida. Työttömyysturvaa ja työttömien palveluita sekä työnhakuvelvoitetta uudistetaan tukemalla työttömyysjaksojen lyhentymistä ja lyhytaikaisen työn vastaanottamista sekä työnhakuun kannustamista. Selvitetään mahdollisuus siirtää pääosa TE-toimistojen työttömyysturvatehtävistä Kansaneläkelaitoksen ja työttömyyskassojen hoidettavaksi. Toteutetaan osatyöky-

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

kyisille suunnattu työkykyohjelma, jolla helpotetaan heidän työllistymistään. Otetaan käyttöön osatyökyvyttömyyseläkkeen lineaarinen malli osatyökyvyttömyyseläkkeellä olevien työnteon kannusteiden parantamiseksi ja kannustinloukun poistamiseksi. Hallitus laatii aiempia valmisteluja hyödyntäen mielenterveysstrategian, joka näkee mielenterveyden pääomana, turvaa mielenterveysoikeudet ja -palvelut, linkittää ne olemassa oleviin rakenteisiin. Hallitus antaa syksyllä 2019 esityksen työttömyysturvan lisäpäiväoikeuden alaikärajan nostamiseksi, joka on tullut yhdellä vuodella. Hallitus antaa esityksen aktiivimallin kumoamisesta, se on tullut. OKM ja TEM valmistelevat pikaisessa aikataulussa ehdotukset lyhyempien koulutuskokonaisuuksien mahdollistamisesta työssäkäyvien ja työttömyysuhan alla olevien tueksi. Perustetaan työryhmä nuorisotakuun toimeenpanon varmistamiseksi, työ käynnistyy. Hallitus helpottaa ulkomaalaisten tutkijoiden ja Suomessa opiskelevien korkeakoulututkinnon suorittaneiden sekä heidän perheidensä maahan jäämistä uudistamalla lupakäytäntöjä ja sujuvoittamalla oleskelulupaprosesseja sekä vahvistamalla korkeakoulujen ja työelämän vuorovaikutusta. Edistetään työvoiman ulkopuolella ja heikossa työmarkkina-asemassa olevien maahanmuuttajien työllistymistä laajentamalla maahanmuuttajien moniammatillisten osaamiskeskusten toimintaa. Käynnistetään laaja-alainen kansainvälisen rekrytoinnin ohjelma. Hallitus käynnistää kunnianhimoisen työperäisen maahanmuuton kokonaisuudistuksen, joka tähtää merkittävään työllisyyden kasvuun. Yritysten ulkomaalaisten avainhenkilöiden Suomeen tuloa helpotetaan siten, että avainhenkilöiden palkkaa koskeva [Puhemies koputtaa] lähdeverolaki säädetään pysyväksi ja lähdeveroprosenttia [Puhemies koputtaa] ehdotetaan alennettavaksi. — Arvoisa puheenjohtaja, tulen pönttöön jatkamaan. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle — Välihuutoja — Ari Koponen: Neljä ensimmäistä jäi kuulematta! — Eduskunnasta: Koko rahan edestä!] — Viimeksi jätin kesken.

Arvoisa puheenjohtaja! Kiritetään luovien alojen työllisyyden kasvua Business Finland -ohjelman avulla. Paikallisen sopimisen edistämiseen liittyviä esityksiä tuodaan hallitukselle kehysriihen keväällä 2020. Työ- ja elinkeinoministeriö selvittää, miten TE-palvelut voivat neuvonnan keinoin nykyistä paremmin tukea osuuskuntamuotoista työllistymistä. Hallituksen yrittäjyysstrategian tavoitteena on monipuolistaa elinkeinorakennetta ja kannustaa kasvuun erityisesti pk-yrityksiä siten, että sekä kasvuhakuisten pk-yritysten määrä kasvaa koko Suomessa että yritykset kasvavat kaikilla toimialoilla kannattavasti ja sitä kautta luovat työllisyyttä ja hyvinvointia kattavasti koko Suomeen. Työvoiman liikkuvuutta edistääkseen hallitus antaa vielä eduskunnalle esityksen, jossa säädettäisiin puolet työnantajan maksamista muuttokustannuksista verovapaiksi. — Kiitos.

21.07 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Ja kun minä luulin, että vakuuttamalla, että tuplapoistot ovat yksi konkreettinen työllistämistoimi, olisin pystynyt vakuuttamaan opposition siitä, että hallitus todella tekee konkreettisia toimia. Kiitos, edustaja Berg — huhhuh, olipa uuvuttava lista.

Arvoisa puhemies! Minä meinasin vetää tämä puheenvuoroni pois, koska oletan, että me kaikki istumme tässä salissa emme enää tämän pääluokan vuoksi vaan seuraavan pääluokan vuoksi. Edustaja Juvonen on ainakin siitä puhunut jo moneen kertaan. Haluaisin oikeastaan vielä vain nyt viimeisenä lauseena sanoa tästä Heikkisen toteamuksesta, että kun selvityksiä paljon tehdään, niin ihmiset projisoivat niihin selvityksiin toiveitansa, ja jos ne jäävät toteuttamatta, niin tämä uskottavuuskynnys tässä tulee. Näinhän tietysti on, mutta

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

eihän tässä hallitus ole näitä selvityksiä tekemässä muusta kuin siitä syystä, että halutaan toteuttaa ne asiat. Ne nyt vaan selvitetään. Tämä on se lähtökohta.

Näistä laskelmista vielä, 5 000:sta ja tietopalvelun laskelmista: Emme me ole niitä kritisoimassa, että se laskelma olisi sinänsä väärä. Me olemme ainoastaan todenneet, että se laskelma on rajoittunut, ja tämän minä halusin sanoa.

Minä en ainakaan tässä pääluokassa käytä, arvoisa puhemies, enää yhtään puheenvuoroa.

21.08 Janne Heikkinen kok: Arvoisa puhemies! Täällä edustaja Huru kuvaili sitä, että täällä oltaisiin Kettusen kanssa hakemassa sulkaa hattuun kivihiilen kieltämisestä. No meistä ei luonnollisestikaan kumpikaan täällä ollut siitä päättämässä, mutta toki me olemme isänmaallisina ihmisinä Kettusen kanssa ylpeitä siitä, että tämmöistä mustaa kivihiiltä ei täällä enää jatkossa tulisi polttamaan vaan meidän energiamme olisi sinivalkoista, ja uskon, että se on myös perussuomalaisillekin tärkeä asia.

Puhemies! Sitten jos mennään vielä kuitenkin takaisin työllisyyspolitiikkaan, niin edustaja Zyskowicz sanoi Helsingin Sanomissa: ”Kansanedustaja Ben Zyskowicz kuvaa tilannetta historialliseksi. ’En 40-vuotisen urani aikana muista nähneeni tällaista hallituksen budjettia, joka vähentää työllisyyttä. Ajatelkaa, jos hallitus ei tekisi mitään, meillä olisi enemmän työpaikkoja.’” Voin sikäli yhtyä tähän Zyskowiczin ajatukseen, että en toivo näkeväni oman tulevan 40 vuoden urani aikana enää sellaista hallitusta, joka vähentää tässä maassa työllisyyttä omalla budjetillaan.

21.09 Arja Juvonen ps: Arvoisa puhemies! Kyllä juuri on näin, että perussuomalaiset kannattavat sinivalkoista työllisyyspolitiikkaa.

Mutta täällä on pakko ottaa kantaa nyt verotukseen, kun täällä kuulin, että verotus ei nouse. Hallitushan on puolustanut kovasti ensi vuoden budjettia ja korostanut, että ensi vuonna pieni- ja keskituloisten verotus kevenee, mutta eilen Elinkeinoelämän valtuuskunta Eva antoi selvityksen ja kertoi, että palkansaajien kokonaisveroaste kohoaa lähes kaikissa kunnissa, kun tienaa yli 2 650 euroa, elikkä näillä kuukausituloilla, ja että palkkatulojen verotusta kiristävät merkittävimmin vakuutettujen sosiaalivakuutusmaksujen korotukset ja kaikkien palkansaajien kulutuksen veroaste nousee. Nämä ilmenevät myös Evan verokoneesta, ja se on päivitetty vuoden 2020 luvuilla.

Kun täällä puhutaan näistä pienituloisista ja pienipalkkaisista ja keskituloisista ja erityisesti hoitajista, niin tähän kategoriaan, tähän 2 650 euroa, menee juuri se sairaanhoitaja, joka tekee sitä vuorotyötä. Nyt kun mietimme, millä tavalla me nyt sitten tuemme sitä sairaanhoitajaa, niin kyllä tämä yötyö ja viikonlopputyö ja vuorotyö vähän niin kuin harakoille menee niin sanotusti ja pakkasen puolelle, kun joutuu sitten siitä entistä enemmän vain verotetuksi. Asunnot ovat karanneet jo kauas nuorilta ihmisiltä, jo liki keskituloisilta pääkaupunkiseudulla, joka tarvitsee hoitajia, mutta sitten taas ei ole asuntoja. Asunnot ovat liian kalliita. Näillä tuloilla on kyllä sitten haasteellista perustaa perhettä ja ostaa asuntoa ja lyhentää lainaa, opintovelkaa ja asuntolainaa. Eli minusta on huolestuttavaa, jos tämä hallituksen politiikka onkin nyt sellaista, että juuri sen ahkeran työläisen, sen sairaanhoitajan, sen poliisin verotus nousee. [Kimmo Kiljusen välihuuto] — Kaikki, jotka tekevät työtä, ovat ahkeria, se ei yhtään vähennä sitä, jos minä sanon, että ahkerat sairaanhoitajat, etteikö joku muu olisi ahkera, päinvastoin, ja se on hienoa. Suomi elää työnteosta, ja laitetaan ratat pyörimään, niin kuin jo sanoin, ja kaikki vain töihin, ja kannustetaan ja innostetaan toi-

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

nen toisiamme. — Kyllä verotuksen tulisi kannustaa työntekoon. Ihan oikeasti moni hoitaja tekee sitä vuorotyötä juuri sen takia, että saa vähän enemmän rahaa käteen, mutta jos verotus nousee, niin sittenpä ei kannata lähteä siihen ylimääräiseen työvuoroon tekemään sitä keikkaa, kun se puhelin soi koko ajan.

Tosin hoiva-ala on erittäin kiitollinen ikääntyneille hoitajille ja niille, jotka ovat eläkkeellä. Minulla on hyvin paljon tuttuja, jotka käyvät tekemässä työvuoroja, eläkkeellä olevat hoitajat, ja he kyllä pelastavat tämän yhteiskunnan. Jos 50 plus -vuotias kokee ikärasismia siellä työmarkkinoilla, niin eläkkeellä oleva hoitaja pelastaa Suomen yhteiskunnan menemällä sinne yövuoroon tekemään sitä. Me tiedämme sen kaikki, ja se on omakin kohdani varmasti sitten eläkeiässä, että lähtee niitä keikkoja tekemään. [Puhemies koputtaa]

Mutta tähän vastausta: nouseeko se verotus vai ei? — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Arvoiset edustajat, tuli tuossa ahkeroinnista mieleen, että tällä hetkellä on 115 puheenvuoroa tälle illalle. Jos ne ovat kaikki 3 minuutin mittaisia, se tarkoittaa noin kuutta tuntia töitä tässä ahkeroinnissa.

21.13 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa puhemies! En halua puhemiehen ylityötä jatkaa omalta osaltani kovin pitkään, jos se minusta on kiinni, mutta pakko on sanoa, arvoisa puhemies, sen verran, että kun tässä on keskusteltu näistä erilaisista vaihtoehtoista, miten ihmisiä työllistetään, niin kiitän edustaja Bergiä erinomaisen pitkistä, hengästyttävän pitkästä luettelosta. Luulisin siitä ainakin jotakin hyvää löytyvän, en jaksa uskoa, että tuossa listassa jotain pahaa olisi. Se kaikki on varmasti hallitusneuvotteluissa hyvin havaittu ja pitkään pohdittu ja kuultu valtava määrä asiantuntijoita. Sen listan pahantahtoisuuteen en kyllä edustaja Juvosenkaan erinomaisen puheenvuoron jälkeen jaksa uskoa.

Mitä tulee verojen kevennykseen, niin minusta on vähän outo tilanne, että jos hallitusohjelmassa on sanottu, että pieni- ja keskituloisille keskitetään verohelpotukset — mikä siinä nyt sitten pahaa on? Pitäisikö ne keskittää niille, joilla on paljon tuloa, mikä nähdäkseni on kokoomuksen linja? [Timo Heinonen: Höpsis!] Kokoomus on aina halunnut keskittää veronkevennykset isoihin tuloihin, [Timo Heinonen: Nyt rauhoittukaa!] jos sieltä tulee paljon enemmän hilloa niin sanotusti. — Arvoisa edustaja Heinonen, toivon, että saan puhua loppuun, koska minä en teidän puheenvuoronne ole kyllä häirinnyt.

Joka tapauksessa, arvoisa puhemies, on tärkeää huomata se, että se ihminen, joka menee töihin ahkerasti aamulla, illalla, yöllä, on se päivämme sankari, joka tekee Suomen hyväksi paljon töitä. Ja uskon vahvasti, että kun työmarkkinajärjestöt, arvoisa puhemies, parhailaan neuvottelevat tuposopimuksesta — sinne annettakoon täydellinen neuvottelurauha, niin kuin on aivan oikein — ettei sielläkään pöydässä ole pahantahtoisuutta, että tämä valtio nimeltä Suomi saatettaisiin isoihin vaikeuksiin. Siihen minä en usko, vaan uskon näihin pitkiin, hyviin neuvotteluihin, joissa siellä asiantuntijat miettivät, mikä on Suomelle paras, enkä usko, että siellä on pahantahtoisuutta yhtään.

Toivon, että näin joulun alla meillä olisi sen verran sitä hyvää sydäntä, että nähtäisiin, että kaikki suomalaiset tekevät arvokasta työtä ja ennen kaikkea että sen kaiken takana on oma menestys ja Suomen menestys ja rehellinen verojen maksaminen. Se kannattaisi muistaa.

En pidätä arvoisan puhemiehen aikaa tämän enempää. Kiitän parhaani mukaan.

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Arvoisa edustaja, minulla loppuu työvuoro kymmeneltä tänään tässä.

21.15 Sofia Vikman kok: Arvoisa puhemies! Esimerkiksi edustaja Berg luetteli täällä pitkän listan toimia. Joukossa oli ihan hyviäkin ja mahdollisesti työllisyyttä parantavia toimia, mutta kyse on mittakaavasta. Kyse on siitä, että peräänkuulutamme laskelmia työllisyysvaikutuksista. Oletteko todella sitä mieltä, että näillä nyt hallituspuolueiden edustajien luettelemilla toimilla tulee se tarvittavat 60 000 työllistä lisää? [Kimmo Kiljunen: Parastamme yritämme!] Uskotteko todella, että tässä ovat ne riittävät toimet? [Kim Berg: Uskomme!] Onko kaikki todella tässä, ja onko myös keskusta sitä mieltä, että työllisyystoimet on nyt tehty [Tuomas Kettunen: Töitä on tehty!] eikä muuta tarvita, että lisätoimenpiteitä työllisyyden parantamiseksi ei hallitukselta tarvita?

Tämä on kyllä uutinen, jos näin on, nimittäin teidän hallitusohjelmanne lepää sen työllisyystavoitteen saavuttamisen varassa, ja siihen todella vielä on matkaa, ja lisätoimia tarvitaan. Toivon ja luotankin, että hallituspuolueista edes keskusta tulee pitämään vastuullisen taloudenpidon puolia ja on sanansa mittainen siinä, että vielä lisää työllisyyttä parantavia toimia tulee, koska jos ei tule, niin sehän tarkoittaisi sitä, että hallitusohjelman toteuttaminen kriisiytyisi jo ensi vuoden aikana. [Kimmo Kiljunen: Ja sitähän te toivotte!]

21.17 Mia Laiho kok: Arvoisa puhemies! Hallitus on asettanut tavoitteekseen julkisen talouden menojen ja tulojen tasapainon vuonna 2023, ja se edellyttäisi työllisyysasteen nostoa 75 prosenttiin. Kuten täällä on ollut jo esillä, niin eduskunnan riippumattoman tietopalvelun laskelmien perusteella hallituksen ensi vuoden budjetti laskee työllisyyttä 5 000 hengellä. Työllisyys olisi siis parempi, jos hallitus ei tekisi mitään. Onkin perusteltua kysyä, onko hallitus oikeasti tosissaan nostamassa työllisyyttä ja lunastamassa ihmisille antamansa lupaukset menolisäyksistä, joita on budjetissa paljon.

Kokoomus julkaisi jo elokuussa ehdotuksensa toimista, joilla Suomeen saataisiin vähintään 60 000 uutta työllistä. Eduskunnan tietopalvelun arvioimat kokoomuksen työllisyystoimet lisäävät työllisyyttä 26 000 hengellä verrattuna hallituksen budjettiesitykseen. Kokonaisuutena kokoomuksen kaikkien työllisyystoimien voidaan arvioida tuovan yli 60 000 työllistä. Tämä kokoomuksen lista osoittaa sen, että Suomessa ei ole pulaa tepsivistä työllisyyskeinoista, vaan rohkeudesta ja kyvystä käyttää niitä. Ilman kunnianhimoisia tavoitteita niitä ei myöskään saavuteta. Työn tekemisen on aina oltava kannattavaa sekä työntekijöille että työnantajille. Työ ja työntekijät on saatava kohtaamaan paremmin, ja työntekijöitä tarvitsemme lisää Suomessa ja tarvitsemme lisää joustavuutta työpaikoille.

Kerron tässä seuraavaksi — kun täällä aikaisemmin jo listattiin hallituksen keinoja — kokoomuksen keinoja, millä tavalla päästäisiin siihen tavoitteeseen.

Ensinnäkin porrastetaan ansiosidonnainen työttömyysturva. Uudistetaan työttömyysturvaa niin, että turva on työttömyyden alussa parempi ja sitten laskee portaittain työttömyyden pitkittyessä. Parannetaan sosiaaliturvaa, mutta samalla hillitään työttömyysturvameinojen kasvua. Tulonsiirtojen verotuksen ja palveluiden kokonaisuuden on tärkeää kannustaa ottamaan työtä vastaan.

Työttömien palveluja pitää kehittää tukemaan työllistymistä. Erityishuomio on kiinnitettävä nuoriin — siitä on täällä jo ollutkin puhetta, nuoret pitää saada nopeasti työn syrjään kiinni — ja myös maahanmuuttajien työllisyyden parantamiseen, koska siellä työttömyys on suurta. Myös työmarkkinoiden ikäsyrijintään on puututtava, ja yksi keino siinä,

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

muun muassa, on työttömyysputken poistaminen. Kevennetään myös ansiotuloverotusta, jolloinka parannetaan kannustavuutta ottaa työtä vastaan.

Jatketaan varhaiskasvatusmaksujen alentamista. Se tuo tasa-arvoisesti meidän kaikki lapset varhaiskasvatuksen piiriin ja myöskin vanhemmille kannustimia ottaa työtä vastaan.

Toimeentulotuen asumiskustannusten omavastuun palauttaminen kannustaisi etsimään kohtuuhintaisempaa asuntoa. Edullisemman asunnon löytämistä tuetaan kohdentamalla tuetut vuokra-asunnot paremmin kaikkein pienituloisimmille. Ihmettelen, mikä suuri vastustus vasemmalla laidalla on sitä kohtaan, että kohdennetaan tuetut vuokra-asunnot paremmin kaikkein pienituloisimmille. Sitä en ole ymmärtänyt, miksi sellainen vastustus on. Asumistukimenoja pitää hillitä. Ne ovat huimasti kasvaneet viime vuosina.

Ulosoton suojaisuuden korotus kannustaisi myös työn vastaanottamiseen. Toteutetaan työllisyyttä ja tasa-arvoa vahvistava perhevapaa uudistus. Mahdollistetaan paikallinen sopiminen kaikissa yrityksissä. Lisätään ja vahvistetaan työttömien henkilökohtaista palvelua. Kehitetään palkkatukea ja sen kohdentamista. Sosiaaliturvauudistus on se, mitä on paljon odotettu. Vielä ei ole tietoa siitä, miten sitä tullaan tekemään. Jatkuvan oppimisen koulutuksen malli. Työperäisen maahanmuuton lisääminen, sitä tarvitaan. Osaavaa työvoimaa lisää. Helpotetaan työn perässä muuttavien tilannetta. Osatyökykyiselle polkuja työelämään, ja yrittämisen edellytyksistä on huolehdittava. Suomi tarvitsee lisää investointeja.

Tässä kokoomuksen keinoja työllisyyden parantamiseksi.

21.22 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa puhemies! Kiitos edustaja Bergille, joka kävi tuon pitkän listan läpi. Luin sen tässä joku aika sitten ihan rauhallisesti harkiten jokaisen kohdan ja totesin, että paljon on selvityksen takana. Noita selvityksiä on tässä vuosikymmenten aikana täällä tullut kuultua aika paljon, mutta toimenpiteet ovat puuttuneet. Nytkin odotan toimenpiteitä. Puoli vuotta on hallitus istunut, mutta vain kaksi tai oikeastaan vain yksi asia, tämä poistoasia, on mennyt päätökseen asti. On oikein, että aktiivimalli kumottiin, mutta sehän heikentää työllisyyttä, ei paranna.

Sitten siellä on kyllä aika ihmeellisyyksiä: muuttokustannusten verotuksen puolittaminen, sanoitte niin. Nyt en muista ihan, miten itse sen luin, mutta eihän kai muuttokustannuksia veroteta, kun ne ovat kuluja? Eivät ne ole tuloa työttömälle, jos hän muuttaa paikakunnalta toiselle. Joo, mutta se siitä.

Todellakin, toimenpiteitä eikä vain pelkkiä luetteloita ja suunnitelmia.

Arvoisa puhemies! Lyhyesti tästä hiilivoimalakysymyksestä. Tietojeni mukaan Kiinassa on rakenteilla 1 171 uutta valtavan isoakin hiilivoimalaa, Intiassa rakennetaan 446:ta, Filippiineillä 60:tä, Turkissa 93:a ja EU:n alueellakin rakennetaan 27:ää uutta hiilivoimalaa. Jo olemassa olevat määrät ovat valtavia, esimerkiksi Kiinassa vähän yli 2 600, ja Suomessa ajetaan alas. Ihan hyvä, ajetaan pois, mutta ei sillä kyllä saada aikaiseksi mitään ilmastomuutosta, kun Suomessa pari kolme voimalaa ajetaan alas, mikäli vihreät, jotka Helsinkiä hallitsevat, siihen suostuvat. Se on häpeä, että vihreiden, sosiaalidemokraattien ja kokoomuksen johtama Helsinki edelleen lämpiää hiilellä.

Eli tässä tarvitaan kyllä kansainvälistä otetta nyt. Hallitus on pannut kotimaan kuristuksen todella tiukalle, mutta nämä muut maailman maat ja alueet sen kun vaan lisäävät hiilen polttoa. Tämä on sellaista politiikkaa, joka siirtää Suomesta työpaikkoja ja tuotantoa pois, jos näin annetaan mennä. Siksi vetoan hallitukseen, että painostakaa niitä globaaleja toimijoita ja näitä suuria saastuttajia älkääkä kurittako suomalaista maaseudun vähävaraista ih-

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

mistä. Tehän olette turpeenkin panemassa kieltoon, [Puhemies koputtaa] ja se on myös järjetön homma. [Tuomas Kettunen: Puhe oli kivihielestä!]

21.25 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Hyvät edustajakollegat ja muut paikallaolijat! Olin ajatellut, että en enää tänne puhujapöytäntöön tule, mutta edustaja Hoskosen puheenvuoro oli sen verran levoton, että oli pakko tulla sitä hivenen kommentoimaan.

Ymmärrän, että keskustalaisilla on hieman paha olo vasemmistohallituksen panttivankina. [Kimmo Kiljusen välihuuto] Piti kysyä edustaja Hoskoselta, onko todella niin, että teille keskustassa 2 300 euroa saava työntekijä on suurituloisen. Kun hän äsken kovasti arvosteli, että kokoomus on vain suurituloisten etua ajamassa ja puolta pitämässä, mutta ensi vuonna, edustaja Kettunen — kun teidät on tuoreimpana keskustalaisena tänne komennettu keskustelua seuraamaan — edustaja Kettunen, ensi vuonna kaikkien niiden suomalaisten, joiden palkka on 2 300 euroa, työn verotus tulee kiristymään. Eikä niitä ihmisiä itse asiassa kiinnosta se, mistä se veronkiristys tulee, tuleeko se välillisistä toimenpiteistä, joita viime hallituskaudella kompensoitiin, vai mistä, vaan ihmisiä oikeasti kiinnostaa se, että heidän käteen tuleva tulonsa pienenee ensi vuonna. Siihen syyllinen on Marinin hallitus, joka ei halunnut tätä korjata, ei edes siinä vaiheessa, kun hallitusohjelma oli avoinna. Olisi voinut katsoa, että eivät ne 2 300 euroa tienaa nyt niin kovin suurituloisia ole.

Meillä Suomessa keskipalkka on noin 3 500 euroa, eli kaikkien keskipalkkaisten työn verotus tulee kiristymään. Mediaanipalkka Suomessa on noin 3 000 euroa, eli kaikkien heidän työn verotus tulee ensi vuonna kiristymään. Ja yleisin palkka — yleisin palkka — Suomessa on noin 2 600 euroa, ja heistä joka ikisen työn verotus tulee ensi vuonna kiristymään. Tämä nakertaa ostovoimaa, ja keskituloiselle perheelle esimerkiksi noin 320 euroa jää ensi vuonna vähemmän käteen kuin on jäänyt tänä vuonna. Ei tästä pääse, arvon keskustalainen, eroon, että tämä on tosiasia, että te annatte jo näin pienituloisten... Siihen tuloryhmään kuuluvat esimerkiksi tarjoilijat, ahkerat tarjoilijat, jotka tekevät työtä usein iltaisin, öisin, pyhisin ja muulloin. Heidän kaikkien verotus tulee ensi vuonna kiristymään. [Kim Berg: Mikä olikaan opposition vaihtoehto?] — Mitä tekee? Opposition vaihtoehto oli se, että me olisimme tehneet tämän teidän kevennyksenne, joka kohdistui siis vain alle 2 600 euroa saaville, ja me olisimme tehneet heille tuplakevennyksen ja keventäneet jok'ikisen suomalaisen työtä tekevän ja eläkettä saavan verotusta niin, että heille olisi ensi vuonna jäänyt enemmän käteen kuin tänä vuonna. Ei vähemmän, niin kuin Marinin hallitus tekee, vaan enemmän.

Sen lisäksi te arvon keskustalaiset olette hyväksyneet sen, että polttoaineveroa kiristetään yhtenä yönä noin 7 senttiä. Se tekee aikamoisen loven niiden ihmisten pussiin, jotka vielä hetki sitten teitä kannattivat. [Kim Bergin välihuuto — Janne Heikkinen: Maaseutu maksaa!] — Maaseutu maksaa. — Työssäkäynti on entistä kalliimpaa niille ihmisille, jotka autoa joutuvat käyttämään. Maitoa viedään navetasta meijerille, se maksaa entistä enempi. Loppupelissä ruoka maksaa entistä enempi, ja tämän kaiken keskusta on kuitannut.

Kotitalousvähennystä leikataan 500 euroa. Tavalliselta perheeltä 500 euron leikkaus kotitalousvähennykseen.

Arvoisa puhemies! Suomalaisen keskipalkkaa saavan eli noin 44 000 euroa palkkaa saavan veroprosentti on 2,5 prosenttiyksikköä suurempi kuin Euroopan vertailumaissa. Eli kyllä meillä veroja maksetaan paljon. Ja arvon keskustalaiset, kun teillä on hyvät kokemukset Juha Sipilän edellisestä hallituksesta, mikä tuotti tähän maahan 140 000 työpaik-

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

kaa, kun työn verotusta alennettiin, kannustettiin palkkaamaan, kannustettiin tekemään hieman lisää työtä ja uusia työpaikkoja syntyi, niin miksi te hyppäsitte tällaisen vasemmis-tohallituksen kyytiin? Eivät näytä suomalaiset enää teihin luottavan edes sitä, mitä vielä keväällä luottivat.

21.30 Janne Heikkinen kok: Arvoisa puhemies! Täällä keskustelussa aikaisemmin edustaja Juvonen nosti ilokseni Evan eilen julkaistun verokoneen vuodelle 2020, josta kävi kiistattomasti ilmi se kansakuntaamme kurjistava asia, josta olemme kokoomuksessa kantaneet huolta läpi tämän budjettikäsittelyn. Evan laskelmien mukaan palkansaajien kokonaisveroaste kohoa lähes kaikissa kunnissa yli 2 650 euron kuukausituloilla. Me siis puhumme keskiluokasta, emme mistään ökyrikkaista, kuten edustaja Hoskonen provosoivassa puheenvuorossaan antoi ymmärtää. Ymmärrän toki sen, jos täällä eduskunnassa on päässyt hieman oma maailmakuva laitostumaan, kuten vaikuttaa olevan Hoskosella tai hänen puoluekollegallaan Anne Kalmarilla, joka kertoo aina siitä, kuinka kokoomus ajaa ainoastaan rikkaille veronalennuksia, jotta he pääsisivät ulkomaanmatkoille. Tästä ei ole kysymys. Näillä vuosituloilla ihmiset pohtivat arjessaan sitä, miten he voivat maksaa esimerkiksi lastensa harrastuskulut — ei siellä pohdita mitään ulkomaanmatkojen menetyksiä tai niistä päästä näillä tuloilla vielä suuremminkaan haaveilemaan, vaikka he välillä lomansa olisivat kyllä ansainneet. Me kokoomuksessa olemme huolissamme siitä, että hallitus jättää kuun lopuksi vähemmän käteen tuloista niille ahkerille hoitajille, ahkerille opettajille, ahkerille rekkakuskeille ja muille kansakuntamme selkärangan muodostaville ihmisille, jotka ansaitsisivat pitää oman työnsä hedelmät, jotta voisivat kehittää itseään, perhettään ja omaa lähialuettaan.

21.32 Jari Myllykoski vas: Arvoisa puhemies! Kiitoksia edellisestä verbaalisesta suorituksesta. Aina ihailen sitä, kun ihminen osaa ilmentää puheensa päämääriä ja tarkoituksia, mutta nyt aivan pieni palaute: kyllä meillä julkisella sektorilla on niitä niin sanottuja keskituloisia ihmisiä, jotka tervehtivät tämän hallituksen linjausta siitä, että kuntapuolelle annetaan rahaa, jolla voidaan kattaa lomarahojen leikkaus ja lomarahat voidaan tästä hetkestä alkaen ja tämän hallituksen toimesta palauttaa, jotta perheille voidaan mahdollistaa ehkä se ulkomaanmatka taikka ehkä lasten sadevaatteet.

Mutta jotta ei tulisi väärinymmärrystä: Minun pitää arvostaa kyllä eduskunnan tietopalvelua. En voi ainoakaan sanaa sanoa, ettenkö luottaisi sen laskelmiin. Olen itse tässä salissa käyttänyt niitä laskelmia, joita olen saanut eduskunnan tietopalvelulta, ja vedonnut niihin, mutta sitten aina kriittisesti myös katson sitä, minkälaisia vertailulukuja ja mihinkä minä olen halunnut heiltä niitä lukuja. Niitä tulee täsmälleen sen mukaan, niitten kriteerien perusteella, mistä minä olen pyytänyt tietoja. Eduskunnan tietopalvelu ei levitä eikä revitä vaan antaa niitä omia toteamuksiaan sen perusteella, mitä on pyydetty. Tästä olisi ehkä hyvä käydä keskustelua, ovatko ne kriteerit sellaisia, mutta minä tunnen hieman, voisiko sanoa, onko se nyt myötähäpeää tai jotakin, että kun meillä on sellainen järjestely kuin eduskunnan tietopalvelu, niin tässä salissa me käymme kiistelyä siitä, onko oikein tai väärin. Ehkä sitten kannattaa enemmänkin käydä sitä keskustelua ja meidänkin täällä hallituksen puolella pitäisi kysyä, onko teillä ollut oikeat luvut, minkä perusteella eduskunnan tietopalvelu on lopputulokseen tullut. Silloin päästäisiin oikeaan mittasuhteeseen, että nyt ei haukuttaisi jotakin tai ei arvosteltaisi jotakin laskelmamekanismia ja arviointia vaan oltaisiin asian ytimessä.

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

21.35 Tuomas Kettunen kesk: Arvoisa puhemies! Kiitoksia edustaja Heinoselle hyvästä sparrauksesta. Tästäpä päästäänkin sitten liikenteeseen.

Kun te olitte viime vaalikaudella mukana hallituksessa, niin silloinhan alkukaudesta toteutettiin etupainotteisesti tuntuva kevennys tuloverotukseen. Näin tehtiin. Kysyittekö silloin, onko tähän varaa? Ette kysyneet. Siinä ajassa veronkevennysten etupainotteisuus oli viime vaalikaudella mahdollista, koska hallitus oli silloinkin sitoutunut vahvistamaan työllisyyttä, ja nyt on vastaavanlainen tilanne, [Timo Heinonen: Ei!] mutta tällä kertaa tuloveroalennuksen sijaan satsataan muun muassa lapsiperheisiin, koulutukseen, pienituloisiin eläkeläisiin, perusväylänpitoon ja turvallisuuteen. Tälläkin kertaa tämä kaikki rahoitetaan työllisyyttä vahvistamalla. Tämä kaikki rahoitetaan työllisyyttä vahvistamalla. Miten tämä onnistuu? Tämä onnistuu tällä tulevalle budjetilla, elikkä tämä hallitus tulee panostamaan tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan, kansainväliseen toimintaan — Business Finland, työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla keskeinen toimija — näitä asioita vahvistetaan.

Mitä ministeri Lintilä toi tänään aikaisemmin esille? 40 prosenttia bruttokansantuotteesta tulee vientiteollisuuden kautta, ja se, kuinka me saamme luotua tähän maahan vientiteollisuutta, lähtee liikenteeseen siitä. Edustaja Heinonen tuolla jo naureskelee, koska tietää, että tämä on todellisuutta, ja me uskomme siihen, että näillä hallituksen toimilla tähän maahan saadaan uutta teollista toimintaa.

Edustaja Myllykoski on tuonut esille tässä salissa eilen ja tänään sen, että tehtäisiin teollisuuspoliittinen ohjelma parlamentaarisesti, ja olen kannattanut sitä ja toivon, että edustaja Heinonenkin kannattaa, koska näillä konkreettisilla toimenpiteillä me saamme lisää työtä tähän maahan ja sitä kautta lisää verotuloja, joilla me maksamme nämä hyvinvointiyhteiskuntamme kustannukset.

Yksi semmoinen teollisuuden ala on muun muassa metsäteollisuus elikkä nämä tulevaisuuden biotuotetehtaat, mitä Äänekoskelle on jo rakennettu, Kemiin on tulossa, toivottavasti — tai anteeksi, ei toivottavasti, vaan kun tulee — Kainuuseenkin 500 000 tonnin sellua vuositasolla tuottava sellutehdas. Nämä ovat niitä konkreettisia asioita, millä me saamme työtä ja vaurautta tähän yhteiskuntaan.

21.38 Jenna Simula ps: Arvoisa puhemies! Työllisyyskeskustelussa olisi muistettava huomioida se, että ihmisten pitäisi myös tulla toimeen tekemällään työllä. Osa-aikaiset matalapalkkatyöt tietysti kaunistavat tilastoja, ja samaa tekevät työvoimapolitiittiset harjoitteet ja palkkatuettu työ.

Täällä on aiemmin viitattu myös Saksan tilanteeseen, missä työttömyysaste on pienentynyt roimasti, mutta samalla palkkaerot ovat nimenomaan kasvaneet ja lähes 30 prosenttia työskentelee osa-aikaisesti. En siis ihan heti olisi ottamassa Saksasta mallia tässä asiassa.

Arvoisa herra puhemies! Huomauttaisin myös tästä kovasti kehitusta työllisyyskokeilusta, joka pyörähtää käyntiin nyt toista kertaa. En näe järkevänä sitä, ettei tunnuta löytävän toimivia toimintatapoja vaan joudutaan tekemään kokeilua toisensa perään. Pahimmillaan se on rahan tuhlausta, mikäli ei onnistuta löytämään keinoja, joilla saadaan ihmisille tuottavia töitä. Suomalaisten olisi siis päästävä oikeisiin työpaikkoihin ja saatava työstään sellaista palkkaa, jolla tulee toimeen ja pystyy elättämään perheensä.

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

21.39 Heidi Viljanen sd: Arvoisa puhemies! Olen tässä pitkään seurannut tätä keskustelua, ja sympatiat tietysti arvoisille edustajakollegoille, että jatkatte ja jaksatte tätä työllisyyskeskustelua täällä käydä, mutta toki myös sympatiat ovat niiden kollegoiden puolella, jotka jossain tuolla odottavat sitä ehkä yhtä ainoaa puheenvuoroaan ja miettivät, että eikö tuo koskaan lopu. Ja pahoittelut siitä, että tähän soppaan myös itse nyt lusikkani laitoin, mutta odotan tässä vakavasti sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalaa, jonka pitäisi olla seuraavana, mutta tuntuu, että se karkaa koko ajan kauemmas ja kauemmas, ja siellä asiaa olisi puhuttavana.

Mutta toki haluaisin muistuttaa, kun nyt työllisyydestä puhutaan, että nimenomaan siellä sosiaali- ja terveysministeriön hallinnon alla meillä on todella iso reservi niitä ihmisiä, jotka meidän tulisi saada työhön ja mukaan tähän yhteiskuntaan. Me olemme lukeneet tällä viikolla lehdistä: viime vuonna 261 huumekuolemaa, 61 enemmän kuin edellisenä vuonna. Alkoholista puhumattakaan: kuinka paljon se aiheuttaa meillä työkykyisille työkyvyttömyyttä? Nämä ovat semmoisia asioita, joita ratkotaan sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla, puhumattakaan kehitysvammaisista, vammaisista, heidän potentiaalistaan: Siellä on täysin työkykyisiä ihmisiä, kun heille vain löytyy sopivaa työtä. On osatyökykyisiä, joita nyt yritetään työllistää, ja tämä on tärkeätä työtä siinä, että me saamme niitä ihmisiä sieltä mukaan tähän yhteiskuntaan ja tekemään työtä, maksamaan veroja.

Olen itse tehnyt työni päihdekuntoutuksen parissa, ja monta kertaa me ajattelemme, että ne kaverit ovat juuri niitä kaikkein toivottomimpia, ei niistä ole yhtään mihinkään. Mutta kun heille annetaan mahdollisuus ja heille luodaan sitä toivoa, heille annetaan paremmat edellytykset tähän maailmaan, se tapahtuu hoidon ja kuntoutuksen kautta, ja voin kertoa kokemuksesta, että on hienoa saada viestejä näiltä ihmisiltä, kun he ovat olleet vuosia puhtaana, ilman päihteitä, kouluttautuneet erilaisiin ammatteihin: sairaanhoitajiksi, vartijoiksi, lähihoitajiksi, kirjastotyöntekijöiksi, vaikka miksi. He maksavat veroeuroja, maksavat velkaansa pois, huostaanottoja puretaan, ja tämä jos mikä on meidän julkisen talouden kannalta äärettömän merkittävää. Näistä asioista turhan vähän tässä salissa puhutaan. Tämän halusin tuoda esiin, vaikka se nyt ei varsinaisesti tähän kuulu, mutta kun työllisyydestä puhutaan, niin meidän pitää jokainen kivi ja kanto kääntää, ja siellä meillä on semmoista potentiaalia, jota toivon, että hyödynnetään.

21.42 Kim Berg sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Vikman kyseli, onko tässä ne kaikki työllisyystoimet. Haluan nyt vielä muistuttaa siitä, että itse uskon, että kolmikantaisilta työryhmiltä ja sieltä pöydistä voi alkuvuodesta tulla vielä vaikka yhtä pitkä lista näitä työllisyystoimia, eli tämä ei välttämättä ole se täydellinen lista tällä hetkellä.

Sitten, mitä tulee tähän keskusteluun tästä käteenjäävästä osuudesta, mikä on minun mielestäni kaikista tärkein asia — se, mitä ihmiselle jää käteen, on tärkeämpää kuin se, nousevatko verot vai laskevatko verot, siitä ollaan varmaan kaikki samaa mieltä — niin kuten ministeri Kulmuni maanantaina useaan kertaan ilmoitti, niin valtiovarainministeriön laskelmien mukaan ostovoima nousee 70 prosentilla suomalaisista.

21.43 Ari Koponen ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Heinonen nosti puheessaan esiin tärkeän asian eli kotitalousvähennyksen. Hallitus aikoo tosiaan toteuttaa kotitalousvähennyksen kaventamisen. Kotitalousvähennyksen leikkaaminen on selvässä ristiriidassa hallituksen omien harmaan talouden purkamiseen ja elintärkeään työllisyyden paranemiseen liittyvien tavoitteiden kanssa. Kotitalousvähennys auttaa perheiden arkea ollen elintärkeä

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

myös tuhansille vanhuksille esimerkiksi kodin siivouksen osalta. Tämä muutos tuo näille vanhuksille yli 200 euron lisälaskun vuodessa. Edustaja Kiljunen, leikkaus kohdistuu juuri niihin ihmisryhmiin, jotka eivät ilman apua pärjää.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Yleiskeskustelu on päättynyt ja asian käsittely keskeytetään. Anteeksi — edustaja Myllykoski.

21.44 **Jari Myllykoski vas:** En olisi ollut pahoillani, jos nyt olisi puhemies jyrännyt. — Pakko kysyä edustaja Koposelta niistä tuhansista pienituloisista eläkeläistä: montako te tunnette?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt on yleiskeskustelu päättynyt. — Edustaja Kiljunen.

21.44 **Kimmo Kiljunen sd:** Nimi mainittiin. Upeaa, että me pääsemme puhumaan siitä seuraavasta asiakohdasta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt on yleiskeskustelu päättynyt ja asian käsittely keskeytetään.

Yleiskeskustelu päättyi ja pääluokan käsittely keskeytettiin.

3.6. Pääluokka 33 Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt esitellään sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala koskeva pääluokka 33.

Pääluokan yleiskeskusteluun varataan tässä yhteydessä 1 tunti ja 15 minuuttia.

Keskustelu

12.02 **Tarja Filatov sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lyhyesti esittely tästä pääluokan alasta.

Pääluokan loppusumma on 14,9 miljardia, ja se on itse asiassa 138 miljoonaa vähemmän kuin kuluvana vuonna. Ja syy tähän on positiivinen: koska työllisyys on parantunut, niin meidän työttömyysturvamenot ovat alentuneet. Toinen syy liittyy työnantajan sairausvakuutusmaksumuutoksiin. Tästä huolimatta budjetissa on olemassa lisäykset muun muassa yksinhuoltajakorotukseen, toimeentulotuen yksinhuoltajan perusosaan tehdyt tasokorotukset, takuu- ja kansaneläkkeen korotukset ja työmarkkinatuen korotus ja tämän tyypisiä sosiaaliturvan etuuksien parantamisia. Kannattaa muistaa, kun katsoo tätä loppusummaa, että itse asiassa peruspalvelupuolen rahoituksesta valtaosa tulee kuntien puolelta ja se sisältyy valtiovarainministeriön pääluokkaan ja siellä kyse on noin 7,1 miljardista eurosta. Eli tämä suhteuttaa näiden budjettien ja pääluokkien kokoja.

Keskityn vain niihin muutoksiin, joita valiokunta teki tämän budjettikäsittelyn aikana, koska muuten aika ei riitä. Ensimmäinen niistä on sosiaali- ja terveysministeriön toiminta-

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

menot. Siinä kyse on lisäyksestä, joka on tehty Istanbulin sopimuksen toimeenpanoon liittyen. Tällainen elin kuin GREVIO, joka on Euroopan neuvoston arviointielin siitä, miten sopimuksia pannaan täytäntöön, on huomauttanut Suomea siitä, että meillä ei ole sopimuksen edellyttämää pysyvää koordinaatio-, arviointi- ja toimeenpanoelintä. Nyt valiokunta on varannut tähän rahoituksen sillä tavalla, että sitä voidaan lähteä rakentamaan, ja tämän summan suuruus on 300 000 euroa.

Valiokunta kiinnitti huomiota kansallisten sähköisten asiakastietojärjestelmien merkitykseen ja siihen, että niitä pitää kehittää, koska tiedolla johtaminen on merkityksellistä. Jos ajattelemme vaikkapa sote-uudistusta, niin on äärimmäisen tärkeää, että meidän tietojärjestelmämme ovat timmissä kunnossa, ja sitä kautta voidaan saada paitsi parempaa palvelua myös kustannussäästöjä.

Toinen asia, jonka valiokunta nosti tärkeänä esiin, liittyy Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston toimintaan. Me kaikki tiedämme, että esimerkiksi vanhustenhuollosta on tullut paljon enemmän valituksia kuin aiemmin. Tämä taas vaikuttaa valvontapuolella siihen, että tarvitaan enemmän valvontaresursseja. Valiokunta pitää tärkeänä sitä, että tämän resurssin riittävyttä seurataan ja arvioidaan, ja mahdollisesti sitten lisäbudjetissa myös reagoidaan siihen, jos valvonnan resurssit ovat puutteelliset.

Tutkimus- ja kehittämistoiminta oli yksi tärkeä kohta, jossa itse asiassa valiokunnan viesti hallitukselle on se, että meidän on selkiytettävä tätä rahoitusjärjestelmää, koska meillä nyt täällä tutkimuspuolella iso osa rahoituksesta tulee kunnilta, ja jos siirrytään maakunnalliseen sote-järjestelmään, niin on riskinä se, että rahoitus pienenee. Ja tuo rahoitus on, ikävä kyllä, 20 vuoden ajan pienentynyt, ja sen vuoksi se ei ainakaan tästä saa mennä alas päin vaan tavoitteen pitää olla enemmänkin ylöspäin. Sillä, että meillä tutkimus toimii ja meillä terveydenhuollossa kehitetään uusia innovaatioita ja käytetään viimeisintä tutkimustietoa, me saamme paitsi ihmisille parempaa hoivaa myös kustannussäästöjä.

Hoitotyön tutkimukseen tämän kohdan sisällä valiokunta lisäsi 100 000 euroa, joka liittyy lähinnä siihen, että kun Hotus tekee hoitotyön suosituksia ja siellä edellytetään, että ne ruotinnetaan, niin tähän ei ollut varattu rahaa. Toivomme, että tätä Hotus ei joudu ikään kuin ottamaan sitä kautta sisältänsä, että näitä hoitotyön suosituksia tehtäisiin vähemmän tai niiden toimet keskeytyisivät.

Erityishankkeena valiokunta lisäsi rahaa ruoka-apuun. Sitä ei liene tarvitse tässä salissa selittää. Summa on 1,2 miljoonaa, ja toivomus on se, että tästä tulee pysyvä käytäntö, eikä olisi niin, että eduskunta aina sitten tässä joulun alla miettii, miten se asia rahoitetaan.

Päihteitä käyttävien äitien palveluihin hallitus oli varannut talousarvioesityksessä 1,5 miljoonaa, ja tähän valiokunta lisäsi vielä 200 000, koska se on myös äärimmäisen tärkeä toimi. Uskon, että sen sisältöä ei tarvitse tälle salille avata vaan se ymmärretään kertomattakin.

Keliaakikkojen ruokavaliokorvaus poistettiin 2016, ja tässä valiokunta ottaa kantaa sen puolesta, että pidetään tärkeänä, että mahdollisuudet ruokavaliokorvauksen palauttamiseen selvitetään. Valiokunta kiirehtii tätä selvitystä ja on siitä tehnyt lausumankin.

Sitten rintamamieslisät: Sitäkään en avaa enempää, koska se on ollut eduskunnan yhteinen tahto, eli täällä mennään huomattavasti parempaan suuntaan. Kyse on puolisoiden haitta-asteiden yhdenmukaistamisesta mutta myös kuntoutuksen parantamisesta muilta osin. Hallitus toi täydentävässä esityksessä aika ison summan lisää näiden rintamamiesten palveluihin, ja se johtuu siitä, että kustannukset kunnille ovat olleet suuremmat kuin on arvioitu.

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

Ehkä vielä YTHS:stä hyvin lyhyesti: siinä valiokunta laittoi tämmöistä niin sanottua siltarahoitusta 1,4 miljoonaa, joka liittyy siihen, että ammattikorkeakoululaiset tulevat opiskelijoiden terveydenhuollon sisälle mukaan.

Kello näyttää jo yliaikaa, mutta vielä ehkä lyhyesti se, että hoiva-alalla on ollut pulaa ruotsinkielisistä työntekijöistä ja pääkaupunkiseudulle valiokunta lisäsi resurssia, jotta osaava kielitaito voidaan sillä puolella turvata. Lääkehuollon tiekarttaan valiokunta lisäsi niin ollen 300 000 euroa, [Puhemies koputtaa] ja sillä halutaan kiirehtiä tämän liikkeelle lähtöä. Lisäksi turvakotitoimintaan tuli miljoonan lisäresurssi, koska olemme jäljessä siitä tavoitteesta tai suosituksesta, mitä tällä puolella pitäisi olla. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitokset, edustaja Filatov. Sitten ministeri Pekonen.

12.08 Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen: Arvoisa puhemies! Hyvät edustajat! Sosiaali- ja terveysministeriön talousarvio edistää hallitusohjelman sosiaalisen kestävyys tavoitteita. Toimeentulon turva ja laadukkaat sosiaali- ja terveyspalvelut tuottavat hyvinvointia ja myöskin luottamusta siihen, että jokaisesta pidetään huolta. Me haluamme, että kaikki pysyvät mukana.

Talousarviesitys parantaa kaikkein heikoimmassa asemassa olevien toimeentuloa. Tämä näkyy muun muassa perusturvan, pientä eläkettä saavien eläkkeiden, lapsilisien yksinhuoltajakorotuksen, elatustuen ja rintamalisän korotuksissa. Vuoden 2020 alusta alkaen kansaneläkkeen täyttä määrää korotetaan 34 eurolla ja takuueläkkeen täyttä määrää 50 eurolla kuukaudessa. Perusturvaan eli työttömyysturvan peruspäivärahaan ja työmarkkinatukeen, vähimmäismääräiseen kuntoutusrahaan sekä sairaus- ja vanhempainpäivärahoihin tehdään 20 euron korotus. Yksinhuoltajille tarkoitettu lapsilisäkorotus sekä neljänneistä ja sitä seuraavista lapsista maksettava lapsilisä nousevat 10 eurolla. Samalla yksinhuoltajan perusosan korotusta toimeentulotuessa nostetaan noin 20 eurolla, jotta lapsilisän korotuksesta hyötyvät myöskin toimeentulotukea saavat yksinhuoltajaperheet. Elatustukea korotetaan 7 eurolla. Lisäksi rintamalisää korotetaan 1.4.2020 alkaen nykyisestä noin 50 eurosta 125 euroon kuukaudessa. Näihin etuuksiin myöskin tehdään normaalit indeksikorotukset.

Panostukset sosiaaliturvaan vähentävät köyhyyttä. Koko talousarviossa tehtävien muutosten myötä köyhyysriski poistuu arviolta noin 18 000 ihmiseltä. Kuten sosiaali- ja terveysvaliokunta on talousarviota koskevassa lausunnossaan todennut, on tärkeää, että pysyvät menojen lisäykset kohdennetaan sosiaalisen oikeudenmukaisuuden vahvistamiseen. Erityisen iloinen olen epäoikeudenmukaisen aktiivimallin purkamisesta. Tämä parantaa osaltaan myös työttömien perusturvaa, kun aktiivimallin leikkuri ei enää vähennä jatkossa korvauksen määrää keneltäkään.

Arvoisa puhemies! Laajempi sosiaaliturvan uudistus käynnistyy parlamentaarisessa komiteassa heti vuoden 2020 alussa. Sosiaaliturvauudistuksen sekä STM:n toisen ison uudistuksen, sote-uudistuksen, valmistelemiseen on varattu ministeriölle lisäresursseja ensi vuodelle yhteensä 1,2 miljoonan euron verran. Kelan tietoturvan parantamiseen kohdennetaan 1,4 miljoonaa euroa. Hallituksen tavoitteena on maailman paras työelämä, jossa jokaisen tiedot ja taidot voivat olla käytössä. Työllisyys- ja työhyvinvointitavoitteiden saavuttamista tuetaan STM:n budjetissa muun muassa osatyökykyisille suunnatulla työkykyohjelmalla, työn ja työhyvinvoinnin kehittämisohjelmalla sekä jatkamalla palkkatuen rahoittamista työttömyysetuusmäärärahoista. Yhdessä työ- ja elinkeinoministeriön kanssa toteutettavaan osatyökykyisten työkykyohjelmaan kohdennetaan yhteensä 10 miljoonaa euroa

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

vuodelle 2020. STM:n osuus on 4,5 miljoonaa euroa vuodelle 2020. Työelämän ja työhyvinvoinnin kehittämisohjelman käynnistämiseen on varattu miljoona euroa niin ikään vuodelle 2020.

Arvoisa puhemies! Haluan kiittää eduskuntaa, sosiaali- ja terveysvaliokuntaa ja valtiovarainvaliokuntaa talousarvion hyvästä käsittelystä. Rintamalisien korottamisen lisäksi olen todella iloinen eduskuntakäsittelyssä tehdystä määrärahalisäyksestä lääkehuollon tiekarttaan liittyvien selvitysten tekemiseen. STM:n hallinnonalan osuus valtion talousarviesityksestä vuodelle 2020 on 14,9 miljardia euroa, joka on runsas neljäsosa valtion talousarviosta. Määrärahaesitys on 138 miljoonaa euroa vuoden 2019 varsinaista talousarviota pienempi. Menojen lasku aiheutuu pääosin työllisyyden kasvusta sekä työnantajan sairausvakuutusmaksun alennuksen pienentymisestä.

Arvoisa puhemies! Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru jatkaa tästä sosiaali- ja terveysministeriön talousarvion esittelyä.

12.13 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru: Arvoisa puhemies! Tämä hallitus jatkaa sosiaalisen kestävyys tavoitteiden edistämistä omassa ohjelmassaan sekä talousarvioesityksessään. Tarkoitus on siis se, että investoinnit ihmisiin näkyvät myös konkreettisesti tässä budjetissa. Uskomme, että hyvinvoivat ihmiset ovat kestävä ja hyvinvoiva talouden perusta niin työntekijöinä, osaajina kuin yhteisön jäseninä.

Palvelujärjestelmän tavoitteena on edistää ja ylläpitää väestön hyvinvointia, terveyttä, toiminta- ja työkykyä ja sosiaalista turvallisuutta sekä kaventaa hyvinvointi- ja terveyseroja. Osalla väestöstä nämä tavoitteet toteutuvat jo hyvin, mutta osan kohdalla palveluiden käyttö on tarpeisiin nähden vähäistä tai saatavilla oleva palvelu ei vastaa tarpeisiin. Tehtävää meillä siis vielä on.

Sosiaali- ja terveydenhuollon kehittäminen on viime vuosina painottunut vahvasti hallinnon rakenteisiin. Tällä kertaa sote-uudistus käynnistyy peruspalveluja vahvistamalla, erisistälouudistuksilla, ja tälle työlle osoitamme myös rahaa. Uudistus jatkuu myös rakenneuudistuksena, joka sekin on tärkeä, kun otamme huomioon hallinnon kehittämisen haasteet.

Lapsien ja perheiden palveluiden kehittämiseen sekä lapsi- ja perhepalveluiden muutoshjelman jatkoon osoitetaan 10 miljoonan euron määräraha vuodelle 2020. Lapsistrategian valmisteluun varataan 2 miljoonaa euroa vuodelle 2020. Turvakotien toimintaan varataan 21,6 miljoonaa euroa, josta 2 miljoonaa euroa on turvakotipaikkojen lisäämiseksi. Päihteitä käyttävien äitien hoitoon kohdennetaan tuo 1,5 miljoonan euron lisämääräraha. Lisäksi lastenasiantaloille esitetään 1,6 miljoonaa euroa vuodelle 2020. Yli 16-vuotiaiden seksuaalirikosten uhrien tukikeskuksille eli näille Seri-keskuksille perustetaan niin sanottuja satelliittikeskuksia, jotka laajentavat keskusten palveluja ja kattavuutta. Tähän on varattu 0,3 miljoonaa euroa vuodelle 2020.

Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveyspalveluja parannetaan myös hoitotakuuta tiukentamalla ja ikäihmisten hoivahenkilöstön vähimmäismitoitusta täsmentämällä. Sosiaali- ja terveyspalveluiden kehittämiseen ja parantamiseen kohdennetaan 97 miljoonan euron määräraha, joka kohdennetaan muun muassa siten, että hoitotakuuta ja ikäihmisten hoivahenkilöstön vähimmäismitoitusta täsmennetään, kehitetään omaishoitoa ja kotihoitoa, valmistellaan kansallinen mielenterveysstrategia ja ikäohjelma, kokeillaan kehitysvammaisten henkilökohtaisia budjetteja ja kehitetään perhepalveluja ja lääkehuoltoa sekä kaksikielisiä palveluja. Sitovan henkilöstömitoituksen siirtymäajan jälkeiset täysimääräiset resurs-

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

sivaikutukset huomioidaan julkisen talouden suunnitelmassa, joka on keväällä edessä, ja tulevilla talousarvioissa. Vahva poliittinen eduskunnan tahtotila on siis huomioitu. Työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen valtion korvaukseen tehdään 1 miljoonan euron tasokorotus. Määrärahataso nousee 2,9 miljoonaan euroon.

VM:n pääluokan kuntien peruspalveluiden valtionosuudessa on huomioitu uusina tehtävinä hallitusohjelman mukaisesti ensinnäkin se, että tämä miljoona euroa osoitetaan nimenomaan Vaasan keskussairaalan laajaan päivystykseen, kun tämä uusi tehtävä tulee, mutta sitä ei käytetä siellä Vaasassa, niin kuin tiedätte, vaan sitä entistä keskittämistä perutaan niin, että se hyvitetään kaikille niille tahoille, jotka kuntapuolella peruspalveluiden valtionosuudessa siitä aikaisemmin säästöinä maksoivat. Perheiden ja elämäntilanteiden moninaisuuden 2 miljoonan euron tukirahoitus on myöskin otettu huomioon siellä peruspalveluiden valtionosuudessa.

Tutkimus- ja innovaatiotoimintaa vahvistetaan, kun terveysalan kansallinen kasvustrategia saa jatkoa ja kun käynnistetään uuden sosiaali- ja terveydenhuollon tietojen käyttöä hallinnoivan lupaviranomaisen toimintaa.

Sitten kasvuun: Sosiaali- ja terveysalan kasvustrategian tukemiseen varataan 7 miljoonan euron määräraha, jolla tuetaan kansallisten osaamiskeskittymien perustamista ja toiminnan kehittämistä. Osaamiskeskittymillä tarkoitetaan siis Kansallista syöpäkeskusta, neurokeskusta, biopankkeja ja valmisteilla olevaa genomikeskusta ja lääkekehityskeskusta. Kuluvana vuonna käynnistyneen sosiaali- ja terveydenhuollon tietojen käyttöä hallinnoivan lupaviranomaisen, niin sanotun Tietolupaviranomaisen, toimintakuluihin on varattu 5,2 miljoonaa euroa. Terveysalan yksiköiden yliopistotasoiseen tutkimukseen ehdotetaan 25 miljoonan euron rahoitusta. [Puhemies koputtaa] Lisäksi terveydenhuollon yksiköiden lääkäri- ja hammaslääkärikoulutuksen korvauksiin varataan 96 miljoonaa euroa, ja virastojen kokonaistoimintaan sosiaali- ja terveydenhuollon alalla käytetään siis 204 miljoonaa euroa, ja myös rokotusohjelmaa uudistetaan.

En mene nyt yksityiskohtiin tässä yhteydessä, mutta totean, arvoisa puhemies, että sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan osuus talousarvioesityksessä on lähes 15 miljardia euroa, joten tärkeitä asioita tässä on esillä.

Kiitän valiokuntaa, ensinnäkin valtiovarainvaliokuntaa ja terveysjaostoa, joka tässä on tehnyt ison työn, ja sosiaali- ja terveysvaliokuntaa. Kiitos kaikille tästä suuresta työstä ihmisten hyvinvoinnin edistämiseksi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos, kiitos. — Ja sitten vielä ministeri Blomqvist.

12.19 Pohjoismaisen yhteistyön ja tasa-arvon ministeri Thomas Blomqvist: Arvoisa puhemies! Kuten tässä ministeri Kiuru sanoi, niin STM:n määräraha on iso. Sen sijaan tasa-arvolle — suurimmalle osalle — ei ole budjetoitu erillistä määrärahaa. Kuten kaikki tiedämme, niin hallitusohjelmassa on ennätysmäärä sukupuolten tasa-arvoon liittyviä kirjauksia ja siellä myös todetaan, että hallitus sitoutuu sukupuolten välisen tasa-arvon edistämiseen muun muassa talousarvioprosessissa ja kaikissa keskeisissä uudistuksissa, ja tästä ajattelin vähän puhua. Kuitenkin totean sen, että sosiaali- ja terveysministeriön talousarvioesityksessä tasa-arvo- ja samapalkkaisuusohjelmiin on varattu ensi vuoden talousarviossa 0,5 miljoonaa euroa ja näitä ohjelmia suunnitellaan parhaillaan ja niiden arvioidaan valmistuvan ensi vuoden alkupuolella.

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

Sukupuolitietoisien budjetoinnin kehittäminen ja tukeminen ovat erittäin tärkeitä. Tällä hetkellä asiasta ohjeistetaan budjetin laadintamääräyksessä niin, että jokaisen ministeriön tulee sisällyttää pääluokkaperusteluihin yhteenvetotarkastelu sukupuolivaikutuksiltaan merkittävästä talousarvioesitykseen liittyvästä toiminnasta. Näitä ministeriöiden talousarvioesitysten tasa-arvoon liittyviä tarkasteluja seurataan sitten vuosittain, ja seuranta hyödynnetään tietysti ministeriöiden toiminnan kehittämisessä, mutta tässä seurannassa ei kuitenkaan löydetä kaikkia tasa-arvoon vaikuttavia toimia, sillä siinä ei tehdä kattavaa laadullista tai sisällöllistä analyysia talousarvioehdotuksista. Yhteenvetotarkastelu voisi perusteellisesti tehtynä nostaa paremmin esiin budjetin vaikutuksia miehiin ja naisiin sekä tasa-arvoon ja siten parantaa budjetin läpinäkyvyyttä ja laatua ja myös sillä tavalla edistäisi tasa-arvoa.

Kaikilla ministeriöillä on tälläkin hetkellä — ja on jo jonkin aikaa ollut — jonkinlainen sukupuolinäkökulma talousarvioesityksen pääluokkaperusteluissa. Yhteenvetotekstien laatu ja analyysien syvyys kuitenkin vaihtelevat eri ministeriöiden välillä. Ja kun haluamme nyt edistää sukupuolivaikutusten arvioinnin integroimista osaksi budjettiprosessia, se edellyttää muun muassa arviointimenetelmien kehittämistä edelleen, prosessiin osallistuvien osaamisen, resurssien ja motivaation kehittämistä sekä sukupuolittain eritellyn tiedon analysoinnin, saatavuuden ja käytön parantamista, ja sitä nyt haluamme edistää. Lisäksi tasa-arvon edistäminen ja sukupuolinäkökulman valtavirtaistamisen kehittäminen edellyttää muun muassa valtioneuvoston henkilöstön tasa-arvo-osaamisen kasvattamista. Tarvitaan koulutusta ja resursseja tiedon hankintaan ja analysointiin, ja ennen kaikkea tarvitaan tietysti johdon sitoutumista sukupuolten tasa-arvon edistämiseen. Minusta tahtotila on hyvä, sitoutuminenkin on hyvä, mutta osaamispuolella meillä on vielä kehittämistä.

Hallituksen toimintasuunnitelman mukaan sukupuolitietoista budjetointia edistetään osana valtiovarainministeriön kestävä kehityksen budjetoinnin kehittämistyötä.

Vi har alltså, värderade talman, som målsättning att förbättra integreringen av jämställdhet och könskonsekvensbedömningar i budgetarbetet. Vi har ett regeringsprogram som också säger just det här, att vi ska bli bättre på det både i budgeteringen och i alla stora reformer. Vi har klara skrivningar i regeringsprogrammet om det här. Nu behöver vi ännu förbättra kunnandet också i den här budgetprocessen inom olika ministerier, och det arbetet pågår som bäst.

Lopuksi, herra puhemies, haluan kiittää niistä hyvistä keskusteluista, joita olen saanut käydä jaostossa ja myös työelämä- ja tasa-arvovaliokunnassa. Tasa-arvon edistämiseksi löytyy laajaa tukea, ja siitä olen todella iloinen. Lisäksi tasa-arvoministerinä iloitsen myös siitä, että naisjärjestöjen toimintaan nyt valtiovarainvaliokunta ehdottaa lisämäärärahaa kunten myös turvakotitoiminnan kehittämiseen. Kiitos siitä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Mennään keskusteluun. Näyttää siltä, että on halukkuutta debattiin. Aloitetaan.

12.24 Anu Vehviläinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin haluan todeta, että sekä Rinteen että nyt juuri aloittaneen Marinin aikana kyllä on saatu itse asiassa jo paljon aikaan sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan osalta. Olemme käsitelleet sosiaali- ja terveysvaliokunnan puolesta 18 mietintöä tässä salissa, ja niistä suuri osa

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

on ollut budjettilakeja ja erityisesti ministeri Pekosen puolen lakeja, jotka liittyvät näiden pienimpien päivärahojen, työttömyysturvan, lapsilisien ja pienimpien eläkkeiden korottamiseen. Se on erittäin hyvä.

Sitten ehkä toteaisin täältä ministeri Kiurun puolelta, että se on juuri näin, että meidän pitää kehittää sotessa sekä sisältöjä että rakenteita, ja tätä molempien kehitystyötä on nyt tässä menossa. Mutta itse ajattelen myös, että me emme saa toimivaa sotea, ellei meillä ole myös se sote-uudistus tehtynä. Kysyisin tämän osalta: pystyttekö te arvioimaan, milloin me voisimme saada tämän sote-lakipaketin eduskunnan käsittelyyn ja milloin sote olisi myös voimassa?

12.26 Mia Laiho kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Laaturekisterit ovat tärkeässä roolissa yhdenvertaisten sosiaali- ja terveyspalvelujen saatavuuden ja laadun turvaamisessa. Hallitusohjelmassa mainitaan tiedolla johtamisen tärkeys, mutta laaturekistereiden osalta ei näy budjetissa millään tavalla, että halutaan tiedolla johtaa. Laaturekisterit ovat tärkeitä hoitoketjujen sujuvuuden, avoimuuden ja myöskin kustannusvertailun takia. Kysyisinkin ministeri Kiurulta: loppuvatko laaturekisterit, kun niiden rahoitus nyt loppuu — kesäkuun loppuun mennessä muistaakseni viimeiselle on rahoitus — vai mitä aiotte tehdä näiden laaturekistereiden kanssa?

12.26 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hoitajamitoituksen viivästyminen: Tämä kaatui siihen, kun hallitus kaatui ja tuli viikon paussi tämän lakiesityksen valmisteluun. Te perustelite, hyvä hallitus ja ministerit, tätä juurikin niin, että sen takia esitys viivästyy, koska hallitus kaatui. On vaikea uskoa, että viikko voisi vaikuttaa näin ratkaisevasti tällaiseen asiaan. Olisi voinut kuvitella, että esitys on kuitenkin jo pitkällä valmistelussa. Tässä tulee sellainen tunne, että siellä on suuria ongelmia saada sitä aikaiseksi, se herää väistämättä. Ja kysynkin teiltä, mitä ongelmia siellä hoitajamitoituslakiesityksessä nyt on. Onko sitä tulossa, ja kuinka paljon se viivästyy? Emme jaksakaan millään uskoa näitä teidän selittelyjänne.

Olette kohdentaneet 5 miljoonaa euroa siihen hoitajamitoitukseen. Se tuntuu aika riittämättömältä. Tehy on tänään ilmoittanut, että se vaatii 100 miljoonaa euroa lisää valtionapua palkkoihin. Elikkä me tarvitsemme hoitajia, ja kysyn teiltä, ministeri: millainen suunnitelma teillä on saada hoitajia ja palkata, [Puhemies koputtaa] kouluttaa heitä?

12.27 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tuo ensimmäisen puheenvuoro oli esittelypuheenvuoro, niin nyt pääsen sanomaan muutaman henkilökohtaisen näkemyksen.

Itse asiassa olen hyvin iloinen, että tähän Istanbulin sopimuksen koordinointiin saadaan nyt resursseja, ja toivon, että ministerit katsovat huolella sen, miten se on järkevä organisoida sillä tavalla, että useammassa ministeriössä otetaan aidosti vastuuta siitä, että perheen sisäistä ja naisiin kohdistuvaa väkivaltaa myös ehkäistään ja että uhrien apu on riittäväällä tasolla.

Toinen asia, johon haluaisin kiinnittää huomiota, liittyy mielenterveyden häiriöihin. Me itse asiassa tiedämme, että OECD on arvioinut, että kustannukset, mitä meidän yhteiskunnallemme tästä tulee, ovat noin 11 miljardia ja mielenterveyden häiriöt ovat suurin syy, miksi ihmiset nykyään siirtyvät työkyvyttömyyseläkkeelle. Nyt, kun sote-uudistusta rakennetaan, kyse on myös kouluterveydenhuollosta ja koulujen palveluista. Esittäisin tiu-

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

kan vetoomuksen, että katsotte huolella sen, miten tämä rakenne syntyy tässä uudessa so-
tessa, [Puhemies koputtaa] koska koulut ovat ne, missä nuoret tavoitetaan. [Sari Sarko-
maa: Salasiirto maakuntiin meneillään!]

12.29 Noora Koponen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja ter-
veyspalveluiden painopiste on tällä hallituskaudella käännetty takaisin matalan kynnyksen
peruspalveluihin. Vaikka kokonaisvaltainen sote-uudistus on käynnissä, tämä hallitus ei
ole unohtanut nykyisiä peruspalveluita. Ensi vuodelle on varattu noin 100 miljoonaa
euroa kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalvelujen kehittämiseen.

Sosiaalietuuksia korotetaan, millä pyritään tukemaan heikoimmassa asemassa olevia ja
edistämään näin sosiaalista oikeudenmukaisuutta. Vanhusten hoivapalveluita halutaan pa-
rantaa ja lapsi- ja perhepalveluihin halutaan panostaa. Mielenterveyspalveluita vahviste-
taan laatimalla mielenterveysstrategia.

Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysvaliokunta pitää tärkeänä myös sitä, että
omaishoidon kehittämiseen ryhdytään ja siinä kiinnitetään huomiota myös työssäkäyvien
omaishoitajien sekä lasten ja nuorten omaishoitajana toimivien henkilöiden tilanteeseen.

Tämä hallitus haluaa luoda hyvinvointia. Hyvinvointi lisää tuottavuutta [Puhemies ko-
puttaa] ja työllisyyttä, mikä lisää luottamusta tulevaan [Puhemies koputtaa] ja rohkaisee
myös yrittämään.

12.30 Merja Kyllönen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On yhdessä
saatu aikaan Marinin hallituksen ensimmäinen budjetti, ja monet kysymykset haastavat
meitä täällä sosiaali- ja terveyspuolella ja edellyttävät hyvin valmisteltuja ja vastuullisia
toimia hallitukselta ministereineen ja ministeriöiltä virkamiehineen: ikääntyminen, kaikki
hoivakysymykset, sote-uudistus, sotu-uudistus. Minä toivon, että me pystymme katso-
maan ihmistä kokonaisvaltaisesti kaikissa palveluissa vauvasta vaariin — ei palastella niin,
että ihminen on irrallinen pää tai irrallinen käsi tai irrallinen hammas, vaan ihminen on ko-
konaisuus — ja vihdoin ja viimein päästään meidän järjestelmässämme siihen, että hoide-
taan kokonaista ihmistä, ei vain irrallisia osia.

12.31 Jari Koskela ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suurella ilolla terveh-
din tätä, että on tämä rintamaveteraanien asia hoidettu ja tämä korotus on tullut, tämä 125
euroa heille, ja myöskin sotainvalidien puolisoille tulee helpotusta, mutta valitettavasti tie-
tenkin nämä uudistukset tulevat vasta 1.4. voimaan. Olisi vuodenvaihteessa ollut kyllä vie-
lä parempi vaihtoehto.

Mutta se, miksi nyt vielä haluaisin jatkaa: tässä maassa on vielä myöskin sotiemme ve-
teraanien puolisoja, jotka eivät saa valtiolta mitään. Esimerkiksi ruoka-apua taikka jotain
muuta hoivaa voitaisiin heille antaa. Toivonkin, että sitten kun seuraavan kerran budjettia
käsitellään, niin voisimme myöskin näihin asioihin saada lisäyksiä. Oma äitinikin on vielä
elossa, ja hän aikanaan oli ilmavalvontalottana ja siellä taistelujen keskellä, kun Haapamä-
en ratapihaa pommitettiin. Hän oli siinä sadan metrin päässä tornissa mutta jäi henkiin, ja
häntäkään ei ole muistettu. [Puhemies koputtaa] Toivonkin samalla, että vielä nämä loput-
kin vielä elossa olevat otettaisiin sitten seuraavalla kerralla huomioon.

Mutta kiitoksia näistä.

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

12.32 **Sari Sarkomaa kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Harvoin näin epäselvässä tilanteessa ollaan tässä vaiheessa budjetin käsittelyä. Hallitus lupasi ennen vaaleja hoitajamitoituksen hetkessä ja yhdellä virkkeellä. Tällä hetkellä me emme tiedä, milloin tuo esitys tulee. Ja todella suuri pettymys oli se, että kun te totesitte, ministeri Kiuru, että vähintään 4 400 hoitajaa ja 250 miljoonaa euroa tulee, niin ensi vuoden budjetissa on 5 miljoonaa euroa. Sillä ei saa sataakaan hoitajaa. Miten tämä on mahdollista? Miten te teitte näin rujon arvovalinnan, kun budjettia teitte?

Hoitotakuun kiristys, se että nopeammin pääsisi terveysasemalle, on kokoomuksen aloite. On hyvä, että se on hallitusohjelmassa. Te sanoitte, että 70 miljoonalla, jos jollakin, saa ne tuhat lääkäriä, minkä te olette luvannut, mutta nyt on ilmennytkin, että sillä rahalla ei voi palkata lääkäreitä.

Voisitko kertoa, miten näin kävi, että hoitajamitoituksen määrärahat puuttuvat budjetista? Ja voitko te kertoa, millä rahalla nuo lääkärit palkataan? [Puhemies koputtaa]

12.33 **Petri Honkonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tosiaan tämä sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus on nyt hyvällä uralla. Itselläni on hyvin luottavainen olo tästä, koska tällä kertaa, kun kokoomus ei ole tässä mukana, bisneksen sijaan nyt on aidosti keskiössä ihmisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, ja siinä hallituksen on syytä jatkaa tällä oikealla uralla.

Minun huolenaiheeni ovat nämä sisäilmasairaat ihmiset, jotka monella tapaa tässä yhteiskunnassa jäävät vaille niitä palveluita ja sitä oikeaa terveydenhoitoa, mitä he tarvitsevat. Nyt onneksi valtiovarainvaliokunta esittää Turun yliopiston sisäilmayksikölle, tälle TROSSI-yksikölle, rahoitusta näiden hoitomenetelmien tutkimukseen. Toivoisin, että, ministerit Kiuru ja Pekonen, voisitte kommentoida, näettekö samalla tavalla tämän sisäilma-keskustelun hyvin yksipuolisena, koska saan paljon täältä sairastuneiden puolelta sitä palautetta, että virkakunta ei ministeriöissä, THL:ssä eikä muuallakaan ota tosissaan [Puhemies koputtaa] näitä sairauksia ja näiden sairastuneiden [Puhemies koputtaa] ongelmia.

12.34 **Anneli Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri Pekonen, keliakiakorvaus poistettiin viime kaudella, kuten muistatte, ja nyt eduskunta on ottanut valtiovarainvaliokunnan mietinnössään lausuman tasolle toiveen siitä, että te kiirehditte tätä selvitystyötä, jota hallitusohjelmassa edellytettiin, ja edellytti myös sitä, että JTS:ssä varataan tähän tarvittava rahoitus. Nyt toivoisin, että tämä asia etenisi näin. Ilokseni huomasin myös, että keliakiakorvauksen palauttamiseen ovat ottaneet myös kaikki oppositiopuolueet myönteisen kannan, joten tämä on nähtävästi yhteinen tahtotila meiltä kaikilta.

Toinen asia, joka myös nostettiin lausuman tasolle, on VTR-rahoituksen taso, joka on pudonnut viimeisten 20 vuoden aikana. Kuten tiedämme, perusterveydenhuollon ja varsinkin terveyskeskusten tilanne on erittäin heikko, ennen kaikkea lääkäreitten osalta, ja nyt lääkärit toivoisivat sitä, että heillä olisi mahdollisuus tehdä myös tutkimus- ja kehittämissuorityötä työnsä ohella. Nyt toivoisin, kuten lausumassa todetaan, että tämä tutkimus [Puhemies koputtaa] saatetaan takaisin kasvu-uralle, [Puhemies koputtaa] ja tästä kysyisin ministeri Kiurulta. [Sari Sarkomaa: Ja miksi tutkimusmäärärahoja leikataan?]

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

12.36 Minna Reijonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Todella huolestunut minäkin olen tuosta hoitajamitoituksen tilasta, siitä, että se ei ole vielä kunnossa — toivotaan, että pian saadaan.

Mutta kysyisin semmoisesta asiasta, että kuinka nyt on ajateltu esimerkiksi näitten tietokone- ja tällöisten tiedonsiirtojärjestelmien toimivan sillä tavalla, että jos vaikka Savosta tai Vaasasta henkilö menee Helsinkiin tai Lappiin sairaalaan, niin ne tiedot siirtyvät ja lääkäri tietää, minkälainen hoitojuttu potilaalla on menossa. Eli tiedonsiirrosta kysyisin: milloinkaan on yksi yhtenäinen systeemi Suomessa?

Entäs omaishoidon tuki, onko omaishoidon tukeen tulossa se, että se tulisi verottomaksi?

Ja vielä kysyisin siitä, miten apteekkeja hyödynnetään, koska apteekkeja on joka kunnassa, montakin joissakin kunnissa. Miten apteekkeja voidaan hyödyntää enemmän sosiaali- ja terveysasioissa?

12.37 Anna-Kaisa Ikonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ikäihmisten palvelut on ehdottomasti turvattava, mutta uudistuksia on tehtävä niin, että kunnat pystyvät vastaamaan niille annettuihin velvoitteisiin.

Uudistamistyötä on myöskin tehtävä kokonaisuutena, ja ympärivuorokautisen hoivan ratkaisuja on käsiteltävä osana vanhuspalveluitten kokonaisuudistusta. Ympärivuorokautisen hoivan säätelyä uudistamalla ei saa heikentää kotihoidossa olevien ihmisten tai omaishoitajien asemaa.

Tähän haluamme kiinnittää myöskin huomiota ensi vuoden talousarviossa. Kokoomus esittää hoivapakettia, jossa on 1 000 hoitajaa kotihoitoon, 1 000 hoitajaa ympärivuorokautiseen hoivaan, eli ikääntyneitten parempaan hoivaan yhteensä 150 miljoonaa euroa pysyvää lisäystä, mikä on yli 10-kertainen määrä hallituksen tekemään lisäyksen nähden. Haluamme myöskin painottaa kuntoutuksia palveluita, valvontaa ja vanhuspalveluitten voittavuutta.

Toisena nyt viimeistelyssä olevaan asiaan haluan vielä kiinnittää huomiota, eli hoitotakuun kohdalla toivomme, että perustason palveluiden hoitotakuun tiukentamisen yhteydessä pääsy myös suun terveydenhuollon ja mielenterveys- ja päihdehuollon perustason palveluihin ei vaarannu. [Puhemies koputtaa] Eihän näin päästetä käymään?

12.38 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan nostaa esiin yhden ison asian ja sitten kaksi hieman pienempää mutta erittäin tärkeää, ja tämä iso on nyt se täällä jo esillä ollut sote-uudistuksen eteneminen. Se on paitsi välttämätöntä suomalaisten palveluiden turvaamiseksi myös suomalaisten kuntien näkökulmasta, ja toivonkin kyllä kaikkia voimia ja menestystä ministerille tämän hankkeen eteenpäin viemisessä. Ne kaksi muuta asiaa, jotka haluan nostaa esille, ovat erittäin myönteisiä asioita: Lapsilisien korotus — minusta se on todella viisaasti nyt kohdennettu juuri perheille, joille se tulee eniten tarpeeseen, eli monilapsisille perheille, yksinhuoltaperheille eli yhden tulonsaajan perheille, ja tämä on erittäin viisasta. Samaten opintotuen huoltajakorotus on todella viisasta politiikkaa.

Lopuksi myös erittäin tärkeä asia, joka liittyy tähän Istanbulin sopimuksen toimeenpääntöön, eli turvakotien rahoituksen lisääminen, sen rahoitusta valiokuntakin lisäsi. Tämä on todella tärkeä asia, ja tästä kiitokset kyllä paitsi [Puhemies koputtaa] ministereille myös valiokunnalle.

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

12.39 **Sari Tanus kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Paljon on haasteita ikäihmisiin, hoitajamitoitukseen liittyen ja niin edelleen, niin kuin on tässä tullut esille. Mutta täytyy sanoa, että kiitostakin täytyy tästä esityksestä antaa, siinä on monia hyviä asioita: turvakotien lisääminen, päihdeäitien huoltoon euroja lisää, samaten lääkehuollon kehittämiseen. Ja tietysti kiitokset ruoka-aputoimijoille, se on erittäin tärkeää. Ruoka-apua voidaan jakaa, mutta toimijat tarvitsevat tietysti euroja toimintaansa.

Mutta sitten olisin halunnut kysyä näistä lapsiperheistä, lapsiperheköyhyydestä. Lohi tuossa mainitsi lapsilisän jakamisen — juuri näin olisi hyvä, mutta kysyisin, minkä takia päädytte siihen. Kuitenkin jokaiselle lapselle, nimenomaan niille ensimmäisille lapsille, se lapsilisän korotus olisi tarpeen, samaten vauvarahaa — 1 000:ta euroa — olemme esittäneet, tuloveron lapsivähennystä ja myös opintorahan suurempaa huoltajakorotusta. Me tiedämme tämän syntyvyyden haasteen, ja tietyllä tavalla taloudellinen turva on kuitenkin iso tekijä siinä. Elikkä [Puhemies koputtaa] tähän olisin halunnut vielä tarkennusta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Tarkennus tulee myöhemmin.

12.40 **Ilmari Nurminen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ensiksi haluan kiittää hallitusta niiden yli 600 000 eläkkeensaajan puolesta, joidenka toimeentulo kasvaa ensi vuonna. Tämä on selvä arvovalinta, ja tämä on suunnanmuutos tähän pitkään kehitykseen. Nyt puututaan eläkeläisköyhyyteen, ja tämä on äärettömän iso ja tärkeä asia, jonka haluan heti ensimmäisenä hallitukselle sanoa. Kansaneläkettä nostetaan 34 eurolla ja takuueläkettä 50 eurolla. Kansaneläkettä on nostettu viimeksi 12 vuotta sitten, eli siinäkin mielessä haluan korostaa tämän tärkeyttä ja suunnanmuutosta.

Täällä on tuotu paljon esille, että eläkkeensaajan toimeentuloon vaikuttavat keskeisesti myös palvelut, ja nythän on tärkeätä, että nimenomaan hoitotakuuseen ja -palveluihin panostetaan ja tuodaan tämä henkilöstömitoitus, josta täälläkin on vain puhuttu vuosikausia, mutta nyt se tehdään.

Kysyisin näistä asiakasmaksuista ja asiakasmaksulain uudistamisesta: minkälaista valmistelua sinne? Tämä on tietysti myös eläkkeensaajalle [Puhemies koputtaa] tärkeä kysymys.

12.41 **Sami Savio ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan ensiksi edustaja Koskelan tavoin kiittää koko eduskuntaa yli puoluerajojen tehdystä päätöksestä, jolla rintamalisä nousee 125 euroon. Toki tämä päätös tulee useimpien veteraanien kannalta liian myöhään, mutta hyvä, että se nyt kuitenkin lopulta toteutetaan. Kiitos siitä.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset ovat muun opposition tavoin huolestuneita soteuudistuksen etenemisestä tai pikemminkin siitä, että se tuntuu nyt junnaavan paikoillaan. Hallitukselta on tullut tänne eduskuntaan lähinnä esitys sote-rajoituslaista. Mutta mikäli uudistus saataisiin eteen hyvässä hengessä parlamentaarisesti, niin uskoisin, että se olisi paljon kestävämpi ja toisi nämä palvelut lähemmäksi kansalaisia ja olisi pitkällä tähtäimellä kustannustehokkaampi.

Arvoisa puhemies! Monien omaishoitajien asema on tukala paitsi henkisesti myös taloudellisesti, ja omaishoito on tärkeää paitsi yhteiskunnallisesti myös inhimillisesti, [Puhemies koputtaa] ja se myös vähentää julkisten sote-palveluiden tarvetta. [Puhemies koputtaa] Kysyn ministeriltä: onko hallitus valmis esimerkiksi tekemään omaishoidon tuesta verovapaan tulon?

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Koetetaan, arvoisat edustajat, pysyä tässä minuutissa, niin mahdollisimman moni saa puheenvuoron. [Kimmo Kiljunen: Oikea linja!]

12.43 Paula Risikko kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia oikein hyvistä esittelyistä.

Ministeri Pekoselta kysyisin: Ensiksikin kiitoksia siitä, että osatyökykyisten työllistymisen edistämistä on jatkettu. Jos siitä sitten vähän tarkemmin kysyisin: miten se etenee? Sitteen sotu-uudistuksesta: missä siinä mennään?

Ministeri Kiurulle niin ikään kiitoksia hyvästä esittelystä. Kysyisin tästä sosiaali- ja terveydenhuoltouudistuksesta. Kun olemme saaneet lukea, että nyt on tänne pääkaupunkiseudulle tulossa tällainen erillishanke, joka on mielestäni kannatettava, niin kysyisin, voisivatko muut suuret kaupunkiseudut saada myöskin. Sitähän mietittiin viime kaudellakin, että tulisi tällaista jotain variaatiota, mutta se jäi hieman kesken.

Henkilöstömitoituksesta kysyn, mitkä ammattiryhmät nyt siihen sitten lasketaan ja onko niin, että vain osa työstä lasketaan mitoitukseen.

Hoitotakuusta: Seitsemän päivän hoitotakuu, hyvä juttu. Mutta onko kysymyksessä vastaanottoaika vai hoidon aloittaminen? — Kiitos.

12.44 Pekka Aittakumpu kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On erinomaista ja oikeudenmukaista, että hallitus on budjetissaan köyhän asialla ja vahvistaa monin tavoin huolenpitoa kaikenikäisistä ihmisistä. Lapsilisiin tulee korotuksia, opintotuen huoltajakorotusta nostetaan, pienimpiä eläkkeitä korotetaan, hoitoon pääsyn määräaikoja lyhennetään.

Sote-uudistuksen valmistelu on menossa. Se on hallituskauden merkittävimpiä hankkeita, joka vaikuttaa jokaisen suomalaisen mahdollisuuteen saada yhdenvertaisesti palveluja. Mutta se vaikuttaa myös meidän julkisen taloutemme kestävyYTEEN. Edustaja Vehviläinen jo kysyi sen tilanteesta, ja itseänikin se kiinnostaa.

Lisäksi haluaisin kysyä siitä, kun hallitusohjelmaan kirjasimme, että me parannamme sosiaalisen luototuksen saatavuutta niin, että sitä olisi mahdollista saada koko maassa. Mikä on tämän sosiaalisen luototuksen valmistelun tilanne? Se on erittäin merkittävä tekijä [Puhemies koputtaa] sellaisille ihmisille, jotka esimerkiksi ovat saaneet maksuhäiriömerkinnän eivätkä selviä taloudellisesti.

12.45 Mirka Soinikoski vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Uuden vuosikymmenen ensimmäinen talousarvio palauttaa sosiaali- ja terveystalouden keskiöön sen, mikä sinne kuuluu: ihmisen. Hallitus parantaa sote-palveluiden saavutettavuutta, vaikuttavuutta ja laatua. Kuntien järjestämään sosiaali- ja terveydenhuoltoon sijoitetaan 105 miljoonaa euroa enemmän kuin vuonna 2019. Palvelurakenteen uudistaminen toteutetaan vaiheittain. Uudistuksessa mukana ovat myös omaishoidon kehittäminen, kansallisen mielenterveysstrategian toteuttaminen sekä kotihoidon kehittämisohjelma. Suomeen perustetaan lastenasiainaloja, jotka auttavat väkivallan uhreiksi joutuneita lapsia.

Arvoisa puhemies! Viime kaudella aloitetun Lape-työn jatkuminen on avainasemassa lapsi- ja perhepalvelujen laadun parantamisessa. Perhekeskukset sekä lisäresurssit aikuisten mielenterveys- ja päihdepalveluissa auttavat perheitä selviämään vaikeista ajoista eteenpäin.

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

Turvakotipaikkojen lisäämiseen osoitettua määrärahaa tervehdimme ilolla. Tämä ei kuitenkaan vielä riitä. Istanbulin sopimuksen suosituksen mukaiseen paikkamäärään on vielä pitkä matka Suomessa. Naisiin kohdistuvan väkivallan juurisyihin on puututtava ja kaikkea väkivaltaa on [Puhemies koputtaa] aktiivisesti ehkäistävä ennalta. Oikea-aikainen apu koko perheelle on parasta apua myös lapselle.

12.46 Matti Semi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Vanhustenpalveluista ja niitten laadusta on paljon keskusteltu viime aikoina ja viime vuosina ja tähän liittyen hoitajamitoituksesta. Erityisesti yksityisellä puolella on erittäin paljon näitä virheitä tapahtunut. Jos otan esimerkiksi Varkauden tilanteen, niin siellä kunnat kun käyttävät palveluseleitä, niin se maksaa 3 000 euroa kuukaudessa, sitten vuokrapaikka, 24 neliön huone, maksaa 750 euroa kuukaudessa plus 15 euroa päivässä ruoasta. Ja kun siihen vanhustenpalveluun kuuluu hoitosuunnitelma, niin olen jäänyt pohtimaan, kuinka varmistetaan niin sanottu vanhuksen kuluttajansuoja, jotta hän saa sen oikean palvelun, mitä tulee saada. Minusta oli hyvä asia, kun tänne on lisätty valvontaviranomaisten resursseja vuodelle 2020, mutta miten jatkossa aiotaan toimia? Tämmöinen kysymys.

12.47 Heidi Viljanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on maailman turvallisin ja onnellisin maa, näin sanotaan. Silti Suomi on EU:n toiseksi vaarallisin paikka naisille. Joka kolmas nainen kokee elämänsä aikana lähisuhdeväkivaltaa — mutta haluan korostaa, että myös aivan liian moni mies kokee lähisuhdeväkivaltaa. Tilastokeskuksen viimevuotisten tietojen mukaan viranomaisille ilmoitettuja perhe- ja lähisuhdeväkivaltauhreja oli lähes 10 000, mikä oli 3,6 prosenttia enemmän kuin edellisellä vuonna, ja tämä on valitettavasti vain jäävuorenhuippu. Yli 5 000 hakeutui vuonna 2018 turvakoteihin. Liian monelle jouduttiin näyttämään ovea, kun ei ollut tilaa. Turvapaikkoja on liian vähän, ja nyt myönnettävä 2 miljoonan euron lisämääräraha turvakotipaikkojen lisäämiseen tulee todella tarpeeseen. Arvioitu tarvittava määrä olisi 500 paikkaa. Vetoankin nyt ministereihin, että tällä tiellä jatketaan ja turvakotipaikkojen määrää tullaan myös jatkossa lisäämään.

12.48 Kaisa Juuso ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitukselta ei ole tullut valiokunnan käsiteltäväksi paljon puhuttua ja odotettua esitystä hoitajamitoituksen nostosta. Tämä on ollut syksyn suurin pettymys. Nyt lakiesityksen käsittely siirtyy keväälle, eli vatulointi tämän asian kanssa jatkuu.

Uusi pääministerimme Sanna Marin sanoi eilen esitellessään uusvanhaa hallitusohjelmaa, että ketään ei jätetä yksin ja että vanhuksista pidetään huolta. Ei pidetä. Edelleenkin me jätämme vanhukset yksin pitämällä heitä kotihoidossa, silloinkin kun se ei enää ole se paras paikka. Edelleenkin palvelukodeissa asuvien vanhuksien tarpeita laiminlyödään, koska nykyisellä hoitajamitoituksella heistä ei ehditä pitämään niin hyvää huolta kuin olisi tarpeen. Edelleenkin hoitajat kamppailevat jaksamisen äärirajoilla sekä kotihoidossa että palvelukodeissa. Edelleenkin yhä useampi lähi- ja sairaanhoitaja jää työkyvyttömyyseläkkeelle loppuunpalamisen ja sitä seuraavan masennuksen vuoksi. Vuonna 2018 heitä oli 1 300 hoitajaa. [Puhemies koputtaa]

Suomalaisena minä häpeän Suomen vanhustenhoidon tilaa. Se ei kestä päivänvaloa myöskään vertailussa muihin Pohjoismaihin. Kysynkin teiltä, ministeri Kiuru: ettekö te häpeä?

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Juuso, pysytään tässä minuutissa.

12.50 Jaana Pelkonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On hyvin surullista ja huolestuttavaa, että Suomi koreilee vuodesta toiseen Euroopan perhe- ja lähisuhdeväkivaltatilastojen kärjessä, ja tästä aiheesta on täällä useammassa puheenvuorossa jo kunnioitettavasti mainittu. Euroopan neuvoston naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjunnan asiantuntijaryhmä julkaisi siis syyskuussa ensimmäisen Suomea koskevan raporttinsa, jonka mukaan emme esimerkiksi vielääkään tunnista kaikkia naisiin kohdistuvan väkivallan muotoja ja kompuroimme yhä lähestymiskiellon kanssa. Raportissa kiinnitetään erityistä huomiota myös lasten asemaan, mikä on erittäin tärkeä huomio. On kannatettavaa ja positiivista, että valtiovarainvaliokunta on lisäämässä 300 000 euroa yhteensovittamiselimen toimintaan, mutta kaikki hyvin tiedämme, että tämä ei suinkaan yksinään riitä, ja tämä tärkeä asia olisi vihdoinkin saatava kuntoon Suomessa.

12.51 Kimmo Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Pekonen totesi: maailman paras työelämä. Ministeri Kiuru totesi: kohti sosiaalista oikeudenmukaisuutta.

Kokoomus ja kristillisdemokraatit toteavat omassa mietinnössään, vastalauseessaan tai epäluottamuslauseessaan hallitukselle: tämä hallitusohjelma ja sen budjetti ei kannusta suomalaisia ahkeruuteen ja itsensä kehittämiseen. Perussuomalaiset omassa lausunnossaan toteavat: tämä hallitusohjelma ja budjetti eivät vastaa sosiaali- ja terveyspalveluita tarvitsevien kansalaistemme tarpeisiin eivätkä paranna useimpien kansalaisten arkea. [Sari Sarkomaa: Työllisyys laskee!]

70 prosentilla suomalaisista käteen jäävät tulot lisääntyvät. Te tulette panostamaan voimakkaasti perusturvaan, myöskin pienimpiin eläkkeisiin, indeksitarkistukset tehdään, opintotukea ja lapsilisää lisätään, ja tasoitatte tuloeroja. Arvoisat ministerit, kuinka uskottavalta tuntuvat nämä oppositiopuolueiden epäluottamuslauseet teidän silmissänne? [Jussi Halla-aho: Nyt tuli tiukka kysymys!]

12.52 Hilkka Kemppi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitos ministereille sote-hallinnonalan uudistuksista, ja nähdäkseni siellä on myös hyvin merkittäviä uudistuksia nimenomaan semmoisen suomalaisen kannalta, joka todella tarvitsee apua. Osa niistä onkin jo lueteltu tässä keskustelussa.

Soten kohdalla puhumme usein palveluista, mutta minun tekisi mieli nostaa tähän keskusteluun myöskin toimintakulttuurin uudistaminen, koska kyllähän kyse on myös siitä, miten voisimme jouhevammin saattaa ihmisiä palvelusta toiseen ja auttaa silloinkin, kun ei ole täsmätarvetta jollekin tietylle palvelulle. Kysyisinkin ministereiltä: miten palveluohjaus ja palveluketjut on huomioitu nyt tässä sote-uudistuksessa, ja otetaanhan ne sote-uudistuksen ihan ytimeen? Kyse on pitkälle siitä, että löytyy oikea palvelu eikä roikuta tai olla vääränlaisessa avussa.

Kiitän iäkkäiden ihmisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen tähtäävän ikäohjelman laatimisesta ja toivon todella, että vanhusasiainvaltuutetun pesti saadaan mahdollisimman pian pyörimään niin, [Puhemies koputtaa] että ikäihmisten turvalliseen elämään kiinnitetään huomiota.

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

12.53 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitusohjelman sivulla 147 todetaan, että kehitetään omaishoitoa. Mitään muuta hallitusohjelmasta ei löydy omaishoidon osalta. Kysyn yksinkertaisesti: miten ja milloin omaishoidon kehittämisen näemme täällä päätöksenteossa?

Sitten hallitusohjelman sivulla 152 sanotaan sote-uudistuksen osalta, että itsehallinnollisia maakuntia on 18. Mikä on nyt tilanne, kun Uuttamaata ollaan jakamassa? Pitääkö tämä 18 edelleen paikkansa?

Sitten sote-uudistuksen valmistelusta. Kunnat ovat nyt ulkona siitä valmistelusta, ja parlamentaarisesti sitä ei valmistella. Milloin aiotte ottaa esimerkiksi puolueet ja Kuntaliiton ja kunnat mukaan tämän tärkeän asian valmisteluun?

12.54 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lääkäripula on totta. Sain tänä aamuna erältä tuttavaltani viestin, jossa sanotaan, että hän, 72-vuotias mies, on nyt saanut jo kolmannen kerran siirron vakavasta sydänleikkauksesta eteenpäin, ja se johtuu siitä, että lääkäreitä ei HUSissa ole saatavilla. Olette varanneet 60 miljoonaa euroa hoitotakuun tiukentamiseen ensi vuoden budjettiin, mutta sehän on pääasiassa perusterveydenhuollon puolella. Millä tavalla aiotte parantaa erikoissairaanhoidon palveluita, ja mitä haluatte, että vastaan tälle 72-vuotiaalle tuttavalleni, joka odottaa sitä pikaista sydänleikkausta?

12.55 Bella Forsgrén vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä edustajat Viljanen ja Pelkonen ovat pitäneet erittäin tärkeitä puheenvuoroja. Yksi pahimmista syrjinnän muodoista, lähisuhdeväkivalta, rehottaa meillä Suomessa. Suomessa jopa joka kolmas nainen kokee elämässään lähisuhdeväkivaltaa. Jokaisen meidän lähipiiristä siis löytyy varmasti näitä naisia, jotka ovat sitä kokeneet.

Arvoisa herra puhemies! Haluankin kiittää hallitusta erityisesti siitä, että se panostaa ensi vuonna Istanbulin sopimuksen täytäntöönpanoon. Naisiin kohdistuvan väkivallan ja erityisesti lähisuhdeväkivallan ehkäiseminen ja väkivallan uhrien auttaminen vaatii resursseja.

Palvelujen parantamisen lisäksi me tarvitsemme todellisia asennemuutoksia. Ennen kaikkea meidän tulee tunnistaa, että väkivalta on yksi äärimmäisen syrjinnän muoto ja että syrjinnälle altistavat tekijät altistavat myös väkivallalle. Meidän onkin päästävä lopullisesti eroon syrjinnästä itsessään. Vain todellinen toisen ihmisen arvon kunnioittaminen estää väkivaltaa alkuunsa.

12.56 Johannes Yrttiaho vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä sosiaali- ja terveysministeriön pääluokassa ovat myös aluehallintoviranomaisten työsuojelun vastualueiden resurssit, ja siellä tämän vuoden määrärahataso on 24,8 miljoonaa euroa, ensi vuodelle 26,2 miljoonaa euroa, eli siinä on pientä nousua, mikä on hyvä asia. Tästä noususta on 1,5 miljoonaa kohdennettu työsuojeluvalvontaan ja harmaan talouden torjuntaan.

1,5 miljoonaa on varsin pieni summa siihen nähden, että tässä hallituksen toimesta ja tälläkin budjetilla ollaan lisäämässä itse asiassa vierastyövoiman tuontia. Siihenhän liittyy paljon ongelmia: alipalkkausta ja muita heikkoja työehtoja, joita sitten viranomaisen pitäisi valvoa, niin että työehtosopimukset ja lainsäädäntö tulevat työnantajan toimesta täytettyä. Tähän tarvittaisiin kyllä paljon enemmän määrärahoja kuin mitä nyt esitetään ja lisäk-

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

si tietysti muita toimia, [Puhemies koputtaa] kuten alipalkkauksen kriminalisointi ja ammattiliittojen kanneoikeus. Onko näille hallitus aikonut jotakin tehdä? — Kiitos, puhemies.

12.57 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Budjettikirjan sivulla 728 osoitetaan 60 miljoonaa euroa perusterveydenhuollon hoitoonpääsyn parantamiseen. Tämä merkitsee käännettä perusterveydenhuollon tilanteeseen, joka on tasaisesti heikentynyt. Lipposen toisen hallituksen päättäessä vuonna 2003 toimintansa Suomessa oli 10 miljoonaa terveyskeskuslääkärikäyntiä, tällä hetkellä on 6 miljoonaa. Markkinavoimat ovat saaneet vallan meidän terveydenhuollossa ja olisivat saaneet vielä suuremman vallan edellisen eduskuntakauden sote-uudistuksen toteutuessa. Mutta pitkällä tähtäimellä tällä hetkellä ollaan todella huolestuttavassa tilanteessa terveyskeskuksissa ja, kuten täällä edustaja Kauman puheenvuorossa kuultiin, myös erikoissairaanhoidossa. Neurokirurgit tekevät työterveyshuoltoa, koska se on paremmin palkattua, sydänkirurgit poistavat hiekanjyviä kaatuneitten pikkulasten polvista. Meillä ollaan tällä hetkellä menetetty tilanne terveydenhuollossa ja ollaan veitsenterällä. Nyt ollaan tekemässä käännettä. [Puhemies koputtaa] Minun silmilläni katsottuna käänne näyttää vielä pieneltä mutta on kuitenkin käänne.

12.59 Riikka Purra ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Erityisesti kehittyvistä maista saapuva maahanmuutto kustantaa yhteiskunnallemme miljardeja vuodessa. Suurin osa näistä kustannuksista ei kuulu sisäministeriön hallinnonalalle, ei siis kotouttamisen ja vastaanoton kuluihin, vaan sosiaali- ja terveysministeriön alalle, sillä suurin osa kustannuksista syntyy sosiaaliturvan käyttämisestä. [Kimmo Kiljusen välihuuto] Maahanmuuttajat ovat huomattavan yliedustettuina esimerkiksi asumistuen ja toimeentulotuen saajien joukossa, pääkaupunkiseudulla yli 40 prosenttia. Tietyistä ongelmallisista lähtömaista saapuvien maahanmuuttajien elinkaarikustannukset Suomen taloudelle ovat keskimäärin noin 700 000—1,3 miljoonaa euroa henkilöltä koko elinkaarelta. Kysynkin ministeriltä: onko ministeriössä aikomuksia muuttaa maahanmuuttajien sosiaaliturvajärjestelmää siten, että myönteisen oleskeluluvan saaneet turvapaikanhakijat eivät enää kuuluisi asumisperustaisen sosiaaliturvan piiriin?

13.00 Veronica Rehn-Kivi r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman, arvoisa puhemies! Kun kuuntelee oppositiopuolueiden kritiikkiä hallitusohjelmasta ja talousarvioista, niin tuntuu siltä, että siinä ei ole mitään hyvää. Mutta eikö ole tärkeätä, että hallitus haluaa panostaa ennalta ehkäiseviin toimenpiteisiin, joilla on kiistatta sekä taloudellisia että kansalaisten hyvinvointiin liittyviä positiivisia vaikutuksia? Annetaan hoitotakuu, nostetaan pieniä eläkkeitä, lapsilisien yksinhuoltajakorotusta ja opintotuen huoltajakorotusta ja korotetaan perusturvaa. Eivätkö nämä ole kannatettavia uudistuksia? Kysynkin ministereiltä: onhan näillä toimenpiteillä myös taloudellisia vaikutuksia?

13.00 Katja Taimela sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Aito tasa-arvo elämässä — muun muassa kouluissa, työpaikoilla, palkoissa, eri valintatilanteissa — ei ole vuonna 2019 Suomessa edelleenkaan totta. Hallitus on omalta osaltaan sitoutunut sukupuolten välisen tasa-arvon edistämiseen muun muassa talousarvioprosessissa ja kaikissa keskeisissä uudistuksissaan. Meillä on myös suosituksia, joilla päästä eteenpäin: lanseerataan sukupuolitietoisien budjetoinnin käsite, kytketään sukupuolitietoinen budjetointi kansallisiin ja hallinnonalakohtaisiin tasa-arvotavoitteisiin, laajennetaan sukupuolivaikutus-

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

ten arviointi lakiesityksistä koko laajaan talousarvioprosessiin, raportoidaan talousarvion sukupuoli- ja tasa-arvovaikutuksista systemaattisesti ja tuetaan sukupuolitietoista budjetointia poliittisesti ja valtionhallinnon sisällä.

Arvoisa ministeri Blomqvist, miten koette edellä luetellut haasteelliset tavoitteet? Mitkä edellytykset meillä on hallituksena onnistua? Löytyykö hallinnonrajat ylittävää aitoa tahtotilaa ja vetovastuusta ja näkyvää roolia edellä mainituissa asioissa?

13.02 Mikko Kinnunen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kotihoidossa on todettu haasteita, ja vanhuspalveluita tulee kehittää kokonaisuutena. Tarvitaan lisää auttavia käsiä mutta niiden ohella myös uutta teknologiaa, uudenlaisia palveluja, ennalta ehkäisevän ja kuntouttavan työotteen vahvistamista. Kysyisin ministereiltä: miten kolmas sektori ja järjestöt aiotaan ottaa mukaan kotihoidon tueksi ja miten sote-alan työvoimapula aiotaan ratkaista, esimerkkinä sairaanhoitajien lääkemääräämiskoulutus?

13.02 Jari Ronkainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tämä STM:n talousarvioesitys pitää sisällään hyviä erityisesti pienituloisiin kohdistuvia korotuksia — kiitos niistä. [Kimmo Kiljunen: Hyvä hallitus!]

Minäkin haluan kiinnittää huomiota omaishoitajien asemaan. Kävin itse vastikään syksyllä tutustumassa omaishoitajien arkeen ja sain kuulla ja nähdä, mitä se pitää sisällään. Mielestäni vähintä, mitä voisimme tehdä, olisi saada omaishoitajien tuki verovapaaksi.

Toinen merkittävästi kansalaisten arkeen vaikuttava asia on vakuutustoiminnan sujuvuus. Viime kaudella eduskunta hyväksyi yksimielisesti lausuman, joka edellyttää hallitusta tuomaan esityksen vakuutuslääkärijärjestelmän epäkohtien korjaamiseksi ensi keväänä. Kysyisin teiltä, ministeri Pekonen: missä vaiheessa tämän asian valmistelu menee tällä hetkellä?

13.03 Piritta Rantanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän budjetin kulmakivinä ovat siis yhdenvertaisuus ja tasa-arvo sekä verorahoitteiset hyvinvointi- ja koulutuspalvelut. Haasteina ovat tälläkin alalla syntyvyyden lasku ja ikääntyminen, palveluiden eriytyminen ja yhteiskunnan ja perheiden muuttuminen. Tällä budjetilla voimme kuitenkin tarttua hyvinvoinnin edistämiseen ja eriarvoisuuden vähentämiseen. Muun muassa valmisteilla oleva mielenterveysstrategia, lapsiperhestrategia, joka ottaa kantaa muun muassa yhä yleistyvän vuoroviikkoasumisen tasa-arvoon, ja sosiaali- ja terveydenhuollon rakenneuudistus ovat niitä uudistuksia, jotka edistävät näitä tavoitteita. Kysyisin kuitenkin: kuinka hallitus nyt aikoo edistää terveyskeskus- ja lääkemaksujen ja Kela-kyytien kattomaksujen kehittämistä? Nämä ovat isolle osalle pienituloisia suuri ongelma, kun kaikki nollautuvat vuodenvaihteessa ja tulot ovat pieniä. Yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon nimissä tämä on iso asia.

13.04 Anu Vehviläinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan todeta tässä, kun tässä on kiirehditty nytten tätä hoitajamitoitusasiaa, sosiaali- ja terveysvaliokunnan työtilanteesta sen verran, että päätimme työt viime perjantaina siellä, ja vaikka me olisimme tällä viikolla saaneetkin hoitajamitoitusta koskevan hallituksen esityksen, niin realismin nimissä olisimme aloittaneet sen käsittelyn kyllä sitten vasta helmikuun alussa. [Kimmo Kiljusen välihuuto] Ja sama asia tietysti koskee tätä Terapiatakuu-kansalaisaloitetta. Se on tänne jätetty, ja se on minusta todella hieno asia, mutta sen osalta olemme so-

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

pineet valiokunnassa, että siinä käydään julkinen kuuleminen helmikuun alkupuoliskolla. Ja sitten kun katsomme sitä hoitotakuuasiasia, niin sitä varmaan voidaan sitten linjata, käsitelläänkö ne yhtä aikaa.

Mutta sitten vielä kysyisin hyvän keskustelun päätteeksi ministeri Pekoselta tästä sosiaaliturvan uudistamisesta: pystyttekö jo sanomaan tässä kohtaa, mitä painotuksia tällä vaalikaudella siihen tulee, mitä me voisimme saada jo lainsäädäntönä tänne eduskuntaan käsiteltäväksi?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Huomaan, että arvoisilla edustajilla on vielä halukkuutta debattiin, mutta tähän keskusteluun varattu aika alkaa olla nyt täynnä. Pahoittelen, että ihan jokainen ei päässyt mukaan, mutta useimmat kuitenkin. Annetaan ministereille nyt mahdollisuus tähän päätteeksi vetää nämä yhteen, 3 minuuttia kullekin.

13.06 Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen: Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos kaikille erittäin hyvistä kysymyksistä. Niitä tuli todella paljon, ja ajattelin, että jos puhun oikein nopeasti, niin ehkä ehdin niihin kaikkiin vastaamaan. Jos en, niin jatkan teidän kaikkien kanssa keskustelua kuitenkin myöhemmin.

Edustaja Filatov ja edustaja Anneli Kiljunen nostivat heti tässä keskustelun aluksi esiin tämän keliakiakorvauksen ja sen palauttamiseen liittyvän selvityksen, josta myöskin tämä lausuma on jätetty. Haluan todeta, että tämä selvitystyö on jo käynnistetty ministeriössä, ja kun se etenee, niin sitten varmasti pääsemme myöskin siihen pisteeseen, että voimme tarkastella, mikä on keliakiakorvauksen palauttamisen mahdollisuus ja siihen tarvittava määräraha.

Sitten edustaja Filatov nosti esiin myöskin mielenterveyspulmat, jotka ovat suurin syy työkyvyttömyyseläkkeisiin. Tämä on totta, ja juuri tästä syystä nyt toteutetaan TEMin kanssa yhteistyössä tämä osatyökykyisten työkykyohjelma, johon on kohdennettu 10 miljoonaa euroa ensi vuodelle. Sitten lisäksi pääsemme käynnistämään myöskin tämän työelämän ja työhyvinvoinnin kehittämisohjelman, mikä on äärimmäisen tärkeää, koska minusta on erittäin tärkeää, että yksikään ihminen, joka on jo työelämässä, ei sieltä työelämästä putoa pois.

Edustaja Koskela nosti esiin ensimmäisenä nämä rintamalisien korottamiset, joihin myöskin edustaja Savio täällä viittasi. Haluan heti sanoa, että en ota tästä lisien korottamisesta kunniaa itselleni, vaan kiitan eduskuntaa yli puoluerajojen tästä päätöksestä, että näitä rintamalisia korotetaan. Haluan huomauttaa siitä, että olisi tietysti ollut mahtavaa, että me olisimme saaneet nämä etuudet maksuun heti vuoden alusta, mutta tämä esitys tehtiin marraskuun puolivälin jälkeen ja sen jälkeen käsiteltiin täällä eduskunnassa. Valitettavasti Kelan järjestelmät eivät pysy ihan näin nopeassa tahdissa mukana, ja sen takia tämä korotus tulee voimaan 1. huhtikuuta 2020.

Edustaja Tanus kysyi lapsilisien korotuksista ja niiden kohdentamisesta. Todettakoon, että köyhyysriski monilapsisissa perheissä on suurempi, ja siksi hallitus on tehnyt tämän painotuksen näihin korotuksiin. Lapsiperheköyhyyteen puuttuminen on äärimmäisen tärkeää, ja siksi hallitus tulee tarkastelemaan myöskin lisäkeinoja lapsiperheköyhyyden vähentämiseksi.

Edustaja Risikko esitti monta hyvää kysymystä. Totean, että osatyökykyisten työllistämishjelmaa on valmisteltu hyvässä yhteistyössä TEMin kanssa. Se on pian valmis, ja sitten pääsemme todella työhön ja toteuttamaan sitä, ja tavoitteena on kuntouttaa ihmisiä ta-

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

kaisin työmarkkinoille. Toki meidän täytyy kuitenkin tunnustaa sekin, että joukossa on ihmisiä, jotka eivät kuntoudu takaisin työelämään, ja heille pitää sitten miettiä inhimillisiä ratkaisuja.

Myöskin sotu-uudistus nousi edustaja Risikon ja Vehviläisen puheenvuoroissa esiin. Olen todella pahoillani siitä, että emme päässeet käynnistämään tätä sotu-uudistuskomiteatyötä tämän vuoden puolella. Se [Puhemies koputtaa] oli minun tavoitteeni, ja sen olisin halunnut tehdä, mutta valitettavasti en nyt siihen päässyt. Mutta komiteatyö [Puhemies koputtaa] alkaa heti vuoden alusta, ja sieltä sitten komitea tuo... [Puhemies koputtaa]

Puhemies! Ihan muutama vielä:

Haluan edustaja Purralle vastata, että ei, tällaisia suunnitelmia ei ole meillä sosiaali- ja terveysministeriössä.

Ja Ronkaiselle todettakoon, että otamme vakavasti tämän lausuman [Puhemies koputtaa] vakuutuslääkärijärjestelmän [Puhemies koputtaa] epäkohtien korjaamisesta. Työ on käynnissä, ja palaamme siihen pian. [Kimmo Kiljunen: Entäs minun kysymys luottamuksesta?]

13.09 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru: Arvoisa puhemies! Nyt alkaa tehtävä impossible sen takia, että tässä oli valtavasti kysymyksiä, mutta yritän nyt tässä koota, ja joidenkin kanssa voidaan sitten puhua erikseen.

Kempin, Kyllösen, Kauman ja Rehn-Kiven kokonaisuus liittyy aika paljon toisiinsa. Ensinnäkin Rehn-Kivi kysyi ennaltaehkäisyn merkityksestä ja nimenomaan tällaisista hyvinvointitaloudellisista investoinneista ihmisiin: eikö nyt kannattaisi investoida, koska säästöt ovat tosiasiaa jatkossa paljon isommat? Juuri siitä lähtee tämä iso kuva liikkeelle. Eli kun Kemppi puhui hoitoketjun toimivuuden puolesta ja Merja Kyllönen kokonaisvaltaisen hoidon puolesta, sitä me tässä juuri yritämme. Ihmisen ei pidä vain päästä lääkäriin kerran, vaan ihmisen pitää tulla myöskin hoidetuksi. Jos tämä meno jatkuu tällaisena, tällä yhteiskunnalla ei ole tähän varaa. Kun vaiva tulee, se on myös hoidettava, ja tämä on se iso perusfilosofia, joka meidän täytyy nyt ymmärtää.

Toinen näkemys oli se, mistä edustaja Kauma kysyi, että minkä takia ei myöskään erikoissairaanhoidossa nyt oteta niitä ongelmia vakavasti. Huolenne on aivan aiheellinen, on ihan totta, että myös erikoissairaanhoidossa on palveluissa parantamisen varaa, mutta kun me katsomme tätä isoa kuvaa, niin perusterveydenhuollon ja perussosiaalipuolen palveluiden aika ei ole ollut vielä lainkaan. Meidän on pakko tämä perustaso saada kuntoon, koska se vuotaa jatkuvasti erikoissairaanhoidon, minkä takia meillä on erikoissairaanhoidossa liikaa palveltavia ihmisiä, joiden pitäisi olla täällä perustasolla hoidossa. Ja tämän kuvan saaminen kuntoon on keskeinen osa siinä, mitä nyt yritetään tehdä toisin, niin kuin tässä edustaja Lindén jo totesi. Tässä on isosta käännöksestä nyt kysymys, jos tämä onnistuu.

Seuraava kokonaisuus liittyy tähän, miten sisältö- ja rakenneasioissa otetaan tämä sitten huomioon. Sisältökommenteissa tuli paljon parantamisen varaa, ja se kaikki lähtee siitä, että tämä hoitotakuu pitäisi saada toimimaan nopeammin, että ihminen pääsisi nopeammin lääkäriin. Onko varaa jopa siihen, mitä tässä esitettiin? Esimerkiksi Risikko kysyi, että tarvitseeko siinä odottaa niitä muutamia päiviä hoidon arviointiin lainkaan vai eikö mentäisi heti seitsemään päivään. [Paula Risikko: Ei ollut minulta!] — Vai ei ollut teiltä, sitten se oli tuo edustaja Ikonen. Mutta kyllä tässä on joka tapauksessa ihan hyviä arvioita siitä. Katsotaan, minkälainen se esitys tulee tässä ihan lähiaikoina olemaan.

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

Me pyrimme tekemään sen hoitotakuuesityksen mahdollisimman nopeasti kuntoon. Olen valiokunnan puheenjohtajan kanssa samaa mieltä siitä, että nyt on tärkeintä, että helmikuussa päästään aloittamaan. Tämä todella on monelta osin hankala tilanne, kun me menetimme puolitoista viikkoa tärkeää aikaa juuri silloin, kun sitä olisi parhaimmillaan tarvittu. Se näkyy myöskin tässä hoitajamitoituksessa, sillä siinä nimenomaan on tilanne se, että arviointineuvosto saamieni tietojen mukaan pari päivää sitten illalla ilmoitti, että he eivät saa sitä tänä perjantaina valmiiksi, minkä takia se jää välipäiville. Minä en tiedä vielä minä päivänä välipäivinä tämä olisi mahdollista saada, mutta teemme parhaamme, että se olisi mahdollisimman nopeasti täällä. Ja varoitin tästä, että kun tämä tehdään hallituksen puolella, niin me joudumme, totta kai, lainvalmistelun vaikeudet huomioiden ottamaan myöskin laajan kansalaisyhteiskunnan [Puhemies koputtaa] tätä asiaa arvioimaan, toisin kuin eduskunta, jolla olisi ollut mahdollisuus edetä nopeasti.

Paljon kysymyksiä jäi vastaamatta, pahoittelen sitä — mielenterveysasiat laitetaan kuntoon — paljon on asioita, mutta palataan niihin sitten kahdenvälisissä keskusteluissa. [Sari Sarkomaa: Miksi hoitajamitoitukseen tuli vain 5 miljoonaa? Ei riittänyt aikaa vastaamiseenkaan.]

13.13 Pohjoismaisen yhteistyön ja tasa-arvon ministeri Thomas Blomqvist: Arvoisa herra puhemies! Pariin kokonaisuuteen.

Tässä edustaja Taimela luutteli erittäin kattavasti, mitä kaikkea hyvää hallitusohjelmaan sisältyy tasa-arvopuolella. On totta, että useimmat näistä ovat juuri näitä poikkihallinnollisia toimenpiteitä, ja se edellyttää tietysti hallitukselta vahvaa tahtotilaa, se on olemassa. Jo Rinteen hallituksen aikana käsiteltiin iltakoulussa tasa-arvoasioita, ja varmaan tullaan myös Marinin hallituksessa tekemään samoin. Sen lisäksi on asetettu valtiosuhteista koostuva työryhmä, jota minä johdan ja jossa yritetään koordinoita sekä tasa-arvo-ohjelmaa että muitakin tasa-arvotoimenpiteitä. Tämä on tietysti aika haastava tehtävä, mutta olen kyllä vakuuttunut siitä, että hyvällä koordinoinnilla ja hyvällä tahtotilalla pystytään toteuttamaan myös kaikki nämä toimenpiteet. Se on ainakin tasa-arvoministerin — näin olen käsittänyt — tehtävä, ja tulen parhaani mukaan toimimaan, että tämä onnistuisi.

Sitten, arvoisa puhemies, tähän Istanbulin sopimukseen ja tähän lähisuhdeväkivaltaan, mikä tuli tässä useammassa puheenvuorossa jo esille. Muun muassa edustajat Filatov, Pelkonen, Tanus, Viljanen ja Forsgrén nostivat tämän asian, ja tämä on todella tärkeä asia. Naisiin kohdistuva väkivalta ja lähisuhdeväkivalta ovat keskeisiä tasa-arvokysymyksiä ja myös asennekysymyksiä. Tällä hallituskaudella laaditaan — minä nyt kerron myös sellaista, mikä ei suoraan ole minun vastuullani mutta kuitenkin kuuluu tähän aiheeseen — naisiin kohdistuvan väkivallan torjuntaohjelma, perustetaan itsenäisen raportoijan virka ja nostetaan turvakotien rahoitusta. Vuodesta 2015 tähän vuoteen mennessä turvakotien määrä on kasvanut 19:stä 28 turvakotiin ja näitä perhepaikkoja on lisätty 114:stä 202:een. Meillä kokonaissumma on nyt 21,6 miljoonaa euroa, ja siitä lisäys edelliseen vuoteen on 2 miljoonaa euroa näitten turvakotipaikkojen osalta, ja tätä määrärahaa tullaan lisäämään myös seuraavina vuosina.

Sitten vielä muutetaan rikoslain määritelmää raiskauksesta suostumuksen puutteeseen perustuvaksi, ja tämä on tärkeä asia.

Ja sitten haluaisin ehkä lopettaa siihen, minkä edustaja Forsgrén nosti esille, että tämä on asennekysymys, ja meillä kaikilla on siinä iso tehtävä, jokaisella omalta osaltaan, ja tietysti tasa-arvoministerinä tämä on minulle keskeisimpiä tehtäviä. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitokset. — Valitettavasti aika tähän pääluokkaan on nyt käytetty. Muutamalta sellaiselta edustajalta, joiden olisi ehkä kuulunut saada puheenvuoro, jäi se nyt saamatta, siitä pahoittelut. Keskustelu ja asian käsittely nyt siis keskeytetään. Sitä jatketaan myöhemmin tässä täysistunnossa.

Keskustelu keskeytettiin kello 13.16.

Keskustelua jatkettiin kello 21.45.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt jatketaan aiemmin tässä istunnossa keskeytynyttä yleiskeskustelua pääluokasta 33.

21.45 **Mia Laiho kok:** Arvoisa puhemies! Perusterveydenhuollon palveluiden saatavuudessa on ongelmia ympäri Suomea. Ihmiset eivät pääse hoitoon, ja he ovat eriarvoisessa asemassa. Vanhustenhoidossa on puutteita. Mielenterveyspalveluihin ei pääse. Kunnat eivät yksin selviä velvoitteistaan. Samaan aikaan väestö ikääntyy ja palvelutarve kasvaa. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen mukaan sote-kustannukset tulevat kasvamaan merkittävästi tulevina vuosina. Palveluiden järjestämiseen tarvitaan vahvempia vastuutahoja, joten sote-palvelut on muodostettava kaupunkien ja kuntien yhteistyön pohjalle. Lasten ja nuorten mielenterveysongelmat ovat kasvaneet, ja hoitoon ei pääse, ja Suomessa YK:n lasten oikeudet eivät toteudu mielenterveyspalveluissa.

Nyt on suunnattava katse palveluiden parantamiseen. Me emme tarvitse enää massiivisia hallinnollisia muutoksia vaan me tarvitsemme sen rahan ihmisten palveluiden kehittämiseen ja ihmisten palveluiden saatavuuden parantamiseen.

Tässä lisätalousarviossa, minkä hallitus antoi, oli hienoa, että turvakotitoiminnalle saatiin lisää rahoitusta. Kiitos hallitukselle myös siitä, että YTHS sai lisärahaa kokoomuksen esittämän lisäyksen mukaisesti ja myös lääkehuollon tiekartta sai rahoitusta.

Hoitotakuuta on tiukennettava. Meidän pitää saada lakiin tiukemmat kriteerit, että ihmiset saavat hoitoa, eikä hoitoon ja hoivaan pääsy ei saa olla lompakosta kiinni. Hallituksen ehdotus kiristetyistä hoitotakuusta on sinällänsä kannatettava. Nyt pitää löytää siihen keinot ja pitää myöskin varmistaa se, että hoitoa myöskin saa. Ei riitä, että saa yhteyden terveysasemalle tai pääsee jonkun henkilön luo, vaan pitää oikeasti myös saada sitä hoitoa.

Samaan aikaan, kun hoitotakuuta kiristetään, on huolehdittava siitä, että suun terveydenhuollon hoitojonot eivät kasva. Kokoomus esittää hoitotakuun tiukentamiseen 60:tä miljoonaa, ja lisäksi se raha, mitä on sote-keskusten kehittämiseen, on merkittävästi enemmän kuin mitä hallitus on esittänyt.

Kuten aikaisemmin sanoinkin, nuorten ja lasten mielenterveyspalvelut ja myös aikuisten mielenterveyspalvelut ovat kestävämmällä tasolla ja niitten parantamiseen tarvitaan lisää resursseja, ja kokoomus ehdottaakin terapiatakuun ottamista käyttöön. Se on nimenomaan perustason palvelujen vahvistamista, mielenterveyspalvelujen saamista matalalla kynnyksellä, esimerkiksi koulu- ja opiskelijaterveydenhuollossa viedään niitä palveluita sinne, missä lapset ja nuoret ovat.

Hallitus esittää vanhustenpalveluihin 5:tä miljoonaa ensi vuodelle. Kokoomus esittää kymmenkertaista määrää tai itse asiassa vielä enemmän, 150 miljoonaa euroa. Kokoomus

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

esittää, että 1 000 hoitajaa saadaan kotihoitoon, kotihoitoa tukeviin palveluihin, ja 1 000 hoitajaa ympärivuorokautiseen hoivaan. Me emme saa jättää yhtään hoivaa tarvitsevaa hoidotta, ilman hoivaa. Meidän pitää huolehtia siitä, että kaikki saavat sitä tasa-arvoisesti riippumatta siitä, missä he sitä hoivaa saavat, ovatko he kotona vai ovatko he ympärivuorokautisessa hoivassa. On muistettava myös omaishoitajat ja heidän tukemisensa ja myöskin se, että he voivat pitää vapaapäivänsä — palveluseteli on siihen kätevä väline, silloin voi valita omaiselle sopivan hoitopaikan.

Kokoomus laittaa myös 10 miljoonaa pysyvää panostusta lapsiperheiden palvelujen parantamiseen ja myös laaturekisteriin. Laaturekisterille hallitus ei laita mitään rahaa, vaikka tiedolla pitäisi johtaa — ihmettelen kyllä, millä tiedolla. Myös tutkimukseen olemme lisäämässä 13 miljoonaa.

Ja sitten vielä lopuksi lyhyesti: C-hepatiitti on yleisin virushepatiitti ja sen eliminoimiseen, poistamiseen, väestöstä THL on antanut jo suosituksensa — eli STM:n alainen [Puhemies koputtaa] toimielin — ja se pitäisi saada jalkautettua suosituksen mukaisesti, ja siihen on tehty talousarvioesitykseen myöskin 600 000 sen vauhdittamiseen, ja se voi [Puhemies koputtaa] levitä myös kantaväestöön, esimerkiksi neulanpistotapaturmien välityksellä pikkulapsiin.

21.50 Heidi Viljanen sd: Arvoisa herra puhemies! Sosiaali- ja terveysministeriön talousarvioesitys on varsin huikea summa, 14,9 miljardia euroa. Se on siis runsas neljäsosa valtion koko talousarviosta. Puhutaan merkittävästä potista, ja ajanpuutteen vuoksi on keskityttävä vain tiettyihin asioihin. Tässä budjetissa löytyy tältä hallinnonalalta hyvää vaikka kuinka paljon.

Vaikka tämä summa on iso, se on silti 138 miljoonaa euroa pienempi verrattuna tämän vuoden talousarvioon. No mistä syystä näin on? Taustalla on tietysti työllisyyden kasvu ja kilpailukyky sopimuksen päättymisen. Näiden johdosta muun muassa työttömyysturvamenot ja sairausvakuutusmenot laskevat.

Moniin etuuksiin tehdään parannuksia ensi vuonna, niin kuin tiedämme. Merkittävimpinä muutoksina voisi mainita muutamia.

Pienten eläkkeiden korotukset ovat merkittävä panostus, joka kohdentuu yli 600 000 eläkeläiseen vuoden alusta lähtien. Takuueläkkeen täyttä määrää korotetaan 50 eurolla kuukaudessa, ja kansaneläkkeen täyttä määrää korotetaan 34 eurolla kuukaudessa. Kansaneläkettä on korotettu viimeksi vuonna 2008. Nämä panostukset näkyvät ihmisten tileillä vuodenvaihteen jälkeen ja tuovat helpotusta monien alkuvuoteen, jolloin aivan liian monet joutuvat tinkimään elämisen kuluistaan. Niin kuin tiedämme, alkuvuosi sairaalle ja ikääntyneelle on nykypäivänä melkoinen kauhistus, kun muun muassa apteekkikäynnit tuntuvat tuskaisilta lääkkeiden omavastuumaksujen vuoksi. Silloin monet joutuvat punnitsemaan, ostaako lääkkeitä vai ostaako ruokaa. Jokainen tiedämme, kumpi menee siinä vaiheessa edelle.

Myös perusturvaan tehdään odotetut korotukset. Vähimmäismääräiseen kuntoutusrahaan, sairaus- ja vanhempainpäivärahoihin, työttömyysturvan peruspäivärahaan ja työmarkkinatukeen tulee 20 euron korotus.

Ja tuttua juttua: työttömyysturvan aktiivimallin leikkurin poisto ja työttömyyspäivärahan lisäpäivien alaikärajan korotus.

Vuoden 2020 talousarviossa on osoitettu veteraanien tukemiseen 104 miljoonan euron määrärahalisäys, enemmän siis kuin tänä vuonna. Tämä raha käytetään pääasiassa rintama-

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

veteraanien kotiin vietäviin palveluihin. Lisäksi rintamalisää korotetaan 1.4.2020 lukien nykyisestä reilusta 50 eurosta 125 euroon kuukaudessa. Tämä on ehdottoman tärkeä ja koko tätä meidän eduskuntaamme yhdistänyt päätös, jonka takana me jokainen varmasti seisomme.

Arvoisa puhemies! Tässä muutamia etuuksia, joita halusin nostaa.

On myös muistettava, että koko hallitusohjelma on lapsimyönteinen hallitusohjelma. Lapen kehittämistyön jatkuvuudesta pidetään kiinni, ja tähän tärkeään lapsi- ja perhepalveluiden kehittämiseen on varattu määrärahaa 10 miljoonaa ensi vuodelle.

Täällä tänään jo pidin aiemmin puheenvuoron turvakotipaikoista. Meillä on Suomessa tilanne se, että joka kolmas nainen kohtaa lähisuhdeväkivaltaa ja turvakotipaikkojen määrä on edelleen riittämätön. Meillä turvakotiin hakeutui viime vuonna reilut 5 000 ihmistä, ja se on valtavassa kasvussa koko ajan. Turvakotipaikkoja tarvitaan ehdottomasti lisää, ja siksi olen kiitollinen hallitukselle siitä, että nimenomaan turvakotipaikkojen lisäykseen varataan 2 miljoonaa euroa. Kokonaisuudessaan turvakotimäärärahat ovat 21,6 miljoonaa.

Turvakotien ohella tärkeää on panostaa myös päihdepalveluihin, koska päihteet ovat myös keskeinen syy turvakotipalvelujen tarpeelle. Tulevan vuoden budjetissa on varattu 1,5 miljoonan euron lisämääräraha päihteitä käyttävien äitien palveluihin. Tämä on hyvä alku, ja siihen vielä valtiovarainvaliokunnan esittämä 200 000 euron määrärahalisäys toi positiivisen lisän.

Niin kuin sanoin, rajallisen ajan vuoksi on mahdotonta läpikäydä kaikkea sitä hyvää, mitä ensi vuoden budjetti tämän suuren hallinnonalan osalta tuo tullessaan. Tärkeimpiä kuitenkin ovat parannukset ihmiset toimeentuloon ja satsaukset siihen, että pystyisimme jatkossa tarjoamaan myös entistä parempia sosiaali- ja terveyspalveluja kansalaisillemme, ihan jokaiselle.

21.56 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Perussuomalaisten vastalauseessa on 23 lausumaa sosiaali- ja terveysministeriön pääluokan osalta. Niissä nostamme esiin niitä polttavia ongelmia, joita meidän järjestelmässämme on ja joista sadattuhannet, ehkä jopa miljoonat, ihmiset tässä maassa kärsivät. Ne jakautuvat hyvin monella tavalla ja moneen eri tarkoitukseen, niin kuin luonnollista on, koska ihmisillä on hyvin monenlaisia vaikeuksia ja ongelmia. Kaikkia on kuitenkin pyrittävä auttamaan tasapuolisesti heidän murheistaan riippumatta.

Arvoisa puhemies! Meidän vaihtoehtobudjetissamme esitettiin diabeetikoille ruokavaliokorvauksiin 2 miljoonan euron määrärahaa, lääkkeiden omavastuuosuuden keventämiseen 11 miljoonaa euroa, keliaakikoille 2 miljoonaa — nyt taisi mennä hieman nuo diabeetikot ja keliaakikot minulla tässä sekaisin, mutta kaikki varmaan ymmärtävät, siis keliaakikkojen ruokakorvauksiin 2 miljoonaa euroa.

Lisäksi maatalouslomittajien tilanteen parantamiseen esitimme 10 miljoonaa euroa, mutta näitä esityksiä emme voineet jättää, kun lainsäädäntötulkinta nyt on täällä tiukka. Siksi haluan ne tässä nostaa esille, että meidän vaihtoehtobudjetissamme ne ovat. Äänestykseen niitä nyt emme valitettavasti saa. Lausumissa niihin kiinnitetään kuitenkin huomiota, että hallitus niihin tarttuisi.

Nämä summathan ovat suhteellisen pieniä, mutta kohteet ovat polttavan tärkeitä. Esimerkiksi maatalouslomitusta ja yleensä viljelijäväestön jaksaminen on tänä päivänä erittäin vakava ongelma, ja siihen pitää löytyä ratkaisuja. Tilanne vain pahenee, kun EU leikkaa

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

maatalouden tukia ja sitä kautta vaikeuttaa niiden ihmisten ja perheiden toimeentuloa ja tulevaisuudennäkymiä.

Arvoisa puhemies! Suuri huoli meillä on tästä, että meillä lapsiperheköyhyys on edelleen iso ongelma. Siihen pitää löytyä parannuksia.

Päivällä tiedustelin ministereiltä vastausta saamatta, että miten omaishoitoa kehitetään, kun hallitusohjelmassa näin sanotaan. Miten ja milloin? Jäin odottamaan vastausta, mutta sitä en kuullut.

Sitten totean vielä, että hallitusohjelmassa on myös tämä sote-uudistus. Sitä ei valmistella nyt parlamentaarisesti, eivätkä kunnat ole siinä riittävästi mukana. Tähän toivon muutoksen.

21.59 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Perussuomalaiset ovat tänään toistaneet sen toivomuksen mutta myös vaatimuksen, että sotea lähdetäisiin käsittelemään parlamentaarisesti yhdessä. Sote-uudistustahan me kaikki odotamme, sitä on tehty vuosikausia, se on kuin lisäkinkirkko, sen rakentaminen kestää, ja tuntuu, että maaliin ei päästä, mutta jos me yhdessä voisimme sitä sotea rakentaa, niin se voisi olla mahdollista. Ja kun tämä uusi eduskunta valittiin, niin silloin silloinen pääministeri Rinne myös ilmoitti, että parlamentaarisesti asiaa tehtäisiin, niin kuin myös oppositiossa ollessaan SDP kaipasi myös itse sitä parlamentaarista valmistelua. Näkisin tämän ehdottomasti tärkeänä, ja toivonkin, että meidän viestimme otetaan vastaan, jotta ei tule samanlaista show'ta kuin oli tuossa viime kaudella siellä sosiaali- ja terveysvaliokunnassa.

Tänään puhuttiin tästä hoitajamitoituksen viivästymisestä, ja ministeri arvioi viikolla, että ehkä se kuitenkin olisi voitu saada tässä joulukuun aikana, mutta nyt kun eduskuntakin jää istuntotauolle, käsittelykään ei olisi ollut mahdollista kuin vasta ensi vuoden puolella. Mutta meidän käsitelimme muun muassa sote-uudistusta ja sote-lakeja silloin kun muu eduskunta oli lähtenyt jo kesälomille, sosiaali- ja terveysvaliokunta istui heinäkuussa. Elikkä kyllä me olisimme voineet tulla lomalta, istuntotauolta istumaan eduskuntaan ja käsittelemään hoitajamitoitusta, jos se vain olisi saatu tänne ennen vuodenvaihdetta, koska me olemme siihen sitoutuneet. Ainakin itse olen sosiaali- ja terveysvaliokunnan jäsenenä enemmän kuin valmis käsittelemään sitä. Eli jäämme edelleen odottelemaan, ja se on harmillista. Olisi ollut kiva ja tarpeen kuulla, mikä siellä itse asiassa juraa, mikä siinä lakiesityksessä on niin vaikea tuoda maaliin. Veikkaanpa, että se on se rahoitus. Hallituksen 5 miljoonaa euroa hoitajamitoituksen toteuttamiseen on riittämätön. Me olemme esittäneet omassa vaihtoehtobudjetissamme niin koulutukseen kuin myös hoitajien palkkaamiseen lisäresursseja.

Arvoisa herra puhemies! Tämän sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan pääluokan loppusumma on 14,9 miljardia euroa, ja siinä on paljon asioita. Haluan kiittää siitä, että täällä on hyviä asioita, joihin nyt lisätalousarviolla on kohdennettu — siellä on todellakin turvakoteihin, siellä on valvontaan, tutkimukseen ja kehittämiseen, eläkkeisiin, veteraanien tukemiseen, rintamaveteraanien kotiin vietäviin palveluihin.

Huolestuttava on tämä valvonta-asia. Vuoden 2019 ensimmäisessä lisätalousarviossa annettiin johtuen vanhustenhuollon kriisistä resursseja sinne valvontaan Valviralle ja aveille, ja nyt saimme kuulla, että tänä vuonna ennätysmäärä on tullut kanteluja sinne aveihin, eli on se ikävää tavallaan jälkeinpäin. Jälkivalvontaaahan me emme voi tehdä, eli tulisi olla sellaisia toimia, että me pystyisimme ennaltaehkäisemään vanhustenhoidossa tapahtuvia kaltoinkohtelu- ja epäkohtatilanteita, ehkä juuri niitä hoitajien puutoksia myös.

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

Arvoisa herra puhemies! Perussuomalaiset ovat kantaneet huolta hyvin kauan ja pitkään saattohoidon laadusta Suomessa, ja olemme tehneet lakialoitteen saattohoitolain aikaansaattamisesta Suomeen. Toivoisin, että voisimme lailla tätä asiaa ohjeistaa, jotta se olisi yhdenvertaista ympäri Suomen. Omaishoidosta olemme esittäneet, että omaishoidon tuki olisi verovapaata. Silloin olisi tuntuva se korvaus, jonka omaishoidosta saa.

Sitten minä olen miettinyt, millä tavalla me voisimme tätä vanhustenhoidon kaltoinkohdeltua ja kriisiä helpottaa. Tulisiko meidän tuntuvasti lisätä niitä laitoshoivapaikkoja? Meillä on valtavasti kotihoidossa vanhuksia, jotka eivät sinne kuulu. He eivät itse halua olla siellä, ja omaiset ovat sitä mieltä, että he ovat liian huonokuntoisia. Mutta entä jos meillä olisikin hoivapaikkoja, hoivakoteja, ryhmäkoteja, vanhainkoteja, hyviä hoivapaikkoja, joissa ihminen voisi viettää vanhuuttaan eikä siellä omassa kodissa? Jos me kääntäisimme kelloa taaksepäin ja peruisimme ne laitoshoivapaikkojen vähennykset ja päinvastoin rakentaisimme niitä lisää, niin voisin kuvitella, että yksinäisyys vähenisi ja ihmisillä olisi parempi olla. Siellä olisi jokapäiväinen ateria, lämpö ja hoiva tarjolla, koska monet ikäihmiset eivät kykene omassa kodissaan yksin asumaan. Sama liittyy myös omaishoittoon: kun omaishoidettava lähtee sinne lyhythoivapaikalle, niin se ei saa olla pelkkä säilönnä vaan siellä pitää olla riittävästi resursseja.

Hoivatakuusta sen verran vielä, että toivoisin, että oikeasti olisi ne tuhat lääkäriä lisää ja sinne lääkärille pääsisi. Nythän se hoitotakuu kuivuu kasaan sillä tavalla, että se on moniammatillinen tiimi, joka ottaa vastaan. Tämä hallituksen siihen kohdistama raha ei valitettavasti riitä, sen me tiedämme kaikki. Perussuomalaiset ovat olleet sitä mieltä aina, että kun ikäihminen pyrkii lääkärille, hänet pitää ottaa vastaan niin kuin hän menisi päivystykseen. Ikäihmistä ei pidä laittaa odottamaan hoitopäätöksiä, hänen pitää päästä heti lääkärille. Se on se tahtotila ja tavoite, mitä pitää Suomessa tavoitella. — Kiitoksia.

22.05 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Hallitusohjelma rakentaa osaltaan lapsiystävällistä Suomea. Keskustan aloitteesta kävimme tänä syksynä aiheesta tarpeellisen ajankohtaiskeskustelun. Lasten ja perheiden tukeminen on yhteinen asiamme.

Korotamme etuuksia pienimmästä päästä. Vähimmäistasoiset äitiys-, isyys- ja vanhempainpäivärahat sekä sairauspäiväraha nousevat. Tämä maksaa melkein 40 miljoonaa euroa vuodessa. Yksinhuoltajien ja monilapsisten perheiden lapsilisät nousevat ensi vuoden alusta kymppillä kuukaudessa ja elatustukea nostetaan 7 euroa kuukaudessa. Tämä maksaa 36,5 miljoonaa euroa vuodessa. Lasten ja perheiden palveluita kehitetään sekä lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmaa jatketaan, ja siihen on varattu 10 miljoonaa euroa. On hyvä, että lapsistrategia laaditaan, ja senkin tekemiseen on varattu 5 miljoonaa. Moni lapsi kärsii äitinsä päihdeongelmasta — päihdeäitien hoitoon kohdennetaan myöskin varoja. Kaikkien elämä ei ole myöskään turvallista — turvakoteihin suunnataan lisää rahaa 2 miljoonaa. Myöskin opiskelevat perheet saavat lisäkorotuksen, opintotuen huoltajakorotukseen. On tärkeää, että me kannustamme myöskin perheen perustamiseen jo opiskeluvaiheessa. Korotamme pienimpiä vanhempain- ja sairauspäivärahoja ja jatkamme työtä lapsiperheköyhyyden vähentämiseksi.

Keskusta on ehdottanut ja ehdottaa, että jatkossa syntyvyyden vähentämisestä koitua laskennallinen säästö lapsilisiin pidetään tuolla lapsilisämomentin sisällä ja kohdistetaan lyhentämättömänä lapsilisien korottamiseen. On tärkeää luoda Suomeen sellainen toivon, myönteisyyden ilmapiiri, jossa nuoret uskaltavat sitoutua, perustaa perheen ja saada lapsia. Siihen me kaikki voimme vaikuttaa.

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

Iloitsen siitä, että perhevapaaudistus saadaan piakkoin maaliin. Perheet saavat edelleen päättää, miten hoitavat lapsensa. Kotihoidon tuki säilyy ennallaan, isän mahdollisuudet osallistua lasten hoitamiseen paranevat ja äidin mahdollisuudet pysyvät ennallaan tai jopa vähän lisääntyvät, jos isä luopuu vapaaehtoisista viikoistaan tai antaa niitä äidille. Kaiken kaikkiaan joustavuus lisääntyy merkittävästi. Työn ja vapaa-ajan yhteensovittaminen helpottuu. Toteutuu uudistus, jota ei ole aikaisemmin saatu kokoon. Olen tästä erityisen iloinen — se on hieno joululahja lapsiystävälliselle Suomelle.

Tahdon kiittää hallitusta siitä, että se on pienen ihmisen asialla kehdestä hautaan. Äskен kuulimme puhetta edustaja Juvoselta saattohoidon kehittämisestä. Se on todella tärkeää. Siihen on varattuna 2 miljoonaa euroa, toivon mukaan myöhemmin vielä lisää. Saattohoitoa tulee kehittää, se on todella tärkeä viimeinen rakkaudenpalvelus täältä lähtevälle.

22.09 Janne Heikkinen kok: Arvoisa puhemies! Nuorten mielenterveyden ongelmat ovat aikamme viheliäisimpiä kysymyksiä. Siksi tervehdin ilolla ja lämmöllä Terapiatakuu-kansalaisaloitetta. Kaikkiaan 35 miljoonan euron lisämäärärahalla saataisiin tehokkaat perustason mielenterveyshoidon palvelut vahvistettua asianmukaiseen kuntoon ilman mahdotoman pitkiä jonoja. Mielenterveysasioissa oikea-aikainen palveluiden saaminen on äärimmäisen tärkeää. Tuskaisen pitkät jonot ja avun saamisen pitkittyminen voivat pahimmillaan päättyä jopa peruuttamattomiin ratkaisuihin. Meillä ei ole varaa menettää ketään kansakuntamme veneestä, ja siksi kokoomus on asettunut tämän kansalaisaloitteen taakse. Toivon sydämestäni, että myös hallitus taipuisi tähän. Tämä olisi erityisen tärkeää kotikaupungilleni Oululle, jossa nuoria mielenterveysongelmaisia ihmisiä tuntee jokainen lähipiirissään.

22.10 Kim Berg sd: Arvoisa puhemies! Mielenterveyshäiriöt ovat yleisin pysyvän työkyvyttömyyden syy. Niistä aiheutuvat kustannukset suomalaiselle yhteiskunnalle ovat mittavat, OECD-arvion mukaan vuositasolla jopa 11 miljardia euroa.

Kaikkien ikäryhmien mielenterveyspalveluiden kehittämistarpeet liittyvät palvelujärjestelmän hajanaisuuteen, perustasolla toteutuvan hoidon vähäisyyteen sekä lähipalvelujen riittämättömyyteen. Etenkin lasten ja nuorten mielenterveyspalvelut ovat rakenteellisesti ja toiminnallisesti pirstaleisia. Palvelujen saantia vaikeuttaa myös se, että vain terveyskeskuksilla on lakisääteinen mielenterveyden häiriöiden hoitamisen velvoite, kun taas muiden toimijoiden, kuten muun muassa neuvolan ja kouluterveydenhuollon, tehtävänä on pelkästään tukea ja edistää mielenterveyttä. Esimerkiksi kouluissa tehtävän mielenterveys-työn tilastointi on puutteellista, mikä vaikeuttaa lasten ja nuorten mielenterveyshäiriöiden hoitokokonaisuuksien kehittämistä ja laadun seurantaa.

Arvoisa puhemies! Pidän todella tärkeänä, että kansallisen mielenterveysstrategian laatimiseen on varattu määrärahat talousarviossa. Mielenterveysstrategian laatimisen yhteydessä on välttämätöntä vahvistaa nimenomaan perustason palveluja niin, että ne vastaavat aidosti lasten, nuorten ja aikuisten mielenterveys- sekä myös päihdeongelmiin liittyviin palvelutarpeisiin ja varmistavat riittävän nopeasti avun piiriin pääsemisen. Perustason palvelujen lisäksi on tärkeää parantaa myös ennalta ehkäiseviä ja matalan kynnyksen palveluja sekä kouluterveydenhuollon roolia lasten ja nuorten mielenterveyden lievien oireiden ja häiriöiden hoidossa ja koko perheen tilanteen huomioon ottamista, jotta voidaan varmistaa riittävä apu ja tuki oireiden mahdollisimman aikaisessa vaiheessa.

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

Arvoisa puhemies! Puutteet perustason lasten ja nuorten mielenterveyspalvelujen saataavuudessa ja palvelujen pirstaleisuus kuormittavat nykyisellään valitettavasti niin erikoissairaanhoidon kuin lastensuojeluakin. Mielenterveys- ja päihdepalvelujen kehittämisessä onkin hyvin tärkeää, että huomioidaan erityisesti lasten ja nuorten mielenterveyspalvelujen vahvistaminen sekä hoito- ja koordinaatiovastuun selkeyttäminen. Myös aikuisten mielenterveys- ja päihdepalveluissa tulee ottaa paremmin huomioon koko perheen tuen tarve. Kiitänkin hallitusta siitä, että hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen määrärahaa on talousarviossa varattu lapsi- ja perhepalveluiden kehittämiseen tarkoituksena madaltaa lasten ja nuorten mielenterveyspalveluiden saamisen kynnystä, parantaa oikea-aikaisuutta ja saataavuutta osana perhepalveluita.

Sitten, arvoisa puhemies: Vähän on aikaa jäljellä. Valitettavasti en edustaja Juvosen alkupuheenvuoroon kerennyt, kun oli pakko käydä syömässä välillä, mutta kun tiedustelin, olivatko ne asiat nousseet esille, joista puhuttiin edellisessä pykälässä, niin tämä hoitajamitoitukseen liittyvä asia oli. Itse olen sitä mieltä, että hoitajamitoituksen saaminen lakiin on kaikista tärkeintä. Itse en näe nyt tällä hetkellä oleellisimpana asiana sitä, saadaanko se eduskunnalle ennen joulua vai joulun jälkeen. Tärkeintä on se, että se tulee. Se tulee niin pian kuin mahdollista. Nyt on ollut oikeasti vähän haasteena se, että kun hallitus kaatui, niin tuli parin kolmen viikon gäppi, ei saatu asioita eteenpäin. Tiedän, että sen eteen tehdään nytten todella paljon töitä, että se saataisiin eduskunnalle niin pian kuin mahdollista. [Arja Juvosen välihuuto]

Sitten toinen asia, mikä liittyy tähän hoitajamitoituksen budjetointiin, tähän 5 miljoonaan euroon. Tämä liittyy nyt oleellisesti siihen, että ensi vuonna kun hoitajamitoitus tulee lakiin 1.4., niin siihen tulee aluksi siirtymäaika. Siirtymäajan aikana asetetaan sitova 0,5:n mitoitus, mistä syystä vielä ensi vuonna ei tarvita suurempaa rahoitusta kuin 5 miljoonaa euroa tähän siirtymisessä. Mutta sitten todellakin vuodesta 21 eteenpäin aina siihen vuoden 23 maaliskuuhun asti, kun se sitova 0,7 tulee voimaan, totta kai näille vuosille on budjetoitava entistä enemmän rahaa, ja silloin tämä 5 miljoonaa euroa per vuosi ei tule missään nimessä siihen riittämään. Hallitusohjelmaanhan on nyt kirjattu sillä lailla, että nämä lisätehtävät, mitkä kunnille tulevat, tullaan täysimääräisesti kompensoimaan kunnille. Tämä on yksi osa-alue liittyen tähän kokonaisuuteen.

22.16 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Minä tässä puheenvuorossani tulen kiinnittämään sosiaali- ja terveysministeriön pääluokassa yhteen ainoaan kysymykseen huomioni, ja se kysymys on eläkkeet.

Tässä hallitusohjelmassa ja myöskin budjetissa on se keskeinen ulottuvuus, joka koskee ikäihmisiä, että 25 vuotta ikäihmiset ovat olleet se tulonsaajaryhmä Suomessa, jolta on viety etuuksia enemmän kuin miltyään väestöryhmältä koko Suomen historiassa. Tämä neljännesvuosisata on ollut hyvin vaikea ajanjakso, ja nyt meillä on ensimmäisen kerran sitten 90-luvun alun hallitus ja hallitusohjelma, jossa on kokonaisvaltainen ohjelma ikäihmisten elinolosuhteiden kohentamiseksi ja parantamiseksi. Sille nostan hattua — minulla vain ei ole hattua täällä mukana.

Yhtenä elementtinä on pienimpiin eläkkeisiin tehtävät korotukset. Olemme jo useampaan kertaan täällä toistaneet sen, että takuueläkettä korotetaan 50 eurolla kuukaudessa ja kansaneläkettä 34 eurolla. Tämä on myöskin lähtö sille tavoitteelle, joka on asetettu, että tällä vaalikaudella pystyttäisiin nostamaan alle 1 400 euron eläkkeitä 100 eurolla, ja tähän tietysti tähdätään.

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

Hallitusohjelmassa on toinenkin komponentti, jota pyritään käynnistämään: Kun me tiedämme, että kansaneläke ja takuueläke eivät ole varsinaisia vanhuuseläkkeitä Suomessa vaan ne ovat perusturvaa, ja tiedämme, että keskimääräinen täyttä kansaneläkettä saava ihminen on 50-vuotias mieshenkilö — on kysymys siis lähinnä työkyvyttömyyseläkkeistä — ja me tiedämme myöskin sen, että varsinainen vanhuuseläkehän on työeläke, 98 prosenttia yli 65-vuotiaista saa työeläkettä, niin tässä hallitusohjelmassa on lähtökohtana myöskin se, että kolmikantaisten neuvottelujen kautta työeläkejärjestelmästä yritetään saada neuvottelemalla sitten se 100 euron korotus näihin 1 000—1 400 euroon liittyviin eläkkeisiin, ja se hintalappu on noin 700 miljoonaa euroa. Itse asiassa olisin sitä mieltä, että tämä 100 euron korotus voitaisiin laittaa kaikille työeläkeläisille, silloin se olisi solidaarinen luonteeltaan, ja sen hintalappu olisi esimerkiksi puolitoista miljardia euroa. Nyt te voisitte kysyä, onko sitä rahaa olemassa. Voin kertoa, että eläkerahastot, joista se raha otettaisiin, kasvavat vuosittain keskimäärin 8 miljardia euroa, eli tästä mittakaavasta nyt on kysymys. Silloin nipistettäisiin hieman työeläkejärjestelmän kasvusta — ei siis itse järjestelmästä vaan sen pääomista. Mutta joka tapauksessa tässä on lähtökohtana, että tässä pyritään neuvottelemaan nyt siitä, että työeläkejärjestelmästä saataisiin tähän niin kutsuttuun vappusataseen sitä tukea, mikä onkin ainoa oikea lähtökohta, koska ne rahathan on kerätty nimenomaan eläkkeitä varten. Ja vielä jo aikanaan, kun se taitettu indeksi hyväksyttiin silloin 95, lähtökohtana oli nimenomaan suurten ikäluokkien eläkkeelle siirtyminen.

Arvoisa puhemies! Tämä on ensimmäinen askel siinä, että me pääsemme sitten kiinni tähän varsinaiseen isoon asiaan, joka koko eläketurvassa on olennainen eli tämä indeksikorotus ja taitettu indeksi. Siltä osin olemme täällä tehneet, kymmenkunta kansanedustajaa, lakialoitteen taitetun indeksin korvaamisesta puoliväli-indeksillä. Eli palautettaisiin se puoliväli-indeksi siten, että siitä indeksikorotusvarasta kaksi kolmattaosaa olisi eurokorotusta ja kolmasosa olisi sitten prosenttikorotusta. Tämä lakialoite on valiokunnassa käsitelyssä, ja toivon, että se saa asianmukaisen tuen.

Olen tietoinen myöskin siitä, että edustaja Elomaa ja perussuomalaiset ovat tehneet rinnakkaisen lakialoitteen tämän suhteen ja siitä tässä budjettiesityksen yhteydessä tullaan myöskin äänestämään. Sen rinnakkaisen lakialoitteen ongelma on se, että se toistaa taitetun indeksin rakenteen. Tämä alkuperäinen taitettu indeksihän on syntynyt siitä — se ei ole niinkään tämä suhdeluku 20—80 — että se taitettiin 65 ikävuoteen, niin että alle 65-vuotiaat ihmiset eli työkyvyttömyyseläkeläiset saavat tätä puoliväli-indeksiä ja siitä ylöspäin sitten tällä 20—80-suhteella. Nyt perussuomalaisten idea on se, että alle 1 400 euron eläkkeissä olisi tämä puoliväli-indeksi eikä muuten. Se on sikäli ongelmallinen, että se ei koske silloin kaikkia työeläkejärjestelmän piirissä olevia eläkkeensaajia, koska se on ansiosidonnainen järjestelmä. Ja tämä kymmenen kansanedustajan tekemä lakialoite on tässä suhteessa huomattavasti mielekkäämpi kuin tämä perussuomalaisten tekemä aloite, ja itse näkisin sosiaali- ja terveysvaliokunnan ottavan esille tämän [Puhemies koputtaa] toisen näistä lakialoiteista.

Tässä suhteessa siellä on myöskin kokoomuksella olemassa ehdotus, että perustettaisiin parlamentaarinen työryhmä, joka käsitelisi työeläkejärjestelmää. Meillä on lähtökohtana kyllä kuitenkin se ollut koko ajan, että työeläkejärjestelmä on kolmikannassa luotu ja on järkevää, että ne neuvottelut käydään kolmikannassa.

22.21 Ari Koponen ps: Arvoisa herra puhemies! Suomessa on suuri määrä täydestä sydäimestään vanhuksia hoitavia hoitajia. Nämä ihmiset eivät kuitenkaan ole koneita, eikä ku-

kaan jaksa tehdä työtä, mitä ei saa tehdä niin hyvin kuin osaa ja minkä kuormittavuus on aivan liian suurta.

Syyskuussa 2018 tehdyn kyselyn mukaan 68 prosenttia hoitajista arvioi työssäjaksamisensa huonoksi. Samana vuonna tehty laaja kysely kertoi myös, että 52 prosenttia vastaajista oli sitä mieltä, että palkka ei vastaa heidän osaamistaan.

On aivan selvää, ettei vanhustenhoidon ongelmia ratkaista ilman henkilöstömäärän lisäämistä. Toivottavasti tämä tapahtuu nopeasti, kuten edustaja Juvonen toi juuri esiin.

22.22 Jari Koskela ps: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Juvonen jo toi meidän perussuomalaisten suurimmat huolenaiheet esiin, mutta keskityn yhteen asiaan eli aikakautemme suurimpaan huolenaiheeseen, mielenterveyteen, kuten edustaja Berg — ja oliko täällä joku muukin, Heikkinen — joka piti siitä myöskin puheenvuoron.

Suomalaisten fyysinen terveys on parantunut viime vuosina. Työkyvyttömyyseläkkeet ovat vähentyneet. Samanaikaisesti kuitenkin puolet työkyvyttömyyseläkkeistä on mielen-terveysperusteisia. Joka viides suomalainen kokee vuoden aikana mielenterveyshäiriötä, ja joka viides sairastuu elämänsä aikana masennukseen. Joka toinen suomalainen kokee jossakin elämänsä vaiheessa mielenterveyden häiriön.

Arvoisa puhemies! Tällä hetkellä hallituksen budjetissa on varattu rahoitusta kansallisen mielenterveysstrategian laatimiseen. Mielenterveysstrategia on hyvä asia, mutta terapiaakku liittyy peruspalveluihin, ja se on toteuttava erikseen. Siihen siis tarvitaan omat taloudelliset panostuksensa.

Huolestuttavaa on, että joka neljäs lapsi elää perheessä, jossa vanhemmalla on tai on ollut mielenterveys- tai päihdeongelma. Mielenterveyshäiriöt muodostavat 70 prosenttia lasten ja nuorten tautitaakasta. Kynnys hakea apua on madaltunut, mutta moniongelmaisuus on lisääntynyt. Lapsien lapsuudenkokemukset vaikuttavat myös heidän loppuelämäänsä, ja mielenterveyden häiriöistä 50 prosenttia alkaakin ennen 14. ikävuotta.

Itse olen tutkinut miesten avioeroja, ja siitä materiaalista kävi hyvin selville, että kriisitilanteessa tutkittavani eivät halunneet tai löytäneet apua tässä elämänvaiheessa, ehkä suurimmassa käännekohdassa, mitä elämä tuo tullessaan. Erään tanskalaisen tutkimuksen mukaan väestön kaikkein syrjäytynein väestöryhmä on yli nelikymppiset eronneet miehet. Syrjäytyä-sana on työmarkkinasana, se tulee meille suomeen ruotsista eli utslagen-sanasta, mikä tarkoittaa ulos lyötyä, ulos heitettyä. Näillä kriisin käyneillä ihmisillä on kasvava tarve mielenterveyspalveluihin.

Ajatus siitä, että miehen ei kuulu jäädä rypemään tunteisiin, voi tarkoittaa hankalien asioiden välttelyä. Se voi johtaa siihen, että mies ei hae apua. On liian häpeällistä näyttää tällä tavoin heikkoutta. Masennusoireet voivat jäädä täysin vaille hoitoa, mikä pahimmillaan voi johtaa jopa itsemurhaan. Avioerokriisin läpikäyneiden miesten itsemurhat ovat kaksinkertaiset verrattuna normaalielämäntilanteissa eläviin. Yleisellä tasolla miesten tekemät itsemurhat ovat kolminkertaiset naisiin verrattuna. Miehet ovat yliedustettuina itsemurhatilastoissa. Avun kynnyksestä heidän kohdallaan pitäisi saada madallettua.

On hyvä, että mielenterveystietoisuus on kasvanut. Lasten kohdalla varhainen puuttuminen ja kotiin tehtävän työn merkitys on suuri. Näin kyetään varhaisessa vaiheessa tunnistamaan merkit ja ottamaan tilanne hallintaan. Maahamme tarvitaan lisää matalan kynnyksen palveluita, kuten palvelukeskuksia, nuorisoasemia ja monitoimijaisista päivystystä. Ikäihmisten kohdalla monitoimijaiset päiväkeskukset vähentävät turvattomuutta ja myös yksinäisyyttä.

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

Maahamme voitaisiin eri sektorien osaajista muodostaa yhdessä vaikkapa hybridimalli. Pääpainon pitää olla kohti ehkäisevää mielenterveystyötä, ja sen on oltava keskeinen päämäärä. Vielä ehkäisevä työ ei valitettavasti toimi toivotulla tavalla, ja eri tahojen osaajat eivät ole riittävästi, koordinoitusti löytäneet toisiaan.

Porrastettu mielenterveyspalvelujärjestelmä, joka perustuu perustasolla matalan kynnyksen palveluihin, on kustannusvaikuttavampi kuin erikoissairaanhoidolähtöinen järjestelmä. On laskettu, että yhden syrjäytyneen saaminen takaisin työelämään tuo 2 miljoonan säästöt. Kustannusten kattamiseen riittäisi, jos työpaja- ja etsivän nuorisotoiminnan kautta kyetään saattamaan sata nuorta 15 000 nuoren joukosta takaisin työelämään. Varhainen puuttuminen on siis kaiken a ja o. Siksi hoitotakuu mielenterveyspotilaille on kyllä hyvä ja kannatettava ehdotus. Se maksaa itsensä takaisin.

Arvoisa puhemies! Tilastojen mukaan vakava kriisitilanne voi tulla lähes jokaisen kohdalla vastaan jossakin kohtaa elämää. Se voi olla loppuunpalaminen, läheisen kuolema, avioero, konkurssi ynnä muuta. Kun mieli järkkyy, silloin ei ole aikaa odottaa viikkoja tai kuukausia, apua pitää saada mieluiten heti.

On arvioitu, että varhainen puuttuminen ja psykoterapian aloittaminen siirtäisi 7 500 henkilöä etuisuuksien piiristä työelämään. Tämä tuottaisi noin 340 miljoonan vuosittaiset säästöt. Terapiatakuuseen panostettu euro toisi sen yhteiskunnalle kymmenkertaisesti takaisin. Samalla saataisiin tarpeellista työvoimaa. Suomen uuden hallituksen tavoitteena on 4,8:n työttömyysaste, tällä hetkellä se on yli 6. Panostamalla mielenterveyden edistämiseen saadaan työelämään uusia työtätekeviä käsiä, eikä vain niitä: kerrannaisvaikutus tulee olemaan moninkertainen, ensisijaisesti henkilöiden elämänlaadun paranemisen myötä.

Hallituksen esityksen 97 miljoonaa sosiaali- ja terveyspalvelujen kehittämishankkeisiin ja lisäksi 10 miljoonaa lapsiperheiden hyvinvoinnin edistämiseksi ovat aivan hyvän suunnaisia, mutta nyt tässä kohtaa tämä 10 miljoonaakin on summana aivan liian pieni.

22.28 Jenna Simula ps: Arvoisa herra puhemies! Mielenterveysongelmat ovat todellakin yksi merkittävimpiä terveydellisiä ongelmia, jotka koskettavat aivan liian isoa osaa suomalaisista. Niistä puhuttaessa kiinnittäisin huomiota myös siihen, ettei masennuksen takana olevia syitä useinkaan selvitetä. Masennuksen taustalla voi olla moninaisia syitä, mutta on aivan liian tyyppillistä olettaa masennuksen ja väsymyksen kuuluvan vaikkapa elämäntilanteeseen, kuten pikkuvauva-arkeen tai hektiseen työntekoon ja opiskeluun, eikä masennuksen todellista syytä siten aina selvitetä. Myös pelkkä väsymys voidaan usein laittaa masennuksen piikkiin, vaikkei ihminen itse edes kokisi olevansa masentunut. Mikäli kunnassaan ylipäänsä onnistuu pääsemään ongelmista lääkärille asti, saa diagnoosin ohessa yleensä lääkityksen ja lämmintä kättä, ei terapiaa tai syiden selvittelyä. Masennus voi tosiasiassa olla liitännäisoire jollekin muulle sairaudelle, kuten neuropsykiatrisille häiriöille tai raudan ja eri vitamiinien puutostiloille, joten taustojen selvittämiseen on syytä panostaa paljon nykyistä paremmin. Pelkkä masennusdiagnoosi ja lääkitys eivät aina suinkaan riitä.

Arvoisa puhemies! Hallitukselta toivoisinkin nopeita toimia ja ratkaisuja, jotta masennuksen ja väsymyksen taustalla olevia syitä ja sairauksia selvitetäisiin ja mielenterveys-työn laatu paranisi ihmisten saadessa tarvitsemaansa hoitoa.

22.30 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Otan puheenvuorossani kantaa vain yhteen asiaan, ja se on muistisairaiden hoidon tilanne.

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

Jos haluamme saada ikäihmisten hoidon kustannukset kuriin ja samalla huolehtia inhimillisyydestä, kaikkein tärkein toimenpide on saada muistisairauksien ennaltaehkäisy, hoidon ja kuntoutuksen eheä polku toimimaan nykyistä paremmin. Suomessa on tällä hetkellä 200 000 muistisairasta, ja jos jokaisella ajatellaan olevan kaksi läheistä, niin muistisairaudet koskettavat läheisesti yli puolta miljoonaa suomalaista. Nykytietämyksen mukaan muistisairauksia voidaan ennaltaehkäistä tehokkaasti, ja siksi aivoterveysten edistämiseen tähtäävät toimenpiteet maksavat aina itsensä takaisin. Aivoterveysten edistäminen alkaa äitiysneuvolapalveluista, ja sen tulisi olla keskeinen asia kaikenikäisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämistyössä. Aivoterveelliset elämäntavat pienentävät sairastumisen riskiä, ja ne myös hidastuttavat sairauden etenemistä. Hyvä, että tämä asia on hallituksen agendalla voimallisesti.

Ennaltaehkäisyn mahdollisuuksista huolimatta osa meistä sairastuu muistisairauteen. Se, mitä sen jälkeen tapahtuu tai jää tapahtumatta, selittää paljon kustannuksia. Muistisairauksien toteamisessa, hoidossa ja ennaltaehkäisyssä on suuria eroja eri puolilla Suomea. Suomessa ei toteudu muistisairauksien eheä hoitoketju, ja tämä kasvattaa kustannuksia. Esimerkiksi muistisairauden varhainen toteaminen ja hoidon aloittaminen parantavat hoidon vaikuttavuutta merkittävästi. Tällä hetkellä muistisairaudet diagnosoidaan keskimäärin kaksi vuotta ensimmäisistä oireista, ja tätä aikaa pitäisi saada lyhyemmäksi. Kuntoutusta ja sopeutumisvalmennusta muistisairalle ei ole riittävästi. Kunnissa työskentelevien muistihoitajien puute on valtava, eikä heitä kouluteta tällä hetkellä juuri missään. Muistihoitajan ja lääkärin työparityöskentely on erittäin kustannusvaikuttava tapa hoitaa kotona asuvia muistisairaita ja heidän erityistarpeitaan perustasolla. Kotihoito laitostaa monin paikoin muistisairaat omaan kotiinsa neljän seinän sisälle. Kaikkein tärkeintä muistisairaahan toimintakyvyn ylläpitämisessä olisi säännöllinen ulkoilu, ja nyt monin paikoin muistisairaat eivät pääse lainkaan ulos. Tarvitsemme ehdottomasti kotihoitoon koulutettujen ammattihenkilöiden lisäksi esimerkiksi kauppa- ja kulttuurikummeja, joiden kanssa muistisairaahan olisi turvallista lähteä kodin ulkopuolelle liikkumaan. Myös muuta kuntoutusta ja kuntouttavaa toimintaa tulisi lisätä, sillä muistisairaahan toimintakykyä voidaan ylläpitää ja näin inhimillistä olemista kotona jatkaa.

Tiettyssä sairauden vaiheessa muistisairaahan ei ole enää turvallista ja inhimillistä asua omassa kodissaan, ja siksi tarvitaan myös yhteisökoteja. Muistisairas tarvitsee hyvin harvoin laitoshoidoa, mutta hän tarvitsee ympärivuorokautista hoitoa ja hoivaa kodinomaisessa ympäristössä. Itse puhun mieluummin yhteisökodista kuin tehostetusta palveluasumisesta. Yhteisökoti voi olla myös ryhmäkoti tai perhehoitokoti. Myös yhteisökodissa voidaan toimintakykyä ylläpitää sairauden loppuvaiheeseen saakka, jos siellä työskentelee riittävästi osaavaa ja ammattitaitoista henkilökuntaa. Haluan korostaa, ettei käsiparien määrä yksin riitä, sillä muistisairaahan toimintakyvyn ylläpitäminen ja edistäminen edellyttävät vankkaa ammattitaitoa. Toisaalta ympärivuorokautisessa hoivassa ja hoidossa tuskin pystytään toimimaan laadukkaasti alle 0,7:n mitoituksen, joten mitoituksen säätäminen lakiin on perusteltua. Suurin osa ympärivuorokautisen hoidon ja hoivan asiakkaista on muistisairaita.

Arvoisa puhemies! Muistisairaiden yhdenvertaisten oikeuksien toteutumiseksi ja samalla kustannusten kuriin saamiseksi nyt on nopeiden toimenpiteiden aika. Erityisen tärkeää on selvittää ja tarvittaessa luoda muistisairaahan maakunnalliset hoitopolut diagnoosista palvelutarpeen arvioinnin kautta tarvittaviin palveluihin olemassa olevia hyviä käytäntöjä ja tutkimusnäyttöä hyödyntäen — nämä hoitopolut siis kuntoon. Tähän pitäisi nyt joka tasol-

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

la käyttää voimavaroja, sillä kansakunnan ikääntymisen myötä, ennalta ehkäisevistä toimista huolimatta, muistisairaiden määrä tulee kasvamaan maassamme. Olen huolissani siitä, ettei asian tärkeyttä edelleenkään tunnisteta, ja toivon, että te täällä olevat kuntapäätäjät kyselisitte, miten nämä asiat on hoidettu omassa kunnassanne tai alueellanne, koska jos saadaan muistisairauden ennaltaehkäisy, kuntoutus ja hoito kuntoon, niin sillä saamme myös kustannuksia tehokkaasti kuriin. — Kiitos.

22.35 Jukka Kopra kok: Arvoisa herra puhemies! Sosiaali- ja terveysministeriöllä on ollut pitkään käynnissä hanke, jossa kehitetään maamme lääkärihelikopteritoimintaa. Tämä on erittäin tärkeä toimiala ja parantaa turvallisuutta kaikkialla maassa, siis ainakin siellä, missä tämä lääkärihelikopteripalvelu on tosiasiallisesti saatavissa. Toivon, että hallitus tätä toiminnan kehittämistä vie määrätietoisesti eteenpäin samalla otteella kuin tähänkin asti.

Tiettyjä puutteita tässä alueellisessa peitossa on, ja yksi vakava puutoskohta on Etelä-Karjalan alueella, siellä ei lääkärihelikopteria ole. Eri selvitysmiehet ovat tätä asiaa tutkineet ja selvittäneet, ja asiantuntijalausunnat ovat päättyneet siihen lopputulemaan, että Lappeenrantaan tulee sijoittaa lääkärihelikopteri palvelemaan Etelä-Karjalan alueen, Saimaan saariston ja itärajan asukkaita mahdollisissa hätätilanteissa. Tarve on ilmeinen ja puute myös. Päätöksenteko asiasta on nyt sosiaali- ja terveysministeriössä kesken, ja toivon kovasti, että siellä tätä asiaa valmisteltaessa ja vihdoinkin päätettäessä otetaan tämä huomioon. Pelastus- ja lääkärihelikopteri kuuluu Lappeenrantaan, ja sinne se tulee sijoittaa, jotta Etelä-Karjalan asukkaat saavat tämän tärkeän palvelun sillä tavalla kuin apulaisoikeusasiameskin on lausunnossaan linjannut.

22.36 Pasi Kivisaari kesk: Puhemies! Edustaja Kopra tarttui ihan tärkeään asiaan. Lääkärihelikopterin puutetta oli myös Etelä-Pohjanmaalla, mutta onneksi se katve on nyt poissa ja lääkärihelikopteri on sijoitettu Seinäjoelle. Todella tärkeä huomio on se, mihin alueelle sen asian kohdistat. Puhutaan kuitenkin ihmisten hengestä ja henkien pelastamisesta, kuten usein lääkärihelikopteripalveluissa on kyse.

Puhemies! Hallitus jatkaa siis viime vaalikaudella toteutetun mukaisesti pienimpien etuuksien korottamista. Viime vaalikauden aikana laitettiin Suomen taloutta kuntoon ja saatiin työllisyysastetta nostettua. Tämän vuoksi on erityisen hienoa, että nyt, kun se kivi-jalka on saatu vankemmaksi, hallituksen budjetti vuodelle 20 tuo paljon hyvää erityisesti pienituloisille.

Lapsi- ja perhemyönteisyyden vahvistaminen yhteiskunnassa ja lasten ja perheiden palveluiden kehittäminen on erittäin tärkeää erityisesti nyt, kun syntyvyys laskee. Poliitiikan keinot ovat tietysti rajalliset mutta eivät kuitenkaan merkityksettömiä. Yhteiskunnan lapsimyönteisyydellä on siis merkitystä. Toiveena totta kai on, että jokainen lasta haluava voisi saada lapsen ja perheiden toivoma lapsiluku voisi täyttyä.

Puhemies! Keskusta haluaa jatkaa työtä lapsiperheköyhyyden vähentämiseksi ja onkin ehdottanut, että jatkossa syntyvyyden vähenemisestä koituva laskennallinen säästö lapsisiin pidetään lapsilisämomentin sisällä ja kohdistetaan lyhentymättömänä lapsilisien korottamiseen.

Puhemies! Hallituksen tavoitteena on, että jokainen suomalainen saa laadukkaat sosiaali- ja terveyspalvelut riippumatta siitä, missä hän asuu ja miten paljon hänellä on varaa maksaa itse palvelusta. Pienituloisten eläkeläisten aseman kohentaminen on myöskin tärkeä asia, jota hallitus toteuttaa. Hallitus on siis nostamassa tuntuvasti pienimpiä eläkkeitä

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

ensi vuoden alusta alkaen, aivan keskustan tavoitteen mukaisesti. Pelkkä eläkkeen taso ei kuitenkaan ole ainut määrittävä tekijä eläkeläisten arjessa selviytymistä ja pärjäämistä arvioitaessa. Pienituloisten ja erityisesti paljon sairastavien ikääntyneiden näkökulmasta erittäin tärkeitä ovat myös laadukkaat ja helposti saavutettavat, maksuttomat tai edulliset peruspalvelut. Siksi sote-uudistus on saatava aikaan vihdoinkin tällä vaalikaudella.

22.40 Anna-Kaisa Ikonen kok: Arvoisa puhemies! Kotitalousvähennyksellä on tärkeä rooli suhteessa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin ja ihmisten hyvinvointiin. Hallitus on pienentämässä kotitalousvähennystä niin, että työkorvaus laskee 50 prosentista 40 prosenttiin ja palkkakorvaus 20 prosentista 15 prosenttiin. Pidän tätä lyhytnäköisenä. Hallituksen kohdentama leikkaus kotitalousvähennykseen on leikkaus erityisesti lapsiperheiltä ja ikääntyneiltä ihmisiltä. Kotitalousvähennyksen leikkaus nostaa remonttien ja kotipalveluiden hintaa ja laskee palveluiden kysyntää. Tämä on omiaan kasvattamaan riskiä harmaan talouden lisääntymiseen sekä vähentämään palvelualojen työllisyyttä.

Kokoomuksella on hallituksen toimiin nähden täysin toisenlainen päämäärä. Me haluamme vähentää harmaata taloutta, edistää työllisyyttä sekä puolustaa lapsiperheiden ja ikääntyneiden arjen sujuvuutta. On ensiarvoisen tärkeää, että me päättäjät teemme kaikkemme sen eteen, että Suomi olisi kaikilla mittareilla maailman lapsiystävällisin maa. Se vaatii sitä, että emme vaikeuta perheiden mahdollisuuksia sujuvoittaa omaa arkeaan tai heikennä lapsiperheiden mahdollisuuksia ostaa sellaisia palveluita, jotka tukevat heidän elämäänsä.

Ekonomistit näkevät, että kotitalousvähennykseen kohdistuvan heikennyksen vaikutukset niin työllisyyteen kuin vanhusten asumiseenkin voivat pitkällä aikavälillä kääntyä selkeästi kielteisiksi. Arvokkaan vanhuuden takaamiseksi yhteiskuntamme tulee mahdollisuuksien mukaan tukea ikäihmisten omia toiveita siitä, missä ja miten he haluavat ikääntyä. Niin kauan kun kotona asuminen on turvallista, on tärkeää, että kotiin on saatavilla hoivan lisäksi myös muita tarvittavia tukia ja palveluita. Näitä ovat esimerkiksi siivouspalvelut, ruokapalvelut ja muut kotihoitoon liittyvät palvelut. Ne ovat merkittäviä arkea sujuvoittavia ja helpottavia palveluita.

Tampereella on kymmenisen vuotta sitten kehitetty tällainen Kotitori-malli, jonka tarkoituksena on helpottaa ikäihmisten pärjäämistä omassa kodissa. Sieltä saa neuvoa monenlaisiin arkisiin kysymyksiin, ja ajattelen, että myöskin tällaisten palveluiden hankinnassa se voisi olla juuri sopiva tapa auttaa ja neuvoa ja malli voisi olla levitettävissä muuallekin tukemaan tällaisten palveluiden käyttöä eli kannustaisi siihen vieläkin enemmän.

Kokoomus pitää kotitalousvähennyksen heikennystä huonona työllisyys-, perhe- ja senioripolitiikkana. Olemme esittäneet oman ratkaisumme vaihtoehtobudjetissamme, ja toivonkin, että tämän budjetin yhteydessä hallitus tarttuisi, vielä kun ehtii, kokoomuksen esitykseen perua kotitalousvähennykseen kohdistuva leikkaus ja korottaisi yli 75-vuotiaiden kotitalousvähennystä. Se olisi aito tulevaisuusteko suomalaisille perheille, vanhuksille ja yrittäjille.

22.43 Seppo Eskelinen sd: Arvoisa puhemies! Muutama asia:

Budjettiesitys sinänsä on ihan hyvä ja sosiaalisesti tasapainoinen. On äärimmäisen tärkeää, että sosiaalietuuksia, perusturvaa, eläkkeitä ja rintamamiesten asemaa nyt kohenetaan. Se on tärkeää suomalaisessa hyvinvointiyhteiskunnassa. On myös hyvä, että budjettiin on varattu myös sosiaali- ja terveystalouden kehittämiseen rahaa, jolla hoitotakuuta ja

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

perhepalveluita plus sitten hoitajamitoitusta viedään eteenpäin, 94 miljoonaa muistaakseeni.

Mutta oikeastaan se pääviesti itselläni on nyt sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistaminen. Niin kuin täällä useassa puheenvuorossa on sanottu, se on nyt tällä vaalikaudella vain saatava maaliin. Itse tulen alueelta, jossa tämä integrointi on tehty sosiaali- ja terveyspalveluiden ja pelastustoimen ja ensihoidon osalta, eli siellä on Siun sote. Samoin Eksote ja Kainuu ovat samassa tilanteessa. Me olemme vieneet tämän niin pitkälle kuin tässä tilanteessa voidaan viedä, mutta meillä on tullut nyt sitten ongelmaksi tämä talouden kiikkulautassa asiassa, samoin ongelmia on tullut omistajaohjauksen kanssa. Toivoisin, että etupainotteisesti näitä sote-palveluita kun viedään eteenpäin, niin tämä rahoitusmalli ratkaisitaisiin ensimmäisenä tai sitten tehtäisiin joku kuntatalouden tukipaketti, jolla tämä kiikkulautamalli korjataan. Tällä hetkellä rakennamme noin 2,5 prosentin kasvulla sosiaali- ja terveyspalveluiden ensi vuoden budjettia, ja samaan aikaan kunnassa joudutaan vetämään nollalinjaa. Tosi inhottava kiikkulauta kaiken kaikkiaan, ja siitä sitten kärsii peruskunnassa meidän sivistys-, vapaa-ajan ja varhaiskasvatuksen palvelut. Jos kokonaisuutena sitä rahoitusmallia miettii, niin kyllähän sen pitää perustua tarvevakioituun malliin, jolla sitten pystytään myös alueen erilaisuudet huomioimaan ja sen mukaan myös palveluita tuottamaan.

Toinen tähän valmisteluun liittyvä asia on sitten terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen rajapinta, jossa käydään koko ajan meidän kuntayhtymän ja peruskunnan välillä sitä keskustelua, että kenen tehtävänä se tässä mallissa on. Niin pitkään kun tämä sote-valmistelu roikkuu, tässä on semmoinen epäselvä tilanne, ja terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen on se, millä taloudellisia pitkän aikavälin säästöjä saadaan aikaan.

Vauhtia sote-valmisteluun! Toista hallituskautta tätä ei voida odottaa, ja tähän valmisteluun ei pidä missään tapauksessa enää mitään maakunta-ajatuksia erikseen sotkea. Että nyt viedään sote ensin maaliin, ja sen jälkeen palataan siihen, mitä maakuntatyökaluihin otetaan mukaan.

22.46 Riikka Purra ps: Arvoisa puhemies! Jatkan tästä, mihin edellinen edustaja jäi, eli sote-uudistuksesta.

Itse suhtaudun vähän ristiriitaisesti tähän, että me puhumme niin paljon näistä erilaisista palikoista ja rakenteista, joita pitää siirtää paikasta toiseen, kun mielestäni oleellisin asia, mitä meidän tulisi tarkastella, riippumatta siitä mallista, on rahoitus. Julkisen rahoituksen osuus Suomen terveydenhuoltomenoista — riippumatta siitä, että jatkuvasti puhumme kustannusten hillitsemisestä — on Suomessa vain OECD-maiden keskitasoa, vaikka yleisesti ottaen hyvinvointijärjestelmämme terveydenhuoltoineen pitäisi olla OECD-maiden yläpuolella. Suomessa julkisen rahoituksen osuus terveydenhuollon menoista on noin 75 prosenttia, kun esimerkiksi Ruotsissa, Norjassa, Tanskassa se on siinä 84—85 prosenttia, ja vastaavasti Suomen terveydenhuollon menojen bruttokansantuotesuhde on koko Pohjoismaiden alhaisin, ja ylipäättänsä nämä terveydenhuoltoon laitettavat menot per asukas ovat pienemmät kuin muissa Pohjoismaissa.

Tietysti tämä meidän demografinen tilanteemme ja väestön ikääntyminen ovat näitä tosiasioita, mistä me emme mihinkään pääse, mutta siitäkin huolimatta näitä rahoitusasioita pitäisi miettiä tarkemmin. On selvää, että minkäänlainen rakenteisiin liittyvä sote-uudistus ei tule tuomaan meille merkittävää muutosta, mikäli perusterveydenhuoltoon ei lisätä resursseja. Siellä on yksinkertaisesti liian vähän rahaa. Meillä on myös liian vähän lääkärei-

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

tä. Sen lisäksi he ovat vähän väärissä paikoissa, kuten tiedämme. Tässä asiassa pitäisi erityisesti tarkastella julkisen puolen työoloja, ylipäättänsä sitä painetta, missä erityisesti nuoret terveyskeskuslääkärit joutuvat toimimaan. Haasteethan ovat aivan samoja kuin hoitajienkin puolella.

Ylipäättänsä kun tätä rahoitusta mietitään, tähän ei ole mitään selviä eikä yksinkertaisia ratkaisuja, mutta sitä suuremmalla syyllä meidän pitäisi kyetä pohtimaan tässä yhteiskunnassa, mihin me haluamme rahaa laittaa. Haluammeko me priorisoida meidän terveydenhuoltoamme, laittaa rahaa sinne, mihin se hyvinvointiyhteiskunnassa oikeasti kuuluu?

22.49 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Tässä budjettiesityksessä pannaan nyt täytäntöön yksi niistä keskeisistä ikäihmisiin liittyvistä esityksistä, joita hallitusohjelmassa on, ja viittaa tässä nyt tähän vanhusasiainvaltuutetun toimeen. Meillä on Suomessa ryhdytty sijoittamaan oikeusministeriön alaisuuteen erityyppisiin yhteiskunnallisiin ongelmiin tai tiettyihin väestöryhmiin keskittyneitä valtuutettujen toimia, ja näistä ehkä tunnetuimmat ovat tietysti tasa-arvovaltuutettu ja lapsiasiainvaltuutettu. Lapsiasiainvaltuutettuunhan tässä viitattiin aika lailla eilisissäkin eduskuntakeskusteluissa, kun puhuttiin näistä al-Holin leirissä olevista lapsista.

Eli vanhusten osalta tällaista vanhusasiainvaltuutetun toimea ei ole aikaisemmin meillä ollut, vaikka siitä on jo parisenkymmentä vuotta puhuttu ja keskusteltu. 2000-luvun alusahan tästä tehtiin jo laaja kansalaiskeräys, kerättiin alle nimiäkin, ja tästä on tehty myöskin kansalaisaloite, ja sitä kautta on ilmaistu se tahto, että me tarvitsisimme myöskin vanhusasioihin, ikäihmisten asioihin, keskittyneen valtuutetun viran. Ja tämä hallitus on nyt tässä hallitusohjelmassaan kirjannut ylös tämän tarpeen ja tahtotilan siitä, että tällainen vanhusasiainvaltuutettu tänne saadaan, ja nyt tässä budjettiesityksessä siihen varataan myöskin voimavaraa, jolloin tämä paljon toivottu ja kaivattu askel otetaan ja me saamme äänitorven, henkilön, joka seuraa hallinnosta sinänsä riippumattomasti ikäihmisten asioiden tilaa Suomessa. Muun muassa ikäihmisten hoitoon liittyvät kysymykset saavat sitten uuden, tarkemman silmän, joka tässä on tärkeä. Jälleen kerran yksi niistä konkreettisista, hienoista uudistuksista, joissa tätä hallitusohjelmaa pannaan täytäntöön.

22.51 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Vanhusasiainvaltuutettu on ollut myös perussuomalaisen asialistalla vuosikausia, ja on hyvä asia, että siihen kohdennetaan resursseja. Meidän tuleekin saada pian myös tietää, mitkä ovat vanhusasiamiehen tehtävän toimenkuvat ja valtuudet eli miten hän sitten tulee jatkossa toimimaan.

Täällä on puhuttu sote-uudistuksesta — pitäisi, pitäisi, vaan kun ei tule. Me voimme täällä kaivata ja odottaa ja toivoa sitä ja luoda uskomme siihen, että sote tulee, mutta kyllä me tarvitsemme niitä lakiesityksiä myös. Eli tässä aika kuluu ja tiimalasi valuu, ja kohta olemme taas siinä tilanteessa, että pohdimme sote-lakeja perustuslakivaliokunnassa, sosiaali- ja terveysvaliokunnassa ja aika loppuu. Siihen samaan syssyyn laitetaan tämä hoitajamitoitusasia, jota myös odotellaan. Voimaantulo, sosiaali- ja terveysvaliokunnan käsitteilyt, asiantuntijakuulemiset, kaikki vievät oman aikansa, elikkä, hopi hopi, kiirettä pitää.

Hoitajien palkkaamisesta on puhuttu — milloinka niitä hoitajia sitten ruvetaan palkkaamaan? Tehy on tänään vaatinut 100 miljoonaa euroa lisää valtionosuuksia hoitajien palkkojen korottamiseen, hoitajien palkkoihin. Palkoista on puhuttu, ja ilman rahaa sitä hoitajaa ei saada.

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

Hallitus on nostanut pieniä eläkkeitä. Perussuomalaiset tukevat kyllä takuueläkkeen nostoa. Viime kaudella sitä nostettiin kolme kertaa, nyt tulee tämä yksi korotus. Samoin kansaneläkkeen korotusta totta kai me kannustamme ja tuemme. Mutta muistutamme siitä vappusatasesta, että mikä oli hallituksen viesti silloin. Alle 1 400 euron eläkkeisiin ei ole tulossa sitä vappusatasta, 1 200—1 300 euroa on se raja siinä, elikkä vielä edelleen jäämme vähän sitä odottamaan. [Timo Heinonen: Onko näin? — Kimmo Kiljunen: Onhan se tulossa!] Mutta totta kai pidämme huolen ja toivomme, että eläkeläisten tilanne paranisi entisestään. Meillä on vaihtoehtobudjetissamme muun muassa lääkkeiden omavastuusiin ja omaishoitoon ynnä muihin liittyviä toimenpiteitä.

Arvoisa herra puhemies! Eilen käytiin keskustelua täällä al-Holin tilanteesta ja orpolapista, ja hallitus on linjannut, että lapsia tuodaan. Juuri julkisuudesta tulleen tiedon mukaan toimet olisivat käynnissä ja kaksi orpolasta on sieltä saapumassa Suomeen. Kysyin eilen täällä istunnossa liittyen sosiaali- ja terveysministeriön alaen, koska lehtitietojen mukaan sosiaali- ja terveysministeriö oli myös mukana tässä operaatio Korvessa, että millä tavalla on varauduttu tähän. Tarvitaan terapiapalveluja, tarvitaan runsaasti erilaisia resursseja, ei ainoastaan tänään vaan myös huomenna, vuosien ajan varmastikin. Millaisia lastensuojellisia toimia on tehty, ja mitkä ovat resurssit siellä? Olisi ollut hyvä kuulla, millä tavalla kaikkeen tähän on varustauduttu, koska me olemme varmasti kaikki samaa mieltä, että lapset tarvitsevat tuen ja avun, niin nämä orpolapset kuin kaikki muutkin, jotka apua tarvitsevat.

Katson hallitukseen liittyen terapiatakuuseen. Meillä on täällä tämä kansalaisaloite — millä tavalla se sitten lähtee etenemään? Mielenterveyspalvelut on saatava Suomessa kuntoon. Yhä useampi nuori kuin myös työikäinen kärsii mielenterveysongelmista, väsymyksestä, loppuunpalamisesta töissä. Tähän on saatava apua. Millä tavalla ne nuoret sitten sen avun saivat? Palveluja tulisi olla myös koulun päätteeksi saatavilla — on se sitten siellä koulussa koulupsykologi, koulukuraattori — siihen aikaan, kun se opiskelija, oppilas voi mennä sitä apua hakemaan elikkä koulutuntien jälkeen. Hän ei voi kesken koulupäivän välttämättä lähteä hakemaan sitä apua. Eli hyvin tärkeitä asioita, niin kuin on myös kiusaamisen poistaminen Suomesta niin työelämästä kuin kouluista. Se on se ensimmäinen askel siihen mielen hyvinvointiin, että kaikki voivat olla omia itseään eikä kiusaamista tapahdu.

Täällä vielä keskustelussa nousi esille se, että onko se laitoshoidtoa vai onko se yhteisöllistä hoitoa vai ovatko ne ryhmäkoteja, missä tulevaisuudessa ja tällä hetkellä vanhuksia hoidetaan. Tärkeää on, kun annetaan palvelulupaus, että ihminen hoidetaan loppuun asti siellä ryhmäkodissa tai hoivakodissa, että se hoito on myös laadukasta ja siihen kuuluu myös hyvä saattohoito. Monesti näissä kodinomaisissa yksiköissä ongelmana on se, että sieltä puuttuu sitä kivunlievitystä, kipulääkkeitä, sieltä puuttuu osaamista esimerkiksi injektoiden antamiseen, kun puhutaan hyvin vahvoista, opioidipohjaisista lääkkeistä. Siinä mielessä kodinomaisiin yksiköihin tulee tätä osaamista erityisesti antaa ja lähettää, ja silloin puhutaan myös vahvasta, hyvästä koulutuksesta. Kaikki apukädet toki tarvitaan vanhustenhoitoon, on paljon avustavaa, tukevaa työtä, mutta itse hoitotyön ja lääkitsemisen tulee olla koulutetulla ammattihenkilöllä, ja kaikille sitten sillä hetkellä, kun on tarvis, se apu on annettava. — Kiitos paljon.

22.56 Ari Koponen ps: Arvoisa herra puhemies! Mielenterveysongelmat varsinkin lapsilla ja nuorilla ovat valtava ongelma tällä hetkellä. Edustaja Juvonen toi hyvin esiin tämän

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

asian, että apua pitäisi olla saatavilla kouluista matalalla kynnyksellä, koska juuri siellä koulumaailmassahan nämä lapset ja nuoret ovat.

On aivan liian tavallista, että niin lapsi kuin perhe haluaisi päästä hoitoon ja että lapsi viedään lääkärille ja lääkäri kertoo, että lapsi ei ole yrittänyt itsemurhaa ja tämän takia hoitoon ei pääse. Täällä on paljon puhuttu tällä viikolla lapsen oikeuksista — onko tämä lapsen edun mukaista?

Yksi iso kysymys on myös se, että vaikka me vaurastumme tällä hetkellä jatkuvasti, niin nämä mielenterveysongelmat kasvavat vähintäänkin yhtä kovaa vauhtia.

22.57 Hanna Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Minunkin puheenvuoroni käsittelee lääkärihelikopterin sijoittamista Kaakkois-Suomeen. Sosiaali- ja terveysministeriön selvitysmies Jyri Lilja on arvioinut lääkärihelikopterin toimintaa ja myös sijoituspaikkoja. Eilen julkistettujen tietojen mukaan hän on aivan aiheesta kiinnittänyt huomiota aiemman hallituksen tekemään linjaukseen Kaakkois-Suomen helikopterista. Aiempi hallitus päätyi monien vaiheiden jälkeen vuosi sitten siihen, että helikopteri sijoitettaisiin Lappeenrannan sijasta Kouvolaan, Uttiin. Kuitenkin aiempien selvitysten ja nyt myös selvitysmies Liljan näkemys on se, että sekä yhdenvertaisuuden että toiminnallisuuden näkökulmasta Lappeenranta olisi ylivoimaisesti järkevin sijoituspaikka.

Kuten edustaja Kopra puheenvuorossaan totesi, Lappeenrannasta käsin helikopteri tavoittaisi myös Etelä-Karjalan maakunnan pohjoisosissa ja Saimaan saarissa apua tarvitsevat ihmiset. Selvityksissä on todettu, että toiminnallisesti järkevintä on sijoittaa ensihoidon ilmailupalveluyksikkö nimenomaan laajan päivystyksen sairaalan yhteyteen. Lappeenrannassa sellainen on, toisin kuin Kouvolan Utissa. Sairaalan yhteydessä tuosta lentävästä yksiköstä saataisiin paras mahdollinen hyöty. Kopteriryhmä olisi tukena sairaalassa, ja se saisi toisaalta myös tukipalvelunsa sairaalalta.

Toivon, että sosiaali- ja terveysministeriö vielä uudelleen tarkastelisi tätä sijoituspäätöstä ja harkinta tehtäisiin kokonaishyödyn ja toiminnan vaikuttavuuden kannalta mahdollisimman järkevästi.

22.59 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Oli myönteistä kuulla, että sosiaalidemokraatit vielä vähän pohtivat, onko järkevää olla rakentamassa maakuntahallintoa tähän maahan. Hallitusohjelmassahan puhutaan ei pelkästään 18 maakunnasta vaan vielä neljästä lisämaakunnasta Uudellemaalle. Sellainenkin maakunta kuin Vantaa—Kerava olisi syntymässä. Mutta on hyvä, että sosiaalidemokraatit pohtivat myös sitä, että voitaisiin edetä sillä mallilla, jota kokoomus on kannattanut, että mentäisiin sote edellä, laitettaisiin sosiaali- ja terveyspalvelut nyt ensin kuntoon ja katsotaan sitten tätä muuta. [Kimmo Kiljusen välihuuto]

Hoitajamitoituksesta — olisin nähnyt kyllä tarpeelliseksi, että ministeri Krista Kiuru olisi ollut täällä paikalla, kun tänään puhutaan sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalasta. Hän lupasi 0,7:n hoitajamitoituksen eduskuntaan vielä tämän vuoden puolella. Nyt kyllä näyttää siltä, että kello käy mutta ei edes sitä hoitajamitoitusta näy. Sen me olemme jo aiemmin todenneet, että hoitajia ei ole tämä hallitus tuomassa, mutta ei nyt näköjään sitä hoitajamitoitustakaan. Kokoomus on esittänyt 150 miljoonaa euroa rahoitukseen ensi vuodelle: sillä saataisiin tuhat hoitajaa kotipalveluun ja tuhat hoitajaa ympärivuorokautiseen asumispalveluun. Eli me olisimme selvästi sillä tiellä, että Suomessa saataisiin tämä 0,7 täyteen. Kun ministeri Kiuru tuntuu joka kerta, kun hän täällä eduskunnassa piipahtaa,

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

syyttävän kokoomusta siitä, että hoitajamitoitus ei etene, niin huomenna me näemme, mitä ministeri Kiuru on mieltä, kun eduskunta äänestää 150 miljoonan lisärahoituksesta vanhus-tenhoitoon.

Eduskunta äänestää myös siitä, onko pelkkien kauniiden puheiden lisäksi terapiatakuu-seen oikeasti tahtoa. Huomenna eduskunta äänestää 35 miljoonan lisämäärärahaa nuor-ten mielenterveyspalveluiden kuntoon laittamiseksi, josta siitäkin aina eduskunnassa pii-pahtaessaan ministeri Kiuru on kauniisti puhunut ja tahtotilaa vannonut.

Sitten tämä vanhusasiainvaltuutettu. Pidän sitä ihan myönteisenä, tervetulleena asiana. Ja kun tässä edellä myös tuotiin huolta siitä, että pitää varmistaa myös toimivalta, niin nyt itse asiassa näyttää siltä, että oikeusasiamiehelle ei ole tulossa toimivaltaa tässä vaiheessa, ja sen takia samaan aikaan on syytä varmistaa, että Oikeusasiamiehen kansliassa on riittä-vät määrärahat toimivaltaan ja epäkohtiin puuttumiseen.

Arvoisa puhemies! Tänään olemme nähneet, että välikysymyksellä on ollut vaikutusta. Saatiin aikaan poliittinen päätös pienten lasten turvaan saamiseksi al-Holin leiriltä. Tuore tieto kertoo, että kaksi orpolasta on nyt matkalla tuolta leiriltä eteenpäin. Toivottavasti hei-dät saadaan nyt sitten Suomeen takaisin ja suomalaisten sosiaali- ja terveyspalveluiden pii-riin. He ovat pieniä orpolapsia, ja heidän paikkansa on täällä. Heitä olisi pitänyt auttaa jo viime kesänä edellisen hallituksenkin linjausten mukaisesti, mutta nyt tämän välikysymyk-sen paineessa saimme aikaan tämän poliittisen päätöksen ja nämä lapset lopulta Suomeen.

23.02 Anna-Kaisa Ikonen kok: Arvoisa puhemies! THL:n mukaan sote-kustannukset kasvavat merkittävästi tulevina vuosina. Se aiheuttaa suuren paineen kuntien taloudelle. Kuluja kasvattavat erityisesti ikääntymisestä johtuva palveluiden tarpeen kasvu ja hallituk-sen säätämät uudet velvoitteet. Myös paine suuriin rakennusinvestointeihin kasvaa, kun nykyinen rakennuskanta tulee tiensä päähän. Laitosvaltaiset palvelut kasvattavat kustan-nuksia, ja siksi ennalta ehkäiseviin palveluihin panostaminen kunnissa olisi erityisen tär-keää.

Täällä on tänä iltana puhuttu sote-uudistuksesta. Sen osalta ratkaisematon tilanne on jat-kunut jo yli kymmenen vuotta. Kenttä on turhautunut, ja ehkä tätä tilaa voisi kuvata eräällä tavalla sote-uudistusähkyksi. Sote-uudistuksen epäselvyys vaikeuttaa kuntien tilannetta palveluiden järjestäjänä entisestään, kun kuntia pyydetään kehittämään toimintaansa vail-la varmuutta siitä, minkälaiseen hallintomalliin niitä ollaan viemässä. Tarvittavia uudistuk-sia myöskin siirretään tällaisessa epäselvässä tilanteessa. Kokoomuksen mielestä palvelui-den uudistamisen on tapahduttava ihminen edellä eikä se voi odottaa hallinnollisten raken-teitten muutoksia. Tässäkin asiassa kannustan hallitusta lupauksista tekoihin.

Haluan myöskin kysyä, että mitä jos me keskittyisimme ennaltaehkäisyyn ja varhaiseen tukeen, oikea-aikaiseen hoitoonpääsyyn ja hoidon laadun parantamiseen, vaikuttaviin me-netelmiin, tiedolla johtamiseen ja tietojärjestelmien yhteentoimivuuteen. Miten pitkälle me pääsisimme yksistään jo näillä toimilla?

Laadukkaampien palveluitten ja vaikuttavampien hoitojen kehittämiseksi tarvitaan myöskin tutkimusta. Edellinen hallitus vei eteenpäin tärkeitä osaamiskeskittyimiä, kuten syöpäkeskusta, genomikeskusta ja lääkekehityskeskusta, ja sote-tiedon hyötykäyttöä. Työ-tä näitten eteen tulee tehdä jatkossakin sosiaalialan osaamiskeskuksia unohtamatta. Ko-koomus esittää yhteensä 13 miljoonan euron lisäpanostuksia kliiniseen tutkimukseen sekä terveyttä ja hyvinvointia tukevaan tutkimustoimintaan. Me lisäisimme rahoitusta kansal-listen laaturekistereiden kehittämiseksi ja ylläpitämiseksi, Hoitotyön tutkimussäätiön työn

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

turvaamiseksi, Käypä hoito -suositusten laatimiseksi ja yliopistotasaisen terveyden tutkimuksen rahoittamiseksi. Tutkitulla tiedolla edistetään väestön terveyttä, parannetaan hoidon laatua ja vaikuttavuutta sekä lisätään potilasturvallisuutta sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa. Siksi tutkimuksen arvo on tunnistettava näissä palveluissa.

23.05 Riikka Purra ps: Arvoisa puhemies! Haluan nostaa esille Kansaneläkelaitoksen kesällä tekemän toimeentulotukiohjeistusmuutoksen, jonka seuraukset kohdistuvat erityisesti vanhuksiin ja eläkeläisiin, erittäin pienituloisiin. Tämän päätöksen mukaan rahoitusvastiketta ei huomioida enää menona perustoimeentulotuessa. Tämä muutos perustuu korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisuun, joka sinällään oli ihan järkevä, eli siinä oli kysymys siitä, että uudisrakennuksen velan maksamiseen tarkoitettua rahoitusvastiketta ei voida huomioida toimeentulotukea saataessa, mikä on tietysti ihan ymmärrettävää, koska valtion rooli nyt ei ole maksaa ihmisten uusia asuntoja eikä varsinkaan sijoitusasuntoja. Mutta Kela sitten päätti tulkita tätä päätöstä myös muulla tavoin, eli Kela ei enää jatkossa huomioi lainkaan remontti- ja pääomavastikkeita toimeentulotukipäätöksissä menona. Eli tämä liittyy siis hyvin paljon vanhojen asuntojen remontteihin ja putkiremontteihin. Myös siinä tapauksessa, että asuntoa on terveydellisistä syistä remontoitu, tämä toimeentulotuki ei koske sitä enää. Tämä sitten tarkoittaa nimenomaan toimeentulotukivaikeuksia ihmisille, joiden taloyhtiöön on tulossa esimerkiksi se putkiremontti. Ja niin kuin tiedetään, tuolla harvaan asutuilla alueilla asuntojen arvo on muutenkin aika heikko: on paljon ihmisiä, joilla ei ole varaa asua siinä asunnossa, johon tehdään remontti, mutta varsinaisesti ei ole varaa sitä myydäkään, koska siitä ei mitään saa. Eli tästä on monissa tapauksissa seurannut se, että ihminen on jäänyt asunnon myymisenkin jälkeen velkaa pankille ja muuttanut sitten vuokralle. Ymmärretään, että jos asunnon myymisen jälkeen ihminen joutuu muuttamaan vuokra-asuntoon, hän on todennäköisesti senkin jälkeen toimeentulotuen tarpeessa, joten asumismenothan nousevat tietysti suuremmiksi kuin ne olisivat tässä nykyisessä asunnossa. Eli ei tämä julkiselle taloudellekaan tarjoa mitään hyvää — puhumattakaan sitten tästä yksilöstä, joka kärsii. Tämä Kelan linjaus todellakin koskettaa ainoastaan näitä halvoissa omistusasunnoissa kitkuttelevia ihmisiä, ei vuokra-asujia, joten tämä on siinäkin mielessä vähän epätasapainoinen. Ja kun ihminen on vanha, niin pankki ei tietenkään tule yleensä näiden ihmisen kohdalla edes joustamaan näiden lyhennysten kanssa vaan nämä ihmiset pakotetaan myymään asuntonsa, jossa ovat asuneet ehkä melkein koko elämänsä.

23.08 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Heinonen ryhtyi täällä runoniekaksi Pekka Tiilikasta siteeraten hän totesi, että ”kello käy, hoitajamitoitusta ei näy”. Salinette, että minä hieman jatkan tätä runoilua ja totean pikemminkin, että ”kello käy, Rinteen hallitusta ei näy”. Me olemme saaneet tänään jo moneen kertaan kuulla sen, että tämä viivästyminen hoitajamitoituksen laiksi saattamisessa johtuu siitä, että meillä hallitus vaihtui. Tahtotila on selkeä, ja hallitusohjelmaan on kirjattu tämä asia, ja voin vakuuttaa, edustaja Heinonen, että kohta se näkyy. Minä toivon, että te myöskin tulette sitä kannattamaan.

Edustaja Juvonen sen sijaan totesi, että ”kello käy, vappusatasta ei näy”, ja tähän jatkoitte siitä vielä, että kuinka on mahdollista ja ei näin, ja minä olin lukevinani, että edustaja Heinonen melkein ponkaisi tuolta pystyyn, että ”niin, onko totta, onko tämä totta”. Minä joudun kysymään sitä näinpäin: mikä tarkoitus siinä on, että te oppositiossa ehdoin tahdoin haluatte luoda mielikuvaa, että me emme ole tosissamme tämän vappusatasen suhteen? Me olemme täysin tosissamme ja vakavissamme siinä liikkeellä. Te kaikki näette, että tähän

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

budjettiesitykseen nyt on laitettu ensimmäiset askeleet siinä tavoitteessa, jonka me asetimme tälle vaalikaudelle. Me puhumme neljästä vuodesta. Selkeät ensimmäiset askeleet on otettu. Te näette kansaneläkkeen ja takuueläkkeen korotukset — joihin en nyt tässä yhteydessä tule — ja te olette myöskin nähneet hallituksen tahtotilan siitä, että työeläkejärjestelmästä pyritään kolmikannassa neuvottelemalla saamaan myöskin pienimpiin työeläkkeisiin tukea.

Nyt minä haluan edustaja Heinoselta ja edustaja Juvoselta kysyä, kun te hieman pilkallisesti tässä totesitte: oletteko joukkueessa mukana, että työeläkejärjestelmästä me voimme kolmikannassa neuvottelemalla ottaa pienimpiin eläkkeisiin sitä sataa euroa? Kun me tiedämme, että eläkerahastot kasvavat sen 8 miljardia euroa joka vuosi, niin se pieni muutama sata miljoonaa, josta tässä on kysymys, ei rojahduta järjestelmää suuntaan eikä toiseen, päinvastoin hieman hillitsee sen kasvua. Oletan, että edustaja Heinonen ja edustaja Juvonen ovat molemmat tämän tavoitteen takana, koska he tällä tavalla aavistuksen verran pilkallisesti suhtautuvat tähän vakavaan pyrkimykseen, joka hallituksella on. [Timo Heinonen: Ei missään tapauksessa pilkallisesti!]

23.10 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Missään nimessä ei ole pilkasta kysymys. Kysymys on vain siitä, että muistutamme niistä asioista, mitkä ovat olleet teidän vaaliohjelmassanne, eli siitä, että 1 400 euron eläkkeeseen tulee tämä vappusatanen, mistä on täälläkin puhuttu. Nämä ovat vain niitä asioita, mitkä nousevat nyt esille ja mitkä eivät ole toteutuneet.

Arvoisa herra puhemies! Haluan nostaa sellaisen teeman vielä täällä esille kuin laittomasti maassa oleskelevien terveydenhuoltopalvelut. Meillä on Suomessa lain mukaan mahdollista, että laittomasti maassa oleskeleva saa asumisen, ruoan ja lääkkeet. Sehän, että autetaan siinä hädässä, kun ollaan talvipakkasessa tai ollaan sairaana, on totta kai ymmärrettävää, mutta sitä en tahdo ymmärtää millään, minkä takia meitä ei kiinnosta, keitä ovat nämä henkilöt, jotka näitä palveluja saavat. Viime kaudella perussuomalaiset jo esittivät muun muassa, että nämä henkilöt tulisi rekisteröidä, ja siitä lausumana täällä itse asiassa äänestettiin ja se sai tukea myös muilta ryhmiltä kuin ainoastaan perussuomalaisilta. Ei ole kenenkään etu, että meillä on Suomessa ihmisiä, joiden taustasta me emme tiedä mitään. Kyllä olisi hyvin tärkeää, että jos me avaamme palveluita ihmisille, me tietäisimme, keitä he ovat. Tällä tavalla myös erilaiset väärinkäytökset voitaisiin ennalta ehkäistä.

Se, että me emme tiedä, keitä he ovat, on avannut tällä hetkellä muun muassa tällaiset pimeät markkinat. On olemassa vuokra-asuntoja, joissa majoitetaan näitä ihmisiä korkeaan hintaan. Helsingin Sanomat uutisoi juuri, että 200—300 euron hintaa yöltä pyydetään näitä laittomasti maassa oleskelevilta. Herää kysymys, mistä ihmeestä he tällaisia rahasummia voivat saada. Eli on aivan järkyttävää, että ihmisten hätätila luo myös tällaiset bisnesmarkkinat, ja sehän tarkoittaa sitä, että se luo myös rikollisuutta, se luo myös ihmiskauppaa, se luo kaikkea sitä, mitä me haluamme täällä ennalta ehkäistä.

Olisi kyllä tärkeää, että, hallitus, pohtisitte, eikö se olisi ihmisyyden nimissä ja kaiken etiikan nimissä järkevää, että me tietäisimme, keitä ihmisiä täällä on. Samalla voisimme ennalta ehkäistä näitä huonoja lieveilmiöitä, mitä mahdollisesti voisi olla tulossa, kuten rikollisuutta tai ihmiskauppaa, kuin myös pystyisimme oikeasti auttamaan ihmisiä hädänsänsä.

Arvoisa herra puhemies! Vielä jos puhutaan eläketurvasta ja eläkkeistä: Meillä on Suomessa yksin elävien määrä valtavan suuri, ja yhä useampi heistä on eläkkeellä oleva ihmi-

nen. Siinä vaiheessa kun tulee näitä suuria remontteja, mitä esimerkiksi edustaja Purra nosti hyvin puheenvuorossaan esille, henkilö voi joutua suuriinkin taloudellisiin vaikeuksiin. Olisi erittäin tärkeää, että näkisimme silloin sen ikäihmisen ahdingon. Se on samoin myös, jos hänen puolisonsa vaikkapa joutuu hoivakotiin [Puhemies koputtaa] — sitten pärjääminen siellä kodissa ikäihmisellä on hankalaa. Ja monesti hän on juurikin pienituloinen nainen. Nähkäämme hänet ja auttakaamme sitten.

23.14 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Tästä pienten eläkkeiden korottamisesta on puhuttu paljon, ja kokoomus on tukenut sitä, että takuueläkettä korotetaan ensi vuonnakin 50 eurolla. Viime vaalikaudella, kun me olimme hallituksessa, tehtiin useita korotuksia takuueläkkeeseen. Ne ovat tulleet erittäin suureen tarpeeseen näille kaikista pienimmillä eläkkeillä toimeen tuleville. On myös arvokasta, että kansaneläkettä ollaan korottamassa, ja kokoomuksen vaihtoehtobudjetissa on se tismalleen sama 34 euron tasokorotus kansaneläkkeisiin, mitä myös vasemmistohallitus on nyt esittämässä.

Mutta huoli on tietysti näistä 1 300—1 400 euroa, pienimpiä työeläkkeitä, saavista ihmisistä, joille entinen pääministeri, Antti Rinne, lupasi 100 euroa puhtaana käteen lisää, niin kuin kaikille alle 1 400 euroa saaville. Nämä ihmiset eivät saa euron euroa tästä luvasta elikkä eivät edes sitä ensimmäistä euroa kohti sitä 100:aa euroa, ja tämä on se huoli, mikä tässä on. Me emme ole valmiita leikkaamaan muiden eläkkeistä korjataksemme tätä epäkohtaa tai sitä huolta, että meillä on näitä pieniä työeläkkeitä, ja sen takia me olemme osoittaneet nopean ratkaisun siihen ensi vuodelle: miljardin veronkevennyksen eläkkeisiin ja työverotukseen, se avittaisi saman tien kaikkia eläkettä saavia.

Sitten, mitä tulee tähän eläkevarojen uudelleenjärjestelyyn, niin eläkealan päättäjät, työmarkkinajärjestöt ja eläkevakuuttajien etujärjestö Tela tyrmäsivät tämän entisen pääministerin Antti Rinteen esityksen eläkevarojen käyttämisestä naisten pienten työeläkkeiden parantamiseen. Entinen vasemmistoliiton puheenjohtaja, nykyinen Telan toimitusjohtaja Suvi-Anne Siimes totesi: ”En halua provosoitua. Mutta mielelläni kyllä kuulisin, millä loogiikalla nämä varat voitaisiin irrottaa työeläkerahastoista. Työeläkkeissä jokainen, joka osallistuu rahoitukseen, saa myös aikanaan eläkettä. Takautuvaan uudelleenjaon ajatus sille on vierasta.” Näin totesi entinen vasemmistoliiton puheenjohtaja Suvi-Anne Siimes, joka toimii siis Telan toimitusjohtajana tällä hetkellä.

Ja nyt oikeastaan kysyisin edustaja Kiljuselta, miksi te ette tee sitä tällä Saksan mallilla, jos te haluatte tämän hoitaa teidän mallillanne kuntoon. Saksassahan tehtiin nimenomaan näille pienimpiä työeläkkeitä saaville, usein naisille, selkeä tasokorotus budjettivaroin. Ja kun entinen pääministeri Rinne sanoi, että nyt rahaa on ja ei anneta näiden rahan rajoitteiden estää ajattelua, niin eikö sieltä nyt kannattaisi sitten osoittaa [Puhemies koputtaa] rahaa näiden pienimpien eläkkeiden korjaamiseen saman tien?

23.17 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Heinonen lähestyy vahvalla retoriikalla ja hyvällä asiantuntemuksella tätä teemaa, mutta hän ei aivan täysin täytä sitä totuuden siementä, vaan hän hieman kiertää faktoja, missä tässä liikutaan. Te olette oikeassa siinä, että tämä esitys, joka nyt tässä on, ei anna euron euroa niille, jotka saavat 1 300—1 400 euroa. Nyt ollaan lähdetty liikenteeseen jo monessa kohtaa — te olette lukenut hallitusohjelman — nyt on lähdetty liikkeelle siitä, että näihin pienimpiin työeläkkeisiin pyritään neuvottelemaan työeläkejärjestelmästä se tuki, että se saadaan niin, ettei tarvitse käyttää tähän budjettivaroja. [Timo Heinonen: He ovat ilmoittaneet, ettei käy!] Tämä joutu-

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

taan neuvottelemaan, ja viime kädessä se voidaan lakiteitse täällä myöskin tehdä. Me olemme myöskin puuttuneet näihin työeläkejärjestelmiin lakisääteisesti. Vuonna 2014 säädettyä taitettua indeksia ei edes täysimääräisesti toteutettu, vaan tehtiin 0,5 prosentin korotus, joka oli silloinen sopimuspalkkojen korotus, ja se toteutettiin täällä eduskunnan päätöksellä. Aivan yhtä lailla voidaan tämäntyyppinen päätös tehdä, että me esimerkiksi tähtäämme siihen, että 100 euroa saadaan 1 000:sta 1 400 euroon oleviin työeläkkeisiin.

Te sanotte, että tässä tehtäisiin ratkaisu, jossa tuetaan joitain muita eläkeläisiä toisten rahoilla. Arvoisa edustaja Heinonen, joka ikinen 1 000—1 400 eurolla oleva eläkeläinen täällä Suomessa, vanhuuseläkeläinen ja jokainen eläkeläinen, on työeläkeläinen. He ovat kaikki työeläkeläisiä. He eivät ole takuueläkeläisiä eivätkä kansaneläkeläisiä vaan työeläkeläisiä, ja siinä mielessä kukaan ei ole ottamassa kenenkään rahoista vaan työeläkeläiset ovat saamassa eläkejärjestelmästä, johon on kerätty heidän säästöjään. 65 prosenttia siitä 211 miljardista eurosta, joka on nyt kasaantunut näihin työeläkerahastoihin, on nykyisten eläkkeensaajien työeläkemaksuista kertyneitä. Tämä on Telan laskelma. Siinä suhteessa on kysymys heidän omista rahoistaan, jotka on kerätty eläkkeitä varten. Nyt siitä otetaan siivu tähän käyttöön.

Te kysytte minulta, miksi Suomessa ei tehdä pienimpiin työeläkkeisiin korotusta, kuten Saksassa, jossa se otettiin budjettivaroista. Oletteko te valmis ottamaan sen budjettivaroista, että me lähdemme todella reilusti korottamaan kansaneläkkeitä, vai olisiko järkevämpää käyttää niitä rahoja, jotka on varattu eläkkeisiin työeläkerahastoissa, koska meillä on olemassa nämä työeläkerahastot, jotka kasvavat korkoa, kuten sanottu, viimeisen 25 vuoden aikana keskimäärin 8 miljardia euroa? Miksi Saksassa ei oteta tätä rahaa rahastosta vaan budjetista? [Timo Heinonen: Siellä ei ole olemassa sitä!] — Niin juuri, te annoitte sen vastauksen. Te tiedätte. Siellä ei ole olemassa rahastoja. Siellä eivät nuoret ikäpolvet pohdi sitä, miten heille maksetaan 2050-luvulla eläkkeet, kun rahastoissa on 0 euroa jo tällä hetkellä. Samoin Ranskassa on täsmälleen 0 euroa rahastoissa. — Tässä on aidosti ylimitoitettu rahastointijärjestely, [Puhemies koputtaa] joka Suomessa on syntynyt työeläkejärjestelyn ympärille, ja nämä rahat pidetään käytännössä täysin koskemattomina. [Puhemies koputtaa] Tämä on se isoin kysymys, mikä täytyy neuvotella, ja se joudutaan neuvottelemaan kolmikannassa. Toivon, että edustaja Heinonen on vahvasti tukemassa tätä pyrkimystä.

23.20 Ari Koponen ps: Arvoisa herra puhemies! Niin, edustaja Kiljunen, on kyse lupauksista. Opintorahaan te lupasitte SDP:n kanssa 86 euron korotuksen. Toteuma on 2 euroa 46 senttiä. Kyse on lupauksista, mitä te syötitte ihmisille vaalitoreilla.

23.21 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Vappu, pääsiäinen ja joulukuu ovat hienoita juhlapäiviä, mutta en toivoisi sitä, että keskustellaan siitä, kuka on luvannut mitään, on sitten kysymyksessä mikä puolue hyvänsä. Hallitusohjelmassa on luvattu jotakin, ja sitä tämä hallitus rupeaa toteuttamaan. Me emme ota vastuuta siitä, mitä joku yksittäinen puolue, vasemmistoliitto tai kristillisdemokraatit, ruotsalaiset, kokoomus, on joskus aikanaan luvannut, kun heistä on tullut hallituspuolue, mikä ei nyt tällä hetkellä ole. Kysymys on siitä, että me haluamme tehdä tätä politiikkaa täällä, että meidän pienempituloisille eläkeläisille voidaan perustuloa kasvattaa, ja siitä olen tosi ylpeä.

Olen myöskin erittäin vaikuttunut siitä, mitä edustaja Kiljunen osaa hyvin rautalangasta vääntää. En tietäisi oikeastaan, minkälaisen veden myllyyn saisikaan edustaja Heinonen,

jos me täällä lähtisimme budjetista nostamaan vielä enemmän työeläkeläisten tasoa. Olen samaa mieltä, että näin pitäisi tehdä. Meillä koko järjestelmässä varmasti on jonkinlainen niin sanottu rikki meneminen, koska meidän pitäisi pienten työeläkkeiden osalta nähdä paitsi tätä indeksin kertymistä, niin ennemminkin sitä, että meillä on siellä perusarvot eli meillä on lääkkeet, asuminen, vaatteet, ruoka, joitten mukaan pitäisi tämä indeksi olla.

Minä uskon, että tämä eduskunta voi ruveta jalostuneesti keskustelemaan siitä asiasta, että meidän pitää tätä muuttaa, jolloin sitten päästään ehkä oikeaan harkintaan. Edustaja Kiljunen on siinä niin kuin pääseppänä, että pystytään tekemään sellaista oikeaa harkintaa siinä, kuinka meidän työeläkeläistemme ostovoima voi säilyä. En millään tavoin haluaisi olla siinä tilanteessa, että kun minä jään eläkkeelle, niin minun lapseni tai lapsenlapseni joutuisivat omalla työllään maksamaan minun ansiotasoni korotusta. Ei minun tarvitse saada enempää kuin mitä minulla on. Minulle riittää se, mitä minä olen omalla työlläni ansainnut, ja se on hyvä lähtökohta, kun puhutaan... [Timo Heinonen: Kansanedustajilla oli parempi eläke!] — No, palataan siihen. Siihen uudistukseen lähdettiin liian populistisesti, olisi pitänyt poistaa pääomatulojen oikeutus, ja sillä hyvä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Heinonen, jos tämän puheenvuoron aikana avataan vastauspuheenvuorot, niin käydään tämä eläkeväättely läpi vähän nopeatahtisempaan. Minä haluan vaalia hieman niiden edustajien etuja, joilla on vielä viisi eri ministeriötä käsiteltävänä. [Timo Heinonen: Kyllä tämä on, arvoisa puhemies, ihan viimeinen puheenvuoro, yritän pitää sen niin, että myös edustaja Kiljunen pysyy rauhallisena, niin ei synny semmoista debatin tarvetta!] — Sitten ei avata vastauspuheenvuoroja.

23.24 Timo Heinonen kok: Arvoisa puhemies! Me olemme varmasti yhtä mieltä siitä, että meidän pitää huolehtia eläkkeiden ostovoimasta ja eläkeläisten toimeentulosta. Sen takia sanoin, että on hyvä, että takuueläkettä ja kansaneläkettä nyt korotetaan. Usein keskusteluissa tullaan itse asiassa näihin pienimpiin työeläkkeisiin. Minun mielestäni tämä indeksin tarkastelu, tai sen korin tarkastelu, on yksi erittäin järkevä lähestyminen siihen, että se vastaisi paremmin eläkeläisten ostokäyttäytymistä ja kulurakennetta ja muuta. Toivottavasti tästä löydetään yhteinen käsitys.

Mutta sitten tullaan tähän, että millä tavalla tämä tasokorotus tehdään, kun kerran silloin me olemme tietysti siinä tilanteessa, että jos me teemme sen nyt sitten täältä rahastoista, niin se näkyy sitten niissä meidän lasten maksamissa eläkemaksuissa korotuspaineena. SAK:n Eloranta on todennut: ”Emme halua lähteä murentamaan eläkejärjestelmän peruseriaatteita.” Näin toteaa SAK. Kyllä näyttää valitettavasti siltä, että täältä, ei myöskään EK:n ja Akavan osalta, ei löydy sitä ratkaisua. Ja nyt oikeastaan, kun edustaja Kiljunen nosti esille sen, että Marinin hallituksella on tahtotila tehdä se sitten lakisääteisesti sieltä eläkejärjestelmän sisältä, tämä on kova uutinen kyllä, jos se päätös tehdään, että eduskunnasta hallituspuolueiden enemmistön toimesta puututaan näihin eläkevaroihin. Luulen, että tämä on tämän illan ja yön keskustelun yksi iso uutinen, että ollaan valmiita lakisääteisesti tähän toimeen tarttumaan.

23.26 Kimmo Kiljunen sd: [Timo Heinonen: Yritin maltillisesti, mutta se ei toiminut!] Arvoisa puhemies! Käytän puheenvuoron hyvin maltillisesti. Sitä ollaan täällä toivottu.

Ihan ensimmäiseksi: Jotta me näemme tämän ongelman luonteen syvyyden, niin se tulee luonnollisesti siitä, mikä tämän taitetun indeksin, joka tehtiin 1995, ideana oli. Silloin

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

puhuttiin suurten ikäluokkien eläkkeelle siirtymisestä seuraavan 10 tai 15 vuoden aikana ja siitä puhuttiin paljon sanalla ”eläkepommi”, niin kuvattiin tilannetta, oli pakko tehdä jotakin, ja tehtiin taitettu indeksi, jonka tehtävänä on, niin kuin laki sanoo tällä hetkellä, hillitä eläkemenojen kasvua — eli ”laskea eläketasoa” lukee laissa — ja kasvattaa eläkerahastoja. Se aidosti laskee eläketasoa, se ansiosidonnainen järjestelmä, jonka tehtävänä on ylläpitää se ansaittu tulotaso eläkkeellä ollessa — se ei niin tee, vaan työeläkeläiset ovat ainoa tulonsaajaryhmä täällä Suomessa, joka 25 vuoden aikana on lakisääteisesti köyhtynyt. Tulotaso laskee suhteessa mediaanituloon ja elintason nousuun suomalaisessa yhteiskunnassa. Tämä on eläkkeensaajien tilanne Suomessa 98 prosentilla eli niillä, jotka ovat työeläkkeitten saajia. Tämä on se iso ongelma, mikä tässä meillä on vastassa. Lopputuloksena on ollut se, että työeläkkeet ovat nousseet vuodesta 95 tähän päivään 13 miljardista eurosta 27 miljardiin euroon. Samanaikaisesti eläkerahastot ovat räjähdysmäisesti kasvaneet 36 miljardista eurosta 211 miljardiin euroon, ja kasvu vain edelleenkin jatkuu räjähdysmäisesti.

Työeläkejärjestelmän rahastoinnin piti olla puskuri. Alun perin se luotiin silloin 60-luvun alussa, ja Teivo Pentikäinen, joka on sen luoja, totesi, että kahden vuoden eläkemeno on se taso, mihin tähdätään Suomessa. Niin kuin sanottu, Saksassa ja Ranskassa se on nol-la. Täällä tähdättiin kahden vuoden eläkemenoon, ja se tarkoittaisi tänä päivänä 60 miljardia euroa. Me olemme ylirahastoineet tässä vaiheessa, siirtäneet rahat ulkomaille pääsääntöisesti — 70 prosenttia rahoista on ulkomailla, kun rahat eivät mahdu Suomeen aidosti, 211 miljardia euroa on niin paljon. Tämän rahan kasvusta nyt on kysymys. Ja kyse on siitä, että kun me olemme puhuneet esimerkiksi puoliväli-indeksistä, niin meistä kukaan ei ole ollut purkamassa sitä rahastoa, vaikka minä muistan, että siitä puhuttiin silloin 95, kun olin tässä salissa. Lähtökohtainen tarkoitus oli purkaa rahastoja sitten, kun suuret ikäluokat menevät eläkkeelle. Lasketaan eläketasoja, sitten puretaan — se oli koko jutun lähtökohta. 25 vuotta on mennyt, tätä ei olla tehty.

Nyt me olemme siinä tilanteessa, että edelleenkin me suojaamme tätä Suomen suurinta pääomakeskittymää käytännössä koskemattomana. Vuoteen 2015 mennessä sieltä työeläkejärjestelmästä ei siirretty nettona euron euroa, koska työeläkemaksut olivat suuremmat kuin maksetut eläkkeet. Me olemme jatkuvasti sukupolvesta toiseen olleet siinä tilanteessa, että työntekijät ovat maksaneet vanhempiensa eläkkeet ja sitä kautta myöskin rahastoineet sen rahan, jotta heidänkin eläkkeensä maksavat nykyiset työntekijät ja tulevien työntekijöiden, meidän lastemme, eläkkeet tietenkin maksavat heidän lapsensa, jotka eivät ole vielä edes syntyneet. Tämän järjestelmän luonne on ollut tämä. Nyt täällä kummasti päivitellään sitä, että minä en haluaisi ottaa sieltä työeläkerahastojen koroista omista säästöistäni mitään, jotta olevinaan olisikin tilanne niin, että vielä syntymättömien lasten ei ikään kuin tarvitsisi maksaa näiden nykyisten nuorten eläkkeitä jatkossa tulevaisuudessa. Kummallinen kiemura tähän on syntynyt siitä aikaisemmasta sukupolvisopimuksesta, joka on ollut täysin aito. Tämä on se koko tämän asian tausta. Sen takia tähän asetelmaan täytyy enemmän tai myöhemmin tehdä muutos, me emme voi tätä tietä jatkaa. Nämä maksupainekeskustelut ovat laskennallisia kaikki. Meistä kukaan ei ole lähtökohtaisesti murtamassa tätä järjestelmää. Kymmenen vuoden kokeilusta on kysymys, ja me näemme kymmenen vuoden jälkeen, mitä tapahtuu. Voin jo vakuuttaa, että kaikki tietävät, myöskin Eläketurvakeskuksessa sanotaan suoraan: puoliväli-indeksiero ei johda tätä järjestelmää mihinkään suuntaan.

Kyllä, edustaja Koponen, minä olen ainakin ollut vaalikentillä lupaamassa sitä, että me pienimpiin työeläkkeisiin, pienimpiin eläkkeisiin pyrimme saamaan aidon korotuksen.

Meillä oli aito köyhyyspoliittinen ohjelma tällä sosiaalidemokraattisella puolueella, jota minä edustan. Nyt osa niistä meidän tavoitteistamme on selkeästi tuossa hallitusohjelmassa, koska meillä on hienoja hallituskumppaneita, joilla oli samansuuntaiset tavoitteet, ja me olemme löytäneet yhteisen hallitusohjelman, jota me viemme parhaillaan täällä läpi. Ja sehän on tässä nyt juuri toteutumassa, ja olen iloinen, jos me saamme myöskin kokoomuksesta ja muualta tukea ainakin sille, että näihin pienimpiin eläkkeisiin, myöskin työeläkkeisiin, saadaan korotusta. Eikä niitä rahoja oteta keneltäkään muilta eläkkeensaajilta, vaan eläkkeensaajien omat eläkesäästöt ovat tässä kysymyksessä, ja niiden koroista hitunen eläkkeisiin.

23.32 Arja Juvonen ps: Arvoisa puhemies! Vielä otan kantaa tähän hoitajamitoitusasiaan, kun hallituksesta kerrottiin, että kyllä se sieltä tulee. Sellainen sanonta on, että lähetä lapsi metsään ja mene itse perässä. Ja huolestuneena seuraan, että hallitus laittaa virkamiehen asialle kertomaan ikävät uutiset, kuten teki viime viikon perjantaina, viikonloppua vasten, kertoen, että hoitajamitoitus viivästyy sen takia, että hallitus kaatui. Te kerroitte Suomen kansalle ja meille kansanedustajille, että hoitajamitoitus viivästyy. Omaan mokaan hallitus kaatui, mutta sitä mokaahan ei tarvitse paikata, vaan voi selittää ja perustella, että nyt se lakiesitys on lainsäädännön arviointineuvostossa tai että kuntatalouden ja -hallinnon neuvottelutoimikunta käsittelee sitä. Ja sitten täällä ministeri sanoo viikolla, että kyllä se ehkä sittenkin tulee, että pari päivää odotellaan vielä. Ja nyt eilen hän sanoi, vai oli ko se tänään, että no, ei se nyt sitten ehdi, kun eduskunta lähtee tauolle ja kukaan ei ehdi käsittelemään tätä esitystä, että onko sillä merkitystä, tuleeko se nyt vai tuleeko se ensi vuoden puolella. On sillä kuulkaa merkitystä, kun luvattu on paljon, ja luvattu on liikaa, ja minusta alkaa tuntumaan siltä, että te lupasitte vaalikentillä liikaa, kun te lupasitte, että hoitajamitoitus tulee, koska toteutusta ei näy.

Kerrataan hieman sitä historiaa. Kesäkuun 19. päivä ministeri sanoi, että hoitajamitoitus tulee. No, sitten tuli kesä, ja eihän sitä tullutkaan, koska ei ollut ketään, joka olisi antanut niitä lausuntoja, kun ihmiset olivat lomilla. No, sitten tuli syksy ja sanottiin, että tulee ennen joulua. No, sitten kaatui hallitus. Elikkä selitysten mestari on ainakin tuo hallituksen aatio tuolla, sieltä olemme näitä kuulleet. Ja kyllä tässä alkaa pikkuhiljaa kierroksilla käymään ja miettimään, että, hyvänen aika sentään, mikä tämä tilanne on. Haluaisin kuulla ihan rehellisesti sen — koska me tiedämme, että rahaahan sinne tarvitaan — onko siellä muita ongelmia. Onko mahdollisesti tulossa perustuslaillisia ongelmia, pystymmekö me ylipäänsä tällaista hoitajamitoitusta ajattelemaan tai lupaamaan tai haaveilemaan siitä? Tuleeko sieltä jonkunlaisia ongelmia, mitä sieltä on tulossa? Vastustavatko mahdollisesti työnantajat? Vastustavatko kunnat? Ketkä sitä vastustavat? Kertoisitte sen meille reilusti, ja kaikkein reiluinta olisi aina, että kerrottaisiin ihan arkipäivinä, ei viikonloppua vasten, ja ettei varsinkaan mennä virkamiehen selän taakse piiloon, kun ei rohjeta itse tulla kertomaan ikäviä asioita.

Mutta ikäviä asioitahan täällä on ennenkin kuultu. Ja me kaikki tiedämme, että isojen la-kihankkeiden käsittely kestää kahdesta neljään kuukautta, pahimmillaan jopa vuosia, kuten nämä sote-lait. Eli ei tämä hoitajamitoitusasia ole helposti tehty. Mikäli vuoden 2008 ikäihmisten palvelu- ja laatusuosituksista ei olisi koskaan lähdetty heikentämään, meillä olisi tällä hetkellä suosituspohjana se 0,7—0,8, ja voisi olla ihan oikeasti niin, että meillä olisi toimijoita, jotka kunnioittaisivat sitä ja katsoisivat niihin lukuihin. Elikkä kyllä tässä on menty pikkusen takapakkia, on heikennetty ikäihmisten palvelujen laatusuosituksia. Pitäisi-

köhän se päivittää sittenkin sinne kohdilleen? Viekööppä sinne hallitukseen esitys, että päivitetään ikäihmisten palvelujen laatusuositus, [Puhemies koputtaa] nostetaan 0,7:ään se luku.

Puhemies Matti Vanhanen: Keskustelu... Ai, ei vielä päätykään. — Edustaja Kiljunen vielä.

23.35 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Minä en myöskään halua viivyttää enää keskustelua. Ymmärsin, mitä puhemies tarkoitti, että täällä on vielä muita pääluokkia ja ihmiset haluavat niistä puhua.

Haluaisin nostaa toisen kysymyksen, mutta en halua keskustella siitä enempää vaan vain huomautan siitä, kun olen sitä tietysti ihmetellyt. Edustaja Juvonen nosti täällä aikaisemmin esille sen seikan, että meillä on piilossa olevia ihmisiä, joista me emme oikein tahdo tietää, ja on järkevää, että meillä on kaikista ihmisistä, jotka tässä maassa asuvat ja työskentelevät, selkeästi tieto. Tämähän tietysti pitää paikkansa. Meillä on vaikea tilanne, että meillä on olemassa ihmisiä, muun muassa paperittomia, jotka ovat käytännössä heitteillä, sosiaaliturvajärjestelmän ulkopuolella, jopa meidän lääkäripalvelujemme ulkopuolella. Niitä vapaaehtoisesti annetaan ja tehdään. Kun te nostitte esille tämän vakavan yhteiskunnallisen ongelman, niin minä en voi kuin ihmetellä tätä muutosaloitetta, joka teillä perussuomalaisilla on tässä budjetissa ja joka on Lulu Ranteen nimissä, että vähennetään 5,3 miljoonaa euroa laittomasti maassa oleskelevien sosiaalihuollon kustannuksista. [Arja Juvonen: Kyllä!] Tämähän on häkellyttävä asia. Lääkärin velvollisuus on auttaa silloin kun ihminen tarvitsee terveydenhuoltoa, ja luonnollisesti meillä on myöskin tarve yrittää saattaa juuri näitä ihmisiä, jotka ovat äärimmäisen haavoittuvassa asemassa, ihmisten kirjoille. Tästä te juuri puhuitte, ja te esitätte tässä täysin päinvastaista. Te tunnutte puhuvan yhtä ja tekevän toista, ainakin nämä teidän esityksenne ovat tämänkaltaisia.

23.36 Arja Juvonen ps: Arvoisa puhemies! Aivan mahtavaa, että saan perustella tämän asian. Vuoden 2017 alussahan lakia muutettiin, ja hallitus antoi sen 5 miljoonaa budjettiin sinä vuonna, kuten myös tänä vuonna, elikkä 5 miljoonaa on kohdennettu budjettiin laittomasti maassa oleskelevien terveydenhuolto- ja sosiaalihuoltopalveluihin. Perussuomalaisten mielestä kyllä ei tule ylläpitää sellaista vetovoimatekijää, että ihmiset tulevat tänne... [Kimmo Kiljunen: Vetovoimatekijää?] — Kyllä, se tieto menee heille, ja jos yhteiskunta tarjoaa näitä palveluja, niin totta kai se lisää sitä vetovoimaisuutta, ja varsinkin jos ei meidän yhteiskunnassamme edes haluta tietää, keitä he ovat. Eli he ovat niitä ihmisiä, jotka ovat saaneet kielteisen turvapaikkapäätöksen, heidän oikeutensa olla palvelujen piirissä on poistunut, ja totta kai silloin me oletamme ja odotamme, että tällaiset henkilöt poistuvat Suomesta. Elikkä silloin kun on kielteinen päätös ja ei ole oikeutta oleskella Suomessa emmekä me tiedä, keitä he ovat, silloin pitää poistua Suomesta. Tämä on perussuomalaisten linja, ja sen takia me esitämme, että — kun kerran hallitusta ei kiinnosta se, keitä nämä ihmiset ovat — meidän mielestämme heillä ei ole silloin oikeutta palveluihin. Elikkä me näemme, että laittomasti maassa oleskelevien henkilöiden tietojen pitää meillä olla, tietojen siitä, keitä he ovat, ja tähän me olemme esittäneet sitten leikkausta.

Kyllä täytyy sanoa — kun ihmisten kanssa juttelee — että meillä on esimerkiksi tällainen ongelma: tiedämme kaikki, että meillä on paljon taskuvarkaita ja meillä on rikollisuutta, ihmiset tekevät rikoksia, heitä ei saada koskaan kiinni. Esimerkiksi eräs tuttavani kes-

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

kellä kirkasta päivää ryöstettiin, vietiin korut kaulasta, ja täytyy sanoa, että ne henkilöt eivät olleet valitettavasti kantasuomalaisia. Eliikä meillä, niin kuin minä kerroin äsken, rikollisuus lisääntyy, ihmiskauppa lisääntyy, jostakinhan he tarvitsevat tuloja.

Tämä on se perustelu, ja toivottavasti ymmärrätte tämän perustelun. Eliikä jos on maassa laittomasti, meidän pitää rekisteröidä heidät, ihmiset, jotta me tiedämme, keille me palveluja annamme. Eihän meidän palvelumme voi olla avoimia sillä tavalla, ja ei ole kenenkään etu, että laittomasti maassa oleskelevat jäävät Suomeen, vaan heidät pitää palauttaa, heidän pitää poistua Suomesta, jos ei ole lupaa olla täällä Suomessa.

23.39 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Yksi lause: Jos joku on lääkärinhoidon tai sosiaalihuollon piirissä, hänet tunnetaan. Hänet tunnetaan, jos on lääkärinhoidon tai sosiaalihuollon piirissä. Tällä te teette nimenomaan syvemmäksi sen ongelman, mistä tässä oli juuri puhetta.

Yleiskeskustelu päättyi ja pääluokan käsittely keskeytettiin.

3.7. Pääluokka 31 Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt esitellään liikenne- ja viestintäministeriötä koskeva pääluokka 31.

Pääluokan yleiskeskusteluun varataan tässä vaiheessa 45 minuuttia. — Valtiovarainvaliokunnan jaostojen puolesta edustaja Jokinen.

Keskustelu

13.17 Kalle Jokinen kok (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Liikenne- ja viestintäministeriön pääluokan määrärahat ovat 3,5 miljardia euroa, mikä on noin 618 miljoonaa euroa enemmän kuin kuluvan vuoden varsinaisessa talousarviossa. Lisäykset perustuvat hallitusohjelman linjausten mukaisesti muun muassa liikenneverkon parantamiseen, korjausvelan hallintaan sekä julkisen henkilöliikenteen kehittämiseen.

Valiokunta on tyytyväinen, että kyberturvallisuusvalmiuden parantamiseen osoitetaan hallitusohjelman linjausten mukaisesti 2 miljoonan euron lisäys. Tämän lisäksi Kyberturvallisuuskeskukselle esitetään ensi vuodelle 1,2 miljoonaa euroa lisärahoitusta. Kyberturvallisuuteen liittyen kriisien välttämiseksi on tärkeää, että rahoituksen riittävyys varmistetaan myös tulevana vuosina.

Ilmatieteen laitoksen toimintaan osoitetaan lisäresursseja säätutkaverkon uusimiseen, siviili-ilmailun globaalin avaruussäätokeskuksen kehittämiseen sekä ilmastomuutoksen tutkimusta edistävään tutkimusinfraan. Valiokunta pitää näitä panostuksia tärkeinä ja korostaa kattavan säätutkaverkon merkitystä, minkä avulla saadaan muun muassa lentoliikenteen, teiden talvikunnossapidon ja liikenneturvallisuuden kannalta tärkeää mittaustietoa.

Arvoisa puhemies! Perusväylänpidon nettomääräraha on 1,4 miljardia euroa, minkä lisäksi radanpidon tulojen arvioidaan olevan noin 50 miljoonaa. Kaikki lisäykset huomioon ottaen määräraha on 344 miljoonaa euroa enemmän kuin kuluvan vuoden talousarviossa. Määrärahaa on korotettu parlamentaarisen työryhmän ehdotusten mukaisesti pysyvästi 300 miljoonalla eurolla. Perusväylänpidon rahoitustason nosto on täysin välttämätöntä, sil-

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

lä korjausvelkaa on viime vaalikauden panostuksista huolimatta edelleen noin 2,5 miljardia euroa. Liikennemäärien ja raskaan liikenteen massojen kasvu sekä muuttuvat sääolosuhteet vauhdittavat korjausvelan kasvua. Onkin tärkeää, että korjausvelan vähentämiseen osoitetun rahoituksen vaikuttavuutta arvioidaan ja korjausvelkaa vähennetään vuosittain. Valiokunta pitää tärkeänä, että perusväylänpidon tasokorotusta ohjataan alueellisesti tasapainoisella tavalla ja että siinä otetaan huomioon muun muassa elinkeinoelämän tarpeet. Vuosina 2020—2022 perusväylänpidon rahoitusta käytetään myös pieniin, muun muassa kävelyä ja pyöräilyä sekä liikenneturvallisuutta edistäviin, hankkeisiin. Valiokunta pitää hyvänä, että tasokorotuksesta käytetään 20 miljoonaa euroa teiden talvikunnossapidon parantamiseen.

Arvoisa puhemies! Väyläverkon kuntoa on parannettu monin osin viime vaalikauden korjausvelkaohjelman puitteissa, mutta tieverkolla on edelleen runsaasti välittömiä korjauksia vaativia teiosuoksia. Siksi valiokunta lisää tässä budjetissa perusväylänpidon rahoitukseen 12 950 000 euroa ja osoittaa sen eri puolilla maata sijaitseviin pienehköihin liikenneturvallisuutta, elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä sekä kävelyä ja pyöräilyä edistäviin hankkeisiin.

Valiokunta ottaa mietinnössään kantaa myös rataverkon ja joukkoliikenteen toimivuuteen. Valiokunta korostaa, että rataverkon kehittämiseen liittyvän hankeyhtiövalmistelun rinnalla on kiinnitettävä huomiota myös pieniin rataverkon toimivuutta parantaviin hankkeisiin, joilla voidaan nopeasti parantaa sekä henkilöliikenteen että myös tavaraliikenteen sujuvuutta. Myös rataverkon turvallisuutta tulee parantaa ja uudistaa muun muassa kuluvalvontaan ja liikenteen ohjaukseen liittyvää tekniikkaa. On tärkeää, että tasoristeysturvallisuuden parantamisohjelma jatkuu 12 miljoonan euron määrärahalta.

Arvoisa puhemies! Väyläverkon kehittämisinvestointeihin kohdennetaan talousarviossa yhteensä 499 miljoonaa euroa, joista lähes kaikki käytetään aiempina vuosina päätettyjen hankkeiden rakentamiseen. Talousarvioesitykseen sisältyy yksi uusi kehittämissanke, Hanko—Hyvinkää-rataosan sähköistäminen 62 miljoonalla eurolla. Uusia tiehankkeita ei käynnistetä. Valiokunta pitää tärkeänä, että mahdollisimman pian arvioidaan mahdollisuudet käynnistää ne väylähankkeet, joita koskevat tiesuunnitelmat ovat pian vanhenemassa. Tällaisia ovat esimerkiksi valtatie 4:n Hartola—Oravakivensalmi ja valtatie 5:n Hurus—Hietanen. Valiokunta ehdottaa tähän asiaan liittyvää lausumaa.

Arvoisa puhemies! Valiokunta ottaa mietinnössään puoltavan kannan myös kävelyn ja pyöräilyn edistämiseen, sisävesiväylien ja laajakaisayhteyksien kehittämiseen sekä liikenneturvallisuustyön rahoituksen riittävyyteen. Valiokunta pitää tärkeänä, että 12-vuotisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelu etenee suunnitellusti siten, että Suomen kilpailukykyä, ilmastonmuutoksen torjuntaa sekä alueiden elinvoimaa ja saavutettavuutta edistävä pitkäjänteinen suunnitelma valmistuu vihdoinkin keväällä 2021.

Lopuksi, arvoisa puhemies, valiokunta esittää, että käynnissä olevan valtatie 4:n Oulu—Kemi-hankkeen valtuutta tarkistetaan 3 miljoonalla eurolla, 140 miljoonasta eurosta 143 miljoonaan euroon.

Lisäksi valiokunta esittää eduskunnalle kahta lausumaa, joista ensimmäinen liittyy joukkoliikennehankkeisiin, kävelyn ja pyöräilyn edistämiseen sekä kaupunkiseutujen liityntäpysäköinnin kehittämiseen, ja toinen lausuma liittyy vuosina 2020—2023 vanheneviin hankesuunnitelmiin perustuvien väylähankkeiden käynnistämisen kiirehtimiseen.

Arvoisa puhemies! Tässä [Puhemies koputtaa] tiivistettynä pääluokan budjettiesitys.

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitokset, puheenjohtaja Jokinen.

13.23 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka: Arvoisa puhemies! Liikenne- ja viestintäministeriön vuoden 2020 talousarvioesitys noudattaa vahvasti hallitusohjelman linjauksia. Kuten edustaja Jokinen tuossa sanoi, hallinnonalan määrärahat vuoden 2020 talousarviossa ovat 3,5 miljardia euroa, ja tämä on noin 631 miljoonaa euroa enemmän kuin kuluvan vuoden varsinaisessa talousarviossa. Tähän liittyvät merkittävät panostukset muun muassa liikenneverkon parantamiseen, korjausvelan hallintaan sekä julkiseen henkilöliikenteeseen.

Määrärahoiltaan suurimmat kohteet talousarviossa ovat perusväylänpito, 1,4 miljardia euroa, väyläinvestoinnit, 638 miljoonaa euroa, sekä julkisen henkilöliikenteen ostot ja kehittäminen, 108,5 miljoonaa euroa. Jos teen tästä kokonaisuudesta neljä keskeistä nostoa, niin ne ovat seuraavat:

Perusväylänpito saa parlamentaarisesti sovitun korotuksensa 300 miljoonaa euroa vuodessa korjausvelan taittamiseksi, ja perusväylänpitoon kaikkiaan tulee 362 miljoonan euron lisäykset.

Toinen: ilmastomuutoksen torjumiseksi tehdään panostuksia muun muassa vähäpäästöiseen liikenteeseen, esimerkiksi joukkoliikenteen tukeen 20 miljoonan euron pysyvä lisäys ilmastoperusteisesti, ja kävelyn ja pyöräilyn edistämiseen.

Kolmas nosto: suuret ratahankkeet edistyvät talouspoliittisen ministerivaliokunnan päätöksen mukaisesti, ja valtio on varautunut kattamaan osuutensa koko suunnittelusta Turun ja Tampereen suunnan osalta, ja myös itäinen suunta on selvityksissä.

Ja neljänneksi: kuten edustaja Jokinen mainitsi, panostukset kyberturvallisuuteen ovat ensiarvoisen tärkeitä, ja ne myös vahvistavat Suomen asemaa maailmanluokan osaajana tällä sektorilla.

Valtiovarainvaliokunta esittää momentille lisättäväksi noin 13 miljoonaa euroa 33:n eri puolilla maata sijaitsevan pienen kohteen parantamiseen, ja lisäksi vaarallisten tasoristeysten poistamiseen osoitetaan 12 miljoonan euron lisämääräraha. Uutena väyläinvestointihankkeena aloitetaan siis Hyvinkää—Hanko-yhteysvälin sähköistäminen, johon myönnetään 62 miljoonan euron valtuus, ja aloitetaan kolmen hankkeen suunnittelu: Tampere—Jyväskylä-rata, Seinäjoki—Vaasa-rata sekä Kemin Ajoksen meriväylän syventäminen. Lisäksi määrärahoilla jatketaan jo aiemmin alkaneiden väyläinvestointien toteuttamista. Uudet hankkeet huomioiden käynnissä olevia tiehankkeita on vuonna 2020 seitsemän, ratahankkeita kymmenen ja vesiväylähankkeita kolme.

Arvoisa puhemies! Liikenteen päästövähennystavoitteilla vastataan Suomen tavoitteeseen hiilineutraaliudesta. Liikenteen päästöt vähintään puolitetaan vuoteen 2030 mennessä askeleena kohti hiiletöntä liikennettä. Toimenpiteillä vähennetään liikennesuoritteita ja siirrytään kohti kestävämpiä liikkumismuotoja, ja tähän tavoitteeseen pääsemiseksi osoitetaan lisärahoitusta raideinvestointeihin ja mainitsemini ilmastoperusteisiin toimiin. Viimeksi mainittuun, kävelyn ja pyöräilyn edistämiseen, on varattu vuonna 2020 yhteensä 25 miljoonaa euroa. Tästä 14,5 miljoonaa euroa on kunnille myönnettäviä valtionavustuksia ja 10 miljoonalla on tarkoitus tehdä toimia valtion verkolla. Valtiovarainvaliokunta on mietinnössään ehdottanut lisättäväksi momentille yhteensä 400 000 euroa EuroVelo-reittien ja muiden valtakunnallisten reittien merkitsemiseen sekä koulumatkapyöräilyn edistämiseen. Kiitän valiokuntaa näistä arvokkaista lisäyksistä.

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin.

Minulla on vielä ilmeisesti käytettävissäni...

Toinen varapuhemies Juho Eerola: On, on käytettävissä aikaa, mutta luulin, että kiititte. Jatkaa, olkaa hyvä.

Kiitin valiokuntaa tässä välissä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Okei. Hienoa.

Liikenne- ja viestintäministeriö on käynnistänyt neuvottelut Turun tunnin junan hankeyhtiön sekä Suomi-rata-hankeyhtiön perustamiseksi. Valtio varautuu nopeiden raideyhteyksien suunnittelun rahoittamiseen. Tämä rahoitus koostuisi Pohjolan Rautatiet Oy:n jo saamasta pääomituksesta sekä lisäpääomituksesta talousarvioesityksen mukaisesti. Hankeyhtiöiden perustaminen edellyttää, että niihin tulee omistajiksi myös muita hankkeesta hyötyviä julkisyhteisöjä tai julkisesti omistettuja yhteisöjä. Hankeyhtiöissä voi olla myös muita osakkaita edellyttäen, että yhtiöissä säilyy julkisomisteinen määränemmistö, ja nämä neuvottelut, on ilo todeta, ovat hyvässä käynnissä.

Tärkeää on, että liikennejärjestelmäsunnitteluun haetaan pitkäjänteisyyttä 12-vuotiselä valtakunnallisella liikennejärjestelmäsunnitelmalla, joka ohjaa osaltaan määrärahojen kohdentamista. Parlamentaarinen työryhmä on parhaillaan koolla, ja suunnitelma on tarkoitus hyväksyä keväällä 2021. Liikennejärjestelmäsunnitelmassa arvioidaan Suomen koko väyläverkosto ja linjataan sen kehittämistä vuosina 2021—2032.

Vastaan mielelläni lisäkysymyksiin, jos niitä ilmenee. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, ja näiden kiitosten jälkeen siirrytään tosiaan sitten tähän debattiin, jonka aloittaa edustaja Kymäläinen, olkaa hyvä.

13.28 Suna Kymäläinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On todella ilo olla käsittelemässä tätä talousarviota, jossa ensi vuodelle tehdään todella mittavat korotukset liikenteen osalta huomioiden esimerkiksi tätä kuluvaan vuoteen, joka on ollut poikkeuksellisen alhainen niin perusväylänpidon osalta kuin investointien osalta — 616 miljoonaa enemmän liikenteeseen ensi vuonna kuin nyt kuluvaan vuonna. Merkittävää tässä on, että tasaisesti ympäri Suomen tehdään näitä pieniä liikennehankkeita, yhteensä 26 kappaletta, ja kyllä täytyy myös antaa valtiovarainvaliokunnalle kiitosta siitä, että 33 kappaletta lisättiin eduskuntakäsittelyssä näitä pieniä hankkeita tasaisesti eri puolille Suomea. Näillä on hyvin merkittävä alueellinen vaikutus. Kysyisin: millä mallilla näyttävät näiden hankeyhtiöiden kumppanihakinnat nyt olevan?

13.29 Ari Torniainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Määrärahat tulevat todellakin tarpeeseen liikennepuolelle. Perusväylänpidon tasokorotus on täysin välttämätön — kiitos siitä. Sillä saadaan hankkeita ja teitä parannettua koko Suomessa.

Itse nostaisin myöskin — ne eivät ole aikaisemmin tulleet vielä esille — yksityistiemäärärahat, jotka nyt ovat sitten ensi vuonna 20 miljoonaa euroa. Se on todella tärkeää, sillä pääosin puutavarat kulkevat sieltä yksityisteiltä. Niiden runko pettää jo tällä hetkellä. Sin-

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

ne tulee saada myöskin tämä tasokorotus tuleville vuosille. Itse toivon näin. Hallitusneuvotteluissa käytiin läpi tätä asiaa ja toivottiin se saatavan.

Myöskin nämä kävely- ja pyöräilyhankkeet ovat erittäin tarpeellisia ja tärkeitä.

12-vuotinen liikennejärjestelmäsuunnitelma on tärkeä, ja toivon, että sen kautta saadaan pitkäjänteisesti vietyä isoja tiehankkeita ja ratahankkeita eteenpäin.

Arvoisa puhemies! Haluan ministeriltä kysyä eräästä asiasta, joka on oikeastaan rajat ylittävä hanke, Saimaan kanavan sulkujen jatkamisesta, pidentämisestä. Se on hallitusohjelmassa. Toivon, että sitä saadaan nopeasti eteenpäin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ei pidennetä näitä minuuotteja, vaikka sulkuja pidentettäisiin.

13.30 Rami Lehto ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kauko- ja lähiliikenteen tukemisessa hallituksen tavoitteena on pitää yllä ja nostaa junaliikenteen palvelutasoa ja joukkoliikenteen kulkutapaosuutta. Hyviä ajatuksia, mutta siihen pitää kyllä tietysti satsata ja vaatia VR:ltäkin, että oikeasti ne junat toimivat talvella ja siellä on tilaa. Me tiedämme, että kun ensimmäiset hiutaleet osuvat junan tuulilasiin, niin on jarruvika ja vaihteet eivät toimi ja alkaa myöhästyttää, ja se tekee taas sen, että monet ihmiset joutuvat lähtemään autolla, kun eivät luota, että se juna tulee ajoissa, kun pitää ehtiä. Jos ajatellaan sitä, kun saatiin lukea, että jossain Japanissa, kun juna lähti kymmenen sekuntia etukäteen, pyydettiin anteeksi, tai jos se on myöhässä minuutin, niin kirjallinen anteeksipyyntö jaetaan junassa ihmisille, niin Suomessa on tapana, että se voi myöhästyä vaikka puoli tuntia, ja silloinhan vain todetaan, että vaihtonne on mennyt jo, että odottakaa seuraavaa junaa. Eli tähän pitää panostaa. Ihmiset haluavat liikkua junalla, mutta niitten pitää myös toimia aikataulussa. Eli ennemmin panostuksia [Puhemies koputtaa] tähän ylläpitoon kuin että aletaan tekemään uutta.

13.32 Kari Tolvanen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Aluksi haluan kiittää hallitusta tästä korjausvelan lyhentämisestä. Kiitos siitä.

Sitten näistä raidehankkeista haluan kysyä: Itse olen hyvin konkreettinen ihminen ja haluaisin konkretiaa. Nythän te myytte omaisuutta miljardeilla, ja kuten sanoitte, suunnittelu on käynnissä Helsingistä pohjoiseen, länteen ja itään päin raidehankkeissa — on suunnitelmia, on komiteoita, on työryhmiä. Mutta esimerkiksi Espoon kaupunkiradan tekeminen olisi mahdollista aloittaa vaikka heti: kuokka Kauklahden saviseen peltoon. Se olisi mahdollista. Miksei tätä toteuteta vielä tässä vaiheessa? Nämä isot raidehankkeethan olisivat hyvää ilmastopolitiikkaakin. Miksi näitä ei toteuteta? Panetteko te aikaansaavana ministerinä nyt vauhtia näihin hankkeisiin?

13.33 Jenni Pitko vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Liikenteessä päästöjen vähentäminen kulkee käsi kädessä terveellisyyden ja turvallisuuden kanssa. Mitä vähemmän autoja on liikenteessä, sitä turvallisempaa lapsien on kulkea kävellen tai pyöräillen kouluun, ja mitä enemmän ihmiset kävelevät ja pyöräilevät, sitä paremmassa fyysisessä kunnossa he pysyvät.

Kulkutapoja on kuitenkin vaikea muuttaa nopeasti. Siksi se vaatii aitoja toimenpiteitä, ei vain kauniita sanoja. Muutoksia kuitenkin voi tapahtua. Haluan kertoa positiivisen uutisen Oulusta: sen jälkeen, kun viime vuonna keskustelu IPCC:n raportista ja ilmastomuutok-

sesta käynnistyi, on Oulussa kotimaanlentojen määrä laskenut muutamalla prosentilla ja junamatkat välillä Oulu—Helsinki kasvaneet jopa 23 prosentilla, vaikka tämä junayhteys edelleen kestää melkein kuusi tuntia. Tässä budjetissa onkin ennennäkemättömät panostukset kestäväan liikenteeseen, jotta voidaan tarjota yhä useammalle suomalaiselle näitä vaihtoehtoja matkustaa raiteilla, kävelemällä, pyöräilemällä ja joukkoliikenteessä.

Haluan erityisesti kiittää näistä panostuksista pyöräilyyn, koskaan aikaisemmin budje-teissa ei ole ollut näin suuria pyöräilypanostuksia. Lisäksi haluan kiittää vielä valiokuntaa panostuksista näihin kävelyn ja pyöräilyn hankkeisiin sekä pyörämatkailun edistämiseksi — kiitos näistä.

Hallitusohjelmassa on myös sovittu fossiilivapaan liikenteen edistämisestä. Koska au-toilua edelleenkin monessa päin Suomea tarvitaan, on tärkeää kehittää autoilua ja liiken-nettä siihen suuntaan, että myös päästöttömiä vaihtoehtoja ihmisille on tarjolla.

13.35 Juho Kautto vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin minäkin yhdyn näihin kiitoksiin hallitukselle siitä, että ensi vuoden satsaukset ovat tuntuvia tänne liikennepuolelle, eritoten siitä, että 300 miljoonan pysyvä lisäys tulee tämän korjausvelan umpeenkuromiseksi. Ja sitten erityisen iloinen olen siitä, että todellakin nämä yksityistiet ja itse asiassa talvikunnossapito saavat huomattavia parannuksia. Toivoisin, että koko tä-hän alempaan tieverkkoon kiinnitetään entistä enemmän huomiota.

Olisin sitten semmoistakin kysynyt ministeriltä, että kun tiedetään, että esimerkiksi ko-tiseudullani Äänekoskella ei henkilöliikennettä junilla ole ollut enää pitkään aikaan, ja nyt-ten biotuotetehtaan myötä se siellä on sähköistetty, niin olisiko mahdollista, että näitä pi-lottikokeiluita jatkettaisiin ja otettaisiin näitä jo käytöstä poistettuja rataosuuksia myös henkilöliikenteeseen käyttöön? Se on ainakin hyvin hallitusohjelman kirjauksen mukaista.

13.36 Sandra Bergqvist r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Ur skärgårdens synvin-
kel är färjor och förbindelsebåtar den verkliga livsnerven. Tack för de anslag som nu pre-senteras i budgeten. Det blir antagligen första gången som tilläggsanslag inte behöver ges här från salens sida.

Den tolvåriga trafikplanen som nu görs upp är på många sätt viktig, och min förhopp-ning är att också skärgårdstrafiken kunde tas upp på sätt eller annat i det här arbetet. Det skulle vara viktigt att få riktlinjer för landsvägsfärjorna, för vajerfärjorna och för förbindel-sebåtarna. Skärgårdsdelegationen, det vill säga SANK, som också är parlamentariskt till-satt, står gärna till tjänst när det gäller skärgårdstrafikens utvecklingsplaner.

Arvoisa puhemies! Iloitsen tämän hallituksen sitoutumisesta kattavan valokuituverkon ra-kentamiseen koko maahan. 5G:n lyhyt kantama ei sovi saariston ja maaseudun olosuhte-iisiin. Sen takia tarvitaan valokuituverkkoa, mihin liitetään 5G-asemia. On tärkeää antaa pai-kallisille pienille operaattoreille mahdollisuus operoida 5G-verkossa. Tämä on paras tapa varmistaa saariston ja maaseudun valokuituverkon laajennusta. — Kiitos.

13.37 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun tie-dämme, että Suomi kerää autoilijoilta veroja yli 8 miljardia ja näistä vain vajaa puolitoista miljardia käytetään sitten erilaisiin liikennehankkeisiin — kaikki muut rahat menevät val-tion muihin menoihin — ja Ruotsissa taas valtio kerää 11—12 miljardia ja sitten siitä yli 5 miljardia palautuu tienhoitoon, ja tiet ovatkin siellä paremmassa kunnossa, niin kysyisin:

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

Onko mitään pitkän tähtäyksen suunnitelmaa olemassa, jossa näitä liikenteeltä kerättäviä tai autoilijoilta kerättäviä rahoja käytettäisiin enemmän perustienpitoon ja väylähankkeisiin, jotta saataisiin korjausvelka jossakin aikataulussa kurottua umpeen? Onko tällaisia suunnitelmia? Jos ei ole, miksi ei ole? Se olisi oikein.

13.38 Seppo Eskelinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! On hienoa, että Marinin hallitus on nostanut liikennepolitiikan hallitusohjelmassa tärkeään rooliin niin Suomen kasvun saavutettavuuden kuin ilmastotavoitteidenkin osalta.

On hienoa, että korjausvelkaa ruvetaan, niin kuin täällä on todettu monessa puheenvuorossa, kuromaan kiinni ja talvihoitoluokituksiin on lisää rahaa tiealueilla ja samoin sitten liikenneturvallisuushankkeisiin on paljon rahaa.

On hienoa, että nyt liikennejärjestelmän suunnittelua ruvetaan pitkäjänteisesti tekemään parlamentaarisessa työryhmässä, joka on käynnistynyt. Tämä itäinen suunta, Itä- ja Pohjois-Suomi, on jäänyt liikenne-rahoissa: vuosina 2004—2019 Kainuu, Pohjois-Savo ja Pohjois-Karjala ovat liikenne-rahoitusten osalta saaneet yhteensä sen mitä seuraavaksi heikoin. On se jotenkin sääliä, että meillä samaa matkaa mennään junalla puolitoista tuntia pitempään Kuopioon ja Joensuuhun kuin Seinäjoelle. Kyllä tämä itäinen yhteys nytten pitää saada tähän samaan rytmiin muitten isojen pääratahankkeitten kanssa, ja toivottavasti keväällä sitten on yhteinen näkemys.

13.39 Riikka Slunga-Poutsalo ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kiitokset siitä, että sekä Laurila—Haaparanta-radalla että Hanko—Hyvinkää-radalla sähköistystyöt ovat ensimmäistä kertaa kunnolla listoilla. Hanko—Hyvinkää-radalla saadaan muun muassa vaaralliset tasoristeykset tällä keinolla poistettua.

Olisin kysynyt kuitenkin näistä isoista ratahankkeitten hankeyhtiöistä: Kun on tarkoitus saada sinne muitakin julkisyhteisöjä rahoittamaan niitä, eiväthän nämä kuitenkaan ole jäämässä kuntien niskoilta pelkästään? Kuntatalous on aika hankalassa tilanteessa. Mitä toimia sinne tehdään?

Sitten oikeastaan kolmantena kysymyksenä: Ulkomaalainen rekkaliikenne aiheuttaa varsinkin monella haja-asutusalueella harmaita hiuksia teiden kunnan osalta. Onko mitään suunnitelmia siitä, miten heidät saataisiin myöskin vähän osalliseksi näihin kustannuksiin, mitä tieliikenteeseen tarvitaan?

13.40 Kalle Jokinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nostan esille muutaman huomion, jotka tuossa valiokunnan mietinnössä nousivat.

Yksi huoli on se, että kun näiden tiesuunnitelmien valmistuminen kestää pitkään — joskus kaavojen ja ympäristövaikutusten arvioiden kanssa menee kymmenenkin vuotta — niin nyt on meillä tiehankkeita, joiden suunnitelmat ovat vanhenemassa. Sen takia valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että näitä kiirehdittäisiin, jotta tiesuunnitelmat eivät ehdi vanhentua, ja sitten taas lähdetään uuteen prosessiin. Tällaisia on esimerkiksi Hartola—Oravakivensalmi, joka odottaa kunnostusta.

Sitten toinen huomio, minkä valiokunta nosti, oli tämä liikenneturvallisuusmaksujen riittävyys. Liikenneturvallisuustoiminnan edistämiseen käytetään 9,1 miljoonaa, ja se kerätään liikennevakuutusmaksuista, joista kertymä on noin 7,7 miljoonaa, ja nyt on budjet-tivaroista jouduttu kahtena vuonna paikkaamaan. Toivotaan, että ministeri löytää pitkäjänteisen ratkaisun tämän rahoittamiseksi.

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

Sitten kolmanneksi vielä huomio laajakaistahankkeista: Edelleenkin haja-asutusalueilla ja jopa taajamissa valokuituyhteydet eivät ole siinä kunnossa kuin niiden pitäisi olla. [Puhemies koputtaa] Nyt ei uutta rahaa tässä osoiteta, mutta toivotaan, että jatkossa hallitus löytää keinon rahoittaa myös näitä.

13.41 Arto Pirttilahti kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Yhdyn kansa kiitoksiin. On mainio asia, että saatiin budjettiin tämä 300 miljoonaa. Ei tarvitse miettiä viimeisenä hallituskauden vuotena taas, että tulisi notkahdus, kuten nyt tuli vuodelle 19. Yksityistierahat ovat erinomainen asia kanssa, tämä 20 miljoonaa. Kiitos liikennejaostolle. Saatiin myös nämä jakovararahat tasapainoisesti jaettua koko Suomeen. Suomen tasapainoinen kehittäminen vaatiikin hyvän väyläverkoston kaikinensa.

Raideliikenteen puolelta ottaisin esille tämän pilottihankkeen. Tässä oli iloisia ihmisiä monella juna-asemalla varsinkin Pirkanmaalla nyt maanantaina, ja pilotin ja uusien aikataulujen kautta saatiin hyvää sähinää sinne. Ensimmäinen kysymys onkin, että tuleeko näille jatkoa. Varmaan nämä jatkoneuvottelut on heti alkuvuodesta käytävä. Siellä on meillä kunnissa menossa kova hanke, Rakastu raiteisiin -projekti — käytä enemmän junaa.

Toinen asia, mikä näissä uusissa aikatauluissa tuli ehkä heikennyksenä, on se, että poikittaisraideliikenne Suomessa heikentyi, ja olenkin huolissani siitä, miten tähän poikittaisraideliikenteeseen tullaan satsaamaan.

13.43 Paula Werning sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Voin tyytyväisenä todeta, että liikenne- ja viestintäjärjestelyiden kohdalla on onnistuttu suunnittelemaan järkevä ja toimiva kokonaisuus, jonka avulla ihmisten liikkuvuus ja turvallisuus paranevat, päästöt vähenevät ja tietoyhteydet saadaan ajan tasalle. Tämä on kattava esitys, ja investoinnit ovat hyvin merkittäviä. Erityinen kiitos siitä, että perusväylänpitoon ehdotetaan 300 miljoonan euron pysyvää tasokorotusta edelliseen kauteen nähden.

13.43 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin kysyisin kaksi konkreettista kysymystä. Kiitän hyvinkääläisenä Hanko—Hyvinkään sähköistämisestä ja kysyn: koska me kuulemme sitä sähköön räpinää siellä Hyvinkäällä? Odottelen sitä jo ilolla.

Toinen kysymys on aikataulusta koskien päärataa Helsinki—Tampere. Asun Hyvinkäällä ja eilen keskustelin erään lahtelaisen kansanedustajan kanssa, ja vaikka hänellä on kilometreissä puolet enemmän matkaa kotiin kuin minulla, niin hän on siellä samassa ajassa. Minusta on erittäin tärkeätä, että meillä on nopeat liikenneyhteydet pidemmälle, mutta ovatkohan tässä nyt unohtuneet ne, jotka ovat lähempänä? Elikkä minun työmatkani periaatteessa vain kasvaa, ja katson vain Hyvinkään asemalta, kun junat menevät ohi. Lisäksi kun menen junaan, niin junassa kuulutetaan, että me joudumme nyt odottamaan, kun pikajuna menee ohi. Elikkä kun ajatellaan, että täällä Uudellamaalla asuu 1,6 miljoonaa ihmistä — onko se niin, että nyt kun keskitymme pitkiin matkoihin, niin me lähikulkijat olemme unohtuneet?

13.44 Matias Marttinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia liikenneministerille esittelystä, ja tietysti toivotan teille paljon voimia ja tarmoa tärkeään tehtävään. Kysyisin samaa, mitä täällä myös edustaja Tolvanen nosti esille raidehankkeista. Nostan esille nimenomaan tämän EU-rahoituksen näkökulman.

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

Kuten tiedämme, meillä on tulossa isoja raidehankkeita toteutukseen. Nyt parhaillaan ministeriö käy ne läpi, myös sen, mitä muita rahoitusmahdollisuuksia meillä on. Me tiedämme, että niin sanottua CEF-rahoitusta on saatu Suomeen erityisesti satamien rahoituskanavaksi, mutta taas raidehankkeiden toteutukseen emme ole sitä onnistuneet saamaan. Käsittääkseni nykyisen EU-rahoituskehyksen näitä CEF-rahoituspuolen viimeisiä rahoja olisi mahdollista hakea, mutta käytännössä se haku pitäisi tehdä pikaisesti. Joten kysymys teille: onko valtioneuvosto tehnyt päätöstä hakea rahoitusta, [Puhemies koputtaa] ja jos ei ole, niin mistä syystä ei?

13.45 Juha Pylväs kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viime vaalikaudella keskustan johdolla saatiin uutta tulevaisuuteen katsovaa ryhtiä liikenne- ja tietoliikennepolitiikkaan. Se oli niin hyvää ja tehokasta, että nykyinen hallitusohjelmakin jatkaa samoilla linjoilla. Kiitokset siitä Marinin hallitukselle.

Valiokunta on aika moneen pieneen hankkeeseen onnistunut jakamaan näitä määrärahoja, varsinkin tämmöisiin pieniin aluepoliittisesti tärkeisiin hankkeisiin, muun muassa tuonne kotiseudulleni Haapavedelle Joutennivan siltaan on ohjattu hyvä potti rahaa, jotta tässä paikallisessa yhteisössä päästään jokea halkovan sillan yli sujuvasti liikkumaan. Myös tähän kävelyyn ja pyöräilyyn panostaminen on ollut erittäin myönteinen asia. Kotiseudulleni Ylivieskaan on onnistuttu myös tätä kevyen liikenteen väylää saamaan, jolloin lapset ja nuoret saadaan pois tuolta valtatie melskeestä liikkumaan koulumatkaa turvallisempaan seutuun.

Arvoisa puhemies! Kysymys ministerille liittyy näihin ratahankkeisiin. Hallitusohjelman keskustelun yhteydessä [Puhemies koputtaa] muutamia ratahankkeita on otettu huomioon, ja Ylivieska—Iisalmi-radon sähköistys on yksi näistä. Minkälainen aikataulu tällä sähköistyksellä on?

13.47 Mirka Soinikoski vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on sitoutunut puolittamaan liikenteestä syntyvät päästöt vuoteen 2030 mennessä. Tähän tavoitteeseen tämä talousarvio tähtää määrätietoisesti, kiitos siitä.

Suuret ratahankkeet edistyvät jo tehtyjen päätösten mukaisesti, ja valtio varautuu kattamaan osuutensa suunnittelusta Turun ja Tampereen suunnan osalta. Haluaisin varmistaa, että CEF-rahoitusinstrumenttien hakuun osallistutaan täysipainoisesti. Raiteiden suunnitteluun ja parantamiseen panostaminen koskettaa suurta osaa suomalaisista. Myös maakuntakeskuksissa toimiva joukkoliikenne ja ennen kaikkea toimivat raideyhteydet ovat enemmän kuin vetovoimakysymys — ne ovat ehdoton edellytys maakunnan elinvoimalle.

Ilmastomuutoksen torjumiseksi tehdään panostuksia vähäpäästöiseen liikenteeseen. Tästä joukkoliikenteen tuen pysyvä ilmastoperusteinen 20 miljoonan euron lisä on oiva esimerkki. Biokaasuohjelmaa edistetään ensi vuonna 5 miljoonalla eurolla. Kävelyä ja pyöräilyä edistetään myös ensi vuoden budjetissa. Kaikki lihasvoimalla tehty liikkuminen edistää hyvinvointia, pienentää liikenteen päästöjä [Puhemies koputtaa] ja näkyy positiivisesti myös kuntien sote-menoissa. Ilmastotalkoita ei voi maksattaa vähävaraisilla, [Puhemies koputtaa] vaan tarvitsemme reilua muutosta, jotta jokainen pysyy mukana. [Puhemies: Ja aika täynnä!]

13.48 Merja Kyllönen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suomessa on jo pitkään puhuttu eurovinjetistä, ja itse asiassa EU-tason päätöksenteko tuli loppuratkai-

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

suun fiksusti viime parlamenttikauden lopulla. Valitettavasti liikenneneuvostossa ei vielä joulukuussa löydetty sopua asian tiimoilta, joten odotellaan tuossa ensi vuoden alkupuolella, josko seuraavassa neuvostossa jo sopu olisi yhteisesti löytynyt, niin saataisiin EU-laa-juinen eurovinjetti liikenteeseen ja Suomessakin loppuisi ikuinen haikailu sen perään.

Sen lisäksi haluaisin muistuttaa, että itse asiassa meillä Suomessa on yksi maailman luotettavimmista raide- ja lentoliikennekokonaisuuksista liittyen juuri siihen, että meillä niin koneet kuin junat ovat liikkeellä ympärivuotisesti, ja siitä saamme kiittää hyvää talviosaamista. Sama pitää saada myöskin tuonne maanteille. Sen takia me emme haluaisikaan, varsinkaan Pohjois- ja Itä-Suomessa, ajella niillä ”raiteilla”, missä siellä tiellä tällä hetkellä mennään, [Puhemies koputtaa] kun parhaimmillaan lunta on siellä 60 senttiä jo tällä hetkellä.

13.49 Niina Malm sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on edelleen vahvasti vientiteollisuuden varassa sykkivä talous, ja on tärkeää lisätä mahdollisuuksia viedä myös isompia palveluratkaisuja ja -kokonaisuuksia muun muassa kehittyvien markkinoiden mittaviin tarpeisiin. Tällä tarkoitan palveluita, mutta myös vientiteollisuutta. Kaakkois-Suomessa tarvitaan Vainikkalan lisäksi toinen kansainvälinen raideyhteys Venäjälle. Imatran ja Svetogorskin kautta kulkeva rata mahdollistaa kuljetusmäärien kasvun sekä lyhentää erityisesti Itä- ja Kaakkois-Suomen vientiteollisuuden kuljetusmatkoja Venäjälle ja Aasian markkinoille. Imatra muodostaa myöskin Vainikkalan kanssa uuden kansainvälisen raideyhteyden EU:n TEN-verkolla, ja tästä seuraa suora yhteys Svetogorskin kautta hyödyntäen Venäjän vasta valmistunutta sähköistettyä kaksoisraidetta välillä Losevo—Kamennogorsk—Viipuri. Haluaisinkin kysyä: millä mallilla tämän meidän maakunnallisen ykköshankkeen toteutuminen on tällä hetkellä?

13.50 Mari Rantanen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä kohtaa, nyt kun täällä on ministeri paikalla, olisin tiedustellut Malmin lentokentän asiaa. Eduskuntahan antoi vuonna 2018 lausuman ”valtioneuvosto ryhtyy toimenpiteisiin korvaavien lentokenttätoimintojen turvaamiseksi, jotta Malmin lentokentän ilmailutoiminnot voivat jatkua hyvien yhteyksien ja etäisyyksien päässä”. Nyt yhdistyksen kysyttyä asiasta ministeri oli vastannut, että ensi vuodelle on budjetoitu 900 000 lentokenttätoimintojen turvaamiseen ja täydentävässä esityksessä vielä 2 miljoonaa euroa lisää. Olisin kysynyt: oliko tarkoitus tehdä muutakin kuin tätä rahoitusta tämän asian suhteen, sillä edelleen tämä korvaava kenttä puuttuu ja Helsingin kaupunki kaavoittaa kovaa vauhtia kentälle?

13.51 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tiestön korjausvelkaohjelmaa on tärkeä jatkaa, kiitos siitä, ja myös nämä isot raidehankkeet, päärata etunojassa, ovat sellaisia, että niiden valmistelun täytyy edetä.

Uusi tieliikennelaki astuu voimaan ensi kesäkuussa, ja se mahdollistaa myös korkeammat nopeudet esimerkiksi moottoriteilla. Tanskassa korotettiin moottoriteiden nopeusrajoituksia, ja itse asiassa se sujuvoitti liikennettä mutta myös poisti ylinopeuksia ja paransi liikenneturvallisuutta. Kysyisin liikenneministeri Harakalta: onko teillä valmius Suomessa kokeilla ensi kesänä esimerkiksi Tampereen moottoritiellä korkeampaa nopeusrajoitusta?

Toisena asiana kysyisin teiltä, liikenneministeri Harakka: Millä tavalla tämä kevytauto-lainsäädännön korjaushanke on edennyt? Onko se saatu jo siihen vaiheeseen, että sille voi-

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

taisiin hakea notifikaatiota EU:sta ja voitaisiin saada se sitten suunnitellusti voimaan vuoden lykkäyksellä ensi vuoden marraskuussa?

13.53 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ensinnä haluan kiittää liikenneministeriä siitä, että perustienpidon rahoitukseen on saatu merkittävä lisä. Se on aivan oikea toimenpide, kun katsoo Suomen metsävarojen käyttöä, maatalouden tarpeita, matkailua, yleensä elinkeinotoimintaa. Maaseudulla liikenneväylät ovat vähintään yhtä tärkeitä kuin täällä kaupungissa, koska välimatkat ovat pitkiä.

Erikoiskiitos äsken kuulemastani puheenvuorosta edustaja Bergqvistille, joka nosti vahvasti esille tämän nopeiden tietoliikenneväylien kunnostamisen. Nopeat laajakaistayhteydet kuuluvat koko Suomeen, ja valokuituyhteyden rakentaminen on aivan välttämätöntä. Se pitää muistaa, että linkkimastojen välillä langaton verkkoyhteys ei pelaa, ellei näiden mastojen välillä ole valokuituyhteyttä. Tämän takia — kun budjetissa tuntuu olevan rahaniukkuutta, minkä me kaikki tiedämme — Euroopan unionin rakennerahastoista pitää tähän saada potkua lisää. Ja kysynkin, kun ministeri on paikalla: Olisiko mahdollista saada sieltä kautta lisää potkua? Sen tiedän, että hallitusohjelmassa on semmoinen tavoite ja ministerit ovat siitä lausuneetkin, mutta onko mahdollista saada sieltä kautta, rakennerahastosta, rahaa tähän nopeiden laajakaistojen rakentamiseen [Puhemies koputtaa] valokuituverkkoon perustuen? Se olisi [Puhemies koputtaa] erinomainen elinkeinojen kehittämis-hanke.

13.54 Marko Asell sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos hallitukselle erinomaisesta liikennebudjetista.

Kysyisin liikenneturvallisuuteen liittyvästä asiasta. Tästä edellisen kauden ajokorttiuudistuksesta tuli pieni asia, joka pitäisi korjata, nimittäin nämä liukkaan ajon kurssit voidaan nyt suorittaa pelkästään simulaattorilla. Se on tietysti liikenneturvallisuusasia. Se pitäisi korjata. Asetusmuotoisesti siellä ei tarvitse kovin isojakaan temppuja tehdä, että simulaattoriopetuksen lisäksi liukkaan ajon harjoittelua pitää myöskin suorittaa niin sanotusti olosuhteissa, jotka ovat liukkaita tai vaikeita. Tästä nämä ajoharjoitteluratasäätiöt ja -yhdistykset ovat huolissaan, ja ne ovat ajaneet jo ratojaan alas sen takia, että ei ole tarvetta ollut. Ja tämä tulee ehkä näkymään sitten myöskin jossain tilastoissa, jos ei [Puhemies koputtaa] kunnan opetusta saada koulussa. Tähän huomiota toivon. [Puhemies koputtaa] Ja kysymys kuuluu: haluatteko, että liikenneturvallisuus paranee? [Oikealta: Ei!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Hyvä kysymys. Vielä edustaja Mäkelä, ja sitten ministeri pääsee vastaamaan.

13.55 Jani Mäkelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaksi liikenteeseen liittyvää asiaa:

Maassa tuntuu ratahankkeita riittävän, miljardeja heitellään lukuisia, vaikei oikeastaan ole sitä ensimmäistäkään miljardia. Jos se ensimmäinen miljardi olisi ja se käytettäisiin rataverkon korjausvelan hoitoon, se korjausvelka olisi jo pitkälle hoidettu, ei kokonaan mutta hyvin pitkälle. Tässä kannustaisin korjaamaan sen olemassa olevan rataverkon, poistamaan sieltä tasoristeyksiä, nopeusrajoituksia ja seisahduksia ja sillä tavoin saamaan junia kulkemaan nopeammin. Nämä isot ratahankkeet kenties tulevat jonain vuosikymmenenä,

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

mutta me emme edes tiedä minä vuosikymmenenä, ja nyt käytännössä niihin pitäisi lähteä hakemaan EU-rahoitusta, koska kansallinen rahoitus meillä niihin ei suorastaan riitä.

Toinen asia on tämä ulkomaalaisten rekkojen tiemaksu, jota valitettavasti edellisenkään hallitus ei aikaan saanut, vaikka se olisi pitänyt saada aikaan jo muutamia kausia sitten. Tähänhän valtiovarainministeriön virkamiehet keksivät aina ongelman toisensa perään, miksei sitä voisi toteuttaa, miksi se olisi vaikeata ja hankalaa. Toivottavasti nyt tämä hallitus löytää ne keinot sen toteuttamiseen eikä tekosyitä toteuttamatta jättämiseen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt valitettavasti tähän keskusteluun varattu aika alkaa olla päätöksessä. Monta hyvää kysymystä jäi esittämättä, mutta kuullaan hyviä vastauksia kuitenkin. — 5 minuuttia, niin voitte puhua pöntöstä, niin näyttää juhlavammalta.

13.56 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka: Kiitos, puhemies! Kiitoksia hyvista kysymyksistä.

Aloitetaan nyt vaikka junista. Edustaja Lehto esitti toiveita siitä, että VR:n palvelutasosta huolehdittaisiin tai sitä peräti parannettaisiin, ja olen luonnollisestikin ministerinä samaa mieltä. Myöskin VR:n ja raiteiden osuuden kulkutavoista täytyy nousta huomattavasti. Se tarkoittaa yhteyksien lisäämistä ja uusia parannuksia, joista yksi mielenkiintoinen esimerkki on Tampereelta, johon edustaja Pirttilahti tuossa viittasikin, eli se, että sinne on saatu tällainen lähiliikennepilotti aikaan. Niitä on muuallakin Suomessa, enkä näe mitään syytä, miksei näin hyvää palvelun parantamista voitaisi jatkaa.

Edustaja Kautolle, joka myöskin on kotiseudultani Äänekoskelta: henkilökohtaisesti toivoisin myös, että lähiliikenne Äänekoski—Jyväskylä-seudulla voitaisiin palauttaa. Jyväskylässähän oli aikanaan hienosti raiteet 1, 2 ja 3 ja Äänekoskelle lähtevä raide 21.

Edustaja Pirttilahti oli huolissaan poikittaisyhteyksistä, ja on aivan totta, että niihin on kiinnitettävä huomiota. Ja käsittääkseni nämä heikennykset, jotka olivat astuneet voimaan Jyväskylä—Pieksämäki—Varkaus-osuudelle, korjattiinkin.

Monta kysymystä tuli myöskin hankeyhtiöistä. Edustaja Kymäläinen kysyi, missä mennään. Tässähän nyt pisimmällä ovat neuvottelut tämän Turun tunnin junan ja Suomi-radnan osalta. Tunnin junan osalta neuvottelut osapuolten kesken ja osakassopimuksesta ovat sikäli helpommat, että linjauksesta on käsitys, kun taas sitten Suomi-radassa se on se isoin avoinna oleva asia ja vaatii vielä tekemistä, jotta saataisiin se aikaan.

Espoon kaupunkirata liittyy edustaja Tolvasen esille ottamalla tavalla tähän länsiyhteyteen, mutta sitä asiaa varmaankin on mielekästä käsitellä sitten näitten yhteisten MAL-neuvottelujen yhteydessä.

Edustaja Marttinen nosti esille nämä CEF-määrärahat, EU-tuen, ja totta onkin, että sieltä niin sanotuista hännistä eli tämän kohta umpeutuvan rakennerahastokauden varoista on vielä mahdollista hakuja tehdä, ja osia näistä vielä keskeneräisistäkin hankeyhtiöistä on mahdollista ehkä irrottaa näihin hakuihin. Mutta mitään suurta paniikkia ei tämän helmi-kuun haun suhteen sikäli ole, että kyse on varsin pienistä summista. Ei ainakaan pidä missään tapauksessa vaarantaa niitä varsinaisia isoja hakuja, jotka liittyvät alkavan rakennerahastokauden hakuihin. Mutta suurista summista siinä ei ole kysymys.

Sitten edustaja Jokinen kiinnitti huomiota liikenneturvallisuusmaksuihin. Siinähan tilanne on se, että joko voidaan jatkaa niin, että budjetista täydennetään sitä vajetta, tai sitten edellytetään sitä, että maksun saajat kehittävät toimintaansa ja sopeuttavat sitä sitten tämän määrärahan mukaisesti. Nämä kaksi vaihtoehtoa ovat molemmat ihan mahdollisia.

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

Ja vastauksena edustaja Asellille on tietysti se, että totta kai haluamme, että liikenneturvallisuus Suomessa paranee. [Timo Heinonen: Ollaan samaa mieltä!] — Uskon, että tässä hallituksen ja opposition välinen yhteisymmärrys varmastikin löytyy.

Edustaja Pylväälle ja edustaja Malmille täytyy vastata erikseen heidän hyvin yksityiskohtaisiin kysymyksiinsä, joihin minulla ei juuri tässä ole viikon perehtymisellä vastausta. [Leena Meren välihuuto] Ja tarkka aikataulu myöskin edustaja Merelle täytyy antaa vielä erikseen.

Mitä tulee sitten edustaja Heinosen kysymyksiin, joka toivoi korkeampia nopeuksia moottoriteille, niin en ole tietoinen tällaisista suunnitelmista. Toisekseen, kevytautoista käydään parhaillaan neuvotteluja EU-komission kanssa.

Sitten vielä asia, jossa oikeastaan astun alueelle, joka ei kuulu liikenneministerille vaan joka liittyy veroihin ja myöskin siihen tehtävään, jota vielä reilu viikko sitten hoidin: Edustaja Laukkanen, verothan eivät ole koskaan korvamerkittyjä, eivät myöskään liikenteen verot, mutta meillä todellakin, kun Ruotsiin verrataan, voidaan päästä veronmaksajien varojen parempaan käyttöön sillä tavoin, että satsataan todellakin tällaiseen pitkäjänteiseen liikennesuunnitelmaan. Ja näin on edelleen myöskin liittyen niihin rakennerahastovarojen käyttöön liikenneyhteyksissä — käsittääkseni se on täysin mahdollista, kun uusi rakennerahastokausi alkaa.

Kiitoksia kysymyksistä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Sitä jatketaan myöhemmin tässä täysistunnossa.

Keskustelu keskeytettiin kello 14.02.

Keskustelua jatkettiin kello 23.39.

Puhemies Matti Vanhanen: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytynyttä yleiskeskustelua pääluokasta 31.

23.39 Jenna Simula ps: Arvoisa puhemies! Hallitus on kyllä ohjelmassaan luvannut panostuksia tietoliikenneyhteyksien parantamiseksi, mutta laajakaistahankkeiden edistämiseksi esitätte tulevalle vuodelle tasan nolla euroa. Millä tavoin hallitus edistää tätä asiaa, jos rahoitusta ei ole? Palvelut, yritykset, maaseutualueet ja esimerkiksi tulevaisuuden liikenne tarvitsevat toimivia ja kattavia valokuituyhteyksiä. Niin ikään myös mobiiliyhteydet vaativat valokuituverkkoa.

Arvoisa herra puhemies! Hallitukselta näkisin mielelläni toimia myös yksityistielain uudistuksen tuomiin ongelmiin puuttumiseksi. Uudistuksen myötä tiekunnattomat tiet eivät enää välttämättä saa esimerkiksi talviaurausavustuksia kunnilta. Sinänsä on positiivista, että hallitus rahallisesti panostaa yksityisteihin peräti 20 miljoonaa, mutta onko se riittävästi? Naapurimaahamme Ruotsiin verrattaessa summa on varsin vaatimaton. Yksityisteillä ei sijaitse pelkästään asuinkiinteistöjä vaan myös merkittävä määrä, yli 30 000 yritystä. Lakiuudistuksen myötä byrokratia vaikuttaa lisääntyneen ja näiden teiden varsille rakentaminen hankaloituneen merkittävästi, ja siihen kaipaisin hallitukselta korjausliikettä.

23.41 Riikka Purra ps: Arvoisa puhemies! Hallitusohjelmassa todetaan, että hallitus säättää lain, joka mahdollistaa kaupunkiseutujen liikenteen hallintaan tähtäävien tiemaksujen käyttöönoton. Tämä liittyy hallitusohjelman osioon Kestävän kehityksen verouudistus, jossa käsitellään erityisesti ilmastopolitiikkaa. Tätä tiemaksuasiaa pidettiin erittäin paljon esillä jo ennen hallitusohjelman julkaisua, ja etenkin tänne Uudellemaalle suunniteltavat maksut esitettiin osana hallituksen ilmastopolitiikkaa ja yhtenä erityisesti vihreiden tärkeimpänä tavoitteena. Toisaalta myös keskusta kannatti maksuja tänne metropolialueelle, kurjille kaupunkilaisille. Selvitysten mukaan tämä maksu voisi olla Helsingin kantakaupungissa asuvilla jopa 1 000 euroa vuodessa ja muualla pääkaupunkiseudulla ja liepeillä useita satoja euroja vuodessa. On selvää, että erityisesti Helsingin seudun kehyskunnista tännepäin töihin tulevien kohdalla tämä maksu vaikeuttaisi ylipäättänsä elämää, laskisi merkittävästi käytettävissä olevia tuloja ja sitä myötä ostovoimaa. Sieltähän julkista liikennettäkin ei ole sillä lailla tarjolla.

Joitakin viikkoja sitten silloinen pääministeri Rinne kuitenkin mainitsi Helsingin Sanomien haastattelussa, että hän ei itse oikein perusta näistä tiemaksuista. Siis silloinen pääministeri sanoi, että ei perusta tiemaksuista, jotka on mainittu hallituksen ohjelmassa. Olen myös muualta kuullut, että nämä tiemaksut eivät enää olisikaan hallituksen listalla kovin korkealla ja että ne eivät ensinnäkään olisi enää varsinaisesti ilmastopoliittinen toimi vaan nimenomaan vain ruuhkia lievittävä keino. Haluaisin tähän vastauksen — ehkä joku hallituspuolueen edustaja voi sanoa, mitä näille tiemaksuille nyt on tapahtunut. Etenevätkö ne täällä Uudellamaalla tai jossain muualla, vai eivätkö ne etene? Täällä pääkaupunkiseudun kehyskunnissa ja liepeillähän suurin osa kansanedustajistakin vastustaa niitä.

23.43 Anna-Kaisa Ikonen kok: Arvoisa puhemies! Pyysin tätä puheenvuoroa alun perin päivällä kysyäkseni ministeriltä, onko nopeiden raideyhteyksien valmistelu edennyt riittäväällä nopeudella, jotta myös päärata ehtii alkuvuonna päättyvään EU-rahoituksen hakuun. Me olemme lukuisia kertoja täällä edellyttäneet hallitukselta ja edelliseltä liikenneministeriltä kiirehtimistä asiassa, mutta ainakin itselleni on nyt herännyt vakava huoli siitä, että asiaa ei ole edistetty riittävän systemaattisesti ja tavoitteellisesti. Toivon uuden liikenneministerin nyt ottavan asiaan uuden, tarmokkaan otteen, ettei ovi sulkeudu edessämme. Me puhumme merkittävistä EU-tuen määristä, ja aika on loppumassa.

Samalla haluan kiittää hallitusta korjausvelan lyhentämisestä. Siihen on tässä budjetissa hyviä summia laitettu. Talousarviossa on mukana monia hyviä raide- ja maantieyhteyksiä. Paljon tarpeita jää silti edelleen odottamaan vuoroaan. Pirkanmaalla muun muassa valtatiet 3, 9 ja 12 odottavat kipeästi toimia. Tein talousarvioaloitteen myös Tampereella olevan Vaitinaron risteysalueen pullonkaulan purkamisesta. On hyvä, että siihen ollaan nyt saamassa väliaikaista helpotusta lisäkaistalla, ja odotan, että MAL-sopimuksen yhteydessä voidaan sopia risteysalueen laajemmista järjestelyistä.

12-vuotisen valtakunnallisen liikennejärjestelmän uudistamisen ohjausryhmämme on käynnistänyt työnsä, ja odotan, että pääsemme ensi vuonna konkreettisesti viemään koko maan liikennejärjestelmän kehitystyötä eteenpäin parlamentaarisesti ja pitkäjänteisesti.

23.45 Janne Heikkinen kok: Arvoisa puhemies! Nykyisten hallituspuolueiden vaalipuheet nopeiden raideyhteyksien käynnistämisestä uhkaavat tussahtaa. Riittäviä määrärahoja ei ole varattu, vaikka Marinin hallitus myy usean miljardin edestä valtion omaisuutta — siis sitä omaisuutta, jota myös vasemmistoliitto on nyt mukana yksityistämässä. Kokoo-

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

mus käyttäisi näitä varoja aitoihin tulevaisuusinvestointeihin ja iskisi lapiot maahan välitömästi niillä rataosuuksilla, joiden suunnitelmat ovat jo valmiit. Miljardipanostukset rai-teisiin ja väylähankkeisiin kertovat siitä, että meidän kunnianhimon taso on hallitusta huo-mattavasti korkeampi. Kokoomus ylettäisi muun muassa pääradan suunnittelun pohjoi-seen aina Ouluun ja Tornioon asti. Hallituksen listalla pääradan nopea yhteys päättyy Tam-pereelle. Tällä voi olla merkittäviä vaikutuksia EU-tukien hakemiselle pääradan kehitys-hankkeessa.

Arvoisa puhemies! Pääradalla on lukuisia pullonkauloja. Yksi keskeisin niistä on Li-minka—Oulu-välillä oleva kaksoisraiteen puute, joka heikentää raiteiden kapasiteettia ju-naliikenteelle ja estää Oulun seudun lähijunaliikenteen. Ilmastoystävällinen lähijunaliikene olisi ennen kaikkea ympäristöteko. Olen tämän merkittävän pullonkaulan purkamiseksi tehnyt talousarvioaloitteen Liminka—Oulu-kaksoisraiteen rakentamiseksi, ja nyt vetoan-kin siihen, että hallituspuolueiden pohjoispohjalaiset edustajat saisivat tämän asian korjat-tua.

23.46 Seppo Eskelinen sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Purralle: Hallitusohjelmaahan ei ole muutettu, ja siellähän on maininta siitä, että käynnistetään kestävä liikenteen vero- ja maksu-uudistus. Siihenhän liittyy myös näiden maksujen pohdiskelu. Se työ on tietysti ko-konaisuudessaan käynnissä, ja linjauksiahan ei miltään osin ole vielä laitettu liikkeelle.

On äärimmäisen hienoa, että Marinin hallitus on nostanut nyt liikennepolitiikan hallitus-ohjelmassa tärkeään rooliin, niin Suomen kasvun, saavutettavuuden kuin ilmastotavoittei-denkin näkökulmasta. On tärkeää huolehtia Suomen elinkeinopolitiikan näkökulmasta maamme kilpailukyvyistä, ja siinä logistiikka ja väylät, niin raide-, vesi- kuin maantiever-kon välityskyky ja kunto, ovat aivan avainasemassa. Iloinen tietysti täytyy olla, että sitä korjausvelkaa nyt sitten pikkuhiljaa ruvetaan kirimään kiinni, ja yli 300 miljoonan euron li-särahoitus perusväylänpitoon ensi vuodelle on oikeansuuntainen toimenpide, samoin kuin talvihoitoluokitusten nosto sekä kevyen liikenteen ja liikenneturvallisuushankkeiden lisä-rahoitus. Korjausvelan kiinni kuromista onkin tärkeää jatkaa koko hallituskausi, niin kuin hallitusohjelmaan on kirjoitettu.

Liikennehoidusta jos katsoo pitkällä aikavälillä, 2004—2019, niin kolme maakuntaa ovat erityisesti jääneet jälkeen: Pohjois-Karjala, Pohjois-Savo ja Kainuu. Onkin nyt tär-keää, että niin alueellisesti kuin Suomen sisällä pystyttäisiin Itä-Suomen asemaa myös lii-kennepolitiikassa parantamaan, ja on hienoa, että ensimmäisessä lisätalousarviossaan ke-säkuussa hallitus huomioi omalta osaltaan myös Itä-Suomen liikennetarpeita. Itä-Suomi on ehdottomasti saatava tasavertaiseen asemaan muun Suomen kanssa niin matkanopeuksis-sa kuin liikenneinfran kunnossa. Nyt onkin saatava käynnistyneessä parlamentaarisessa lii-kennejärjestelmätyössä myös itäradan ja Savon radan hankkeet liikkeelle, jotta olisimme edes jollain tavalla samalla viivalla muun Suomen kanssa. Hyvä esimerkki matkanopeu-desta: tällä hetkellä päärataa pitkin Seinäjoelle mennään 2 tuntia 50 minuuttia mutta Kuo-pioon ja Joensuuhun 4 tuntia 15 minuuttia — viime viikonloppuna junat olivat kaksi ja puoli tuntia myöhässä raideongelmien takia.

Viime hallituskaudella myös poikittaisliikennettä ja velvoiteostoliikennettä ravisteltiin kovasti, ja tietysti samoja keskusteluja on käyty VR:n taholla nytkin, mutta niistä on sit-ten neuvottelemalla päästy yhteisymmärrykseen, ja on äärimmäisen tärkeää, että operaat-torin, VR:n, kanssa vuoropuhelu toimii. Mutta hekin tarvitsevat resursseja, jotta pystyvät välityskykynsä mukaan aikatauluja järjestämään myös poikittaisliikenteen osalta.

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

On äärimmäisen tärkeää ja hienoa, että hallitus panostaa pitkän aikavälin liikennesuunnitteluun parlamentaarisen liikennejärjestelmätynön kautta, jolle työlle on aika suuret odotukset niin tie-, raide- kuin tärkeän vesiliikenteenkin kehittämisen osalta, jossa ensimmäisenä ja tärkeimpänä ovat tietysti toimenpiteet Saimaan kanavan osalta.

On myös hyvä, että liikenneministerinä ollessaan Sanna Marin otti päin mentyä menneen taksilain uudistuksen uudelleen valmisteluun. Kaikkia virheitä ei varmaan ministeri Bernerin jäljiltä pystytä paikkaamaan, mutta taksiliikenteen palvelu ja luotettavuus on palautettava niin täällä kaupungeissa kuin maaseudulla.

Tärkeää on myös, että liikenteen kokonaisverotuksen uudistus ja arviointi lähtevät käyntiin, jotta hallitusohjelman ilmastotavoitteet saavutettaisiin ja alueellinen tasapaino löytyisi ja jotta olisimme koko Suomi samalla viivalla elinkeinoelämän ja liikkumisen näkökulmasta.

Suunta on oikea liikennepolitiikassa, ja se käynnistyy jo talousarvion 2020 rahalisäyksissä ja hallitusohjelman toteutuessa.

23.52 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa puhemies! Edustaja Eskelinen toi omassa, hyvässä puheenvuorossaan esiin huolta raideliikenneyhteysistä Itä-Suomeen. En tässä kohtaa malta olla myöskään mainitsematta, että esimerkiksi Seinäjoki—Tampere-välillä, jossa on 2,7 miljoonaa matkustajaa vuodessa, on puolet enemmän matkustajamäärissä mitä esimerkiksi tunnin junassa Helsinki—Turku-välillä. Eli totta kai raideliikenneyhteysissä ovat merkityksellisiä myöskin nämä matkustajamäärät.

Arvoisa puhemies! Suomi on ja tulee olemaan pitkien etäisyyksien ja harvan asutuksen maa. Esimerkiksi oman auton käyttäminen on monille jatkossakin välttämätöntä. Suomen kilpailukyvyyn edistäminen, ilmastonmuutoksen torjunta sekä alueiden elinvoima ja saavutettavuus edellyttävät toimivia liikenneyhteyksiä, kunnossa olevia liikenneväyliä sekä nopeita laajakaistayhteyksiä koko maassa. Suomea on kehitettävä tasa-arvoisesti ja ihmisiä kuunnellen. Tiet niin syrjäkylille kuin kaupungin keskustaan ovat yhtä lailla kehittämisen arvoisia.

Liikenteen päästöjen vähentämisessä on edettävä suunnitelmallisesti, määrätietoisesti, vaihteittain ja myös maltilla. Ilmasto ei pelastu sillä, että autoilusta tehdään vain koko ajan kalliimpaa. Mikään yksittäinen keino ei riitä, vaan tarvitaan useita ratkaisuja. Myöskään yksi vaalikausi ei riitä ratkaisemaan maailmanlaajuisia ilmastohaastetta, siksi Suomeen tarvitaan yli vaalikausien ulottuva, parlamentaarisesti sovittu ohjelma. Fossiilisista polttoaineista on siirryttävä uusiutuvaan energiaan, haluamme siis yhä enemmän uusiutuvaa tankkiin. Se on mahdollista polttoaineiden jakeluväyloitten, liikenteen sähköistymisen sekä tehokkaamman julkisen liikenteen avulla. Nopeat rautatieyhteydet ympäri Suomen luovat raideliikenteestä yhä vetovoimaisemman vaihtoehdon yksityisautoilulle ja laajentavat suomalaisten työssäkäyntimahdollisuuksia.

Puhemies! Tahdon myös kiittää Etelä-Pohjanmaalle kohdistuvista liikennehankkeista, otamme ne kiitollisuudella vastaan. Vielä tulevien vuosien rahoituksen varaan jää esimerkiksi Etelä-Pohjanmaan valtasuoni, pääväyläverkostoon kuuluva valtatie 19, joka on valtavat ylikuormittunut. Tien varrella on esimerkiksi Atria Oyj:n pääkonttori tuhansine työntekijöineen ja jatkuvaa raskaan liikenteen kuljetusta. Tämä haittaa merkittävästi elinkeinoelämän edellytyksiä ketterään ja ajallisesti toimivaan yritystoimintaan.

Puhemies! Myös Finavian lentoasemaverkoston ulkopuolisten lentoasemien merkitys on aluetalouden ja saavutettavuuden näkökulmasta merkittävä. Seinäjoen lentokenttä on

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

vahva alueellinen toimija, jonka olemassaolo pelastaa ihmishenkiä — siellä on siis lukuisasti viranomaistoimintaa — ja mahdollistaa kansainvälisen yritystoiminnan edellytykset laajasti läntisessä Suomessa. Valtion tahtotila näiden elintärkeiden maakuntakenttien suhteen on hiukan epäselvä.

Puhemies! On selvää, että tämä hallitus on lähtenyt kuitenkin voimallisesti ja ryhdikkäästi toimimaan paremman, turvallisemman ja nopeamman liikenne- ja viestintäverkon luomisessa. Hallituksen katse ulottuu koko Suomeen. Viime vaalikaudella keskustan johdolla saatiin uutta, tulevaisuuteen katsovaa ryhtiä liikenne- ja tietoliikennepolitiikkaan. Se oli itse asiassa niin hyvää ja niin tehokasta, että nykyinen hallitusohjelmakin jatkaa samoilla linjoilla.

23.57 Ari Koponen ps: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Purra ottikin jo aikaisemmin esiin nämä ruuhkamaksut. Tosiaan, ruuhkamaksut tai vastaavan maksun käyttöönotto tässä tilanteessa heikentää työnteon kannattavuutta sekä lisää tosiasiallista verorasitusta kansalaisille. Pian kehyskunnissa asuminen on enää harvan oikeus ja mahdollisuus. Tämä maksu rokottaisi myös suhteessa eniten pienituloisia. Juuri heitäkö hallitus haluaa rangaista?

23.58 Hanna Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Myös minä kannan huolta Itä- ja Kaakkois-Suomen saavutettavuudesta. Toimivat yhteydet ovat tärkeitä alueen elinvoimalle. Ratahankkeiden osalta on välttämätöntä, että myös itäisen yhteyden parantaminen etenee ripeästi. On välttämätöntä sekä valmistella uutta, nopeampaa ratayhteyttä että myös tehdä korjauksia nykyisellä rataverkolla Savon ja Karjalan radalla. Nykyisellään juuri tämä itäinen yhteys on äärimmäisen kuormitettu ja sen vuoksi myös erittäin häiriöherkkä — tämänkin päivän sään vuoksi on häiriöitä tullut.

Raiteiden lisäksi myös Saimaan kanavan kehittäminen on tärkeää. Etelä-Karjalan maakuntaliitto ja Itä-Suomen neuvottelukunta ovat ottaneet kantaa Saimaan kanavan kehittämiseen. Saimaan kanava on tärkeä osa koko Saimaan vesiliikenneverkostoa. Vesiliikenteen edistäminen on tärkeää sekä Itä-Suomen vientiyritysten tarpeiden, Saimaan matkailun että ilmaston ja ympäristön näkökulmasta. Mitä enemmän kuljetuksia saadaan siirrettyä pois kumipyöriltä, sen parempi.

Saimaan kanavan osalta sulkujen pidentäminen mahdollistaisi nykyistä suurempien alusten liikennöimisen Saimaalla. Samalla olisi mahdollista pidentää myös liikennöintikautta, kun alukset olisivat paremmin jäätä kestäviä. Tällä hankkeella on kiire, koska kanavaliikenteeseen tällä hetkellä soveltuvien alusten saatavuus on vähenemässä nopeasti. Ja olisi tärkeää, että kehittämishanke pääsisi käyntiin mahdollisimman pian. Saimaan alueen maakuntaliitot ovat ehdottaneet, että hanke toteutettaisiin esimerkiksi elinkaarimallilla, jolloin se jakautuisi budjetin osalta useammalle vuodelle. Olisikin nyt erittäin tärkeää, että mahdollisimman nopeasti tehtäisiin kokonaisharkinta Saimaan kanavan kehittämishankkeen osalta ja se pääsisi käyntiin.

0.00 Jukka Kopra kok: Arvoisa herra puhemies! Täällä erinäisissä puheenvuoroissa — edustaja Holopainen viimeksi — kiinnitettiin huomiota erittäin tärkeään asiaan, nimittäin Saimaan kanavan kokonaisremonttiin.

Saimaan kanava alkaa tulla elinikänsä päähän, ja olennaisinta tässä remonttitarpeessa on se, että aluskalusto, joka merillä liikkuu, on tänä päivänä kooltaan sellaista, että uudet aluk-

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

set eivät Saimaan kanavaan enää mahdu. Näin ollen on tehtävä kokonaisvaltainen remontti ja pidennettävä sulkuja ja uusittava sulkuportit Saimaan kanavassa siten, että moderni laivakalusto sinne jatkossa mahtuu. Jos näin ei toimita, käy niin, että liikenne, vienti- ja tuontiliikenne, Saimaan kanavalla päättyy silloin, kun nyt käytössä olevat, vielä pienemmät laivat poistuvat käytöstä niiden käyttöiän loppuessa.

Kyse on alle sadan miljoonan euron hankkeesta, ja se tekemällä voidaan varmistaa vienti- ja tuontiliikenteen toiminta vesiteitse jatkossakin. Vertailun vuoksi: mikäli liikenne Saimaan kanavalla loppuu, vastaa se nykyisillä tuonti- ja vientivolyyymeilla noin 90 000 rekka-auton vuosittaista liikennettä Suomen teillä. Näin ollen myös ilmastotavoitteiden kannalta on kriittisen tärkeää, että tämä Saimaan kanavan parannustyö tehdään ja että liikenne siellä jatkuu, jottei teiden tukkeeksi tule suurta määrää kuorma-autoja. Ja näin ollen ei myöskään tule tätä hiilidioksidikuormaa, jonka tällainen kuorma-automäärän lisääntyminen aiheuttaisi. Toivon, että hallitus vie tätä asiaa määrätietoisesti eteenpäin. Tämähän ei nyt ole ensi vuoden talousarviossa, mutta otettakoon se käsittelyyn pikimmiten ja tehtäköön linjaukset Saimaan kanavan kokonaisremontista siten, että töihin päästäisiin mahdollisimman nopeasti ja remontti saataisiin käyntiin jopa vuonna 21, ja siten, että se olisi valmis vuonna 22.

0.02 Janne Heikkinen kok: Arvoisa puhemies! Sellainen yksityiskohta, joka ansaitsee tulla tässä keskustelussa myös mainituksi, on se, että eduskunnan tarkastusvaliokunta tilasi asiantuntijaselvityksen, jossa asuntopolitiikan osalta suositellaan, että Valtion asuntorahaston likvidien varojen ohjaamista suunnattaisiin kaupunkirakennetta kehittävien ja asumista edistävien liikennehankkeiden rahoittamiseen.

Kun tässä päivällä aikaisemmin edustaja Pitko, joka harmi kyllä ei ole täällä nyt paikalla, tivasi sitä, mistä rahat tähän Oulu—Liminka-kaksoisraiteen rakentamiseen, niin on nyt sitten syytä tässä tuoda myös se ilmi, että kokoomus edistäisi asumista ja liikennettä tukevia paikallisia hankkeita ja toteuttaisi tällaisen Koko Suomi kuntoon -paketin, johon olemme varanneet meidän vaihtoehtobudjetissamme 511 miljoonaa euroa. Tämän meidän vaihtoehtomme ideana on se, että valtio osallistuu sellaisten kaupunkien ja kuntien hankkeiden rahoitukseen, jotka tukevat kestäväää liikkumista ja uutta asuntorakentamista. Toivon tietysti, että hallitus huomiseen mennessä löytää rahat myös tähän Pohjois-Suomelle tärkeään ja pääradalle tärkeään hankkeeseen.

0.04 Jukka Kopra kok: Arvoisa herra puhemies! Täällä on pitkin talousarviokeskustelua puhuttu paljon näistä ratahankkeista, mutta eräs merkittävä hanke, joka on kuitenkin helposti toteutettavissa, on jäänyt täysin unholaan. Tarkoitan Suomen ja Venäjän välisellä rajalla sijaitsevaa Imatran rautatieyhteyttä. Sen kansainvälistämistä siten, että se olisi ympärivuorokautisesti auki, on valmisteltu pitkään, mutta pienistä teknisistä syistä sekä sopimuksen puuttumisesta johtuen tätä avaamista ei olla voitu vielä tehdä. Toivoisin, että hallitus ryhtyisi ripeästi toimiin tämän asian suhteen. Tässä voidaan pienillä teoilla saada aikaan suuri vaikutus.

Meillähän on Venäjän kanssa sovittu rautatieliikenteen järjestämisestä siten, että pyrimme molemmat maat siihen, että henkilöliikenne kulkisi nykyistä reittiä, Luumäki—Vainikkala—Pietari-reittiä, ja sitten tavaraliikenne eli tuonti- ja vientiliikenne pantaisiin kulkemaan täältä Imatran rautatierajanylityspaikan kautta. Olisi erittäin hyvä, jos tämä saatai-

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

siin aikaiseksi. Näin voitaisiin lisätä henkilöliikenteen määrää tällä eteläisemmällä radalla ja sitten saada tehokas tavaraliikennöinti tälle pohjoisemmalle rautatiereitille.

Kysymys ei varsinaisesti ole rahasta vaan vaivasta. Pienellä investoinnilla ja sopimuskanteolla Venäjän kanssa tämä asia saataisiin nopeastikin kuntoon. Tässä suhteessa tässä asiassa liikenneministeri ja hallitus ovat nyt avainroolissa, ja tähän toimeen tulisi ryhtyä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Vielä edustaja Heikkinen.

0.06 Janne Heikkinen kok: Arvoisa puhemies! Tulen Kempeleestä, kehyskunnasta Oulun läheltä, ja olen omassa arjessani nähnyt sen, mitenkä auto on välttämättömyyshyödyke. Ehkä juuri siksi edustaja Purran puheenvuoro tiemaksuista lämmitti sydäntäni, koska on häikäilemätöntä, miten Suomessa on jo pitkään tehty liikennepolitiikkaa siitä näkökulmasta, että autoilijat ovat aina verokarhulle mieluinen kohde. Ehkä juuri siitäkin syystä, että autoilu on välttämättömyys, verottajakin näkee sen ikään kuin ikiliikkujana, jota on helppo aina rangaista uusilla verotuksen muodoilla.

Vastustan kyllä henkeen ja vereen tätä tiemaksuajattelua. Olen nähnyt kehyskunnassa pitkään asuneena sen, että myyntiedustajien, omaishoitajien tai sellaisten ammattikuntien työmaailmassa, jotka joutuvat päivittäin kuljettamaan isoja, raskaita työvälineitä, ei kyllä joukkoliikenne tule mitenkään vaihtoehdoksi.

Tiemaksuja aika usein kuulee perusteltavan ilmastosityllä, mutta jos me haluamme aidosti vähentää päästöjä, siihen kyllä löytyy muitakin keinoja kuin suomalaisen liikenteen rankaiseminen, joka on jo tällä hetkellä verotuksen näkökulmasta aivan tapissaan. Jos autoilua kohtaan jotain veromuutoksia tehdään, niin silloin autoilun kokonaisveroastetta pitää kyllä laskea.

Yleiskeskustelu päättyi ja pääluokan käsittely keskeytettiin.

3.8. Pääluokka 28 Valtiovarainministeriön hallinnonala

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Esitellään valtiovarainministeriön hallinnonala koskeva pääluokka 28.

Keskustelu

14.02 Tarja Filatov sd (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me kaikki varmasti jaamme sen tilannekuvan, mikä valiokunnassakin oli esillä, että kuntatalouden tila on huolestuttavan heikko ja alijäämän itse asiassa arvioidaan tänä vuonna vielä syvenevän. Tämä tietenkin osittain johtuu tehdyistä valtionosuusleikkauksista mutta myös siitä, että kuntien menot ovat kasvaneet odotettua nopeammin ja verotulojen kasvu taas on ollut ennakoitua vaimeampaa. Sote-menot ovat ne, jotka erityisesti ovat kasvaneet, ja toisaalta kuntien tuloverokertymää ovat alentaneet verotusjärjestelmän muutokset, jotka vaikuttavat tähän kiertymisrytmiin. Arvio on jopa niin suuri, että verotulokertymä on 900 miljoonaa euroa alempi kuin keväällä arvioitiin.

Jos katsotaan, mitä kuntien valtionavuiissa on tapahtunut, niin summahan on 11,6 miljardia euroa, joka on itse asiassa 8 prosenttia suurempi kuin tänä vuonna, ja se on noin 900 miljoonaa euroa, ja peruspalvelujen valtionosuus tästä on 7,1 miljardia. Se kasvaa noin 550

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

miljoonalla eurolla verrattuna tähän vuoteen, ja jos mietitään, mistä se kasvu tulee, niin se tulee kustannustenjaon tarkistuksesta, joka lisää valtionosuutta 102 miljoonaa euroa, sekä lakisääteisestä indeksikorotuksesta, joka on 166 miljoonaa euroa. Valtionosuuden kasvuun vaikuttavat myös kilpailukykysovimuksen liittyvät valtionosuuden leikkaukset, ja sen vaikutus on 264 miljoonaa euroa.

Valiokunta on tyytyväinen siihen, että valtionosuuden mitoituksessa on otettu huomioon varhaiskasvatuksen laajentaminen ja ryhmäkokojen pienentäminen, ja tästä hallitukselle kiitos. Jos katsotaan tämän hetken tilannetta, niin paikallishallinnon rahoitusasema kohenee ensi vuonna hieman, mutta näistä korotuksista huolimatta, kun suurin osa valtionavuista ajoittuu ensi vuoteen, niin tämän vuoden perusteella noin 50 kuntaa on nostamassa veroprosenttiansa, ja kun näissä kunnissa asuu lähes 0,5 miljoonaa asukasta, korotus on silloin aika merkittävä.

Valiokunta itse asiassa omassa kannanotossaan korostaa sitä, että pitäisi miettiä, miten vakaata kuntataloutta ja kunnan tarkoituksenmukaista taloudenpitoa voitaisiin edistää. Meillähän on poistoissa ollut aika ajoin erilaisia ajatuksia, esimerkiksi että poistojen aikaa on lyhennetty sen vuoksi, että näitä sopeutustoimenpiteitä ei siirrettäisi tulevaisuuteen, mutta nyt nähdään, että rytmitys on aika ohut ja se aiheuttaa isoja vaikeuksia kunnille. Sen vuoksi valiokunta toivoo, että ministeriössä ihan vakavasti mietitään, mikä olisi se optimaalinen malli. Ei sellainen malli, jolla kunnat voivat luistaa omasta vastuustansa, mutta jolla kunnat eivät joutuisi kohtuuttomaan tilanteeseen näiden aikarytmitysten takia.

Valiokunta myös korostaa sitä, että kuntien omilla toimilla, laajan itsehallinnon kautta on paljon merkitystä siihen, mikä niiden talous on, ja painottaa sitä, että pitää etsiä kustannustehokkaita toimintatapoja, pitää jalkauttaa hyviä käytäntöjä ja miettiä, miten ennaltaehkäiseviä palveluita voidaan tehostaa, koska sitä kautta kustannuksia saadaan alaspäin.

Mutta ihan yhtä tärkeätä on kiinnittää huomiota siihen, miten luodaan elinvoimaisuutta ja taloudellista toimeliaisuutta kuntien alueelle ja miten voidaan työttömyydestä aiheutuvia menoja alentaa. Tähän tietenkin liittyy kuntakoikeilu, jossa oleellista on se, että kuntien ja valtion välinen yhteistyö toimisi hyvin ja että kunnat pystyisivät panostamaan erityisesti nuorten, maahanmuuttajien ja pidempään työttömänä olleiden, heikossa työmarkkina-asemassa olevien ihmisten pääsyyn markkinoille.

Valiokunnan näkemyksissä korostui vielä esimerkiksi hankintaosaaminen ja se, että siinä pitää pystyä hyödyntämään myös erilaisia digitalisaatioita ja siihen liittyviä tehostamisia näissä hankkeissa. Valiokunta halusi kiinnittää huomiota kuntien eriytymiseen, siihen, että jos katsotaan vain keskiarvoja, niin se ei aina kerro sitä todellisuutta, mikä kunnissa on ja miten kunnat selviävät lakisääteisistä palvelujen järjestämisvelvoitteista. Sen vuoksi on hyvä, että hallitus on tekemässä tilannekuvaa, jossa sitten arvioidaan sitä, mikä kuntakohtainen väestökehitys on, miten elinvoima kehittyy, millaiset ovat taloudelliset tiedot ja niin edespäin, ja tätä kautta tulevat kuntakohtaiset painelaskelmat, jotka osoittavat sitä, miltä tulevaisuus näyttää.

Sote-uudistuksesta valiokunta halusi nostaa sen vaikutukset kuntatalouteen ja pitää tärkeänä, että nämä sote-kustannukset siirtyvät yksittäisten kuntien kontolta pois. Moni on ajatellut, että se toisi ikään kuin helpotusta sinne kuntatalouteen, mutta kun valtionosuusjärjestelmässä sote on painottunut osuus, niin saattaa olla niin, että nämä pienimmät ja heikoimmassa asemassa olevat kunnat eivät tästä huolimatta selviä omista tehtävistään. Sen takia valiokunta haluaa korostaa, että kuntien lakisääteisistä tehtävistä pitää kuntien pystyä selviytymään.

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Vähämäki. — Anteeksi, ministeri Paatero. [Sirpa Paatero: Arvoisa puhemies! Hämmennyin vain siitä, että onko Vähämäellä joku toinen jaosto tähän liittyen. — Ville Vähämäki: Hallintojaosto! — Sirpa Paatero: No niin. Siksi tämä hämmennys, anteeksi. Jos sovitaan niin, että toinen jaosto esittelee tämän?] — Näin ajattelin. Edustaja Vähämäki.

14.08 Ville Vähämäki ps: Kiitos, kunnioitettu puhemies! Tässä talossa puhemiehen sana on laki, ja niin toimitaan, kuten puhemies haluaa. Eli esittelen hallintojaoston puheenjohtajan ominaisuudessa budjettimietinnön osalta Tullin toimintamenomomentin 28.10.02. Tälle momentille esitetään 166 miljoonaa. Se on hiukan vajaa kaksi miljoonaa enemmän kuin vuonna 2019, ja tämä lisäys koostuu useista muun muassa hallinnollisista muutoksista. Ennakoidaan siis, että jatkossa tulee lisää tulli-ilmoituksia.

Valiokunta pitää myönteisenä sitä, että Tulli on pystynyt vakiinnuttamaan henkilöstönsä 1 860 henkilötyövuoteen. Toteamme myös, että edelleen on syytä jatkaa tiivistä ja hallinnonalat ylittävää yhteistyötä. Valiokunta siis toteaa, että toimijoitten yhteistyön on hyvä olla tasapainoista ja toimintaedellytysten yhtäläisiä.

Nostan esille yhden kipupisteen, nimittäin sen, että budjetti vastaa kyllä Tullin pakollisiin kustannusten lisäyksiin muilta osin paitsi Tuven käyttönoton aiheuttamien kustannusten osalta. Lisäksi muutokset pienten alv-maksujen kantamisessa aiheuttavat jatkossa kustannuksia, eli tässä on kysymys siitä lainsäädännöstä, joka on tulossa ilmeisesti ensi keväänä eduskunnan päätettäväksi.

Lopuksi todetaan, että sujuvat tulliselvitykset edistävät Suomen ulkomaankauppaa ja toisaalta estävät kiellettyjen tuotteiden, kuten huumeitten, pääsyä maahan. Valvontatyön kehittäminen vaatii jatkossa panostuksia uusiin teknologisiin laitteistoihin. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ja sitten ministeri Paatero.

14.10 Kuntaministeri Sirpa Paatero: Arvoisa herra puhemies! Kiitokset molemmille jaostoille ja hallintovaliokunnalle ja tietysti valtiovarainvaliokunnalle, joka on varsinaisen mietinnön sitten saanut päätettyä.

Meillä yleisesti ottaen valtionhallinnossa on tavoitteena saada maailman paras julkinen hallinto, ja sen eteen tehdään monenlaisia toimia. Meillä valtionhallinto toimii hyvän hallinnon perusteilla, ja tietenkin sen luotettavuus ja kansalaislähtöisyys ovat ne pohjat, joiden avulla tämä hyvä hallinto sitten työskentelee.

Valtiovarainministeriö vastaa valtioneuvoston osana julkisen hallinnon vaikuttavuudesta ja tuloksellisuudesta. Digitaalisuus, joka täällä on myöskin useassa puheenvuorossa jo mainittu ja täällä vastalauseissa sekä varsinaisessa mietinnössä, on osa meidän ajatustamme asiakaslähtöisyydestä, jolla palvelua voidaan parantaa. Samoin voidaan kehittää myös monipaikkaista ja joustavaa työskentelyä, millä on merkitystä myöskin tasa-arvon näkökulmasta paitsi työntekijöille niin myöskin palveluiden parissa oleville ihmisille. Digitalisoinnilla voidaan vähentää ihmisten tarvetta matkustaa palveluiden pariin, voidaan helpottaa ihmisten matkustamista työn vuoksi ja toisaalta vähentää toimitilatarpeita. Näin voimme myöskin osaltamme valtiovarainministeriön puolelta vastata hiilijalanjäljen vähentämiseen. Toisaalta pystytään myöskin tehostamaan tuottavuutta.

Kuntien osalta tämän hallituksen päätöksissä on 1,1 miljardin euron lisäys, josta 237 miljoonaa päätettiin jo lisätalousarvion osalta tämän vuoden aikana. Nyt ei enää ole indek-

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

sikorotusten leikkausta eikä varsinaisia valtionosuusleikkauksia. Ensi vuonna siirrytään uuteen aikaan tältä osin, ja näin vuonna 20 normaali peruspalveluiden taso nousee 7,1 miljardista 7,4 miljardiin, ja niin kuin äsken valtiovarainvaliokunnan kunta- ja terveysjaoston puheenjohtaja kertoi, 550 miljoonaa tulee varsinaiseen peruspalveluiden valtionosuuteen lisää.

Muutama sana valtionhallinnon puolelta. Meillä on tavoitteena parantaa tuottavuutta mutta ei niin, että henkilöstöä vähennettäisi, ja uskon, että tämä on hyvin mahdollista. Eläköitymisiä tapahtuu, mutta tuottavuutta voidaan parantaa parantamalla koulutusta, miettimällä, miten palveluita hankitaan, miten tutkimusta tehdään, miten meillä on parempaa tietoa, jonka pohjalta päätöksiä sitten valmistellaan.

Digitalisaatioon liittyen valtion puolelle tulee digitalisaation edistämiseen erillinen noin 38 miljoonan euron määräraha, jolla näitä palveluita eri puolille Suomea voidaan tuottaa. Kuntien puolelle tälle vuodelle oli 30 miljoonaa ja ensi vuodelle 40 miljoonaa digitaalisuuden edistämiseen, joka oli hyvin suosittu kuntien puolelta, kun sitä hakua käytiin läpi kahdessa eri vaiheessa, ja nyt sitten ensi vuodelle 40 miljoonaa euroa.

Turvallisuusverkoista, jotka äsken myöskin mainittiin: Me olemme tässä tällä viikolla, tiistaina, tehneet talouspoliittisessa ministerivaliokunnassa päätöksiä, ja ensi vuonna aloitetaan turvallisuusverkon elikkä Virve-verkon uusiminen. Verkko on ollut tietenkin jo vuosikymmenet toiminnassa ja tarvitsee vaiheen 2. Tähän on myöskin rahoja olemassa.

Hankintoihin kiinnitettiin myöskin tässä mietinnössä huomiota, ja nehan ovat nyt uudessa vaiheessa, koska Kuntahankinnat ja Hansel ovat yhdistyneet, ja nyt me olemme aloittaneet Kuntaliiton kanssa sitten myöskin yhteisen Hankinta-Suomi-toimenpideohjelman, jossa varsin laajalla asiantuntijajoukolla eri puolilta tehdään yhteistä strategiaa, miten julkiset hankinnat — jotka ovat merkittävä summa, noin 35 miljardia euroa vuosittain — voidaan nykyistä paremmin ja tehokkaammin käyttää niin, että ne palvelevat myöskin meidän sosiaalisesti ja ekologisesti ja taloudellisesti pohjaavaa hallitusohjelmaa. Tähän tarvitaan myöskin uusi niin sanottu Hilma-ohjelma elikkä se ohjelma, jonka kautta sitten tarjouskilpailuja sieltä laitetaan eteenpäin.

Kuntien osalta ne lisärahat, kun on kerran hallitusohjelmassa sovittu, että 100 prosentin korvaus tulee uusiin ja laajeneviin tehtäviin, on nyt tehty tähän varhaiskasvatuksen — sekä subjektiivisen päivähoiton että ryhmäkokojen — osalta ja myöskin Vaasan sairaalan osalta.

Puhemies! Vastaan mielelläni kysymyksiin ja jatkan nämä muut asiat, jotka jäivät käsittelemättä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia, ja sitten mennään yleiskeskusteluna eteenpäin. Debattiaikaa noin puoli tuntia, olkaapa hyvä.

14.16 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia ministerille. Sote-uudistus on välttämätön, tästä me olemme kaikki yhtä mieltä. Sote tehdään ihminen edellä, mikä tarkoittaa sitä, että sote-uudistus käynnistyy panostamalla sisältöihin ja palveluihin. Mutta tämän rinnalla me joudumme tekemään rakenteellisia uudistuksia muun muassa siirtymällä kuntien järjestämisvastuusta itsehallinnollisiin sote-maakuntiin ja rakentamaan siellä isompia kokonaisuuksia. Ja tätä varten hallitus on varannut siirtomäärärahaa 200 miljoonaa euroa maakuntauudistuksen valmisteluun.

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

Ja nyt kysyn kokoomukselta: Luin kokoomuksen vastalauseita — te ehdotatte, että tältä momentilta vähennetään 100 miljoonaa euroa maakuntauudistuksen valmistelurahoista. Olen todella hämmästynyt, kun olen ymmärtänyt, että te olette myös samaa mieltä, että sote-uudistus täytyy saada tämän hallituskauden aikana tehtyä.

14.17 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia ministerille ja jaostojen puheenjohtajille tästä esittelystä. Todellakin tilannehan on se, että kuntien talous on kurjassa jamassa. Siitä emme mihinkään pääse, ja tästä myös tuolla kunta- ja terveysjaoston kuulemisissa kuulumme terveisiä ja kävimme tätä asiaa hyvinkin perusteellisesti läpi, niin kun mietinnöstä meidän osaltamme ilmenee. Tässä jaoston puheenjohtaja Filatov jo viittasikin tähän kuntien taloudellisen tilanteen helpottamiseen, kuten tilinpäätösteknisesti nämä poistoajat, ja se, miten kunnat ne itse muokkaavat. Ne ovat olleet sellainen pitkäaikainenkin ongelma. Mutta itse ajattelen sillä tavalla, että nyt pitäisi, kuten täällä mietinnössäkkin on, etsiä kaikki mahdolliset keinot, jolla me tätä kuntien taloudellista tilannetta voitaisiin helpottaa.

Ja kysynkin ministeri Paaterolta: kuinka ajattelette — kysyin silloin lähetekeskustelussa tästä samasta asiasta ja kysyisin nyt uudelleen — tulisiko meidän edetä tässä asiassa, että näissä poistoissa voisi olla sitä joustoa sitten näin ongelmakuntien kohdalla?

14.18 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä edustaja Filatov aloitti erinomaisesti siitä, että 50 kuntaa joutuu nostamaan veroäyriään. Kuntien taloustilanne ilmeisesti on nyt kaikkein huonoin sinä aikana, jona on ollut, vuodesta 1997, sama, nykyinen laskentajärjestelmä käytössä. Sen lisäksi myöskin monet sairaanhoitopiirit tekevät erittäin alijäämäisiä budjettiesityksiä: esimerkiksi Pirkanmaalla 23 miljoonaa, mikä ei voi olla vaikuttamatta kansalaisten palveluihin, ja sen lisäksi valtiokin vielä tekee alijäämäisen budjetin — tämä koko julkinen talous on äärimmäisen huonossa tilanteessa. Ja se on minusta se iso kysymys, mikä meidän pitäisi nähdä tässä. En palaa nyt enää niihin työllisyysasioihin, jotka tässä selvästi odottavat ratkaisuaan, mutta sitten vielä, kun tähän lisätään ne tämän päivän uutiset siitä, mitä työmarkkinoilla tapahtuu — OAJ esitti mahdollisia lakkosuunnitelmiaan, Tehyn osalta puhutaan jo 100 miljoonan euron lisäbudjetista valtiolta, että saadaan palkankorotuksia, niin kysyn: miten te aiotte, kuntaministeri, pitää tämän julkisen talouden hallinnassa?

14.19 Riikka Slunga-Poutsalo ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Omassa kunnassani on myöskin seurattu näitä aika epämääräisiä verotuloennusteita pitkin syksyä. Jokainen seuraava ennuste näyttää toisenlaisia tuloja, ja tältä pohjalta kuntatalouden kehittäminen seuraavien vuosien aikana on ollut todella, todella hankalaa. Valtionosuuksien määrä suhteessa tehtäviin on jäänyt kyllä aika tavalla alakynteeseen tuolla kuntapuolella, ja kuntatalous on kuralla muuallakin kuin Lohjalla.

Samaan aikaan investointipaineet sisäilmaongelmaisten kiinteistöjen osalta ovat aivan mittavat, ja sieltä tulee sitten seuraavaksi terveysongelmat ja terveyden puolen hoidon kustannusten nousut. Onko teillä minkäänlaisia suunnitelmia edes täsmäapuun näitten sisäilmaongelmaisten koulukiinteistöjen ja sairaanhoitokiinteistöjen korjaamisen auttamiseksi?

14.20 Raimo Piirainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Omalta osaltani myös kiinnitän huomiota tähän kuntatalouden tilanteeseen ja näihin haasteisiin ennen kaik-

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

kea ensi vuoden budjetin osalta. Se on aikalaista arpapeliä ollut, millä tavalla ja minkä tasoiseksi saadaan budjetti valmisteltua, kun verotulojen osalta on ollut tätä heittoa noinkin paljon.

Toisekseen sitten tämä kuntien alijäämä, ja niin kuin meilläkin, Kainuun soten alijäämä 20 miljoonaa — siinä on kunnilla tekemistä. Tervehdyttämistoimia tehdään ja niin pois-päin, mutta kun pitäisi nekin palvelut tuottaa, niin tässä ollaan niin kuin kahden tulen välissä. Ja sen takia toivon, että tämä sote-uudistus nyt sitten lopultakin tulisi ja saatetaan se maaliin nyt tällä porukalla.

Vielä tässä totean tuon brexitin vaikutuksen. Tulli on varautunut 3,3 miljoonan euron lisäyksellä brexitin mahdolliseen tuloon, joka näyttää hyvinkin olevan ajankohtainen. — Kiitos.

14.21 Iris Suomela vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä salissa on hyvin nostettu esiin kuntatalouden tila. Nythän aiempina vuosina tehdyt heikennykset ovat johtaneet siihen, että tällä hetkellä se, mitä tämä hallitus perinnöksi sai, on hyvin haastavaa. Kuvaavaa on se, että jos eduskunnan päässä päätetään muuttaa verolakeja liittyen siihen, mitä kuntaverosta saa tai ei saa vähentää tai tehdään muita päätöksiä, jotka vaikuttavat siihen kuntaverokertymään, niin se totta kai sitten näkyy siellä kunnissa. Ja kunnathan pystyvät vain päättämään veron tasosta, jolloin rajalliseksi jää sitten se mahdollisuus päättää omasta taloudesta, jolloin onkin hyvä, että hallitus on nimenomaan sitoutunut siihen, että mitään päätöksiä ei voida tehdä, joilla joko luodaan reikiä kuntatalouteen tai tuodaan lisää velvoitteita, mutta ei anneta korvaavaa rahoitusta, ja tästä kiinni pitäminen on toki ensisijaisen tärkeää.

Mutta kysyisin kuitenkin toisesta asiasta. Yhä isompi osa kuntien rahoista menee erinäisiin hankintoihin. Tiedetään vaikkapa, että digitaaliset järjestelmät on hyvä hankkia jostain muualta eikä tuottaa omana tuotantona. Miten pidetään huolta siitä, että hankinnat pysyvät aisoissa ja että kuntien hankintaosaamista saadaan kehitettyä, jotta saadaan tehtyä sitä tarkkaa taloudenpitoa, mutta toisaalta hankittua sellaisia järjestelmiä, palveluita, hyödykkeitä, mitä kunnissa palvelujen pyörittäminen vaatii.

14.23 Arto Pirttilahti kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Yhdyn näihin kuntatalouden haasteisiin kanssa. Nämä ovat aika isoja alijäämiä, joita kunnat tekevät tälläkin hetkellä. Tuohon vielä, kun Piirainen otti hyvin esille myös nämä sairaanhoitopiirien alijäämät: Pirkanmaan TAYSin alue taitaa olla kanssa 23 miljoonaa alijäämäinen.

Katsoin tästä nopeasti tuon kohdan ”harkinnanvarainen kuntarahoitus”. Jos se on 10 miljoonaa, niin se ei nyt kovin monelle kunnalle päivää tee niistä asioista. Ja jos katsotaan — nyt kun valtuustot olivat varmaan tällä viikolla useammassakin kunnassa — vielä kaksi kolme vuotta eteenpäin tätä suunnitelmakautta, niin siellä näyttää vielä mustempia pilviä olevan vuodelle 22.

Eli kyllä me tarvitsemme sen sote-uudistuksen. Se on varmasti yksi pohja. Sitä on nyt 15 vuotta harjoiteltu. Meillä on kunnilla palanut paljon energiaa, rahaa ja henkistä voimaa siihen, että sitä on harjoiteltu 15 vuotta. Näkisin sen yhtenä perusteena juurikin, koska kuntien taloudesta noin 70 prosenttia menee siihen soteen tällä hetkellä. Eli toivon energiaa ja vauhtia tähän hankkeeseen.

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

14.24 Jenna Simula ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhteiskunnan digitalisaation edistäminen on yksi aikamme tärkeimmistä toimista, ja vaikka olemme maailmalakin tunnustettu teknologiayhteiskunta, olemme auttamattoman jäljessä kehityksestä. Meillä ei ole tarvittavia tietoliikenneyhteyksiä, eivätkä nykyiset yhteydet tule riittämään datansiirtomäärän jatkuvasti kasvaessa. Digitalisaatiota tulisi pystyä edistämään kaikilla mahdollisilla tasoilla, mutta yhteyksien puuttuessa myöskään palvelut eivät kehity.

Arvoisa herra puhemies! On todettava, että kunnallisissa ja valtiollisissa digitaalisissa palveluissa ja esimerkiksi tietojärjestelmien hankinnoissa epäonnistutaan aivan liian usein. Kustannukset karkaavat, ja aikataulut venyvät. Millä tavoin hallitus aikoo aidosti edistää digitalisaatiota? Pystytäänkö määrärahat käyttämään tavalla, jolla ne vievät digiyhteiskuntaa eteenpäin? Entä millä tavoin varmistetaan digipalveluiden saavutettavuuden tasavertaisuus asuinpaikasta tai vaikkapa asiakkaan iästä rippumatta?

14.25 Eveliina Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten tämän salin keskusteluista tulee valitettavan selvästi esille, niin kyllä nämä kuntatalouden ongelmat ja haasteet ovat tällä hetkellä varsin suuret, ja sekin on tuotava esille, että haasteet ovat vain lisääntyneet kevään 2019 arvioista. Ja kuten täällä on todettu, niin menojahan kasvatataa sote-puoli ympäri Suomea. Kiitän kuitenkin ministeriä nopeasta reagoinnista näiden syksyn kuntalisien osalta, jotta iso katastrofi pystyttiin syksyn osalta välttämään. Siitä kiitos ministeri Paaterolle.

Taloudelliset haasteet eivät kosketa pelkästään suuria kaupunkeja vaan yhtä lailla pieniä kuntia, ja tämä on mielestäni tärkeä huomio: myös suuret kaupungit ovat tässä tilanteessa isojen haasteiden edessä, erityisesti kun kyseessä on palveluihin varautuminen ja investointitarpeisiin varautuminen. Kysyisinkin ministeriltä, miten ministeri ottaa huomioon omassa työssään nämä suurten kaupunkien investointitarpeet esimerkiksi nyt tämän sote- ja maakuntauudistuksen yhteydessä.

14.27 Johannes Yrttiaho vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! Tässä on keskusteltu kuntien taloudesta ja sen heikosta tilasta. Tietysti koko julkistalous on ongelmassa, pitkälti johtuen veropolitiikasta. Tässähän on pitkään noudatettu sellaista vero- ja maksupolitiikkaa, joka on hyödyttänyt yrityksiä ja työnantajia, nimenomaan pääoman omistajia ja työnantajia. Yritysten ja työnantajien saamat erilaiset hyödyt kuluneella kymmenvuotiskaudella ovat jopa 22 miljardia euroa. Siinä on yhteisöveroale, Kela-maksun poisto, kiky-sopimuksen toimenpiteitä. Osingot ovat kasvaneet kuluneen viiden vuoden aikana 16,5 miljardista 23 miljardiin euroon. Pörssiyritysten — 60 suurimman — osingot olivat 13,5 miljardia, ihan viime vuosina parin miljardin kasvu niissäkin. Kysynkin, eikö [Puhemies koputtaa] verotuksen suuntaaminen pääomiin — näihin kasvaviin pääomiin, joita Suomessa on — olisi kestävä ratkaisu julkistalouden haasteisiin.

14.28 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä valiokunnan mietinnössä on hyvällä tavalla nostettu esille se, että kuntakenttää tällä hetkellä erityisesti rasittaa se, että sote-uudistuksen aikataulusta ei ole tietoa. Monissa kunnissa on tehty todellakin niitä alibudjetoiteja tai sitten vimmaisesti investoitu omiin terveyskeskuksiin ja vanhushpalveluihin, koska ei ole tietoa siitä, siirtyvätkö nämä sitten maakunnalle ja karkaako se ainut terveysasema sieltä omasta kotikunnasta.

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

Toinen asia, mikä tässä on hyvin nostettu esille, on tämä eriytymiskehitys, mitä kunnissa tällä hetkellä tapahtuu. Olen tyytyväinen siitä, että hallitus aikoo tällaisen tilannekuvan valmistella, ja todennäköisesti jo tuossa alkuvuodesta olemme sen saamassa, koska tällä hetkellä 88 kuntaa hakee tätä harkinnanvaraista avustusta. Olisinkin kysynyt ministeriltä: miten tästä oikein selvittää, kun ymmärtääkseni sitä rahaa ei kuitenkaan kovin paljoa ole, että miten näitä kuntia pystytään auttamaan?

Ja sitten se hätkähdyttävä asia, että viidenneksellä kunnista syntyvyys on alle 20 lasta per vuosi. Ja tämä, jos mikä, tulee vaikuttamaan [Puhemies koputtaa] siihen kuntien tulevaisuuteen, ja tässä tarvitaan pitkäjänteistä väestöpolitiikkaa.

14.29 Mari Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja, puhemies! Kuntien talouden kannalta ei voida pelkästään leikata menoista, vaan pitää huolehtia myös tulopohjasta. Ja tällä viikolla myös Suomen Pankki muistutti siitä, että Suomen tuottavuuskehitys on ollut hidasta viimeiset 10 vuotta. Kaikissa asiantuntijakuulemisissa kautta linjan talousvaliokunnassa olemme kuulleet siitä, kuinka Suomen tulisi panostaa osaamiseen, tuotekehittämiseen ja innovaatiopolitiikkaan, jotta me pärjäämme myös jatkossa. Meillähän on kaikki edellytykset, ja meidän täytyy nyt, tämän eduskunnan ja tämän hallituksen täytyy tehdä se valinta, että aiommeko me kuroa tätä tuottavuuskehitystä vai emmekö me aio. Se vaatii kyllä sitä, että me lisäämme koko Suomessa, mutta myös Uudellamaalla aloituspaikkoja, koska myös kyseinen Suomen Pankki muistuttaa siitä, että edelleen erittäin paljon koulutuksella pystytään vaikuttamaan siihen, että ihminen työllistyy. [Puhemies koputtaa] Se on erittäin hyvä investointi edelleen ihan joka puolella Suomea. Tämä tarjoaa niitä mahdollisuuksia parantaa meidän kuntiemme taloutta. Mutta se tarkoittaa sitä, että kun hallitus tekee investointipäätöksiä, [Puhemies koputtaa] niin ne investoinnit kohdistuvat osaamiseen.

14.30 Ari Koponen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Väestön ikääntyminen tulisi nähdä mahdollisuutena eikä uhkana. Mitä toimia hallitus aikoo tehdä, että ikääntyviä ihmisiä saadaan pidettyä pidempään työelämässä? Moni haluaisi jatkaa työntekoa eläkkeelle päästyään ja näin parantaa myös kuntataloutta.

14.31 Piritta Rantanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuntien näkymät ovat todella haasteellisia: rakentamisen tarve vähenee ja investointien kasvu pienenee, maailmankauppa hidastuu ja vienti hidastuu. Näillä on väistämättä myös merkitystä kuntien talouteen, ja ne ovat työllisyyden näkökulmasta erittäin haitallisia merkkejä. Eläkeläisten määrä kasvaa ja kuntien ja kuntayhtymien velan määrät kasvavat siinä samassa. Päätökset olisi tehtävä vastuullisesti myös kunnissa, ja kysymys kuuluukin, kuinka voimme viedä tätä viestiä paremmin myös kuntien päättäjille tästä kokonaistilanteesta.

Ja toinen asia, johonka ministeri Paatero tässä puheessaankin viittasi, eli hiilijalanjälki ja ilmastomuutos: Kaupungistuminen ja rakentaminen ovat niitä asioita, jotka tätä hiilijalanjälkeä merkittävästi kasvattavat. Meillä on tässä semmoinen ristiriita, että me yhtäältä annamme aravalainoitusta kaupungistumisen edistämiseen ja toisaalta annamme myös purkuavustusta aravalainojen purkamiseen väestöä menettävistä kaupungeista. [Puhemies koputtaa] Mitkä ovat niitä hallituksen käytännön toimia väestöä menettävien kuntien tilanteen parantamiseksi?

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

14.32 **Hanna Huttunen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten täällä salissa on yksituumaisesti todettu, tämän hallituskauden tärkeimpiä asioita on saada sote vihdoinkin maaliin. Tulen itse tuolta Pohjois-Karjalasta, missä meillä rakennettiin tätä Siun sotea, ja nyt useamman vuoden jälkeen voidaan todeta, että ei se kuntayhtymämallilla toimi paljoakaan paremmin. Elikkä nyt siellä on ongelmassa sekä kunnat että Siun sote, joten odotamme kovasti tätä uudistusta vietäväksi eteenpäin.

Kuntia ei kyllä voida moittia. Ne ovat mielestäni toimineet ihan ympäri Suomen tosi vastuullisesti, perustaneet tulevaisuustyöryhmiä ja taloustyöryhmiä ja varmaan tekevät kaikkensa, että tulevat selviämään. Mutta toisaalta kuntapäätäjillekin varmaan tulee sitten epätoivo jossain vaiheessa, ja tämän talon suuntaan kyllä katseet kohdistuvat.

Täällä edustaja Honkonen muun muassa otti esille tämän poistoasian ja alaskirjausasian, ja olisin saman halunnut kysyä ministeriltä, koska se on monesti kunnassa tuplaongelma: sinne joudutaan investoimaan kalliilla uusi koulukiinteistö tai terveyskiinteistö ja samanaikaisesti tehdään miljoonapoistot tai alaskirjaukset. Onko tähän tulossa millä aikataululla helpotusta? Tämä olisi semmoinen nopea ratkaisu sinne kuntiin, ainakin tilapäisesti, ennen kuin päästään sinne soteen sitten vihdoinkin ja viimein.

14.33 **Tiina Elo vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten täällä on todettu, monessa kunnassa on tänä syksynä tehty kipeitä päätöksiä, kun on hyväksytty ensi vuoden talousarvioita. Kuntatalous on ahdingossa, ja se tarkoittaa karuja leikkauksia asukkailla tärkeistä palveluista, juuri niistä palveluista, mistä me täällä lakeja säädämme.

Verotulojen kasvu on ollut tänä vuonna 900 miljoonaa euroa heikompaa kuin vielä keväällä arvioitiin, ja uusi huolestuttava ilmiö on, että myös elinvoimaiset kasvukaupungit tekevät negatiivista tulosta. Esimerkiksi voimakkaasti kasvavassa omassa kotikaupungissani Espoossa väestönkasvu ei tarkoita enää samalla tavalla verotulojen kasvua kuin ennen. Ja kun investointipaineet ovat varsin kovat, niin kaupunki velkaantuu huolestuttavaa tahdilla.

On todella tärkeää, että kuntien tilannekuva nyt arvioidaan huolella ja että se tehdään nimenomaan kuntien erilaisuus huomioiden. Myös kuntien valtionosuusuudistusta olisi tarkasteltava uudelleen, sitä, miten se huomioisi paremmin myös kasvukaupunkien haasteet. Kysynkin, onko tämä näkökulma huomioitu tässä kuntien tilannekuvan arvioinnissa.

14.34 **Matti Semi vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kunnat ovat erittäin pahassa taloudellisessa tilanteessa tällä hetkellä. Se pitkälti johtuu myös siitä, että edellisellä kaudella jäädytettiin nämä kuntien valtionosuudet eivätkä nämä valtionosuudet päässeet silloin suurenemaan yhtään. Toinen asia sitten: vaikka työllisyys parani, niin kuntien verotulot eivät kasvaneet. Siinä on joku semmoinen ihmeellisyys, mikä viime kaudella jäi mietityttämään, että mikä meni pieleen siinä pahemmin.

Mutta sitten isoihin haasteisiin, tähän soteen. Viime kaudella viriteltiin sitä omaisuuden siirtoa. Jäin miettimään, että miten tällä kaudella hoidetaan fiksusti ja viisaasti tämä omaisuuden siirto, koskien myös kiinteää omaisuutta ja myös tätä irtainta omaisuutta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Sitten neljä debattipuheenvuoroa ja ministerille viisi minuuttia.

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

14.35 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos vielä puheen-
vuorosta. Otan esille sellaisen asian, että kun vähän mennään syvemmälle tuohon kuntata-
louteen ja sosiaali- ja terveystalouden kustannuksiin, niin valitettavasti ei jaksa uskoa
ihan siihen, että tämä asia ratkaistaan pelkästään sote-uudistuksella, vaikka se tärkeä onkin.

Olen katsonut myös oman kotikuntani ja monien lähialueiden kuntien näkökulmasta tätä
tilannetta. Se on tietysti itsestään selvää, että ikääntymisestä aiheutuvat menot kasvavat ja
meidän täytyy vanhukset hoitaa kunnialla. Mutta jos te katsotte myös, mitä muuta on ta-
pahtunut, niin siellä on huostaanottojen määrä kasvanut, siellä on huumeongelma kasva-
nut, siellä on nuorten syrjäytymistä, siellä on monenlaista erilaista. Eli siis palvelutarve ja
myöskin niiden palveluiden hinta kasvavat merkittävästi. Ne kasvavat paljon nopeammin
kuin kuntien tulot, ja siitä seuraa väistämättä silloin ongelmia sinne kuntatalouteen — ja to-
della mittavia ongelmia. Eli tässä yhteiskunnassa on monta asiaa, mitkä pitäisi saada kun-
toon.

14.37 Pasi Kivisaari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kuten useas-
sa puheenvuorossa on todettu, kuntien taloudet ovat monenlaisten haasteiden edessä. Tu-
lot ja menot eivät ole tasapainossa, eikä tällaisia padottuja investointitarpeita voida enää
viivytellä. Palvelutarpeet, erityisesti sotessa, luovat totta kai kasvavia menopaineita, ja kun-
tien taloudelliset erot kasvavat. Yhdessä kaikki nämä luovat haasteen, josta on puhuttu va-
litettavan vähän: asukkaiden välinen yhdenvertaisuus.

Kysyisin: onko hallituksella suunnitelmia miettiä näihin keinoja tilanteessa, missä ehkä
ensi vuotta ennakoidaan kenties paremmaksi mutta isojen ongelmien ääressä ollaan jo
vuonna 2021?

14.38 Iris Suomela vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Satonen
nosti esiin tärkeän asian, sen miten saataisiin huolehdittua väestön työkyvystä ja hyvin-
voinnista. Ne kun ovat kuitenkin talouden perusjalka. Sieltä ne julkiset varat ja verotulot
tulevat.

Tämä on haaste, jonka hallitus käsittelee laaja-alaisesti. Kun puhutaan alentuneesta
hyvinvoinnista ja työkyvystä, niin merkityksellistä on esimerkiksi mielenterveyspalvelui-
hin panostaminen, etenkin matalan kynnyksen mallin kehittäminen. Meillä on tällä hetkel-
lä on valitettavan voimakas painotus siihen tilanteeseen, kun ongelmat ovat ehtineet jo pa-
hentua. Tiedetään, että monissa kunnissa on hyviä malleja niihin matalan kynnyksen pal-
veluihin. Nyt niitä lähdetään tunnistamaan, kehittämään ja viemään maanlaajuisiksi.

Sama pätee myös fyysisen terveyden edistämiseen. Tiedetään, että kävelyyn, pyöräi-
lyyn, harrastustoimintaan, muuhun arjen terveellisen elämäntavan ylläpitämiseen panosta-
minen kannattaa. Tämäkin on sellainen, mitä hallitus pyrkii läpi kuntien levittämään. Nyt-
hän haasteena on se, [Puhemies koputtaa] että säilytetään edelleen kunnissa vahva kannus-
tin panostaa tähän ennaltaehkäisyyn, vaikka vastuu niistä sote-palveluista onkin tarkoitus
siirtää maakunnille. Mutta uskon kyllä, [Puhemies koputtaa] että kunnissa tahtoa löytyy it-
sessään, koska totta kai kaikkien tärkeä tavoite on pitää huolta ihmisten hyvinvoinnista, ja
se on varmasti laajasti tunnistettu itseisarvo joka tapauksessa.

14.39 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vielä muutama oma
pohdinta tuon alkuesittelypuheenvuoron jälkeen.

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

Kun katsotaan tuota henkilöverokertymää, joka laahaa todella jäljessä parisen miljardia — samaan aikaan meillä on vaihdellut aika paljon se, miten ollaan menty plussalle tai miinukselle yhteisöverokertymässä ja henkilöpuolella — kun kuitenkin meillä työllisyysaste on noussut viimeisten vuosien aikana, niin herää kysymys, että voiko tämä kaikki johtua verojärjestelmän muutoksesta tai tulorekisteristä. Vai onko täällä sisällä jotakin sellaista rakenteellista, joka liittyy meidän työelämän muutokseen? Sen vuoksi oikeastaan toivoisin, että tehtäisiin sitä analyysia, että miten tämä työn muutos vaikuttaa esimerkiksi kunta-verokertymään ja valtion verokertymään, koska nuo alarajat ovat hyvin erilaisella tasolla. Jos meillä nyt tekee samaa työtä useampi ihminen, se näyttää hyvältä työllisyysasteessa, mutta se saattaa meidän verojärjestelmässämme tuottaa valtiontalouden näkökulmasta heikkomman tuloksen kuin toisinpäin, koska tulonsiirrot ovat kovemmin verotettuja kuin työ. Eli tässä on monta sellaista muutosta, jotka eivät ikään kuin tällä hetkellä sovi toisiinsa. Työllisyys on parantunut, silti verotuloissa on isoa aukkoa. [Puhemies koputtaa]

Kun mietitään tätä kunta- ja valtiontalouden näkökulmasta, niin mielestäni kuntaministeri voi olla ylpeä budjetista kuntatalouden näkökulmasta, koska se todella tuo helpotusta vaikkapa tähän vuoteen. [Puhemies koputtaa] Mutta se ei tarkoita sitä, että kunnissa talous olisi kovin paljon helpommassa asemassa, koska kustannukset kasvavat ja koska se oma verotulopohja on heikentynyt.

14.41 Kuntaministeri Sirpa Paatero: Arvoisa herra puhemies! Tämä verotuskysymys on kyllä kinkkinen, koska kun kuitenkinhan meillä on sovittu, että jos valtion puolelta tehdään verotukseen muutoksia elikkä vähennyksiä ja muuta, niin ne korvataan veroperustemuutoksilla kunnille, ja näin on tehty, mutta siitä huolimatta kuntien verotulot ovat jääneet pahasti jälkeen. Meillä oli tässä hallituksen iltakoulu, jossa tätä myöskin käytiin läpi ja päätettiin pureutua vähän vielä enemmän sisälle sinne, koska meillä tällä hetkellä noin 40 prosenttia ihmisistä ei maksa kuntaveroa, ja se johtuu siitä, että se raja ansiotulossa on noin 15 000 euroa ja eläketulossa 11 000 euroa ja ne, jotka elävät pääomatuloilla, eivät maksa mitään, ja sen takia tämä kuntien verotulopohja heikkenee.

Tämä kysymys pääomatuloveron osuudesta myöskin tänne kuntaverotuksen puolelle on aina silloin tällöin ollut esillä, mutta tähän mennessä on todettu, että kun se kohdistuu myöskin kunnittain hyvin epätasa-arvoisesti — koska meillä on kuntia, joissa ei ole paljon pääomatuloilla eläviä ihmisiä, ja toisia, joissa on, ja useimmiten niissä, joissa on, on kuntien talous muutenkin paremmassa kunnossa — niin siihen tarvittaisiin aikamoinen taseusjärjestelmä.

Tähän samaan kysymykseen jatkan valtionosuusjärjestelmästä, josta myöskin tuli kysymyksiä. Elikkä kun meillä nyt tämä sote-uudistus on tulossa, niin tietenkin siinä kohtaa on pakko myöskin arvioida kuntien valtionosuusjärjestelmä uudestaan, ja siellä samanaikaisesti myöskin katsotaan sitten tätä kasvukaupunkien tilannetta, että onko olemassa sitten... Joskus aikanaan on ollut olemassa erilliset investointiavustukset tässä valtionosuuden lisänä, mutta tällä hetkellä niitä ei ole, vaan on yksi valtionosuusjärjestelmä. Tämä valtionosuusjärjestelmä tulee käytäväksi läpi siinä kohtaa, kun sote-uudistus on olemassa.

Tämä Kiljusen kysymys sote-rakenteen rahoista: meillä on siitä siis asetusluonnos olemassa jo, ja toivon, että heti vuoden alusta kuntiin ja alueille lähtee hakuun tämä 211 miljoonaa euroa, joka se oli kokonaisuudessaan, ja josta on nyt jo osa käytetty. Emme ole siis vähentämässä sieltä 100:aa miljoonaa.

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

Poistoista ja alaskirjauksista on keskusteltu monta kertaa. Kävimme hyvän keskustelun seutukaupunkiverkoston kanssa tässä ihan muutama viikko sitten ja päätimme yhdessä miettiä, mitä kaikkia keinoja on, koska kunnat ovat tästä myöskin erimielisiä. Osa kunnista on sitä mieltä, että se on kuntien tasa-arvon kannalta ihan mahdoton tilanne, että joillekin kunnille annettaisiin tämä mahdollisuus poistoihin tai eri tavalla alaskirjauksiin ja toisille kunnille ei, ja sen takia kunnat eivät siitä välttämättä tykkää. Toinen asia on se, että se olisi kuitenkin vain lyhytaikainen helpotus. Tiedän, että sitä on ollut pohdinnassa, mutta meillä on ollut pohdinnassa myöskin mahdollisesti muita, ovatko ne mahdollisia purkuavustuksia tai jotain muita, mutta tällä hetkellä näitä ei ole vielä käyty kokonaisuutena läpi.

Hyvä kysymys tietoliikenneyhteysistä Simulalta. Tähän olemme LVM:n kanssa yhdessä pureutumassa niin — ovat ne verkot varsinaisesti nyt sitten maahan kaivettuna kaa-pelina tai sitten tulevaisuudessa 5G:nä — että kaikissa kunnissa, kaikilla alueilla on mahdollisuus myöskin tähän monipaikkaiseen työskentelyyn ja digitaalisiin palveluihin, mikä on ollut tavoitteena, mutta se ei ole mahdollista, jos ei meillä näitä verkkoja ole. Tätä yhteistyötä tehdään LVM:n kanssa, ja nyt Timo Harakka aloitti siellä.

Tästä tilannekuvasta, mihin todellakin vuodenvaihteessa Heinäluoma kiinnitti huomio-ta, saadaan tarkempi tieto kunnittain, koska meillä on isossa kuvassa tietoa näiden 311 kun-nan osalta niin, että kaikkein hankalimmassa tilanteessa ovat ne, mihinkä Sari Essayah viit-tasi, joissa syntyvyys on hyvin alhainen. Monet niistä ovat näitä kuntia, joissa on alle 6 000 asukasta. Niissä esimerkiksi korotuspaine kuntaveroon on 3 prosenttia useimmissa, mutta tämä ei ole koko totuus, koska jotkut siellä kuitenkin pärjäävät. Pureutumista näihin vähän tarkemmin tarvitaan, ja sen jälkeen voidaan mennä siihen, mitä ne tarkemmat toimenpiteet voivat sitten olla. Helppo keino siihen, miten kunnat tulevaisuudessa pärjäisivät parem-min, olisi se, että meillä, valtiolla olisi lisää rahaa paljon, mutta kun me olemme kerran so-pineet, että koko julkinen talous on 2023 tasapainossa, ja tämä kuntatalous on osa valtion-talouden tasapainovaatimusta, niin se on tiukkaa ja vaatii kyllä vastuullista päätöksente-koa meiltä kaikilta kuntapäätäjiltä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Sitä jatketaan myöhemmin tässä täysistunnossa.

Keskustelu keskeytettiin kello 14.46.

Keskustelua jatkettiin kello 00.07.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskey-tynyttä yleiskeskustelua pääluokasta 28. Edustaja Heinäluoma — poissa, edustaja Laukka-nen — poissa, edustaja Grahn-Laasonen — myöskin poissa, edustaja Kankaanniemi — ei näy, poissa, edustaja Heikkinen Janne. — Edustaja Heikkinen, herätys.

Janne Heikkinen kok: Pahoittelut, puheenjohtaja [Puhemies: Puhemies!] — puhemies. Ilta alkaa olla pitkällä.

En valitettavasti nyt löydä sitä tähän asiakohtaan laadittua puheenvuoroani, joten jätän sen siksi käyttämättä.

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Käydään listaa eteenpäin, jos se sillä välillä löytyy. — Edustaja Holopainen Mari — poissa, edustaja Kiljunen Kimmo — poissa, edustaja Elo Tiina — poissa, edustaja Talvitie — poissa, edustaja Salonen — myöskin poissa, edustaja Lohi — poissa, edustaja Hoskonen — poissa, edustaja Heikkinen on löytänyt puheensa. [Janne Heikkinen: Ei!] — Ei vielääkään?

Yleiskeskustelu päättyi ja pääluokan käsittely keskeytettiin.

3.9. Pääluokka 24 Ulkoministeriön hallinnonala

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Esitellään ulkoministeriön hallinnonala koskeva pääluokka 24.

Tässä vaiheessa yleiskeskusteluun on varattu 1 tunti.

Keskustelu

14.46 Ville Vähämäki ps (esittelypuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Esittelen nyt hallintojaoston puheenjohtajana UM:n hallinnonalan osuuden budjettimietinnöstä. Tässä pääluokassa meillä on budjettimietinnössä kaksi keskeistä kokonaisuutta, joihin kiinnitetään huomiota, toisaalta ulkoasiainhallinto ja sen toimintamenot kiinteistömenoihin sekä toisaalta kansainvälinen kehitysyhteistyö, joka sisältää itse kehitysyhteistyön monissa muodoissaan, kehitysyhteistyön finanssisijoitukset, Finnfundin pääomittamisen sekä uuden oikeusvaltiotukimomentin. Käyn nämä nyt lyhyesti läpi muutamane kipupisteineen.

Ulkoasiainhallinnon toimintamenoihin esitetään ensi vuonna 237 miljoonaa, jossa on lisäystä 200 miljoonaa. Toiminta pohjautuu vahvaan edustustoon, johon käytetään 142 miljoonaa. Aikomuksena on vaalikauden aikana aukaista neljä uutta edustustoa, joista yksi vuonna 2020. Momentille esitetään 4,5 miljoonan lisäys maahantuloasioiden käsittelyn vahvistamiseksi edustustoissa. Tavoite on poistaa maahanmuuton pullonkauloja sekä kehittää viisumitoimintaa. Team Finland -toimijoiden yhteistyötä vahvistetaan, ja tavoitteena on saada lisää vientiä ja investointeja. Valiokunta nostaa kipupisteinä esiin niin sanotun JTS-tuottavuussäästön kumulatiiviset vaikutukset, jotka leikkaavat kehyskaudelle suunnitellut lisäykset vuodesta 2023 eteenpäin. Toisaalta hallinnonalan tuottavuuden kehittämistä tulee jatkaa ja etsiä entistä tehokkaampia toimintamalleja muiden Pohjoismaiden, EU-maiden ja EU:n ulkosuhdehallinnon kanssa.

Kehitysyhteistyön osalta momentille esitetään 684 miljoonaa, joka on 101 miljoonaa enemmän kuin vuonna 2019. Valiokunta pitää lisäystä oikeasuuntaisena ja katsoo, että pitkällä aikavälillä tavoitteena tulee olla YK:n tavoitteen mukainen 0,7:n osuus bktl:stä. Ensi vuonna kehitysyhteistyön Suomen bktl-taso on 0,41. Nämä tiedot löytyvät myöskin budjetin sivulta 142, ja sieltä näkyy myöskin, kuinka bktl-osuus on muuttunut vuosittain. Valiokunta toteaa, että samoin oleellista on myös nostaa vähiten kehittyneiden niin sanottujen LDC-valtioitten tukea annetun tavoitteen mukaisesti.

Valiokunta pitää edellä valittuja painopistealueita hyvinä ja nostaa esiin etenkin naisten ja tyttöjen aseman vahvistamisen sekä kehitysmaiden talouden ja uusien työpaikkojen syntymisen tukemisen. Hallitusohjelman mukaisesti valmistellaan panostuksia kansalaisyhteistyöhön sekä monenkeskiseen yhteistyöhön. Valiokunta nostaa esiin ennen kaikkea kansalaisyhteistyön tuen ja katsoo, että hallitusohjelman mukaisesti tätä tukea tulisi lisätä, kos-

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

ka toiminnan avulla tavoitetaan usein kaikkein haavoittuvimmissa asemissa olevat ihmiset. Valiokunnan tekemä 700 000:n lisäys on suunnattu muun muassa koulutushankkeisiin, joilla lisätään opettajien osaamista, liikkuvuutta sekä yhteistyötä koulutusviennin suhteen.

Finnfundille esitetään 10 miljoonan pääomitus. Finnfund tekee kuluvana vuonna noin 200 miljoonan sijoituspäätökset. Palautuva pääoma sijoitetaan edelleen uusiin kehityskoh-teisiin. Sijoituksista valtaosa kohdistuu kolmeen köyhimpään OECD-DAC-luokkaan. Vuonna 2018 sijoituskohteet työllistivät 56 000 henkeä, joista kolmasosa oli naisia. Valio-kunta pitää Finnfundin toimintaa vaikuttavana ja painottaa toiminnan läpinäkyvyyttä. Toi-mintaa ohjaavat samat tavoitteet kuin lahjamuotoista kehitysyhteistyötä.

Sitten vielä kehitysyhteistyön finanssisijoituksista: YK:n kestävä kehityksen toiminta-ohjelman tavoitteiden saavuttaminen vaatii monentyyppisiä toimijoita ja toisiaan tukevia toimenpiteitä. Näin ollen lahjamuotoisen avun sekä laina- ja pääomasijoitusten tulisi olla toisiaan täydentäviä. Kansantalouden tilinpidossa nämä kehitysyhteistyön finanssisijoituk-set eivät budjetin mukaisesti lisää valtiontalouden alijäämää, ja näillä on palaumaodote.

Lopuksi mietinnössä todetaan, että Suomen vahvan oikeusalan osaamisen hyödyntämi-seksi myös kansainvälisestäikin on budjettiin sisällytetty myös uusi momentti, jolta näitä oi-keusvaltiokehityksen kannalta oleellisia hankkeita voidaan tukea. Momentille esitetään 3 miljoonaa.

Aivan lopuksi toteaisin omana toiveenani, että koska eilen on käsitelty hyvinkin laajasti välikysymyksen kohdalla tiettyjä kysymyksiä, nyt voitaisiin käsitellä tähän momenttiin ja tähän pääluokkaan sisältyviä asiakysymyksiä, kääntää katseet eteenpäin. — Kiitos.

14.51 Ulkoministeri Pekka Haavisto: Arvoisa puhemies! Kiitos ensinnäkin edustaja Vä-hämälle hyvästä puheenvuorosta ja siitä työstä, jonka valtiovarainvaliokunta ja ulko-asiainvaliokunta ovat tehneet tämän vuoden 2020 talousarvioesityksen perusteellisessa kä-sittelyssä ja arvokkaista huomioista, joita äsken kuultiin.

Hallitusohjelman mukaisesti talousarvio pyrkii vahvistamaan Suomen kansainvälistä näkyvyyttä ja vaikuttavuutta, ja siinä on oikeastaan kolme prioriteettia: ensin edustustover-kon toimintaedellytysten parantaminen, toiseksi osallistuminen kansainväliseen konflik-tinestoon ja rauhanvälitykseen ja kolmanneksi kehitysrahoituksen tason varmistaminen, josta ministeri Skinnari osaltaan puhuu. Lähtökohta on tietenkin arvopohjamme ulkopoli-tiikassa: oikeusvaltioperiaate, rauha, ihmisoikeudet, joihin nojaamme kaikessa kansainvä-lisessä toiminnassa. Olemme pyrkineet myöskin ottamaan huomioon ne kauaskantoiset kysymykset, joiden edessä on paitsi Suomi, niin voisi sanoa, koko ihmiskunta — ilmaston-muutos, väestönkehitys, luonnon monimuotoisuuden väheneminen, ympäristön elinkel-poisuus — jotka kaikki edellyttävät laajaa yhteistyötä, ja silloin Pariisin ilmastopöytäkirja ja Agenda 2030 antavat tälle toiminnalle myöskin Suomessa pohjan.

Arvoisa puhemies! Maailmalla näyttää siltä, että multilateralismi, monenkeskinen yh-teistyö, on tällä hetkellä hyvin pahassa kriisissä. Voi sanoa, että kansainväliset yhteistyö-rakenteet, kuten YK-järjestelmä, kärsivät tällä hetkellä monenlaisesta vastakkainasettelus-ta. Ulkoministeriö työskentelee monenkeskisen sääntöpohjaisen järjestelmän, kansainväli-sen oikeuden, demokratian ja ihmisoikeuksien sekä YK:n aseman ja toimintakyvyn vah-vistamiseksi. Meillä on juuri päättyvässä oma EU-puheenjohtajuuskautemme. Euroopan unioni on edelleen Suomen ulkosuhteiden tärkein viitekehys ja vaikutuskanava ja yhä ene-

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

nevässä määrin myöskin turvallisuusyhteisö, johon nojaamme, ja tarkoituksemme on jatkaa aktiivista EU-politiikkaa myöskin tämän puheenjohtajuuskauden jälkeen.

Arvoisa puhemies! Kuten kuultiin, ulkoasiainhallinnon toimintamenoihin esitetään nyt 237 miljoonaa euroa, ja näissä on kasvua 12 miljoonaa euroa lähinnä hallitusohjelman mukaisina määrärahalisäyksinä. Ennen kaikkea panostetaan tärkeään edustustoverkkoon, johon koko ulkoasiainhallinnon toiminta nojaa, ja tämän edustustoverkon rooli myöskin meidän ulkopoliittikkamme toimeenpanossa on äärimmäisen tärkeä. Meillä on hallitusohjelman mukaisesti tarkoitus avata neljän vuoden aikana eli vuoteen 2023 mennessä, neljä uutta edustustoa. Pääpaino on silloin kaakkoisessa ja eteläisessä Aasiassa ja läntisessä Afrikassa. Nyt tämän vuoden marraskuussa on uudelleen avattu Suomen lähetystö Bagdadissa Irakissa. Edustaja Vähämäki otti esille tärkeän kysymyksen, jonka ulkoasiainvaliokunta ja valtiovarainvaliokunta ovat todenneet, eli niin sanotun JTS-miljardin tuottavuussäätöt, jotka tulisi toteuttaa siten, etteivät ne vaaranna tätä edustustoverkkoa ja sen kehittämistä. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi ulkoministeriö jatkaa edelleen edustustoverkkoyhteistyötä ja yhteistyömahdollisuuksien kartoittamista muun muassa Pohjoismaiden ja EU-maiden kanssa.

Arvoisa puhemies! Talousarvioesityksessä kiinnitetään huomiota myöskin työperäisen maahanmuuton tarpeisiin ja siihen rooliin, jota ulkoministeriö tässä kysymyksessä näyttelee. Talousarvioesitys mahdollistaa ulkoministeriön vastuulla olevien maahantuloasioiden käsittelyn vahvistamisen. Tarkoitukseen esitetään yhteensä 4,5 miljoonan euron erillistä määrärahaa, josta 2,5 miljoonaa euroa on pysyvää lisäystä. Ministeriössä on jo valmisteltu erityinen toimenpideohjelma, jonka puitteissa vahvistetaan edustustojen resursseja erityisesti työperäisen maahanmuuton pullonkaulojen purkamiseksi.

Ulkoministeriön henkilökunnalle talousarvioesitykseen sisältyy myös erittäin tärkeä lisäys, ministeriöön lähetetyn henkilökunnan perheiden asemaa parantava päivähoitokorvausuudistus, joka turvaa lasten oikeuden varhaiskasvatukseen ja edistää puolison työkentelymahdollisuuksia kulloisessakin asemapaikassa.

Arvoisa puhemies! Aivan lopuksi: Kansainvälinen kriisinhallinta, siviilikriisinhallinta ja sotilaallinen kriisinhallinta saavat myöskin lisäyksiä tässä budjetissa, ja näin tapahtuu myös rauhanvälitykselle. Rauhanvälitykseen esitetään yhteensä 2,5 miljoonaa euroa, josta 1,5 miljoonaa euroa kertaluonteisena lisäpanostuksena. Rauhanvälitys, kriisinhallinta, sekä siviilikriisinhallinta että sotilaallinen kriisinhallinta, ovat tämän hallituksen prioriteetteja, ja nämä prioriteetit näkyvät tässä budjetissa. — Kiitoksia.

14.56 Kehitysyhteistyö- ja ulkomaankauppaministeri Ville Skinnari: Arvoisa puhemies! Suomi osallistuu globaaleiden ongelmien ratkaisuun kehitysyhteistyön, humanitäärisen avun ja kansainvälisen ilmastorahoituksen kautta. Tämän lisäksi myös suomalaiset innovaatiot — teknologiset ja sosiaaliset — ovat omalta osaltaan ratkaisemassa globaaleita haasteita. Vahvaa sääntöpohjaista järjestelmää, kansainvälistä yhteisöä ja yhteistyötä tarvitaan nyt enemmän kuin koskaan. Hyvinvoiva, vakaampi ja tasa-arvoisempi maailma on myös suomalaisten etu. Kehitysyhteistyö luo pohjaa suomalaisten yritysten pääsille aukeaville markkinoille. Ilmasto- ja kehityshaasteet ratkaistaan vain kansainvälisellä yhteistyöllä. Lisäksi oma turvallisuutemme on yhä enemmän riippuvainen muusta maailmasta.

Syksyn aikana ulkoministeriön budjetin käsittelyssä on tehty hyvää ja perusteellista työtä edustaja Koskisen johtamassa valtiovarainvaliokunnassa ja edustaja Vähämäen johta-

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

massa hallinto- ja turvallisuusjaostossa sekä edustaja Niikon johtamassa ulkoasiainvaliokunnassa. Kiitos tärkeistä huomioista ja keskustelusta.

Varsinaiseen kehitysyhteistyöhön kohdennettavat määrärahat ovat vuonna 2020 noin 685 miljoonaa euroa kasvaen noin 100 miljoonalla eurolla edellisvuodesta. Kaiken kaikkiaan kehitysyhteistyömenojen arvioidaan olevan ensi vuonna yhteensä hieman yli miljardi euroa. Tämä vastaa noin 0,41:tä prosenttia bruttokansantulosta. Kiitän samalla valtiovarainvaliokuntaa varsinaisen kehitysyhteistyön momentille osoitetusta 700 000 euron lisäyksestä.

Budjettiesitys on laadittu hallitusohjelman kehityspoliittisten tavoitteiden mukaisesti. Rahoituksen kohdentumista ohjaavat Suomen neljä painopistealuetta: 1) naiset ja tytöt, 2) työ- ja elinolot, 3) koulutus ja toimivat yhteiskunnat ja 4) ilmastonmuutos ja luonnonvarat sekä näiden lisäksi humanitäärinen apu. Kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyöhön, humanitääriseen apuun ja monenkeskiseen yhteistyöhön suunnitellaan lisäpanostusta. Kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyö nousee yli 10 miljoonalla eurolla. Kuten valtiovarainvaliokuntakin mietinnössään toteaa, tulee humanitäärisen avun riittävä taso turvata. Näiden kahden yhteistyömuodon rahoituksen tasoa korotetaan asteittain hallituskauden aikana. Kehitysyhteistyön ihmisoikeusperustaisuutta vahvistetaan, ja läpileikkaavien tavoitteiden huomioimiseen kaikessa toiminnassa kiinnitetään nyt erityistä huomiota.

Arvoisa puhemies! Kansainvälisen ilmastorahoituksen suunnitellaan kasvavan hallituskaudella tasaisesti. Erityisesti pyritään tasapainoon hillintä- ja sopeutumistoimien välillä. Suomen tukemat monenkeskiset järjestöt ovat todennetusti ammattimaisia ja tuloksellisia toimijoita, joilla on maantieteellisesti ja temaattisesti laaja kattavuus. Suomi vaikuttaa järjestöjen toimintaan ja valvoo sitä muun muassa osallistumalla niiden johtokuntatyöskentelyyn sekä EU- ja avunantajayhteistyöhän. Kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamiseksi pelkkä julkinen kehitysapu ei riitä. Tarvitaan sekarahoitusta yhdessä julkisen ja yksityisen sektorin kanssa sekä yksityisen sektorin aitoa sitoutumista kehitystavoitteisiin. Näin luodaan liikekumppanuuksia ja työpaikkoja. Hallituskaudella tehdään vuosittain noin 130 miljoonan edestä finanssisijoituksia hallitusohjelmaa toteuttavan ja koko vaalikauden kattavan suunnitelman tavoitteiden mukaisesti.

Arvoisa puhemies! Maailmantalouden epävarmuustekijöillä on vaikutusta myös Suomen vientinäkymiin. Merkkejä talouden hiipumisesta keskeisissä kauppakumppaneissa on jo nähtävissä. Kauppasodan mahdollinen laajeneminen on merkittävä uhka talouskasvullemme sekä työpaikoillemme. Pienenä kotimarkkinana olemme varsin riippuvaisia ulkomaankaupasta — sekä viennistä että tuonnista. Suomen kaltaiselle pienelle avoimelle ja globaaleihin arvoketjuihin integroituneelle taloudelle on välttämätöntä, että EU edistää avointa, kunnianhimoista ja sääntöperustaista kauppapolitiikkaa. Jatkamme vaikuttamista uuteen komissioon tämän varmistamiseksi. Kauppapolitiikka reagoi myös ympäröivään maailmaan. [Puhemies koputtaa] Siinä heijastuvat arvot.

Arvoisa puhemies! Hallitusohjelmaan sisältyvä työllisyystavoitteen saavuttaminen edellyttää viennin kasvua. Yritykset vastaavat viennin toteutumisesta, mutta valtiovallalla on sekä mahdollisuus että velvollisuus edistää tätä. Tehtävän täyttäminen edellyttää toiminnan tehostamista sekä resurssien kasvattamista. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. Sitten siirrytään debattivaiheeseen tässä keskustelussa, ja meillä on noin puoli tuntia aikaa käyttää tähän. Sen jälkeen on ministereitten puheenvuorot.

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

15.02 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ulko- ja turvallisuuspolitiikan ensisijaisena tarkoituksena on luonnollisesti itsenäisyyden turvaaminen, Suomen ja suomalaisten hyvinvointi ja turvallisuus sekä Suomen kansainvälisen aseman lujittaminen. Kuitenkin hieman yli miljardi euroa eli 82 prosenttia ulkoministeriön määrärahoista on kohdennettu yksistään kehitysyhteistyömenoihin. Vaikka kehitysyhteistyön toimivuudesta tai toimimattomuudesta on puhuttu jo vuosia, ei perinteistä kehitysaputyötä ole kyetty uudistamaan. Esimerkiksi vaikka Haitin luonnonkatastrofin ja ebolakriisin yhteydessä ainoastaan 1 prosentti humanitaarisesta kansainvälisestä avusta meni paikallisväestölle.

Samaan aikaan Suomen Business Finlandin toiminta takkuu joiltain osin. EK:n tekemän kyselyn mukaan neljäsosa vientiyrityksistä on ollut tyytymätön Business Finlandin palveluihin. Syyskuussa Business Finland keskeytti lainojensa maksatuksen suomalaisille yritykselle, koska tämän vuoden määrärahat olivat loppuneet. Monet kansainvälistyvät suomalaiset yritykset [Puhemies: Aika!] olivatkin joutumassa pulaan tuotekehityksensä kanssa.

Kysymys: Miten hallitus näkee ulkopolitiikan tärkeimmät tavoitteet, erityisesti Suomen kansainvälisen aseman lujittamisen? Miten hallitus aikoo jatkossa varmistaa määrärahojen priorisoinnin niin, että Suomen etu on ensisijainen?

15.04 Kristiina Salonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen ylpeydenaiheet demokratia, koulutus, puhdas vesi, jätteiden käsittelyn järjestelmällisyys ja energiaosaaminen ovat loistavia vientituotteita myöskin esimerkiksi vaikkapa Afrikkaan. On hyvä asia, että edustusverkosto laajenee ja saamme esimerkiksi läntisen Afrikan tätä kautta osaksi Suomen edustusverkkoa.

Tärkeää on kuitenkin muistaa, että Afrikkaa ei voi määritellä yhdeksi ja samanlaiseksi alueeksi, aivan kuten ei vaikkapa Eurooppaakaan voi määritellä. Jokainen Afrikan maa on erilainen, ja se asettaa kyllä haasteita edustusverkolle ja Business Finlandille Afrikassa.

Miten ministeri katsoo, että pystymme erityisesti Afrikka-strategiaa laatiessamme vastaamaan siihen huutavaan tarpeeseen, joka meillä olisi, jotta voisimme myöskin sitten näitä Suomen ylpeydenaihteita vientituotteina viedä Afrikkaan?

15.05 Ilkka Kanerva kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ennakoitavuus vaikeutuu tietysti multilateralismin heikentymisen myötä. Se on ongelma. Se on ongelma kaikille, mutta se on erityinen haaste tietysti pienille valtioille, resursseiltaan pienille valtioille. Tässä mielessä on tärkeää joskus katsoa kokonaisuutta aika lailla ennakkoluulottomastikin: miten kansainvälisen kehityksen tämänkaltaisissa olosuhteissa voitaisiin meidän reagoitakykyämme myös resurssipuolella katsoa niin, että meillä on mahdollisuus vastata niihin haasteisiin, jotka joudumme joka tapauksessa kohtaamaan.

Otan pari esimerkkiä. Minusta on tärkeää, että kyettäisiin suunnattuja rauhanvälityksen niukkoja resursseja käyttämään suunnatusti, siis tehokkaasti, kun tilanne siihen antaa perusteita. Rauhanvälitys voi olla suuri mahdollisuus Suomen ulkopolitiikalle. Ja toinen, johon ministeri viittasi, on myöskin kriisinhallinta, jossa pitäisi olla mahdollisuus nopeasti reagoida syntyviin tarpeisiin. Otan toiselta puolelta esimerkin. Perustimme... [Puhemies koputtaa] — No, palaan tähän toiseen kysymykseen.

15.06 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suomi saa ulko- ja turvallisuuspolitiikasta kiitosta — viimeksi viime viikolla Yhdysvalloissa kahden-

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

välisissä keskusteluissa paikallisten politiikkojen ja korkeitten virkamiesten kanssa — siitä, että me huolehdimme omasta turvallisuudestamme, me huolehdimme tästä omasta tontistamme täällä, ja sen lisäksi me olemme aktiivisia tässä kansainvälisessä kriisinhallintapolitiikassa ja kannamme tässä globaalistikin oman leiviskämme hyvin. Tämä on tärkeä asia, tätä pitää meidän jatkaa.

On hyvä, että nyt satsataan tähän edustustoverkkoon ja olemme läsnä laajemmassa osassa maailmaa, mutta huoliakin tämän suhteen tietysti on. Tämä niin sanottu JTS-miljardi, jonka ministeri Haavisto tuossa mainitsi, tuo sinne uhkia. Se tuo painetta myöskin karsimiseen edustustoverkosta.

Kysyisinkin teiltä, arvoisa ulkoministeri: Kuinka edustustoverkon toimivuudesta ja kattavuudesta tullaan huolehtimaan? Mainitsette, että muun muassa pohjoismaista yhteistyötä lisätään, mutta mitkä ovat ne kohteet ja kuinka tämä etenee käytännössä, niin että me pystymme hyvässä yhteistyössä varmistamaan läsnäolomme eri puolilla maailmaa?

15.07 Anne-Mari Virolainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Rohkenen olla kyllä edustaja Niikon kanssa eri mieltä meidän kehityspolitiikkamme vaikuttavuudesta, ja osoitan kiitokseni hallitukselle siitä, että te jatkatte näitä painopistealueita, minkä tulosraportti hyvin vahvasti osoitti silloin viime syksynä.

Kiitän myös ministeri Skinnaria siitä, että vahvasti korostatte yhteistyön merkitystä — kansainvälisen yhteistyön merkitystä — ja myös sitä, että pelkkä lahjaraha ei riitä, vaan tarvitaan yhteistyötä yksityisen sektorin kanssa. Minusta se on valtava tärkeä huomio, että tämä hallitus myös jatkaa sillä linjalla.

Nyt kun me olemme saaneet tuonne Espooseen YK:n UNTIL- ja UNOPS-toiminnot, niin kun tuossa mietinnössäkkin vaadittiin panostuksia yritysten verkostoitumiseen, kysyisin näkemystänne siitä, onko sillä, että nämä toiminnot ovat nyt meitä lähellä, jotakin merkitystä sen kannalta, että myös suomalaiset yritykset pääsisivät isoihin kansainvälisiin kehityshankkeisiin.

15.08 Kimmo Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhdyn edustaja Virolaisen näkemykseen siitä, että edustaja Niikon puheenvuoro ei ollut ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtajan puheenvuoro vaan kansanedustaja Niikon puheenvuoro. [Mika Niikko: Nimi mainittu jo kahdesti!] Jatkaisin siitä aiheesta, missä tässä budjettiesityksessä nyt on kaikkien eniten ristiriitaa, eli kehitysyhteistyöstä.

Kiitos ensinnäkin valtiovarainvaliokunnalle tekemistänne lisäyksistä: 700 000 kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyöhön ja 200 000 rauhanjärjestöjen tekemään rauhantoimintaan. Tärkeitä lisäyksiä, eduskunnan puolelta tehtyjä.

Mutta tähän ristiriitaan. Kehitysyhteistyö on tähän asti pitkässä historiallisessa juoksussa ollut sen tietyn tyyppisen kansallisen konsensuksen varassa. Meillä ei nyt ole konsensusta tästä kysymyksestä, vaan itse asiassa sekä kokoomus että perussuomalaiset ovat leikkaamassa. Kokoomuksen leikkaus 20 miljoonaa on kuitenkin uudelleenkohdennus: siirretäisiin varsinaisesta kehitysyhteistyöstä enemmän tänne finanssisijoitusten suuntaan. Mutta perussuomalaiset ovat lähes puolittamassa kaiken kehitysyhteistyön — 680 miljoonaa, puolitetaan sieltä pois 300 miljoonaa. [Puhemies koputtaa] Käsittämätön ristiriita.

Kysyisin ministeriltä, kuinka johdonmukaiselta tämä vaikuttaa. Välillä puhutaan siitä, että maahanmuutto pitäisi padota, ja vastaus siihen on, että pitäisi parantaa elinoloja siellä,

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

mistä ihmiset lähtevät. [Puhemies koputtaa] Ja sitten kun sinne halutaan laittaa rahaa, se leikataan sieltä. Onko tässä johdonmukaisuutta, ministeri? Tämän kuulisin mielelläni.

15.10 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Puheenvuorossani kylä käytin termiä, että kehitysyhteistyötä ei olla kyetty uudistamaan aikoihin, ja uudistamiselle on aina tarvetta silloin, kun kehitysyhteistyörahojen käyttöä arvioidaan. Kyllähän jokainen meillä täällä varmasti tunnustaa sen, että jos esimerkiksi näissä maissa, joita mainitsin, yksi prosentti rahasta menee sinne, minne avun pitää mennä tämmöisissä luonnonkatastrofeissa, niin silloinhan on uusia asioita tehtävä.

Me perussuomalaiset toki ymmärrämme, että on monta eri näkökulmaa näihin kehitysyhteistyörahojen käyttöön. Ymmärrämme esimerkiksi sen, että nämä järjestöt, jotka Suomesta käsin toimivat, tekevät tuloksellista ja läpinäkyvää ja korruptiovapaata työtä hyvinkin paljon. Mutta sitten taas me suhtaudumme kriittisesti kahdenvälisiin rahoituksiin joidenkin maiden kohdalla. Esimerkiksi Afganistaniin me annamme edelleen vuosittain 30 miljoonaa euroa, josta 10 miljoonaa menee käytännössä suoraan budjettitukena ja 20 miljoonaa YK:n järjestöjen kautta. Niitä tuloksia katsellessani viime vaalikaudella en tullut vakuuttuneeksi siitä, että se olisi tehokkain tapa käyttää [Puhemies koputtaa] meidän veronmaksajien rahoja. Näitä asioita pitää katsoa rehellisesti ja muuttaa niitä asioita, [Puhemies: Aika!] jotka eivät toimi.

15.11 Saara Hyrkkö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Erilaiset jakolinjat, vastakkainasettelu ja voimapolitiikan paluu tekevät sääntöpohjaisen kansainvälisen järjestelmän ja kansainvälisen oikeuden periaatteiden puolustamisesta ja kehittämisestä vaikeaa mutta sitäkin tärkeämpää. Kansainvälisen yhteistyön syventäminen, demokraattisten rakenteiden vahvistaminen ja yhteisten pelisääntöjen kirkastaminen ovat tarpeen, jotta esimerkiksi nämä YK:n kestävän kehityksen tavoitteet ja Pariisin ilmastopöytäkirjan tavoitteet voidaan saavuttaa. Siksi on hyvä, että Suomi pyrkii ottamaan kokoaan suurempaa roolia maailmassa sekä edustusverkkoa että rauhanvälityksen osaamista vahvistamalla.

Ihmisillä on oikeus vapauteen puutteesta ja kurjuudesta kaikkialla maailmassa. Siksi myös globaalia vastuunkantoa ja solidaarisuutta tarvitaan tänä päivänä kipeästi, ja siitä hyötyvät viime kädessä kaikki. Minusta on todella hienoa, että kehitysyhteistyön määrärahat kääntyvät kasvuun. Erityisen tärkeää on se, että Suomi näyttää suuntaa naisten ja tyttöjen oikeuksien edistämiseksi ja puolustamisessa — etenkin, kun niitä kohtaan maailmalla näkyy tällä hetkellä myös vakavaa vastarintaa. Kysyisin vielä loppuun ministeri Skinnarilta: [Puhemies koputtaa] miten Suomi osaltaan vastaa tähän erityisesti seksuaalioikeuksia kohtaan nousseeseen vastarintaan ja rahoituksen heikkenemiseen globaalisti?

15.12 Eva Biaudet r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maailmassa haasteet muuttuvat koko ajan. Ajattelen, että kehitysyhteistyö ja meidän ulkopoliittikka kyllä muuttuvat, mutta haasteet ovat koko ajan uusia, ja tietenkin joudumme pohtimaan sitä. Täällä on nostettu esille monenkeskisen yhteistyön tärkeys ja multilateraalien normiston ja ihmisoikeuksien tärkeys, ja itse ajattelen, että vaikka meillä on tosi hyvin naiset nostettu esille esimerkiksi kehitysyhteistyössä, niin ihmisoikeustyössä meidän pitäisi ehkä pohtia vielä enemmän, miten voisimme tukea niitä järjestöjä, jotka oikeasti haluavat edistää tasa-arvopoliittikkaa. Tässä menee sekä EU:n sisällä että EU:n ulkopoliitikassa ja meidän ulkopoliitikassa tällainen risteävä kohta, jossa meidän pitäisi ehkä luoda strategioita, miten osallis-

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

tuisivat YK:ssa ja muissa multityhteyksissä ne järjestöt, ehkä kansalaisjärjestöt mutta myöskin kansainväliset järjestöt, jotka nimenomaan ajavat tasa-arvopolitiikan vahvistamista. Suomi on juuri antanut esimerkiksi Equality Now'lle hienon tasa-arvopalkinnon, he ovat onnistuneet 50 maassa muuttamaan syrjiviä lainsäädäntöjä naisia kohtaan, ja meidän pitäisi olla enemmän läsnä. [Puhemies: Aika!] Voisiko miettiä, miten esimerkiksi kansalaisjärjestöt voisivat olla CSW:ssä tai muualla ja muutenkin poliitikot läsnä näissä kokouksissa?

15.14 Jouni Ovaska kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskustassa ollaan painotettu ennen kaikkea edustustoverkkoa ja sen parantamista erityisesti näinä maailmanpoliittisina aikoina. Kuitenkin ne edustustot ja se henkilöstö siellä ovat meidän silmät ja korvat tuolla maailmalla, ja niitä tarvitaan ehdottomasti lisää. Kiitos myös edustaja Kanervalle hyvästä puheenvuorosta rauhanvälityksestä ja kriisinhallinnasta. Näillä sektoreilla meidän pitää petrata entisestään.

Muutama kysymys ei ministereille vaan oikeastaan oppositiolle:

Kysyisin perussuomalaisilta, kun täällä vastalauseessa puhutaan moraalisesta tuesta, että moraaliset perustelut siihen, että tuetaan muita maita, ovat arveluttavat: mikä ajatus tässä on taustalla, että näin ei tehtäisi?

Ja oikeastaan sitten kokoomukselta: teillä on tämä kehitysyhteistyömäärärahojen 20 miljoonan heitto sijoitusmuotoiseen, ja ymmärrän sen tavoitteen hyvin, mutta edustaako tämä sitä johdonmukaisuutta, jota kuitenkin vastalauseessanne peräänkuulutatte?

15.15 Ilkka Kanerva kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tarkoitukseni oli problematisoida hieman edustustoverkon laajentamisen filosofiaa. Me perustamme nyt esimerkiksi Bagdadiin omaa edustustoamme ja joudumme erittäin merkittävässä maassa toimimaan tavallaan erittäin eristettynä yksin. Olisiko järkevää etsiä synergiaetuja edustustoihin, joissa välttämätöntä on kuitenkin ymmärtää syvästi taustat politiikan, talouden ja turvallisuuden kannalta, ja hakea samanmielisten maiden kanssa jonkinlaista yhteistoimintaa, sillä oletan, että Irakin kaltaisessa maassa yksin toimiminen ei ehkä sinänsä ole kaikkein tuottoisinta noin asiallisesti katsottuna? Tässä mielessä kysyisin: eikö sittenkin yhteistoiminta samanmielisten maiden kanssa [Puhemies koputtaa] Irakin kaltaisissa olosuhteissa voisi olla myös harkinnan arvoinen vaihtoehto?

15.16 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä yhteydessä voi todella tyytyväisyydellä todeta sen, että kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyörahoitusta ollaan lisätty. Se on äärimmäisen tärkeää. Siellä monet, voisiko sanoa, vakaumuksen ja aatteen pohjalta tekevät järjestöt, muun muassa kristilliset järjestöt, tekevät valtavan hyvää työtä, ja niissä ei raha huku korruptioon eikä häviä matkan varrelle, vaan siellä oikeasti pystytään paikallisten, luotettavien kumppaneitten kanssa tekemään hyvää työtä, jolla pystytään rakentamaan ihmisten tulevaisuutta siellä paikan päällä. Tästä kiitos.

EU-tasolla koordinaatiota varmasti olisi syytä lisätä, ja tästä oikeastaan ministerille kysymys: nytten kun meillä on erityisesti tuonne Afrikan suuntaan komissiossa oma yhdyshenkilömme, jos näin voi sanoa, komissaari Urpilainen, niin millä tavoin kehitysyhteistyön tehokkuutta EU-tasolla voitaisiin parantaa ja juuri sitä koordinaatiota ja päällekkäisyyden estämistä?

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

15.17 Veronika Honkasalo vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Finanssisijoitukset ovat tulleet voimalla yhdeksi instrumentiksi kehitysyhteistyön rahoittamiseen, vaikka sijoitusten pitkäaikaisista kehitysvaikutuksista sekä ylipäättään tuloksellisuudesta ja vaikuttavuudesta on toistaiseksi melko vähän tietoa. Nykyiset kehitysrahoitusinstrumentit eivät myöskään mahdollista joustavasti monitoimijayhteistyötä yksityisten yritysten, kansalaisjärjestöjen ja esimerkiksi tutkimuslaitosten välillä. Millä keinoin ulkoministeriö aikoo edistää kehitysjärjestöjen ja kestävästä kehitystä edistävien yritysten välistä yhteistyötä ja vuoropuhelua? Entä millä tavalla finanssisijoitusten tuloksellisuutta, vaikuttavuutta ja eettisyyttä tällä hetkellä ministeriössä seurataan?

15.18 Iris Suomela vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten tässä on useampi puhuja nostanut esiin, kehitysyhteistyö on todella vaikuttava tapa rakentaa rauhaa, turvallisuutta ja globaalia vakautta. Olisin kysynyt, miten tällä kaudella tartutaan erityisesti lapsia koskeviin asioihin. Tiedetään, että tällä kaudella ollaan tekemässä Afrikkastrategiaa. Se osin liittyy kehitysyhteistyöhön, osin toki muuhun politiikkaan. Tiedetään, että Afrikan väestöstä valtaosa on alle 25-vuotiaita ja iso osa vieläpä alle 15-vuotiaita. Miten varmistetaan erityisesti, että lapsilla on kestävämpi tulevaisuus? Ja kun on menty kehitysyhteistyössä ja monessa muussakin kohtaa yhä voimakkaammin yrityspainotteisuuteen, edustaja Honkasalon nostamaan sijoituspainotteisuuteen, miten tämä suhteutuu lasten edun ajamiseen kehitysyhteistyössä ja ylipäättään Suomen politiikassa? Tiedetään, että vaikkapa siellä koulutuksen, kasvatuksen, terveydenhuollon saroilla, [Puhemies koputtaa] missä lapsia autetaan, ei ihan kauheasti yritystoimintaa pyöri, joten mikä on näiden kahden painopisteen välinen suhde?

15.19 Joonas Könttä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olisin jatkanut hieman puheenvuorossani edustaja Kanervan mielestäni tärkeästä ja relevantista pohdinnasta liittyen yhteistyöhön, jota voimme tehdä tuolla maailmalla. Tämän Irak-esimerkin lisäksi, jossa eittämättä EU-maat ovat varmasti meille tarpeen, tunnistan tuolta maailmalta, että meillä voisi olla vientipolitiikassa myös mahdollisuuksia ehkä hieman kopioida Hollannista esimerkkiä — joskin maalla on aika kunniallinen kauppahistoria — siitä yhteistyöstä, jota he tekevät Benelux-maiden kesken, eli paitsi että meillä olisi tällaisia omia täyden palvelun lähetystöjä, meillä voisi olla sitten paitsi tällaisia yhteistyölähetystöjä tällaisissa haastavammissa maissa, niin kuin Irakissa, myös vientiin keskittyviä yhteistyöalustoja vaikkapa Pohjoismaiden kesken. Eli millaisia mahdollisuuksia te, ministerit, näette yhteistyössä liittyen vientiin mutta myös tällaisiin haastaviin maihin?

15.20 Raimo Piirainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kehitysyhteistyö on tärkeä osa ja tärkeää toimintaa siellä asuville ihmisille, mutta niin kuin täällä ministerin alustuspuheessa kuultiin, sillä on erittäin suuri merkitys myös suomalaiselle viennille, mihin täällä on viitattu. Nyt oikeastaan tiedustelisin ministeri Skinnarilta: Minkälaisia suomalaisia innovaatioita on tällä hetkellä suunnitelmassa? Kärskiikö niistä puhua, ovatko ne niin salaisia? Mutta kumminkin: millä tavalla yritysten viennin osalta lähinnä energiapuolella ja niin poispäin voitaisiin kehitysmaissa viedä asioita eteenpäin?

15.21 Jussi Halla-aho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on ihmetelty sitä, että perussuomalaiset esittävät kehitysavun leikkaamista, vaikka samaan aikaan vaa-

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

dimme maahanmuuton parempaa hallintaa. Tosiasia kuitenkin on se, että vaikka Suomi ja muut länsimaat ovat kipanneet Afrikkaan toisen maailmansodan jälkeen käsittämättömiä rahasummia, muuttopaine Afrikasta on silti suurempi kuin koskaan. Nykymuotoinen kehitysapu ei siis selvästikään estä tai edes hillitse muuttoliikettä. [Kimmo Kiljunen: Lapsikuolleisuus on puolittunut!] — Mikä on johtanut väestöräjähdykseen. — Pikemminkin kyse on anekaupasta, jolla me ostamme itsellemme hyvää omaatuntoa. Painopiste kehitysyhteistyössä pitäisi siirtää molempia osapuolia hyödyttävään kauppaan ja kaupan edistämiseen ja liikenneyhteyksien ja kaupankäynnin edistämiseen myös Afrikassa, ja lisäksi kehitysavun pitäisi paljon voimakkaammin kuin nykyään olla ehdollista, se pitäisi sitoa oikeusvaltion kehitykseen, naisten aseman parantamiseen ja näin ollen väestöräjähdyksen hillitsemiseen. — Kiitoksia.

15.22 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Viime aikoina maassamme on käyty vilkasta keskustelua al-Holin leirillä Syyriassa olevien suomalaisten auttamisesta. Tässä keskustelussa on monta ulottuvuutta, mutta minua henkilökohtaisesti on häirinnyt se, että sekä tässä salissa että tämän salin ulkopuolella on vedottu siihen, että kansainvälinen oikeus ja Suomea sitovat kansainväliset sopimukset velvoittavat meidät auttamaan sieltä lapset Suomeen ja lasten edun niin vaatiessa myös äidit Suomeen. Kun Suomen linja tässä suhteessa poikkeaa kaikkien muiden Pohjoismaiden linjasta ja myös useimpien muiden EU-maiden linjasta, niin kysyn yksinkertaisesti ulkoministeri Haavistolta: mitkä ovat ne kansainväliset sopimukset eli mikä on se osa kansainvälistä oikeutta, joka sitoo Suomea ja velvoittaa meitä, mutta ei samalla tavalla sido muita Pohjoismaita ja useimpia muita unionimaita?

15.23 Kimmo Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin yhdyin siihen, kun nyt tässä on tuotu esille, että rauhanvälityksen toimintaohjelmaa tulisi tehostaa, ja ulkoministeri useamman kerran on todennut myöskin sitä, että pyrimme valiokunnan kanssa käymään myöskin tästä asiasta keskustelua eteenpäin.

Toinen asia on tämä edustustoverkko. Siinä kannattaisi myöskin miettiä kevyempiä malleja, joissa voitaisiin hyväksikäyttää myöskin paikalta palkattuja ehkä enemmän kuin tehdään. Monet muut maat tekevät tätä, koska se läsnäolo on tietysti keskeistä.

Mutta minä haluaisin kysyä edustaja Niikolta ihan suoraan sitä, kun te käytitte jatkopuheenvuoron: tarkoittiko sen sisältö sitä, että te ette ole yhtymässä edustaja Vähämäen perussuomalaisten nimissä tekemään esitykseen siitä, että kehitysyhteistyön määrärahat pitäisi, 300 miljoonaa, lakkauttaa? Ymmärsinkö oikein sen, että te ette sitoudu tuohon aloitteeseen ja äänestätte sitä vastaan?

15.24 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä kehitysyhteistyössä pitäisi nimenomaan painottaa sitä puhtaan veden, ruoan ja energian saamista niihin maihin, joissa ongelmia tässä suhteessa on. Ja kun meillä Suomessa on näihin kaikkiin, sekä ruokaosaamiseen että sitten tähän puhtaaseen energiaan, osaamista, niin tämän hyödyntämistä meillä pitäisi saada entistä enemmän myöskin vietyä tässä samassa yhteydessä, tämän kehitysyhteistyöavun yhteydessä.

Oikeastaan ministeri Skinnarilta kysynkin nyt sitä, minkälaisia vientinäkymiä tällä hetkellä suomalaisille energia-alan yrityksille ja yhtiöille on ja suomalaisen ruokaosaamisen viennille, jotta tätä maataloutta, energiaosaamista, metsätaloutta pystyttäisiin entistä vah-

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

vemmin niissä maissa, joissa tätä osaamista ei ole, hyödyntämään ja parantamaan. Tämä olisi mielestäni sitä kaikkein parasta työtä siinä, että on niitä omia elinkeinomahdollisuuksia ja elämisen mahdollisuuksia näissä maissa.

15.25 Sari Tanus kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä yhteistyö, ymmärrys, inhimillisyys ja jämäkkyys ovat tarpeen kehitysyhteistyössä ja myös kansainvälisissä ulkoministeriön toimissa. Ihmisten elämäntilanteet, elinolosuhteet ja ideologiat voivat ajaa ihmiset hyvinkin epätoivoisiin valintoihin.

Suomi on toiminut kansainvälisessä yhteistyössä koalitiossa Isis-kalifaatin kukistamiseksi. Kalifaatin toiminnan aikana ja sen jälkeenkin ovat linjauksena olleet eri maissa toimivat verkostot, solut ja myös yksittäiset toimijat, jotka mahdollisesti suunnittelevat ja toteuttavat ikäviä toimia. Olisin kysynyt: minkälaisia panostuksia ministereillä on sen suhteen, että voisimme välttää tällaiset ikävät tapahtumat ja saada ne ihmiset, jotka tällaisia suunnittelevat, pois tämän tyyppisestä toiminnasta?

Ja toisaalta olisin halunnut kysyä elinolosuhteista Afrikassa: millä tavalla on panostuksia hyödyntää suomalaista uutta teknologiaa siellä niin, [Puhemies koputtaa] että ihmiset voisivat paremmin jakaa elinolosuhteitaan ja jatkaa elämäänsä niissä olosuhteissa?

15.26 Kristiina Salonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kehityspolitiikalle ja kehitysyhteistyömäärärahoille on toki tarvetta, suorille avustuksillekin. Tyttöjen aseman parantaminen on esimerkki yhdestä sellaisesta. Ilmastonmuutoksen vaikutukset osuvat erityisesti kipeästi juuri kehitysmaissa asuviin tyttöihin, ja kuivuuden lisääntyessä heillä menee entistä enemmän aikaa veden hakuun, ja se on pois esimerkiksi mahdollisuudesta kouluttautua. Ja kun jäämme kauas siitä tavoitteesta, että tytöt pääsevät kouluun, jäämme kauas myös siitä tavoitteesta, että maat pystyvät kehittymään ja tasa-arvo siellä kehittyä.

Naisten ja tyttöjen oikeudet ovat esillä myöskin kansainvälisissä yhteyksissä. Tällä hetkellä tuntuu konservatiivisten voimien nousu vahvistuvan, ja se heikentää juuri tyttöjen ja naisten oikeuksia. Olisinkin kysynyt ministeri Skinnarilta: miten näette, että me pystymme vaikuttamaan tämän kehityksen estämiseen?

15.28 Pasi Kivisaari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Suomela otti esiin lapset ihan aiheellisesti ja tärkeästi. Tällä hetkellä siis 264 miljoonaa lasta ei käy koulua, ja 800 miljoonaa lasta, vaikka olisivat näennäisen koulutuksen piirissä, ei opi minkäänlaisia perustaitoja. Meistä kaikki tiedostavat, että koulutus on kaiken kestävä yhteiskunnallisen ja taloudellisen kasvun perusta, ja tällöin lasten asemaa ja tulevaisuutta voi parantaa pysyvästi kohdistamalla avun koulutukseen. Kysyisinkin arvoisilta ministereiltä: miten te näette koulutusviennin ja ylipäättään koulutuksen osuuden kehitysyhteistyössä?

15.29 Saara-Sofia Sirén kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Onpa ilahduttavaa, että ulkoministeriön pääluokassa kehitysyhteistyön rooli on näin monessa puheenvuorossa ollut esillä, ja kehityspolitiikka onkin erittäin keskeinen ja tiivis osa meidän ulko- ja myös turvallisuuspolitiikkaamme. Yhteinen huolenaiheemme on, niin kuin ministerikin alussa totesi, tämä 0,7 prosentin tavoite, joka kehitysyhteistyömäärärahojen suhteen vielä on meille kaukainen tavoite huolimatta niistä lisäyksistä, joita näihin määrärahoihin tehtiin. Olisiko ministeri Skinnari voinut vielä avata tarkemmin sitä tiekarttaa ja suunnitel-

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

maa, mikä tämän kansainvälisten sitoumusten mukaisen tavoitteen edistämiseksi on ministeriössä ollut vireillä?

Lisäksi kiinnostaisivat nämä painopisteet, jotka ovat olleet erittäin tärkeä osa kehityspolitiikkaa: tytöt ja naiset erityisesti, mutta tulevaisuudessa myös demokratia ja oikeusvaltioperiaate vahvistuen. Tästäkin olisi mukava kuulla tarkemmin.

15.30 Ari Koponen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ulkoministeriön pääluokkaan esitetään määrärahaa yhteensä noin 1,2 miljardia euroa, mikä on 120 miljoonaa euroa enemmän kuin vuonna 19. Perinteistä kehitysapua on kritisoitu jo vuosia sen toimimattomuudesta, ja edustaja Niikko toi hyvin esiin tämän Haitin katastrofin, missä tosiaan vain prosentti meni väestölle.

Ministeri Skinnari, miksi Suomi ei voisi fokusoida vaikka yhteen alueeseen, oli se sitten vaikka tämä koulutus, ja saada sillä sitä oikeaa vaikuttavuutta? Näin pystyttäisiin seuraamaan myös näitä rahavirtoja ja mihin ne menevät. Jos emme saa koulutusta esimerkiksi Afrikkaan, niin me voimme lapata sinne kuinka paljon rahaa vain ja mitään ei tapahdu. Eli se koulutus olisi erittäin tärkeässä roolissa siellä. Sitten: seurataanko varojen käyttöä, ja jos seurataan, niin miten toimitaan, jos huomataan, että näitä varoja käytetään väärin?

Monenkeskisen kehitysyhteistyön määrärahoista merkittävä osa käytetään Maailmanpankin lisärahoitukseen ja YK:n yleisavustuksiin. Mihin nämä rahat todellisuudessa menevät?

15.31 Saara Hyrkkö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me täällä viime yönä kävimme keskustelua al-Holin tilanteesta vähän yli aamukolmeen. Edustajilla, jotka nyt tänäänkin haluavat sitä keskustelua jatkaa, oli varmasti jokin polttava este, etteivät päässeet paikalle. Itse kuitenkin toivoisin, että tämä rajallinen aika voitaisiin käyttää tähän budjetin käsittelyyn, minkä myöskin [Timo Heinonen: Onhan se budjettikysymys!] edustaja Vähämäki täällä esitti toiveena.

Kehitysyhteistyöstä vielä. Suomen kaltaisilla vaurailta mailla on velvollisuus tukea köyhiä ja kehittyviä maita rauhan ja vakauden saavuttamisessa, tasa-arvon edistämässä sekä ilmastonmuutoksen torjunnassa ja siihen sopeutumisessa. Tällainen vakaan maailman rakentaminen myös hyödyttää meitä kaikkia.

Madridin pettymykseksi osoittautunut ilmastokokous antaa aihetta huolestua siitä, kykeneekö kansainvälinen yhteisö pääsemään 1,5 asteen lämpenemisen tai edes 2 asteen lämpenemisen polulle. Toivoa ei toki ole menetetty, mutta kehityspolitiikan näkökulmasta olisi tärkeää varmistaa, että riittäviä voimavaroja satsataan nimenomaan sinne ilmastonmuutokseen sopeutumiseen. Miten huolehditaan, että kannamme vastuumme nimenomaan tästä asiasta?

15.32 Eva Biaudet r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihmisoikeuspuolustajien elintila on kaventunut, ei vain ehkä kaikkein köyhimmissä maissa tai vähiten kehittyneissä maissa, mutta myös kehittyvissä maissa ja jopa rikkaissa maissa. Se näkyy esimerkiksi tällaisen anti-gender ideologyn leviämisessä myös Euroopassa. Sillä nimenomaan halutaan nakertaa muun muassa naisten ja kaikkien muidenkin vähemmistöjen asemaa ja demokratiaa. Tuntuu siltä, että demokratiassa ja ihmisoikeuksissa kasvatuksella olisi aika iso paikka ihan ulkopoliittisestikin katsottuna, jotta tämä monenkeskinen yhteistyö ja juridinen arkkitehtuuri pysyisi pystyssä.

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

Suomi hakee ihmisoikeusneuvoston jäsenyyttä, ja ajattelin kysyä, onko ulkoministerillä jo ajatuksia siitä: Onko tämä hyvä väline, millä tavalla me voimme edistää näitä asioita? Onko jotain muuta, millä tavalla voitaisiin tukea nimenomaan ihmisoikeuspuolustajien asemaa, koska aika paljon keskitytään tänään siihen jälkityöhön ja ongelmien selvittämiseen?

Edustaja Zyskoviczille haluaisin ehdottaa, että kansainvälisen yksityisoikeuden tohtori Sanna Mustasaari on juuri kirjoittanut erittäin hyvän blogin [Puhemies: Aika!] vastauksena kysymykseen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Myönnän vielä kaksi keskustelupuheenvuoroa.

15.33 Ilkka Kanerva kok (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Täällä edustaja Kivisaari ja edustaja Savola ainakin, ehkä joku muukin, puhuivat koulutuksesta ja Savola ruuasta, vedestä ja energiasta. Vakava kysymys kuitenkin minulle aika tärkeäksi tulleesta asiasta, johon tasavallan presidentti on pariin julkiseen kertaan kiinnittänyt vakavaa huomiota myöskin. Olisiko mitenkään tutkittavissa edes, että Suomi ottaisi yhden erityisen maan, resursseiltaan Suomelle sopivan, jonka koko koulutusjärjestelmän me pyrkisimme suunnittelemaan alusta lähtien, ehkäpä esikoulusta lähtien aina korkeakouluasteeseen saakka? Tätä on yleensä tervehditty suurella tyytyväisyydellä, mutta toimenpiteet puuttuvat. Kysyn arvon herroilta: olisiko mahdollista edes tehdä suunnitelmaa ja arvioida tämänkaltaisen mahdollisuuden elinkelpoisuutta ja asettaa se suunnitelma myöskin julkisesti arvioitavaksi? [Kimmo Kiljunen: Olisiko teillä ideoita maasta?] — On.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Vielä edustaja Ovaska ja edustaja Niikko, sitten ministerit.

15.35 Jouni Ovaska kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kanervalta jälleen hyvä puheenvuoro. Meillä on yksityisiä yrityksiä, jotka myyvät esimerkiksi koko varhaiskasvatuksen tai esiopetuksen, mutta meillä pitäisi myös miettiä valtiollisia toimijoita, harkita tätä kokonaisuutta. [Ilkka Kanerva: Absolut!]

Kysyisin ulkoministeriltä: Onko pohdittu esimerkiksi myös näitä YK:n laajempia ohjelmia, esimerkiksi tätä, mikä se oli, Global Partnership for Education tai vastaava, eli näitä koulutukseen muuten suuntautuvia ohjelmia, joissa ollaan aikaisemmin oltu mukana? Globaalilla tasolla olemme maailman johtajia tässä koulutuksessa, mutta kuitenkin sitten tässä kehitysyhteistyössä tai muussa meillä ei ole sitä roolia vielä. Voitaisiinko tätä tehdä?

Lisäksi korjaus muutamaan puheenvuoroon: Jo nyt kehitysyhteistyöhön on tämä oikeusvaltioajattelu otettu ja myöskin sidottu, ja rahojen periminenkin takaisin on mahdollista, jos siellä tapahtuu jotain. [Jussi Halla-aho: Tapahtuuko useinkin?] Mutta myöskin laajasti se, ettei Afrikan osalta ole pelkkää anekappa — pitäähän meidän olla aktiivisia Eurooppa siellä, ettei Kiina vie koko Afrikkaa meiltä.

15.36 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kiljuselle olisin maininnut sen, että ei kyse ole perussuomalaisten ilkeydestä kehitysyhteistyötä kohtaan [Kimmo Kiljunen: Aha!] vaan aito huoli siitä, ettei tätä veronmaksajien yli miljardia euroa käytettäisi siten, että siitä osa katoaa sellaisiin tarkoituksiin, joihin se ei ole alun pe-

rin suunnattu. Kyllä me sen tiedämme, jotka täällä olemme kauan olleet, että tämä homma ei näin toimi. Edustaja Vähämäki toki esittelee budjetin hallinto- ja turvallisuusjaoston puheenjohtajana, niin kuin kuuluukin esitellä, mutta eri asia on se, miten puolue äänestää. Huomenna tulette näkemään sen sitten sen leikkauksen suhteen.

Arvoisa ministeri, olisin kysynyt vielä tästä Bagdadin suurlähetystöstä. Meillä useisiin suurlähetystöihin menee yhä enemmän resursseja henkilöstön turvaamiseen ja tietoturvaan panostamiseen. Bagdadin kohdalla tämä on erityisen kallista, se on 3,3 miljoonaa euroa. Alkujaan tämä lähetystö Helsingin Sanomien mukaan avattiin sen takia, että Irak vaati sitä vastineeksi turvapaikanhakijoiden palautuksia varten. Nyt kun näitä palautuksia ei tehdä, ne on keskeytetty, niin mikä rooli tällä suurlähetystöllä tulee olemaan, koska siellä ei normaaleja konsulipalveluitakaan myönnetä? Mikä sen tehtävä on?

15.37 Ulkoministeri Pekka Haavisto: Arvoisa puhemies! Kiitos ensin hyvistä kysymyksistä ja keskustelupuheenvuoroista.

Ensin ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtaja Niikolle ensimmäisen kierroksen kysymyseenne siitä, ajetaanko ulkopoliitikassa Suomen etua tai miten sitä ajetaan tämän kansainvälisen yhteistyön kautta. Puhuvin multilateralismin ongelmista. Itse näen niin, että se, mitä teemme EU:ssa, YK:ssa, Etyjin puitteissa, Ukraina-asioissa, mitä teemme Isisin vastaisessa koalitiossa, on kyllä Suomen etujen ja Suomen turvallisuuden puolustamista. En näe näissä ristiriitaa, ja Suomen etu on totta kai se ratkaiseva, miksi olemme mukana tällaisessa kansainvälisessä yhteistyössä.

Kysyitte erityisen kysymyksen Bagdadin lähetystöstä, ja totta on, että turvallisuustilanteen muutos Bagdadissa tietysti vaikuttaa sekä turvallisuuskustannuksiin siellä että mainitsemaanne kysymykseen, missä tahdissa voidaan ihmisiä sinne palauttaa, mutta katsotaan ehkä vähän tämän päivän yli ja pidetään sitä tärkeänä asiana kuitenkin, että meillä on siellä edustus. Pitää myös muistaa, että meillä on Irakissa nyt omia sotilaitamme ja omaa henkilökuntaamme, ja tämäkin on tärkeää, kun olemme siellä terrorisminvastaisessa työssä, että meillä on myöskin sitten kaikki tuki ulkoasiainhallinnon puolelta.

Edustaja Salonen ja edustaja Hyrkkö kysyivät tästä Afrikka-strategiasta, ja tosiaan se on muutakin kuin kehitysyhteistyötä. Se on Suomen poliittista yhteistyötä afrikkalaisten instituutioiden, kuten Afrikan unionin, ja eri maiden kanssa. Afrikkaa ei voi panna yhteen pakettiin, maat ovat erilaisia, ja se tässä strategiassa on otettava huomioon, mutta koulutus, josta monet täällä puhuivat, tulee olemaan aivan keskeisessä asemassa ja myöskin se, miten tämän nuoren väestön tarpeisiin siellä voidaan vastata, miten luodaan ne työpaikat, miten luodaan sitä taloutta, jossa sitten syntyy mahdollisuuksia ihmisille omissa maissaan toimia, ja millä tavalla teemme tämän yhteistyössä myöskin EU:n tulevien Afrikka-päätösten kanssa. Tässä komissaari Urpilaisen rooli yhteistyötahona on meille aivan keskeinen, ja hyvä, että voimme tätä yhteistyötä tehdä.

Edustaja Kanerva otti erittäin hyvän kysymyksen resursseistamme ja reaktiokyvystämme liittyen rauhanvälitykseen, siviilikriisinhallintaan, sotilaallisen kriisinhallintaan. Meillä on ollut tällainen järjestelmä, jossa lisäbudjettien kautta tarvittaessa sotilaallinen kriisinhallinta rahoitetaan. Nyt tulee rauhanvälitykseen lisää resursseja, ja tarkoitus on juuri, että se on joustavaa ja pystytään kohdentamaan sellaisiin tilanteisiin ja hetkiin, joissa Suomi voi vaikuttaa, ja jopa sitten konfliktien ennaltaehkäisyyn joissain tapauksissa. Meillä on paljon asiantuntemusta, [Ilkka Kanerva: Juuri näin!] meillä on monia osajia, meillä on järjestöjä, jotka toimivat tässä, ja tätä pyritään nyt mobilisoimaan.

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

Edustaja Savola puhui tästä edustustoverkon tulevaisuudesta ja siitä, miten tätä yhteistyötä voitaisiin lisätä. Nämä ovat hyviä kysymyksiä, voidaanko sekä pohjoismaisella tasolla että EU-tasolla tätä yhteistyötä lisätä, mutta ottaisin esimerkin, ja tämä liittyy myös edustaja Kanervan toiseen kysymykseen siitä, onko Bagdadissa yhteistyötä: Kyllä, siellä ollaan vahvassa yhteistyöverkostossa EU-maiden ja Pohjoismaiden kanssa, mutta sitten on joitain aivan erityisiä edustustoja. Esimerkiksi meidän Teheranin-edustustomme on tämän vuoden aikana, puheenjohtajuuskauden aikana tullut aivan arvoon arvaamattomaan, koska siellä ei juurikaan ole muilla EU-mailla edustustoja. Esimerkiksi kun latvialainen merimies joutui tämän laivakaappauksen vuoksi ongelmiin, niin Suomen edustusto oli se, mitä kautta tätä apua pystyttiin kanavoimaan. Joskus meidän edustustomme ovat hyvin tärkeitä, keskeisessä roolissa silloin, kun ne näillä alueilla toimivat.

Edustaja Biaudet kysyi ihmisoikeuspolitiikasta ja myöskin tästä meidän YK:n ihmisoikeusneuvoston jäsenyydestämme ja toimenpiteistämme. Ihmisoikeuspuolustajat ovat olleet aivan keskeinen ryhmä EU-puheenjohtajakauden aikana. Me kutsuimme heitä tänne korkean tason Gymnich-kokoukseen. Se oli ainutkertainen tapahtuman monelle EU-ministerille tavata näitä ihmisoikeuspuolustajia. Valmistelimme sitä, että ihmisoikeusasioden neuvottelukunta uudelleen perustettaisiin parlamentaarisenä ja järjestöelimenä, joka sitten nostaisi tätä Suomen profiilia ja voisi olla mukana erilaisessa kansainvälisessä yhteistyössä myöskin sitten poliittisten puolueiden ja kansanedustajien osalta.

Edustaja Zyskiewicz, eilisessä keskustelussa näihin kysymyksiin vastasin niin perin pohjin siellä puoli neljä aamuyöllä, että toivon, että voidaan palata niihin muussa yhteydessä.

Edustaja Tanus kysyi vielä tätä, millä tavalla varustaudutaan näihin terrorismikysymyksiin ja millä tavalla ollaan mukana. Suomi liittyi marraskuussa Washingtonissa tämän Isis-koalition ydinryhmään, jossa on noin 30 maata. Siinä vaihdetaan tietoa, tehdään yhteistyötä, ja sekä EU-tasolla että tässä laajemmassa kansainvälisessä koalitiossa terrorisminvastainen toiminta ja siihen varautuminen ovat myöskin aivan ydinasioita.

15.42 Kehitysyhteistyö- ja ulkomaankauppaministeri Ville Skinnari: Arvoisa puhe-mies! Kiitos hyvistä kysymyksistä ja erittäin, voisiko sanoa, hyvistä avauksistakin.

Minä aloittaisin, edustaja Niikko, siitä, kun te ylipäättään menitte kehityksen ja kaupan suhteeseen. Se on aivan hyvä kysymys, ja olen itse käyttänyt Hollantia esimerkkinä siinä. Myös Hollannissa ministerinsalkku on kehitys ja kauppa. Ne kulkevat käsi kädessä, ja niin ne kulkevat meilläkin käsi kädessä, joten tämä synergia, yhteistyö kaiken kaikkiaan, symbioosi, on tärkeä. Mutta minä nostaisin tässä yhteydessä esille sen, että kun suomalainen ministeri matkustaa, niin häneltä ei kysytä usein muuta kuin sitä, että mitä innovaatioita te voisitte Suomesta tuoda. Meillä on erittäin hyvä maine, meillä on erittäin hyviä teknologisia, sosiaalisia innovaatioita, eli tämä on myös sen osaamisen ja innovaatiotoiminnan vientiä, eli me myös samalla myymme itse itseämme siinä mielessä.

Business Finlandin rooli: tämä kuuluu työ- ja elinkeinoministeriölle, joten ministeri Lintilä on oikea tähän vastaamaan, mutta sanon sen, että meidän tehtävä ulkoministeriössä on hahmottaa se kysyntä, mitä markkinoilla tapahtuu, tuntea se markkina ja kertoa se Business Finlandille, joka sitten täällä Suomessa rakentaa sitä innovaatiotoimintaa yhdessä elinkeinoelämän kanssa, ja siinä olemme mielestäni päässeet oikein hyvin eteenpäin, ja nyt laadimme yhteistyössä työ- ja elinkeinoministeriön johdolla viennin ja kansainvälisen kasvun ohjelman, jossa juuri tämä toiminnallisuus ja kaikki tulevat esille, ja tähän me palaamme vielä tulevana talvena.

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

Edustaja Salonen: Afrikan potentiaali. Kaiken kaikkiaan sanoisin kokonaisuudesta sen, että projektitoiminnan tänä päivänä täytyy kytkeytyä myös systeemitason, järjestelmätason toimintaan, ja se on se kehitys mikä Suomessakin on tapahtunut ja tapahtuu ja näkyy kansainvälisesti. Se tarkoittaa myös sitä toimintaa, mitä me teemme vaikka Etiopiassa tai Keniassa, ja kun tässä nyt kysytte potentiaalista, niin esimerkiksi Vaisalan kanssa Addis Abebassa teimme 13 miljoonan euron kaupat. Siinä on toki pitkä pohjatyö, mitä siellä on tehty, että päästään viemään sitä innovaatiotoimintaa, ilmastoalan huippuosaamista, missä olemme maailman parhaita, yhdessä Ilmatieteen laitoksen kanssa, ja tähän liittyy Afrikka-strategia, johon tietysti ulkoministeri Haavistokin jo viittasi. Mutta täytyy tunnistaa näiden maiden erilaisuus, aivan kuten te edustaja Salonen sanoitte. Etiopia on erilainen kuin Kenia. Se tapa lähestyä yhteiskuntaa on erilainen. Välillä se on julkinen sektori, välillä se on yksityinen. Se pitää tietää, se pitää tuntea, jotta päästään tuloksiin ja aitoon yhteistyöhön.

Edustaja Virolainen: YK, YK:n toimijat, UNOPS, muu yhteistyö. Tietysti tässä on helppo sanoa ja kiittää, että jatketaan Virolaisen viitoittamalla linjalla, koska se pohjatyö, mitä Suomessa on vuosia tehty, nyt kantaa hedelmää. Nyt se kantaa hedelmää. UNOPS-projektitoimisto tänne, parin miljardin projektisalkku, aidosti globaalit arvoketjut läsnä. Nyt se on tässä. Se on ollut pitkä työ, mutta kuten sanoitte ja kysyitte, nyt pitää saada yritykset mukaan, elinkeinoelämä mukaan, yliopistomaailma, kaikki suomalaiset mukaan, ja tämä on se työ, mitä me nyt teemme, ja tässä minä toivon myös yhteistyötä kaikkien teidänkin kanssa.

Edustaja Kiljunen, Kimmo: parlamentaarinen yhteistyö. Voiko tärkeämpää asiaa olla? Arvostan sitä keskustelua, mitä olen saanut teidän kanssanne käydä kuluneiden kuukausien aikana, ja myös perussuomalaisten eduskuntaryhmän jäsenille kiitos siitä rakentavasta dialogista ja keskustelusta, mitä olemme käyneet. Erittäin hyvää keskustelua, kysymyksiä, vastauksia. Arvostan sitä oikein paljon, ja jatketaan sitä hyvää dialogia myös tämän tiekartan rakentamisen yhteydessä. Tehdään yhdessä, keskustellaan ja haetaan yhteisiä ratkaisuja, vaikka emme kaikista asioista olisikaan samaa mieltä.

Seksuaali- ja lisääntymisterveys, edustaja Hyrkkö: Miten nähdään tämä kokonaisuus, kun meillä on samanmielisiä maita, nytkin Nairobissa noin 50 kappaletta, mutta siellä esimerkiksi Yhdysvallat eivät ole mukana? Päinvastoin siellä järjestetään vastamielenosoituksia. Pohjoismaat ovat yhdessä, muun muassa Hollanti mukana, paljon, paljon maailmasta maita, ja itse puhuin tällaisista 90 prosentin säännöistä myös Yhdysvaltojen kanssa. Kyllä pääosasta asioista olemme samaa mieltä, mutta se jäljelle jäävä 10 prosenttia on kielämättä hankala. Mutta ylipäättään on tärkeää, että meillä on tässäkin se dialogi Yhdysvaltojen ja muiden kanssa, ketkä eivät ole sataprosenttisesti samaa mieltä, ja saamme yhdessä aikaan. Olen muun muassa Yhdysvaltojen USAIDin kutsunut Suomeen juuri siitä syystä, että käymme sitä dialogia yhdessä.

Edustaja Essayah: EU-tason yhteistyö. Komissio, parlamentti, kaiken kaikkiaan tässä on erinomainen yhteistyö nyt jo käynnistynyt, tulee olemaan hyvin tiivistä, ja tässä Afrikka-strategiassa, jota ulkoministeri Haavisto johtaa, tulemme olevan tiiviissä yhteistyössä toki eurooppalaisten kollegoiden, myös komission ja komissaarin kanssa, joka on tällä kertaa suomalainen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään, ja sitä jatketaan myöhemmin tässä täysistunnossa.

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

Keskustelu keskeytettiin kello 15.48.

Keskustelua jatkettiin kello 00.09.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytynyttä yleiskeskustelua pääluokasta 24, ja sitä jatkaa edustaja Laukkanen — poissa, Sirén — poissa. Nyt yritys, edustaja Heikkinen. [Janne Heikkinen: Täältä löytyy!]

0.09 Janne Heikkinen kok: Arvoisa puhemies! Ajattelen sillä tavalla, että on syytä aina kunnioittaa muita läsnäolevia sillä tavalla, että valmistautuu hyvin näihin puheisiin ja säästää siten meidän kaikkien aikaa, ja nyt kävi tosiaan sellainen moka, että puhe oli jonnekin unohtunut, mutta täältä löytyy tähän asiakohtaan.

Aluksi on siis pakko todeta, että kansalaiset eivät koe oikeudenmukaiseksi sitä, että hallitus lisää politrukien työpaikkoja omille kavereilleen näin massiivisesti suhteessa aiempiin hallituksiin. Siksi on kohdallaan säästää ulkoministeriön hallinnonalasta poliittisten esikunnan määrärahoista. Näin tulisi tehdä myös kaikissa muissa pääluokissa.

Ja jos, arvoisa puhemies, tästä kehitysyhteistyöstä on sanottava sana, niin kokoomus näkee, että varsinaisen kehitysyhteistyön resursseja tulee siirtää 20 miljoonaa euroa kehitysyhteistyön finanssisijoituksiin. Suomihan on vuodesta 2016 osan kehitysavustaan laittanut finanssisijoituksiin, ja ne ovat myös osa maailmanlaajuista trendiä. Taustalla on laskelmat siitä, ettei YK:n kestävä kehityksen tavoitteita saavuteta ilman yksityisiä toimijoita ja investointeja. Yksityinen yrittäjäys ja liiketoiminta pitävät maailmaa radallaan kaikissa maailman kolkissa ja kehittyvät taloudet eivät ole tässä suhteessa poikkeus.

Arvoisa puhemies! Me katsomme kokoomuksessa, että finanssisijoitusten vahvistaminen on vaikuttavampaa ja tuloksellisempaa kehitysyhteistyötä kuin veden kantaminen kivoon.

Yleiskeskustelu päättyi ja pääluokan käsittely keskeytettiin.

3.10. Pääluokka 27 Puolustusministeriön hallinnonala

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Esitellään puolustusministeriön hallinnonala koskeva pääluokka 27.

Yleiskeskusteluun varataan tässä vaiheessa 45 minuuttia.

Keskustelu

15.48 Ville Vähämäki ps (esittelypuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Esittelen tässä nyt hallintojaoston puheenjohtajana puolustuksen hallinnonalan osuuden budjettimietinnöstä. Valiokunta nostaa esille pääluokasta 27 kaksi keskeistä kokonaisuutta, toisaalta Puolustusvoimien toimintamenot sisältäen henkilöstö- ja kiinteistömenot ja toisaalta Puolustusvoimien aselajikohtaiset hankinnat omalla momentillaan. Pääluokka sisältää myös

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

uuden momentin HX-hankinnan vuoksi. Käyn nämä nyt lyhyesti läpi muutamane kipupisteineen.

Puolustushallinnon toimintamenoihin esitetään noin 8 miljoonaa vähemmän kuin vuoden 2019 budjetissa. Tulevalle vuodelle ehdotus on 1 932 miljoona. Hallitusohjelman linjauksen mukaisesti Puolustusvoimien henkilöstöä lisätään sadalla hengellä kehyskauden aikana, josta ensi vuonna toteutetaan 40 hengen lisäys. Hallitus lisää momentille 3 miljoonaa, ja lisäys kohdistetaan pääosin vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen uuden toimintamallin käyttöönottoon, eli 2,8 miljoonaa liikutetaan momentille 27.10.50. Laki vapaaehtoisesta maanpuolustuskoulutuksesta pannaan siten toimeen. Valiokunta pitää tehtyjä lisäyksiä ja momenttimuutoksia hyvinä.

Huolimatta henkilöstölisäyksistä valiokunta kiinnittää huomiota henkilöstön jaksamiseen. Etenkin lakisääteisissä tehtävissä on tapahtunut muutoksia — viitataan nyt sotilastiedustelulainsäädäntöön — ja myöskin kansainvälinen toiminta on kasvanut. Henkilöstön jaksamista on tuettu sopimussotilailla, joihin on viime vuosina osoitettu noin 2 miljoonan lisäys. Budjettiesitys ei sisällä tätä lisäystä, mutta valiokunta lisää momentille 300 000 sopimussotilaitten palkkaamiseen.

Toisena kipupisteinä valiokunta nostaa esiin puolustushallinnon kasvavat kiinteistömenot ja toisaalta myös kiinteistöjen soveltumisen käyttäjille sekä mahdolliset sisäilmaongelmat. Hallitusohjelman mukaisesti puolustushallinnon kiinteistömenojen kustannustehokkuutta täytyy kehittää.

Valiokunta pitää myönteisenä, että Puolustusvoimien toimintamomenttia voidaan käyttää myös kotimaisen puolustusteollisuuden vientiedellytysten sekä kansainvälistymisen tukemiseen liittyvien menojen maksamiseen. Vientilupien myöntämispolitiikan tulee olla johdonmukaista ja ennakoivaa, ja pidämme saamamme selvityksen mukaisesti hyvänä, että hallituksen päätökset eivät ole muuttaneet Suomen aiempaa vientipolitiikan linjaa. Valiokunta kiinnittää huomiota teollisen yhteistyön toteutumiseen isojen hankintojen yhteydessä, ja kotimaisen teollisuuden kanssa haetaan sellaisia vaihtoehtoja, joilla kotimainen teollisuus voi mahdollisimman laajasti osallistua huoltoon ja ylläpitoon. Toistan: kotimainen teollisuus voi mahdollisimman laajasti osallistua huoltoon ja ylläpitoon.

Valiokunta kiinnittää huomiota tuulivoiman ja ilmavalvonnan yhteensovittamiseen ja hallinnollisten menettelyiden nopeuttamiseen jo alueiden kaavoitusvaiheessa Puolustusvoimien kanssa tehtävän yhteistyön avulla. Toisaalta tuulivoimatoimijat voisivat vapauttaa alueita muihin käyttöihin, mikäli suunnitelmat tuulivoimasta eivät toteudu. Puolustushallinnon mukaan tällaisia alueita on tuhansia.

Sitten aselajikohtaisista hankinnoista. Kaikkien aselajien osalta valmiutta kehitetään kehyskaudella tasapuolisesti. Tällä vuosikymmenellä on panostettu maavoimiin, tulevalle vuosikymmenellä pääpaino on luonnollisesti laiva- ja HX-hankinnoissa. Momentilla on käytettävissä 779 miljoonaa sisältäen uuden 54 miljoonan tilausvaltuuden. Pääluokassa on lisäksi uusi momentti HX-hankinnoille eli 27.10.19. Näin ollen hävittäjähankintojen läpinäkyvyys budjetin kannalta säilyy. Ensi vuodeksi hankinnan valmisteluun käytetään 10 miljoonaa. Valiokunta kiinnittää huomiota kokonaistaloudellisesti älykkääseen hankintaan huolto- ja ylläpitokustannukset huomioiden.

Viimeisenä nostan esille JTS-säästöjen vaikutuksen. Puolustushallinnossa vuoden 2020 leikkausosuus on 4,8 miljoonaa nousten 19,2 miljoonaan kehyskauden aikana. Valiokunta huomauttaa, että kuten monella muullakaan hallinnonalalla ei puolustushallinnossa ole käynnissä uusia tuottavuutta lisääviä toimenpiteitä.

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

Aivan lopuksi totean, että valiokunta pitää hyvänä sitä, että hallinnonalalle kokonaisuudessaan lisätään 34 miljoonaa enemmän kuin vuoden 2019 budjetissa ja että samalla noudatetaan edelleen vuoden 2017 puolustuselonteon linjauksia. Kiitämme tästä hallitusta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Sitten ministeri Kaikkonen.

15.53 Puolustusministeri Antti Kaikkonen: Arvoisa puhemies! Puolustusvoimiemme tärkein tehtävä on vastata isänmaan puolustamisesta. Uskottavan puolustuskyvyn edellytyksiä ovat korkea maanpuolustustahto, osaava ja laaja reservi sekä ajanmukainen, toimiva kalusto, mutta pelkällä tahdolla ei pärjätä, vaan kyllähän kyse on myös rahasta. Tämä on ymmärretty niin hallitusohjelmaa kuin ensi vuoden budjettia laadittaessa. Arvostan sitä, että myös oppositiosta tuntuu löytyvän ymmärrystä asialle. Kiitos myös valiokunnalle hyvästä työstä ja hyvistä huomioista.

Hallituksemme vahvistaa Suomen puolustusta päätöksillä, joiden vaikutus ulottuu pitkälle tulevaisuuteen. Ensi vuoden budjetti on yksi näistä ratkaisuista. Kuluva vuosikymmen ei ole ollut Puolustusvoimille se kaikkein helpoin Kataisen hallituksen leikkausten jälkeen. Leikkauksia kohdennettiin niin reserviläiskoulutukseen, harjoitustoimintaan kuin lento- ja alustoimintaan. Materiaalihankkeita leikattiin tai siirrettiin tulevaisuuteen. Leikkuri osui myös varusmiesten maastovuorokausiin. Näitä supistuksia on nyt viime vuosina korjailtu [Mikko Savola: Ja hyvä niin!] — ja hyvä niin. — Kiristynyt turvallisuustilanne ja toisaalta kohentunut taloustilanne ovat näkyneet puolustuksen määrärahoissa. Vuonna 20 maanpuolustuksen korjausvelan lyhentäminen jatkuu, ja hyvä niin.

Arvoisa puhemies! Hallitus tekee panostuksia varusmiesten koulutukseen, reserviläisten kertausharjoituksiin, Maa-, Meri- ja Ilmavoimien kalustoon, johtamisjärjestelmiin ja kyberpuolustukseen. [Mika Kari: Ja hyvä niin!] Merkittävimmät panostukset ovat neljän Pohjanmaa-luokan aluksen hankkiminen Merivoimille ja HX-hanke, jonka myötä vuonna 21 valitsemme Hornet-hävittäjille seuraajan. Molemmille hankkeille tuntuu olevan laaja tuki niin hallituksessa kuin oppositiossa, ja hyvä niin. Hävittäjien korvaaminen on välttämätöntä puolustuksemme ja ilmavoimiemme korkeatasoisen toiminnan takaamiseksi. Vanhojen hävittäjien käyttöikä ei ole mahdollista jatkaa.

1,3 miljardin euron arvoinen Laivue-hanke tarkoittaa neljän huippumodernin aluksen rakentamista Raumalla. Uuden Pohjanmaa-luokan aluksilla on ratkaiseva merkitys meri-alueidemme puolustamisessa aina 2050-luvulle saakka. Niillä myös tuetaan maa- ja ilma-puolustuksemme edellytyksiä suoritua tehtävistään. Alusten rakentaminen Raumalla on suomalainen työllisyysteko. Alusten rakentamisen suora työllisyysvaikutus on 3 600 henkilötyövuotta arvioiden mukaan ja kaikkine kerrannaisvaikutuksineen jopa 6 000 henkilötyövuotta. Laivojen rakentaminen kotimaassa on tärkeää myös puolustuskykymme ja huoltovarmuutemme ylläpitämisen kannalta.

Hävittäjähankinnassa yhtenä reunaehtona on teollinen yhteistyö, jota valiokuntakin painotti, jonka osuuden tulee olla vähintään 30 prosenttia hankkeen arvosta. Tämä merkitsee Suomeen osaamista ja työtä. Haluan kuitenkin painottaa, että itse hankinnan valmistelu tehdään täysimääräinen suorituskyky edellä.

Vielä muutamia avainlukuja ensi vuoden budjetista:

Vuoden 20 budjetti sisältää puolustusministeriön pääluokan määrärahoja 3 172 miljoonaa euroa, mikä on vajaa 35 miljoonaa elikkä 1,1 prosenttia kulunutta vuotta enemmän. Pääluokan osuus valtion budjettitalouden menoista on ensi vuonna noin 5,5 prosenttia,

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

bruttokansantuotteesta noin 1,27 prosenttia. Kansainvälisessä vertailussa tämä on varsin maltillinen.

Puolustusvoimien henkilökunnan työ ei saa jäädä kalustotarpeiden ja hankintojen varjoon. Päivittäiseen tekemiseen tarvitaan riittävät voimavarat, sillä kyse on myös työntekijöiden jaksamisesta. Puolustusvoimien henkilöstön lisäämiseen osoitetut 3 miljoonaa euroa mahdollistavat ensi vuodelle 48 uutta virkaa Puolustusvoimiin, ja hallitusohjelmassa on sovittu sadasta uudesta tehtävästä vuoteen 23 mennessä. Uusia tehtäviä kohdistetaan muun muassa vapaaehtoiseen maanpuolustuskoulutukseen ja kriittisiin henkilöstötarpeisiin, joilla tuetaan valmiuden ylläpitoa ja uusien suorituskkyjen rakentamista. Tämä on hyvä alku. Materiaalihankkeiden ohella myös henkilöstön määrän kehittäminen edellyttää pitkäjänteistä työtä.

Suomen puolustus nojaa paitsi reservin laajuuteen myös sen osaamiseen. Kyse on yleiseen asevelvollisuuteen pohjautuvan mallimman uskottavuudesta. Kertausharjoituksia lisätään alkuvaiheessa miljoonalla eurolla, mikä mahdollistaa koulutettavien reserviläisten määrän kasvattamisen 1 200:lla. Siinä missä vuonna 2012 kertausharjoituksissa kävi vain noin 4 300 reserviläistä, koulutetaan ensi vuonna jo yli 19 000 reserviläistä. [Mikko Savola: Hallitus toimii hyvin tässä!] Lisäys on huomattava, ja niin muuten pitääkin olla.

Herra puhemies! Puolustuskyvyn rakentaminen on pitkäjänteistä työtä. Siksi onkin hyvä, että puolustuspolitiikassa olemme tottuneet hakemaan konsensusta ja jatkuvuutta. Hallitukset vaihtelevat, mutta maanpuolustuksemme pitää olla uskottavaa pitkällä tähtäimellä. [Puhemies koputtaa] Puolustuskyvyn alasajo on helppoa ja nopeaa, mutta sen palauttaminen sitä ei sen sijaan ole. Esimerkkejä ei tarvitse hakea kovin kaukaa ulkomailta.

Arvoisa puhemies! Kaikista tehtävistä pitää selvittää määrärahoilla, joita eduskunta osoittaa, ja esitys vuoden 20 budjetiksi antaa Puolustusvoimille edellytykset suoritua näistä tehtävistä, ja hyvä niin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt siirrytään yleiskeskustelussa debattiva-heeseen, ja tätä aikaa on suurin piirtein puoli tuntia, 25 minuuttia.

15.58 Ilkka Kanerva kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Valiokunnan nimissä toteaisin lyhyesti ensinnäkin ministerin näkemyksiin yhtyen, että ulko- ja turvallisuus-, puolustuspolitiikassa Suomessa ei ole hallitusta ja oppositiota. Kaikki voimavarat on suunnattava siihen, että löydämme yhteisen kansallisen näkemyksen näissä kysymyksissä.

Ja sitten siihen listaan, jota tästä perspektiivistä katsottuna näen puolustushallinnossa siinänsä löydettävän. Ensimmäinen kysymys ongelmakohdista on sopimussotilaiden tilanne. Puolustusvoimien henkilöstön ylikuormitus on tällä hetkellä tapissa. Sen takia tämä kysymys on herkkä, se on tärkeä monesta perspektiivistä katsottuna. Toinen on kiinteistömenojen puoli. Se vaatii kustannustehokkuuden vinkkelistä katsottuna kriittistä tarkastelua. Kolmas on toimintamenomomentti, joka on haasteellinen monesta syystä ja vaatii erityistä huomiota myös politiikan puolelta. Ja viimeinen kohta on huoltovarmuus, sen hallinnollinen järjestäminen niin, että siinä Suomen turvallisuuspolitiikka, puolustuspolitiikka ovat keskiössä, eikä niin, että se on vain teollisuuspoliittisesti painotettu asia.

16.00 Jari Ronkainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Talousarvioesitys tuo Puolustusvoimien henkilöstötilanteeseen pientä helpotusta, kun lisätään reilu 40 uutta

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

virkaa Puolustusvoimiin. Tämä on tietysti oikea suunta, mutta vauhti on kyllä aivan riittämätön. Viesti henkilöstöltä on selvä. Esimerkiksi 43 prosenttia upseereista on kertonut tuntevansa työuupumusta. Ministeriön oman arvion mukaan henkilöstötarve olisi noin 600 henkilöä. Tähän olisin odottanut painokkaampaa puuttumista. Joululahjarahoista saatiin apua sopimussotilaiden palkkaamiseksi 300 000 euron edestä, joskin perussuomalaiset olisivat säilyttäneet sopimussotilaiden koko 2 miljoonan euron määrärahan. Tämä on tärkeä rekrytointikanava Puolustusvoimille, ja odotan, että hallituksen on tulevaisuudessa mahdollista panostaa tähän enemmän.

Kysyisinkin ministeriltä: miten hallitus pyrkii varmistamaan jatkossa, että Puolustusvoimilla riittää osaavaa henkilöstöä?

16.01 Kimmo Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Kaikkonen ja myöskin valiokunnan puheenjohtaja Kanerva molemmat korostivat puolustuspolitiikan konsensushakuisuutta, ja edustaja Kanerva kyllä esiintyi hyvin selkeästi myöskin valiokunnan puheenjohtajan roolissa tässä, mikä on syytä nyt tässä noteerata ja huomata.

Sen vuoksi, kun tämä puolustuspolitiikka on konsensushakuista, niin tämä muutosehdotusten listakin on näistä pääluokista pienimpiä, mikä kertoo siitä, että yhteisymmärrystä on paljon.

Yksi silmiinpistävä seikka täällä kuitenkin on, ja se on perussuomalaisten tekemä esitys siitä, että Suomen pitäisi purkaa tuo sitoumuksensa Ottawan valtiosopimukseen, joka tehtiin vuonna 1997 — se sai silloin myöskin Nobelin rauhanpalkinnon, ja 156 valtiota on sen allekirjoittanut. Suomi oli viimeinen EU-maa, joka sen ratifioi, eli kaikki EU-maat ovat siinä mukana. Se sopimushan solmittiin keskeisesti sen vuoksi, että inhimilliset uhrinnot ovat kaikkein suurimmat, nimenomaan siviiliuhrit ovat suurimmat, ja toiseksi sen vuoksi, [Puhemies koputtaa] että Suomi ei vain edellytä kansainvälisissä asioissa aseistariisuntoja vaan tekee niitä myöskin itse silloin, kun niistä monenkeskeisesti sovitaan.

Kysyisin ministeriltä: eihän ole mitään suunnitelmia siitä, että Suomi ei olisi tässä Ottawan miinasopimuksessa edelleenkin mukana?

16.02 Joonas Könttä kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Aivan niin kuin valiokunnan puheenjohtaja totesi, niin isänmaan asia on yhteinen, ja täytyy sanoa valiokunnan jäsenenä, että tämä suunta, mikä meillä nyt on, kun me panostamme, hankimme lisää rahaa sotilaille, hankimme tarvittavat laivat ja hävittäjät Puolustusvoimille, lisäämme kertausharjoitusten määrää, tämä on kerrassaan isänmaallista toimintaa, ja voin olla erittäin ylpeä, että tällaista suunnitelmaa saa olla toteuttamassa tässä salissa, ja kiitos siitä myös ministerille.

Meidän isänmaan puolustus pohjautuu yleiseen asevelvollisuuteen, ja siinä on ollut nähtävissä sitä, että valitettavasti yhä useampi päättää joko olla sitten suorittamatta varusmiespalvelusta tai valitsee siviilipalveluksen, joka sinällään on tärkeä, mutta pelkällä siviilipalveluksella tätä maata ei kyllä puolusteta. Kysyisin ministeriltä: minkälaisia suunnitelmia sen suhteen on, että tämä varusmiespalvelus, johon tämän maan puolustus nojaa ja johon sen tulee nojata, [Puhemies koputtaa] säilytetään kaikille mielenkiintoisena ja sellaisena mieluisana palveluksena?

16.03 Hanna Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minun kysymykseni koskee asevelvollisuuden kehittämistä. Hallitusohjelmassa on linjattu, että selvi-

tetään järjestelmän kehittämistä yhdenvertaisempaan suuntaan. Suomalaisten maanpuolustustahto on ollut perinteisesti erittäin korkealla tasolla, mutta nuorten parissa tehdyt tutkimukset ovat osoittaneet, että tämä epätasa-arvoinen, vain nuoria miehiä koskeva velvollisuus koetaan nuorten parissa vieraaksi.

Toisaalta turvallisuus ja maanpuolustus kiinnostavat nuoria. Esimerkiksi lokakuussa Kouvolassa oli Nuorisovaltuustojen Liiton aktiivipäivillä koko viikonlopun teemana kokonaisturvallisuus. Osallistuin kutsuttuna noiden aktiivipäivien ohjelmaan, ja kävimme nuorten kanssa keskustelua Suomen puolustuksesta. Nuoret pitivät erittäin hyvänä sitä, että järjestelmän yhdenvertaisuutta selvitetään. On kysymys myös siitä, että turvallisuusympäristö on muuttunut, turvallisuusuhkat ovat vähän moninaisempia ja olisi myös maanpuolustuksen näkökulmasta järkevää lisätä koko ikäluokan osaamista näissä asioissa.

Kysyisinkin nyt, mikä on aikataulu tämän asevelvollisuuden kehittämistä valmistelevan työryhmän asettamisessa. Käsitykseni mukaan se piti asettaa [Puhemies koputtaa] tänä vuonna, mutta näin ei kai ehdi tapahtua?

16.05 Johannes Yrttiaho vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tähän HX-hankkeeseen, HX-hankintaan, joka on kymmenien miljardien kuluerä tulevana vuosina valtiontalouteen: talousvaliokuntahan omassa lausunnossaan totesi tämän tosiasian, että nämä Puolustusvoimien suorituskykyhankkeet ovat erittäin merkittävä yksittäinen tekijä keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä Suomen julkisen talouden alijäämän ja julkisen velan kasvun taustalla.

Ihmettelenkin, miten oikeistopuolueet näin voimakkaasti, kun he muuten ovat valtiontaloudesta huolissaan, ajavat näitä miljardihankintoja, [Mikko Savola: Se on tärkeä hankinta! — Timo Heinonen: Hallitus ajaa, me hiljaa tuetaan!] etenkin, kun on selvää, että tällaiset monitoimihävittäjät ovat itse asiassa vanhentuvaa sotilasteknologiaa. Esimerkiksi lennokeilla pystytään jo nykyään tekemään iskuja, joita hävittäjät eivät pysty millään muotoa torjumaan. Myöskään risteilyohjuksiin hävittäjät eivät kykene vastaamaan tai ballistiisiin ohjuksiin. Eli sanonpa, että tässä ollaan tekemässä Suomen historian suurinta hukkainvestointia.

16.06 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Puolustusta on hoidettu hyvin ja pitkäjänteisesti, kiitos siitä myös puolustusministeri Kaikkoselle. Kertausharjoitusten määrän nosto on yksi tämän budjetin erinomaisia puolia, kuten myös Laivue 2020, joka nyt etenee, ja HX-hanke. Myös kansainvälinen yhteistyö, Nato-yhteistyö, Suomi—Ruotsi-yhteistyö ja uudet isäntämaasopimukset, joista viime viikolla kerroitte, ovat hyviä asioita.

Pieni kauneusvirhe on tuo sopimussotilaat-asia, ja toivon, että siihen löytäisimme ratkaisun, että voitaisiin pitää tuo kouluttajamäärä entisellään myös jatkossa.

Sitten nämä kasarmien sisäilmaongelmat: ne meidän pitäisi ottaa eduskunnassa yhdessä vielä entistä vakavammin. Voisin nostaa esille — sain pienen esittelyn tällaisesta suomalaisesta innovaatiosta Pilasterista, jolla on pystytty ratkomaan näitä varsin kustannustehokkaasti. Kannustaisin myös puolustushallintoa selvittämään, voisiko tästä löytyä ratkaisu näihin sisäilmaongelmiin myös kasarmirakennuksissa.

16.07 Riikka Slunga-Poutsalo ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nuorten innostus varusmiespalveluksen käymiseen on kuitenkin suhteellisen koholla, mutta siellä tulee vastaan jatkuvasti kysymys taloudellisesta pärjäämisestä. Varusmiespalveluksen päi-

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

väräha on 5 euroa 10 senttiä, kun varusmiespalvelus aloitetaan. Se on jäänyt jo siitä perinteisestä tupakkiaskista aika kauas. Ennen vanhaan sitä verrattiin tupakkiaskin hintaan. Nyt en vertaa, en halua motivoida varusmiehiä polttamaan, mutta hintasuhdetta kuitenkin tulisi nostaa. Olisiko mahdollisuus ryhtyä toimenpiteisiin, että sitä päivärahaa nostettaisiin vähän ylemmäs?

Toiseksi haluan muistutella ministeriä siitä, että virtuaalikoulutusyksikkö on yksi merkittävimpiä toimijoita tulevaisuuden armeijan osalta ja toimii osittain Parolassa myöskin, siellä vähän homeisissa tiloissa, ainakin ne varusmiehet. Voisiko niitä lisenssejä jostain budjetin sisältä vähän päivittää, että olisivat edes meidän normaalitietokoneenkäyttäjien kanssa samalla tasolla? — Kiitos.

16.08 Kristiina Salonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kehyskauden aikana tehdään merkittävät päätökset kalustohankintojen osalta, ja ymmärrän toki, että näin suuret hankinnat aina herättävät paljon keskustelua. Pohjimmiltaan siinä on kuitenkin kysymys siitä, haluammeko pitää puolustuksemme toimintakykyisenä, ja nyt olemme päättäneet, että näin haluamme tehdä.

Erityinen kiitos Laivue 2020 -hankkeen eteenpäin viemisestä, mihin nyt sitten tämäkin budjetti ottaa osaa. Neljän huippumodernin aluksen hankkiminen on toki tärkeää puolustuspoliittisesti mutta myöskin ulkomaankaupalle. RMC, Rauman telakka, nousi oikeastaan tuhkasta nyt merkittäväksi toimijaksi, ja haluan kiittää valtiota siitä, että valtio luottaa suomalaisen, kotimaisen toimijaan ja haluaa myöskin omilla hankinnoillaan edistää suomalaista työtä ja työllisyyttä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Savola ja sen jälkeen ministeri 2 minuuttia. Sitten jatketaan debattia.

16.09 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Könttä paalutti hyvin keskustan linjan siitä, kuinka tärkeää on, että on pidetty kiinni näistä perusperiaatteista: yleisestä asevelvollisuudesta, reservistä, kalustohankinnoista, kaiken kaikkiaan tästä omasta turvallisuudesta, omasta puolustuksesta. Tämä on aivan keskeinen asia. Hyvä näin.

Kyllähän me panostamme paljon puolustukseen. Meidän osuutemme bruttokansantuotteesta tulee olemaan 2 prosenttia tällä vaalikaudella, vuonna 21, kun tämä HX-hanke etenee, joten kansainvälisillä mittareilla me olemme hyvin vahva turvallisuuden tekijä, ja tästä myös saamme kansainvälisesti paljon kiitosta.

Arvoisa ministeri, te kävitte viime viikolla Yhdysvalloissa ja kävitte siellä Ruotsin puolustusministerin ja Yhdysvaltain puolustusministerin kanssa keskusteluita. Ne ovat kaksi tärkeintä kansainvälistä kumppania, mitä meillä tässä puolustusyhteistyössä on. Kuinka näette tämän kehityksen — tämän kehittymisen Ruotsin kanssa, Yhdysvaltain kanssa, bilateraalisen yhteyden ja myöskin tämän kolmenvälisen yhteistyön?

16.11 Puolustusministeri Antti Kaikkonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kanerva kiinnitti huomiota kiinteistöpuolen kustannuksiin ja huoltovarmuuteen. Molemmat ovat ehdottoman tärkeitä asioita ja työpöydällä parhaillaan, näissä mennään eteenpäin.

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

Edustaja Ronkainen, työuupumus: Tästä on puhuttu todella puolustushallinnossa. Nämä lähenkilöt hivenen auttavat sitä, mutta tarvitaan muutakin, se ei vielä ratkaise tätä asiaa, ja esimerkiksi puolustusselonteon yhteydessä toivon, että tätä asiaa pohdiskellaan myöskin ratkaisuja esittäen.

Edustaja Kiljunen, ei ole suunnitteilla tai valmisteilla Ottawasta irtautumista. Puolustushallintohan sai aikanaan rahat jalkaväkimiinojen korvaamiseen. Ne on saatu, ja korvausinvestoinnitkin on tehty.

Edustaja Holopainen, tämä asevelvollisuus — ja samoin edustajat Könttä ja Savola kiinnittivät tähän huomiota. Nyt on todella aseteilla parlamentaarinen komitea selvittämään tätä asevelvollisuuden kehittämistä. Se oli tarkoitus asettaa niin, että se aloittaisi jo ensi vuoden alusta, mutta hallituksen vaihdon takia tässä tulee pieni viive ja sen asettaminen menee nyt tammi- tai helmikuulle, ja siitä noin puolitoista vuotta tarvitaan ehkä työaikaa. Elikkä hanke etenee, mutta muutaman viikon viive tähän nyt vähintäänkin tulee. Yhdenvertaisuutta tarkastellaan siinä yhteydessä myös.

Edustaja Yrttiaho, HX-hanke on, se on totta, arvokas investointi. Hukkainvestointina en sitä kuitenkaan pitäisi. Moni muukin maa tekee investointeja, ja erilaisia hävittäjiä kehitetään. Kyllä niillä on käyttöä tulevaisuudessa. Lohdutuksena voin sanoa, ettei joka vuosi eikä joka vaalikausi eikä edes joka vuosikymmen näin isoja investointeja tarvitse tehdä, vaan tällä pärjätään sitten vuosikymmeniä eteenpäin.

Edustaja Heinonen ja moni muu kiinnitti huomiota sopimussotilaskysymykseen. Se on tärkeää, ja kiitän eduskuntaa siitä, että siihen pieni lisäpanostus tulee. Niille on käyttöä, ja toivottavasti jatkossakin saadaan tähän lisää panostuksia.

Edustaja Slunga-Poutsalo, varusmiesten päivärahat, voidaanko nostaa — tulee pieni korotus, indeksikorotus, ensi vuoden alusta, ei merkittävä, mutta kuitenkin on huomioitu.

Edustaja Salonen kiitti Laivue 2020 -hankkeesta. Sitä viedään eteenpäin. On hyvä, että saatiin päätökset aikaiseksi.

Puhemies antoi kaksi minuuttia aikaa, se on käytetty. Jos saan lisää aikaa, niin palaan edustaja Savolan kysymykseen Ruotsi- ja USA-yhteistyöstä. [Puhemies: Saatte myöhemmässä vaiheessa!] — Selvä.

16.13 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olen samaa mieltä puolustusvaliokunnan puheenjohtajan, edustaja Ilkka Kanervan, kanssa siitä, että tässä puolustuspoliitikassa ei ole erikseen hallitusta ja oppositiota. Edellisellä kaudella, pääministeri Sipilän kaudella, eduskunta hallituksen esityksillä vahvisti suomalaisen puolustuspoliitikan lainsäädäntöä nopeuttamalla kertausharjoituksiin kutsua ja niin edelleen. Tämän pääministeri Rinteen ja pääministeri Marinin hallituksen toimesta ollaan keskitytty nyt henkilöstöön. Sen lisäksi, että me saamme kertausharjoituspäiviä jo yli 20 000:n — ja niitä on tarkoituksena jatkaa tämän hallituksen kauden aikana — olemme lisänneet yli 5,5 miljoonaa euroa henkilöstöön ja tehtävämäärärahoihin. Ja myös tätä kertausharjoitusten tasoa pyrimme nostamaan vuoden 20 jälkeenkin ja samassa yhteydessä lisäämään henkilökuntaa, yli 42 uutta virkaa, ja niin edelleen.

Arvoisa puolustusministeri, pitäisikö meidän kuitenkin sopimussotilaiden lisäksi — tai osin ehkä sijaankin — keskittyä vielä enemmän ja pontevammin henkilöstön, koulutettujen ammattisotilaiden, palkkaamiseen Puolustusvoimien tehtäviin? Olen jo viime kaudella hieman kritisoinut sitä, [Puhemies koputtaa] että hallitus nojaa liikaa sopimussotilaisiin koulutetun henkilökunnan sijaan.

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

16.14 **Pia Kauma kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kiljunen nosti esiin Ottawan sopimuksen ja pelkäsi, että ollaan palaamassa entiseen jollakin tasolla, mutta muistuttaisin nyt edustaja Kiljusta siitä, että maantiede on aina otettava huomioon. Se on varmasti se syy, jonka takia Suomi oli viimeisten joukossa ratifioidessaan sen.

Mutta varsinainen kysymykseni liittyy EU-puolustukseen ja Natoon. Ranskan presidentti Macron nimittäin arvosteli noin kuukausi sitten aika kovin sanoin Natoa muun muassa niin, että Nato on aivokuollut, ja viittasi tällä siihen, että Nato-liittolaisten välillä ei ole koordinointia ja että Yhdysvallat ei olisi enää sitoutunut yksittäisten Euroopan maiden puolustukseen. Tätä kautta hän vaatikin voimakkaasti eurooppalaisen puolustuksen kehittämistä. Nyt kun, ministeri Kaikkonen, kävitte äskettäin USA:n vierailulla, niin mikä käsitys teille muodostui siitä, kuinka sitoutuneita Yhdysvallat ja Nato ovat Euroopan puolustamiseen?

16.15 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kristillisdemokraatit tässä syksyn mittaan ovat kysyneet puolustusministeriltä sitä, onko mahdollisuutta varusmiesten kotiutusrahan palauttamiseen. Se saattaisi olla yksi keino, jolla sieltä varusmiespalveluksesta kotiutuvia autettaisiin taloudellisesti, koska siellä on osa sellaisia, jotka sitten siirtyvät tuonne kuntien toimeentulotuen piiriin. Siinä mielessä tämä kotiutusrahan palauttaminen voisi olla ei taloudellisesti suuri satsaus, mutta yksi mahdollisuus auttaa näitä nuoria ja myöskin kertoa siitä, kuinka tärkeää tuo varusmiespalveluksen suorittaminen yhteiskunnan näkökulmasta on ja miten sitä arvostetaan. Eläkekertymä olisi toinen, eli että varusmiespalveluksen ajalta kertyisi eläkekertymää aivan niin kuin opiskeluitten ajaltakin kertyy nykyään.

Haluaisin nostaa tästä mietinnöstä esille tämän tärkeän seikan, joka liittyy näihin kiinteistömenoihin ja siihen, ollaanko puolustushallinnossa Senaatti-kiinteistöjen kanssa tarkasteltu näitä jatkuvasti nousevia kiinteistömenoja ja toisaalta sitten myöskin sitä, että [Puhemies koputtaa] aika monet näistä kiinteistöistä ovat sisäilmaongelmaisia ja huonossa kunnossa. On nuoria varusmiespalveluksen suorittavia, jotka joutuvat keskeyttämään [Puhemies koputtaa] sen tähden, että sisäilmaongelmat ovat niin suuria.

16.17 **Petri Huru ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tiedustelin ministeriltä tilannetta EU:n kaavailemassa lyijykiellossa. Onko tarkoitus siihen ottaa mitään kantaa? Se vaikuttaa myös maanpuolustukseen patruunakustannusten osalta, jos ammuksset kallistuvat ja vapaaehtoinen maanpuolustus tulevaisuudessa maksaa itse omat patruunansa.

Toinen kysymys Laivue 2020:n osalta: Onko hallituksella keinoja kohdentaa työn kohdistumista niin sanotusti suomalaiseen haalarimieheen sen sijaan, että tulisi keikkamiehiä?

Vielä yksi Ottawaan liittyen: Mikä on korvaavan hyppypanoksen tilanne? Onko se edelleen myöhässä? Olen kyllä samaa mieltä, että Ottawasta voitaisiin irrottautua.

16.18 **Jaana Pelkonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyberturvallisuudesta huolehtiminen on jatkuvaa askeleen edellä olemista, emmekä voi tuudittautua pumpuliin sen suhteen. Kyberturvallisuudestamme ja sen ajantasaisuudesta on kannettu huolta aina Puolustusvoimissa asti. On tärkeää, että Suomen kyberturvallisuusstrategia on päivitetty, ja kehittämisohjelmaa laaditaan parhaillaan. Tänä jo aiemmin liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan käsittelyn yhteydessä kiiteltiin ensi vuodelle tehtäviä li-

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

säyksiä kyberturvallisuuden edistämiseen, ja ne ovatkin todella tarpeellisia. Rahoituksen riittävyys on varmistettava myös jatkossa, ja tästä ei voi yhtään tinkiä. Kysyisin puolustusministeriltä: miten puolustusministeriössä ja Puolustusvoimissa tähän haasteeseen vastataan?

16.18 Kimmo Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kauma on varmasti oikeassa, että maantiede ja siihen liittyvä puolustusstrategia oli keskeinen syy, että Suomessa ratifiointiprosessi ja Ottawan sopimukseen liittyminen viivästyi verrattuna esimerkiksi muihin Euroopan unionin jäsenmaihin, mutta tietysti samahan koskee kaikkia kansainvälisiä monenkeskisiä aseistariisuntasopimuksia, on sitten kyse kemiallisista aseista, bioaseista, rypälepommeista tai muista joukkotuhoasetyypisistä asejärjestelmistä, jos pyritään kansainvälisesti rajoittamaan niiden käyttöä tai kieltämään niiden käyttö — joillekin maille ne ovat kriittisiä asejärjestelmiä suhteessa niiden omaksuttuun puolustusstrategiaan. Tässä suhteessa perustava ajatus on se, että jos kuitenkin monenkeskiseen maailmaan luotetaan ja yhdessä mennään ja aseriisunnan puolesta puhutaan, niin silloin kun se sattuu omaankin puolustukseen, asevaraisesta turvallisuusajattelusta silloin tingitään jonkin verran sen monenkeskisen yhteistyön hengessä.

16.19 Joonas Könttä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suomen kaltaisella maalla ei ole oikeastaan varaa kuin parhaaseen, ja siksi on tärkeää, että silloin kun me teemme hankintoja, hankimme parasta mitä saa, jotta he, jotka laittavat oman henkensä tämän isänmaan puolustamisen eteen, voivat luottaa siihen, että heillä on paras mahdollinen teknologia ja myös paras mahdollinen turva käytössä.

Kysyisin, arvoisa ministeri, hieman hankintojen kotimaisuusasteesta: Meillä on toisinaan mahdollisuus niin sanotusti suosia suomalaista työtä, suomalaista osaamista, mutta olemme huomanneet vaikkapa kuljetuskuorma-autoihin liittyen, että toisinaan se kotimaisuusaste ei ehkä ole kuitenkaan paras mahdollinen, jos verrataan vaikkapa Ranskaan, jossa kotimaisuusaste on korkeampi silloin kun tehdään hankintoja puolustusvoimille tai armeijalle. Voisimmeko tässä vielä parantaa? Elikkä silloin kun on mahdollista, kun teknologiaa löytyy ja osaamista löytyy, suosisimme vielä entistä enemmän suomalaista.

16.20 Atte Harjanne vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse asiassa jatkan aika hyvin edustaja Köntän puheenvuoroa. Puolustusteollisuus on tietysti myös huoltovarmuuskysymys, ja sen vienti on yksi tapa tukea meidän puolustusteollisuutta ja tavallaan koko järjestelmän huoltovarmuutta, ja se on siitä näkökulmasta tärkeää. Sittenhän painaa toki myös se, kenelle puolustusmateriaalia viedään maailmassa. Se ratkaisee aika paljon sitä, mihin suuntaan maailma sitten menee, eli jos aseita päätyy autoritääriseen valtioon tai epävakaaalle alueelle, niin se on yleensä huono homma. Näissä puitteissa olisi erityisen hienoa, jos suomalainen puolustusteollisuus olisi enemmän esillä Euroopassa, ja tästä kysyisinkin: minkälaisia toimia on mahdollisesti mielessä ja tekeillä suomalaisen puolustusteollisuuden aseman parantamiseksi Euroopassa ja toisaalta ehkä ylipäänsä eurooppalaisen puolustusteollisuus- ja puolustusmateriaaliyhteistyön tiivistämiseksi?

16.21 Jari Ronkainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kiljunen tässä nostikin esiin Ottawan sopimuksen. Suomen sitoutuminen Ottawan jalkaväkimiinat kieltävään sopimukseen oli suuri virhe. Suomi on alueeltaan laaja ja väkimäärältään pieni,

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

sotilasliittoihin kuulumaton maa, jolle jalkaväkimiinat olivat tärkeä ja kustannustehokas puolustusase — huom. puolustusase.

Miinojen kieltämisen ohella hallituksen kannattaa suhtautua erittäin kriittisesti EU:n kaavailemiin lyijyhaulien ja -ammusten kieltoihin. Edustaja Huru tässä jo asiasta mainitsikin. Reserviläiset ovat Suomen maanpuolustuksen selkäranka, ja lyijyammusten kieltohankkeet vaikeuttaisivat merkittävästi reserviläisten ampumarjoittelua. Suomella on muusta Euroopasta poikkeava puolustusratkaisu, joka perustuu yleiseen asevelvollisuuteen. Ampumataidon ylläpitäminen on vahvasti omaehtoisen ampumarjoittelun varassa, ja lyijyammusten kielto heikentäisi kansallista puolustusvalmiuttamme. Miten, arvoisa ministeri, te suhtaudutte EU:n kaavailemaan lyijyammusten kieltoon?

16.23 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tästä hyvin yhtenäisestä halusta puolustaa turvallisuutta on esimerkkinä se, että saimme viime vaalikaudella tiedustelulait lävitse. Se edellytti perustuslainkin muuttamista. Kysyn ministeriltä: ovatko teidän näkökulmastanne resurssit riittäviä puolustushallinnon osalta tässä suhteessa? Samalla uskon, että yhteistyö uuden valiokunnan eli tiedusteluvalvontavalioikunnan kanssa tiivistyy entisestään.

Sitten näihin sisätilakysymyksiin: Tänään olemme jättäneet kirjallisen kysymyksen sisätilaongelmiin liittyen. Aivan liian moni joutuu keskeyttämään palveluksen, ja se on erittäin ikävä juttu, iso sokki. Hallitusohjelmassa on sanottu, että tytärliikelaitos perustetaan Senaatti-kiinteistöille, mutta siinä on painopiste enemmän talouden puolella. Uskotteko, että tämä organisaationmuutos tuo ratkaisuja ja kehitystä myös sisäilmaongelmaan?

16.24 Janne Sankelo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kansallinen yhtenäisyys ja yhteistyö on maanpuolustuksen kulmakivi, jota täällä eduskunnassa meidän kaikkien on syytä varjella. Vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annettu laki muuttuu 1.1.2020. Muutoksen tarkoituksena on selkeyttää Puolustusvoimien ja vapaaehtoisen maanpuolustustyön työnjakoa. Puolustusvoimat eivät enää jatkossa tilaa sotilaallista koulutusta Maanpuolustuskoulutusyhdistykseltä. Sen sijaan sotilaallisia valmiuksia palveleva koulutus määritellään tarkemmin. Sitä kehitetään ja koulutuksen nousujohteisuus korostuu. Myös määrärahoihin on tulossa korotuksia. Vapaaehtoisille kouluttajille ja toimijoille tehtiin tänä vuonna kysely. Sen mukaan he ovat sitoutuneita toimintaan ja he kokevat sen merkitykselliseksi. Tehty lakiuudistus herättää kuitenkin monissa kysymysmerkkejä siitä, mitä sotilaallisen koulutuksen siirtyminen Puolustusvoimille oikein tarkoittaa. [Puhemies koputtaa] Motivoituneet vapaaehtoiset haluavat jatkossa kunnon koulutusta. Kysyisinkin: miten suomalaisten motiivi vapaaehtoiseen maanpuolustukseen turvataan myös jatkossa?

Puhemies Matti Vanhanen: Myönnän vielä vastauspuheenvuorot edustajille Laukkanen, Savola ja Laiho. Sen jälkeen jokainen vastauspuheenvuoroa pyytänyt on saanut vähintään yhden kysymyksen, sitten ministerin vastaukset. [Ilkka Kanerva: Jotkut kaksi muttei valiokunnan puheenjohtaja!] — Jos valiokunnan puheenjohtaja pyytää... [Jari Myllykoski: Jos saisin ensimmäisen tänä päivänä, niin olisi kyllä ihan kohtuullista! — Naurua] — Valitettavasti ei ole kirjautunut, mutta otetaan huomioon. Jatketaan tätä hetki.

16.26 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kuten kaikki tiedämme, Suomen asemekanismit ovat hyvin Nato-yhteensopivia tällä hetkellä ja

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

monet meidän puolustukseemme ynnä muuhun liittyvät lähtökohdat ja tavoitteetkin ovat kovin Nato-suuntaisia. Meillä on Nato-kumppanuus, joka takaa Natolle hyvin laajat mahdollisuudet erilaisissa tilanteissa tuoda joukkojansa ja komentokeskuksiansa Suomen maa-perälle. Lisäksi meillä on muita sopimuksia Yhdysvaltojen kanssa.

Olisin kysynyt puolustusministeriltä, että kun tässä samaan aikaan Venäjä aika tiiviisti asevarustelee meidän rajalähialueitamme, muun muassa viime kesänä yhden saaren tässä kunnosti tiettyjä tarkoituksia varten, niin onko odotettavissa, että voisimme käydä tällaisen avoimen Nato-keskustelun eduskunnassa, pohtia sitä, missä me ihan oikeasti menemme tämän Nato-yhteistyön kanssa, ollaanko tässä menossa Naton jäseniksi vai olisiko syytä mennä vai syytä välttää. Minä kaipaisin nyt tällaista tarkennettua keskustelua.

16.27 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! EU:ssa on paljon hyvää, mutta EU ei ymmärrä Suomen puolustusratkaisua kaikilta osin. Tämä ilmenee muutamista asioista. Viime kaudella väännettiin asedirektiivistä hyvin rajusti. Väännettiin siitä, kuinka puoliautomaattiasetta voidaan käyttää ja kuinka meidän vapaaehtoinen maanpuolustuksemme toimii, ja tätä tietoa piti viedä EU:hun hyvin vahvasti. Viime kaudella säädettiin myös laki ampumaradoista ja niihin liittyvistä ympäristötekijöistä, ja nyt jälleen kerran tämä lyijyhaulikieltoasia painaa suomalaisen vapaaehtoisen maanpuolustuksen päälle. Tässä tarvitaan taas hyvin vahvaa yhdenmukaista edunvalvontaa sinne EU-pöytiin päin, koska meillä ampumaradat ovat kunnossa, meillä vapaaehtoinen maanpuolustus tarvitsee näitä lyijyhauleja, joten pitää estää, että tämä ei tule käytännöksi tänne. Se on reserviläisten lisäksi myöskin metsästäjille hyvin vakava asia, mikäli tämä tulisi toteutumaan, [Puhemies koputtaa] ja pyydän kyllä tässä hallitukselta hyvin yhtenäistä toimintaa, kuten meiltä koko salilta, että tämäkin hanke pystytään sinne EU:hun päin torppaamaan.

Puhemies Matti Vanhanen: Ja vielä edustajat Laiho, Myllykoski ja Kanerva. Sen jälkeen ministerit.

16.28 Mia Laiho kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kertausharjoitukset ylläpitävät sodanajan joukkojen suorituskykyä ja reserviläisten maanpuolustustaitoja, ja on hienoa, että reserviläisharjoituksia, kertausharjoituksia, lisätään. Sotilaiden palkkaan osoitetut määrärahat ovat kuitenkin siihen riittämättömät, mikä lisää puolestaan henkilöstön kuormitusta, ja voi olla, että ne kertausharjoitukset eivät täysin toteudu. Samoin sisäilmaongelmat kuormittavat henkilöstöä, myös varusmiehiä, niin kuin täällä puheessa on jo tullut esille.

Mutta kysymykseni liittyy naisten asepalvelukseen. On ollut puhetta aikaisemmin, että naisten asepalvelusta kehitetään, mutta nyt siihen ei ole ainakaan osoitettu mitään määrärahoja. Mitä on suunniteltu naisten asepalveluksen kehittämistä ja mahdollisten kutsuntojen aloittamisesta? Onko siihen suunnitelmia?

16.29 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Ronkainen, en osaa sanoa, kuinka pitkälle naapuri tulisi metsiä pitkin, jos sieltä tullakseen olisi. Toki varmasti käyttökelpoinen puolustusase se jalkamiinakin on, mutta en lähtisi kyllä nyt sen varaan rakentamaan — ehkä muita tapoja käydä sotaa on tällä hetkellä enemmänkin.

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

Mutta olisin kysynyt ministeriltä, kun keskustelua Puolustusvoimien uudistuksesta kuitenkin käydään: olisiko mahdollista, että voisimme yhden nimen muuttaa ja yhden sateenvarjon alle tuoda enemmänkin asioita — että meillä olisi yleinen maanpuolustusvelvollisuus? Meillä on henkilöitä, jotka eivät jostain syystä halua tартtua aseeseen, mutta uskon, että heillä olisi kyberympäristössä tai huoltovarmuudessa annettavaa, esimerkiksi säiden ääri-ilmiöiden osalta. Jospa meillä olisikin enemmän sitä. Minä tarkoitan tällä myös sitä, että ne opiskelijat, jotka ovat kiinnostuneita tietystä alasta, [Puhemies koputtaa] voisivat saada myös työharjoittelua ja kehittää sitä kautta omaa osaamistaan.

16.30 Ilkka Kanerva kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Huolenaiheiden kartta on kansalaisten keskuudessa meillä, ja sivilisaatiommeikin puitteissa, poikkeuksellisen moninainen tänä päivänä. Sen takia Suomen perusvastaus on tietysti kokonaisturvallisuuskonsepti, josta meidät tunnistetaan, ja sitä on tärkeää kehittää, mutta myöskin sen hallinnollisen pohjan varmistaminen ja sen poliittisen hyväksyttävyyden edistäminen on tässä katsannossa poikkeuksellisen olennaista.

Herra puolustusministeri, kysyn teiltä: Onko teidän ajatuksissanne nykyisen turvallisuuskomitean lisäksi se, että maassa voisi toimia myöskin poliittista edustusta tarkoittava turvallisuusneuvosto, jonka kaltaisia ratkaisuja juuri kokonaisuutena puolustuksellisesta vinkkelistä tunnetaan hieman eri puolilla maailmaa varsin yleisesti? Kysyn, olisiko siinä konseptissa ajattelemisen aihetta.

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Kaikkonen, 3 minuuttia.

16.31 Puolustusministeri Antti Kaikkonen: Arvoisa puhemies! Jäi vastaamatta edustaja Savolalle Suomen, Ruotsin ja Yhdysvaltojen yhteistyöstä. Ruotsin kanssa yhteistyö on tiivistä ja tiivistyy edelleen. Esittelin näitä ajatuksia hieman viime viikonloppuna jo valtiokunnille, viime viikon lopulla tätä esiteltiin. USA on myöskin merkityksellinen yhteistyökumppani, ja on hyvä, että meillä on tämä kolmenkinvälinen yhteistyöpohja olemassa.

Meillä oli hyvät, rakentavat keskustelut viime viikolla Washingtonissa. Näiden keskustelujen perusteella vastaan edustaja Kauman kysymykseen: Kävi ilmi, että Yhdysvallat on kyllä edelleen sitoutunut sekä Natoon että Eurooppaan ja läsnäolo jatkuu. Yhdysvaltain keskustelujen perusteella tuo Naton joulukuun Lontoon huippukokous oli ehkä sittenkin parempi kuin etukäteen odotettiin tai pelättiin.

Edustaja Kari: Koulutetun henkilökunnan palkkaaminen on oikea asia. Siihen on tarvetta. Tuo ensi vuodelle tulevien uusien virkojen määrä on itse asiassa 48 eikä 42.

Edustaja Essayah: Varusmiesten kotiuttamisrahan palauttaminen ja eläkekysymys — molemmat ovat aivan kelpo ajatuksia, mutta ovat enemmän STM:n asioita kuin PLM:n. Ja kiinteistökustannukset: Puolustuskiinteistöt-hanke etenee. Se oli hivenen hankalassa kulmassa vielä alkusyksystä, mutta se on pantu nyt hyvälle raiteille. Tällä hetkellä näyttää siltä, että se palvelee niitä tarkoituksia, mitä puolustushallinnolla on. Se voi olla väline myös näihin sisäilmaongelmiin, joihin on suhtauduttava vakavasti, ja kiinteistökustannusten kovaan nousuun sen pitää olla väline. Nämä ovat molemmat tärkeitä kysymyksiä.

EU:n lyijykiellosta kysyi useampi edustaja. Se on tärkeä asia. Se vaatii suomalaista peränsälytösmistä, vaatii meidän edunvalvontaa. Toivottavasti löydetään siinä yhteistä rintamaa. Tällä tietoa lyijyasia ei sinänsä koske Puolustusvoimia, se on saatu jo tietojeni mukaan kyllä blokattua pois, mutta vapaaehtoinen maanpuolustus on vielä ymmärtääkseni

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

avoimessa tilassa, elikkä jatketaan. Varsinkin ampumaharjoittelussa on tärkeää, että voimme käyttää lyijypanoksia jatkossakin.

Hyppypanoshanke etenee, ottaa aikansa.

Edustaja Pelkonen: kyberpuolustukseen panostetaan voimakkaasti sekä henkilöstöresursseja että muita resursseja.

Edustaja Köntälle hankintojen kotimaisuusasteesta: Siihen kyllä panostetaan, mutta tämä on tietysti aina tasapainoilua laadun ja hinnan, kotimaisuuden ja huoltovarmuuden välillä. On investointeja myöskin ulkomailta, mutta jatkuvasti tähän asiaan kyllä huomiota kiinnitetään. On tärkeä osa meidän huoltovarmuutta myöskin, että meillä on kotimaista puolustusteollisuutta. Sen takia on tärkeitä, että meillä on myös vientiä ulkomaille. Aina arvioidaan se, että se on eettisesti riittävän kestäväällä pohjalla. On tulossa EU-tasolle rahasto, millä voidaan investoida puolustuksen tutkimuskehityshankkeisiin.

Edustaja Kiurulle tiedustelulakien resursseista: Tällä tietoa ne ovat riittäviä, mutta seurataan. Aika näyttää.

Edustaja Sankelo: Vapaaehtoisen maapuolustustyön murros on edessä. Laki tulee voimaan ensi vuoden alusta. Toivon, että kaikki tukevat sitä, niin että tuo iso uudistus saadaan mahdollisimman hyvin vietyä läpi. Yksi tavoite on juuri ollut, että sillä turvataan laadukas koulutus.

Edustaja Laukkanen: Voiko eduskunnassa käydä Nato-keskustelua? Täällä voidaan keskustella ihan mistä eduskunta haluaa, ei siinä mitään. Ainakin tuo selontekokeskustelu, mikä on tulossa, on oiva paikka käydä myös näitä kysymyksiä läpi.

Edustaja Laiho: Nämä naisten asepalveluskysymykset, myös mahdollinen kutsuntakysymys, käydään läpi tuossa komiteatyössä, mikä alkaa myöskin ensi vuoden alussa. Mielestäni se on hyvä käydä siellä läpi.

Edustaja Myllykoski: Yleinen maanpuolustusvelvollisuus on itse asiassa jo perustuslaissa määritelty. Muuta pohdintaa voi käydä tuossa asevelvollisuuskomitean työssä.

Edustaja Kanervan kysymys siitä, olisiko tällaisessa turvallisuusneuvostoajatuksessa ideaa: Voisi ehkä ollakin. Se vaatii ehkä vähän enemmän pureskelua, mutta hyvä kysymys.

Arvoisa puhemies! Aikaa olisi kulunut enemmänkin, mutta tällä on kai mentävä. Lämmin kiitos erittäin hyvistä kysymyksistä ja hyvästä asenteesta yhteisiin asioihimme.

Puhemies Matti Vanhanen: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään, mutta sitä jatketaan myöhemmin tässä täysistunnossa.

Keskustelu keskeytettiin kello 16.36.

Keskustelua jatkettiin kello 00.11.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytynyttä yleiskeskustelua pääluokasta 27.

0.11 Janne Heikkinen kok: Arvoisa puhemies! Puolustusvoimien henkilöstön työkuormitus on vuosien varrella kasvanut muun muassa siksi, että sama henkilöstö vastaa niin varusmiesten kuin reserviläistenkin kouluttamisesta. Tämän vuoksi vuosille 2018 ja 2019 Si-

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

pilän hallitus lisäsi 2 miljoonaa euroa sopimussotilaiden palkkaamiseksi, jotta riittävä kouluttajamäärä turvataan.

Rinteen ja Marinin linja on kuitenkin leikata tämä määräraha, ja ihmettelen, miten kustalaiset voivatkin hyväksyä tällaisen linjan, ja olisiko se mahdollista, että keskusta voisi ottaa kokoomuksen talousarvioesityksen tästä aiheesta vielä mukaan budjettiin.

Tämä esitys sisältää myös pienen lisäkorotuksen kertausharjoitusten määrärahoihin. Hallituksen esitys kertausharjoitusten lisäämisestä on toki tervetullut, mutta lisäpanostuksella nopeuttaisimme kertausharjoitusten määrän ylös ajamista.

Arvoisa puhemies! Uhkaskenaariot kansainvälisessä ympäristössä ovat kasvaneet, ja siksi nämä lisäpanostukset ovat kohdillaan tässä tilanteessa.

0.13 Hanna Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Suomen energiantuotanto on suuressa muutoksessa, ja erityisesti tuulivoima on yksi nopeimmin kasvavista energiantuotantomuodoista. On arvioitu, että Suomessa toimivat tuulivoimayhtiöt ovat valmiita investoimaan jopa yli 4 miljardia euroa uuteen tuulivoimaan. Tuulivoima onkin erittäin kustannustehokas tapa tuottaa sähköä.

Tällä hetkellä lähes kaikki tuulipuistot on sijoitettu läntiseen Suomeen. Tämä ei selity läntisen Suomen ylivermaisilla tuuliolosuhteilla, vaan se selittyy Puolustusvoimien kielteisillä päätöksillä. Tuulivoimalahanke voi edetä vain, jos se saa myönteisen lausunnon Puolustusvoimilta. Tuulivoimaloista aiheutuu tutkille varjostusvaikutus, joka lyhentää tutkien kantamaa ja muodostaa katveja. Lisäksi haasteena on välähdysvaikutus, joka häiritsee maalinhavaitsemiskykyä ja aiheuttaa virheilmaisuja.

Alueellisen yhdenvertaisuuden näkökulmasta nykyinen tilanne on kuitenkin erittäin ongelmallinen. Edullisen sähköntuotannon lisäksi Itä- ja Kaakkois-Suomi menettävät rakentamisesta ja kiinteistöverotuloista kertyvän hyödyn. Kuitenkin juuri Itä- ja Kaakkois-Suomi kaipaavat ripeästi tukea talouteensa uusien verotulojen ja työpaikkojen muodossa. Suomen sähköverkon kannalta olisi järkevää sijoittaa tuulivoimaloita eri puolille Suomea, varsinkin, kun Itä- ja Kaakkois-Suomi soveltuisivat tuuliolosuhteidensa puolesta erinomaisesti tuulivoimatuotantoon. Alueet ovat myös sopivan harvaan asuttuja, joten tuulivoiman vastaisuus asukkaiden suunnalta olisi pienempää kuin Länsi-Suomessa.

Muualla maailmassa tutkahäiriöiden poistamiseen on löydetty toimivia teknisiä ratkaisuja, mutta Suomi on tässä asiassa pahasti jälkijunassa. Nyt on tärkeää, että keinoja, joilla tämä tuulivoimatuotannon kehittämistä estävä ongelma voidaan ratkaista, pyritään löytämään. Hallitus on tekemässä selvitystä asiassa, ja toivon, että tämä selvitys valmistuu ripeästi ja että yhtä ripeästi ryhdytään sen pohjalta myös toimenpiteisiin.

0.15 Jukka Kopra kok: Arvoisa herra puhemies! Tuulivoima on sinänsä ihan kannatettava asia, mutta sen tiedon perusteella, mitä minulla on, se kuitenkin sen verran häiriötä luo meidän ilmapuolustukseemme, että erityisesti kaakkoisen Suomen alueella enempi tuulivoiman rakentaminen vaarantaa kansallisen turvallisuuden. Näin ollen olen vahvasti sitä mieltä, että tuulivoimarakentamiseen niillä alueilla kaakkoisessa Suomessa, joiden suhteen ilmavoimat ja Puolustusvoimat ovat olleet kriittisiä, tulee suhtautua varauksella ja olla pääsääntöisesti rakentamatta näitä tuulivoimaloita.

Mutta erittäin tärkeä asia maamme turvallisuuden kannalta on myös Puolustusvoimien henkilöstön hyvinvointi ja erityisesti tilojen kunto. On paljon tiloja sekä Puolustusvoimilla että tosiasiassa myös Rajavartiostolla ja poliisilla, jotka ovat huonossa kunnossa johtuen

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

siitä, että on homeongelmia ynnä muuta. Tiloja hallitsee Senaatti-kiinteistöt, joka perii näistä tilojen käytöstä varsin suurta vuokraa, mutta välttämättä tilat eivät ole kuitenkaan tarkoituksenmukaisessa kunnossa. Itse asiassa erityisesti Puolustusvoimilla, mutta myös Rajavartiostolla ja poliisilla, käyttömenoista merkittävä osa ja alati kasvava osuus menee tilakustannuksiin Senaatti-kiinteistöille.

Hallitus on käynnistänyt selvityksen, jolla Senaatti-kiinteistöjen organisaatiota muutetaan siten, että Puolustusvoimien ja turvallisuusalan kiinteistöjä hallittaisiin toisella tavoin, siten, että kustannustaakka ei olisi näin suuri. Viitteitä on siitä, että tämä uusi mekanismi, jolla näitä kiinteistöjä hoidetaan, toimisi kuitenkin valtiovarainministeriön alaisuudessa. Saamieni tietojen ja käsitykseni mukaan olisi kuitenkin parasta, että puolustus- ja turvallisuussektorin kiinteistöjä hallittaisiin näissä substanssiministeriöissä, eli näin ollen puolustusministeriön hoteisiin siirrettäisiin kaikki Puolustusvoimien käytössä olevat kiinteistöt ja niiden hallinta ja niitä ylläpidettäisiin ja hallittaisiin sitä kautta. Näin varmistettaisiin se, että olisi riittävä osaaminen ja ammattitaito kiinteistöjen käyttötarkoituksen ylläpitoon ja niiden kehittämiseen. Samalla saataisiin mahdollisesti pidettyä vuokrat paremmin kurissa ja jopa pienennettyä Puolustusvoimien vuokrataakkaa, joka siis on sanalla sanoen suuri ja jatkuvasti kasvava.

Toivon, että hallitus ottaa tämän huomioon viedessään tätä asiaa eteenpäin, niin että puolustuskiinteistöjen ylläpito ja hoito tapahtuu tarkoituksenmukaisella tavalla siten, että substanssiosaaminen huomioidaan paremmin ja kustannukset saadaan laskusuuntaan.

0.18 Hanna Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Edustaja Kopran puheenvuoroon vielä lisäisin, että olen aivan samaa mieltä siitä, että on tärkeää turvata toimiva ilmavalvonta, mutta kuitenkin vaikuttaa vahvasti siltä, että osin tämä ongelma, tuulivoiman aiheuttama tutkaongelma, olisi todellakin ratkaistavissa erilaisin teknisin keinoin, mahdollisesti lisäensensorein tai muin ratkaisuin. Olisi erittäin tärkeää tietää, mikä hinta näillä muilla ratkaisuilla olisi, jotta voisimme sitten selvittää, ovatko nämä ongelmat kustannustehokkaasti ratkaistavissa vai eivät. Tällä hetkellä sitä selvitystyötä tehdään, ja on tärkeää, että se tehdään perusteellisesti nimenomaan tästä alueellisen yhdenvertaisuudenkin näkökulmasta.

0.19 Janne Heikkinen kok: Arvoisa puhemies! Edustaja Kopra kiinnitti mitä tärkeimpään aiheeseen huomiota tässä, kun nosti varusmiespalveluksen alaisina olevien ihmisten palveluskiinteistöt tässä esiin. On huolestuttavaa ajatella, että yhä tänäkin päivänä varusmiehet kerääntyvät joka viikko palvelukseen niihinkin Sodankylässä oleviin kiinteistöihin, joissa itse olin jo palveluksessa vuosikymmen sitten. Näin jo silloin sen, että nämä tilat eivät ole asianmukaisessa kunnossa. On häkellyttävää, kuinka monta palautetta olen tässä lyhyen kansanedustajaurani aikana jo saanut palveluksen alaisilta nuorilta miehiltä, jotka ovat joutuneet keskeyttämään palveluksensa sen takia, että sisäilmaongelmat ovat vieneet voiton. Tämä on todella surullista, koska nämä nuoret miehet ovat olleet äärimmäisen motivoituneita palvelemaan isänmaan puolesta, ja terveydelliset syyt sitten ovat sisäilman vuoksi tulleet kuitenkin tähän tielle. Toivoisin, että tähän saataisiin nopealla aikataululla muutosta. Budjetin ensimmäisessä käsittelyssä kysyin puolustusministeri Kaikkoselta, mitä ministeri aikoo tälle vakavalle ongelmalle tehdä, ja tuolloin ministeri tiesi kertoa, että keinoja etsitään. Olisi nyt mielenkiintoista tietää, että jokohan niitä tässä vielä joululusviikolla olisi alkanut hiljalleen löytyä.

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

0.20 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Tänään käydyssä keskustelussa esitin, josko voitaisiin käyttää termistöä eri lailla. Vaikka meillä lainsäädännössä on tämä maanpuolustukseen liittyvä termi ”asevelvollisuus”, niin ”maanpuolustusvelvollisuutta” tavallaan hain enemmän niin kuin terminä käyttöön. Se olisi ehkä oikea ratkaisu siihen, että meillä kaikki, jotka ovat aseistakieltäytyjiäkin, olisivat kuitenkin maanpuolustusvelvollisuuden piirissä, jotta heidän osaamisensa kyberhyökkäyksissä tai ilmastomuutokseen liittyvien sääilmiöiden takia syntyneissä tilanteissa olisi enemmän käytettävissä ja jotta sitä kautta myöskin heidän ammattiin valmistautumisensa palvelisi sekä maanpuolustusta että heidän omaa urakehitystään ja koulutustaan.

Mutta en käyttänyt tätä puheenvuoroa sen takia, vaan juuri siitä syystä, että edustaja Kopra sanoi sen minulle kiroisanan, joka on Senaatti-kiinteistöt. Me olemme jotenkin kummallisessa mallissa, että me aina täällä parhaamme sitä, mutta miksi emme osaa tehdä sille mitään? Miksi meillä on joku sellainen väline, joka tuottaa rahaa meidän yhteiskuntamme palveluille, että sieltä on tuloutusta, ja sitten me aina olemme täällä, että miksi meillä on niin korkeat kustannukset, ja sitten toisaalta meillä pidetään henkilöstöä, joka on valmis Puolustusvoimien asepalvelukseen niissä huonoissa olosuhteissa ja joka joutuu ehkä... Jos provosoin vähän, niin enemmän keskeyttäneitä on homeongelmien takia kuin Cooperin testin takia. Näitä asioita pitäisi nyt oikeasti meidän katsoa, kun tässäkin on taas asia, joka ei ole puoluerajojen rajoittama. Tässä nyt ei ole kyse Nato-yhteistyöstä eikä Ruotsi-yhteistyöstä, vaan tässä on ihan oikeasti meidän nuorien ihmistemme palveluksen suorittamismahdollisuuksista kysymys, siitä, että meillä varusmiehet pystyvät suorittamaan oman asepalveluksensa hyvissä olosuhteissa, ja sitä meidän pitää olla yhdessä tukemassa.

Ja on pakko sanoa, että kiitos, edustaja Kopra, että sain purkautua tästä kirosanasta Senaatti-kiinteistöt.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: No niin, jatketaan kiroilua.

0.23 Jukka Kopra kok: Arvoisa puhemies! Tervehdin ilolla tätä edustaja Myllykosken puheenvuoroa. Vaikka käytittekin vähän toisenlaisia sanankäänteitä kuin itse käytin, niin ymmärrän asian niin, että olemme tässä yhteisellä asialla ja vielä jopa samalla puolella. Kaikki nämä puutteet tai ongelmakohdat, joita mainitsitte, ovat vakavia ja sellaisia, että ne tulee saattaa yhteisin toimin kuntoon siten, että palvelusympäristö varusmiehille ja henkilökunnalle olisi jatkossa turvallisempi. Meillä on vakavia puutteita varuskunnissamme tässä asiassa. Se tässä välillä meinaa pistää kiroiluttamaan, että meillä tämä hallintomalli näille kiinteistöille on jotenkin outo eikä tilanne tunnu oikenevan, vaikka me kuinka täällä eduskunnassa sitä vaadimme.

Edustaja Heikkinen otti tuossa erinomaisen seikan esille, puhui sopimussotilaista. Budjetissahan on ollut parin miljoonan määräraha tähän asti sopimussotilaiden värväämiseen. He ovat nuoria varusmiespalveluksensa päättäneitä henkilöitä, jotka jäävät töihin Puolustusvoimiin määrääjäksi ja toimivat varusmieskoulutuksessa mukana ja oppivat vähän ammatin alkeita siellä ja samalla helpottavat vakinaisen henkilökunnan työtaakkaa. Samalla tämä sopimussotilasmenettely toimii mainiona keinona tutustua sotilaan ammattiin ja monen osalta varmasti rohkaisee sitten pyrkimään jatko-opintoihin sotilasalalla. Näin Puolustusvoimat saa sitäkin kautta hyvin uutta henkilökuntaa töihin.

Nyt tämä määräraha sitten hallituksen toimesta poistettiin talousarvioesityksestä. Valtiovarainvaliokunnassa vähän sitä sinne palautettiin, mutta mielestämme tämä tulisi ottaa

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

vakavammin esiin ja huomioida vakavammin ja kunnolla talousarviossa. Olemmekin esittäneet vaihtoehtobudjetissamme, että vähintään 2 miljoonaa euroa budjetoitaisiin joka vuosi sopimussotilasjärjestelmän ylläpitoon, jotta saamme tämän merkittävän avun varuskuntiin koulutustehtäviin käyttöön.

0.25 Janne Heikkinen kok: Arvoisa puhemies! Jos sallitte, niin kiinnitän huomiota tähän edustaja Myllykosken nostamaan pohdiskeluun siitä, minkä takia emme pääse oikein kiinni tähän Senaatti-kiinteistöjen ja Puolustusvoimien väliseen ikävään tilanteeseen. Olen itse sitä henkilökohtaisesti sillä tavalla abstrahoinut, että politiikassa näinä päivinä tuntuu olevan niin, että sellaiset asiat, joista me olemme herttaisen samaa mieltä täällä kaikki, eivät oikein etene, eivät sitten millään, mutta sellaiset asiat, joista ollaan mahdollisimman riitaisia, menevät pienilläkin eroilla sitten läpi. Ja tässähän on semmoinen aihe, varusmiesten sisäilmaongelmat, että jos ministeri Kaikkonen siihen nyt löytää viisastenkiven, niin en näe hetkeäkään syytä, minkä takia täältä oppositiosta ei voitaisi antaa kaikkea tukea näitten keinojen etsimiselle, jos se vain teille kelpaa.

0.26 Petri Huru ps: Arvoisa herra puhemies! Nopeasti kommentti tähän sopimussotilasasiaan. Tyttäreni on juuri sopimussotilaana, ja kuten edustaja Kopra sanoi, se on hyvä tie nähdä sitä alaa, onko se oikea vai ei, ja antaa hyvät mahdollisuudet.

Toinen, mihin nopeasti kommentoin ja mikä jäi päivällä hieman kesken, on tämä Ottawan miinasopimus, ja täytyy kyllä sanoa, että itse 15 kuukautta Afrikassa miinoja raivaneena olen sitä mieltä, että Suomen kannattaa Ottawan sopimuksesta irrottautua. Kyllä minä näen — harmi, ettei edustaja Kiljunen ole täällä — että se on köyhän ja pienen maan puolustusase ja erittäin tehokas sellainen. Kun iso valta yrittää tulla, niin kyllä miinakentässä se etenemisinto hyyytyy, ja väitän, että kun suomalainen sotilas tekee miinoitteen ja kartaston siitä, se on helpompi raivata kuin ne, mitä raivasimme Afrikassa, joista ei ollut mitään miinakarttoja. Eli uskon, että teemme sen vastuullisemmin, jos nyt sodankäynti voi koskaan vastuullista olla.

0.28 Tuomas Kettunen kesk: Arvoisa puhemies! Kiitoksia edustajille, että olette pitäneet keskustelua yllä, niin että ehdin tähän keskusteluun vielä matkaan.

Arvoisa puhemies! Maanpuolustustahto on puolustuksemme ydin. Se säilyy, kun ihmiset kokevat Suomen oikeudenmukaiseksi ja puolustamisen arvoiseksi. Tarvitsemme jatkossakin oman, uskottavan puolustuskyvyn, joka perustuu koko Suomen puolustamiseen, yleiseen asevelvollisuuteen ja koulutettuun reserviin. Vapaaehtoisen maanpuolustuksen toimintaedellytykset on turvattava koko Suomessa.

Puolustusvoimien strategisista suorituskyvyistä on huolehdittava. Hornetien suorituskyky korvataan täysimääräisesti. Laivue 2020 rakennetaan Raumalla, mikä vahvistaa suomalaista telakkaosaamista, työllisyyttä ja meriteollisuutta.

Suomi on sotilasliittoon kuulumaton maa, joka tekee käytännönläheistä yhteistyötä mahdollisuuksien mukaisesti kumppanien kanssa. Suomella on verkottunut puolustus, joka koostuu vahvasta, uskottavasta puolustuskyvystä ja laajasta, kansainvälisestä yhteistyöstä pitäen sisällään tiiviin Ruotsi-yhteistyön, pohjoismaisen puolustusyhteistyön, EU:n puolustusyhteistyön syventämisen, kahdenväliset puolustussopimukset, Suomi—Ruotsi—Yhdysvallat-puolustusyhteistyösopimuksen, Ison-Britannian johtaman Joint Expeditiona-

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

ry Forcen nopean toiminnan yhteistyön, Saksan johtaman FNC-kehysvaltioyhteistyön ja Ranskan johtaman Euroopan interventioaloiteyhteistyön (EI2).

Suomen turvallisuusympäristö on muuttunut huonompaan suuntaan, ja muutoksen arvioidaan olevan pitkäkestoinen. Itämeren alueen sotilasstrateginen merkitys on kasvanut, ja sotilaallinen toiminta alueella on aktiivista. Kybertoimintaympäristön ja hybridiuhkien merkitys kasvaa, eikä niiden käyttöä poliittisten tai sotilaallisten päämäärien saavuttamiseksi voida sulkea pois. Vaikka Suomeen ei kohdistu tällä hetkellä sotilaallista uhkaa, strategiset yllätykset ja turvallisuusympäristön muutokset ovat mahdollisia. Kehityksen seurauksena Suomi on parantanut tilannetietoisuutta ja valmiutta.

Euroopan unioni vahvistaa puolustusulottuvuuttaan useiden aloitteiden avulla ja varautuu laaja-alaisen uhkien torjuntaan. Unionin puolustusyhteistyötä tiivistetään muun muassa pysyvän rakenteellisen yhteistyön avulla. EU:n jäsenenä Suomi ei voi olla ulkopuolinen, jos sen lähialueella tai muualla Euroopassa turvallisuus on uhattuna. Puolustuksen ennaltaehkäisykyky perustuu toimintaympäristöön suhteutettuun valmiuteen ja torjuntakykyyn. Suomi varautuu sotilaallisten uhkien torjuntaan ylläpitämällä nykymuotoista suorituskykyisiin asejärjestelmiin ja laajaan reserviin perustuvaa puolustusratkaisua sekä valmistautumalla antamaan ja vastaanottamaan kansainvälistä apua.

Puolustuskyky muodostuu puolustusjärjestelmän sotilaallisista suorituskyvyistä sekä kansallisesta viranomaisyhteistyöstä ja kansainvälisestä puolustusyhteistyöstä. Hallituskaudella laajennetaan kahdenvälistä ja alueellista puolustusyhteistyötä Ruotsin kanssa. Hallituskaudella kehitetään transatlanttista yhteistyötä sekä lisätään yhteistyötä Norjan kanssa. Pohjoismaiden Nordefco-yhteistyön painopisteet ovat tilannekuvayhteistyössä ja koulutus- ja harjoitustoiminnassa.

Hallituskauden alussa asetetaan laajapohjainen parlamentaarinen komitea selvittämään yleisen asevelvollisuuden kehittämistä ja maanpuolustusvelvollisuuden täyttämistä. Kertausharjoitusten määrää nostetaan asteittain vaalikauden aikana. Tavoitteena on 20 prosentin lisäys nykyisestä tasosta hallituskauden loppuun mennessä. Puolustusvaliokunta on pitänyt valitettavana, ettei ensi vuodelle ole määrärahaa sopimussotilaiden palkkaamiseen. Eduskunta kuitenkin lisäsi sopimussotilaiden palkkaamiseen 300 000 euroa joulurahoista. Hyvä niin, nimittäin tämä oli tärkeä lisäys. [Puhemies koputtaa]

Arvoisa puhemies! Puolustusministeriössä on käynnissä selvitys alueellistamisen mahdollisuuksista. Jo nyt Puolustusvoimat on läsnä ympäri maata. Koko laajaa maatamme on puolustettava ja varmistettava alueellisille ja paikallisille joukoille asianmukainen ja ajantasainen varustus.

0.34 Janne Heikkinen kok: Kunnioitettu puhemies! Tässä edustaja Huru nosti esiin Ottawan sopimuksen, joka oli kiistatta virhe niin budjetin näkökulmasta kuin maanpuolustuksemme uskottavuuden ja tehokkuudenkin näkökulmasta. Uskallan väittää, että aikanaan Ottawan sopimuksen ratifiointiin päädyttiin täysin vääristä syistä. Jalkaväkimiinahan on ensisijaisesti kustannustehokas puolustusväline, ja se on tarkoitettu ensisijaisesti väkivalloin maahan tunkeutuvaa vihollista vastaan, ja väitänpä, että ne syyt, miksi päädyttiin tähän Ottawan sopimuksen ratifiointiin, eivät olleet maanpuolustukselliset vaan pikemminkin Suomen silloiseen ulkopolitiikan linjaan halutut tällaiset eräänlaiset oman kilven kiillottamiseen liittyvät syyt. On todellakin valitettavaa niin talouden näkökulmasta kuin Suomen puolustuksenkin näkökulmasta, että niinkin hölmö sopimus mentiin aikanaan allekirjoittamaan, ja olen kyllä Hurun kanssa ehkä sikäli samaa mieltäkin, että tästä sopimuk-

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

sesta olisi kyllä syytä päästä eroon ja palauttaa jalkaväkimiina takaisin meidän Puolustusvoimien repertuaariin.

Yleiskeskustelu päättyi ja pääluokan käsittely keskeytettiin.

3.11. Pääluokka 26 Sisäministeriön hallinnonala

Puhemies Matti Vanhanen: Esitellään sisäministeriön hallinnonala koskeva pääluokka. Pääluokan yleiskeskusteluun varataan tässä vaiheessa 45 minuuttia.

Keskustelu

16.36 Ville Vähämäki ps (esittelypuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Esittelen nyt hallintojaoston puheenjohtajana SM:n hallinnonalan osuuden budjettimietinnöstä.

Pääluokassa 26 on neljä keskeistä kokonaisuutta: poliisitoimi, Rajavartiolaitos, pelastustoimi ja hätäkeskustoiminta, maahanmuutto sekä näiden kaikkien toimintamenot. Käyn nämä nyt lyhyesti läpi kipupisteineen. Hallinnonalalle esitetään kokonaisuudessaan 1 528 miljoonaa, joka on 31 miljoonaa enemmän kuin vuoden 2019 budjetissa. Keskeinen kipupiste tällä hyvin henkilöstöpainotteisella hallinnonalalla on aiemmin tehdyt säästötoimet eli niin sanotut JTS-säästöt. Tämä johtuu siitä, että hallinnonala on hyvin henkilöstöpainotteinen, ja näin ollen leikkaukset kohdistuvat väistämättä henkilöstöön ja hallinnonala joutuu sopeuttamaan toimintaansa suunnittelukaudella alenevaan kehystasoon. Valiokunta nostaa esille myös sen, että pääluokan toimitiloissa on laaja-alaisia sisäilmaongelmia ja kiinteistöjen välttämättömät kunnostukset nostavat kustannuksia. Valiokunta pitää myönteisenä, että molempiin huolenaiheisiin, mitä edellä mainitsin, on kiinnitetty huomiota lisäbudjetissa ja täydentävässä esityksessä. Ongelmat ovat kuitenkin mittavia, ja hallituksen tulee kiinnittää niihin huomiota myös jatkossa.

Poliisitoimen toimintamenot -momentille esitetään 763 miljoonaa, joka on 10 miljoonaa enemmän kuin vuonna 2019. Budjettiesitykseen sisältyy 7,5 miljoonan lisäys, jotta hallitusohjelman mukaisesti saavutetaan 7 500 poliisimiehen taso. Hallitus esittää lisäyksiä lähiöpoliisitoimintaan, ennaltaehkäisevään toimintaan, palvelutason nostamiseen haasteellisilla alueilla ja nettipoliisitoiminnan vahvistamiseen. Valiokunta katsoo, että on keskeistä puuttua aiempaa tehokkaammin netissä tapahtuviin huijauksiin ja petoksiin ja vakavampiin tekoihin, kuten lasten hyväksikäyttöön. Hallinnonalan yksi keskeinen kipupiste on myös se, että kaluston tekninen käyttöikä loppuu. Tämä koskee muun muassa maa- ja vesialueiden valvontaan käytettävien laivojen ja lentokoneiden käyttöikää. Vuodelle 2020 täytyisikin saada päätös tilausvaltuudesta kahden valvontalentokoneen osalta ja kolmen laivan osalta. Hankinnan suunnitteluun tulisi osoittaa 5 miljoonaa. Poliisitoimen kaluston osalta tilanne on vastaava. Poliisihallintouudistuksen yhteydessä menttiin enenevästi liikkuvan toimiston suuntaan, ja tämä lisääntynyt kalustokäyttö luonnollisesti vähentää kaluston käyttöikää.

Rajavalvonnasta valiokunta toteaa sen, että vaikka momentille esitetään 244 miljoonaa toimintamenoihin — se on 10 miljoonaa enemmän kuin vuonna 2019 — ei nykyistä toimintatasoa pystytä ylläpitämään. Pelastustoimen ja hätäkeskustoiminnan osalta todetaan se, että kummankin toimintamenoihin, näihin momentteihin, tehdään lisäyksiä suhteessa vuoteen 2019. Hätäkeskuslaitoksen henkilöstöksi on linjattu 600 henkilötyövuotta, ja syk-

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

syn toteuma on 585 henkilötyövuotta. Henkilöstön hyvinvointiin tulee kiinnittää huomiota, koska hätäkeskuspäivystäjien työpoissaolot ovat vielä suunnilleen noin tuplat suhteessa muuhun valtionhallintoon. Lisäksi valiokunta haluaa kiinnittää huomiota Tuven ongelmiin.

Maahanmuuttoon ja vastaanottokeskustoimintaan esitetään 54 miljoonaa. Tässä on lisäyksiä 15 miljoonaa, josta 10 miljoonaa on päätöksentekoon eli siis siihen, että näiden uusien sisään tulevien hakemusten käsittelyaika ei venyisi. Vuonna 2015 tulleiden hakemusten käsittelyyn on 3 miljoonaa, jolla jatketaan 60 työsuhdetta, sekä ict-kuluihin 2 miljoonaa. Tällä hetkellä käsittelyssä on noin 30 000 hakemusta, joista oleskelulupahakemuksia on 20 000 ja kansalaisuusasioita koskevia hakemuksia on noin 7 000. Valiokunta toteaa, että vuodelle 2020 täytyisi saada vielä noin sata lisähenkilöä käsittelemään näitä hakemuksia. Valiokunta toteaa myöskin, että sujuva ja laadukas lupakäsittely sekä hallintotuomioistuinten nopea päätöksenteko vähentävät vastaanottotoiminnan kustannuksia. Valiokunta lisää tälle momentille 500 000. — Kiitos.

16.41 Sisäministeri Maria Ohisalo: Arvoisa puhemies! Arvon kansanedustajat! Haluan kiittää valiokuntaa siitä, että Maahanmuuttovirasto-momentille on lisätty 500 000 euroa turvapaikkahakemusten ruuhkan purkamiseen. Määräraha on tärkeä lisäys niihin resursseihin ja toimenpiteisiin, joilla hallitus edistää turvapaikkahakemusten ruuhkan purkua. Se on paitsi inhimillisesti ja hallinnollisesti myös taloudellisesti järkevää, koska sujuva turvapaikkaprosessi vähentää vastaanottokeskusmenoja.

Sisäministeriön hallinnonalan määrärahoihin esitetään 31,4 miljoonaa euroa enemmän kuin vuoden 2019 varsinaisessa talousarviossa. Lisäys on tärkeä, sillä hallinnonalalla on edessään haasteita mutta myös paljon mahdollisuuksia sisäisen turvallisuuden kehittämisessä. Hallituksen keskeinen tavoite on nostaa poliisien määrä 7 500 henkilötyövuoteen vuoden 22 loppuun mennessä. Tämä on kirjattu hallitusohjelmaan. Vuoden 2020 talousarviossa on kohdennettu 7,5 miljoonan euron määräraha poliisien määrän lisäämiseen. Myös kehyspäätöksessä on osoitettu varoja poliisien määrän lisäämiseen. Poliisin perustyon ohella lisäresursseilla vahvistetaan ennalta estävää ja lähiöpoliisien toimintaa, verkossa tapahtuvan rikollisuuden torjuntaa sekä varaudutaan hybridiuhkiin.

Rajavartiolaitoksen määrärahoja on lisätty rajaturvallisuuden suorituskyvyn ja rajavartijamäärän turvaamiseksi sekä eurooppalaisen raja- ja merivartioston pysyviin joukkoihin. Talousarvioesitykseen sisältyy lisäksi 15 miljoonaa euroa Rajavartiolaitoksen maa- ja merirajan teknisten valvontajärjestelmien korvausinvestointeihin. Kuten valiokunta mietinnössään toteaa, kun tekniset valvontajärjestelmät uusitaan, se purkaa myös painetta lisätä partiointia ja henkilöstöä maastorajan valvonnassa.

Pelastusopiston toiminnan turvaamiseen on lisätty määrärahaa 2,4 miljoonaa euroa, millä turvataan pelastaja- ja hätäkeskuspäivystäjien koulutuksen kehittäminen. Hätäkeskuspäivystäjien määrän turvaamiseksi rahoitusta on lisätty vuodelle 20 yhteensä 2,75 miljoonaa euroa. Suurin yksittäinen syy Hätäkeskuslaitoksen henkilöstövajeeseen on muodollisen hätäkeskuspäivystäjän pätevyyden omaavien työnhakijoiden puuttuminen työmarkkinoilta. Pelastusopistolle on osoitettu koulutusmäärän lisäämiseksi rahoitus.

Arjen turvallisuus syntyy ihmisten oman toiminnan lisäksi siitä, että meillä on riittävästi turvallisuusviranomaisia silloin, kun hätä on suurin. Hätäkeskuspäivystäjät ja pelastajat, eli auttamisen ammattilaiset, turvaavat meitä jokaista myös tulevien juhlapyhien aikana. Hätäkeskuslaitoksessa on panostettu työvuorosunnitteluun sekä esimiesvalmennukseen.

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

Lisäksi Häätäkeskuslaitos on jo aiemmin siirtänyt uudelleenorganisoinnilla erilaisia palveluita pois häätäkeskussalista, jotta päivistystyhenkilöstö voisi keskittyä paremmin ydintehtäviinsä. Näitä ovat muun muassa vaaratiedottaminen, kansainväliset puhelut, häiriöhallinta ja operatiivinen viestintä, joista vastaa Häätäkeskuslaitoksen johtokeskus. Kuitenkin häätäkeskuspäivistäjien määrä on tällä hetkellä riittämätön, ja tämä hallitus on ohjelmassaan sitoutunut nostamaan määrän 585:stä 620:een. Samalla Erica-häätäkeskustietojärjestelmää kehitetään ja korkeisiin sairauspoissaololukuihin puututaan työhyvinvointiin panostamalla.

Sisäministeriö on käynnistänyt selvityksen valtioneuvoston asetuksen mahdollisesta muuttamisesta väliaikaisesti siten, että päivistystehtävää hoitavan henkilöstön vaatimuksena olisi poliisin perustutkinnon lisäksi vaihtoehtoisesti joko pelastusalan tai sosiaali- ja terveysalan perustutkinto. Lisäksi Pelastusopisto selvittää mahdollisuudet järjestää alueellisia päivistäjäkursseja alueilla, jotka kärsivät päivistäjäpulasta, ottaen huomioon ruotsin kielen taitoisten päivistäjien rekrytointitarve. Tämä ei tietenkään tarkoita korkeatasoisesta osaamisesta tai kansalaisten turvallisuudesta tinkimistä vaan nimenomaan turvaa niitä.

Maahanmuuttoviraston taloudellinen tilanne on edelleen haastava. Päätöksentekoresursseja lisätään, ja sillä ehkäistään uusien vireille tulevien asioiden käsittelyaikojen pidentymistä. Vuosien 15 ja 16 aikana kertyneiden turvapaikkahakemusten käsittelyyn hallitus on esittänyt ensi vuodelle erillistä 3 miljoonan euron määrärahalisäystä. Lisäksi päätöksentekoresurssien turvaamiseen hallitus osoitti varsinaisessa talousarvioesityksessään Maahanmuuttovirastolle 10 miljoonan euron lisäyksen. Täydentävässä talousarvioesityksessä hallitus antoi Maahanmuuttovirastolle vielä 2 miljoonaa euroa tietojärjestelmien kehittämiseen, jotta prosessi olisi mahdollisimman sujuva.

Viranomaiset ja esim. järjestöt ovat kehittäneet viime vuosina varautumistaan laajamittaisen maahantulon varalle. Vuoden 2015 kokemukset — kun Suomeen saapui äkillisesti yli 32 000 turvapaikanhakijaa — on analysoitu ja huomioitu varautumissuunnittelussa, ohjeistuksissa ja harjoitustoiminnan suuntaamisessa. Normaalitilanteessa Suomi on varautunut vuosittain keskimäärin 2 000—6 000 uuden turvapaikanhakijan maahantuloon. Vastanottokeskuskapasiteettia kyetään tarvittaessa nostamaan ja perustamaan lisää vastaanottokeskuksia ja väliaikaismajoituksyksiköjä. Vuonna 20 UMA-järjestelmän kehittämiseen panostetaan lupaprosessien sujuvoittamiseksi ja hakemusten käsittelyaikojen nopeuttamiseksi. Myös lainsäädännön muutoksia on jo etukäteen ennakoitava kehittämistyössä.

Hallituksen työllisyystavoite edellyttää merkittävää muutosta työperäisessä maahanmuutossa. Työ- ja elinkeinoministeriö, sisäministeriö ja ulkoministeriö ovat asettaneet koordinaatioryhmän, jonka tehtävänä on koordinoita työn, yrittämisen, opiskelun ja tutkimuksen perusteella myönnettävien oleskelulupien käsittelyn nopeuttamista ja prosessien kehittämistä. Maahanmuuttovirastossa työtapoja kehitetään aktiivisesti, ja virasto on asettanut muutosprojektin, jonka tavoitteena on luoda uudet työtavat digitalisoituvassa työympäristössä. Maahanmuuttovirastossa on käytössä moniosajamalli, jonka avulla henkilöstöresursseja pystytään siirtämään ruuhkautuneisiin lupaprosesseihin. Riittävillä henkilöstöresursseilla saavutetaan sujuvat lupaprosessit sekä lakisääteiset käsittelyajat. — Kiitos.

16.48 Riikka Purra ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille tästä avauspuheenvuorosta. Maahanmuutto on kaikista tärkein yksittäinen kuormittaja, joka vaikuttaa näillä kaikilla sisäisen turvallisuuden sektoreilla. Migrin ruuhkista täällä salissa puhutaan paljon. Niihin on jonkun verran tulossa helpotusta, mutta edelleen ne siellä ovat

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

ja niiden nähdään vaikuttavan paljon laajemmallekin. Samaten tuomioistuimissa, hallinto-tuomioistuimissa, korkeimmassa hallinto-oikeudessa näkyy maahanmuuton aiheuttama kuorma. Samaten poliisissa: maahanmuuttajien, ulkomaalaistaustaisten yliedustus rikostilastoissa on selvä, erityisesti seksuaalirikoksissa. Samaten vangeissa tämä on korostunut. Rajavartiolaitoksella on ylimääräistä työtä, terrorismirikollisuus on saapunut maahan ja niin edelleen.

Kysyn ministeriltä: ymmärtääkö hallitus, että sisäistä turvallisuutta ei kyetä parantamaan yksinomaan resursseja lisäämällä, vaan vaaditaan lainsäädännöllisiä maahanmuuton muutoksia?

16.49 Kari Tolvanen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kokonaisturvallisuushan on hyvin laaja asia. Eräs siihen vaikuttava asia on poliisien määrä, se ei ole suinkaan ainut vaikuttava asia mutta vaikuttava kuitenkin. Se on hienoa, että hallitus esittää 7 500 poliisia, toki siitä puuttuu 350, mitä lupasitte ennen vaaleja turvallisuuspäätöksessä. Mutta huolestuttavinta on, että tällä menolla vaalikauden lopussa pahimmillaan poliisien määrä laskee noin 7 100:aan, jos viimeiselle vuodelle ei löydy rahoitusta.

Toivonkin, arvoisa ministeri, että pidätte huolen siitä, että Poliisiammattikorkeakoulu toimii täydellä teholla koko vaalikauden ajan, silloin pääsemme 7 850 poliisimieheen. Toivon myös sitä, että tässä pikaisella aikataululla palkkaatte tutkintasihteereitä, vartijoita, jotka hoitavat poliisin niitä tehtäviä, jotka poliisit nyt hoitavat, jotta poliisimiehet saataisiin oikeisiin tehtäviin, niihin, mihin heidät on koulutettu. Se olisi tärkeätä, ja tämä olisi hyvin nopealla aikataululla toteutettavissa, jos halua löytyy tähän asiaan.

16.50 Heidi Viljanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Poliisitoimi on monien haasteiden äärellä. Poliisilla on vuositason vajaa miljoona tehtävää, joista noin 100 000 on jäänyt resurssivajeen vuoksi hoitamatta, ja hälytystehtävien vasteajat ovat jatkuvasti pidentyneet. Toimintaympäristö muuttuu alati uudentyyppisen rikollisuuden ja uhkatekijöiden vuoksi. Tämä luo lisää haasteita toimialalle. Näistä syistä hallituksen päätös lisätä poliisien määrää 7 500:aan henkilötyövuoteen on ainoa oikea sisäisen turvallisuutemme vuoksi — siitä hallitukselle kiitokset.

Mutta mikä herättää huolta — ja on poliisitoimen osalta nimenomaan yhteinen huoli, joka hallintovaliokunnassakin on noussut — on nousevat toimitilakustannukset, sisäilmaongelmat ja kasvava tarve uusia kalustoa, erityisesti ajoneuvokalusto on tiensä päässä. Tiedän, että tämä ministerin tiedossa varmasti on, mutta halusin sen vielä tärkeänä asiana nostaa esiin.

16.51 Hanna Huttunen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yksi oleskelulupaprosessia työllistävä asia on uusintahakemukset, ja olemme myös valiokunnassa kiinnittäneet huolestuneena tähän huomiota. Lainvoimaisen kielteisen oleskelulupapäätöksen saaneiden turvapaikanhakijoiden loputtomalle uusintahakemuskierrokselle on saatava stoppi. Ei ole kenenkään etu, että sama mylly jauhaa vuodesta toiseen lopputuloksen muuttumatta.

Eräs oma huolenaiheeni on tämä, että Maahanmuuttovirastossa on jonossa muun muassa näitä työperäisiä oleskelulupahakemuksia. Niin kuin täällä salissa on monta kertaa todettu, tarvitsemme näitä tekeviä käsiä tänne Suomeen.

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

Olen huolissani myös resursseista: mitä voisimme tehdä sen eteen, että päästäisiin eteenpäin, jotta vuodesta toiseen samat ihmiset eivät pyörisi siellä jonossa. Haluaisinkin kysyä nyt ministeriltä: onko tulossa nyt mitään uudistuksia tähän prosessiin? Toki pitää huolella tutkia, jos on tullut uusia asioita esille esimerkiksi turvapaikanhakijalla, mutta ei kai se voi ikiliikkujakaan olla.

16.52 Tiina Elo vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä salissa on puhuttu paljon turvallisuudesta, ja sen turvaamisessa sisäministeriön alaisilla viranomaisilla on keskeinen rooli. Kiitänkin myös hallitusta siitä, että poliisien määrää saadaan nyt lisättyä.

Valtiovarainvaliokunta katsoo mietinnössään, että poliisin perustyn ohella on tärkeää vahvistaa ennalta estävää ja lähiöpoliisitoimintaa, ja siihen onkin nyt myös panostettu. Sen onnistumisen kannalta on tärkeää, että esimerkiksi poliisi ja sosiaaliviranomaiset tekevät yhteistyötä tiiviisti ja ympärivuorokautisesti, ja myös tehokas tiedonkulku sosiaali- ja terveydenhuollon sekä opetustoimen viranomaisilta poliisille on tärkeää, jotta tätä ennalta estävää toimintaa voidaan tehdä tehokkaasti. Olisinkin kysynyt ministeriltä: miten tätä ennalta estävää työtä voidaan ja aiotaan nyt edelleen parantaa, kun siihen on saatu lisää varoja, mitä pidän todella tärkeänä?

16.53 Matti Semi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun ajatellaan turvallisuutta kokonaisuutena, niin sehän lähtee sieltä kotoa kasvatuksesta, ja sitten mennään varhaiskasvatukseen ja koulutukseen, ja se turvallisuudentunne rakentuu pitkälti sen mukana, kuinka hyvin ihmiset siellä tavallaan tulevat toimeen keskenään.

Sitten kun mennään tänne kovemmalle puolelle, poliisiin, niin tämä hallitus on mielestäni hyvin lähtenyt liikkeelle, koska se satsaa nyt poliisien määrän kasvattamiseen. Meidän pitää huomioida myös suojelupoliisin rekrytoinnit ja siviilitiedustelulain tehokkaan käytön mahdollistaminen. Sinne on pantu 10 miljoonaa euroa lisää rahaa, joka on hyvä asia sinne.

Mutta asia, mistä tavallaan näin etukäteen olen vähän kiinnostunut ja haluaisin tietoa saada, on tämä pelastuslaitosten tilanne sote-uudistuksen yhteydessä, kun ne lähtisivät siirtymään maakunnille. Kuinka pystytään turvaamaan, että tehokas taso pysyy edelleenkin siellä?

16.54 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Turkin kautta Euroopan unionin alueelle saapuneiden siirtolaisten ja turvapaikanhakijoiden määrä kohoisi viime vuoden 50 000:sta 70 000:een lehtitietojen mukaan. Erityisesti afgaanien osuus heidän joukossaan lisääntyi, mikä tietysti liittyy tähän Afganistanin vaikeaan turvallisuustilanteeseen. Kun tiedämme, että Euroopan unionin ja Turkin pakolaissovun kohtalo on epävarma, niin on varmasti myös Suomessa varauduttava erilaisiin skenaarioihin, myös siihen, että sisäministeriön hallinnonalan viranomaisten resurssit riittävät. Tässä on kannettu huolta nyt ennen muuta poliisien, toki myös Maahanmuuttoviraston, resursseista, mutta itse kyllä pitäisin tärkeänä sitä, että hallitus arvioisi nämä resurssitarpeet huolella [Puhemies koputtaa] ja ottaisi esimerkiksi kristillisdemokraattien vaihtoehtobudjetin esityksen vakavasti.

16.55 Mauri Peltokangas ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lokakuussa saatiin viimeinen PTR-tilannekatsaus, joka sinällään näytti huolestuttavalta. Siitä käy ilmi,

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

että vapaan liikkuvuuden ja hallitsemattoman maahanmuuton mukanaan tuoma rikollisuus koettelee Suomea monin tavoin. Kysyisinkin ministeriltä lähinnä nyt kansainvälistä rikollisuutta silmällä pitäen: On hyvä, että poliisien määrä nousee, mutta onko ollut suunnitelmassa rajavalvonnan osalta, esimerkiksi tuolla satamissa, tarkistella kenties ulkomaalaisvalvonnan resursseja? Tällä lähinnä tarkoitan kohdennettua miettimistä siinä, että meillä ei tällä hetkellä siellä montaa henkilöä ole, ja myöskin jaksamisen kautta olisi varmasti aiheellista tutkia tätäkin asiaa.

16.56 Paula Risikko kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia ministerille. Oikein hyvä, että esimerkiksi poliisien määrärahoja on saatu vähän lisää, mutta aivan niin kuin edustaja Tolvanen sanoi, niin vaikea tilannehan se on. Mutta saadaan ne pysymään ja lisätään niitä määriä.

Terrorismin vastaisesta lainsäädännöstä puhuttiin eilen, ja jos siitä vähän avaatte meille: Mitä ollaan nyt tekemässä? Onko niitä, jotka siellä ovat olleet eräällä lailla putkessa, nyt viety eteenpäin? Se olisi kiinnostavaa.

Entä Helsingin pelastusopisto? Sehän sai vähän jatkoaikaa. Itsehän olin Pelastusopiston kannalla ja sen, että vaikka pääpaikka olisi Kuopiossa, niin filiaali täällä, ja kannatan sitä edelleen. Mihin olette itse päätenyt?

Sitten terveydenhuoltohenkilöstön ja poliisien tietojenvaihto: onko se edistynyt?

Ja sitten: Mikä on teidän suhtautumisenne näiden paperittomien kansalaisten tilanteeseen? Onko kunnilla tällä hetkellä yhtenäiset käytännöt? — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri saa muutaman vastauspuheenvuoron jälkeen väli-vastaukset.

16.57 Piritta Rantanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän budjetin ja hallitusohjelmankin isona tavoitteena on turvallinen oikeusvaltio ja se, että jokainen meistä voi kokea asuvansa turvallisessa maassa. Tavoitteena on myös turvallisuusviranomaisien toimintakyvyn varmistaminen. Sisäisen turvallisuuden toimintaympäristön monimutkaisuus ja nopeat muutokset luovat oman haasteensa tälläkin saralla. Emme voi vaatia kansalaisia tuntemaan turvallisuutta tai luottamusta, ne on ansaittava. Poliisien määrän nostaminen ei ole ainoa keino, mutta se on erittäin tärkeä osa sitä kansalaisten luottamuksen parantamista ja ylläpitämistä.

Hallintovaliokuntakin on lausunnossaan ollut yksimielinen siitä, että poliisien määrää nostetaan. Kiitos siitä hallintovaliokunnalle ja ministerille ja kaikille tätä asiaa edistäneille. Kysyisin kuitenkin ministeriltä: mitä voimme jatkossa tehdä, että poliisin ammatti kiinnostaa myös jatkossa ja että hakeudutaan tähän vaativaan ja kuluttavaan työhön?

Puhemies Matti Vanhanen: Sitten vastauspuheenvuoro, edustaja Mari Rantanen, ja sitten edustaja Heinonen. Sen jälkeen ministeri, 2 minuuttia.

16.59 Mari Rantanen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisin kiinnittänyt huomiota tässä budjetissa tänne pelastustoimen puolelle. Siellähän nyt näyttäisi, että on 2 miljoonaa lähtenyt pelastustoimelta näistä maakunnan ict-hankkeista, mutta siellä kuitenkin kulkevat nämä Erica, Tuve ja Kejo, joihin on jouduttu tänäkin vuonna lisärahoitusta

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

laittamaan, ja varmaan ministeri tiesikin, että pelastuslaitokset ovat hankkineet tällaisen yhteisen onnettomuuksien ehkäisyn tietojärjestelmän, joka sekin myös syö rahaa.

Lisäksi olen hiukan huolissani siitä, että Pelastusopistolle ei ole ehkä riittävästi sitä koulutusmäärää lisätty — ottaen huomioon ne viestit, mitä ympäri maata tällä hetkellä tulee pelastajien ja heidän saatavuutensa ongelman osalta. Joten olisin kysynyt, onko tämä huomioitu. Lisäksi kysyisin vielä: onko ministeriössä hankkeita meneillään työturvallisuuden lisäämiseksi ja sen lisäämiseksi, että ensihoitotehtävissä ensihoitajat ja pelastajat rinnastetaisiin virkamiehiin väkivaltaisen vastustamisen suhteen?

17.00 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sisäministerinä Petteri Orpo nosti Poliisi-AMK:n koulutusmäärät maksimiin, ja se olisi tie päästä tuohon 7 850 poliisiin. Kysyisin nykyiseltä sisäministeriltä Ohisalolta: minkälaisella tiellä nyt ollaan — saavutetaanko tämä teidän ministerikaudellanne?

Migrin määrärahat ovat tärkeitä. Voi todeta, että järjestelmä on epäonnistunut, jos yksikin huippuasiantuntija jää tulematta Suomeen sen takia, että työluvan saanti venyy liian pitkäksi.

Ja sitten lääkärihelikopteritoiminta. En ota kantaa nyt paikkoihin, minun mielestäni se on asiantuntijoiden päätettävä, mutta kysyisin teiltä, arvoisa ministeri: onko kattavuus maassamme nyt näiden koptereiden näkökulmasta riittävä, vai onko siellä vielä aukkoja, joita pitäisi pystyä täyttämään? Ja toisaalta myös: Onko koptereiden koko tällä hetkellä optimaalinen? Osa asiantuntijoista pitää ainakin osaa koptereista liian suurina ja niiden lähtöä hitaana, ja tämä vaikeuttaa osittain niiden toimintaa.

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Ohisalo, 2 minuuttia. Saatte sitten keskusteluosion lopussa pidemmän puheenvuoron.

17.01 Sisäministeri Maria Ohisalo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitokset edustajille hyvistä ja tärkeistä kommentteista ja huomioista. Monta kysymystä — yritän tiivistää lyhyesti.

Viimeisimpään kysymykseen lääkärikoptereista: tämä liittyy vahvasti STM:n alaan, eli ministeri Kiuru pystyy tästä vahvemmin vastaamaan.

Edustaja Mari Rantaselle: Kyllä työturvallisuus on selkeä painopiste. Poliisihallituksen kanssa on jo järjestetty yhteinen tilaisuus asiasta, ja ajattelen, että tätä työtä pitää jatkaa myös kaikilla SM:n hallinnonaloilla, miettiä niitä erilaisia paikkoja, joissa työturvallisuutta voidaan kehittää. Esittämänne ajatus on mielestäni putkessa jo ja erittäin tärkeä.

Edustaja Piritta Rantaselle: Miten poliisin työ jatkossa kiinnostaa? Tietysti meidän pitää pitää yllä sitä vahvaa luottamusta, joka kansalaisilla poliisiin jatkuvasti on. Ylipäätään jalkautuminen, ennalta estävä työ, lähipoliisityö, jossa poliisi näkyy arjessa myös lapsille ja nuorille, on tietysti yksi tekijä, millä voidaan vahvistaa ihmisten kiinnostusta myös alasta.

Edustaja Risikolle: Hyviä kysymyksiä. Sote-tiedot poliisiin ja soten välillä — tästä käydään keskustelua ja pyritään parantamaan sitä, että asiantuntijoilla, ammattilaisilla tiedot liikkuvat mahdollisimman hyvin. Paperittomien asemaan ylipäätään etsitään ratkaisuja. Tästä Helsingin Sanomatkin kirjoitti ihan taannoin, että ei saa syntyä ikään kuin varjoysteiskuntia, joissa emme tiedä ihmisistä. Helsingin pelastusopiston tilanteesta: vuoteen 23 mennessä valmistuu tällainen koulutuskokonaisuuspohdinta siitä, missä kaikkialla Suomessa ne suurimmat tarpeet pelastuksen osalta ovat. Siinä koulutuskokonaisuudessa

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

käymme läpi myös sen alueellisen näkökulman. Pelastusopistoon keskitetään vahvasti tukinnonanto-oikeus ja ylipäättään tutkimus- ja kehittämistoiminta, mutta jos alueellisesti tarvitaan vaikka ruotsin kielen taitoisia pelastajia tai muuta, niin mietitään sitä siinä koulutuskokonaisuudistuksessa. Terrorismin lainsäädäntöön palataan, kun oikeusministeriö ja sisäministeriö yhdessä lähtevät viemään asiaa eteenpäin.

Edustaja Peltokankaalle rajavalvonnasta: Tällä hetkellä on ensimmäisessä budjetissa tosiaan esitetty lisäresursseja itärajan valvontaan, nimenomaan tähän teknisen valvonnan parantamiseen. Täällä on hyvin nostettu esille näitä konkreettisia kalustohankintoja, joita täytyy tehdä. Siinä missä poliisin osalta kiinnitetään huomiota henkilöstöön, niin Rajan osalta tehdään niin myös. Ei voi olla niin, että sielläkin toimitiloihin ja ict:hen valuvat kaikki resurssit, kun pitäisi saada rajalle ihmisiä. Ajattelen itse, että se on ihan konkreettinen painopiste, mihin haluan laittaa lisäpanostusta. [Puhemies koputtaa]

Pelastustoimeen sotessa: Meillä on hyvä edustus siellä STM:n työryhmässä pelastuksen osalta. Tietysti turvataan laadukkaat ensihoitopalvelut muita lakisääteisiä pelastuksen tehtäviä vaarantamatta ja pyritään siihen todella, että meidän ääni kuuluu jatkuvasti läpi sen koko uudistuksen, että missään kohdassa ei jäädä pois. Hyvin ollaan siellä oltu mukana.

Edustaja Elolle vielä tästä ennalta estävästä työstä: Poliisiylijohtajan kanssa käydyissä yhteisissä keskusteluissa on nostettu vahvasti esille se, että lapsiin kohdistuvat seksuaalirikokset ovat yksi konkreettinen paikka, johon sitä ennalta estävää työtä ja muuta pyritään laittamaan. Pyritään siihen, että myös moniviranomaisyhteistyössä pyritäisiin estämään sitä, että mitään tällaista tapahtuu. Tässä myös tullaan tietojenvaihtoon eri viranomaisten välillä, kuinka hyvin tieto liikkuu koulutoimen, sosiaalitoimen, turvallisuusalan toimijoiden kesken. [Puhemies koputtaa] Täytyy jatkaa myöhemmin. — Kiitos.

17.05 Joonas Könttä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Aivan alkuun: Uutena edustajana pisti korvaan tuo, että edelleen on ilmeisesti käsittelyssä näitä vuoden 2015 turvapaikkahakemuksia. On hienoa, että sinne on nyt saatu lisäresursseja, mutta kuinka paljon niitä turvapaikkahakemuksia silloin 2015 on oikein tullut, jos niitä edelleen käsitellään, ja kuinka paljon niitä tulee esimerkiksi tänä vuonna? Onko tässä pysytty nyt sitten tekemään muutosta, että meillä tämä hakijamäärä olisi paremmin hallussa kuin silloin vuonna 2015, kun perussuomalaiset ovat olleet vallassa?

Poliisien osalta kiitän, että saamme lisää poliiseja. Minusta se oikea suunta tässä maassa, ja toivon todella, että tähän löytyy yhteistä näkemystä tässä salissa. Mutta toivon myös, että poliiseja sijoitetaan tasaisesti koko maahan, ei pelkästään pääkaupunkiseudulle, ja kysynkin ministeriltä: kuinka taataan, että nämä poliisin lisäresurssit osuvat myös tuonne harvemmin asuttuun Suomeen?

17.06 Eveliina Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan aluksi haluan kiittää hallintovaliokuntaa hyvästä yhteistyöstä ja valtaosin yksimielisestä lausunnosta. Erityisesti nämä poliisin resurssit ovat olleet yksimielisesti hallintovaliokunnan huolen aiheena, ja hallitushan onkin suunnannut lisää resursseja poliisille.

Nostaisin esille tämän maahanmuuton kysymyksen, sillä pidän erittäin viisaana, että hallintovaliokunta on lausunut maahanmuuttopolitiikan tavoitteista niin, että on tärkeää, että meidän maahanmuuttopolitiikka on hallittua ja ennakoitua. Näkisin, että siihen keskeisesti vaikuttavat Migrin määrärahat, ja kiitokset ministerille siitä, että Migrille on saatu nopealla tahdilla myöskin jo tälle vuodelle lisämäärärahoja.

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

Toisena asiana nostaisin kotouttamiskoulutukseen panostamisen, ja tarkastusvaliokunta on edellisellä vaalikaudella nostonut tämän kotouttamiskoulutuksen tärkeyden. [Puhemies koputtaa] Kysyisin vielä ministeriltä: mitä hallitus aikoo kotouttamiskoulutuksessa tehdä?

17.07 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tietysti toivoisi, että hallituspuolueiden edustajat olisivat tietoisia meidän monista kriiseistä, kuten tästä turvapaikkakriisistä, ja etteivät varsinkaan hallintovaliokunnan varajäsenet olisi ihmeissään, että meillä tosiaan on tällaisia hakemuksia. Mutta se siitä.

Nyt esimerkiksi eilen oli tv:ssä tämä valepoliisi-ilmiö, ja siellä oli poliisitarkastaja Jyrki Aho haastateltavana tästä ilmiöstä. Samaten asuntomurroista on ollut paljon puhetta. Esimerkiksi Uudellamaalla merkittävä osa näistä on näitä Baltian maista tulleita ulkomaalaisliigoja. Täällä ei ole puhuttu vielä semmoisista asioista, ja oikeastaan olisin kysynyt tästä kokonaisturvallisuudesta: Kun neuvotaan ihmisiä laittamaan erilaisia hälytinjaestelmiä ja olemaan valppaina, ettei esimerkiksi ikäihmisiä käytetä hyväksi valepoliisin toimesta, niin miten olette sisäministeriössä tai yhdessä oikeusministeriön kanssa pohtineet, mitä me voimme tehdä? Tämä on aika merkittävä asia, kun rikokset kohdistuvat kotiin ja ikäihmiin. Esimerkiksi Jyrki Aho ehdotti, että virkavallan anastusta koskevan pykälän rangaistusasteikkoa voisi nostaa.

17.08 Saara Hyrkkö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Turvapaikkahakemusten ruuhkan purkuun ja Maahanmuuttoviraston päätöksentekoresurssien turvaamiseen varattu lisärahoitus on tarpeellista ja tärkeää, jotta jokaiselle voidaan varmistaa asianmukainen ja oikeusvaltion periaatteiden mukainen turvapaikkaprosessi. Näitä määrärahasyksiä myös lakivaliokunta on pitänyt myönteisinä, etenkin kun samalla varmistetaan, että ruuhka ei siirry sinne hallintotuomioistuimiin.

Maahanmuuttoviraston ylijohtaja on kertonut, että turvapaikkaprosessia kehitetään voimakkaasti muun muassa oikeudenmukaisuuden ja laadunvarmistuksen näkökulmasta, ja tämä onkin viimeistään tämän ihmisoikeustuomioistuimen langettavan päätöksen valossa ihan välttämätöntä. Kysyisin ministeri Ohisalta: mahdollistavatko nämä nyt Maahanmuuttovirastolle varatut resurssit ihmis- ja perusoikeuksien vahvistamisen turvapaikkaprosessissa riittävällä tavalla?

Lisäksi kysyisin poliisin määrärahoista, joiden lisäys on siis myös hyvä asia: miten ministeri arvioi, millaista kohennusta nämä lisäresurssit tuovat tilanteeseen, jossa iso määrä rikoksia jää tänä päivänä tutkimatta?

17.09 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Siviilitiedustelulait tulivat voimaan viime vaalikaudella, ja niihin liittyen muutama kysymys. Ensinnäkin: onko näin lyhyellä ajalla ministerille tullut tietoon mitään muutostarpeita tai täydennystarpeita niiden osalta? Toinen kysymys: onko teidän tietojenne mukaan uusi lainsäädäntö parantanut tilannekuvaa ja lisännyt sitä tiedustelutietoa, mitä valtiojohto tarvitsee? Ovatko resurssit riittävät? Sen suhteen olen saanut kyllä tietoa, että tuntuisivat olevan hyvällä tolalla, mutta on hyvä sekin vielä ministerin näkökulmasta katsoa.

Sitten sama huomio, mikä koski puolustusministeriä: Meillä on uusi valiokunta, tiedusteluvalvontavalioikunta, ja varmasti sen valiokunnan kanssa ministerin yhteistyö tiivistyy, kun valiokunta pääsee työssä oikein kunnolla vauhtiin. Mielellämme varmasti otamme teidät sinne vastaan keskustelemaan asioista.

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

17.11 **Jari Myllykoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Me keskustellemme paljon hälytyskeskusten toiminnoista ja muista. Nyt olisin kysynyt ministeriltä: onko meneillään joitakin toimia, niin että näitä toimipistepaikkoja ollaan vähentämässä? Me Satakunnassa olemme erittäin huolissamme siitä, että nyt esimerkiksi johtajaa haetaan kahteen sijoituspaikkaan, joko Keravalle taikka Poriin, tämä työpaikkailmoitus on ollut auki tällä tavalla. Toivoisinkin, että tämä ei missään tapauksessa olisi mahdollista, sillä jos olen oikein ymmärtänyt lehtitietojen perusteella, niin Keravalla podetaan ensinnäkin henkilöstövähyyttä, kun ei sinne kukaan ole tulossa.

Samalla vasteajoista haluaisin kysyä. Erityisesti Satakunnan osalta olen erittäin huolissani siitä, että meillä on erittäin pitkät vasteajat. Nyt tämä niin sanotusti ylityönä tehtävä korvaava työ, millä ajatellaan paikata sitten hälytystilanteissa partiota, ei näytä kyllä hyvälle. Eli onko suunnitelmia enemmän, kuinka tämä paikkaaminen tapahtuu, jos partiosta puuttuu henkilöstöä?

17.12 **Riikka Purra ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisin kysynyt ministeriltä toimintamenobudjetoinnista, mikä valiokunnassakin on useaan otteeseen noussut esille nimenomaan sitä kautta, että valiokunnassa ei ole käynyt varmasti yhtään sisäisen turvallisuuden operatiivista toimijaa, joka ei olisi maininnut, että rahaa kyllä tulee, mutta se menee aivan johonkin muualle kuin mihin sen pitäisi mennä, eli viittaa nyt erityisesti näihin toimimattomiin sähköisiin järjestelmiin, ict-kuluihin ja sitten toimitiloihin ja erityisesti sisäilmaongelmiin ja muuhun tällaiseen. Erityisesti Rajavartiolaitoksen viesti oli aika hälyttävä, eli ehdotettu toimintamenojen taso ei riitä vallitsevan turvallisuusympäristön mukaan mitoitettun suorituskyvyn ylläpitämiseen. Olisin kysynyt ministeriltä: miten hallitus ylipäättensä suhtautuu tähän sisäisen turvallisuuden rahoituksen aika krooniseen kiputilaan?

17.13 **Hilkka Kemppi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Sisäministeriö on kyllä keskeinen ministeriö Suomessa. Koen eilisenkin keskustelun pohjalta, että ministeriöllä on vähintäänkin herätyskellon rooli tässä maassa. Kiitän hallitusta pelastus- ja hätäkeskuspäivystäjien kouluttamiseen varatuista resursseista, esimerkiksi Pelastusopiston lisäresursseista, sekä maa- ja vesialueiden valvontaan laitetuista lisäresursseista.

Samoin poliisien määrän nostamiseen on kriittinen tarve, mikä on noussut tässäkin salissa tänään esille. Poliisien määrää on vähennetty, ja se heijastuu toden totta ihmisten turvallisuudentunteeseen varsinkin kun mennään keskusta-alueen ulkopuolelle. Poliiseja tarvitaan kehyskuntiin kiireesti, jotta hälytyksiin pystytään vastaamaan. Nähdäkseni lähipoliiseja pitää lisätä nimenomaan syrjäytymisen ilmiöön sekä vähentämään rattijuoppoutta, huumekusmien määrää ja muita liikennerikoksia, eli tällaisiin tavallisiin ihmisiin kohdistuneisiin rikoksiin. Olen huolissani [Puhemies koputtaa] poliisien määrästä, saatavuudesta ja työhyvinvoinnista. Kysyisinkin: miten tätä työn kuormittavuutta voidaan keventää poliisien osalta?

17.14 **Eveliina Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maailman muuttuessa myös maahanmuuttopolitiikkaan kohdistuu uusia ilmiöitä. Tässä suhteessa ajattelen niin, että kun meillä maahanmuuttopolitiikkaan tulee uusia lieveilmiöitä, joihin muun muassa ministerin mainitsema viime aikojen lehtikirjoittelu on puuttunut, niin tähän tarvitaan myöskin hallitukselta uudenlaisia toimia, joilla pystytään esimerkiksi laittomasti

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

maassa asumista ja tänne tuloa estämään. Hallitusohjelmassahan on hyvin kirjoitettu, että päivitetään laittoman maahantulon ja maassa oleskelun toimintaohjelma. Näen niin, että tällä on nimenomaan tarkoitus nyt katsoa tätä muuttuvaa yhteiskuntaa ja muuttuvaa maailmaa niin, että me kykenemme varmistamaan sen, että meillä on myös tulevaisuudessa hyvin toimiva hyvinvointivaltio täällä Suomessa. Kysyisinkin ministeriltä: miten tätä päivittystyötä on toimintaohjelman osalta tarkoitus tehdä?

Puhemies Matti Vanhanen: Meillä sovittu aikataulu alkaa päättyä. Myönnän vielä vastauspuheenvuorot edustajille Jokinen ja Juuso ja sen jälkeen ministerille 3 minuuttia.

17.15 Kalle Jokinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suomessa on Euroopan vähiten poliiseja tuhatta asukasta kohden. Se on hälyttävä tieto, ja se on ollut näin jo pitkään. Samoin hätäkeskuspäivystäjistä on huutava pula. Tehtäessä työtä niukoilla henkilöstöresursseilla, paineen alla se on erittäin kuormittavaa toimintaa ja myös aiheuttaa sitten poissaoloja ja sairastumisia.

Silloin kun Rinteen hallitus aloitti, kerrottiin hyvä uutinen: Suomeen lisätään 300 poliisia. Kaikki puolueethan antoivat ennen vaaleja turvallisuuslupauksen, että se 7 850 poliisia saavutetaan. Saamieni tietojen mukaan Suomessa on tällä hetkellä noin 7 340 poliisia. Kysynkin nyt ministeriltä: onko se hallituksen lupaus lisätä 300 poliisia edelleen voimassa vai supistuuko se 160:een silloin, kun se 7 500 poliisin määrä saavutetaan?

17.17 Kaisa Juuso ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Huumeiden käyttö Suomessa on kasvanut räjähdysmäisesti. Tullilta ja poliisilta saamani arvion mukaan noin puolet huumeista tulee netin kautta ja puolet Suomen maarajojen yli. Maarajojen ylityksistä Suomen ja Ruotsin välinen raja pohjoisessa on erittäin vilkkaasti liikennöity, ja sen yli arvioidaan tapahtuvan 75 prosenttia kaikesta maarajan ylittävästä liikenteestä. Tehokkain keino puuttua ongelmaan olisi lisätä Tullin resursseja pohjoisella Ruotsin vastaisella maarajalla. Nyt ne eivät ole edes uskottavalla tasolla. Huumevirta tulee nimenomaan Ruotsista Suomeen, ja kuulemani mukaan esimerkiksi Kemi on jo täynnä amfetamiinia. Onko teillä, arvoisa ministeri, aikomus tarttua tähän huumeongelmaan vahvistamalla Tullin resursseja pohjoisessa Ruotsin vastaisella maarajalla?

17.18 Sisäministeri Maria Ohisalo: Arvoisa puhemies! Kiitos edustajille hyvistä kommentteista. Viimeiseen kysymykseen: PTR-yhteistyö — poliisi, Tulli ja Raja — on sinänsä kyllä meidän toimialallamme, mutta Tulli itsessään ei ole meidän budjettimomenteissamme, eli se kuuluu valtiovarainministeriön alalle. Mutta totta kai sitä yhteistyötä jatkuvasti vahvistetaan. Täällä aikaisemmin viitattiin myös kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden lisääntymiseen Suomessa. Se on selkeästi havaittu pidemmän aikaa, ja siihen totta kai lisätään voimavaroja — sen estämiseen ja paikantamiseen ja ylipäätään sen torjumiseen moniviranomaisyhteistyössä.

Edustaja Jokisella ja muutamalla muullakin oli kysymys poliisien määrän lisäämisestä. Se on konkreettisesti hallitusohjelmaan kirjattu, 7 500 vuoteen 22 mennessä, ja siitä hallitus pitää kiinni. Tällä hetkellä tämä budjetti lisää määrää niin, että ensi vuodelle saadaan noin 80 lisäpoliisia. Niistä mainitsin jo aikaisemmin, että tätä lisäresurssia tullaan kohdentamaan muun muassa lapsiin kohdistuviin seksuaalirikoksiin ja muuhun päivittäisrikostorjuntaan. Eli kyllä tästä pidetään kiinni, ja toivon, että mikä tahansa hallitus sitten tämän

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

hallituksen jälkeen tulee, se ottaa myös tavoitteekseen sen, että sitä määrää jatkuvasti pystytään nostamaan. Nyt kun päästään sieltä kuopasta vihdoinkin ylöspäin — edustaja Purra viittasi hyvin siihen, että tällä alalla on todella ollut resurssivaje pidemmän aikaa, kymmenen vuotta on jouduttu sopeuttamaan toimintaa ja usein juurikin henkilöstöstä. Tästä pitää päästä eroon. Se vaatii totta kai sitä, että me saisimme ne toimitilat terveiksi ja turvallisiksi — mikä on myös hallitusohjelmakirjaus — ict-ratkaisut toimimaan ja tukemaan sitä työtä myös niin, että se säästää paikoin myös henkilötyövuosia ja saadaan tätäkin kautta ihmisiä paremmin kentälle. Eli kyllä, sisäisen turvallisuuden rahoitusongelmat sinänsä kaikkineen on otettu jo hallitusohjelmassa hyvin huomioon ja otetaan meidän työssämme SM:ssä jatkuvasti.

Täällä esitettiin huolia Hätäkeskuslaitoksen verkostosta. Tässä on ollut ehkä jonkunlaista epäselvyyttä siitä, mihin johtajaa on haettu. Kyllä sitä sinne Poriin on selkeästi haettu, tästä ei pitäisi olla mitään epäselvyyttä, eikä minun tietääkseni ole mitään verkoston karsimista tiedossa. Ehkä kuulen siitä myöhemmin, jos jotain tällaista on.

Edustaja Kiurulle: Kyse oli myös resurssikehityksestä ylipäätään. — Nyt en saa valitettavasti selvää, kun kirjoittaa nopeasti näitä vastauksia. Pystytkö nopeasti toistamaan kysymyksesi? Onko mahdollista? [Puhemies: Kyllä!] — Kiitos.

17.20 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Tykitin aika kovaa näitä kysymyksiä. Eli onko lainsäädännössä muutostarpeita, ja ovatko tiedustelulait parantaneet tilannekuvaa ministerin ja ministeriön näkökulmasta?

Tässä nyt ainakin keskeisimmät. Resursseista oli myös, mutta ne lienevät kunnossa.

17.21 Sisäministeri Maria Ohisalo: Kiitos tästä, edustaja Kiuru. Juuri näin. Tiedustelulait ovat totta kai nyt uusi elementti ja uusi työkalu, joka on tullut käyttöön ja sitä vasta tietysti implementoidaan käytännössä, mutta olen ymmärtänyt, että nyt jo on mahdollista saada paljon laajempaa ja parempaa tilannekuvaa monesta ja tiedustelun painopisteistä on keskusteltu ja näin. Mielelläni tapaan mahdollisimman pian myös uutta valiokuntaa, heti kun valiokunta vain pääsee kunnolla työhön.

Edustaja Hyrkölle ihmisoikeuksien parantamisesta: Hallitusohjelma ylipäätään tietysti lähtee siitä, että koko ohjelmassa on vahva osallisuuden eetos. Ajatus, joka ehkä viittaa laajemminkin turvapaikkaprosessiin, on se, että jotta ei tulisi pitkittyneitä kierteitä — täällä viitattiin uusintahakemuksiin ja muihin — niin pistetään se painopiste mahdollisimman alkupäähän siellä turvapaikkaprosessissa. Pidetään huoli siitä, että on tulkit ja tarvittavat oikeusavustajat paikalla, jokainen saa asialleen kunnollisen käsittelyn. Silloin ei toivottavasti myöskään päädytä niihin edustaja Huttusen mainitsemiin kierteisiin, joissa sitten myös tuhlaantuu resursseja ja toisaalta ihmiset joutuvat pidemmän aikaa myös odottamaan asioidensa käsittelyä.

Edustaja Heinäluoma kysyi yleisesti kotouttamiskoulutuksesta. Se on toki pääasiassa työ- ja elinkeinoministeriön alla. Ajattelen itse siitä yhteistyöstä, mitä tällä alalla teemme, että opetus- ja kulttuuriministeriön, sisäministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön pitäisi tehdä nykyistä vahvemmin yhteistyötä. Tässä myös heidän palloa ministeri Haataiselle: tässä on meillä yhteistyön paikka, että kotouttaminen sujuisi nykyistä paremmin ja sinne tulisi selkeät laatukriteerit ja juuri tämä ehkä koulutuksen, kasvatuksen näkökulma olisi siellä myös vahvempi, kun mietitään vaikka pieniä lapsia ja nuoria.

Näitä kysymyksiä on nyt niin paljon, että en tiedä, ehdinkö vastaamaan kaikkiin.

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

Puhemies Matti Vanhanen: Oli hyvät vastaukset kyllä, ja keskustelu jatkuu myöhemmin illalla.

Kiitos vain paljon kaikille, ja ollaan mielellään yhteydessä. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan myöhemmin tässä täysistunnossa tänään tai aamuyöllä.

Keskustelu keskeytettiin kello 17.23.

Keskustelua jatkettiin kello 00.35.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt jatketaan aiemmin tänään tässä täysistunnossa keskeytynyttä yleiskeskustelua pääluokasta 26.

0.36 Riikka Purra ps: Arvoisa puhemies! Paljon on kiitelty hallituksen panostuksia poliiseihin. Toki niistä pitää olla tyytyväinen, mutta itse en ihan niin positiivisesti näe tätä, eli meillä on näköpiirissä, että resurssien tämänhetkinen taso ei riitä turvaamaan tätä toimintaa. Toistaiseksihan poliisi on pystynyt melko hyvin vielä vastaamaan näihin perustehtäviensä haasteisiin siitäkin huolimatta, että toimintaympäristö on voimakkaasti muuttunut.

Joka tapauksessa erilaisista lainsäädäntömuutoksista aiheutuu jatkuvasti lisätehtäviä, joihin ei sitten aina osoiteta tarvittavia lisäresursseja. Aiemmissa puheenvuoroissani tänään olen jo nostanut esille näitä ict-menoja ja toimitiloihin kuluvia resursseja, jotka haittaavat tätä perustoimintaa. Tämä jatkuva resurssivaje, kroonistunut vaje, näkyy henkilöstön hyvinvoinnin heikkenemisenä. Se on näkynyt avin tarkastuksissa, ja juuri luin jonkun selvityksen, missä todettiin, että yli 90 prosenttia poliisin henkilökunnasta on ylikuormitunutta. Lukemat ovat melko hälyttäviä.

No, nostaisin yhtenä poliisin sektorina esille tässä vielä liikennevalvonnan. Viime keväänä ilmestyneen poliisin liikennevalvontaa koskevan VTV:n tarkastuksen ajatuksena oli selvittää, mitä vaikutuksia liikkuvan poliisin lakkauttamisella, joka tehtiin vuonna 2014, on ollut tähän poliisin liikennevalvontaan. Tässä tarkastuksessa kävi ilmi, että poliisin liikennevalvonta on vähentynyt merkittävästi ja sen ohjaus on heikentynyt hyvin selvästi liikkuvan poliisin lakkauttamisen jälkeen.

Koko tämän poliisin hallintorakenneuudistuksen seuranta on myös laiminlyöty, vaikka muun muassa hallintovaliokunta aiemmin vahvasti edellytti, että seurantaa pitää olla ja siitä pitää raportoida.

Liikenneturvallisuusasioiden painoarvo yleisesti ja koko ohjaus ovat laskeneet reilusti tällä ajanjaksolla. Tämä heijastuu poliisin liikennevalvonnan yleisiin resursseihin ja tähän arvostukseen. Monien näkemysten mukaan tilanne on kriittinen.

0.38 Janne Heikkinen kok: Kunnioitettu puhemies! Sisäinen turvallisuus, maanpuolustus sekä oikeuslaitos ovat jokaisen toimivan yhteiskunnan perusinstituutiot, joita ilman edes minimiin karsittu yövärtijavaltio ei voi toimia. Sisäministeriön määrärahoihin kuuluu suurena luokkana poliisitoimi. Olemme kokoomuksessa erityisen huolissamme siitä, että

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

hallituksen julkisen talouden suunnitelman mukaan poliisien määrä uhkaa romahtaa puutteellisen resursoinnin vuoksi vuosina 2022—2023 jopa 7 100 poliisin tasolle, vaikka hallituksen tavoite on päästä 7 500 poliisiin. Suomessa on erittäin pieni poliisiluku suhteessa eurooppalaisiin verrokkimaihimme.

Arvoisa puhemies! Sisäiset turvallisuusriskit, jotka liittyvät jihadistisiin toimijoihin ja muihin ääriliikkeisiin, ovat nousussa. Yhtäältä myös vieraat valtiot ovat aktivoituneet tiedustelutoiminnassaan, joidenkin lähteiden mukaan jopa kylmän sodan tasolle. Kokoomus on sitoutunut poliisin resurssien turvaamiseen. Esitämmekin omassa vaihtoehtobudjetissamme tuntuvaa 55 miljoonan euron määrärahalisäystä poliisin budjettimomentille, jotta pääsisimme 8 000 henkilötyövuoden tasolle poliisiresurssimme osalta pidemmällä aikavälillä. Lisäksi meillä on hyviä esityksiä, joilla resursoitaisiin Maahanmuuttovirastoa 8 miljoonalla eurolla, jotta työperäiseen maahanmuuttoon liittyvät lupakäytännöt saadaan mahdollisimman sujuviksi ja kansantalouttamme tukeviksi.

Arvoisa puhemies! Suomi on yksi maailman turvallisimmista maista. Sellaisena kokoomus haluaa sen pitää myös tulevaisuudessa. Viime hallituskaudella poliisin henkilötyövuosimäärä käännettiin viimein nousuun, kun kokoomus ja keskusta olivat samassa hallituksessa. Turvallisuus ei ole itsestäänselvyys, siksi hallitukselta kaivataan panostuksia.

0.41 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! En ole oikeastaan koskaan ollut niin tyytyväinen kuin nyt siitä, että niin paljon on poissaolijoita. Nyt riemuitsen siitä.

Haluaisin kuitenkin palata siihen keskusteluun, jota käytiin, kun täällä ministeri Ohisalo oli paikalla, kun täsmensin vähän kysymyksiä siitä, onko aluehälytyskeskusten toimipisteiden osalta joitakin suunnitelmia, missä ja kuinka ollaan lopettamassa tai ei. Kysyin, että kun Satakunnan osalta meillä haettiin johtajaa, niin sitä haettiin sijoituspaikkana Kerava taikka Pori. Huoleni ja satakuntalaisten huoli on ollut siinä, että miksi ihmeessä kahteen toimipaikkaan haetaan sijoituspaikkaa, varsinkin kun Kerava on sellainen aluehälytyskeskus, johonka ei saada työntekijöitä nytäkään. Sen takia täällä on ollut hyviä puheenvuoroja tämän pääluokan osalta: meidän pitää kehittää koulutusta ja järjestää niin, että meillä on yhteiskunnan palvelukseen päteviä ihmisiä, jotka voivat näissä työtehtävissä toimiansa hoitaa.

Tekisi mieli kysyä edustaja Hurulta, voimmeko olla tässä satakuntalaisasiassa yhtä mieltä sen osalta, että meidän tulee tivata tältäkin hallitukselta yhteisrintamana, että me todellakin haluamme, että poliisin vasteajat ovat myös yksi keskeinen asia. Tässä ei ole myöskään mitään puoluepoliittisia rajoja. Me voimme olla varmoja siitä, että kun tätä poliisihallinnon uudistusta ollaan tehty siinä määrin, että me olemme Satakunnassa Lounais-Suomen piiriä, niin meillä Satakunnassa ollaan lupahallintotoimia vähennetty. Meillä on nytkin jo ongelma, että kuinka voimme menestyä siinä, että jos meillä Kankaanpäässä poliisipartio on viemässä humalaista Poriin selviämisasemalle, meillä ei olekaan Merikarvialla sitten mahdollisuuksia olla saamassa sitä... — Anteeksi, puhemies, nyt tulen jatkaamaan. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Tulkaa, olkaa hyvä.

Arvoisa puhemies! En pitkästi jatka, mutta ettei aivan puhe keskeydy. — Siltä osin, että jos meillä on alueita vaikkapa Jyväskylän seudulla, jossa sitten pääpaikka on Tampereella, niin sama on meillä Satakunnassa, että kun Turussa on niin sanotusti pääpaikka, niin kuin-

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

ka meillä sitten Pohjois-Satakunta voisi olla sellainen, jossa voitaisiin turvata edes kohtuulliset vasteajat. Me ymmärrämme täällä helposti, mitä se on tuolla oikein pohjoisessa Suomessa, siellä on vasteaikoja paljon, mutta jos me puhumme Satakunnasta, Merikarvialta: Jos meillä Kankaanpäässä todellakin viedään humalaista Poriin putkaan ja Merikarvialla tapahtuu jotakin, mitä se tarkoittaa? Lounais-Suomen alueelta ei tule yhtään partiota. Ensimmäinen partio tulee Pirkanmaalta tai Etelä-Pohjanmaalta, toisesta maakunnasta. Tähän me olemme tulleet. Nyt meidän järjestelmämme ei toimi niin, kuinka sen pitäisi, että meillä on aina partioita vaikkapa Kankaanpäässä. Meille satakuntalaisille on sanottu, että kyllä te siellä pärjätte, kun sitten voidaan ylitöinä tehdä sitä, että otetaan partioon joku sieltä liikennevalvonnasta. Joo, se toimii kyllä päiväaikaan, mutta kun eivät ne henkilöt ole sitoutuneita eikä heitä voida määrätä ylitöihin, kun he eivät ole hätätyökriteeristön piirissä. Ei voi yöaikaan sanoa, että sinä kun olet lupatoimistossa taikka liikennevalvonnassa, niin sinun pitää ollakin nyt valmiudessa, että kun tulee yöllä hälytys, niin sinä lähdet.

Joo, en tiedä, olen kyllä tosi paljon vaatimuksia sisäministerille esittävä kansanedustaja, että poliisihallinnon päivittäisen ja varsinkin vasteaikojen osalta kriteeristön pitää palvella niin, että turvallisuudentunne lisääntyy. Vain poliisi virkavaatteissa voi meidät kaikki saada tuntemaan itsemme turvalliseksi ja tuntemaan turvallisuudentunnetta. Näin se vain on. Se on valitettavaa. Tätä haluan erityisesti tuoda esille, että meidän pitää uskaltaa, olemme hallituksessa taikka oppositiossa, yhdessä tuumin viedä tätä eteenpäin.

0.47 Jukka Kopra kok: Arvoisa puhemies! Voisittehan te, edustaja Myllykoski, siellä hallituksessa viedä näitä resurssitarpeita eteenpäin. Pakko kysyä, että miksi ette vie. Puutetta on poliisilla rahasta, puutetta on Rajavartiostolla rahasta, sen me kaikki tiedämme.

Aivan erityinen seikka, johon haluaisin kiinnittää eduskunnan huomiota, on Rajavartioston henkilöstötarpeet kaakkoisella rajalla. Esimerkiksi Nuijamaalla on rakennettu EU-tukien avulla moderni, usean kaistan rajanylitysasema, mutta henkilöstöpulasta johtuen ei ole mahdollisuutta pitää kaikkia ylityskaistoja auki ruuhka-aikoina. Tästä seuraa se, että rajalla on todella pitkät jonot nimenomaan Suomen puolella, ja erityisesti nyt, kun itänaapurissa lomakausi alkaa, jonojen pituus vain kasvaa. Tiedän, että Rajavartioston henkilökunta tekee parhaansa ja vilpittömästi työnsä, mutta kun porukkaa ei ole tarpeeksi eikä ole varaa palkata, niin sitä ei vain ole. Tähän hallituksen tulisi myöntää enemmän resursseja.

Tämä on sellainen ongelma, että tähän voitaisiin myöntää jopa täsmärahoitusta, sillä tämä maksaisi itse itsensä takaisin. Kun nämä venäläiset matkustajat saapuvat Suomeen, he tulevat tänne lomalle, käyttävät täällä rahaa, ostavat palveluita, tavaroita kaupasta. Mitä vähemmän heillä on aikaa tätä shoppailua sun muuta Suomessa tehdä, niin sen suurempi osuus tuotoista ja liikevaihdosta jää toteutumatta täällä Suomen puolella, ja näin ollen se on suorastaan haitallista.

Eli jos meillä rajaliikenne toimisi itärajalla kaikissa olosuhteissa sujuvasti, niin uskon, että se ei maksaisi niin paljon kuin miltä se näyttää, sillä se tuottaisi talouskasvuna sitten suuren osan menoista takaisin. Tällä tavoin hallitus myös voisi osaltaan osoittaa arvostusta Rajavartioston ahkeralle ja tunnolliselle henkilökunnalle, joka siellä tälläkin hetkellä tekee kansan puolesta työtä ja voisi sitä tehdä vielä tehokkaammin jatkossa, jos resurssit olisivat paremmin kunnossa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt edustaja Huru pääsee vastaamaan Myllykoskelle.

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

0.49 Petri Huru ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Myllykosken haaste, jos niin voi sanoa, on todellakin kannatettava, koska sama, mitä Satakunnassa teemme, soveltuu koko Suomeen vietäväksi. Poliisin osalta Satakunnasta on siirtynyt virkoja Varsinais-Suomeen, mikä heikentää meillä vasteaikoja. Myös Hätäkeskuslaitoksen sijoittaminen Poriin on ollut poliittinen päätös aikanaan. Jos johtajan saati laitoksen sijoituspaikka on joku muu kuin Pori, sekin on käsittääkseni poliittisen päätöksen paikka, ei pelkän hakuilmoituksen tekstin. Niin pelastustoimi kuin poliisi kärsivät ehkäpä siitä, että hallinto alkaa paisua. Siellä kulut kasvavat ja säästöt haetaan aina asemaverkosta ja palvelutasosta, joten siinä olisi sarkaa myös sisäministerillä selittää. Sitä täytyy myös katsoa perään siellä.

Myös edustaja Kopran mainitsemat Rajavartioston resurssit tulee ottaa huomioon. Heillä on esimerkiksi — ei pienimpänä, vaan varmasti isoimpana hankkeena — uuden ulkovartiolaivan hankinta, joka lähivuosina täytyisi pistää harkintaan. Eli kyllä tässä haastetta voidaan ottaa vastaan, ja se kattaa kyllä koko maan ja kaiken sisäisen turvallisuuden parantamisen.

0.51 Janne Heikkinen kok: Arvoisa puhemies! Olen siitä kyllä samaa mieltä edustaja Myllykosken kanssa, että hyvää politiikkaa edistävät kaikki sellaiset toimenpiteet, joilla oikeudenmukaisuuden tunnetta saadaan vahvistettua yhteiskunnassa.

Mikä tässä keskustelussa poliisien määrästä ja vasteajoistakin on oleellista, on se, että jos poliisi saa selvitettyä enemmän rikoksia, niin sehän luonnollisesti tarkoittaa sitä, että tarvitaan lisäresursseja myös näiden rikosten tuomioistuinten ja oikeusjärjestelmän käsittelyyn. Näin ollen tuomioistuimet ja nämä oikeusjärjestystä yllä pitävät instituutiot tahtovat ruuhkautua sitten tässä samassa rikostutkinnallisessa ketjussa. Tämän takia kokoomus lähtee omassa vaihtoehtobudjetissaan siitä, että me emme voi hyväksyä oikeusvaltion ja kansalaisten oikeusturvan heikentämistä ja on mitä suurin syy näin ollen lisätä pysyvästi 4,5 miljoonaa euroa resursseja oikeusjärjestelmän budjetointiin.

0.52 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Hieman palaan tuohon, mitä tuli sanottua. En sitä takaisin vedä, vaan pääosin — edustaja Kopra toi tässä tämän rajavalvonnan yhtenä elementtinä tähän keskusteluun, niin täytyy sanoa, että meillä pitää joustavoittaa, mutta pitää joustavoittaa myös, voisiko sanoa, työehtosopimuksia niin, että me voimme katsoa, mistä kustannukset syntyvät. Tämä varmasti voi olla ja tulee ehkä omaan nilkkaan jossain vaiheessa, mutta toki täytyy kysyä, että miksi kalliimmalla työehtosopimuksella olevaa henkilöstöä meillä on rajalla, kun meillä olisi toisaalla niin sanotusti edullisempi ja asiantuntevampi henkilöstö. Eli meidän Tullin ja Rajan asioita pitää pystyä niin kuin tarkastelemaan.

Meidän pitää itärajan osalta myöskin huomioida se, että meillä on läpikulkuliikennettä, jota voitaisiin tullata rajalla jo Porissa. Miksi meidän pitää Euroopasta ja Euroopan rajojen ulkopuolelta tulevan liikenteen tullaaminen rajalla keskittää vain itärajalle, kun meillä on mahdollisuus tehdä se täällä läntisellä ulkorajalla? Miksi me hyväksymme sen, että meillä on, tai oli, hirvittävän pitkiä rekkajonoja tuolla itärajalla, kun me olisimme voineet ja voimme jatkossakin tehdä sen vaikkapa Porissa? Meillä on kaikki resurssit. Meidän pitää kansantalouden kannalta rakentaa tätä koko järjestelmää eikä tehdä siltarumpupolitiikkaa. Sitä joku sanoo, no Myllykoski täällä rakentaa erityisesti siltarumpupolitiikkaa, kun se haluaa, että Porissa oleva yksikkö voisi enemmän tehdä sitä. Meillä on plommattuja kuljetuksia, joita voidaan tarkastaa aivan yhtä hyvin mennessä ja tullessa myös meidän länsirannin-

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

kon satamissa. Sitä kautta me pystyisimme helpottamaan sitä läpikulkuliikennettä siellä itärajalla.

Edustaja Kopra, jostakin syystä olette kyllä tässä taas aivan niin kuin asian ytimessä. Kyllä meidän pitää pystyä tätä organisaatiota myös kehittämään ja sitä kautta luomaan lisää resursseja, jotta voimme joustavoittaa sitä itärajaa. Me tarvitsemme tänne maksavia asiakkaita rajan toiselta puolelta. Tehdään se mahdollisimman helpoksi.

0.56 Jukka Kopra kok: Arvoisa puhemies! Täällä kun käydään tätä hyvää ja rakentavaa keskustelua edustaja Myllykosken, Hurun, Heikkisen ja muiden kanssa, niin tuntuu siltä, että jos me täällä nyt voisimme nämä asiat ratkoa, ne varmasti päätyisivät kaikki parhain päin eikä kenelläkään olisi valittamisen aihetta.

Mutta otetaan nyt vielä tämän turvallisuussektorimomentin kohdalla, eli Rajan ja poliisinkin osalta, tämä Senaatti-kysymys käsiteltäväksi, jotta saadaan pöytäkirjaan merkintä, että se on otettu huomioon. Ongelma on siis se, että kiinteistöjen kunto on huono. Poliisi erityisesti joutuu runsaasti olemaan väistötiloissa ympäri Suomen. Tiedän, että Kaakkois-Suomessa ollaan oltu jopa väistötilojen väistötiloissa ennen kuin on päästy sitten varsinaisiin uusiin tiloihin. Varmasti Senaatti-kiinteistöt tekee parhaansa näitä tiloja rakentaakseen, mutta sekä poliisin osalta että Rajavartioston osalta haaste tuntuu ylivoimaiselta. Henkilöstö joutuu olemaan epäterveissä tiloissa aivan liikaa. Monesti tilat, joita sitten hallinnointiyhtiön toimesta rakennetaan, eivät olekaan täysin tarkoituksenmukaisia, ja niitä joudutaan sitten remppaamaan tai tekemään erityisjärjestelyjä ja niin edelleen. Tämä tuntuu kyllä hassulta. Uskon, että jokainen osapuoli ja toimija tässä yhtälössä yrittää parhaansa ja tekee vilpittömästi töitä sen eteen, että kaikki sujuisi hyvin, mutta siitä huolimatta nämä ongelmat ovat meillä käsissämme. On se kyllä kumma, että me emme tälle asialle mitään saa aikaiseksi.

0.57 Janne Heikkinen kok: Arvoisa puhemies! Meillä Kempeleessä opetettiin, että ihmisen suuruuden mittaa se, kuinka pieniin asioihin hän puuttuu. Olen ilokseni saanut huomata, että edustaja Myllykoski ei pienistä asioista täällä jauha vaan keskittyy niihin suuriin ja meitä kaikkia koskettaviin teemoihin, niin kuin juuri tähän poliisin vasteaikaan, jonka nostitte esiin. Puhuitte myös siltarumpupolitiikasta. Haluaisin puhua Hailuodon vasteajasta, koska siellä ei ole poliisipartiota eikä poliisilaitostakaan, mutta en tästä siltarumpupolitiikkakommentista aiheutuen puhu nyt Hailuodosta, vaan puhun Keiteleestä.

Me saimme kaikki varmasti lukea lokakuussa Iltalehdessä tästä järkyttävästä Keiteleellä tapahtuneesta puukotusyrityksestä, jossa poliisi oli hätäkeskuksen saatua soiton ilmoittanut, että he eivät saavu Keiteleelle selvittämään tätä puukotusyritystä, koska puukko ei ollut osunut tähän potentiaaliseen uhriin. Jos se olisi osunut, niin poliisi olisi siinä tapauksessa ehkä paikalle tullut. Tämähän on keiteleläisten näkökulmasta aivan järkyttävä tilanne, koska lähin poliisilaitos on Kuopion tai Iisalmen laitos. Tämmöinen maailma, jossa poliisin vasteajat ovat yli 70 minuuttia, on aivan pöyristyttävä. Uskon ja haluan uskoa siihen, että tämän asian ratkaiseminen kiireellisessä järjestyksessä on varmasti hallitus—oppositio-ajan ylittävä asia.

Yleiskeskustelu päättyi ja pääluokan käsittely keskeytettiin.

Asian käsittely keskeytettiin.

Pöytäkirja PTK 85/2019 vp

4. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on torstaina 19.12.2019 klo 10.00. Täysistunto lopetettiin klo 01.00.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola